

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ЧУЄНКОВ АНДРІЙ АНДРІЙОВИЧ

УДК 657.421.3:005.511

ДИСЕРТАЦІЯ
ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
Галузь знань 07 – Управління та адміністрування

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ **А.А. Чуєнков**

Науковий керівник:
Король Світлана Яківна
доктор економічних наук, професор

Київ – 2026

АНОТАЦІЯ

Чуєнков А.А. Облікове забезпечення створення вартості бізнесу. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування. – Державний торговельно-економічний університет, Київ, 2026.

Дисертаційна робота є науковим дослідженням теоретично-методологічних та організаційно-методичних засад та практичних аспектів щодо облікового забезпечення створення (збільшення, зменшення або збереження) вартості бізнесу.

Актуальність теми зумовлена потребами користувачів звітності використання для прийняття рішень інформації про створення вартості бізнесу в коротко-, середньо-, довгостроковому періоді. Особливої актуальності ця потреба набула з початком війни у 2022 році, оскільки існує ймовірність втрати певних ресурсів підприємства внаслідок бойових дій та зміни зовнішнього середовища, в якому воно функціонує, що впливає на створення вартості бізнесу. Облік здатен забезпечувати створення вартості бізнесу з урахуванням широкого спектра факторів.

Доведено, що визначення вартості бізнесу має враховувати не лише фінансову (економічну), але й нефінансову цінність (соціальні та екологічні впливи) матеріальних, нематеріальних і неідентифікованих активів, зобов'язань, власного капіталу і результатів діяльності підприємства з урахуванням впливу внутрішнього і зовнішнього середовища. За результатами дослідження побудовано модель створення вартості бізнесу, яка стала основою для формування облікового забезпечення його оцінки та управління.

Проаналізовано наукову літературу та з'ясовано, що автори використовують несистемний і системний підходи до визначення складу факторів створення вартості бізнесу. Зокрема при формуванні системи факторів створення вартості бізнесу встановлено треба враховувати контекст конкретної організації, галузі, регіону або глобальний контекст. Процес створення вартості бізнесу характеризується множинністю та різноспрямованістю факторів, які в традиційній системі обліку і звітності відображаються вибірково, обмежені переважно фінансовими показниками.

Розроблено багатовекторну систему класифікації факторів для цілей облікового забезпечення створення вартості бізнесу за місцем виникнення, придатністю до контролю та організаційною здатністю з відображенням універсальних характеристик їх впливу (за наслідками впливу; за часом впливу; за тривалістю впливу; за взаємозалежністю). Реалізація запропонованого підходу забезпечує методологічну узгодженість між оцінкою вартості бізнесу, обліковими процедурами та звітністю підприємства і створює передумови для підвищення якості інформаційного забезпечення управління процесом створення вартості бізнесу.

Порівняльний аналіз існуючих концепцій обліку та звітності свідчить, що жодна з них не спроможна надати постачальникам фінансового капіталу та іншим зацікавленим сторонам інформацію про всі ключові фактори створення вартості бізнесу. З метою формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу консолідовано концепцію фінансового обліку і звітності та концепцію інтегрованої звітності на основі узгодження їх мети, предмета, об'єктів обліку, видів вартості, показників фінансової й нефінансової звітності, кола користувачів, середовища та періоду звітування. Це забезпечуватиме системну оцінку об'єктів обліку за справедливою вартістю та відображення впливу визначених груп факторів на вартість бізнесу, створюючи основу для облікового забезпечення процесу створення вартості у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі.

Для оцінки вартості фінансова звітність підприємства традиційно надає переважно вартісні показники, що обмежує можливості повного розуміння економічної сутності цього процесу. Розроблено пропозиції щодо доповнення фінансової звітності вартісними, іншими кількісними і якісними показниками, що, крім фінансово-майнового стану та фінансових результатів, характеризують кадровий потенціал, управлінську спроможність і виробничо-інноваційну діяльність. Реалізація запропонованого підходу дозволяє підвищити практичну цінність фінансової звітності для прийняття управлінських рішень та задоволення інформаційних потреб її користувачів, зокрема постачальників фінансового капіталу.

Доведено, що облікова політика підприємства має прямий вплив на якість інформації, яка надається користувачам звітності. Зважаючи на це, її слід розуміти як

інструмент облікового забезпечення управління створенням вартості бізнесу та більш повного забезпечення інформаційних потреб користувачів фінансової звітності. Існуюча система фінансової обліку та звітності не в повній мірі забезпечує формування інформаційного підґрунтя для оцінки і управління процесами створення вартості бізнесу. Доповнено структуру облікової політики підприємства організаційно-методичними положеннями, які визначають особливості реалізації облікових процедур і склад ключових факторів створення вартості бізнесу, відповідних вартісних, інших кількісних і якісних показників та методику їх розрахунку для відображення у фінансовій звітності підприємства. Запропонований підхід створює інформаційне підґрунтя для підвищення аналітичних можливостей фінансової звітності та слугує логічною основою для вдосконалення організаційно-методичних підходів до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

Введення до фінансової звітності вартісних, інших кількісних і якісних показників створення вартості бізнесу потребує вдосконалення методичних підходів до бухгалтерського обліку, як інформаційної бази їх формування. З цією метою було вдосконалено модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу, яка визначає логіку формування показників фінансової звітності. Зокрема, систематизовано процедури, які пов'язані з визначенням вартості об'єктів обліку; удосконалено методичні підходи до збору даних про ключові фактори внутрішнього і зовнішнього середовища, до їх відображення та систематизації в системі рахунків бухгалтерського обліку та поза нею, до їх трансформації у вартісні, інші кількісні та якісні показники оцінки вартості бізнесу для відображення у фінансовій звітності підприємства. Обліковий інструментарій для обробки та узагальнення даних доповнено спеціальними накопичувальними та узагальнюючими відомостями.

Розробка облікового забезпечення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності залежить від визначених підприємством ключових факторів та відповідної структури показників. Для її визначення проаналізовано рекомендації Міжнародної основи інтегрованої звітності, пропозиції вітчизняних і зарубіжних науковців, а також інтегровані звіти вітчизняних і зарубіжних підприємств. Відсутність

формалізованого чи загально визнаного переліку показників ускладнює підготовку підприємствами інтегрованої звітності та їх порівняння користувачами. За результатами проведеного формалізовано підходи до оцінки фінансового, виробничого, людського, інтелектуального, соціально-репутаційного та природного капіталів та сформовано реєстр фінансових і нефінансових показників інтегрованої звітності з виокремленням загальних (універсальних) і додаткових (специфічних). Розроблений реєстр є основою для забезпечення повноти, релевантності та порівнюваності інформації про процес створення вартості бізнесу в інтегрованій звітності підприємств у короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періодах і має як наукову, так практичну цінність.

Аналіз міжнародних і вітчизняних нормативних документів, а також наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних вчених підтверджує гіпотезу про те, що облікова політика підприємства не обмежується питаннями облікового забезпечення фінансової звітності. Це дозволяє реалізувати обраний концептуальний підхід до облікового забезпечення створення вартості бізнесу, який вимагає єдиної інформаційної основи для формування і фінансової, і інтегрованої звітності. З цією метою уточнено методологічний зв'язок між об'єктами бухгалтерського обліку та капіталами у інтегрованому звіті, а також між принципами фінансового та інтегрованого звітування. Модифікована модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності забезпечує акумулювання облікових даних та їх трансформація у показники капіталів для відображення в інтегрованому звіті. Відповідно до неї уточнено структуру облікової політики підприємства. При цьому модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності, доповнює відповідну модель для фінансової звітності, що відповідає рекомендаціям МОІЗ щодо дотримання єдиних методичних засад, дозволяє доповнити фінансові показники нефінансовими і в результаті сформувати повноцінну систему корпоративної звітності.

Інтегроване звітування засноване на принципах і передбачає застосування бухгалтером професійного судження, як і розробка облікового забезпечення створення вартості бізнесу, зокрема при аналізі потреб користувачів звітності, оцінці

факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, формуванні облікової політики, визначенні основних тем для розкриття, виконанні облікових процедур, підготовці та поданні інтегрованого звіту. Модель застосування бухгалтером професійного судження поєднує нормативну базу, принципи інтегрованої звітності, об'єкти, етапи (напрями) та процедури обліку та інформаційну базу інтегрованого звітування. Роз'яснення щодо застосування професійного судження бухгалтером слід включити до наказу про облікову політику підприємства для основи її реалізації в процесі облікового забезпечення створення вартості бізнесу. Аналіз вимог до професійного судження бухгалтера в процесі інтегрованого звітування свідчить про зростання ролі бухгалтерів при управлінні й оцінці створення вартості бізнесу.

Основні рекомендації та розробки дисертаційної роботи отримали позитивну оцінку і впроваджені в діяльність Концерн «МТМ» (довідка №715 від 07.07.2025), КП «Дніпроводоканал» (довідка №3113/14-14 від 07.07.2025) та КП «Кривбасводоканал» (довідка №57-бух від 07.07.2025).

Ключові слова: бізнес, вартість бізнесу, створення вартості бізнесу, Міжнародна основа інтегрованої звітності, МСФЗ, фактори створення вартості бізнесу, показники створення вартості бізнесу, інтегрована звітність, капітали, облікова політика, модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу, професійне судження.

ABSTRACT

Chuienkov A.A. Accounting support for business value creation. – Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 071 – Accounting and Taxation. – State University of Trade and Economics, Kyiv, 2026.

The dissertation is a scientific study of the theoretical, methodological and organizational, methodological principles and practical aspects of accounting for the creation (increase, decrease or preservation) of business value.

The relevance of the topic is due to the needs of reporting users to use information on the creation of business value in the short, medium and long term for decision-making. This need has become particularly relevant with the beginning of the war in 2022, since there is a probability of loss of certain resources of the enterprise as a result of hostilities and changes in the external environment in which it operates, which affects the creation of business value. Accounting is able to ensure the creation of business value, taking into account a wide range of factors.

It is proved that determining the value of a business should take into account not only the financial (economic), but also the non-financial value (social and environmental impacts) of tangible, intangible and unidentified assets, liabilities, equity and results of the enterprise's activities, taking into account the impact of the internal and external environment. Based on the results of the study, a model of business value creation was built, which became the basis for the formation of accounting support for its assessment and management.

The scientific literature was analyzed and it was found that the authors use non-systemic and systemic approaches to determining the composition of business value creation factors. In particular, when forming a system of business value creation factors, it was established that it is necessary to take into account the context of a specific organization, industry, region or global context. The process of business value creation is characterized by the multiplicity and multi-directionality of factors that are reflected selectively in the traditional accounting and reporting system, limited mainly to financial indicators. A multi-vector classification system for factors for the purposes of accounting for business value

creation by place of origin, suitability for control and organizational ability with a reflection of universal characteristics of their impact (by consequences of impact; by time of impact; by duration of impact; by interdependence) has been developed. The implementation of the proposed approach ensures methodological consistency between business value assessment, accounting procedures and enterprise reporting and creates prerequisites for improving the quality of information support for managing the business value creation process. A comparative analysis of existing accounting and reporting concepts shows that none of them is able to provide suppliers of financial capital and other interested parties with information about all key factors of business value creation. In order to form accounting support for business value creation, the concept of financial accounting and reporting and the concept of integrated reporting have been consolidated on the basis of harmonization of their purpose, subject, accounting objects, types of value, indicators of financial and non-financial reporting, range of users, environment and reporting period. This will ensure a systematic assessment of accounting objects at fair value and reflect the impact of certain groups of factors on the value of the business, creating a basis for accounting support for the value creation process in the short, medium and long term.

To assess the value, the financial statements of the enterprise traditionally provide mainly cost indicators, which limits the possibility of a full understanding of the economic essence of this process. Proposals have been developed to supplement financial statements with cost, other quantitative and qualitative indicators that, in addition to the financial and property status and financial results, characterize human resources, management capacity and production and innovation activities. The implementation of the proposed approach allows increasing the practical value of financial reporting for making management decisions and meeting the information needs of its users, in particular suppliers of financial capital.

It is proven that the accounting policy of the enterprise has a direct impact on the quality of information provided to reporting users. In view of this, it should be understood as a tool for accounting support for managing business value creation and more fully meeting the information needs of financial reporting users. The existing system of financial accounting and reporting does not fully provide the formation of an information basis for

assessing and managing business value creation processes. The structure of the enterprise's accounting policy has been supplemented with organizational and methodological provisions that determine the features of the implementation of accounting procedures and the composition of key factors of business value creation, relevant cost, other quantitative and qualitative indicators and the methodology for their calculation for reflection in the enterprise's financial reporting. The proposed approach creates an information basis for increasing the analytical capabilities of financial reporting and serves as a logical basis for improving organizational and methodological approaches to the formation of accounting support for business value creation.

The introduction of cost, other quantitative and qualitative indicators of business value creation into financial reporting requires the improvement of methodological approaches to accounting as an information base for their formation. To this end, the model of accounting support for business value creation was improved, which determines the logic of forming financial reporting indicators. In particular, the procedures related to determining the value of accounting objects were systematized; methodological approaches to collecting data on key factors of the internal and external environment, to their reflection and systematization in the accounting account system and outside it, to their transformation into cost, other quantitative and qualitative indicators of business value assessment for reflection in the financial reporting of the enterprise were improved. The accounting tools for processing and generalizing data were supplemented with special cumulative and generalizing information. The development of accounting support for business value in terms of integrated reporting depends on the key factors determined by the enterprise and the corresponding structure of indicators. To determine it, the recommendations of the International Framework for Integrated Reporting, proposals from domestic and foreign scientists, as well as integrated reports from domestic and foreign enterprises were analyzed. The absence of a formalized or generally recognized list of indicators complicates the preparation of integrated reporting by enterprises and their comparison by users. Based on the results of the work, approaches to assessing financial, production, human, intellectual, social-reputational and natural capitals were formalized and a register of financial and non-financial indicators of integrated reporting was formed, distinguishing between general

(universal) and additional (specific). The developed register is the basis for ensuring the completeness, relevance and comparability of information about the process of creating business value in integrated reporting of enterprises in the short, medium and long term and has both scientific and practical value.

Analysis of international and domestic regulatory documents, as well as scientific publications of domestic and foreign scientists confirms the hypothesis that the accounting policy of the enterprise is not limited to issues of accounting support for financial reporting. This allows us to implement the chosen conceptual approach to accounting support for business value creation, which requires a single information basis for the formation of both financial and integrated reporting. To this end, the methodological relationship between accounting objects and capitals in the integrated report, as well as between the principles of financial and integrated reporting, has been clarified. The modified model of accounting support for business value creation in terms of integrated reporting provides for the accumulation of accounting data and their transformation into capital indicators for reflection in the integrated report. In accordance with it, the structure of the enterprise's accounting policy has been clarified. At the same time, the accounting model for business value creation in terms of integrated reporting complements the corresponding model for financial reporting, which complies with the recommendations of the Ministry of Health and Social Protection regarding compliance with uniform methodological principles, allows you to supplement financial indicators with non-financial ones and, as a result, form a full-fledged corporate reporting system.

Integrated reporting is based on principles and involves the use of professional judgment by an accountant, as well as the development of accounting support for business value creation, in particular when analyzing the needs of reporting users, assessing external and internal environmental factors, forming accounting policies, determining key topics for disclosure, performing accounting procedures, preparing and submitting an integrated report. The model for the use of professional judgment by an accountant combines the regulatory framework, principles of integrated reporting, objects, stages (directions) and accounting procedures, and the information base of integrated reporting. Clarifications on the use of professional judgment by an accountant should be included in the order on the

accounting policy of the enterprise as the basis for its implementation in the process of accounting support for business value creation. Analysis of the requirements for professional judgment of an accountant in the process of integrated reporting indicates the growing role of accountants in managing and assessing business value creation.

The main recommendations and developments of the dissertation received a positive assessment and were implemented in the activities of the MTM Concern (certificate No. 715 dated 07.07.2025), ME "Dniprovodokanal" (certificate No. 3113/14-14 dated 07.07.2025) and ME "Kryvbasvodokanal" (certificate No. 57-bukh dated 07.07.2025).

Keywords: business, business value, business value creation, International Integrated Reporting Framework, IFRS, business value creation factors, business value creation indicators, integrated reporting, capital, accounting policy, business value creation accounting model, professional judgment.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Чуєнков А., Король С. Оцінка капіталів в інтегрованій звітності. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. № 4(51). С. 202–217. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4115> (особистий внесок здобувача – запропоновані підходи оцінки створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності)
2. Король С. Я., Чуєнков А. А. Ідентифікація та класифікація факторів створення вартості бізнесу. *Бізнес Інформ*. 2023. № 12. С. 262–271. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-262-271> (особистий внесок здобувача – розроблено систему підходів до класифікації факторів створення вартості бізнесу).
3. Чуєнков А., Король С. Облікова політика українських корпорацій. *Scientia Fructuosa*. 2025. № 2(160). С. 78–89. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2025\(160\)04](https://doi.org/10.31617/1.2025(160)04) (особистий внесок здобувача – наведено підходи до визначення мети облікової політики підприємства).
4. Чуєнков А. А. Обліково-інформаційне забезпечення фінансової звітності в контексті створення вартості бізнесу. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. № 7(289). С. 106–118. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-289-106-118>
5. Чуєнков А. А. Вплив професійного судження бухгалтера на оцінку створення вартості бізнесу. *Облік і фінанси*. 2025. № 3(109). С. 70–81. DOI: [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-3\(109\)-70-81](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-3(109)-70-81)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Чуєнков А.А. Облікове забезпечення створення вартості бізнесу. *Фінансовий ринок: Сучасні тренди та нові виклики*: зб. Всеукр. наук.-практ. конф. Київ : ДТЕУ, 2022. С. 109 – 111.

<https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/daa741958105e699b2f6f8e99214d13f.pdf>

7. Чуєнков А.А. Король С.Я. Сутність поняття «вартість бізнесу»: інтегрований підхід. *Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Кам'янець-Подільський : НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2023. С. 543 – 545.

https://kpdi.edu.ua/wp-content/uploads/2025/01/Zbirnyk-tez_2023_NRZVO-KPDI.pdf

8. Чуєнков А. Підходи до визначення поняття «вартість бізнесу». *Глобальні зміни вітчизняного фінансового сектору в посткризовий (післявоєнний) період*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет конф. Київ : ДТЕУ, 2023. С. 172 – 175.

<https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/87fb45e6b95035ab9d330b5d7574e1fb.pdf>

9. Чуєнков А. Основи формування концепції облікового забезпечення створення вартості бізнесу. *Трансформація обліку та звітності в умовах соціально-економічних викликів*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : ДТЕУ, 2024. С. 325 – 327.

<https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/cd2a95d3dcc54b6aa53faffffa7b9394.pdf>

10. Чуєнков А. Аналіз інвестиційної привабливості як фактору створення вартості бізнесу. *Фінансові інституції – сучасні виклики та нові можливості*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. Київ : ДТЕУ, 2024. С. 225 – 227.

<https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/2cdaa96f124c546760b09cdc20a6b35f.pdf>

11. Чуєнков А. Визначення вартості бізнесу у фінансовій звітності підприємства. *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки. 2024. С. 218-219.

12. Чуєнков А. Облікова політика як основа визначення майбутніх грошових потоків. *Бухгалтерський облік: оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка». 2024. С. 42-44.

<https://ir.stu.cn.ua/server/api/core/bitstreams/6bd4646d-2315-437c-9c3c-134bb1c33f78/content>

13. Чуєнков А.А. Порядок визначення показників створення вартості бізнесу в інтегрованій звітності. *Забезпечення розвитку економіки та суспільства в умовах кризи*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Суми : Східноєвропейський центр наукових досліджень. 2025. С. 61-62.

<https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2025/09/re-31.08.2025-61-62.pdf>

14. Чуєнков А.А. Відображення в інтегрованій звітності інформації про створення вартості бізнесу. *Current problems in the development of science and education*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Іспанія, Сарагоса. 2025. С. 53–55.

<https://eu-conf.com/en/events/current-problems-in-the-development-of-science-and-education/>

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ESG - Environmental, Social, and Governance

ESRS - European Sustainability Reporting Standards

MCA – Міжнародні стандарти аудиту

GRI - Global Reporting Initiative

АТ – Акціонерне товариство

ГКУ – Господарський кодекс України

КП – Комунальне підприємство

МСО – Міжнародні стандарти оцінки

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

МСБО – Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

IIRF/|МОІЗ – Internatioan integrated reporting framework/Міжнародна основа інтегрованої звітності

НПСБО – Націоанльні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

ПКУ – Податковий кодекс України

ПрАТ – Приватне акціонерне товариство

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю

ЦКУ – Цивільний кодекс України

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	15
ВСТУП.....	17
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ.....	26
1.1. Економічна сутність вартості бізнесу	26
1.2. Фактори створення вартості бізнесу	43
1.3. Концептуальні підходи до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу.....	54
Висновки до розділу 1.....	78
РОЗДІЛ 2. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СТОРЕННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ У ФІНАНСОВОМУ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ	80
2.1. Оцінка вартості бізнесу у фінансовій звітності.....	80
2.2. Облікова політика підприємства в оцінці вартості бізнесу	88
2.3. Методика обліку створення вартості підприємства.	98
Висновки до розділу 2.....	128
РОЗДІЛ 3. ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СТОРЕННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ	130
3.1. Оцінка створення вартості бізнесу у розрізі капіталів підприємства.....	130
3.2. Облікове забезпечення інтегрованої звітності	153
3.3. Професійне судження при визначенні вартості бізнесу.....	170
Висновки до розділу 3.....	195
ВИСНОВКИ.....	197
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	201
ДОДАТКИ	232

ВСТУП

Актуальність теми. Постачальники фінансового капіталу для прийняття рішень потребують інформації про створення вартості бізнесу в коротко-, середньо-, довгостроковому періоді. Особливої актуальності ця потреба набула з початку війни у 2022 році. Кожного дня існує ймовірність втрати певних ресурсів підприємства внаслідок бойових дій та зміни зовнішнього середовища, в якому воно функціонує, що впливає на створення вартості бізнесу. Облік здатен забезпечувати визначення вартості об'єктів обліку та створення вартості бізнесу з урахуванням широкого спектра факторів, що з часом набувають суттєвості для його оцінки.

Згідно з результатами досліджень KPMG 2021 CEO Outlook «Зв'язок між стратегією ESG та фінансовими результатами» підготовка «правильної» звітності (звітності соціально відповідального підприємства) набуває вагомого значення, як заявляють 58% керівників підприємств у світі (30% в Україні), а увага інвесторів до їх діяльності у сфері екологічного, соціального та корпоративного управління (ESG) посилюється. При цьому більшість інституційних інвесторів – 52% у світі (67% в Україні) чинять значний тиск та висувають запити щодо надання інформації, що виходить за межі фінансової звітності. Серед керівників організацій з високим рівнем доходів 52% світових (14% в Україні) вважають, що їхні програми ESG покращують фінансові результати, а отже, впливають на вартість бізнесу [49].

У зв'язку з цим набуває актуальності завдання вдосконалення облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

Питанням облікового забезпечення створення вартості бізнесу присвячено чимало праць і досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених. Дослідженням питань *оцінки вартості бізнесу та його облікового забезпечення* займалися такі вчені, як О.М. Варченко, І.О. Герасименко, О.В. Фартушняк, Г.І. Міокова, Ю.Ю. Данілова, Т.М. Гамма, М.В. Корягін, О.О. Августова, О.А. Єрмоленко, Н.М. Лисьонкова, Leontina Pavaloaia, С.Я. Король, С.М. Семенова, О.В. Фоміна, К.В. Багацька, О.В. Хадарцев; *методів оцінки та їх удосконаленням* – О.В. Ставицький, В.О. Терлецька, А.Й. Сендерович, Н.М. Верещук, Н.М. Штефан, Г.В. Уманців, В.В. Жихарева, О.Г. Задніпровський, І.А. Юхименко-Назарчук, Ireneisz Miciula,

Marta Kadlubek, Pawel Stepień; *питань впливу соціальної відповідальності на оцінку бізнесу* – С.Я. Король, Н.В. Бичкова, М.Р. Нанейшвілі, В.І. Куцик, І.В. Мойсеєнко; *питань інтегрованої звітності в оцінці бізнесу* – Ф.О. Журавка, О.В. Кравченко, Н.В. Овчарова, А.В. Долюк, В.В. Ясишева, К.Є. Нагірська, О.О. Нестеренко, В.О. Ганусич.

Проведений аналіз наукових публікацій та міжнародної практики створення вартості бізнесу дозволяє зробити попередній висновок про те, що соціальна відповідальність підприємства впливає на вартість бізнесу і при її створенні потрібно враховувати як фінансові, так і нефінансові показники. Незважаючи на великий внесок вчених, питання облікового забезпечення створення вартості бізнесу потребує подальшого дослідження та вдосконалення з урахуванням обґрунтування теоретичних та організаційно-методичних засад з облікового забезпечення створення вартості бізнесу на основі застосування інтегрованого підходу.

Наукова гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні що вдосконалення облікового забезпечення створення вартості бізнесу дасть змогу підвищити ефективність управління цим процесом з урахуванням потреб та інтересів постачальників фінансового капіталу та інших зацікавлених осіб у короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періоді.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретично-методологічних і організаційно-методичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

Окреслена мета дослідження зумовила вирішення таких завдань:

- уточнити економічну сутність поняття «вартість бізнесу» та модель створення вартості бізнесу як об'єкта обліку;
- ідентифікувати та систематизувати фактори створення вартості бізнесу з метою їх урахування при оцінці вартості та формуванні облікового забезпечення;
- обґрунтувати концептуальний підхід до облікового забезпечення створення вартості бізнесу з урахуванням визначених факторів та вимог користувачів звітності;

- розглянути методичні підходи до оцінки вартості бізнесу у фінансовій звітності підприємства у наукових публікаціях і на практиці та визначити напрями їх вдосконалення;
- вдосконалити організаційно-методичні підходи до формування облікової політики підприємства з метою інформаційного забезпечення фінансової звітності як основи оцінки і управління процесами створення вартості бізнесу;
- визначити методичні засади відображення створення вартості бізнесу в бухгалтерському обліку з метою інформаційного забезпечення фінансової звітності;
- розглянути оцінку вартості бізнесу в інтегрованій звітності у нормативних документах, наукових працях і на практиці та визначити напрями її вдосконалення;
- вдосконалити організаційно-методичні засади облікового забезпечення користувачів інформацією про створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності;
- визначити підходи до застосування професійного судження при обліковому забезпеченні створенні вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності.

Об’єктом дослідження є облікове забезпечення створення вартості бізнесу.

Предметом дослідження обрано теоретично-методологічні, організаційно-методичні та практичні аспекти облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження слугує система загальнонаукових і спеціальних методів, серед яких: аналіз і синтез, індукція і дедукція та порівняльний аналіз – при аналізі підходів дослідників: щодо розуміння понять «бізнес», «вартість бізнесу», «облікова політика», «професійне судження», до класифікації факторів впливу на створення вартості бізнесу, для порівняння існуючих концепцій обліку і звітності, при аналізі підходів підприємств щодо: відображення фінансових та нефінансових показників оцінки створення вартості бізнесу у фінансових та інтегрованих звітах; класифікаційний аналіз – для виділення підходів щодо: визначення понять «вартість бізнесу», «облікова політика», «професійне судження»; встановлення факторів впливу на створення вартості бізнесу; визначення фінансових та нефінансових показників оцінки створення

вартості бізнесу; статистичні методи – для визначення загальної тенденції застосування фінансових і нефінансових показників в інтегрованій звітності вітчизняних та зарубіжних підприємств; економіко-математичні методи – для наведення прикладу аналітичних розрахунків показників оцінки створення вартості бізнесу; графічний метод – для відображення: складових вартості бізнесу; моделі створення вартості бізнесу; системи факторів створення вартості бізнесу; системи показників оцінки створення вартості бізнесу у фінансових звітах; моделі впливу облікової політики на оцінку вартості бізнесу; системи показників оцінки капіталів в інтегрованих звітах; зв'язку капіталів із групами об'єктів обліку; структури облікової політики застосування професійного судження при оцінці створення вартості бізнесу; ролі професійного судження у наданні інформації про створення вартості бізнесу тощо.

Інформаційну базу дослідження складають наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, які присвячені вивченню облікового забезпечення створення вартості бізнесу, матеріали науково-практичних конференцій, міжнародні та вітчизняні нормативні документи, статистичні дані, інформаційні й аналітичні матеріали вітчизняних і міжнародних організацій, які опікуються питанням створення вартості бізнесу або питаннями дотичними до цього, корпоративні звіти вітчизняних і зарубіжних підприємств та інші матеріали у відкритому доступі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку теоретично-методологічних засад облікового забезпечення створення вартості бізнесу. Це дозволило виділити й обґрунтувати сукупність наукових положень, що характеризують наукову новизну дисертаційного дослідження, серед яких:

Удосконалено:

- понятійно-категорійний апарат дослідження в частині трактування поняття «вартість бізнесу», що на відміну від виявлених у нормативних документах та наукових публікаціях, враховує не лише фінансову (економічну), але й нефінансову цінність (соціальні та екологічні впливи) матеріальних, нематеріальних і неідентифікованих активів, зобов'язань, власного капіталу і результатів діяльності підприємства з урахуванням впливу внутрішнього і зовнішнього середовищ;

– підхід до ідентифікації та систематизації факторів створення вартості бізнесу для цілей облікового забезпечення, який, на відміну від існуючих фрагментарних або вибіркових, передбачає їх систематизацію, багатовекторну класифікацію з урахуванням місця їх виникнення, придатності до контролю та розробку методики виокремлення ключових факторів. Реалізація запропонованого підходу створює методологічну основу для узгодження процесів оцінки вартості бізнесу, бухгалтерського обліку та формування звітності, що забезпечує послідовність виявлення, накопичення, обробки та узагальнення інформації про ключові фактори створення вартості бізнесу;

– структуру показників фінансової звітності, що крім існуючих вартісних, доповнена іншими вартісними, кількісними і якісними показниками фінансово-майнового стану, фінансового результату діяльності підприємства, його кадрового потенціалу, управлінської спроможності та виробничо-інноваційної діяльності. Це підвищує аналітичність фінансової звітності та створює інформаційне підґрунтя для подальшого вдосконалення організаційно-методичних підходів до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу;

– організаційні засади бухгалтерського обліку на основі доповнення облікової політики підприємства положеннями, що характеризують особливості реалізації процедур збору, реєстрації та систематизації даних в системі та поза системою бухгалтерських рахунків, а також склад ключових факторів створення вартості бізнесу та відповідних вартісних, інших кількісних і якісних показників, методику їх розрахунку для відображення у фінансовій звітності підприємства;

– модель облікового забезпечення фінансової звітності, яка, на відміну від існуючих, відображає зв'язок між ключовими факторами внутрішнього і зовнішнього середовища і традиційними об'єктами обліку та передбачає систематизацію даних про такі об'єкти в системі рахунків бухгалтерського обліку та поза нею, їх трансформацію та відображення у спеціальних накопичувальних і узагальнюючій відомостях для виокремлення інформації про створення вартості бізнесу та її розкриття у Примітках до фінансової звітності;

– концептуальні підходи до застосування професійного судження бухгалтера, які відрізняються від попередніх орієнтацією на облікове забезпечення створення вартості бізнесу. Зокрема йдеться про наукове обґрунтування організаційно-методичних засад застосування професійного судження на всіх етапах облікового процесу з урахуванням вимог нормативних документів, суттєвих тем для розкриття, факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, особливостей діяльності підприємства.

Отримало подальший розвиток:

– концептуальні підходи до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу шляхом консолідації концепції фінансової обліку і звітності та концепції інтегрованої звітності, що передбачає об'єднання їх ключових теоретично-методологічних положень для формування цілісної інформаційної основи відображення процесу створення вартості бізнесу у коротко-, середньо- та довгостроковому періодах з урахуванням потреб користувачів звітності. Запропонований концептуальний підхід дозволяє в процесі облікового забезпечення формувати інформацію, виходячи з потреб користувачів звітності (насамперед постачальників фінансового капіталу);

– систему показників інтегрованої звітності, що узагальнює рекомендації Міжнародної основи інтегрованої звітності, пропозиції науковців, досвід вітчизняних і зарубіжних підприємств та, на відміну від попередніх, структуровані не лише за видами капіталів, а й за ключовими групами факторів створення вартості бізнесу та можливістю використання підприємства різних галузей і видів діяльності загальних (універсальних) і додаткових (специфічних). Це дозволяє забезпечити повноту розкриття, релевантність та порівнюваність інформації про створення вартості бізнесу у короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періодах;

– модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності, яка доповнює відповідну модель для фінансової звітності і, на відміну від неї та інших існуючих, забезпечує акумулювання та трансформація облікових даних у показники капіталів. Це дозволило завершити консолідацію концепції фінансового обліку і звітності та концепції інтегрованої звітності.

Практичне значення одержаних результатів. полягає у застосуванні підприємствами організаційно-методичних положень, запропонованих в роботі Чуєнкова А.А. для визначення підходів до облікового забезпечення оцінки вартості бізнесу з метою:

- доповнення наказу про облікову політику КП «Кривбасводоканал» в частині відображення у фінансовій звітності інформації про створення вартості бізнесу за групами показників, що характеризують результати діяльності, фінансово-майновий стан, виробничо-інноваційну діяльність, кадровий потенціал, управлінську спроможність підприємства та методи їх розрахунку в контексті створення вартості бізнесу; удосконалення методики аналітичного та синтетичного обліку, зокрема застосування спеціальних накопичувальних і узагальнюючих відомостей для виокремлення інформації про створення вартості бізнесу та її розкриття у Примітках до фінансової звітності (довідка №57-бух від 07.07.2025);

- доповнення наказу про облікову політику Концерну «МТМ» в частині забезпечення інтегрованого звітування; удосконалення методики визначення вартості фінансового, виробничого, інтелектуального, людського, соціально-репутаційного та природного капіталів за даними бухгалтерського обліку та аналітичних розрахунків; надання необхідної інформації користувачам інтегрованої звітності підприємства, зокрема при запровадженні заходів щодо подання підприємством звітності зі сталого розвитку (довідка №715 від 07.07.2025);

- визначення підходів до оцінки капіталів в інтегрованій звітності КП «Дніпроводоканал» на основі використання багаторівневої й багатофакторної системи показників інтегрованого звіту у розрізі капіталів; підвищення якості інформаційного забезпечення внутрішніх і зовнішніх користувачів при переході до сталих принципів управління і прийняття рішення (довідка №3113/14-14 від 07.07.2025).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі відображені в ній висновки та положення наукової новизни, які виносяться на захист, одержані автором особисто.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Окремі положення і рекомендації викладені у дисертаційній роботі є складовими науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету у рамках тем:

– «Імпакт глобальних змін економіки та цифрової трансформації на професійну діяльність бухгалтера» (номер державної реєстрації 0124U003071), в межах якої здійснено систематизацію узагальненого реєстру показників оцінки капіталів в інтегрованій звітності; удосконалення моделі облікового забезпечення оцінки створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності; удосконалення моделі застосування професійного судження, яка відповідає нормативній базі і принципам інтегрованої звітності, за відповідними етапами, процедурами облікового забезпечення та об'єктами;

– «Трансформація обліку та звітності в умовах соціально-економічних викликів» (номер державної реєстрації 0123U101292), в межах якої визначені підходи до формування облікової політики підприємства за етапами та процедурами облікового процесу; структура облікової політики підприємства доповнена підрозділами, які містять перелік ключових груп факторів та показників вартості бізнесу, а також методику їх розрахунку

– «Трансформація обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством відповідно до вимог сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0125U003568), в межах якої виявлені особливості застосування професійного судження при формуванні облікового забезпечення створення вартості бізнесу, зокрема при аналізі зовнішнього і внутрішнього середовища, виявлення ключових факторів, визначенні основних тем та додаткової інформації для розкриття, що має бути відображено у інтегрованому звіті; запропоновано включити до наказу про облікову політику підприємства роз'яснення щодо застосування професійного судження бухгалтером та його основні положення.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дослідження, викладені у дисертації, доповідалися, обговорювалися й одержали позитивну оцінку на 9 всеукраїнських та міжнародних наукових і науково-практичних конференціях, зокрема: «Фінансовий ринок: сучасні тренди та нові виклики» (м. Київ, 31 жовтня

2022 року); «Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу» (м. Кам'янець-Подільський, 01 лютого 2023 року); «Глобальні зміни вітчизняного фінансового сектору в посткризовий (післявоєнний) період» (м. Київ, 12 жовтня 2023 року); «Фінансові інституції – сучасні виклики та нові можливості» (м. Київ, 21 березня 2024 року); «Трансформація обліку та звітності в умовах соціально-економічних викликів» (м. Київ, 27 березня 2024 року); «Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування» (м. Луцьк, 21 листопада 2024 року); «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» (м. Чернігів, 25 листопада 2024 року); «Забезпечення розвитку економіки та суспільства в умовах кризи» (м. Суми, 31 серпня 2025 року); «Current problems in the development of science and education» (м. Сарагоса, Іспанія 17–19 листопада 2025 року).

Публікації. За результатами дослідження видано 14 публікацій, серед них – 5 статей у наукових фахових виданнях, з яких 1 – у виданні, яке включено до міжнародних наукометричних баз Scopus і Web of Science, і 4 – у вітчизняних фахових виданнях, а також 9 тез – у збірниках матеріалів всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 508 сторінок. Обсяг основного тексту дисертації викладено на 200 сторінках. Робота містить 49 таблиць, 17 рисунків та 49 додатків. Список використаних джерел налічує 313 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ

1.1. Економічна сутність вартості бізнесу

Одним з найголовніших показників ефективності діяльності підприємства, на який звертають увагу постачальники фінансового капіталу, є вартість бізнесу.

У подальшому дослідженні всіх зацікавлених сторін як внутрішнього, так і зовнішнього середовища будемо відносити до єдиної категорії «зацікавлені сторони (інвесторів та осіб, які інвестують грошові кошти у підприємство – постачальники фінансового капіталу)».

При цьому наразі їх цікавлять не тільки фінансові показники, але й відповідність цілям сталого розвитку в діяльності підприємства, його репутація та бренд.

Відповідно до цього змінюються підходи до визначення вартості бізнесу. Тому виникає необхідність правильного розуміння поняття «вартість бізнесу» для правильної її ідентифікації як об'єкта оцінки й обліку.

Для виконання поставленого завдання вважаємо важливим розрізнити поняття «бізнес» та «підприємство» з метою їх оцінки, тому насамперед визначимо сутність і проведемо порівняльний аналіз цих понять.

На сьогодні існують різні варіанти трактування понять «бізнес» і «підприємство» у нормативно-правових актах (дод. А, табл. А.1). Варто зазначити, що Господарський кодекс України втратив чинність 28 серпня 2025 року. Замість нього прийнято новий нормативний документ – Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» [257].

Як можна побачити з таблиці, поняття «бізнес» у міжнародних нормативних документах переважно трактується як «господарська діяльність» або «сукупність активів». У контексті нашого дослідження варті уваги положення, що наведені нижче.

Після визначення понять «бізнес» і «підприємство» у нормативно-правових актах, слід звернути увагу на МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу», в якому визначена мета бізнесу як забезпечення економічних вигід безпосередньо інвесторам або іншим власникам, членам чи учасникам [223]. Тобто мета бізнесу виходить за межі отримання прибутку.

Під час аналізу трактування понять «бізнес» і «підприємство» в нормативних документах та наукових працях доволі часто зустрічається словосполучення «забезпечення економічних вигід». Відповідно до Концептуальних основ фінансової звітності «економічний ресурс (право, що має потенціал створення економічних вигід) може створювати економічні вигоди для суб'єкта господарювання, даючи йому право або змогу робити, наприклад, одну або декілька з таких речей:

- одержувати договірні грошові потоки або інший економічний ресурс;
- обмінюватись економічними ресурсами з іншою стороною на сприятливих умовах;
- створювати надходження або уникати вибуття грошових коштів шляхом, наприклад:
 - використання економічного ресурсу або окремо, або в поєднанні з іншими економічними ресурсами для виробництва товарів чи надання послуг;
 - використання економічного ресурсу для збільшення вартості інших економічних ресурсів; або
 - надання економічного ресурсу в оренду іншій стороні;
- одержувати грошові кошти чи інші економічні ресурси шляхом продажу економічного ресурсу; або
- погашати зобов'язання шляхом передання економічного ресурсу» [169].

Отже, забезпечення економічних вигід користувачів звітності передбачає, що інформація про створення вартості бізнесу, яка відображена у звітності, допоможе реалізувати права або змогу користувачів звітності одержати певні грошові потоки або економічні ресурси та використати їх з певною метою.

Крім того, доцільно звернути увагу на те, як у МСО розуміють поняття «активи»: «слова «актив» і «активи» (“asset” and “assets”) загалом стосуються елементів, які можуть підлягати оцінці. Якщо інше не зазначено в стандарті, ці терміни можна вважати такими, що означають «актив, група активів, зобов’язання, група зобов’язань або група активів і зобов’язань» [43].

В основних вітчизняних нормативних документах, окрім НС 1, поняття «бізнес» відсутнє. Воно використовується лише в таких словосполученнях, як, наприклад, «гральний бізнес», де необхідно вказати на певний вид діяльності. Натомість визначено поняття «підприємство». При цьому його визначення в Господарському кодексі України (ГКУ), на відмінну від Цивільного кодексу України (ЦКУ), більш деталізоване. Крім того, в цих нормативних документах використані різні ознаки для його характеристики, а саме:

- 1) ГКУ визначає підприємство як «суб’єкт господарювання», у той час як ЦКУ визначає його як «майновий комплекс»;
- 2) ГКУ акцентує увагу на задоволенні суспільних та особистих потреб, у ЦКУ вказано на таку ознаку, як «здійснення підприємницької діяльності, яка ГКУ визначена як самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб’єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку» [124; 294].

Тобто визначення поняття «підприємство» в законодавстві України має на меті не лише одержання прибутку, але й інші вигоди.

Також варто звернути увагу на МСФЗ 3, де зазначено, що бізнес складається із залучених ресурсів і процесів, застосованих до цих залучених ресурсів, які забезпечують можливість створити кінцеві продукти. МСФЗ 3 визначає такі три елементи бізнесу:

- залучений ресурс – будь-який економічний ресурс, який створює або забезпечує можливість створити кінцеві продукти, якщо до нього застосувати один або кілька технологічних процесів. Приклади охоплюють непоточні активи (включаючи нематеріальні активи чи права використовувати непоточні активи),

інтелектуальну власність, можливість отримати доступ до необхідних матеріалів або права та працівників. Майже всі бізнеси мають також зобов'язання, але бізнесу не обов'язково мати зобов'язання;

- технологічний процес – будь-яка система, стандарт, протокол, методика чи норма, які, якщо застосувати їх до залученого ресурсу чи залучених ресурсів, створюють або надають можливість створити кінцеві продукти. Прикладами є технологічні процеси стратегічного управління, операційні технологічні процеси та технологічні процеси управління ресурсами. Як правило, ці технологічні процеси документують, але організовані працівники, які мають необхідні навички та досвід, дотримуючись правил і методик, можуть забезпечити необхідні технологічні процеси, які можна застосовувати до залучених ресурсів з метою створення кінцевих продуктів. (Облік, виставлення рахунків та інші адміністративні системи, як правило, не є технологічними процесами, що їх використовують для створення кінцевих продуктів.)

- кінцевий продукт – результат залучених ресурсів і технологічних процесів, застосованих до залучених ресурсів, які надають або мають можливість забезпечити дохід у формі дивідендів, зменшення витрат або інших економічних вигід безпосередньо інвесторам або іншим власникам, членам або учасникам [169].

Зважаючи на вищенаведене, можна сказати, що складовими бізнесу є: активи, які використовуються (залучені ресурси), та наявні зобов'язання; господарська діяльність, де застосовуються ці активи (технологічний процес) та виконуються зобов'язання; кінцевий продукт у вигляді результатів господарської діяльності.

В дод. А, табл. А. 2 систематизовані підходи до визначення поняття «бізнес» та «підприємство» науковою спільнотою.

У наукових публікаціях до визначення поняття «бізнес» існують два основні підходи, а саме: бізнес як господарська діяльність (виробнича, комерційна, фінансова) та як суб'єкт господарювання. Однак переважає перший з названих підходів. Натомість поняття «підприємство», як правило, визначають як «суб'єкт господарювання». Отже, можна сказати, що деякі автори прирівнюють бізнес до підприємства.

Зазначимо деякі особливості. Т.В. Мар'юк дещо ширше розкрив поняття «бізнес» і визначив його, як «будь-який вид підприємницької діяльності, який проводиться з використанням активів цілісного майнового комплексу, що забезпечує дохід чи іншу вигоду» [200].

У Кембриджському словнику англійської мови (Cambridge dictionary) поняття «бізнес» визначають у двох варіантах: перший (як діяльність) – як закупка та продаж товарів або послуг; другий (як суб'єкт господарювання) – як організація, яка продає товари або послуги [60]. А. Sullivan трактує поняття «бізнес» як «підприємство або організація, що займається певним видом діяльності (торгівля, надання послуг і т. д.)» [86]. Тобто у цих джерелах поняття «бізнес» і «підприємство» ототожнюються.

Водночас поняття «бізнес» вітчизняні автори трактують доволі узагальнено: не завжди вказують об'єкт, який можна було б оцінити, що є важливим з огляду на тему дослідження. Деякі науковці визначають мету бізнесу як отримання прибутку та розвиток власної справи [136; 156; 182; 236]. Однак вважаємо за потрібне розглянути думку авторів І.В. Причепа, О.Й. Леська, Р.В. Горенка, які зазначають, що «отримання прибутку за різних ситуаційних обставин і умов не завжди є пріоритетною метою комерційної діяльності суб'єктів бізнесу на сучасному етапі економічного розвитку. Ринкове середовище та кон'юнктура ринку виступають регулятором комерційної діяльності, відповідно мета може корегуватись у відповідь на зміни в середовищі господарювання, диференціюючись в короткостроковій та довгостроковій перспективах» [253].

На нашу думку, бізнес не може визначати мету – отримання прибутку, як другорядну, оскільки це загрожує його подальшому розвитку. Проте варто зазначити, що отримання прибутку та розвиток власної справи не може бути єдиною метою бізнесу. Додаткову мету бізнес формує, зважаючи на потреби постачальників фінансового капіталу та середовища, в якому він існує.

Як можна побачити в дод. А, поняття «підприємство» визначають у вітчизняних та зарубіжних наукових публікаціях, так само, як і в нормативних документах: як самостійний господарюючий суб'єкт, який здійснює підприємницьку або господарську діяльність для отримання прибутку [125; 135; 165; 200; 298]. Варто

звернути увагу на визначення цього поняття Л.С. Шевченко, яка найбільш повно відображає його сутність у порівнянні з іншими науковцями: «відокремлений індивідуальний господарюючий суб'єкт ринку, що здійснює різні види підприємницької діяльності для задоволення суспільних і індивідуальних потреб у продукції, послугах, роботах тощо (місія підприємства) та одержання прибутку (мета підприємства)» [298]. Наведене визначення чітко показує межі традиційного розуміння науковцями поняття «підприємство».

Деякі вчені порівнюють поняття «підприємство» та «бізнес», намагаючись визначити, яке з понять за сутністю є ширше або вужче [236; 239]. Однак слід погодитися з І.І. Бродською, яка зазначає, що «намагання окремих авторів визначити більш широке поняття – «оцінка бізнесу» чи «оцінка вартості підприємства» – є некоректним» [113]. І.І. Бродська зауважує, що «досліджувані категорії взаємопов'язані, перебувають в одній площині дослідження і взаємно доповнюють одна одну. В окремих випадках на одному підприємстві може бути кілька видів бізнесу. З іншого боку, в окремих випадках одним видом бізнесу можуть займатися кілька пов'язаних підприємств у межах виробничих груп або холдингів» [113]. Тобто ці поняття не варто ототожнювати або шукати відмінності: вони доповнюють одне одного. Так, можна частково погодитися з В.Р. Кучеренком, що бізнес – це підприємство в дії, і його вартість перевершує вартість майнового комплексу на величину так званих невідчутних активів, невіддільних від кадрового потенціалу підприємства (досвід трудового колективу, налагоджені зв'язки і взаємини з клієнтами, зв'язки в державних органах та інші незареєстровані активи). Саме наявністю невідчутних активів можна пояснити ринкову привабливість деяких фірм з негативним власним капіталом [236]. Проте невідчутні активи не тільки пов'язані з кадровим потенціалом підприємства, як вже згадувалося раніше, але й можуть бути пов'язані з певними екологічними, соціальними та іншими аспектами підприємства.

Під невідчутними активами розуміють, репутацію, компетентність працівників, відносини з клієнтами тощо, які не обліковуються на підприємстві, проте впливають на вартість бізнесу. Ці активи є індивідуальними для кожного підприємства і тісно пов'язані з його діяльністю. Вони генеруються з досвідом протягом певного періоду

під час ведення господарської діяльності. Важливо відрізнити їх від нематеріальних активів, оскільки останні відображаються на балансі підприємства, а невідчутні активи переважно не обліковуються (не ідентифікуються в обліку). На нашу думку, поняття нематеріальні та невідчутні активи схожі за сенсом, тому при їх трактуванні може виникати певна незрозумілість. Враховуючи те, що невідчутні активи не обліковуються, тобто не ідентифікуються в обліку, доречніше визначати їх як неідентифіковані активи. Відповідно, нематеріальні активи як складова активів підприємства впливають на його балансову вартість, а неідентифіковані активи як необхідна складова – на ринкову вартість.

Одним зі способів відображення інформації про неідентифіковані активи бізнесу є гудвіл. Проаналізуємо, як міжнародні й вітчизняні нормативні документи, а також зарубіжні й вітчизняні науковці визначають поняття «гудвіл» і критерії його класифікації (дод. В).

Найпоширенішим варіантом визначення поняття «гудвіл» науковцями, а також у МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу» є нематеріальний актив. На нашу думку, гудвіл не повною мірою підпадає під цю категорію, оскільки нематеріальні активи піддаються обліку і є складовою балансової вартості підприємства. Гудвіл, своєю чергою, може також відображати вартість неідентифікованих активів бізнесу. Слід звернути увагу на визначення поняття «гудвіл» авторами В. Костюченко, А. Фесенко та І. Цибанюк [176], де зазначено, що «гудвіл складається з невідчутних активів, які є складовими інтелектуального, людського, соціально-репутаційного капіталу та відносин, що виникають в процесі господарської діяльності підприємства». Автори виділяють різні види гудвілу. Зокрема, С. Семенова, О. Шпирко, О. Андросенко та ін. класифікують гудвіл за різними ознаками: за природою походження, за сферою діяльності, за місцем генерації (*створення), за способом представлення у звітності або як об'єкта бухгалтерського обліку [272].

В.М. Костюченко, А.В. Фесенко, І.О. Цибанюк та ін. виділяють: внутрішньогенерований гудвіл (internally generated goodwill); гудвіл при придбанні, коли очікується, що придбане підприємство продовжить свою діяльність як автономний суб'єкт господарювання, отримавши статус дочірнього підприємства;

гудвіл при придбанні, коли операції придбаного підприємства повністю інтегровані в операції розширеної групи [176; 188].

Зробимо акцент на таких підходах до визначення видів гудвілу науковцями:

- розкритий гудвіл – виникає при придбанні підприємства, вартість якого чітко визначена та відображена у фінансовій звітності підприємства [272];
- гудвіл після придбання – формується після придбання підприємства за вирахуванням накопичених збитків від знецінення [272];
- соціальний – формується внаслідок позитивних відносин з громадою [272];
- нерозкритий гудвіл – гудвіл, що не відображається у фінансовій звітності та може виникнути під час внутрішньої реорганізації або реструктуризації підприємства [176; 188; 272];
- ринковий гудвіл – формується під впливом зовнішніх факторів підприємства (ринкова позиція, регіональні та галузеві особливості популярність бренду, контракти з клієнтами тощо) [272];
- внутрішній гудвіл – формується під впливом внутрішніх факторів підприємства (репутація, бренд, бізнес-переваги та специфічні особливості, властиві самому підприємству) [188; 272];
- внутрішньогенерований – формується з різних складових: теперішньої вартості очікуваного потоку грошових коштів; витрат на формування нематеріальних активів [176; 188];
- позабалансовий – формується з урахуванням нематеріальних активів, які не відображають в обліку (неідентифіковані активи) [272].

Розкритий гудвіл та гудвіл після придбання є аналогічними показниками, які передбачають відображення інформації про вартість гудвілу після придбання певного підприємства у фінансовій звітності. Соціальний гудвіл, на нашу, думку є складовою внутрішньогенерованого гудвілу, який передбачає відображення інформації про вплив відносин бізнесу із суспільством на його вартість.

Нерозкритий гудвіл не відображається у фінансовій звітності. Він передбачає відображення інформації лише у випадку реорганізації або реструктуризації

підприємства. Інформація про нерозкритий гудвіл «представлена лише у внутрішніх управлінських звітах компанії для менеджерів та власників, і не призначена для зовнішнього розкриття» [272], а кінцева мета облікового забезпечення створення вартості бізнесу – забезпечити інформацією про створення вартості бізнесу користувачів звітності (зокрема постачальників фінансового капіталу), що зазвичай є зовнішніми користувачами.

Ринковий гудвіл зорієнтований виключно на зовнішні фактори, тоді як внутрішній гудвіл – на внутрішні, а з метою забезпечення достовірного відображення інформації про створення вартості бізнесу необхідно враховувати як внутрішні, так і зовнішні фактори.

Проаналізувавши підхід до визначення виду внутрішньогенерованого гудвілу автора В.М. Костюченко [176], можна сказати, що внутрішньогенерований гудвіл орієнтований на відображення інформації (у вартісному аспекті) про витрати та майбутні грошові потоки та не передбачає якісні аспекти впливу на створення вартості бізнесу. Водночас, на думку С.М. Семенової, внутрішньогенерований гудвіл не розкривається у фінансовій звітності та залишається неофіційним показником [272]. На наш погляд, вартість внутрішньогенерованого гудвілу повинна формуватися з вартості неідентифікованих активів, а також витрат на їх розвиток (наприклад витрати на розвиток бренду тощо).

Позабалансовий гудвіл орієнтований на відображення інформації (у якісному аспекті) про неідентифіковані активи, які не відображаються в обліку та не передбачає вартісний аспект відображення вартості гудвілу.

На нашу думку, доречно орієнтуватися на універсальний підхід до визначення поняття «гудвіл», яке повинно включати в себе якісні, кількісні й вартісні аспекти його вартості.

В межах нашого дослідження поняття «гудвіл» будемо розуміти як *сукупність неідентифікованих активів, що можуть бути отримані при купівлі-продажу бізнесу (гудвіл при придбанні) або створені внаслідок господарської діяльності (внутрішньо генерований гудвіл) і є надбавкою до визначеної ринкової вартості підприємства, яка визначається та відображається у звітності.*

Проаналізувавши підходи до визначення понять «бізнес» і «підприємство» в нормативних документах та наукових публікаціях вітчизняних і зарубіжних авторів, можна зробити висновок, що поняття «бізнес» потребує уточнення, а саме необхідно відобразити зв'язок господарської діяльності з активами, зобов'язаннями, кінцевими результатами діяльності та основною метою бізнесу.

Зважаючи на це, в подальшому дослідженні будемо дотримуватися такого трактування поняття «бізнес»: *система активів і зобов'язань та видів господарської діяльності, які в результаті їх застосування (взаємодії) забезпечують отримання доходу та інших вигід зацікавленим сторонам.*

При цьому складові наведеного визначення розуміємо так:

1) «система активів, зобов'язань» – це сукупність активів (майновий комплекс, нематеріальні активи, неідентифіковані активи, які використовують, та зобов'язань, які виконують при веденні діяльності. *Використання сукупності активів як єдиної системи та виконання зобов'язань забезпечує отримання очікуваних результатів і здатність задовольняти потреби постачальників фінансового капіталу;*

2) «види господарської діяльності» – це будь-які види діяльності підприємства (комерційна, виробнича, сфера послуг, інвестиційна), які мають прямий вплив на його активи (як майновий комплекс, так і неідентифіковані активи). *Будь-який вид господарської діяльності підприємства реалізовується шляхом використання його активів, зокрема має вплив на неідентифіковані активи;*

3) «забезпечує отримання доходу та інших вигід постачальникам фінансового капіталу» – будь-які результати, які відповідають потребам зацікавлених сторін (тобто приносять їм дохід у вигляді дивідендів або інших економічних вигід). *Господарська діяльність підприємства спрямована на отримання певного результату (отримання прибутку, задоволення потреб зацікавлених сторін тощо).*

Запропоноване визначення поняття «бізнес» враховує такі важливі для визначення вартості бізнесу елементи, як: матеріальні, нематеріальні та неідентифіковані активи підприємства, його зобов'язання та види господарської діяльності.

Ефективність використання та врахування при визначенні вартості бізнесу неідентифікованих активів тісно пов'язана з станом відносин бізнесу із зацікавленими особами, що виражається у здатності бізнесу забезпечувати їхні потреби. Своєю чергою, стан відносин з клієнтами виражається у *цінності бізнесу* для зацікавлених сторін: чим ефективніше бізнес забезпечує потреби зацікавлених сторін, тим вище його цінність, чим вище цінність бізнесу для зацікавлених сторін, тим вище його ринкова вартість. У підсумку, отримаємо таку взаємозалежність: ефективне забезпечення потреб зацікавленими сторонами $\leftrightarrow$ висока цінність бізнесу для зацікавлених сторін $\leftrightarrow$ зростання вартості бізнесу.

Схожої думки дотримується Michael C. Jensen, який зазначає, що «ми не можемо створити вартість без хороших стосунків із клієнтами, співробітниками, фінансовими спонсорами, постачальниками, регуляторами, громадами тощо» [62]. Тобто, оскільки рівень задоволення працівників підприємства або їх лояльності є важливим фактором формування вартості бізнесу, його варто враховувати. Вказаний вище підхід є гарним підґрунтям для розуміння поняття «вартість бізнесу», але для початку необхідно проаналізувати, які підходи застосовують вітчизняні та зарубіжні вчені. Нижче наведено приклади трактування науковцями понять «вартість підприємства» та «вартість бізнесу» (дод. Б). Проведений аналіз визначень поняття «вартість бізнесу» в науковій літературі дозволив виділити кілька підходів до його трактування, а саме: ресурсний, управлінський, ринковий, дохідний, стейкхолдерський (табл. 1.1). З метою подальшого дослідження поняття «вартість бізнесу» порівняємо їх.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення понять «вартість бізнесу» та «вартість підприємства»

№ з/п	Назва підходу	Характеристика (сутність) підходу
1	Ресурсний	Вартість виражається через загальну вартість майнового комплексу або як матеріальні, так і нематеріальні/ неідентифіковані активи
2	Дохідний	Вартість виражається шляхом оцінки обсягу майбутніх грошових надходжень
3	Витратний	Вартість виражається у витратах понесених для створення, придбання підприємства

Закінчення табл. 1.1

№ з/п	Назва підходу	Характеристика (сутність) підходу
4	Ринковий	Вартість визначається у результаті порівняння з аналогічними підприємствами, які є на ринку; вартість виражається через ціну покупки (продажу) підприємства
5	Управлінський	Вартість оцінюється через ефективність управлінської діяльності підприємства
6	Стейкхолдерський	Вартість виражається на основі оцінки ефективності задоволення потреб зацікавлених сторін; вартість виражається через цінність, яку становить підприємство для зацікавлених сторін

Джерело: розроблено автором.

Зокрема, при *ресурсному* підході автори зазначають, що до вартості бізнесу входять як матеріальні, так і нематеріальні активи [150]. Попри зрозумілість цього підходу, його недолік вбачаємо в тому, що він враховує тільки одну складову загальної вартості бізнесу – майновий комплекс підприємства – та не враховує вплив діяльності підприємства на його вартість.

Дохідний підхід [36; 82] можна використовувати для визначення майбутніх вигід від залучених коштів, що є корисним для постачальників фінансового капіталу. Але такий підхід не враховує вплив неідентифікованих активів, які можуть суттєво позначитися на вартості бізнесу.

Недолік *ринкового* підходу [166; 179; 258] полягає в тому, що підприємство може бути унікальним за своїм видом і на ринку неможливо буде знайти певні аналоги для визначення його вартості. При цьому ціну покупки (продажу) визначатиме ринок.

Управлінський підхід [280; 309] передбачає оцінку ефективності управлінської діяльності підприємства, що по суті є лише одним з факторів впливу на вартість бізнесу та не є її вичерпною характеристикою.

Прихильники *стейкхолдерського* підходу [16] визначили вартість бізнесу як: «основне уявлення про те, який внесок робить бізнес для своїх зацікавлених сторін, тобто для постачальників, співробітників, клієнтів і суспільства в цілому». В нашому випадку, внесок бізнесу для зацікавлених сторін, полягає у збільшенні його вартості, що приносить їм (зокрема, постачальникам фінансового капіталу) додаткові вигоди у коротко-, середньо-, довгостроковому періоді. Вартість за стейкхолдерським

підходом може виражатися як у грошовому, так і в негрошовому вираженні. Недоліком цього підходу є те, що негрошове вираження вартості бізнесу складається на основі уявлення про те, який внесок робить бізнес для своїх зацікавлених сторін тобто він є суб'єктивним та може відрізнятися для окремих зацікавлених сторін, що унеможлиблює його точне кількісне визначення. Доречно звернути увагу на підхід до визначення поняття «вартість підприємства» Л.М. Пронько та Н.В. Тертичної [258; 286], автори розкривають сутність цього поняття, як «економічну цінність та соціальну корисність, що характеризують здатність підприємства виробляти певний об'єм продукції, робіт і послуг та приносити відповідну суму доходу і прибутку його власнику». Тобто, вартість підприємства можна визначити за рівнем рентабельності виробництва продукції робіт і послуг за мінусом річного рівня інфляції, що має забезпечити економічний розвиток виробничої діяльності та зростання оплати праці працівників [258; 286]. Загалом, можна погодитись з цим підходом, але слід уточнити, що поняття «цінність» характеризує не здатність підприємства виробляти певний об'єм продукції, а його суб'єктивну оцінку кожною із зацікавлених сторін внутрішнього та зовнішнього середовища, що має прямий вплив на його потенціальну вартість.

Н.В. Тертична при визначенні поняття «вартість підприємства» робить акцент на сталому розвитку підприємства [286]. Вона зазначає, що для реальної оцінки вартості підприємства необхідно: моделювати прогнозні фінансові показники активів і пасивів підприємства; аналізувати потенціал фінансово-економічної стійкості підприємства; виявляти загрози навколишнього середовища; враховувати невизначеність і зумовлений нею виробничий і фінансовий ризики, рівень інфляції тощо. Можна побачити, що акцент робиться не тільки на оцінці показників минулого періоду, але й на прогнозуванні – на показниках майбутніх періодів, що є доволі актуальним для постачальників фінансового капіталу та інших зацікавлених сторін.

Варто додати, що важливими при визначенні вартості бізнесу є оцінка та врахування ризиків (наприклад ризиків, пов'язаних з війною або економічним станом країни), особливо при прогнозуванні майбутніх економічних вигід діяльності

підприємства. М.В. Корягін для визначення вартості підприємства виділяє дві категорії ризиків:

- ризики діяльності підприємства: зовнішні та внутрішні;
- ризики неадекватності самої оцінки: професійний (низька кваліфікація працівників), інформаційний (недостатність даних) [172].

П.М. Коюда зазначає, що «зовнішній ризик пов'язаний з нестабільністю державної політики, особливостями державного устрою, наявністю суперечностей, прогалин та недоліків чинного законодавства, неефективною соціальною політикою і, як наслідок, демографічною кризою, зниженням ефективності в галузі, погіршенням позицій країни на міжнародних ринках тощо» [179]. Водночас внутрішні ризики діяльності підприємства автор пов'язує, з його організаційною структурою, професійною майстерністю працівників, налагодженістю та ефективним функціонуванням системи управління і внутрішнього контролю» [179].

М.В. Корягін при оцінці вартості розрізняє зовнішні та внутрішні ризики діяльності підприємства, систематичні (пов'язані зі станом кон'юнктури ринку, загальноекономічними подіями) та несистематичні (пов'язані з індивідуальними властивостями конкретного підприємства) [172].

Можна погодитись з думкою М.В. Корягіна про те, що ризики діяльності підприємства тісно пов'язані із зовнішніми та внутрішніми факторами вартості бізнесу. Тому для адекватної оцінки ризиків необхідно визначити та досконально проаналізувати фактори впливу на створення вартості бізнесу (п. 1.2).

Деякі з проаналізованих підходів визначають вартість бізнесу виключно за одним напрямом (як активи або майбутні грошові потоки тощо), однак, оскільки вартість бізнесу має багато складових та чинників, існує необхідність їх врахування при формулюванні визначення «вартість бізнесу», основними з яких можуть виступати фактори, що впливають на вартість бізнесу, та господарська діяльність підприємства.

Вартість бізнесу залежить від того, хто її оцінює, а саме: оцінка бізнесом або оцінка зацікавленими сторонами (зокрема постачальниками фінансового капіталу). Оцінка бізнесом переважно орієнтована на визначення економічної цінності

підприємства (вартості активів та зобов'язань), його результатів діяльності. Оцінка зацікавленими сторонами (зокрема постачальниками фінансового капіталу), окрім економічної цінності потребує також визначення соціальної цінності підприємства (його репутація, бренд, тощо). Виходячи з цього виникає подвійна суттєвість вартості бізнесу.

Проаналізувавши підходи до визначення поняття «вартість бізнесу» вітчизняними та зарубіжними науковцями, можна зробити висновок, що наразі поняття «вартість бізнесу» потребує деяких уточнень. На нашу думку, поняття «вартість бізнесу» доречно трактувати, враховуючи: майновий стан (економічна цінність) та результати діяльності підприємства; соціальну цінність (зокрема здатність задоволення потреб зацікавлених сторін); вплив на неї зовнішніх та внутрішніх факторів, ризиків та можливостей підприємства. А саме, пропонуємо таке визначення поняття «вартість бізнесу» – *це економічна (вартість активів і зобов'язань) та соціальна (здатність досягати своєї мети і задовольняти потреби зацікавлених сторін) цінність, що формується в результаті господарської діяльності під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, з урахуванням ризиків та можливостей у короткостроковому, середньостроковому і довгостроковому періоді.*

Запропоноване визначення враховує всі важливі складові вартості бізнесу, що утворюють єдину систему: матеріальні, нематеріальні й неідентифіковані активи, зобов'язання та цінність для зацікавлених сторін, а також те, що їх оцінка залежить від мети – відповідність запитам певних зацікавлених сторін (власників бізнесу, постачальників фінансового капіталу або інших). Такий підхід до визначення поняття «вартість бізнесу» буде взято за основу нашого дослідження, оскільки воно, не лише відображає сутність досліджуваного поняття, але й дозволяє чітко охарактеризувати вартість бізнесу як об'єкт оцінки й обліку.

Схематично складові вартості бізнесу представлено на рис. 1.1.

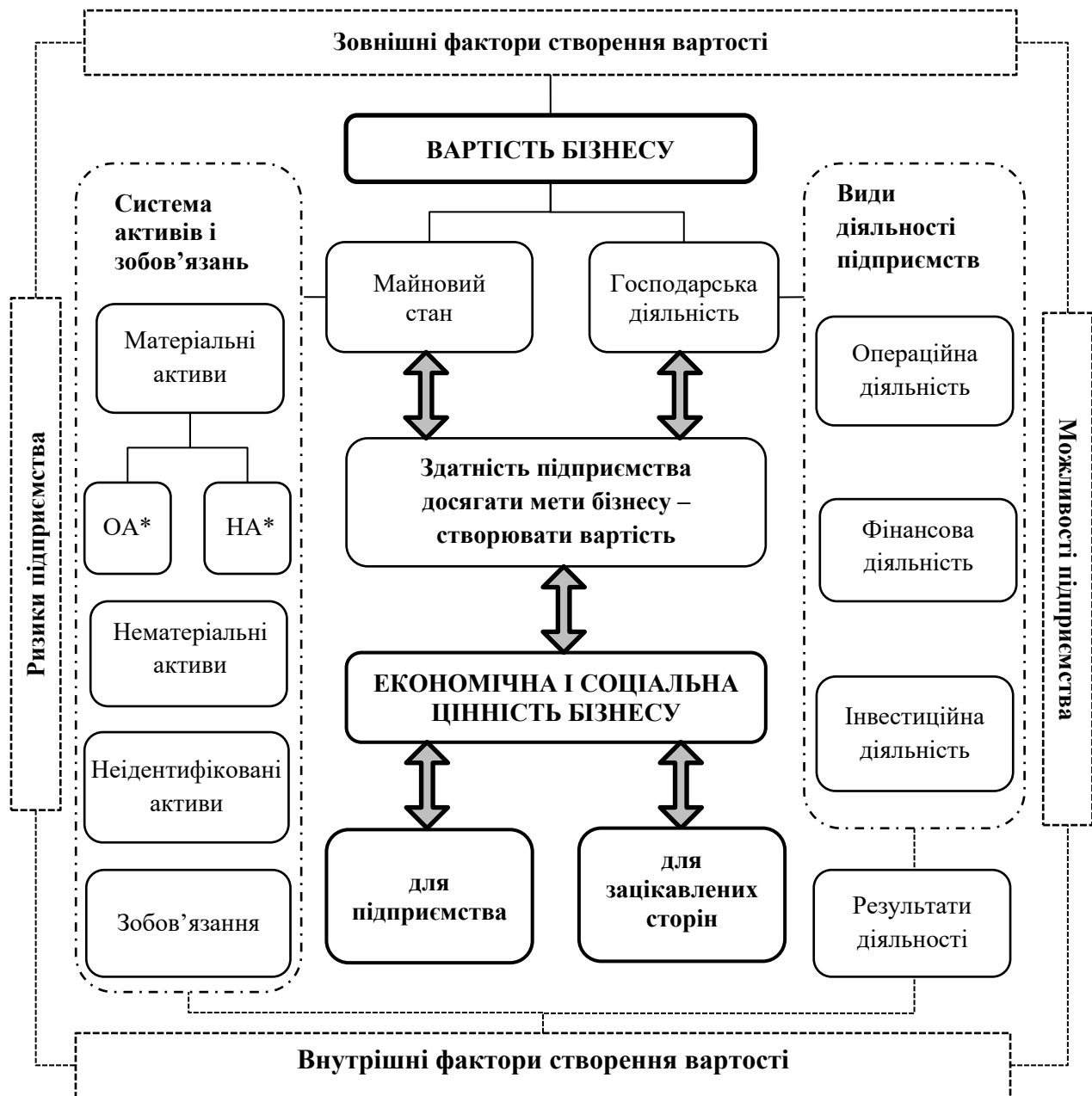

Рис. 1.1. Складові вартості бізнесу

* ОА – оборотні активи (запаси, грошові кошти тощо); НА – необоротні активи (основні засоби, права, тощо).

Джерело: розроблено автором.

З метою аналізу впливу окремих складових вартості бізнесу на його загальну вартість (процес створення вартості бізнесу) побудуємо модель створення вартості бізнесу (рис. 1.2).

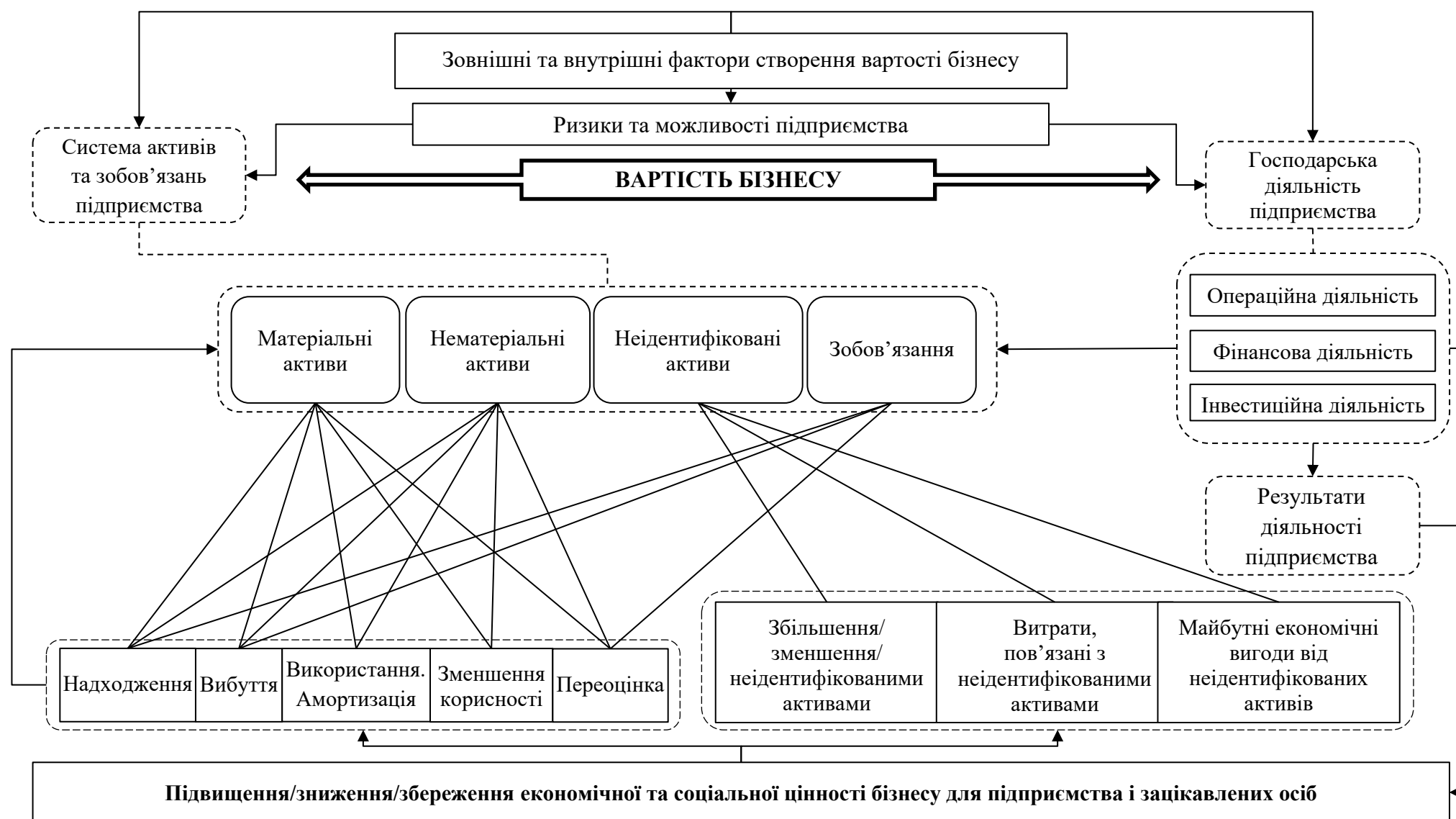

Рис. 1.2. Модель створення вартості бізнесу

Підбиваючи підсумки, можна сказати, що з метою визначення загальної вартості бізнесу слід враховувати дві складові: єдину систему активів і зобов'язань та види діяльності підприємства. Такий підхід до визначення вартості бізнесу відображає загальне розуміння базового поняття та дозволяє врахувати те, що їх структура може змінюватися під впливом різноманітних факторів.

Подальше дослідження потребує більш глибокого вивчення цього питання, а саме визначення факторів, які впливають на створення вартості бізнесу.

1.2. Фактори створення вартості бізнесу

З метою достовірної оцінки вартості бізнесу та здатності підприємства створювати, зберігати або втрачати її в короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періоді необхідно насамперед визначити, які фактори на це впливають. При цьому вартість бізнесу залежить не тільки від самих факторів, але й від того, як підприємство з ними взаємодіє або реагує на них.

Дослідженню факторів створення вартості бізнесу присвячено праці цілої низки вчених, а саме: *аналізу чинників, які впливають на формування ринкової вартості підприємства* – О.О. Мазур [195], Л.І. Лесик [191], С.А. Гуненко [126], S. Sutthirak, P. Gonjanar [87], І.І. Алексеєнко, С.В. Лелюк, О.П. Полтініна [103], О.О. Тараненко [284], О.О. Захаркін [149], Г.Г. Савіна, Т.І. Скібіна [267]; *інвестиційної привабливості підприємства* – А.О. Найдовська, Я.А. Андрієнко [228], О.О. Хринюк, О.В. Очеретяна [293], І.Д. Самошкіна, Д.О. Салогуб [269]; *людського фактора та його впливу на вартість бізнесу* – М. Saunila, J. Ukko, T. Rantala [84] та ін. Проведений аналіз публікацій вітчизняних і зарубіжних авторів дозволяє стверджувати, що вони зробили значний внесок у дослідження факторів створення вартості бізнесу. Однак залишається актуальним питання визначення та систематизації факторів створення вартості бізнесу, які мають суттєвий вплив на неї.

Під час дослідження факторів впливу на вартість бізнесу важливо достовірно визначити ті з них, які найбільше цікавлять постачальників фінансового капіталу та інших зацікавлених осіб, а отже, найбільше впливатимуть на інвестиційну привабливість підприємства.

За словами М. Benedikt та М. Oden, оцінка створення вартості базується на «складному векторі якісних, етичних, соціальних, естетичних і практичних факторів, способів їх взаємодії та результатах цих взаємодій для багатьох зацікавлених сторін» [9]. Також слід врахувати фінансові фактори, які мають важливе значення при оцінці вартості підприємства.

Науковці у своїх працях по-різному підходять до класифікації факторів створення вартості бізнесу (дод. Г).

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що у своїх спробах скласти перелік факторів створення вартості автори використали різні підходи, які загалом можна охарактеризувати як:

1. *Невпорядковані*: посилання на неоднорідні фактори, які відрізняються за характером впливу / місцем впливу або є не факторами, а показниками (результатами) діяльності.
2. *Впорядковані*: групування факторів за місцем впливу [103; 126; 146; 189]; групування факторів за інтенсивністю впливу [48].

Деякі автори як приклади факторів створення вартості наводять показники (результати діяльності). Приміром, Т. Коупленд, пропонує використовувати фінансові й нефінансові показники для характеристики факторів створення вартості як цільові індикатори [18]. На нашу думку, зазначені автором показники вказують не на фактори, а на результати їх впливу. У зв'язку з цим вважаємо за потрібне розрізняти ці поняття.

Проведений аналіз дозволив систематизувати виявлені підходи вітчизняних і зарубіжних науковців до класифікації факторів створення вартості бізнесу (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Систематизація підходів до класифікації факторів створення вартості бізнесу в наукових публікаціях

Автор(и)	Групування факторів створення вартості									Генеруючі / руйнуючі
	Внутрішні / зовнішні	Фінансові / нефінансові	Контрольовані / неконтрольовані	Стратегічного / поточного впливу	Безпосереднього / опосередкованого впливу	Позитивного / нейтрального / негативного впливу	Постійні / Тимчасові / епізодичні	Незалежні / взаємозалежні / похідні	Повторювальні / неповторювальні	
О.О. Мазур [195]	+	+								
L. Frederiksen [27]	+	+								
A. Damodaran [20]	+	+								
О.М. Бабій, В.С. Малишко, Г.О. Пудичева [106]	+	+								
І.В. Новикова [232]				+						
Л.І. Лесик [191]					+					
І.І. Алексєєнко, С.В. Лелюк, О.П. Полтініна [103]	+									
О.О. Тараненко [281]	+		+			+	+	+	+	
І.Я. Левчак [189]	+		+							
М.В. Корягін [174]	+									+

Джерело: систематизовано автором.

Найбільш поширеною є класифікація факторів створення вартості, яка передбачає їх розподіл за місцем виникнення на *фактори внутрішнього та зовнішнього середовища (1)*. Проте при більш детальному розгляді виявляється, що науковці трактують їх дещо по-різному. Наприклад, І.Я. Левчак зазначає, що до зовнішніх факторів, належать ті, які «діють незалежно від менеджменту підприємства» [189]. Не можемо повністю погодитися з цим твердженням, оскільки

на практиці підприємство може певною мірою вплинути на рівень задоволення клієнтів, попит на продукцію або навіть стан галузі, в якій воно працює, завдяки побудові ефективної системи управління якістю продукції, мотивації працівників, формування маркетингової та цінової політики тощо. Всі ці заходи в перспективі впливають на рівень задоволення клієнтів; стимулюють попит на товари / послуги підприємства; покращують імідж підприємства; спонукають конкурентів вживати адекватних заходів. Отже, підприємство має прямий та опосередкований вплив на зовнішнє середовище. Фактично І.Я. Левчак [189] говорить про контрольовані та неконтрольовані фактори створення вартості.

У цьому контексті слушною є думка І.І. Алексеєнко, С.В. Лелюк та О.П. Полтініної: незважаючи на те, що керівництво підприємства не має змоги суттєво впливати на зовнішні фактори, їх можна та необхідно ідентифікувати, оцінювати, використовувати для подальшого розвитку, аби мінімізувати їх негативний вплив [103].

«Фактори зовнішнього середовища можуть мати правовий, комерційний, соціальний, екологічний або політичний контекст та впливати на здатність організації створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій чи довгостроковій перспективі; впливати на підприємство прямо чи опосередковано (наприклад шляхом впливу на наявність, якість і доступність капіталу, який використовує організація чи на який вона впливає)» [40]. У МОІЗ ці фактори визначені в контексті конкретного підприємства (організації), галузі чи регіону, а також у глобальному контексті [40]. Приклади того, що до них може входити, наведено в дод. Д.

Фактори зовнішнього середовища, або зовнішні фактори, доцільно ділити на *контрольовані та неконтрольовані* (2). До контрольованих факторів будемо відносити ті фактори, на які підприємство може вплинути, використовуючи інструменти менеджменту.

Крім того, зарубіжні науковці [20; 27; 48] серед факторів внутрішнього середовища, або внутрішніх факторів, виділяють такі їх види за організаційною здатністю:

- фактори кадрового потенціалу;

- фактори майнового стану;
- фактори управлінської спроможності підприємства;
- фактори виробничо-інноваційної діяльності підприємства.

Таке групування факторів допоможе охарактеризувати (виявити й оцінити) практично всі основні фактори створення вартості бізнесу.

Зважаючи на геополітичну ситуацію в країні, доречно виділити окремо серед зовнішніх факторів фактор війни, який, з одного боку, можна віднести до неконтрольованих факторів, а з іншого – цей фактор виходить за рамки звичайної діяльності підприємства у мирний час та належить більшою мірою до групи *факторів надзвичайного стану*. Такі фактори зазвичай утворюють певні ризики для підприємства. Дослідники І.В. Макалюк та А.О. Лайкова визначили такі ризики війни:

- валютний та інфляційний ризики;
- податковий ризик;
- процентний ризик;
- ризик неплатоспроможності та зниження фінансової стійкості;
- інвестиційний ризик;
- кредитний ризик;
- ризик втрати контролю над активами [196].

Отже, ризики, пов'язані з війною, зазвичай передбачають майбутні можливі втрати ресурсів підприємства, витрати на відновлення, компенсації, недоотримання доходів та інші збитки, які необхідно враховувати при визначенні вартості бізнесу.

Також вважаємо за потрібне розрізняти фактори за часом їх впливу на формування вартості бізнесу: в *короткостроковому (фактори поточного впливу) і довгостроковому періоді (фактори стратегічного впливу, які сприяють зміні вартості в довгостроковому періоді) (3)*, як пропонує І.В. Новикова [232].

Оскільки виявлені фактори можуть мати різні наслідки для вартості бізнесу, слід звернути увагу на наведену О.О. Тарасенком класифікацію факторів *за наслідками впливу (4)*. Як зазначає автор, «поділ факторів за наслідками впливу (позитивні, нейтральні, негативні) дозволяє виявляти фактори, вплив яких потрібно

використовувати або мінімізовувати» [284]. На нашу думку, всі фактори вартості бізнесу необхідно вивчати і класифікувати за наслідками їх впливу на позитивні або негативні, оскільки створення, збереження та втрата вартості бізнесу безпосередньо залежить від своєчасного виявлення та реакції на негативні фактори, підтримання нейтрального впливу факторів та використання можливостей щодо максимізації впливу позитивних факторів. Це дозволить підприємству відповідно до положень МОІЗ:

- 1) оцінити ймовірність реалізації ризику та масштаби їхнього впливу;
- 2) визначити конкретні обставини, які можуть спричинити реалізацію ризику чи можливості;
- 3) вжити конкретних заходів для зниження ключових ризиків або управління ними, а також для створення вартості в результаті використання ключових можливостей;
- 4) визначити стратегічні цілі, стратегію, політики, цільові показники та ключові показники результативності [40].

Для більш поглибленої характеристики потенційного впливу цих факторів на діяльність підприємства та вартість бізнесу загалом можна застосувати додаткові критерії або ознаки їх класифікації. З цією метою з деякими коригуваннями можна використати підходи до класифікації факторів, які наводять І.В. Новикова [232], Л.І. Лесик [191] та О.О. Тараненко [284]. По-перше, виділяти фактори безпосереднього та опосередкованого впливу немає необхідності, оскільки вони по суті дублюють фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, а прогностичний акцент цього підходу мають також фактори стратегічного та поточного впливу І.В. Новикової [232]. По-друге, не вважаємо за потрібне виділяти таку групу факторів, як нейтральні, оскільки за визначенням фактори є умовою або рушійною силою процесу явища [284]. Тобто фактор не може бути нейтральним.

Щодо класифікації факторів за часом реалізації [284] (див. табл. 1.3 і дод. Г), вважаємо, що така ознака, як «повторюваність», є зайвою, оскільки визначення тривалості вже дозволяє зрозуміти, коли фактор матиме вплив.

Класифікація факторів за ступенем взаємозалежності (5) (незалежні; взаємозалежні; похідні), як зазначає О.О. Тараненко, уможливорює встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між факторами вартості підприємства [284]. Ця ознака класифікації може бути корисною при визначенні основного джерела впливу на вартість бізнесу, що дозволить вжити відповідних заходів. Зауважимо, що виділені ознаки класифікацій є основою для визначення джерел генерування гудвілу, а також для характеристики факторів створення вартості бізнесу.

Проведене дослідження дає змогу побудувати систему ознак класифікації ідентифікованих факторів створення вартості бізнесу (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Система факторів створення вартості бізнесу

№ з/п	Ознака класифікації	Види (групи) факторів	Характеристика	Приклади факторів створення вартості
1	За місцем виникнення	Внутрішні	Фактори, які виникають всередині підприємства	- стан корпоративного управління; - якість системи управління; - ефективність використання ресурсів; - якість продукції
		Зовнішні	Фактори, які виникають за межами підприємства	- зміни клімату; - система оподаткування; - попит на продукцію та послуги підприємства; - стан ринку
2	За придатністю до контролю	Неконтрольовані	Фактори, на які підприємство не може самостійно вплинути, натомість може до них адаптуватися	- економічний, політичний, екологічний стан в країні; - регуляторна політика в країні; - податкова система в країні; - рівень інфляції
		Контрольовані	Фактори, на які підприємство може вплинути	- рівень задоволеності клієнтів; - попит на товари, послуги підприємства; - імідж підприємства на ринку*; - пізнаваність бренду*; - рівень конкуренції в галузі

Продовження табл. 1.3

№ з/п	Ознака класифікації	Види (групи) факторів	Характеристика	Приклади факторів створення вартості
3	За організаційною здатністю	Фактори кадрового потенціалу підприємства	Фактори, які пов'язані з трудовою діяльністю працівників підприємства	- рівень професіоналізму працівників; - дисципліна працівників; - лояльність працівників; - плинність кадрів; - система підвищення кваліфікації працівників підприємства
		Фактори майнового стану підприємства	Фактори, які пов'язані з ресурсами, що використовуються на підприємстві в ході діяльності	- рівень морального та фізичного зносу основних засобів (будівлі, споруди, обладнання); - наявність внутрішніх ресурсів для розвитку підприємства; - ефективність використання ресурсів
		Фактори управлінської спроможності підприємства	Фактори, які пов'язані з рівнем корпоративного управління на підприємстві	- якість корпоративного управління та соціальної відповідальності* - рівень внутрішньогосподарського контролю; - складність управління підприємством; - рівень компетентності менеджменту (їх досвід, вміння та навички)
		Фактори виробничо-інноваційної діяльності підприємства	Фактори, які пов'язані з виробництвом та розвитком інноваційних технологій на підприємстві	- якість продукції підприємства та послуг, що надаються; - рівень впровадження нових інноваційних технологій*
4	За наслідком впливу	Фактори позитивного впливу (можливість створення ВБ) / негативного впливу (ризик втрати ВБ)	Фактори, що ведуть до створення або втрати вартості	- зростання/падіння економіки держави; - зростання/падіння попиту на продукцію; - покращення/погіршення репутації
5	За часом впливу	Фактори стратегічного / поточного / короткострокового / середньострокового / довгострокового (стратегічного) впливу	Фактори, що впливають на створення ВБ у певний період часу	- період інфляції; - період економічної привабливості країни; - збільшення попиту на певний вид продукції; - збільшення зацікавленості працівників на трудовому ринку

Закінчення табл. 1.3

6	За тривалістю впливу	Постійні / тимчасові / епізодичні фактори	Фактори, які відрізняються за періодичністю їх впливу на вартість бізнесу	- податкове навантаження; - сезонність (початок/кінець сезону) реалізації певного товару, роботи, послуги;
7	За взаємозалежністю впливу	Незалежні / взаємозалежні / похідні фактори	Фактори, які можуть бути взаємозв'язані між собою, що посилює/ пом'якшує їх вплив	- зростання зацікавленості до певної професії – збільшення плинності кадрів; - зростання рівня кваліфікації працівників – збільшення попиту на продукцію

** Позначені фактори, які впливають на формування вартості в довгостроковому періоді.*

Джерело: розроблено автором на основі [20; 27; 40; 46; 48; 87; 103; 126; 157; 189; 191; 195; 308].

Слід зважати на те, що на практиці аналіз факторів створення вартості треба проводити в контексті конкретної організації, галузі/регіону або у глобальному контексті [40]. В кожному разі суттєвість, а отже, склад ключових факторів, буде іншим. Саме на ключові фактори мають бути спрямовані основні зусилля при управлінні процесом створення вартості бізнесу.

Дотримуємось думки, що кожний фактор створення вартості необхідно розглядати під різним кутом зору, поєднуючи різні підходи до його характеристики на основі запропонованої системи їх класифікації та забезпечуючи багатовекторне їх сприйняття.

З огляду на це, запропонована система факторів створення вартості може бути представлена графічно так (рис. 1.3).

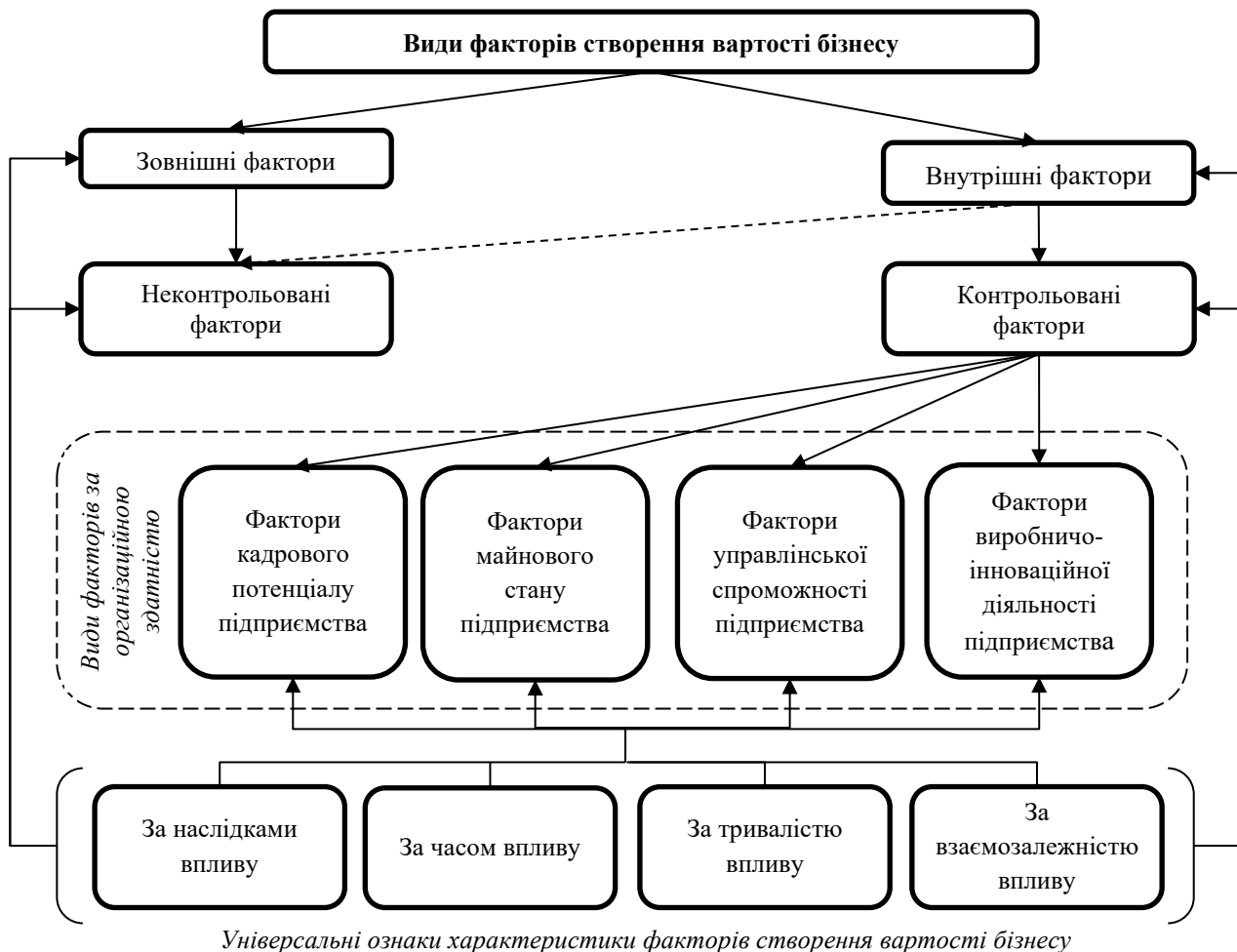

Рис. 1.3. Система факторів створення вартості бізнесу

Джерело: розроблено автором на основі [20; 27; 40; 46; 48; 87; 103; 126; 157; 189; 191; 195; 308].

Для визначення ключових або найбільш суттєвих факторів впливу на вартість бізнесу варто дотримуватись алгоритму дій, який пропонує застосовувати МОІЗ, а саме:

- знайти релевантність факторів, з огляду на їхню здатність впливати на створення вартості;
- оцінити важливість релевантних факторів з погляду їх відомого чи потенційного впливу на створення вартості;
- визначити пріоритетність факторів на основі їхньої відносної важливості;
- визначити склад інформації, яку слід розкривати щодо суттєвих факторів [40].

Застосування такого алгоритму дій допоможе підприємству організувати процес виявлення даних, що характеризують ключові фактори їх накопичення, зберігання,

обробки та надання постачальникам фінансового капіталу інформації. При цьому доцільно спиратися на принципи Т. Коупленда, а саме:

- ідентифіковані фактори повинні мати безпосередній зв'язок зі створенням вартості та доводитися до всіх підрозділів підприємства, незалежно від їх рівня;
- використання як фінансових, так і нефінансових (операційних) показників для кількісної оцінки та характеристики факторів створення вартості, встановлення відповідних цільових індикаторів;
- вибір таких параметрів, які б не тільки характеризували досягнутий на поточний момент рівень ефективності, але й відображали перспективи зростання в довгостроковому періоді [18].

Такий підхід дозволить проаналізувати і більш точно оцінити виявлені фактори та охарактеризувати їх вплив на вартість бізнесу в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі.

З урахуванням зазначеного запропонована система факторів має стати канвою для управління процесом створення вартості бізнесу. Вона потребує належного інформаційного забезпечення, за умови правильної організації, яке, на нашу думку, здатна надати система бухгалтерського обліку.

Організація обліку створення вартості бізнесу повинна забезпечувати виявлення, реєстрацію даних для ідентифікації факторів з використанням виділених видів ознак їх групування: за місцем виникнення (зовнішні, внутрішні); за придатністю до контролю (контрольовані, неконтрольовані); за організаційною здатністю (фактори кадрового потенціалу підприємства, фактори майнового стану підприємства, фактори управлінської спроможності підприємства, фактори виробничо-інноваційної діяльності підприємства). Для більш поглибленої характеристики потенційного впливу визначених факторів на вартість бізнесу доцільно проводити аналіз зібраних даних і надавати їх характеристику за наслідками впливу (позитивні, негативні); за часовим впливом (поточного та стратегічного впливу), за тривалістю впливу (постійні, тимчасові, епізодичні); за взаємозалежністю впливу (незалежні, взаємозалежні, похідні).

1.3. Концептуальний підхід до облікового забезпечення створення вартості бізнесу

Облікове забезпечення в контексті створення вартості бізнесу передбачає проведення певних облікових процедур – від отримання вихідних даних до надання інформації про вартість бізнесу користувачам звітності. Користувачі звітності (внутрішні та зовнішні) на основі отриманої інформації приймають певні управлінські рішення. Формування інформації про вартість бізнесу відбувається за допомогою збору, обробки та трансформації даних бухгалтерського (фінансового) й управлінського обліку. Основою визначення процедур є нормативні документи та методичні рекомендації з ведення обліку та складання звітності. Визначимо поняття «облікове забезпечення створення вартості бізнесу» як основу для подальшого дослідження. Облікове забезпечення створення вартості бізнесу – *це система інформаційного забезпечення управління процесом створення вартості бізнесу, в якій для збору, обробки, трансформації та надання внутрішнім та зовнішнім користувачам, використовуються облікові процедури та методичний інструментарій бухгалтерського обліку.*

При визначенні напрямку дослідження концепції облікового забезпечення створення вартості бізнесу насамперед будемо виходити із сутності поняття «концепція». Кембриджський словник англійської мови «Cambridge dictionary» визначає поняття «концепція» як принцип або ідею [12]. Словник іншомовних слів [275] дає більш розширене визначення цього поняття, а саме: «концепція (як візія) – це комплексне уявлення про щось, когось (особливо про майбутнє, наміри, плани тощо); бачення». В подальшому в дослідженні будемо орієнтуватися саме на це розуміння поняття «концепція» і надамо комплексне уявлення про облікове забезпечення створення вартості бізнесу.

Однією з головних потреб менеджерів, власників, постачальників фінансового капіталу та інших зацікавлених осіб є своєчасне отримання достовірної інформації про діяльність певного підприємства, до якого вони мають економічний або неекономічний інтерес. Особливий інтерес становить інформація про створення,

збереження та втрату вартості бізнесу протягом короткострокового, середньострокового та довгострокового періоду.

Основним джерелом такої інформації є система бухгалтерського обліку. З огляду на нові вимоги та потреби постачальників фінансового капіталу та інших зацікавлених сторін до розкриття інформації у звітності підприємства, виникає потреба в удосконаленні концептуальних підходів до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

З цією метою проаналізуємо наявні концепції та концептуальні підходи бухгалтерського обліку, які відображають процес створення вартості бізнесу та враховують економічні, соціальні й екологічні аспекти діяльності підприємства.

Для того, щоб сформулювати концептуальні підходи або, іншими словами, отримати *комплексне уявлення* про облікове забезпечення створення вартості бізнесу, визначимо такі її складові, як мета, об'єкти, показники, вид звітності, її користувачі.

За останні двадцять років розвитку концепцій (концептуальних підходів) бухгалтерського обліку присвятили свої праці І.Й. Яремко [311], І.М. Бурденко, Т.В. Джолос [117], Н.Л. Правдюк [250], Т.В. Давидюк [131], Р.К. Шурпенкова [305] та інші науковці. Водночас для нашого дослідження становлять інтерес концепції (концептуальні підходи) до обліку і звітності цих сучасних вітчизняних і зарубіжних вчених, які можна розділити на дев'ять груп (концепції (концептуальні підходи) проаналізовано в порядку виникнення і розвитку):

- *концепція стратегічного управлінського обліку (в окремих джерелах – до стратегічного обліку):* К. Brouthers, F. Roozen [11], С.А. Кузнецова [183], О. Вакун, Н. Зарудна, Т. Фурса [119], Я.Р. Ярема [310], Н.Ю. Єршова, В.О. Гаркуша [140], J. Ojra, А.Р. Opute, М. Mobarak Alsolmi [68], N. Herda, N. Abdullah, S. Krishnan та інші [33], Н.Ю. Єршова [139], Р.Ф. Бруханський [114], А.А. Костякова [177], Н.І. Пилипів, І.Д. П'ятничук [242];
- *концептуальний підхід до формування вартісно-орієнтованої звітності:* Т. Chambers [15], Р.О. Костирко [175], І.В. Мельничук [204], Т.Ю. Макаренко [199];

- *концептуальний підхід до соціального обліку*: О.А. Полянська, О.М. Чабанюк [248], І. Камінська, С. Хома, Ю. Чучук [162], R. Gray [29], L. Lazkano, A. Beraza [52], J. Retolaza, L. San-Jose [78], R. Gray, D. Owen, C. Adams [30], О.В. Будько [115];
- *концептуальний підхід до обліку сталого розвитку*: К.О. Peterson [70], О.Г. Сокіл [279], Д.В. Людвенко [194], І.В. Замула, О.В. Шавурська [148];
- *концептуальний підхід до інтегрованої системи обліку*: Л.Я. Шевченко [299; 300; 301];
- *концептуальний підхід справедливої вартості в контексті МСФЗ*: М.Е. Barth [7], M. Pompili, M. Tutino [73], L. Hodder, P. Hopkins, K. Schipper [35], І.К. Шушакова, Г.В. Зябченкова, М.В. Кузуб [306], Л.О. Кирильєва, Д.Д. Шеховцова [164];
- *концепції капіталу і збереження вартості*: А.А. Михалків, Т.В. Косташ [207];
- *концепція інтегрованої звітності*: J. Navarrete-Oyarce, J.A. Gallegos, H. Moraga-Flores та інші [64], А.В. Фесенко, В.М. Костюченко [291], Н.М. Свічкарь [270], О.В. Вакун [120], Л.В. Гуцаленко, У.О. Марчук [130], К.Л. Багрій [107], О.С. Пристемський, А.Ж. Сакун [251], В.В. Томчук [287], І.О. Макаренко [198];
- *концепція обліково-інформаційного забезпечення управління соціально-відповідальним підприємством*: С.Я. Король [171].

Проаналізувавши зазначені концепції (концептуальні підходи), можемо зробити висновок про вагомий внесок авторів у вдосконалення бухгалтерського обліку, а також про те, що завдання розробки концептуального підходу до облікового забезпечення створення вартості бізнесу залишається актуальним і потребує подальшого дослідження.

Зазначимо, що виокремлені концепції (концептуальні підходи) орієнтовані на формування системи обліку (далі – *концепції обліку (концептуальні підходи) до обліку*) та звітності (далі – *звітні концепції (концептуальні підходи)*).

Перш ніж перейти до аналізу зазначених концепцій (концептуальних підходів), необхідно дати характеристику видам вартості об'єктів обліку і звітності, які в них використовуються (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Характеристика видів вартості об'єктів обліку і звітності в досліджуваних концепціях та концептуальних основах

№ з/п	Вид вартості	Характеристика
1	Історична вартість	Сума грошових коштів та їх еквівалентів, що сплачена, або справедлива вартість компенсації, що надана на момент придбання активу. Для зобов'язань історична вартість – це сума надходжень грошових коштів та їх еквівалентів або справедлива вартість негрошових активів, отриманих в обмін на виконання зобов'язання на момент виникнення зобов'язання або, за деяких обставин (наприклад податок на прибуток), суми грошових коштів та їх еквівалентів, які очікується сплатити для погашення зобов'язання в ході звичайної діяльності
2	Поточна собівартість	Вартість, приведена у відповідність із цінами на дату оцінки шляхом дисконтування або використання фактичних цін на дату оцінки Активи відображаються за сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка була б сплачена в разі придбання такого самого або еквівалентного активу на поточний момент. Зобов'язання відображаються за недисконтованою сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язання на поточний момент
3	Справедлива (ринкова) вартість	Ціна, яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції на основному (або найсприятливішому) ринку на дату оцінки за поточних ринкових умов (тобто вихідна ціна), незалежно від того, чи спостерігається така ціна безпосередньо, чи оцінена за допомогою іншого методу оцінювання
4	Історична собівартість	Активи відображаються за сумою сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або за справедливою вартістю компенсації, виданої, щоб придбати їх, на момент їх придбання. Зобов'язання відображаються за сумою надходжень, отриманих в обмін на зобов'язання, або, за деяких інших обставин (наприклад податків на прибуток), за сумами грошових коштів чи їх еквівалентів, що, як очікується, будуть сплачені з метою погашення зобов'язання в ході звичайної діяльності
5	Вартість реалізації (погашення)	Активи відображаються за сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яку можна було б отримати на поточний момент шляхом продажу активу в ході звичайної реалізації. Зобов'язання відображаються за вартістю їх погашення, тобто за недисконтованою сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язань у ході звичайної діяльності
6	Теперішня вартість (прогнозна)	Активи відображаються за теперішньою дисконтованою вартістю майбутніх чистих надходжень грошових коштів, що їх, як очікується, має генерувати стаття під час звичайної діяльності суб'єкта господарювання. Зобов'язання відображаються за теперішньою дисконтованою вартістю майбутнього чистого вибуття грошових коштів, які, як очікується, будуть необхідні для погашення зобов'язань у ході звичайної діяльності

Джерело: виконано на основі [7; 11; 15; 29; 30; 33; 35; 52; 64; 68; 70; 73; 78; 107; 114; 115; 117; 119; 120; 130; 139; 140; 148; 162; 164; 171; 175; 177; 183; 188; 194; 199; 204; 207; 221; 248; 250; 251; 270; 279; 287; 291; 299–301; 305; 306; 310; 311].

Названі сучасні концепції (концептуальні підходи) до обліку і звітності, які дотичні до питань облікового забезпечення створення вартості бізнесу, відрізняються за багатьма параметрами (мета, об'єкти, показники, вид звітності, її користувачі). Їх можна розподілити на три групи стосовно їх головної мети:

- концепції (концептуальні підходи) обліку (в яких акцент зроблено на методиці ведення (удосконалення) бухгалтерського обліку);
- звітні концепції (концептуальні підходи) (з акцентом на складанні звітності);
- комплексні концепції (визначають методи ведення обліку та складання звітності).

Концепції (концептуальні підходи) обліку в підсумку мають на виході звітність, але особливість облікових концепцій (концептуальних підходів) – це те, що вони розкривають підходи до збору даних і формування інформації для складання звітності. Підходи до обліку визначаються тим, яка звітність буде складатись. Концепції (концептуальні підходи), які виключно орієнтовані на звітність, обмежуються лише тим, що має бути у звітності, але не говорять про те, як збирається інформація. Основною проблемою інтегрованої звітності для бухгалтерів є невизначеність підходів до того, як збирати дані, і головне – які дані потрібні. Які дані потрібні, залежить від того: яка звітність складається; як підприємство хоче наповнювати цю звітність.

Коли концепція (концептуальний підхід) базується виключно на звітності, виникають питання збору даних та інші супутні питання, які залишаються поза межами цієї концепції (концептуального підходу).

Одне із завдань нашого дослідження полягає у визначенні підходів до того, як організувати облікове забезпечення. З цією метою необхідно визначитися, яка інформація повинна надаватися користувачам п. 1.1 та п. 1.2, та обрати необхідні концепції (концептуальні підходи). Якщо облікові концепції (концептуальні підходи) мають потребу у незначному удосконаленні в контексті створення вартості бізнесу, то звітні концепції (концептуальні підходи), їх облікове забезпечення потребують суттєвого подальшого розвитку.

У дод. Е проаналізуємо трактування сутності наявних концепцій (концептуальних підходів) обліку і звітності вітчизняними та зарубіжними науковцями.

Проаналізувавши сутність наявних концепцій (концептуальних підходів) бухгалтерського обліку та звітності, можна сказати, що більшість з них беруть за основу фінансовий або управлінський облік. Деякі концепції (концептуальні підходи) також акцентують виключно на певних об'єктах обліку (1, 3, 4, 7), розкриваючи до них підходи. Інші концепції (концептуальні підходи) (5, 6) роблять основний акцент на формуванні звітності.

З метою облікового забезпечення створення вартості бізнесу необхідний більш комплексний погляд, який передбачає поєднання фінансового й управлінського обліку, розкриває принципи та методи ведення обліку та формування звітності, враховуючи всі аспекти майнового стану і діяльності підприємства. Такий підхід дасть можливість отримання достовірних даних для визначення фінансових та нефінансових показників оцінки створення вартості бізнесу і відображення їх у звітності.

У табл. 1.5 наведено перелік виявлених концепцій (концептуальних підходів) обліку і звітності, які належать до вищенаведених груп, а також результати аналізу започаткованих у них підходів до вдосконалення облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

Таблиця 1.5

Концепції (концептуальні підходи) обліку і звітності, в яких започатковано розв'язок питань облікового забезпечення створення вартості бізнесу

№ з/п	Концепція (концептуальний підхід)	Питання облікового забезпечення створення вартості бізнесу, які допомагає розв'язати концепція	Яка звітність формується
1	Концепція стратегічного управлінського обліку (КО)	Забезпечення інформацією про вплив факторів організаційної здатності бізнесу на його вартість. Забезпечення прогностною інформацією про майбутню вартість бізнесу	Стратегічно-управлінська звітність*

Продовження табл. 1.5

№ з/п	Концепція (концептуальний підхід)	Питання облікового забезпечення створення вартості бізнесу, які допомагає розв'язати концепція	Яка звітність формується
2	Концептуальний підхід до формування вартісно-орієнтованої звітності (ЗК)	Забезпечення інформацією про вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на вартість бізнесу, зокрема економічний стан країни та ринку капіталів. Відображення інформації про вартість капіталів за справедливою вартістю	Фінансова звітність
3	Концептуальний підхід до соціального обліку (КО)	Забезпечення інформацією про вплив на вартість бізнесу соціальних заходів підприємства. Забезпечення інформацією про вартість соціально-репутаційного капіталу	Інтегрована звітність
4	Концептуальний підхід до обліку сталого розвитку (КО)	Забезпечення інформацією про вплив на вартість бізнесу факторів, пов'язаних з його соціальною та екологічною діяльністю	Фінансова / інтегрована звітність (відображає інформацію про результати внаслідок екологічної та соціальної діяльності підприємства);
5	Концептуальний підхід до інтегрованої системи обліку (КО)	Забезпечення інформацією про вплив факторів організаційної здатності бізнесу на його вартість	Управлінська звітність (відображає інформацію про різні види витрат, зокрема які пов'язані з виробництвом)
6	Концепція обліку і звітності за МСБО і МСФЗ (КК)	Забезпечення інформацією про вартість бізнесу, пов'язану з майновим станом підприємства (вартість активів, зобов'язань, капіталів), результатами його господарської діяльності (доходи, витрати)	Фінансова звітність
7	Концепція підтримки фінансового капіталу (КО)	Забезпечення інформацією про вартість капіталів з урахуванням впливу фінансових або матеріальних активів підприємства	Фінансова звітність
	Концепція підтримки фізичного капіталу (КО)		
8	Концепція інтегрованої звітності (ЗК)	Забезпечення інформацією про вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на вартість бізнесу (фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний, природний капітали) за допомогою кількісних і якісних показників в коротко-, середньо- та довгостроковому періоді	Інтегрована звітність

Закінчення табл. 1.5

№ з/п	Концепція (концептуальний підхід)	Питання облікового забезпечення створення вартості бізнесу, які допомагає розв'язати концепція	Яка звітність формується
9	Концепція обліково-інформаційного забезпечення управління соціально-відповідальним підприємством (КО)	Забезпечення інформацією, в т. ч. про вартість бізнесу, яка є суттєвою для прийняття рішень керівниками соціально відповідального підприємства та для інших заінтересованих сторін	Фінансова / інтегрована звітність

** Автори не наводять приклади звітності, у якій відображається інформація для користувачів звітності.*

Джерело: виконано на основі [7; 11; 15; 29; 30; 33; 35; 52; 64; 68; 70; 73; 78; 107; 114; 115; 117; 119; 120; 130; 139; 140; 148; 162; 164; 171; 175; 177; 183; 188; 194; 199; 204; 207; 221; 248; 250; 251; 270; 279; 287; 291; 299–301; 305; 306; 310; 311].

Отже, встановлено, що протягом двадцяти років досліджень запропоновано різні концепції (концептуальні підходи) обліку і звітності. Кожна з них частково розкриває питання, які пов'язані з обліковим забезпеченням створення вартості бізнесу. Принципи, які висвітлюють проаналізовані концепції (концептуальні підходи), можуть бути використані для подальшого пошуку в цьому напрямі.

З метою звуження діапазону подальшого дослідження та визначення основних його напрямів у процесі аналізу зазначених вище концепцій (концептуальних підходів) обліку і звітності виділено такі їх характеристики, як головна мета, показники, об'єкти обліку, середовище, період, користувачі інформації та інші додаткові особливості (табл. 1.6–1.14).

Розглянемо більш детально концепції (концептуальні підходи) обліку (КО), звітні концепції (концептуальні підходи) (ЗК) та комплексні концепції (концептуальні підходи) (КК) в контексті облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

Характеристику концепції стратегічного управлінського обліку наведено в табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Характеристика концепції стратегічного управлінського обліку

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
Концепція стратегічного управлінського обліку	Головна мета: надання інформації, необхідної для обґрунтування та прийняття стратегічних рішень щодо розвитку підприємства. Оцінка досягнутого рівня показників кожного елемента ланцюжка створення споживчої цінності. Показники: кількісні (фінансові, нефінансові) Об'єкт обліку: фінансові та виробничі ресурси, витрати, результати діяльності, персонал, ризики, стратегія. Вид звітності: управлінська звітність. Середовище: внутрішнє, зовнішнє. Період: поточний, майбутній. Користувачі інформації: керівники, менеджери середньої ланки. Вид вартості: справедлива, прогнозна.

Джерело: виконано на основі [11; 68; 75; 140; 162; 169; 171; 175; 204; 221; 270; 279; 291; 300].

Концепція стратегічного управлінського обліку (ОК) передбачає оцінку внутрішніх та зовнішніх факторів. До них належать фактори, які пов'язані з організаційною здатністю підприємства (п. 1.2, табл. 1.5). Концептуальний підхід передбачає облік витрат, калькулювання собівартості продукції за видами діяльності, життєвого циклу виробу, калькулювання на основі ланцюга цінності, проведення комплексної оцінки ефективності, витрат конкурентів, аналіз прибутковості тощо. На основі даних бухгалтерського обліку формується інформація для забезпечення процесу стратегічного управління підприємством [140]. У результаті складається стратегічна управлінська звітність про результати діяльності підприємства (прогнози формування грошових потоків, фінансовий план, звіти про відхилення, оцінка інвестицій), яка призначена для внутрішніх користувачів. Для відображення інформації у звітності концептуальний підхід передбачає використання збалансованої системи показників. Методи цього концептуального підходу можуть бути корисними для забезпечення постачальників фінансового капіталу прогновною інформацією про вартість бізнесу впродовж певного періоду.

Характеристику концептуального підходу до формування вартісно-орієнтованої звітності представлено в табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Характеристика концептуального підходу до формування вартісно-орієнтованої звітності

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
Концептуальний підхід до формування вартісно-орієнтованої звітності	Головна мета: нівелювання інформаційної асиметрії фінансової звітності та інформаційних потреб ринків капіталів загалом і в частині зменшення вартісного розриву, тобто різниці між бухгалтерською та ринковою вартістю. Показники: кількісні (фінансові, нефінансові). Об'єкт обліку/звітності: вартість бізнесу під впливом зміни чинників зовнішнього та внутрішнього економічного середовища, серед яких важливе значення мають курсова динаміка та інфляційні процеси. Вид звітності: управлінська звітність. Деталізація інформації щодо змісту статей фінансової звітності, зокрема в частині нематеріальних активів. Середовище: внутрішнє, зовнішнє. Період: поточний, майбутній. Користувачі інформації: керівники, постачальники фінансового капіталу, інші зацікавлені сторони. Вид вартості: справедлива, прогнозна. Особливості: перебудова системи вартісного облікового вимірювання з переходом від історичної до ринкової (справедливої) оцінки

Джерело: виконано на основі [11; 68; 75; 140; 162; 169; 171; 175; 204; 221; 270; 279; 291; 300].

Концептуальний підхід до формування вартісно-орієнтованої звітності (ЗК) передбачає оцінку внутрішніх та зовнішніх факторів (переважно внутрішніх) з використанням кількісних (фінансових, нефінансових) показників та визначення їх впливу на вартість бізнесу. Концептуальний підхід передбачає використання даних, які були зібрані в системі фінансового та управлінського обліку. Для відображення інформації застосовуються такі показники, як: темпи зростання обсягів реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг; темп зростання рентабельності за прибутком від операційної діяльності; ставка податку на прибуток; вартість робочого капіталу тощо. На основі облікових даних формується інформація, яка відображається в управлінській звітності (звіт про дохідність акцій та інформацію з ринків капіталів; звіт про створення вартості; звіт про стратегічні переваги [199]). Методи (такі як, наприклад, оцінка, формалізація, системно-цільовий та ситуаційний аналіз) цієї концепції можуть бути корисними для забезпечення постачальників фінансового

капіталу інформацією про динаміку вартості бізнесу впродовж певного періоду, а також прогнозу її подальших змін.

Характеристику концептуального підходу до соціального обліку наведено в табл. 1.8.

Таблиця 1.8

Характеристика концептуального підходу до соціального обліку

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
Концептуальний підхід до соціального обліку	Головна мета: формування інформації про економічний, екологічний, соціальний стан підприємства. Показники: кількісні (фінансові, нефінансові). Об'єкт обліку/звітності: соціальні витрати, які виникають у ході виконання завдань соціально відповідальної діяльності: - розвиток персоналу; - охорона здоров'я і безпека праці; - якість продукції; - природоохоронна діяльність та ресурсозбереження; - здійснення соціальних ініціатив на користь громади; - соціально відповідальна реструктуризація; - добросовісна ділова практика. Вид звітності: нефінансова звітність. Середовище: внутрішнє, зовнішнє. Період: поточний, майбутній. Користувачі інформації: керівники, працівники, постачальники фінансового капіталу, інші зацікавлені сторони. Вид вартості: справедлива, прогнозна

Джерело: виконано на основі [11; 68; 75; 140; 162; 169; 171; 175; 204; 221; 270; 279; 291; 300].

Концептуальний підхід до соціального обліку (ОК) зорієнтований на формування інформації про економічний соціальний та екологічний вплив підприємства в результаті своєї діяльності. Передбачає оцінку внутрішніх та зовнішніх факторів, зокрема тих з них, що впливають на вартість бізнесу, із використанням кількісних (фінансових, нефінансових) показників. Концептуальний підхід передбачає облік витрат, пов'язаних із соціальним розвитком внутрішнього та зовнішнього середовища (розвиток працівників, охорона здоров'я, соціальні заходи). Інформація про зміни вартості бізнесу відображається в нефінансових звітах, наприклад звіті про соціальну відповідальність. Концептуальний підхід дозволяє відобразити інформацію про створення вартості бізнесу з урахуванням обсягу витрат

на соціальні заходи, рівень репутації підприємства в суспільстві, на ринку праці, серед конкурентів, використовуючи фінансові та нефінансові показники.

Характеристику концептуального підходу до обліку сталого розвитку представлено в табл. 1.9.

Таблиця 1.9

Характеристика концептуального підходу до обліку сталого розвитку

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
Концептуальний підхід до обліку сталого розвитку	Головна мета: розкриття облікової інформації та звітування про екологічні, соціальні та управлінські питання. Облік сталого розвитку підприємства. Показники: кількісні (фінансові, нефінансові). Об'єкт обліку/звітності: облік витрат, звітність, аудит (контроль) та облік зобов'язань. Вид звітності: фінансова звітність. Середовище: внутрішнє, зовнішнє. Період: поточний, майбутній. Користувачі інформації: керівники, працівники, постачальники фінансового капіталу, інші зацікавлені сторони. Вид вартості: справедлива, прогнозна. Особливості: об'єднує в собі соціальний та екологічний облік

Джерело: виконано на основі [11; 68; 75; 140; 162; 169; 171; 175; 204; 221; 270; 279; 291; 300].

Концептуальний підхід до обліку сталого розвитку (КО) зорієнтований на формування інформації про оптимальне використання обмежених природних ресурсів зі збереженням і відтворенням природно-ресурсного потенціалу в довгостроковій перспективі [148]. Передбачає оцінку внутрішніх та зовнішніх факторів, контрольованих і неконтрольованих, а також факторів майнового стану та виробничо-інноваційної діяльності підприємства. Цей підхід охоплює облік запасів корисних копалин як активів, земельних ділянок, оцінку невідтворювальних активів. Також значну увагу приділяють витратам, пов'язаним з природними ресурсами. Отримана інформація відображається у фінансовій звітності з впровадженням додаткових статей. Створення вартості бізнесу за цією концепцією спостерігається у зміні вартості природних активів підприємства, їх набутті, втраті, отриманні певних прав (зокрема на розвідку запасів корисних копалин).

Характеристику концептуального підходу до інтегрованої системи обліку наведено в табл. 1.10.

Таблиця 1.10

Характеристика концептуального підходу до інтегрованої системи обліку

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
Концептуальний підхід до інтегрованої системи обліку	Головна мета: надання інформації про бізнес-процеси, які мають як позитивний, так і негативний вплив на результати діяльності підприємства, доповнюючи традиційні показники обліку нефінансовими параметрами та натуральними величинами. Показники: кількісні (фінансові, нефінансові). Об'єкти обліку/звітності: виробничий та фінансовий результат, фактори що впливають на результати (знання, рівень обслуговування клієнтів, ефективність внутрішніх процесів). Вид звітності: управлінська звітність. Середовище: внутрішнє, зовнішнє. Період: минулий, поточний, майбутній. Користувачі інформації: керівники, менеджери середньої ланки, працівники. Вид вартості: історична, прогнозна

Джерело: виконано на основі [11; 68; 75; 140; 162; 169; 171; 175; 204; 221; 270; 279; 291; 300].

Концептуальний підхід до інтегрованої системи обліку (ОК) передбачає оцінку більшою мірою внутрішніх факторів, які впливають на результати діяльності підприємства. Переважно це фактори, які пов'язані з організаційною здатністю підприємства (зокрема фактори майнового стану та фактори управлінської спроможності, фактори виробничо-інноваційної діяльності). Концептуальний підхід передбачає облік активів, доходу/витрат (зокрема на виробництво, маркетинг тощо), прибутку та збитку, калькулювання собівартості, а також планування та регулярний контроль за діяльністю підприємства (контроль операцій на підприємстві). На основі даних обліку формується управлінська звітність про результати діяльності підприємства (наприклад прогнозований баланс, план прибутків і збитків, прогноз руху грошових коштів [301]). Концептуальний підхід дозволяє відобразити інформацію про створення майбутньої вартості бізнесу з урахуванням прогнозних даних (наприклад прибутку/збитку, руху грошових коштів тощо) підприємства.

Характеристику концепції обліку і звітності за МСБО і МСФЗ представлено в табл. 1.11.

Таблиця 1.11

Характеристика концепції обліку і звітності за МСБО та МСФЗ

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
Концепція обліку і звітності за МСБО і МСФЗ	Головна мета: надання фінансової інформації про суб'єкт господарювання, яка є корисною для постачальників фінансового капіталу при прийнятті рішень щодо надання ресурсів цьому суб'єкту. Показники: кількісні (фінансові). Об'єкт обліку/звітності: а) окремий актив або зобов'язання (наприклад фінансовий інструмент або нефінансовий актив); або б) група активів, група зобов'язань або група активів та зобов'язань (наприклад одиниця, яка генерує грошові кошти, або бізнес) [МСФЗ 13, п. 13]. Вид звітності: фінансова звітність. Середовище: внутрішнє, зовнішнє. Період: минулий, поточний. Користувачі інформації: керівники, інвестори, кредитори, інші зацікавлені сторони. Вид вартості: історична, справедлива, прогнозна

Джерело: виконано на основі [11; 68; 75; 140; 162; 169; 171; 175; 204; 221; 270; 279; 291; 300].

Концепція фінансового обліку і звітності (КК) відповідає традиційному підходу до визначення вартості бізнесу, в її основу покладено МСБО і МСФЗ. Передбачає оцінку внутрішніх та зовнішніх факторів з акцентом на внутрішніх факторах (факторах організаційної здатності підприємства) з використанням кількісних (фінансових) показників. Зовнішні фактори переважно характеризуються показниками дебіторської та кредиторської заборгованості. Концепція зорієнтована на бухгалтерський облік активів, зобов'язань, доходів, витрат, руху грошових коштів тощо. На основі облікових даних формується інформація, яка відображається у фінансовій звітності (Баланс «Звіт про фінансові результати», Звіт про фінансовий стан, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до фінансової звітності). Звітність орієнтована на внутрішніх та зовнішніх постачальників фінансового капіталу. Інформація про створення вартості виражається різними показниками, основними з них є: основні засоби, запаси, дебіторська/кредиторська заборгованість, доходи/витрати, прибуток/збиток, чиста вартість реалізації товарів, робіт, послуг, собівартість, неоплачений капітал та ін.

Характеристику концепції капіталу і збереження капіталу наведено в табл. 1.12.

Таблиця 1.12

Характеристика концепції капіталу і збереження капіталу

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
Концепція капіталу і збереження капіталу	Головна мета: визначення способу обліку та відображення у фінансовій звітності капіталу підприємства. Показники: кількісні (фінансові). Об'єкт облік/звітності у: фінансовий капітал, прибуток/збиток. Вид звітності: фінансова звітність. Середовище: внутрішнє, зовнішнє. Період: поточний, майбутній. Користувачі інформації: керівники, інвестори, кредитори, інші зацікавлені сторони. Вид вартості: поточна собівартість / справедлива вартість. Особливості: концепція є складовою МСФЗ, поділяється на дві концепції (фінансового та фізичного капіталу)
Концепція підтримки фінансового капіталу	Згідно з цією концепцією капітал, такий як інвестовані кошти або інвестована купівельна спроможність, є синонімом чистих активів або власного капіталу суб'єкта господарювання. Об'єкт обліку/звітності: фінансовий капітал. Вид звітності: фінансова звітність. Показники: кількісні (фінансові). Вид вартості: поточна собівартість
Концепція підтримки фізичного капіталу	Згідно з цією концепцією капітал, такий як виробнича потужність, розглядається подібно до продуктивності суб'єкта господарювання. Об'єкт обліку/звітності: показники продуктивності суб'єкта господарювання (одиниць виробленої продукції / день). Вид звітності: фінансова звітність. Показники: кількісні (фінансові, нефінансові). Вид вартості: поточна собівартість / справедлива вартість

Джерело: виконано на основі [11; 68; 75; 140; 162; 169; 171; 175; 204; 221; 270; 279; 291;

300].

Концепція підтримки фінансового капіталу (КО) визначає фінансовий капітал підприємства в номінальних грошових одиницях. Передбачає оцінку факторів внутрішнього середовища (факторів майнового стану підприємства) з використанням кількісних (фінансових) показників. Концепція охоплює облік та відображення прибутку як зростання номінального грошового капіталу за певний період, тобто збільшення ціни активів, утриманих протягом періоду. У випадку, якщо концепція визначає капітал в одиницях постійної купівельної спроможності, то прибуток відображається як збільшення інвестованої купівельної спроможності за певний період. На основі облікових даних формується інформація, яка відображається у фінансовій звітності (Баланс «Звіт про фінансові результати», Звіт про фінансовий

стан, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до фінансової звітності). Інформація про створення вартості бізнесу виражається в показниках, які характеризують зміни вартості фінансового капіталу (прибуток, ціна активів, інвестиційна купівельна спроможність тощо).

Концепція підтримки фізичного капіталу (КО) визначає фізичний капітал у фізичній виробничій потужності. Передбачає оцінку факторів внутрішнього середовища (факторів майнового стану підприємства) з використанням кількісних (фінансових) показників. Концепція охоплює облік та відображення прибутку як зростання капіталу за певний період. Усі зміни цін, які впливають на активи та зобов'язання суб'єкта господарювання, розглядаються як зміни в оцінці фізичної виробничої потужності суб'єкта господарювання. Отже, вони вважаються коригуванням збереження капіталу, що є частиною власного капіталу, а не прибутком [169]. На основі облікових даних формується інформація, яка відображається у фінансовій звітності (Баланс «Звіт про фінансові результати», Звіт про фінансовий стан, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до фінансової звітності). Звітність орієнтована на внутрішніх та зовнішніх постачальників фінансового капіталу. Інформація про створення вартості бізнесу виражається в показниках, які характеризують зміни вартості фізичного капіталу (наприклад вартість основних засобів, нематеріальних активів, зобов'язань підприємства тощо).

Характеристику концепції інтегрованої звітності подано в табл. 1.13.

Таблиця 1.13

Характеристика концепції інтегрованої звітності

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
Концепція інтегрованої звітності	Головна мета: формування інформації про процес створення, зберігання чи втрачання вартості підприємством протягом коротко-, середньо-, довгострокового періоду. Показники: кількісні (фінансові, нефінансові), якісні. Об'єкти обліку/звітності: фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний, природний капітали. Вид звітності: інтегрована звітність. Середовище: зовнішнє, внутрішнє. Період: поточний, майбутній (коротко-, середньо-, довгостроковий) період.

Закінчення табл. 1.13

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
	Користувачі інформації: керівники, працівники, постачальники фінансового капіталу, інші зацікавлені сторони. Вид вартості: історична, ринкова (справедлива), прогнозна. Особливості: - акцент на взаємодію із зовнішнім середовищем та його вплив на вартість підприємства; - фінансовий та управлінський облік взаємодіють як єдина система, що забезпечує необхідною інформацією

Джерело: виконано на основі [11; 68; 75; 140; 162; 169; 171; 175; 204; 221; 270; 279; 291; 300].

Концепція інтегрованої звітності (ЗК) орієнтована на формування інформації про процес створення, зберігання чи втрачання вартості підприємством протягом коротко-, середньо- та довгострокового періоду. Передбачає оцінку внутрішніх та зовнішніх, контрольованих та неконтрольованих факторів, а також факторів організаційної здатності підприємства (п. 1.2, табл. 1.5), з використанням кількісних (фінансових, нефінансових) та якісних показників. Концепція охоплює використання накопичених даних про створення вартості в системі бухгалтерського обліку та відображення їх у вигляді шести капіталів (фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний, природний), доповнюючи їх якісною інформацією (яка може бути сформована за даними управлінського обліку). Відповідна інформація надається у формі інтегрованого звіту.

Характеристику концепції обліково-інформаційного забезпечення управління соціально-відповідальним підприємством наведено в табл. 1.14.

Таблиця 1.14

Характеристика концепції обліково-інформаційного забезпечення управління соціально-відповідальним підприємством

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
Концепція обліково-інформаційного забезпечення управління соціально-відповідальним підприємством	Головна мета: найбільш повне відображення інформації, яка є суттєвою для прийняття рішень керівниками соціально відповідального підприємства та для інших заінтересованих сторін; надання впевненості щодо соціальної відповідальності підприємства. Показники: кількісні (фінансові, нефінансові), якісні. Об'єкт обліку/звітності: господарська діяльність підприємства. Вид звітності: фінансова звітність, нефінансова звітність.

Закінчення табл. 1.14

Концепція (концептуальний підхід)	Характеристика
	Середовище: внутрішнє, зовнішнє. Період: минулий, поточний, майбутній. Користувачі інформації: керівники та всі заінтересовані сторони. Вид вартості: справедлива

Джерело: виконано на основі [11; 68; 75; 140; 162; 169; 171; 175; 204; 221; 270; 279; 291; 300].

Концепція обліково-інформаційного забезпечення управління соціально-відповідальним підприємством (КО) передбачає оцінку внутрішніх і зовнішніх факторів із використанням кількісних (фінансових, нефінансових) та якісних показників. До них можна віднести: фактори кадрового потенціалу, майнового стану, управлінської спроможності та виробничо-інноваційної діяльності підприємства. Концепція охоплює облік господарської діяльності, її соціальних і екологічних наслідків (зокрема зміни у вартості активів, зобов'язань, обсягу доходів та витрат) і відображення їх у фінансовій, нефінансовій та іншій звітності, що дозволяє більш повно надати інформацію про вартість бізнесу. Інформація націлена як на внутрішніх, так і на зовнішніх заінтересованих сторін. Концепція дає змогу більш деталізовано відобразити інформацію про створення вартості бізнесу з урахуванням соціальних і екологічних наслідків господарської діяльності підприємства, а також впливу на вартість бізнесу зовнішнього середовища (зокрема впливу клімату на доходи та витрати підприємства).

Проведений аналіз концепцій (концептуальних підходів) обліку і звітності дозволив зробити такі висновки:

- 1) концепція інтегрованої звітності; стратегічного управлінського обліку; концептуальні підходи до інтегрованої системи обліку; соціального обліку; вартісно-орієнтованої звітності; обліку сталого розвитку не пропонують способи удосконалення бухгалтерського обліку, а зосереджені на зборі вже готових облікових даних для подальшого їх аналізу та формування звітності;
- 2) концепція стратегічного управлінського обліку; концептуальний підхід до інтегрованої системи обліку орієнтовані тільки на внутрішніх користувачів

і формування внутрішньої звітності підприємства для прийняття управлінських рішень;

- 3) *концепція фінансового обліку і звітності; стратегічного управлінського обліку; підтримки фінансового капіталу; підтримки фізичного капіталу; концептуальний підхід до інтегрованої системи обліку* передбачають аналіз більшою мірою внутрішніх факторів підприємства, ніж зовнішніх;
- 4) *концепції підтримки фінансового капіталу; підтримки фізичного капіталу; концептуальний підхід соціального обліку* зосереджені виключно на одному напрямі обліку (наприклад екологічному або соціальному). Отже, надана інформація є неповною для повідомлення про створення вартості бізнесу; постачальники фінансового капіталу мають доступ до обмеженої інформації;
- 5) жодна розглянута концепція (концептуальний підхід) не спроможні повністю забезпечити користувачів інформацією про всі ключові фактори створення вартості бізнесу, а отже відповідна звітність є неповною.

Варто також виділити такі дві проблеми, які пов'язані з вищенаведеними концепціями (концептуальними підходами) обліку і звітності. Перша проблема полягає в тому, що для відображення результатів господарської діяльності підприємства, а також щодо реалізації стратегічних планів і корпоративного управління існує велика кількість окремих видів звітності. Друга проблема – в тому, що облікова інформація в деяких концепціях (концептуальних підходах) базується переважно на історичних фінансових даних (зокрема історичній вартості певних активів), що автоматично передбачає наявність застарілих (неактуальних) даних. Тому існує потреба у визначенні концептуального підходу до обліку і звітності, який може забезпечити отримання і надання інформації про створення вартості бізнесу, яка цікавить постачальників фінансового капіталу та інших заінтересованих осіб. Такий концептуальний підхід повинен передбачати систематичну переоцінку активів (зокрема основних засобів) у процесі ведення бухгалтерського обліку задля відображення їх актуальної балансової вартості, яка максимально наближена до ринкової вартості; аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на вартість

бізнесу, зокрема факторів генерування гудвілу, а також інших факторів, що впливають на формування вартості бізнесу.

З метою розробки концептуального підходу до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу пропонуємо взяти за основу дві з розглянутих вище концепцій (концептуальних підходів): концепцію фінансового обліку і звітності (як основу ведення бухгалтерського обліку й формування фінансових показників та їх відображення у фінансовій звітності), що базується на положеннях МСБО і МСФЗ, та концепцію інтегрованої звітності (як доповнення до фінансової звітності, що розкриває значення фінансових показників за допомогою нефінансових та наводить додаткову інформацію на основі даних управлінського обліку за допомогою капіталів), і базується на принципах МОІЗ.

Концепцію фінансового обліку і звітності взято за основу, оскільки вона поширено використовується підприємствами в усьому світі при введенні бухгалтерського обліку і складанні фінансової звітності та регламентована МСФЗ і МСБО. Її методики, рекомендації та вимоги регулярно оновлюються відповідно до тенденцій у сучасному бухгалтерському (фінансовому) обліку. Як доповнення до першої концепції обрано концепцію інтегрованої звітності, оскільки принципи та рекомендації аналізу діяльності підприємства (бізнес-процесів) слугують головній меті – визначити та відобразити інформацію про процес створення вартості бізнесу. Водночас інструменти (способи) відображення інформації в інтегрованій звітності (зокрема капітали) передбачають (при їх формуванні) використання облікових даних на основі бухгалтерського (фінансового) обліку за МСФЗ та МСБО. Отже, ці концепції поєднують одна одну, надаючи достовірну інформацію користувачам звітності про створення вартості бізнесу.

Перевагою першої концепції є те, що вона передбачає оцінку об'єктів обліку за справедливою вартістю (згідно з МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» [221]), дозволяє врахувати вплив внутрішніх і зовнішніх факторів при визначенні вартості активів та зобов'язань. У результаті форма подання облікової інформації – фінансова звітність.

Друга концепція безпосередньо пов'язана з аналізом діяльності підприємства як процесу створення вартості та відображенням інформації в інтегрованій звітності. Як зазначено в МОІЗ, основне призначення інтегрованого звіту – «пояснити постачальникам фінансового капіталу, як організація створює, зберігає або розмиває вартість з часом» [40]. Інтегрований звіт об'єднує в собі інформацію про вплив зовнішнього та внутрішнього середовища (включно з впливом внутрішніх та зовнішніх факторів) на бізнес та, відповідно, на його вартість. В інтегрованому звіті також відображається стан внутрішнього корпоративного управління бізнесу, стратегія підприємства тощо.

Зміни вартості бізнесу тісно пов'язані зі змінами у вартості капіталів підприємства, які МОІЗ визначає так: капітали – це запаси вартості, які збільшуються, зменшуються чи перетворюються під час діяльності та в результаті діяльності організації. При чому в межах цієї концепції слід розрізняти фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний та природний капітали [40]. Саме у зміні вартості цих капіталів виражається вплив факторів на вартість бізнесу.

За результатами проведеного дослідження, представлено можливості до відображення зв'язку статей фінансової звітності та капіталів інтегрованої звітності з факторами, які впливають на їх вартість (табл. 1.15).

Таблиця 1.15

Відображення зв'язку факторів створення вартості з елементами фінансової та інтегрованої звітності підприємства

Елементи звітності	Фактори внутрішнього середовища				Фактори зовнішнього середовища
	майнового стану підприємства	виробничо-інноваційної діяльності підприємства	кадрового потенціалу підприємства	управлінської спроможності підприємства	
Фінансова звітність (статті звітності)					
Необоротні активи	+	+			
Оборотні активи	+				
Власний капітал	+	+			
Фінансові результати	+	+	+	+	
Сукупний дохід	+	+	+	+	
Елементи операційних витрат		+	+	+	

Закінчення табл. 1.15

Елементи звітності	Фактори внутрішнього середовища				Фактори зовнішнього середовища
	майнового стану підприємства	виробничо-інноваційної діяльності підприємства	кадрового потенціалу підприємства	управлінської спроможності підприємства	
Інтегрована звітність (капітали)					
Фінансовий	+	+	+	+	+
Виробничий	+	+	+		+
Людський		+	+	+	+
Інтелектуальний		+	+		+
Соціально-репутаційний		+	+	+	+
Природний	+	+			+

Джерело: розроблено автором на основі [20; 27; 40; 46; 48; 52; 87; 103; 126; 189; 191; 195; 308].

Як показано в таблиці, фінансова звітність відображає інформацію про вплив факторів майнового стану, виробничо-інноваційної діяльності підприємства та частково кадрового потенціалу й управлінської спроможності підприємства (у вигляді показників витрат). Показники впливу зовнішніх факторів не відображаються у фінансовій звітності. З іншої боку, інтегрована звітність дозволяє розкрити інформацію про вплив внутрішніх факторів на капітали підприємства, а також зовнішніх (за рахунок можливості відображення нефінансових показників та, наприклад, включення описової частини до звітності). Також варто зазначити, що фактори створення вартості бізнесу можуть одночасно впливати на декілька видів капіталу, що необхідно враховувати при формуванні облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

Ключовою особливістю інтегрованого звіту є відображення інформації про створення, збереження та втрату вартості в коротко-, середньо-, довгостроковому періоді, що представляє інтерес для постачальників фінансового капіталу. Інформаційне наповнення інтегрованого звіту передбачає таке ведення обліку, яке забезпечить формування фінансових/нефінансових, кількісних/якісних показників, що відображають процес та умови створення вартості бізнесу в коротко-, середньо-, довгостроковому періоді.

На основі вищезазначеного, з метою поглиблення системи поглядів на облікове забезпечення створення вартості бізнесу в рамках концепцій фінансового обліку і

звітності, що базується на МСФЗ, та інтегрованої звітності, в основу якої покладено МОІЗ, потрібно сформулювати комплексне уявлення про концептуальні підходи до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу (табл. 1.16). Теоретичні та практичні підходи, які викладені в МСФЗ та МОІЗ, є більш цілісними, і, власне, їх можна розглядати як цілі концепції. Ті, хто здійснює оцінку створення вартості бізнесу, схильються до традиційного підходу (за МСФЗ) та новітніх підходів у частині інтегрованої звітності, тому ми не відхиляємо попередні підходи, оскільки вони залишаються актуальними. На практиці більшість країн визнають та використовують МСФЗ. Інтегрована звітність ще не набула такої популяризації. Вона перебуває на етапі її визнання в різних країнах світу. Ця звітність є обов'язковою в окремих юрисдикціях та на окремих ринках, насамперед на ринку цінних паперів. Тому для досягнення поставленої мети будемо спиратися в процесі розробки концептуального підходу до облікового забезпечення створення вартості бізнесу на ці дві концепції. Розглядаємо їх як такі, що доповнюють одна одну.

Запропонований проєкт концептуального підходу до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу передбачає: можливість облікової оцінки активів за справедливою вартістю; визначення вартості бізнесу з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів, які на неї впливають; характеристику цих факторів з використанням кількісних (фінансових/нефінансових) та якісних показників; більш деталізоване відображення інформації про створення вартості бізнесу в інтегрованій звітності, орієнтоване на потреби постачальників фінансового капіталу.

Таблиця 1.16

Концептуальний підхід до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу

Передумови розробки концептуального підходу	
-	необхідність використання нефінансових кількісних та якісних показників при аналізі впливу факторів на вартість бізнесу;
-	неможливість проводити адекватний аналіз факторів, які впливають на вартість бізнесу;
-	надання неповної інформації про вартість бізнесу користувачам (цільова аудиторія)
Теоретичні основи облікового забезпечення створення вартості бізнесу	

Закінчення табл. 1.16

МЕТА визначення вартості бізнесу з урахуванням впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища з використанням кількісних/якісних показників	ПРЕДМЕТ вартість бізнесу	ВИДИ ВАРТОСТІ В ОБЛІКУ: - історична вартість; - справедлива вартість; - вартість реалізації; - теперішня вартість
Користувачі звітності (цільова аудиторія)		
- керівники підприємства; - постачальники фінансового капіталу; - інші зацікавлені сторони		
Форма подання інформації про створення вартості бізнесу		
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ показники фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства з урахуванням факторів створення вартості бізнесу	НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ (ІНТЕГРОВАНІЙ ЗВІТ) показники створення, збереження, втрати вартості капіталів у коротко-, середньо-, довгостроковому періоді з урахуванням факторів створення вартості бізнесу	
Об'єкти обліку		
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ активи, власний капітал, зобов'язання, фінансові результати діяльності підприємства та інші об'єкти	НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ (ІНТЕГРОВАНІЙ ЗВІТ) фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний, природний капітали	
Середовище та період звітності		
СЕРЕДОВИЩЕ внутрішнє та зовнішнє	ПЕРІОД минулий; поточний; майбутній (коротко-, середньо-, довгостроковий)	
Інші додаткові особливості		
- акцент на взаємодію із зовнішніми середовищем та його вплив на вартість підприємства; - фінансовий та управлінський облік взаємодіють як єдина система, що забезпечує формування звітності		

Джерело: розроблено автором.

Результати проведеного дослідження в підрозділі 1.3 дозволяють перейти до вибору підходів і методів оцінки капіталів з урахуванням їх впливу на вартість бізнесу загалом. Реалізація запропонованого проєкту концептуального підходу вдосконалення покладених в її основу концепцій обліку і звітності – МСФЗ та інтегрованої звітності, – завдання, яке потребує вдосконалення організаційно-методичних підходів до інтерпретації створення вартості бізнесу у фінансовому обліку та подальшого розвитку інтегрованого підходу до інтерпретації створення вартості бізнесу на основі концепції інтегрованої звітності.

Висновки до розділу 1. Проведене дослідження дає змогу зробити подані нижче висновки.

П. 1.1. Невизначеність щодо економічної суті такої базової категорії як «бізнес» зумовлює неоднозначне трактування поняття «вартість бізнесу» та його ідентифікацію як об'єкта обліку та звітності. З метою оцінки та управління вартість бізнесу має враховувати не лише фінансову (економічну), але й нефінансову цінність (соціальні та екологічні впливи) матеріальних, нематеріальних і неідентифікованих активів, зобов'язань, власного капіталу і результатів діяльності підприємства з урахуванням впливу внутрішнього і зовнішнього середовища. Це складає теоретичну основу для формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу та її інтерпретації у звітності підприємства.

П. 1.2. Процес створення вартості бізнесу характеризується множинністю та різноспрямованістю факторів, які в традиційній системі обліку і звітності відображаються вибірково, обмежені переважно фінансовими показниками. Натомість створення вартості бізнесу є результатом дії системи факторів, які класифіковано за місцем виникнення, придатністю до контролю і організаційною здатністю та визначено універсальні характеристики їх впливу (за наслідками впливу; за часом впливу; за тривалістю впливу; за взаємозалежністю). Реалізація запропонованого підходу забезпечує методологічну узгодженість між оцінкою вартості бізнесу, обліковими процедурами та звітністю підприємства і створює передумови для підвищення якості інформаційного забезпечення управління процесом створення вартості бізнесу.

П. 1.3. Жодна з існуючих концепцій обліку та звітності не спроможна надати зацікавленим сторонам повну інформацію про всі фактори створення вартості бізнесу. З метою формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу консолідовано концепцію фінансового обліку і звітності та концепцію інтегрованої звітності на основі узгодження їх мети, предмета, об'єктів обліку, видів вартості, показників фінансової й нефінансової звітності, кола користувачів, середовища та періоду звітування. Це забезпечуватиме системну оцінку активів і зобов'язань за справедливою вартістю та відображення впливу визначених груп факторів на вартість

бізнесу, створюючи основу для облікового забезпечення процесу створення вартості у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ У ФІНАНСОВОМУ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

2.1. Оцінка вартості бізнесу у фінансовій звітності

У результаті аналізу наявних концепцій бухгалтерського обліку (п. 1.3) запропоновано розробити облікове забезпечення створення вартості бізнесу на основі поєднання двох концепцій обліку і звітності – за МСФЗ [169] та інтегрованої звітності. Це дозволить акумулювати в системі обліку дані, які необхідні для визначення вартості бізнесу з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів, які на неї впливають, а також для їх характеристики з використанням кількісних (фінансових/нефінансових) та якісних показників.

Першим кроком реалізації такої стратегії є вдосконалення організаційно-методичних підходів створення вартості бізнесу у фінансовому обліку. На основі аналізу факторів впливу на створення вартості бізнесу (п. 1.2) визначимо можливість формування показників, які характеризують ці фактори створення вартості бізнесу у фінансовому обліку та звітності.

Останнім часом процес і фактори створення вартості бізнесу в контексті фінансової звітності та відповідні показники досліджували численні науковці. Зокрема, здійснювали аналіз результатів діяльності підприємства та її ефективності: Н.М. Проскуріна, А.В. Гнідкова [259], А.О. Ярославський [313], О.Ф. Томчук, М.С. Левчук [288]; оцінку фінансово-майнового стану підприємства: Г.О. Закаблук [147], Т.Ю. Мельник, С.В. Свірко [203], О.Ф. Андросова [104]; оцінку виробничо-інноваційної діяльності підприємства: М.М. Кучер, І.С. Рябовол [186], В.В. Іванова [158], І.В. Подрез-Ряполова [246], С.О. Єрмак, Л.В. Фролова, С.І. Бугенко [138]; оцінку кадрового потенціалу підприємства: І.Ю. Лебедєва, В.О. Томашевская [192], В.В. Смачило [276], В.В. Смачило, К.А. Цесельська [272], А.В. Сидорова, В.А. Гонтюк [274]; оцінку управлінської спроможності підприємства та рівня корпоративної соціальної відповідальності підприємства: О.Г. Сокіл [278], С.М.

Остапчук, Н.Г. Царук [234], Ю.В. Кравчик, Н.М. Польова, Т.І. Каткова [181], Г.О. Селезнєва, І.Я. Іпполітова [271], С.Т. Пілецька, Т.Ю. Коритько [244].

Незважаючи на значний внесок науковців, питання облікового забезпечення створення вартості бізнесу потребує подальшого поглиблення, зокрема в контексті оцінки факторів вартості бізнесу та показників, які їх характеризують, у підсистемі фінансового обліку і звітності.

Згідно з концепцією обліку та звітності [169] «фінансові звіти загального призначення надають інформацію про фінансовий стан суб'єкта господарювання, що звітує, а саме інформацію про економічні ресурси суб'єкта господарювання, а також надають інформацію про наслідки операцій та інших подій, що змінюють економічні ресурси суб'єкта господарювання та вимоги до нього». Також відповідно до концепції обліку та звітності «фінансові звіти загального призначення не призначені для того, щоб показати вартість суб'єкта господарювання, що звітує; але вони надають інформацію з метою допомогти нинішнім та потенційним інвесторам, позикодавцям та іншим кредиторам оцінити вартість суб'єкта господарювання» [169]. Тобто фінансова звітність надає інформацію про результати господарської діяльності підприємства, а також про стан його активів за певний період, що дає змогу визначити вартість бізнесу залежно від конкретної мети користувачів фінансового капіталу. У фінансовому обліку і звітності можуть знайти відображення такі складові системи активів, згідно з моделлю створення вартості бізнесу (п. 1.1), у вигляді показників вартості матеріальних та нематеріальних активів, вартості гудвілу внаслідок придбання бізнесу, а також результатів господарської діяльності підприємства.

Достовірне визначення вартості бізнесу в контексті фінансового обліку передбачає проведення аналізу та оцінки результатів діяльності підприємства, а також характеристику факторів створення вартості бізнесу, які визначені у п. 1.2. Зважаючи на це, виділимо такі групи показників оцінки вартості бізнесу, які можуть бути визначені за даними фінансового обліку: показники оцінки результатів господарської діяльності підприємства; показники оцінки фінансово-майнового стану підприємства; показники оцінки виробничо-інноваційної діяльності

підприємства; показники оцінки кадрового потенціалу підприємства; показники оцінки управлінської спроможності підприємства.

З метою аналізу практичного застосування показників у фінансовій звітності проаналізовано тридцять підприємств. П'ятнадцять зарубіжних та п'ятнадцять вітчизняних підприємств, які належать до різних галузей (дод. Ж, табл. Ж.1).

Результати аналізу фінансових звітів окремих або у складі інтегрованих звітів низки вітчизняних і зарубіжних підприємств дозволили виявити такі підходи до визначення показників оцінки результатів господарської діяльності підприємств (дод. Ж, табл. Ж. 2). У таблиці для прикладу подано лише частину показників, які відображають у фінансовій звітності підприємств.

Як свідчить проведений аналіз, результати діяльності підприємства переважно оцінюють, застосовуючи показники: чистого доходу від реалізації, собівартості реалізації, прибутку/збитку, інших видів доходів/витрат (зокрема операційних, фінансових) та інші показники, які стандартизовані для всіх підприємств.

Вартий уваги показник «чиста вартість» у Звіті про фінансові результати Larsen and Toubro [51], який визначають як різницю між вартістю всіх активів і вартістю всіх зобов'язань. Цей показник є доволі важливим при визначенні вартості бізнесу, оскільки наявність значних сум кредиторської заборгованості та інших зобов'язань підприємства може нівелювати вартість активів (ризик несплати та погашення за рахунок активів), що негативно вплине на вартість бізнесу загалом.

Також у ФЗ деякі підприємства [57; 98; 229; 289] додатково відображають показники результатів аналітичних розрахунків (ставка дисконтування, відсоток кредитного збитку, коефіцієнт оборотності тощо), що підвищує інформативність ФЗ для оцінки вартості бізнесу.

Результати аналізу фінансових та інтегрованих звітів (які включають фінансові звіти) низки вітчизняних та зарубіжних підприємств дозволили виявити такі підходи до визначення показників оцінки фінансово-майнового стану підприємств (дод. Ж, табл. Ж.3).

До показників оцінки фінансово-майнового стану підприємства переважно відносять балансову вартість основних засобів, нематеріальних активів,

дебіторську/кредиторську заборгованість, нерозподілений прибуток та ін. Такі показники, як довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість та довгострокові кредити банків, можуть бути корисними при прогнозуванні майбутньої вартості бізнесу.

Результати аналізу фінансових звітів низки вітчизняних і зарубіжних підприємств допомогли виявити такі підходи до визначення показників оцінки виробничо-інноваційної діяльності підприємств (дод. Ж табл. Ж.4).

Показниками оцінки виробничого потенціалу підприємств у фінансовій звітності переважно є різного роду витрати, які пов'язані з виробництвом (витрати на матеріали, утримання будівель та обладнання тощо). Оцінка інноваційної діяльності здійснюється здебільшого за допомогою показників витрат на пошуково-розвідувальні роботи, проекти в роботі (обсяг грошових коштів, які за певний період уже інвестовані у проєкт, який перебуває в процесі реалізації), витрат на програмне забезпечення та розробку та ін. Вплив на вартість бізнесу також характеризують показники амортизації основних засобів, нематеріальних активів, їх вибуття. Окрім показників витрат, викликає інтерес показник «активи/зобов'язання високотехнологічного виробництва» у звіті про фінансові результати Larsen and Toubro [51], що відображає набуті активи внаслідок певних витрат, пов'язаних із їх створенням/виготовленням на підприємстві.

Аналіз фінансової звітності вітчизняних і зарубіжних підприємств дозволив виявити такі показники, що використані ними для оцінки кадрового потенціалу (дод. Ж, табл. Ж.5).

Оцінку кадрового потенціалу здійснюють за допомогою показників витрат на оплату праці, навчання персоналу та утримання персоналу. Також деякі підприємства додатково відображають у ФЗ немонетарні показники, такі як кількість працівників, плинність кадрів або очікуваний відсоток приросту заробітної плати. Очікуваний відсоток приросту заробітної плати можна застосовувати як похідну для відстеження розвитку персоналу та його професійного зростання, відштовхуючись від розміру заробітної плати (професійне зростання працівника → збільшення рівня заробітної плати).

Аналіз підходів до оцінки управлінської спроможності у фінансових звітах досліджуваних підприємств показав, що для її характеристики використовують наведені монетарні та немонетарні показники (дод. Ж, табл. Ж.6).

Оцінка управлінської спроможності підприємства та його рівня корпоративної соціальної відповідальності переважно відображається за допомогою показників сплати податків, соціальних витрат, витрат на благодійність та відновлення навколишнього середовища. Окремо варто виділити показник витрат на корпоративну соціальну відповідальність, що переважно включає усе перераховане вище та інші пов'язані показники. Також деякі підприємства відображають додаткові немонетарні показники, такі як відсоток інвестицій у ESG та відновлення, відсоток сталості тощо.

Як зазначає С.В. Іванов, предметом оцінки факторів війни на вартість підприємства є кількісна оцінка збитків від війни, кількісна оцінка можливих ризиків втрат і збитків та кількісна оцінка можливості їх відшкодування [157]. Розглянемо окремі показники оцінки впливу війни на вартість бізнесу, які пропонує автор (дод.И) [157].

Показниками оцінки впливу фактора війни на вартість бізнесу у фінансовому обліку переважно виступають показники витрат та втрат, пов'язаних із пошкодженням/руйнуванням активів, втрат/переміщення трудового персоналу, недоотримання частини доходів тощо внаслідок подій під час війни або з погіршенням результатів діяльності підприємства внаслідок цих подій. Крім названого, також треба враховувати витрати на відновлення матеріальних і трудових ресурсів підприємства, що були втрачені (пошкоджені чи ліквідовані) в результаті воєнних дій. Вищенаведені показники можуть слугувати додатковими даними при оцінці ризиків, які впливають на вартість бізнесу в умовах війни.

Окремо варто розглянути показники, за допомогою яких можна відобразити інформацію про вартість гудвілу у фінансовій звітності зарубіжних підприємств. Оскільки у проаналізованій фінансовій звітності вітчизняних підприємств не виявлено прикладів більш детального розкриття цих показників, нижченаведені приклади зібрані на основі фінансової звітності зарубіжних підприємств. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Приклади показників для відображення інформації про вартість гудвілу у
фінансовій звітності (балансі/звіті про фінансовий стан)
зарубіжних підприємств**

№ з/п	Джерело*		Показник оцінки гудвілу
1	Фінансова звітність у частині інтегрованого звіту	Tata Steel за 2022–2023 рік [89]	- гудвіл; - внесок придбаного бізнесу в дохід від операцій; - внесок придбаного бізнесу у збиток до прибутку до оподаткування
2		Mahindra & Mahindra за 2023–2024 рік [56]	- вартість придбання; - гудвіл групи; - гудвіл від придбання; - витрати гудвілу; - амортизація гудвілу
3		Anglo American за 2023 рік [4]	- гудвіл; - обсяг згенерованих грошових коштів одиницею гудвілу, яка генерує грошові кошти за рік; - вартість брендів, контрактів та інших нематеріальних активів
4		Marico за 2023–2024 рік [57]	- гудвіл; - сума переданої компенсації; - неконтрольована частка в придбаній компанії на основі її пропорційної частки у визнаних сумах ідентифікованих чистих активів; - мінус: придбані чисті активи, які можна ідентифікувати

* Фінансовий звіт представлений у межах інтегрованого звіту відповідних підприємств.

Джерело: розроблено на основі [4;56;57; 89].

Tata Steel характеризує гудвіл перевагами очікуваної синергії, зростанням доходу та майбутнім розвитком ринку. Ці вигоди не визнаються окремо від гудвілу, оскільки вони не відповідають критеріям визнання ідентифікованих нематеріальних активів [89].

Mahindra & Mahindra та Anglo American [56; 4] зазначають у фінансових звітах, що гудвіл виникає на підприємстві в результаті об'єднання бізнесу, розподіляється на групу одиниць, що генерують грошові кошти, які, як очікується, отримають вигоду від синергії об'єднання». Marico також характеризує гудвіл як синергію, яку вони очікують досягти від інтеграції придбаного бізнесу до їх уже існуючого бізнесу (групи). Очікується, що гудвіл не підлягатиме вирахуванню для цілей оподаткування [57].

С.В. Лабунська та М.В. Собакар виділяють такі показники, які можуть бути відображенні у фінансовій звітності у вигляді видатків періоду:

- витрати на дослідження та розробку;
- витрати на маркетингові дослідження;
- витрати на придбання інформаційних ресурсів;
- витрати на впровадження маркетингових та організаційних інновацій;
- витрати на підготовку та перепідготовку кадрів;
- витрати на регулювання дифузійних інформаційних потоків [188].

Запропоновані авторами показники переважно відображають витрати та схожі з показниками оцінки виробничо-інноваційної діяльності підприємства, кадрового потенціалу, управлінської спроможності підприємства, які були розглянуті раніше.

С.В. Лабунська та М.В. Собакар стверджують, що «вартість гудвілу характеризує обсяг понесених витрат на його формування та розраховується на базі витратних методів» [188]. Частково погоджуємося з авторами, проте, на нашу думку, виключно витратний метод дозволяє отримати тільки частину вартості гудвілу. Для отримання повної картини доречно розрахувати потенційний майбутній дохід (шляхом дисконтування або методом капіталізації), що може отримати підприємство з урахуванням неідентифікованих активів, та включити отриманий результат до вартості гудвілу.

Фінансова звітність підприємств не передбачає розкриття інформації про кадровий потенціал та управлінську спроможність підприємства, а також застосування нефінансових показників для їх оцінки. Однак у фінансовій звітності відображають інформацію про витрати, які з ними пов'язані.

У фінансовій звітності досліджуваних підприємств фактори створення вартості бізнесу характеризують переважно з використанням вартісних та інших кількісних показників. В деяких випадках використовують кількісні показники (у вигляді коефіцієнтів), які представляють результати аналітичних розрахунків (у примітках до фінансової звітності). Ці показники, якщо порівнювати ФЗ кількох підприємств, є схожими, що пояснюється застосуванням стандартних для всіх підприємств форм звітності.

Проведене дослідження дозволило побудувати загальну систему оцінки вартості бізнесу у фінансовій звітності (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Система показників оцінки вартості бізнесу у фінансових звітах

* Відповідна інформація відсутня у фінансовому звіті.

Джерело: власна розробка.

Наведені на схемі вартісні та кількісні вимірники передбачають розрахунок і подання у фінансовому звіті відповідних показників, за кожним напрямом, які виокремлені в ході дослідження, з урахуванням відповідних факторів впливу. Структура таких показників значною мірою залежить від галузі та виду економічної діяльності підприємства.

Отже, проведений аналіз наукових публікацій та фінансової звітності підприємств показав, що переважно оцінка вартості бізнесу (зокрема факторів впливу на вартість) у фінансовій звітності відображається за допомогою певних вартісних показників. Здебільшого це пов'язано зі стандартизацією форм фінансової звітності для всіх підприємств за допомогою міжнародних стандартів фінансової звітності та національних стандартів бухгалтерського обліку. Крім того, підприємства

використовують інші кількісні показники (у вигляді коефіцієнтів), які є результатом проведених аналітичних розрахунків. Показники, які характеризують кадровий потенціал, управлінську спроможність, корпоративну соціальну відповідальність підприємства та виробничо-інноваційну діяльність, зазвичай являють собою показники витрат у цих напрямках та повною мірою не відображають реальний вплив на вартість бізнесу. Результати цього дослідження дають можливість перейти до наступного етапу в дослідженні облікового забезпечення створення вартості бізнесу, а саме вивчення облікової політики щодо оцінки створення вартості бізнесу.

2.2. Облікова політика підприємства в оцінці створення вартості бізнесу

Традиційно ФЗ є основним джерелом інформації про вартість бізнесу для постачальників фінансового капіталу. Зважаючи на те, що суттєвим для оцінки вартості бізнесу є його інформаційне забезпечення, важливою є розробка адекватної облікової політики підприємства.

Як зазначають J. Raičević та M. Stojiljković, «якісна фінансова звітність є фундаментальною умовою для залучення інвестицій (як місцевих, так і іноземних), що підвищує конкурентоспроможність бізнесу та всієї національної економіки» [76]. Автори стверджують, що «надійність і достовірність фінансової звітності досягається, насамперед, правильним вибором методів і процедур оцінки матеріально значущих балансових позицій, тобто правильним вибором облікової політики» [76]. J. Raičević та M. Stojiljković розвивають цю тезу і вказують на те, що «керівництво компанії несе велику відповідальність за вибір методів і процедур складання фінансової звітності, оскільки це може значно вплинути на фінансове та прибуткове становище компанії» [76].

У зв'язку з цим є актуальним питання формування облікової політики підприємства з метою підвищення якості інформаційного забезпечення оцінки створення вартості бізнесу.

Важливим етапом при дослідженні впливу облікової політики на оцінку створення вартості бізнесу є визначення сутності поняття «облікова політика»,

зокрема в міжнародних і вітчизняних нормативних документах, а також вітчизняними та зарубіжними науковцями.

Підходи до визначення поняття «облікова політика» в міжнародних і вітчизняних нормативних документах наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Визначення поняття «облікова політика»
вітчизняними та міжнародними нормативними документами**

№ з/п	Нормативний документ	Визначення поняття
<i>Вітчизняні нормативні документи</i>		
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 01.01.2024 № 996-XIV [254]	сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання <i>фінансової звітності</i>
2	НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [256]	
3	Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635 [255]	принципи, методи і процедури, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один їх варіант, а також попередні оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат між відповідними звітними періодами. Одноваріантні методи оцінки, обліку і процедур до такого розпорядчого документа включати недоцільно
		елемент системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві
<i>Міжнародні нормативні документи</i>		
4	МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [220]	конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні <i>фінансової звітності</i>
<i>Нормативні документи інших держав</i>		
5	Австралійський стандарт бухгалтерського обліку 108 «Облікова політика, зміни в облікових оцінках та помилки» [1]	конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, які застосовує суб'єкт господарювання під час підготовки та подання <i>фінансової звітності</i>
6	Індійський стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікова політика, зміни в облікових оцінках та помилки» [39]	конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, які застосовує суб'єкт господарювання під час підготовки та подання <i>фінансової звітності</i>

Закінчення табл. 2.2

№ з/п	Нормативний документ	Визначення поняття
<i>Нормативні документи інших держав</i>		
7	СФЗ 102 Стандарт фінансової звітності, що застосовується у Великій Британії та Республіці Ірландія [28]	конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, які застосовує суб'єкт господарювання під час підготовки та подання <i>фінансової звітності</i>
8	Китайські стандарти бухгалтерського обліку. Стандарти бухгалтерського обліку для підприємств № 28 «Зміни облікової політики та облікових оцінок та виправлення помилок» [79]	конкретні принципи, основи та методи обліку, прийнятні підприємством для облікового визнання, оцінки та <i>звітності</i>

Джерело: розроблено на основі [1; 28; 39; 79; 220; 254–256].

У вітчизняних нормативних документах [254; 256] тлумачення цього поняття ідентичні. Нормативні документи інших країн [1; 28; 39; 79] мають схожі або навіть ідентичні визначення досліджуваного поняття, оскільки вони або складенні на основі, або наближені до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку [217]. Спільним між визначенням поняття в українському законодавстві, в МСБО 8 та розглянутих нормативних документах інших держав (за винятком [79]) є призначення облікової політики, яке полягає у використанні її для фінансової звітності. В міжнародних нормативних документах визначення поняття «облікова політика» ширше за змістом, ніж у вітчизняних.

Проведений аналіз підходів до визначення поняття «облікова політика», які використовують вітчизняні та зарубіжні науковці (дод. К), показав, що вони зазначають різні його аспекти:

1. Одноаспектний підхід: методологічний аспект.
2. Двоаспектний підхід: методологічний та інформаційний аспекти, методологічний і правовий аспекти; правовий та інформаційний аспекти.
3. Триаспектний підхід: методологічний, правовий та інформаційний аспекти.

Методологічний підхід (аспект) більшою мірою визначає облікову політику як сукупність принципів, методів, процедур для ведення обліку та складання фінансової звітності.

Поєднання методологічного й інформаційного аспектів визначає облікову політику як інформаційну базу або основу для ведення обліку з метою надання

інформації користувачам з використанням методології бухгалтерського обліку. Особливістю цього підходу є акцент на забезпеченні інформаційних потреб зовнішніх користувачів звітності.

При поєднанні правового та інформаційного аспектів науковці розуміють облікову політику як «права і обов'язки системи обліку з приводу формування інформаційних ресурсів».

Поєднання методологічного, правового й інформаційного аспектів визначає облікову політику як основу (методику) ведення обліку, підготовки та подання фінансової звітності з урахуванням вимог законодавства, для надання користувачам певної інформації.

На нашу думку, триаспектний підхід, що включає методологічний, правовий та інформаційний аспекти, є більш доречним при визначенні поняття «облікова політика». Він передбачає визначення методичних підходів до збирання, систематизації й обробки даних, генерування та відображення інформації про створення вартості бізнесу з урахуванням вимог законодавства та інформаційних потреб зовнішніх користувачів.

При визначенні поняття «облікова політика» в кожному випадку автори погоджуються з тим, що вона є інструментом досягнення певної мети. Цей інструмент вони характеризують як основи, методи, принципи та/або процедури. Незважаючи на наявні відмінності у визначенні інструменту досягнення мети, по суті розбіжностей немає.

У межах нашого дослідження поняття «облікова політика в системі облікового забезпечення створення вартості бізнесу» визначатимемо так: *це сукупність певних принципів, методів і процедур ведення бухгалтерського обліку з урахуванням вимог нормативних документів з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів звітності з метою оцінки створення вартості бізнесу.*

У контексті цього дослідження така інформація має відображати процес створення вартості бізнесу і бути основою для її оцінки.

Зважаючи на те, що інформація, яка використовується для оцінки створення вартості, формується в системі обліку завдяки застосуванню певних принципів,

методів і процедур, можна стверджувати, що прийнята на підприємстві облікова політика впливає на зміст облікового забезпечення, а отже, і на оцінку створення вартості бізнесу її користувачами.

Однією з вагомих характеристик облікового забезпечення є якість інформації, що отримується в результаті застосування певних методів. Г.М. Лучик зазначає, що облікова політика являє собою «вибір найкращих методів і процедур ведення бухгалтерського обліку, що сприятимуть достовірному відображенню фінансового стану і результатів діяльності підприємства та підвищенню якості обліково-аналітичного інформаційного забезпечення» [193]. Погоджуємося з вищезазначеною думкою та доповнимо, що на якість облікового забезпечення, з погляду користувачів звітності, впливає рівень урахування їх потреб. Як зазначають М.С. Пушкар та М.Т. Щирба, «облікова політика бере участь у створенні інформаційної системи для забезпечення потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів для прийняття ними обґрунтованих управлінських рішень» [262]. Слід додати, що ефективність прийняття управлінських рішень безпосередньо залежить від рівня забезпечення користувачів необхідною для них інформацією, а також від її якості. Іншими словами, *облікова політика підприємства має прямий вплив на якість інформації, яка надається користувачам звітності.*

Вплив облікової політики на оцінку вартості бізнесу проявляється через методичне забезпечення (методику ведення обліку) складання фінансової звітності. За результатами проведеного аналізу, побудуємо модель впливу облікової політики на оцінку вартості бізнесу (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Модель впливу облікової політики на оцінку вартості бізнесу

Джерело: розроблено на основі [17; 75; 76; 108; 122; 123; 142; 161; 193; 227; 231; 252; 262; 304].

Показниками оцінки створення вартості бізнесу (п. 2.1) виступають об'єкти обліку, що відображаються у статтях фінансової звітності підприємства. Вплив облікової політики на показники оцінки створення вартості бізнесу в частині забезпечення фінансового звітування про створення вартості бізнесу переважно проявляється при проведенні їх оцінки в бухгалтерському (фінансовому) обліку (дод. Л).

Облікова політика підприємства повинна бути розроблена так, щоб дати можливість користувачам побачити в системі обліку процес створення вартості бізнесу. З цією метою в обліковій політиці необхідно розкрити належні підходи до акумулювання, обробки, трансформації даних та відображення інформації про створення вартості у звітності. Важливо поетапно розкривати дані: визначити

рахунки та субрахунки, на яких обліковуються дані, їх аналітику; зазначити форми акумулювання даних (реєстри), які допоможуть акумулювати дані за допомогою вартісних, кількісних та якісних показників; визначити форми відображення інформації про створення вартості бізнесу тощо. Відтак, буде прослідковуватися певний шлях процесу генерування інформації про створення вартості бізнесу.

Розкриття підходів до визначення суттєвості показників у фінансовій звітності (зокрема ставки відсотку) в обліковій політиці необхідно проводити виходячи зі ставок, які зазначені в Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства [255] (залежно від статті звітності ставка може коливатися від 5 до 25%). Також, згідно з Методичними рекомендаціями щодо облікової політики підприємства, «щодо інформації про інші господарські операції та події, то критерії і ознаки їх суттєвості визначаються з потреб користувачів, економічної доцільності з урахуванням обсягів діяльності підприємства, характеру впливу об'єкта обліку на рішення користувачів та інших якісних чинників, які можуть впливати на визначення порогу суттєвості. Як правило, кількісний критерій суттєвості таких господарських операцій та подій не перевищує 5 відсотків обраної бази» [255]. Такий підхід до визначення суттєвості можна застосовувати до додаткових показників створення вартості бізнесу, які розкриваються у примітках до фінансової звітності.

На основі проведеного дослідження визначимо структуру облікової політики підприємства в частині облікового забезпечення про створення вартості бізнесу у фінансовій звітності (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Структура облікової політики підприємства в частині облікового забезпечення про створення вартості бізнесу у фінансовій звітності

№ з\п	Назва підрозділу	Зміст підрозділу
0	Загальні терміни та скорочення	Основні категорії та поняття, що використовуються в обліковій політиці в частині забезпечення фінансового звітування
1	Загальні положення облікової політики, принципи і підходи до фінансової звітності	
1.1	Загальні положення облікової політики	Стандарти фінансової звітності. Мета фінансової звітності. Призначення фінансової звітності. Принципи
1.2	Суттєвість	Короткий виклад процесу визначення суттєвості.
1.3	Фактори створення вартості	Визначення та ранжування факторів*

Продовження табл. 2.3

№ з/п	Назва підрозділу	Зміст підрозділу
1.4	Структура фінансової звітності	Перелік форм фінансової звітності. Контрольний перелік об'єктів обліку, які потребують розкриття додаткової інформації (розшифровки) в примітках
1.5	Валюта звітності	Валюта, у якій відображається інформація у звітності
1.6	Звітний період	Період, за який складається фінансова звітність
1.7	Особливості розкриття елементів фінансової звітності	Класифікація та критерії активів та зобов'язань. Види вартості, за якими оцінюються активи та зобов'язання. Взаємозалік та згортання доходів та витрат у звітності
2	Організація обліку та фінансового звітування	Графік документообігу. Порядок обробки та збереження інформації. <i>Форма подання додаткової інформації про вартість бізнесу у звітності*</i> . Відповідальні особи, які мають право виносити професійне судження при складанні звітності. <i>Комунікація між підрозділами**</i> . Програмне забезпечення, що використовують для ведення обліку і складання фінансової звітності.
3	Методика обліку та формування звітності*	<i>Методи обліку, зокрема визначення синтетичних/аналітичних рахунків обліку (у складі Робочого плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій), які будуть використовуватися для реєстрації даних, що впливають на оцінку вартості бізнесу. Методи формування звітності, зокрема визначення з яких рахунків будуть складатися певні статті звітності.</i>
4	Показники фінансового звіту в частині створення вартості та методи їх оцінки	
4.1	Структура показників створення вартості підприємства*	Групи показників оцінки створення вартості бізнесу (<i>показники результатів діяльності підприємства; показники фінансово-майнового стану підприємства; показники виробничо-інноваційної діяльності підприємства; показники кадрового потенціалу підприємства; показники управлінської спроможності підприємства</i>); перелік вартісних/невартісних показників за визначеними групами
4.2	Методика розрахунку показників вартості бізнесу*	<i>Методика розрахунку показників відповідно до структури, визначеної у п. 3.1 цього Наказу</i> <i>Коефіцієнти впливу ризиків на оцінку вартості бізнесу</i>
5	Методика обліку активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства**	Методика аналітичного та синтетичного обліку за групами об'єктів обліку***. Зокрема, в частині забезпечення оцінки створення вартості: основні засоби; інвестиційна нерухомість; нематеріальні активи; запаси; дебіторська/кредиторська заборгованість; власний капітал; гудвіл; доходи; витрати
6	Підготовка та подання фінансової звітності**	Оцінка системи інформаційного забезпечення. Засоби та процедури внутрішнього контролю, зокрема: контроль якості інформації; контроль рівня ризиків; контроль за дотриманням законодавства
Додатки		
Додаток 1. Контрольний перелік інформації для розкриття у примітках		
Додаток 2. Основні показники оцінки створення вартості бізнесу		
Додаток 3. Методика розрахунку показників фінансово-майнового стану підприємства		

Закінчення табл. 2.3

<i>Додатки</i>
Додаток 4. <i>Методика розрахунку показників результатів діяльності підприємства</i>
Додаток 5. <i>Методика розрахунку показників виробничо-інноваційної діяльності підприємства</i>
Додаток 6. <i>Методика розрахунку показників кадрового потенціалу підприємства</i>
Додаток 7. <i>Методика аналітичного розрахунку показників управлінської спроможності підприємства</i>
Додаток 8. <i>Методика розрахунку гудвілу</i>
Додаток 9. <i>Методика аналітичних розрахунків майбутніх грошових потоків бізнесу</i>
Додаток 10. <i>Коефіцієнти впливу ризиків на оцінку вартості бізнесу</i>

** Пропонуємо удосконалити в обліковій політиці.*

*** Пропонуємо додати до облікової політики.*

**** Групи об'єктів обліку наведено в дод. Л; методику аналітичного та синтетичного обліку – в п. 2.3 (зокрема: відомості накопичення облікових даних у дод. С; Т; У, форма відображення інформації про створення вартості бізнесу – у примітках до фінансової звітності в табл. 2.16).*

Облікова політика підприємства розкриває підходи до ведення обліку, оцінки та відтворення інформації про вартість активів та зобов'язань у фінансовій звітності. З метою забезпечення постачальників фінансового капіталу інформацією про вартість бізнесу, яка наближена до ринкової, доречно застосовувати методи справедливої, теперішньої або дисконтованої оцінки активів і зобов'язань підприємства.

Підходи, які наводять в обліковій політиці, застосовують на всіх етапах облікового процесу: організації, збору необхідних даних у регістрах бухгалтерського обліку, їх систематизації на рахунках, відображення в бухгалтерських регістрах, проведення аналітичних розрахунків та формування фінансової звітності.

Крім того, облікова політика підприємства повинна розкривати підходи до генерування інформації про вартість активів і зобов'язань за різними періодами (минулим, поточним або прогнозованим) з метою відображення актуальної інформації про вартість активів і зобов'язань у фінансовій звітності, при цьому доречно зробити акцент на їх поточній і прогнозованій вартості.

З цією метою пропонуємо розкривати в обліковій політиці методи оцінки об'єктів обліку в частині забезпечення звітування про створення вартості бізнесу за поточний період (дод. М) та методи оцінки майбутніх грошових потоків об'єктів обліку в частині забезпечення звітування про створення вартості бізнесу (дод. Н), що

допоможе користувачам звітності достовірно оцінити поточну та прогнозну вартість бізнесу.

Для формування облікової політики підприємства з метою покращення інформаційного забезпечення користувачів звітності до кожного розділу визначено об'єкти обліку (дод. Л). Методи аналітичного розрахунку показників пропонуємо наводити після розкриття загальних принципів, методів і процедур обліку щодо кожного об'єкта обліку.

Ралежно від виду активів і зобов'язань, які є на балансі підприємства; їх вартості; впливу зовнішніх і внутрішніх факторів; наявних ризиків, необхідно обирати відповідний метод оцінки майбутніх грошових потоків (теперішньої вартості). Зокрема, враховуючи фактор війни в Україні, на нашу думку, під час розрахунку майбутніх грошових потоків доречно коригувати ставку дисконту з урахуванням ризиків, які можуть вплинути на вартість бізнесу.

На основі вищенаведеного пропонуємо проєкт облікової політики підприємства в частині відображення у фінансовій звітності інформації про створення вартості бізнесу (дод. П). Проєкт облікової політики, наведений в дод. П, розкриває підходи до:

- визначення показників оцінки створення вартості бізнесу;
- методики аналітичного розрахунку показників оцінки створення вартості за групами об'єктів обліку;
- методики аналітичного розрахунку майбутніх потоків грошових коштів за об'єктами обліку.

Застосування наведених підходів в обліковій практиці дає можливість надавати користувачам звітності актуальну та достовірну інформацію про створення вартості бізнесу.

Розроблений проєкт наказу про облікову політику відповідає запропонованій вище структурі. Він може бути основою, за допомогою якої підприємства мають можливість скласти власний наказ про облікову політику в частині забезпечення створення вартості бізнесу з урахуванням певного виду та особливостей діяльності.

Отже, за результатами дослідження, представленими в підрозділі 2.2, можна зробити висновок, що для забезпечення постачальників фінансового капіталу інформацією про вартість бізнесу, яка наближена до ринкової, доречно застосовувати методи справедливої, теперішньої або дисконтованої оцінки активів та зобов'язань підприємства. До кожного підрозділу облікової політики необхідно визначити пов'язані з ним об'єкти обліку та розкривати принцип, методи і процедури їх обліку та оцінки. Це дозволить надавати користувачам інформацію про створення вартості бізнесу у фінансовій звітності підприємства.

Отримані результати дають змогу перейти до наступного етапу дослідження питання облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині фінансового обліку і звітності, а саме – визначення методики облікового забезпечення створення вартості бізнесу, зокрема більш детального дослідження принципів та методів обліку в розрізі об'єктів обліку.

2.3. Методика облікового забезпечення створення вартості бізнесу

З метою надання користувачам фінансової звітності потрібної інформації про створення вартості бізнесу необхідно правильно визначити відповідні методичні підходи.

Питанням вибору методики бухгалтерського (фінансового) обліку об'єктів, що представляють інтерес для нашого дослідження, присвячені праці низки вітчизняних науковців, а саме в частині: *фінансово-майнового стану та результатів діяльності підприємства* – Н.М. Проскуріна, А.В. Гнідкова [259], О.Ф. Томчук, М.С. Левчук [288], Г.О. Закаблук [147], Т.Ю. Мельник, С.В. Свірко [203]; *виробничо-інноваційної діяльності підприємства* – В.В. Іванова [172], С.О. Єрмак, Л.В. Фролова, С.І. Бугенко [138], І.В. Подрез-Ряполова [246]; *кадрового потенціалу підприємства* – О.О. Адлер, К.Л. Яворська [102], І.Ю. Лебєдєва, В.О. Томашевская [192], А.В. Сидорова, В.А. Гонтьок [274], В.В. Смачило, К.А. Цесельська [277], В.В. Смачило [276]; *управлінської спроможності підприємства* – С.Т. Пілецька, Т.Ю. Коритько [244], Ю.В. Кравчик, Н.М. Польова, Т.І. Каткова [181], Г.О. Селезньова, І.Я. Іпполітова [271], О.Г. Сокіл [278], Н.І. Пилипів, Ю.В. Максимів, І.Д. П'ятничук [241] та ін.

Незважаючи на вагомий внесок названих вчених та з урахуванням запитів користувачів фінансової звітності (насамперед постачальників фінансового капіталу), питання облікового забезпечення створення вартості бізнесу досі залишається актуальним. Зокрема, це стосується відображення відповідних даних у системі синтетичних і аналітичних розрахунків; методики переоцінки, методики амортизації та знецінення активів і зобов'язань; методики розрахунку майбутніх грошових потоків задля їх подальшого відображення у фінансовій звітності.

З метою належного відображення інформації у фінансовій звітності при її складанні варто враховувати основні принципи, які наведені в МСФЗ [169; 209]. Зазначимо особливості застосування окремих з них (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Принцип	Характеристика
Нарахування	Суб'єкт господарювання складає свою фінансову звітність (крім інформації про рух грошових коштів) за принципом нарахування. Якщо застосовується принцип нарахування в фінансовому обліку, суб'єкт господарювання визнає такі статті як активи, зобов'язання, власний капітал, дохід та витрати (елементи фінансової звітності) тоді, коли вони відповідають визначенню та критеріям визнання для цих об'єктів у Концептуальній основі. Фінансовий облік за принципом нарахування відображає вплив операцій та інших подій та обставин на економічні ресурси суб'єкта господарювання, що звітує, у періодах, у яких відповідні наслідки сталися, навіть якщо отримання грошових коштів та їх сплата відбуваються в іншому періоді
Безперервності	Складаючи фінансову звітність, необхідно оцінювати здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Фінансова звітність зазвичай складається на основі припущення про безперервність діяльності суб'єкта господарювання, що звітує, та про те, що ця діяльність триватиме в передбачуваному майбутньому. Отже, приймається припущення про те, що суб'єкт господарювання не має ні наміру, ні потреби в початку процедури ліквідації або в припиненні діяльності. Якщо ж такий намір або така потреба має місце, може постати необхідність складання фінансової звітності на іншій основі

Джерело: виконано на основі [169; 209].

Згідно з Концептуальною основою принцип нарахування допомагає точніше розкривати інформацію про фінансові результати діяльності підприємства. В ній зазначено, що «інформація про економічні ресурси суб'єкта господарювання, що звітує, та вимоги до суб'єкта (щодо розкриття), а також про зміни в його економічних ресурсах і вимогах протягом певного періоду забезпечує кращу основу для

оцінювання минулих та майбутніх фінансових результатів суб'єкта господарювання, ніж інформація виключно про отримання грошових коштів та їх сплату протягом такого періоду» [169].

Тобто отримані за цим принципом облікові дані дозволяють відображати у фінансовій звітності більш достовірну інформацію про вартість бізнесу.

Також у МСФЗ зазначено, що «доцільність складання фінансової звітності суб'єкта господарювання на основі *безперервної діяльності* означає також висновок про те, що суб'єкт господарювання не має практичної спроможності уникнути передання певного економічного ресурсу іншому підприємству, та якого можна було б уникнути лише шляхом ліквідації суб'єкта господарювання чи припинення діяльності» [169]. Тобто складання фінансової звітності за принципом безперервності дає певні гарантії того, що підприємство може виконати свої зобов'язання в майбутньому перед зацікавленими сторонами. Така впевненість є важливою з погляду визначення вартості бізнесу користувачами звітності в коротко-, середньо-, довгостроковому періоді (перспективі). Відтак, складання звітності за цим принципом дає зацікавленим сторонам впевненість про подальшу діяльність та розвиток підприємства, а отже, про подальше створення вартості бізнесу.

З метою отримання облікових даних для відображення в фінансовій звітності достовірної інформації про створення вартості бізнесу необхідно визначити методи визнання; оцінки; класифікації та систематизації даних в системі рахунків бухгалтерського обліку; амортизації (дод. Р).

Міжнародні стандарти фінансової звітності дозволяють визначати вартість активів та зобов'язань за різними методами оцінки, зокрема, оцінювати активи за справедливою вартістю. Оцінка активів та зобов'язань за справедливою вартістю дає змогу забезпечити постачальників фінансового капіталу більш достовірною й актуальною інформацією, така оцінка здійснюється за допомогою процедур переоцінки, амортизації та списання, що залежно від обраного методу та виду вартості впливає на вартість бізнесу.

Проаналізувавши дод. Р, можна визначити вплив названих процедур облікової оцінки на вартість бізнесу за об'єктами обліку (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Вплив облікової оцінки активів та зобов'язань на вартість бізнесу

№ з/п	Об'єкти обліку	Вплив на вартість бізнесу процедур визначення вартості об'єктів обліку			
		Амортизація	Переоцінка		Знецінення/списання
			Дооцінка	Уцінка	
1	Основні засоби	+	+	+	+
2	Інвестиційна нерухомість		+	+	+
3	Нематеріальні активи	+	+	+	+
4	Запаси		+	+	+
5	Довгострокова дебіторська заборгованість*		+	+	+
6	Довгострокова кредиторська заборгованість*		+	+	+
7	Короткострокова дебіторська заборгованість				+
8	Короткострокова кредиторська заборгованість				+
9	Гудвіл				+

** довгострокові дебіторська та кредиторська заборгованості підлягають дисконтуванню*
Джерело: власна розробка.

Важливу роль у визначенні вартості бізнесу має амортизація активів та зобов'язань, а саме: об'єкт та метод його амортизації. Зазвичай підприємства використовують прямолінійний метод амортизації, оскільки він простий та зручний для розрахунку. Однак, на нашу думку, прямолінійний метод підходить не для всіх видів активів. Наприклад, для основних засобів, які використовуються у виробництві, прямолінійний метод дає не зовсім точну інформацію, оскільки знос не може бути рівномірним протягом усього періоду експлуатації об'єкта. Знос основних засобів на виробництві насамперед залежить від інтенсивності їх використання. У разі рівномірного розподілу амортизаційної вартості об'єкта є вірогідність, що такі основні засоби вийдуть з ладу раніше визначеного строку експлуатації. Це потенційно створює ризик зупинення виробництва, зниження кількості виробленої продукції або її браку, додаткових витрат на ремонт основних засобів тощо. Зазначене призведе до зменшення або викривлення вартості бізнесу.

Кумулятивний метод амортизації основних засобів схожий за принципом розподілу амортизованої вартості об'єкта із прямолінійним методом і несе аналогічні

ризика зменшення/викривлення вартості бізнесу у разі непередбачених ситуацій з об'єктом основних засобів на виробництві.

Зважаючи на вищенаведене, доречно амортизувати основні засоби, які беруть участь у виробництві, за методом суми одиниць продукції. Інші активи можна амортизувати за прямолінійним методом.

Нематеріальні активи доречно амортизувати за прямолінійним методом, оскільки відсутній фактор фізичного зносу. Однак необхідно стежити за ринком та у випадку морального зносу нематеріального активу робити його переоцінку.

У МСФЗ 1 [209] не передбачено відображення інформації про обраний метод амортизації активів у формах фінансової звітності. Проте у примітках зазначено, що дозволяється:

- подавати інформацію про основу (або основи) оцінки, застосовані при складанні фінансової звітності;
- інші застосовані облікові політики, що є доречними для розуміння фінансової звітності;
- розкривати інформацію, що вимагається МСФЗ і яку не подано у фінансовій звітності;
- надавати іншу інформацію, яку не подано у фінансовій звітності, але яка є доречною для її розуміння [209].

Зважаючи на це, інформацію про обраний метод амортизації доречно зазначати в примітках до фінансової звітності у складі детального опису основ оцінки, що застосовані при її складанні.

Переоцінка активів і зобов'язань може впливати на вартість бізнесу, призводячи до її збільшення або зменшення. Важливість переоцінки полягає в тому, що вона допомагає забезпечити користувачів звітності актуальною інформацією про вартість активів, що є суттєвим для оцінки вартості бізнесу загалом. Зазвичай переоцінка стосується основних засобів підприємства, в деяких випадках – нерухомості. Необхідність проведення переоцінки виникає з кількох причин, а саме: морального або фізичного зносу об'єктів; зміни ринкової ціни на подібні об'єкти; пошкодження об'єкта, що ще не списаний. У МСБО 16 зазначено, що «переоцінку

слід проводити з достатньою регулярністю, так щоб балансова вартість суттєво не відрізнялася від тієї, що була б визначена із застосуванням справедливої вартості на кінець звітного періоду» [211]. Також в стандарті зазначається, що «частота переоцінок залежить від змін справедливої вартості переоцінюваних об'єктів основних засобів». Об'єкти основних засобів, які зазнають значних і непостійних змін справедливої вартості, потребують щорічної переоцінки. Своєю чергою, об'єкти основних засобів лише з незначною зміною справедливої вартості не потребують щорічної переоцінки, достатньо її проводити кожні три або п'ять років [211].

На нашу думку, регулярна переоцінка активів (з метою отримання більш достовірної картини про зміну вартості активу на ринку протягом року – один раз на рік) є необхідністю в умовах війни в Україні, насамперед через зміни ринкової вартості активів протягом звітного періоду. Згідно з МСБО 16, «якщо справедлива вартість переоціненого активу суттєво відрізняється від його балансової вартості, також слід проводити подальшу переоцінку» [211]. Також щодня існує ризик втрат активів або їх часткового пошкодження внаслідок бойових дій. Якщо вищезазначені обставини відбулися, з'являється ризик зниження вартості бізнесу, в такому випадку виникає потреба проведення їх інвентаризації та переоцінки. Варто додати, що інвентаризація в умовах війни є ефективним методичним прийомом обліку, що дозволяє перевірити наявність і стан об'єктів, що дає розуміння про необхідність проведення їх подальшої переоцінки.

Коли об'єкт основних засобів переоцінюють, будь-яку суму накопиченої амортизації активу на дату переоцінки визначають за допомогою одного з таких підходів:

а) перераховують пропорційно до зміни валової балансової вартості активу, так що балансова вартість активу після переоцінки дорівнює переоціненій сумі. Цей метод часто застосовують, коли актив переоцінюється за допомогою індексу, щоб визначити його амортизовану відновлювану собівартість;

б) виключають з валової балансової вартості активу та чистої суми, перерахованої до переоціненої суми активу. Цей метод використовують для будівель [211].

Також у МСБО 16 зазначено: «якщо переоцінюють об'єкт основних засобів, тоді весь клас основних засобів, до якого належить цей актив, слід переоцінювати» [211]. На нашу думку, такий підхід доречний при моральному зносі об'єктів, проте у випадку пошкодження чи фізичного зносу окремого об'єкта переоцінка усіх активів цього класу не є доцільною. Відображення у фінансовій звітності змін балансової вартості активу внаслідок переоцінки за МСБО 16 наведено в табл. 2.6

Таблиця 2.6

Відображення у фінансовій звітності змін балансової вартості активу внаслідок переоцінки

Зміни балансової вартості активу	Визнання в іншому сукупному доході	Визнання в прибутку чи збитку
Збільшення вартості активу	та накопичується у власному капіталі під назвою "Дооцінка"	якщо воно сторнує зменшення від переоцінки того самого активу, яке раніше було визнане в прибутку чи збитку
Зменшення вартості активу	якщо існує кредитове сальдо дооцінки щодо цього активу, зменшує суму, акумульовану у власному капіталі на рахунку власного капіталу під назвою "Дооцінка"	зазвичай має визнаватися у цих статтях

Джерело: виконано на основі [211].

Підприємства можуть залучати для проведення переоцінки певних об'єктів основних засобів оцінників. Якщо об'єкти основних засобів у фінансовій звітності наведено за переоціненими сумами, треба розкривати:

- а) дату набрання чинності переоцінки;
- б) залучення незалежного оцінювача;
- в) методи та значні припущення, застосовані під час попередньої оцінки справедливої вартості об'єктів;
- г) міру, якою справедлива вартість об'єктів була визначена безпосередньо шляхом посилення на спостережні ціни на активному ринку або нещодавні ринкові операції між незалежними сторонами, або попередньо визначена із застосуванням інших методів оцінки вартості;
- г) для кожного переоціненого класу основних засобів – балансову вартість, яка була б визнана, якби активи обліковували за моделлю собівартості;

д) дооцінку із зазначенням зміни за період та будь-яких обмежень щодо розподілу залишку акціонерам [211].

Для розуміння обставин переоцінки основних засобів та її результатів користувачами у примітках до фінансової звітності розкривають інформацію про використані з метою переоцінки методичні підходи. Така інформація дасть можливість визначити користувачам фінансової звітності більш достовірно (наближено до ринкової) вартість бізнесу.

Переоцінка інвестиційної нерухомості здійснюється за МСБО 16. Якщо нерухомість, зайнята власником, стає інвестиційною нерухомістю та буде відображатися за справедливою вартістю, суб'єктові господарювання слід застосовувати МСБО 16 до дати зміни у використанні. Суб'єкт господарювання повинен розглядати будь-яку різницю на цю дату між балансовою вартістю нерухомості та її справедливою вартістю згідно з МСБО 16. При переведенні інвестиційної нерухомості із запасів за справедливою вартістю різниця між справедливою і балансовою вартістю визначається в прибутках/збитках [211]. Отже, отримана різниця між балансовою та справедливою вартістю інвестиційної нерухомості може вплинути на результати діяльності підприємства, що, своєю чергою, впливає на оцінку створення вартості бізнесу.

Зазвичай переоцінка нематеріальних активів необхідна при їх моральному зносі, наприклад у зв'язку з виникненням нових технологій, попитом на ринку тощо. Тому при переоцінці справедливую вартість визначають посиленням на активний ринок. Переоцінювати слід з достатньою регулярністю, щоб на кінець звітного періоду балансова вартість активу суттєво не відрізнялася від його справедливої вартості. Періодичність переоцінки залежить від несталості справедливої вартості переоцінюваних нематеріальних активів. Якщо справедлива вартість переоціненого активу суттєво відрізняється від його балансової, потрібна подальша переоцінка. Справедлива вартість деяких нематеріальних активів може зазнавати суттєвих та несталих змін, що спричиняє потребу щорічної переоцінки. У випадку несуттєвих змін справедливої вартості нематеріальних активів такі часті переоцінки не потрібні [211].

Переоцінка запасів відбувається за меншою з вартостей, а саме за собівартістю або чистою вартістю реалізації. Собівартість включає всі витрати на придбання, переробку, доставку тощо.

Чиста вартість реалізації – це попередня ціна продажу за вирахуванням витрат на здійснення продажу. Чиста вартість реалізації для запасів може не дорівнювати справедливій вартості мінус витрати на продаж [214].

Дебіторська заборгованість переоцінюється за справедливою вартістю. Переоцінка дебіторської заборгованості проводиться шляхом дисконтування на основі визначеної підприємством ставки дисконтування. Кредиторська заборгованість переоцінюється за амортизованою собівартістю, методом ефективного відсотка.

Зменшення корисності активів та, внаслідок цього, їх знецінення потенційно призводять до зменшення вартості бізнесу. Переважно до знецінення схильні основні засоби, нематеріальні активи та інвестиційна нерухомість.

Крім очікуваного за звичайних умов фізичного (основних засобів) та морального (основних засобів та нематеріальних активів) зносу, в умовах війни спостерігається зменшення корисності та знецінення активів у результаті їх вогневого ураження противником (пошкодження або знищення).

У МСБО 36 зазначено, що «в кінці кожного звітного періоду суб'єктові господарювання слід оцінювати, чи є якась ознака того, що корисність активу може зменшитися. Якщо хоча б одна з таких ознак існує, суб'єктові господарювання слід оцінити суму очікуваного відшкодування такого активу» [216].

Оцінюючи наявність ознак того, що корисність активу може зменшитися, суб'єкт господарювання має брати до уваги інформацію із зовнішніх та внутрішніх джерел (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Джерела інформації зменшення корисності активу

Джерела інформації	Орієнтовний зміст інформації
Зовнішні	а) протягом періоду ринкова вартість активу зменшилася значно більше, ніж очікувалося, внаслідок плину часу або звичайного використання; б) протягом періоду відбулися або відбудуться найближчим часом значні негативні зміни в технологічному, ринковому, економічному або правовому оточенні суб'єкта господарювання чи на ринку, для якого призначений актив; в) ринкові ставки відсотка або інші ринкові ставки доходу від інвестицій збільшилися протягом періоду, і це збільшення, ймовірно, вплине на ставку дисконту, застосовану при обчисленні вартості активу при використанні, і суттєво зменшить суму очікуваного відшкодування активу; г) балансова вартість чистих активів суб'єкта господарювання, що звітує, є більшою, ніж його ринкова капіталізація
Внутрішні	д) є свідчення застаріння або фізичного пошкодження активу; е) протягом періоду відбулися суттєві зміни, які негативно вплинуть на суб'єкт господарювання, або очікується, що вони відбудуться у близькому майбутньому та змінять інтенсивність або спосіб нинішнього чи запланованого використання активу. Ці зміни включають плани: 1. припинити використання активу; 2. припинити або реструктуризувати господарську одиницю, до якої належить цей актив; 3. продати його раніше від попередньо очікуваної дати; 4. повторно оцінити строк корисної експлуатації цього активу, цього разу як визначений; ж) наявні свідчення того, що економічна ефективність активу є або буде гіршою, ніж очікувана

Джерело: виконано на основі [216].

Джерела інформації про зменшення корисності активу тісно пов'язані із зовнішніми (зокрема стан ринку) та внутрішніми факторами (стан активів підприємства) впливу на створення вартості бізнесу.

Відповідно до МСБО 36 балансову вартість активу слід зменшувати до суми його очікуваного відшкодування, якщо і тільки якщо сума очікуваного відшкодування активу менша від його балансової вартості. Таке зменшення є збитком від зменшення корисності. Збиток від зменшення корисності слід негайно визнавати в прибутках чи збитках, якщо актив не обліковують за переоціненою вартістю згідно з іншим стандартом (наприклад відповідно до моделі переоцінки, наведеної в МСБО 16). Будь-який збиток від зменшення корисності переоціненого активу слід

визнавати як зменшення резерву з переоцінки [216]. Сумою очікуваного відшкодування може бути більша з двох оцінок: справедлива вартість за вирахуванням витрат на продаж активу або вартість використання. Враховуючи те, що справедлива вартість тісно пов'язана з ринковою, зниження ринкової вартості певного активу впливає на оцінку його балансової вартості та вартості бізнесу загалом.

Також у МСБО 36 зазначено, що у випадку якщо сума оціненого збитку від зменшення корисності більша від балансової вартості активу, з яким вона пов'язана, суб'єктові господарювання слід визнавати зобов'язання, якщо цього вимагає будь-який інший стандарт. Після визнання збитку від зменшення корисності нарахування амортизації активу потрібно коригувати в майбутніх періодах для розподілу переглянутої балансової вартості активу за вирахуванням його ліквідаційної вартості (якщо вона є) на систематичній основі протягом строку корисної експлуатації, що залишається [216]. Виходячи з цього можна побачити, що зменшення корисності нарахування амортизації активу та внаслідок цього проведені коригування впливають на оцінку вартості бізнесу в майбутніх періодах.

Згідно з МСБО 36 «Зменшення корисності активів» проводити перевірку зменшення корисності одиниці, що генерує грошові кошти і на яку був розподілений гудвіл, слід щорічно, а також тоді, коли з'являється будь-яке свідчення можливого зменшення корисності такої одиниці. Перевіряти потрібно шляхом порівняння балансової вартості цієї одиниці, до якої включається гудвіл, із сумою її очікуваного відшкодування. Якщо сума очікуваного відшкодування одиниці перевищує її балансову вартість, то таку одиницю (і гудвіл, що належить до неї) слід розглядати як таку, корисність якої не зменшилася. А якщо балансова вартість цієї одиниці перевищує суму її очікуваного відшкодування, то суб'єкт господарювання повинен визнавати збитки від зменшення корисності [216].

У випадку неідентифікованих активів слід також робити (щорічно, щоквартально чи щомісячно) аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства для визначення теперішнього стану неідентифікованих активів та їх впливу на вартість бізнесу. Один із шляхів – внесення певних коригувань до

коефіцієнту ризику при визначенні майбутніх грошових потоків від певних неідентифікованих активів тощо.

Отже, підбиваючи підсумок вищенаведеного, з метою забезпечення користувачів фінансової звітності достовірною інформацією про вартість активів, необхідно регулярно перевіряти активи на рівень їх знецінення (зменшення корисності), за необхідності проводити їх переоцінку відповідно до ринкової вартості подібних об'єктів, їх фізичного та морального стану, а також відображати списання із зазначенням відповідних причин. Слід проводити дисконтування заборгованостей з урахуванням зовнішніх, внутрішніх факторів та пов'язаних з ними ризиків. Такий підхід дозволить забезпечити користувачів звітності інформацією про вартість активів, яка наближена до ринкової, та достовірно оцінити вартість бізнесу.

Важливою передумовою належного відображення у фінансовій звітності інформації про створення вартості бізнесу є систематизація відповідних даних на рахунках обліку.

Першій складовій вартості бізнесу, як було визначено у п. 2.1, – фінансово-майновий стан підприємства, відповідають об'єкти обліку, які належать до матеріальних, нематеріальних та неідентифікованих активів. Розглянемо підходи до їх обліку. Для прикладу виділимо кілька з проаналізованих у п. 2.1 показників, а саме: основні засоби, нематеріальні активи, гудвіл (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Облікове забезпечення формування показників оцінки фінансово-майнового стану підприємства (приклад)

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку	Кореспондуючий рахунок	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
1	Основні засоби	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1010)	10, 152	13, 15, 28, 31, 37, 41, 42, 46, 48 63, 64, 68, 94 та ін.	Види активів; джерело отримання; призначення в експлуатації; місце розташування

Закінчення табл. 2.8

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку	Кореспондуючий рахунок	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
2	Нематеріальні активи	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1000)	12, 154	13, 15, 28, 31, 37, 41, 42, 46, 48, 63, 64 та ін.	Види активів; джерело отримання; призначення в експлуатації
3	Дебіторська заборгованість	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1040, 1125, 1130, 1155)	36, 37	30, 31, 38, 64, 70, 90, 94	Види заборгованості (за товари/роботи/послуги); терміни погашення заборгованості; контрагенти
4	Інвестиційна нерухомість	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1015)	10	13, 15, 28, 31, 37, 41, 42, 46, 48 63, 64, 68, 94 та ін.	Види активів; місце розташування
5	Гудвіл при придбанні	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1050)	19	14, 37, 45 68, 74, 97, 99	Види витрат; види активів; види факторів формування гудвілу
	Внутрішньо генерований гудвіл	Примітки	010 (позабалансовий)	-	
Якісні показники					
6	Кількість працюючих філій у країні	Примітки	10	-	Кількість філій у світі / в країні / у місті
7	Кількість обладнання в експлуатації	Примітки	10	-	Кількість обладнання в експлуатації / модернізовано / списано

* Для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних, які збираються в управлінському обліку.

Джерело: розроблено автором на основі [160].

До рахунків обліку активів, які складають значну частину фінансово-майнового стану підприємства, можна віднести такі: 10 «Основні засоби», 12 «Нематеріальні активи», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

Додаткові коригуючі дані про стан цих активів відображаються за допомогою рахунків: 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», що стосується амортизації

основних засобів, їх зносу та нематеріальних активів; 38 «Резерв сумнівних боргів», що надає дані про створені резерви сумнівної дебіторської заборгованості на підприємстві, щодо якої існує ризик неповернення. Залежно від галузі та виду діяльності підприємства структура активів може відрізнятися, наприклад на виробничому підприємстві (станки, машини та обладнання), на видобувних підприємствах (права на надра, самі надра, та ресурси, які видобуває підприємство), у ритейлі (товари на складі) тощо.

Другою складовою вартості бізнесу є результати діяльності підприємства (п. 1.1). Розглянемо підходи до обліку групи показників результатів діяльності підприємства. Для прикладу виділимо кілька показників з проаналізованих у п. 2.1, а саме: чистий дохід від реалізації, собівартість реалізованої продукції, нерозподілений прибуток підприємства (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Облікове забезпечення формування показників оцінки результатів діяльності підприємства (приклад)

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку*	Кореспондуючі рахунки	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2000)	70	18, 30, 31 36, 63, 64, 66, 67, 79 та ін.	Види реалізованих товарів / наданих послуг / виконаних робіт; центри відповідальності
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2050)	90	21, 23, 26, 27, 28, 30, 31, 36, 91 та ін.	Види реалізованих товарів / наданих послуг / виконаних робіт
3	Нерозподілений прибуток	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1420)	441, 442	40, 41, 42, 43, 45, 67, 68, 79	Напрями використання нерозподіленого прибутку

Закінчення табл. 2.9

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку*	Кореспондуючі рахунки	Дані аналітичного обліку
Якісні показники					
4	Рівень задоволеності обслуговуванням клієнтів	Примітки	70	—	Обсяг продажів / повернення товарів
5	Кількість клієнтів	Примітки	36, 37	—	Кількість нових дебіторів

* Для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних, які збираються в управлінському обліку.

Джерело: розроблено автором на основі [160].

До рахунків обліку результатів господарської діяльності, які складають значну частину результатів діяльності підприємства, можна віднести такі: 70 «Дохід від реалізації»; 90 «Собівартість реалізації»; 441 «Прибуток нерозподілених».

Розглянемо підходи до обліку об'єктів, які характеризують виробничо-інноваційну діяльність підприємства. Група показників виробничо-інноваційної діяльності підприємства пов'язана з оцінкою активів, які беруть участь у виробничій діяльності підприємства, та її результатами, а також матеріальними і нематеріальними активами, які отримує підприємство внаслідок проведення дослідницьких заходів, у т. ч. розробки нових продуктів/винаходів тощо. В результаті виробництва або розробки певного активу його реалізують шляхом продажу зацікавленій стороні або вводять в експлуатацію як об'єкт основних засобів або нематеріального активу. Для прикладу виділимо кілька об'єктів, які відповідають проаналізованим у п. 2.1 показникам: незавершені капітальні інвестиції, витрати на дослідження та розробку, активи високотехнологічного виробництва (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Облікове забезпечення формування показників оцінки виробничо-інноваційної діяльності підприємства (приклад)

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку	Кореспондуючі рахунки	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
1	Незавершені капітальні інвестиції	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1005)	15	20, 28, 10, 12, 31, 37, 42, 63 97	Види та назви проєктів; строки виконання
2	Витрати на дослідження та розробку	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2180)	941	63,	Напрями витрат на дослідження; напрями витрат на розробки
3	Активи високотехнол огічного виробництва	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1010).	10, 152	13, 15, 28, 31, 37, 41, 42, 46, 48 63, 64, 68, 94 та ін.	Види та назви виробів / продуктів / р озробок
		Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1000)	12, 154	13, 15, 28, 31, 37, 41, 42, 46, 48, 63, 64 та ін.	Види та назви виробів / продуктів / р озробок; реєстр патентів / ліцензій
Якісні показники					
4	Кількість проєктів капітальних інвестицій	Примітки	15, 23	—	Кількість проєктів, початих / в процесі / завершених
5	Кількість зареєстровани х патентів	Примітки	12	—	Кількість патентів загальна / зареєстрова них

* Для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних, які збираються в управлінському обліку.

Джерело: розроблено автором на основі [160].

У бухгалтерському обліку основних засобів, які є результатом інноваційної діяльності, зокрема їх створення або придбання, відображається через рахунки 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів», 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів». Також інвестування грошових коштів підприємства у цьому напрямі переважно обліковують як витрати на рахунках дев'ятого класу поточного періоду.

З метою більш деталізованого відображення даних про виробничо-дослідницьку діяльність підприємства в обліку пропонуємо доповнити субрахунки рахунку 15 додатковими аналітичними рахунками у розрізі проєктів; строків їх виконання. Такий підхід дасть можливість визначити поточну кількість проєктів, обсяг інвестованих у ці проєкти коштів та інші дані.

Розглянемо підходи до обліку об'єктів, які відповідають групі показників оцінки кадрового потенціалу підприємства. Для прикладу виділимо кілька з них, а саме: витрати на заробітну плату, витрати на навчання працівників, витрати на додаткове пенсійне забезпечення працівників (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Облікове забезпечення формування показників оцінки кадрового потенціалу підприємства (приклад)

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку	Кореспондуючі рахунки	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
1	Витрати на заробітну плату	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1630)	66	15, 23, 31, 37, 64, 65 91 та ін.	Підрозділи підприємства; категорії працівників; кількість працівників
2	Витрати на навчання працівників	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2130)	92	31, 66, 68, 92 та ін.	Напрями навчання працівників; підрозділи підприємства, які проходять навчання
3	Витрати на додаткове пенсійне забезпечення працівників	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1625)	65	31, 64, 66, 68, 91 та ін.	Підрозділи підприємства; категорії працівників
Якісні показники					
4	Кількість працівників у штаті	Примітки	66	-	Кількість працівників загальна / нових / звільнених
5	Мотивація працівників (загальна кількість днів прогулу працівників)	Примітки			Кількість робочих днів загальна / відпрацьованих / пропущених

* Для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних, які збираються в управлінському обліку.

Джерело: розроблено автором на основі [160].

Бухгалтерський облік кадрового потенціалу підприємства відображає дані для забезпечення розрахунку вартісних і кількісних показників. Проте доцільно визначити підхід до накопичення в бухгалтерському обліку даних для забезпечення розрахунку якісних показників кадрового потенціалу підприємства.

Розглянемо підходи до облікового забезпечення оцінки управлінської спроможності підприємства. Для прикладу візьмемо кілька з проаналізованих у п. 2.1 показників, а саме: витрати на корпоративну соціальну відповідальність, оплата праці ключовому управлінському персоналу, витрати на соціальні заходи та благодійність (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

**Облікове забезпечення формування показників оцінки управлінської
спроможності підприємства (приклад)**

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку	Кореспондуючі рахунки	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
1	Витрати на розвиток корпоративної культури	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2130)	92	31, 66, 68, 92 та ін.	Цілі витрат
		Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2270)	97	31, 64, 66, 68 та ін.	
2	Оплата праці ключовому управлінському персоналу	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1630)	66	15, 23, 31, 37, 64, 65 91 та ін.	Реєстр ключового управлінського персоналу
3	Витрати на соціальні заходи та благодійність	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2270)	97	31, 64, 66, 68 та ін.	Цілі витрат
Якісні показники					
4	Кількість проведених заходів з покращення екології	Примітки	92	—	Кількість проведених проєктів з покращення екології загальна / за період
5	Кількість виконаних благодійних проєктів	Примітки	97	—	Кількість виконаних благодійних проєктів загальна / за період

** Для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних, які збираються в управлінському обліку.*

Джерело: розроблено автором на основі [160].

Облік об'єктів, що характеризують управлінську спроможність підприємства, переважно ведуть на рахунках дев'ятого класу. Наприклад, витрати на соціальні заходи та на благодійність відображають на рахунку 97 «Інші витрати».

Такий облік відображає дані для забезпечення розрахунку вартісних показників управлінської спроможності підприємства. Проте, з метою удосконалення процесу накопичення даних, як і у випадку з оцінкою кадрового потенціалу, доцільно визначити підхід до накопичення даних для забезпечення розрахунку якісних показників.

Узагальнюючи вищенаведені підходи до облікового забезпечення вартісних і кількісних показників створення вартості бізнесу в звітності, наведемо приклад трансформації облікових даних у показники оцінки вартості бізнесу (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Трансформація облікових даних у показники вартості бізнесу

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн / інший показник	Групи показників* створення вартості бізнесу				
		Дт	Кт		ФМСП	РДП	ВДП	КПП	УСП
1	Введення в експлуатацію основних засобів (машин та обладнання)	104	152	350 000	+	-	+		
2	Введення в експлуатацію інвестиційної нерухомості	100	152	100 000	+	-			
3	Уведення в господарський оборот прав на об'єкти промислової власності	124	154	100 000	+	-	+		
4	Оприбуткування придбаних виробничих запасів (будівельні матеріали)	207	631	20 000	+	-			
5.1	Виникнення дебіторської заборгованості за відвантажену готову продукцію (визнання доходу від реалізації)	361	701	150 000	+	+			
5.2	Погашення дебіторської заборгованості покупців (надходження грошових коштів)	311	361	80 000	-	+			
5.3	Віднесено безнадійну дебіторську заборгованість до складу витрат після того, як минув строк позовної давності	944	361	70 000		-			
5.4	Віднесення на позабалансовий субрахунок дебіторської заборгованості покупців, списаної з балансу (обліковується не менше 3-х років з дати списання)	071		70 000					
5.5	Віднесено витрати від списаної безнадійної дебіторської заборгованості на фінансовий результат від операційної діяльності	791	944	70 000		-			
5.6	Списання суми безнадійної заборгованості з позабалансового рахунку		071	70 000					
6.1	Оприбуткування придбаного товару від постачальника	281	631	25 000	-				
6.2	Часткове погашення кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками (вибуття грошових коштів)	631	311	15 000		-			
6.3	Списання кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками	631	717	10 000	+				
7	Списання собівартості реалізованої готової продукції	901	26	1 500 000		-			
8	Списання фінансового результату (чистого прибутку) на нерозподілений прибуток	791	441	100 000	+	+			
9	Списання фінансового результату (чистого збитку) на непокрите збитки	442	791	20 000	-	-			
10	Включення оплати на підвищення кваліфікації працівників до собівартості реалізованої продукції (нерозподілені постійні загальновиробничі витрати)	901	91	100		-			
	Включення оплати на підвищення кваліфікації працівників до виробничої собівартості продукції (змінні і розподілені постійні загальновиробничі витрати)	23	91	400		-			
11.1	Розрахунок ефективності роботи працівників (%)	-	-	0,8 (%)				+	
11.2	Результати проведеного опитування клієнтів	-	-	4,5/5 (бали)				+	
12	Списання на витрати періоду вартості навчання відділу управління за поточний місяць	92	39	5000		-			
13.1	Розрахунок продуктивності праці відділу управління	-	-	4,8/5 (бали)					+
13.2	Порівняння отриманого доходу до та після навчання управлінського персоналу за певний період (різниця)	-	-	+20 000		+			+

* Ф(М)СП – фінансово-майнового стану підприємства; РДП – результатів діяльності підприємства; ВДП – виробничо-інноваційної діяльності підприємства; КПП – кадрового потенціалу підприємства; УСП – управлінської спроможності підприємства.

Джерело: розроблено автором.

Наведений приклад трансформації облікових даних у показники оцінки вартості бізнесу дає можливість налагодити процес формування груп показників оцінки вартості бізнесу в бухгалтерському обліку з метою забезпечення фінансового звітування.

Збільшення/зменшення вартості за певним напрямом створення вартості бізнесу відбувається при введенні в експлуатацію, оприбуткуванні, списанні на фінансовий результат тощо активів, зобов'язань та результатів діяльності. Отримання даних про зміни вартості здійснюється в момент відображення в обліку відповідної проводки (приклад яких наведений вище). Також вартість збільшується/зменшується через вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, які пов'язані з цими господарськими операціями та діяльністю загалом. Отримання даних про зміни вартості відбувається в момент отримання результатів певних аналітичних розрахунків.

Певна господарська операція може впливати одночасно на декілька напрямів створення вартості бізнесу, наприклад: при придбанні основних засобів та введенні їх в експлуатацію зменшуються результати діяльності підприємства (за рахунок витрат) та збільшується його фінансово-майновий стан або виробничо-інноваційна діяльність підприємства за рахунок введення його в експлуатацію.

Проаналізувавши методичні підходи до облікового забезпечення вартісних і кількісних показників створення вартості бізнесу в звітності, вважаємо за потрібне визначити підхід до накопичення даних для забезпечення розрахунку кількісних і якісних показників. З цією метою пропонуємо запровадити додаткові види накопичувальних відомостей.

Для накопичення та узагальнення даних про фактори створення вартості бізнесу і для розрахунку аналітичних показників пропонуємо використовувати: розширену оборотно-сальдову відомість для акумулювання даних у системі балансових рахунків (дод. С), позабалансову відомість для акумулювання даних у системі позабалансових рахунків (дод. Т) та аналітичну відомість для відображення даних поза системою бухгалтерських рахунків (дод. У).

Для відображення даних доцільно використовувати синтетичні, позабалансові рахунки та відмітки (коефіцієнти, бали, букви тощо). Синтетичні рахунки формувати на основі даних із первинних документів, а також доповнювати їх додатковими

аналітичними даними у вигляді короткого опису. Позабалансові рахунки формувати на основі даних, які не відображаються на основних рахунках обліку, проте є важливими для розрахунку показників оцінки вартості бізнесу (наприклад, дані витрат, за якими формується внутрішньо генерований гудвіл). Відмітки є даними, які отримані в результаті проведення певних заходів зі збору інформації (опитування, анкетування тощо) про діяльність підприємства, за допомогою якої розраховуються якісні показники оцінки вартості бізнесу.

Узагальнюючи вищезазначене, в табл. 2.14 наведено підходи облікового забезпечення даними бухгалтерського обліку для розрахунку показників створення вартості бізнесу.

Таблиця 2.14

Облікове забезпечення розрахунку показників створення вартості бізнесу

№ з/п	Вид показників	Спосіб відображення даних розрахунку показника	Форма акумулювання даних для розрахунку показника
1	Вартісні	Синтетичні рахунки	Оборотно-сальдова відомість
2	Інші кількісні	Синтетичні рахунки / позабалансові рахунки	Оборотно-сальдова відомість / позабалансова відомість
3	Якісні	Відмітки (букви, слова), коефіцієнти, бали	Аналітична відомість (довідник)

** Для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних, які збираються в управлінському обліку.*

Джерело: розроблено автором.

Запропонований підхід накопичення та відображення даних у подальшому допоможе деталізувати дані про поточний стан та вартість активів і зобов'язань при веденні бухгалтерського обліку. Це дасть змогу надавати більш повну інформацію про вартість бізнесу постачальникам фінансового капіталу.

Після накопичення даних наступним кроком є їх обробка та проведення певних аналітичних розрахунків, що дозволить значно покращити інформативність фінансової звітності в контексті створення вартості бізнесу. З цією метою слід звернути увагу на методи горизонтального та вертикального аналізу.

Горизонтальний аналіз є ефективним для оцінки результатів діяльності та фінансового стану підприємства з використанням даних рахунків і субрахунків бухгалтерського обліку, оскільки він:

- простий для розрахунку;
- не займає багато часу;
- не потребує розрахунку додаткових коефіцієнтів;
- дає можливість використовувати дані з рахунків та субрахунків бухгалтерського обліку без конвертації.

Незважаючи на його простоту, горизонтальний аналіз дозволяє простежити динаміку зміни певних процесів на підприємстві внаслідок господарської діяльності, а також проаналізувати та спрогнозувати їх тенденцію в майбутньому.

Приклад застосування горизонтального аналізу динаміки зміни чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) і собівартості реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) на основі даних розширеної оборотно-сальдової відомості (див. дод. С) наведено в дод. Ф., табл. Ф.1.

З метою відстеження динаміки росту на прикладі чистого доходу від реалізації за два роки проведемо аналогічний розрахунок за минулий період та складемо за отриманими результатами порівняльну відомість, яка буде слугувати додатковою інформацією про зміну вартості бізнесу в примітках до фінансової звітності. За допомогою порівняльної відомості можна відстежувати динаміку росту будь-якого показника. Приклад розрахунку наведено в дод. Ф., табл. Ф.2. Дані порівняльної відомості можуть використовуватись для подальших аналітичних розрахунків, що допоможуть проаналізувати й оцінити ефективність ведення господарської діяльності підприємства та його потенційний вплив на створення вартості бізнесу в майбутньому.

При порівнянні результатів декількох аналітичних розрахунків можна визначити зв'язок між ними (наприклад, чи змінилася ефективність роботи працівників після інвестування певної суми коштів у їх навчання). Приклад на основі даних оборотно-сальдової відомості (дод. С) наведено в дод. Ф, табл. Ф.3. З метою більш поглибленого встановлення взаємозалежності показників можна скористатися формулою визначення кореляційного коефіцієнта Пірсона, Спірмена тощо. При оцінці вартості бізнесу такий аналіз дає уявлення про те, як певні заходи або дії підприємства впливають на його вартість.

Отримані результати дозволять проаналізувати та оцінити динаміку впливу певних факторів на вартість бізнесу, їх позитивну або негативну тенденцію за певний період (або декілька періодів), зробити прогноз майбутніх змін у вартості бізнесу та прийняти певні рішення для своєчасного реагування.

Як визначено вище, МСБО 1 дає змогу використовувати примітки до фінансової звітності для узагальнення та відображення інформації про вартість бізнесу у фінансовій звітності, «якщо таку інформацію не подано у фінансовій звітності, але яка є доречною для її розуміння» [209]. Нижче наведено приклад відображення інформації про створення вартості бізнесу у примітках до фінансової звітності на основі даних з аналітичних відомостей (див. дод. С, Т та У) (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Розрахункові показники створення вартості бізнесу, що пропонується наводити у Примітках до фінансової звітності (умовні дані)

Група показників*	Найменування	Одиниця виміру	2024 рік	2025 рік	Динаміка (+/-/=)	Джерело даних**
ФМСП	Основні засоби	%	10	50	+	ОСВ, АР
ФМСП	Нематеріальні активи	%	15	100	+	ОСВ, АР
ФМСП	Гудвіл	%	20	40	+	ПВ, АР
РДП	Чистий дохід від реалізації	%	7,14	33,33	+	ОСВ, АР
РДП	Собівартість реалізації	%	8,69	20	+	ОСВ, АР
РДП	Рівень задоволеності клієнтів	відмітка (на основі результатів опитування)	добре	добре	=	АВ
ВІДП	Кількість проєктів капітальних інвестицій	од.	5	7	+	АВ
ВІДП	Кількість зареєстрованих патентів	од.	10	12	+	АВ
КПП	Кількість працівників	чол.	50	55	+	АВ

Закінчення табл. 2.15

Група показників*	Найменування	Одиниця виміру	2024 рік	2025 рік	Динаміка (+/-/=)	Джерело даних**
КПП	Мотивація працівників (коефіцієнт прогулів)	%	5,74	3,83	+	AB, AP
КПП	Ефективність витрат на персонал (ROI)	%	14,33	6,5	-	OCB, AP
УСП	Кількість проведених заходів з покращення екології	од.	5	7	+	AB
УСП	Кількість виконаних благодійних проєктів	од.	3	3	=	AB

* Група показників оцінки результатів діяльності підприємства (РДП); група показників оцінки фінансово-майнового стану підприємства (ФМСП); група показників оцінки виробничо-інноваційної діяльності підприємства (ВДП); група показників оцінки кадрового потенціалу підприємства (КПП); група показників оцінки управлінської спроможності підприємства (УСП).

** Оборотно-сальдова відомість (OCB); позабалансова відомість (ПВ); аналітична відомість (AB), аналітичні розрахунки (AP).

Джерело: складено автором.

Запропонована форма подання інформації «Розрахункові показники створення вартості бізнесу» дає можливість розкрити інформацію про основні складові вартості бізнесу в розрізі обраних показників. Форма також розкриває інформацію про динаміку створення, збереження або втрати вартості визначених складових. Такий підхід відображення інформації дозволяє підвищити інформативність фінансової звітності для постачальників фінансового капіталу в контексті відображення інформації про створення вартості бізнесу.

Узагальнюючи підходи, визначені в ході дослідження, побудуємо модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині фінансової звітності (рис. 2.3).

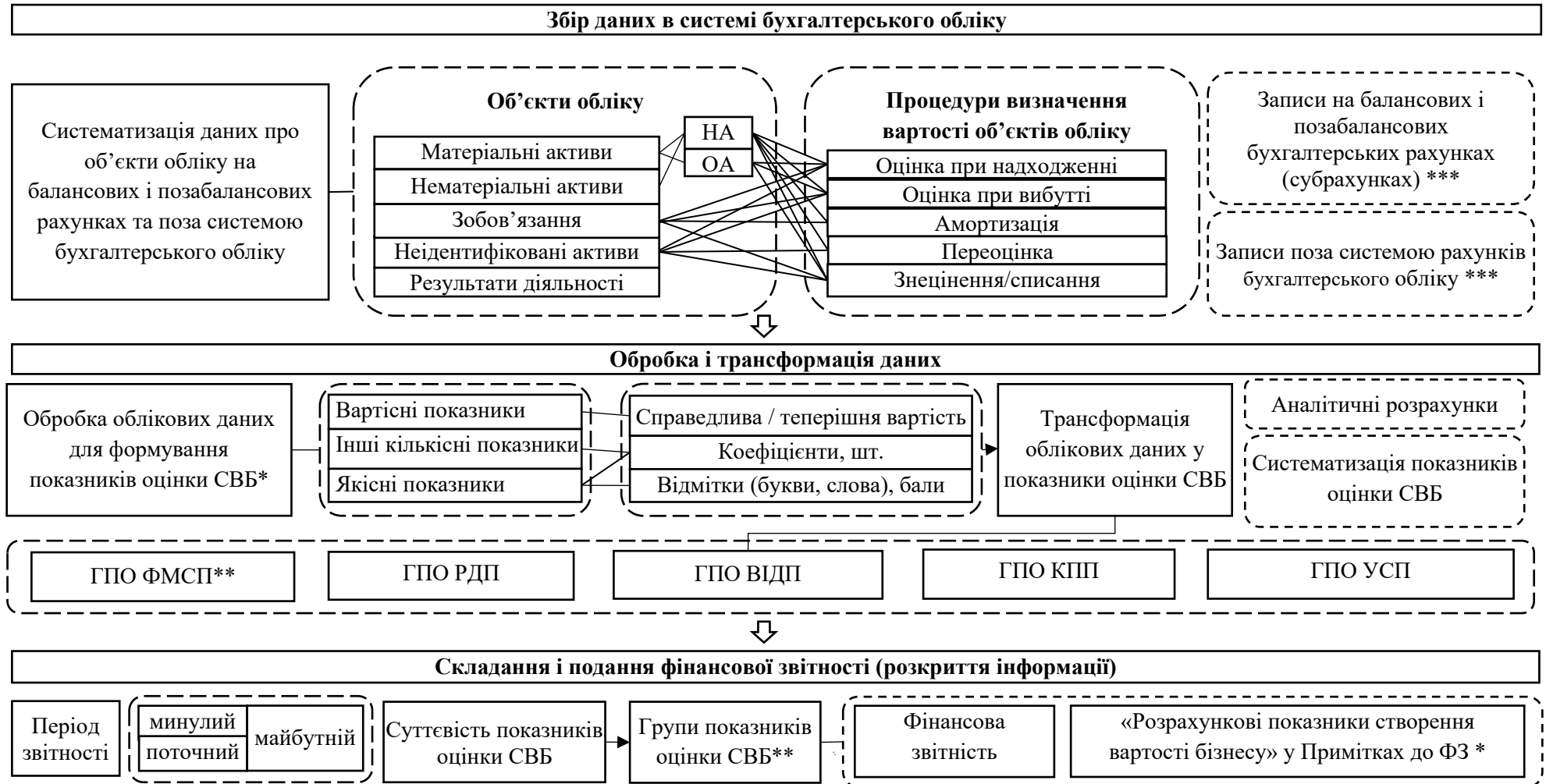

Рис. 2.3. Модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині фінансової звітності

* СВБ - створення вартості бізнесу; * ФЗ – фінансова звітність; ** ГПО ФМСП – група показників оцінки фінансово-майнового стану, ГПО РДП – група показників оцінки результатів діяльності, ГПО ВІДП – група показників оцінки виробничо-інноваційної діяльності, ГПО КПП – група показників оцінки кадрового потенціалу, ГПО УСП – група показників оцінки управлінської спроможності підприємства; *** розширеної оборотно-сальдової відомості; позабалансової відомості для акумулювання даних в системі позабалансових рахунків; аналітична відомість для відображення даних позасистемою бухгалтерських рахунків.

Джерело: розроблено автором.

Запропонована модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині фінансової звітності дає можливість визначити підходи до оцінки активів, зобов'язань та результатів діяльності в обліку для формування у фінансовій звітності інформації про створення вартості бізнесу.

Виділимо три основні етапи, на яких відбувається облікова оцінка вартості бізнесу: збір (акумулювання) даних; обробка і трансформація даних в інформацію про створення вартості бізнесу; складання і подання звіту, де відображається інформація про вартість бізнесу.

На першому етапі робиться оцінка стану і вартості матеріальних, нематеріальних активів, зобов'язань та результатів діяльності підприємства відповідно до нормативних документів. Акцент робиться на визначенні справедливої вартості активів і зобов'язань. Збір даних відбувається на регістрах бухгалтерського обліку за допомогою синтетичних та аналітичних проводок. Також збір даних про вартість неідентифікованих активів здійснюється за допомогою опитування, анкетування (їх результати) та інших методів збору даних.

На другому етапі проводяться, за необхідності, додаткові аналітичні розрахунки на основі отриманих даних на першому етапі. При проведенні аналітичних розрахунків з'являється можливість визначити теперішню вартість активів та здійснити певні прогнозні розрахунки (наприклад майбутніх грошових потоків від певного активу). Приміром, при проведенні дисконтування необхідно враховувати ступінь впливу певних факторів та ризиків на майбутні грошові потоки і відповідно до цього коригувати розрахунки. На цьому етапі визначаються напрями, за якими формуються відповідні показники створення вартості бізнесу.

На третьому етапі отримана інформація структурується за групами показників оцінки створення вартості бізнесу в єдину форму подання – «Розрахункові показники створення вартості бізнесу», що є частиною приміток до фінансової звітності.

Інструментарій облікового забезпечення оцінки створення вартості бізнесу у фінансовій звітності відображено на рис. 2.4.

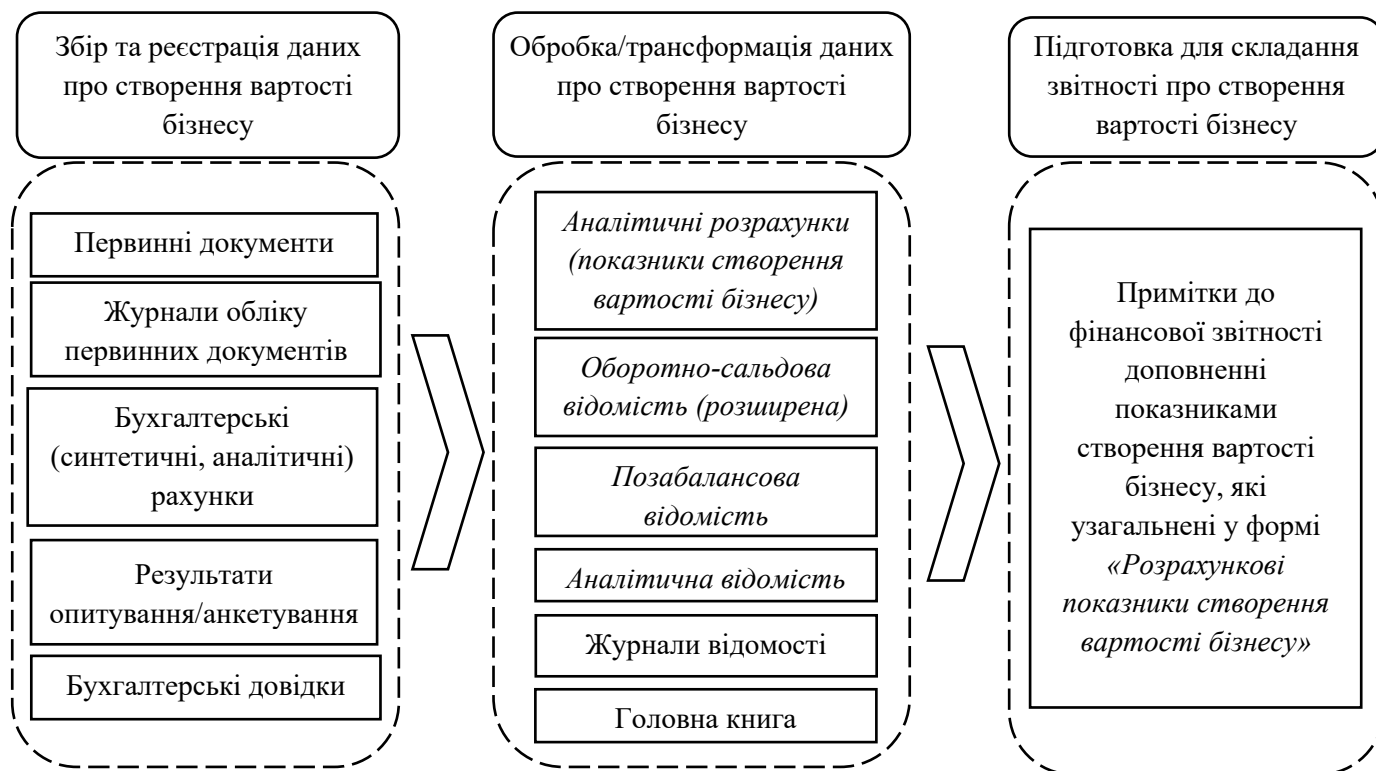

Рис. 2.4. Інструментарій облікового забезпечення оцінки створення вартості бізнесу у фінансовій звітності

Джерело: розроблено автором.

Представлений інструментарій облікового забезпечення оцінки створення вартості бізнесу у фінансовій звітності дає можливість визначити інструменти збору, обробки, трансформації даних та відображення отриманої інформації про створення вартості бізнесу у фінансовій звітності.

При оцінці створення вартості бізнесу в частині забезпечення фінансової звітності інструментами слугують:

- при зборі даних: первинні документи та результати опитування й анкетування як приклади джерел даних; облікові регістри у вигляді наведених відомостей слугують формами накопичення та відображення даних про створення вартості бізнесу;
- при обробці й трансформації даних: методи проведення аналітичних розрахунків, що допомагають провести оцінку внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства (включно з ефективністю використання активів

зобов'язань тощо); реєстр показників створення вартості бізнесу – для формування показників оцінки створення вартості бізнесу;

- при відображенні інформації про створення вартості бізнесу: форма подання інформації про створення вартості у примітках до фінансової звітності – «Розрахунок показників створення вартості бізнесу», що допомагає надати інформацію у вигляді показників (вартісних, кількісних і якісних) за визначеними в 2.1. напрямками створення вартості бізнесу.

Важливу роль в обліковому забезпеченні створення вартості бізнесу мають цифрові технології, зокрема програмне забезпечення, яке пов'язане з бухгалтерським обліком. Проте, з метою підвищення ефективності збору, обробки даних та відображення інформації про створення вартості бізнесу, доречним є використання комплексних ERP-систем (Enterprise Resource Planning), які передбачають управління всіма ресурсами та бізнес-процесами підприємства. Використання такої системи дає повноцінний доступ до всіх необхідних даних, які допоможуть сформувати інформацію про створення вартості бізнесу. Прикладом такої системи можна вважати SAP ERP - комплексну програмну систему, яка оптимізує процеси, підвищує продуктивність та надає аналітику в режимі реального часу по всьому підприємству [97]. З точки зору обліку, однією з корисних можливостей SAP ERP є те, що вона інтегрує дозволяє деталізувати синтетичні рахунки бухгалтерського обліку аналітичними даними за багатьма напрямками, беручи дані з управлінського обліку. Наприклад, в оборотно-сальдовій відомості по дебіторській заборгованості, окрім синтетичних рахунків, також є інформація про строки непогашення дебіторської заборгованості за кожним контрагентом (надає усі необхідні дані для розрахунку резерву сумнівних боргів), з відображенням договорів та операцій за ними, а також товарів та послуг, які пов'язані з цими договорами, та інші дані. Існує можливість створення додаткових рахунків, субрахунків, в тому числі позабалансових, та додавання будь-яких необхідних аналітичних даних до них. Впровадження системи такого типу на підприємстві та її налаштування відповідно до інформаційних потреб користувачів звітності (зокрема постачальників фінансового капіталу) допоможе значно підвищити ефективність облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

У результаті дослідження визначено основні методичні підходи до облікового забезпечення відображення оцінки інформації про створення вартості бізнесу у фінансовій звітності у розрізі груп показників, запропонованих у п. 2.1. Зокрема, запропоновано додаткові відомості для накопичення та узагальнення/систематизації бухгалтерських даних, а саме: оборотно-сальдова відомість (розширена); позабалансова відомість; аналітична відомість.

Отримані дані стануть основою для подальших розрахунків і проведення аналізу показників створення вартості бізнесу, а саме: горизонтальний аналіз даних у визначених раніше відомостях; застосування порівняльної відомості для встановлення динаміки отриманих результатів за певний період. Це дозволяє проаналізувати та оцінити динаміку впливу певних факторів на вартість бізнесу, їх позитивну або негативну тенденцію за певний період (або декілька періодів), зробити прогноз майбутніх змін у вартості бізнесу та прийняти певні рішення для своєчасного реагування. Результати запропоновано відображати в примітках до фінансової звітності, використовуючи форму подання інформації «Звіт про створення вартості бізнесу», що дасть можливість розкрити основні складові вартості бізнесу у розрізі відповідних показників їх оцінки, динаміки створення, збереження, втрати вартості. Запропонований методичний підхід уможливило деталізувати інформацію про поточний стан та вартість активів і зобов'язань та підвищити інформативність фінансової звітності для постачальників фінансового капіталу в контексті створення вартості бізнесу.

Одержані результати дослідження дають змогу перейти до вивчення наступного кола питань в контексті облікового забезпечення створення вартості бізнесу, а саме: створення вартості бізнесу відповідно до концепції інтегрованої звітності; формування облікової політики підприємства для забезпечення інтегрованого звітування; застосування професійного судження при визначенні вартості бізнесу при підготовці інтегрованого звіту підприємства.

Висновки до розділу 2. Проведене дослідження дозволяє зробити наведені нижче висновки.

П. 2.1. Фінансова звітність обмежена лише вартісними показниками, склад яких визначений існуючими міжнародними або національними стандартами не дозволяє повністю розкрити економічну сутність процесу створення вартості бізнесу та оцінити її. Фінансову звітність доповнено вартісними, іншими кількісними і якісними показниками, що, крім фінансово-майнового стану та фінансових результатів, характеризують кадровий потенціал, управлінську спроможність і виробничо-інноваційну діяльність. Реалізація запропонованого підходу дозволяє підвищити практичну цінність фінансової звітності для прийняття управлінських рішень та задоволення інформаційних потреб її користувачів, зокрема постачальників фінансового капіталу.

П. 2.2. Існуюча система фінансової обліку та звітності не в повній мірі забезпечують формування інформаційного підґрунтя для оцінки і управління процесами створення вартості бізнесу. Структуру облікової політики підприємства доповнено організаційно-методичними положеннями, які визначають особливості реалізації облікових процедур та склад ключових факторів створення вартості бізнесу, відповідних вартісних, інших кількісних і якісних показників та методику їх розрахунку для відображення у фінансовій звітності підприємства. Запропонований підхід створює інформаційне підґрунтя для підвищення аналітичних можливостей фінансової звітності та слугує логічною основою для вдосконалення організаційно-методичних підходів до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

П. 2.3. Введення до фінансової звітності вартісних, інших кількісних і якісних показників створення вартості бізнесу потребує вдосконалення методичних підходів до бухгалтерського обліку, як інформаційної бази їх формування. З цією метою було вдосконалено модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу, яка визначає логіку формування показників фінансової звітності. Зокрема, систематизовано процедури, які пов'язані з визначенням вартості об'єктів обліку; удосконалено методичні підходи до збору даних про ключові фактори внутрішнього

і зовнішнього середовища, до їх відображення та систематизації в системі рахунків бухгалтерського обліку та поза нею, до їх трансформації у вартісні, інші кількісні та якісні показники оцінки вартості бізнесу для відображення у фінансовій звітності підприємства. Обліковий інструментарій для обробки та узагальнення даних доповнено спеціальними накопичувальними та узагальнюючими відомостями.

РОЗДІЛ 3

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ

3.1. Показники оцінки капіталів підприємства в контексті створення вартості бізнесу

Зважаючи на обраний підхід до оцінки вартості бізнесу (підрозділ 1.3), для забезпечення її достовірності та актуальності його облікове забезпечення має надавати можливість більш деталізовано відображати інформацію про зміни у вартості бізнесу (створення, збереження, втрата) у коротко-, середньо-, довгостроковому періоді у звітності підприємства.

За підсумками розділу 2, можна стверджувати, що фінансова звітність обмежена вартісними показниками, які пов'язані з об'єктами фінансового обліку. Надані у р. 2 пропозиції щодо їх розширення лише частково вирішують поставлені завдання. Це свідчить про необхідність використання у звітності нефінансових показників для відображення інформації про створення вартості бізнесу. Таку можливість надає інтегрована звітність. Окрім цього, вони слугують для вирішення проблеми асиметрії інформації користувачів звітності. Як зазначає М.В. Корягін, інформаційна асиметрія – «це випадок різного ступеня інформаційного забезпечення груп користувачів облікової інформації для цілей управління вартістю підприємства» [173]. Через це існують певні ризики, що впливають на вартість бізнесу. Наприклад, асиметрія інформації призводить до неправильного або неефективного прийняття управлінських рішень, що може спричинити понесення підприємством додаткових витрат або збитків, а також втрату репутації підприємства та недовіру потенційних постачальників фінансового капіталу, що зменшить рівень надходження інвестицій на підприємство. З огляду на це, можна зробити висновок, що асиметрія інформації має негативний вплив на створення вартості бізнесу. Інтегрований звіт дозволяє наблизитися до вирішення цього питання шляхом детального розкриття усієї необхідної інформації для користувачів звіту з використанням кількісних, якісних показників та описової частини). Але для належного відображення інформації в

інтегрованому звіті необхідно визначити, яка саме інформація необхідна його користувачам. Ця проблема вирішується публікацією інтегрованого звіту.

Проте його складання потребує насамперед належного облікового забезпечення з урахуванням однієї з базових концепцій інтегрованої звітності – концепції капіталів.

Саме через оцінку змін у капіталах визначають вартість бізнесу. Іншими словами, сукупна оцінка капіталів у коротко-, середньо-, довгостроковій перспективі дозволяє постачальникам фінансового капіталу та іншим зацікавленим сторонам оцінити вартість бізнесу. Згідно з МОІЗ створення або втрата вартості бізнесу відбувається шляхом підвищення, зменшення або перетворення одного виду капіталу на інший у результаті економічної діяльності підприємства [40]. Тому для належного забезпечення інформацією про вартість бізнесу необхідно спочатку визначити складові кожного виду капіталу підприємства та розглянути методи їх оцінки.

З цієї точки зору важливим є поділ капіталів підприємства в інтегрованому звіті на такі шість видів: фінансовий, виробничий, людський, інтелектуальний, соціально-репутаційний, природний. Для оцінки кожного з них використовуються певні показники, що характеризують та дозволяють визначити їх цінність.

Згідно з рекомендаціями Міжнародної ради з інтегрованої звітності (МРІЗ) процес створення вартості бізнесу відображає бізнес-модель організації [94]. Її вхідними ресурсами є капітали, що взаємодіють і перетворюються через комерційну діяльність для отримання певного результату у короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі. В результаті такої взаємодії відбувається створення або знищення вартості для організації, її зацікавлених сторін, суспільства та навколишнього середовища [94]. При цьому результат подається так само через відповідні капітали. При їх оцінці необхідно враховувати, що зміна вартості одного капіталу може впливати на вартість інших капіталів.

Члени Технічної цільової групи IIRC, які визначили основи подання інформації про капітали, дійшли висновку, що метою інтегрованого звітування не є вимірювання всіх капіталів або їх зміни. В інтегрованій звітності інформація про капітали, способи їх використання та вплив на них різних факторів переважно має відображатися в

текстовій формі [13]. Тобто мова йде про *якісні характеристики капіталів та факторів їх зміни*.

При цьому кількісні показники, наприклад такі, як ключові показники ефективності (KPI – key performance indicators) або інші показники (наприклад [80]), можуть бути дуже важливими для пояснення практики використання організацією різних капіталів і їх зміни. Однак розробники МОІЗ підкреслюють: «практично неможливо очікувати, що організації намагатимуться кількісно визначити всі капітали» [94].

Окрім цього, варто зазначити, що основною умовою відображення інформації про капітали в інтегрованій звітності є їх системна характеристика. Для цього використовують фінансові та нефінансові показники.

Отже, проблема оцінки вартості бізнесу через капітали, зокрема, пов'язана з тим, що:

- 1) показники, що представлені у фінансовій звітності підприємства (концепція обліку і звітності за МСФЗ), повністю не задовольняють потреби власників, інвесторів, інших постачальників фінансового капіталу;
- 2) визначені методичні засади оцінки вартості бізнесу відповідно до нових вимог власників, інвесторів та інших постачальників фінансового капіталу (концепція інтегрованої звітності за МОІЗ), зокрема рекомендації щодо показників, потребують вдосконалення.

Наразі серед підприємств існує певна невизначеність при виділенні, розрахунку та відображенні у звітності показників оцінки створення вартості бізнесу. Особи, що відповідають за формування звітності, мають потребу в розвитку тих положень, які вже є містяться у МСФЗ та МОІЗ. Тому рекомендації щодо облікового забезпечення створення вартості бізнесу на основі визначених концепцій п. 1.3 потребують подальшого вдосконалення. Підтвердженням цього слугує проведене нами дослідження [297], яке дозволяє стверджувати, що існує необхідність формалізації підходів до оцінки вартості бізнесу на основі подальшого розвитку концепції інтегрованої звітності.

В останні роки процес та чинники зміни/збереження вартості капіталів і вартості бізнесу досліджували численні науковці, серед яких: J. Martinez-Ferrero, I. Garcia-Sanchez [59], J. Martinez-Ferrero, E. Ruiz-Barbadillo, M. Guidi [58], A. Piechocka-Kaluzna, A. Tluczak, P. Lopatka [72], D. Marchiori, R. Rodrigues, S. Popadiuk, E. Mainardes [55], Z. Mengke, H. Yan, J. Yifan [61], S. Noor, A. Saeed, M. Baloch, M. Awais [67], X. Wang, J. Yu [96], K. Elmawazini, I. Chkir, F. Mrad, H. Rjiba [23].

Проведений аналіз виявив розбіжності в їх пропозиціях щодо складу показників оцінки капіталів. Зазначимо найбільш важливі результати їх досліджень.

Загалом, кожен із дослідників [45; 47; 50; 65; 66; 69; 71; 80; 88] використовує як фінансові, так і нефінансові показники для оцінки капіталів в інтегрованій звітності. Однак щодо *фінансового капіталу* думки дослідників розділились. Так, наприклад, А.С. Крутова, О.О. Нестеренко [50], М. Utku та Y. Kaуа [47] використовують як фінансові, так і нефінансові показники. Натомість Н.М. Свічкарь [88], яка загалом визнає доцільність впровадження нефінансових показників, тільки для цього капіталу наводить приклади виключно фінансових показників. На нашу думку, *поряд з фінансовими (монетарними) показниками при визначенні зміни/збереження стану фінансового капіталу доцільно використовувати нефінансові показники, що допоможе розкрити більш детально інформацію про відповідні фактори або умови його створення.*

Г.О. Партин, А.Г. Загородний і Н.І. Заєць обґрунтували можливість оцінки *соціально-репутаційного капіталу* з використанням фінансових і нефінансових показників [69]. Заслужують на особливу увагу наукові публікації О.О. Несторенко, яка провела найбільш системні й ґрунтовні дослідження за цією темою і, зокрема, запропонувала бінарну систему оцінки *інтелектуального капіталу*, що поєднує обліковий підхід та «метод монітору» нематеріальних активів [65]; методичні засади оцінки *природного капіталу* в інтегрованій звітності [66]. Окремо зазначимо статтю К. Leach, А. Grigg, В. O'Connor та інших дослідників з Великої Британії, Швейцарії та Данії [53], які розробили класифікацію активів як складових природного капіталу. Це дослідження не містить прямих рекомендацій щодо відображення природного

капіталу в інтегрованому звіті, однак безумовно заслуговує на увагу для його ідентифікації, опису, вимірювання та управління.

Важливими, на наш погляд, є дослідження зазначеної теми з точки зору різних видів діяльності, зокрема, М. Petrova-Kirova на прикладі підприємств транспортного сектору [71], М. Utku та Y. Kaş – банків [47].

Отже, маємо визнати, що науковці здійснюють непоодинокі розвідки, які спрямовані на пошук методів оцінки капіталів підприємства з метою їх відображення в інтегрованому звіті. Однак такі дослідження переважно стосуються окремих видів діяльності, а отже, потребують адаптації для використання на підприємствах в інших сферах економічної діяльності. Теоретичне обґрунтування підходів до визначення вартості бізнесу на основі інтегрованої звітності підприємств потребує узагальнення результатів попередніх досліджень та їх подальшого розвитку з урахуванням міжнародного та вітчизняного досвіду.

На практиці підприємства переважно самі визначають, які показники застосовувати в інтегрованій звітності, виходячи з рекомендацій МОІЗ, галузі й виду їх економічної діяльності.

Для аналізу практичного застосування показників в інтегрованій звітності проаналізовано 30 підприємств – 15 зарубіжних та 15 вітчизняних, які належать до різних галузей. Більша частина підприємств увійшла до списку підприємств, які розглядалися в п. 2.1, проте деякі з них не розглядаються в п. 3.1, оскільки не складають інтегрований звіт. Список зарубіжних підприємств складається з інтегрованих звітів підприємств, які зареєстровані в країнах Африки, Індії та інших країнах. Це зумовлено тим, що ПАР належить до числа найперших країн, в яких підприємства почали запроваджувати інтегроване звітування на обов'язковому рівні, а Індія та інші країни є одними з провідних країн з впровадження інтегрованої звітності [41; 42; 90] (дод. X, табл. X.1).

Проведений аналіз інтегрованих звітів 15 вітчизняних і 15 зарубіжних підприємств дозволяє стверджувати, що наведена в цих звітах інформація (стосовно фактів або окремих подій, що впливають на вартість капіталів, джерел їх формування, їх класифікації та показників, що їх характеризують) не повною мірою відповідають

рекомендаціям МОІЗ. Крім того, не вистачає інформації, за допомогою якої можна було б зрозуміти та оцінити зміни, які відбуваються з капіталами та вартістю бізнесу впродовж звітного періоду в процесі господарської діяльності підприємства.

Більшість підприємств відображають в інтегрованих звітах інформацію про заходи для досягнення цілей сталого розвитку, зокрема питання, пов'язані з екологією (вплив екології на підприємство та вплив підприємства на екологію). Ця інформація включає витрати на певні заходи, пов'язанні з екологічними питаннями. Крім того, деякі підприємства відображають в інтегрованих звітах статистичну й аналітичну інформацію про результати їх діяльності за певний період. Проте інформація про процеси та перспективи створення вартості розкривається досить по-різному, з різним рівнем розкриття. На практиці існує потреба в комплексних, науково обґрунтованих методичних рекомендаціях щодо оцінки всіх капіталів підприємства, які б відповідали вимогам МОІЗ, враховували результати попередніх наукових досліджень і набутий практичний досвід. При цьому слід зважати на наведене нижче.

МОІЗ визначає *фінансовий капітал* (*financial capital*) значно ширше, ніж міжнародні стандарти фінансової звітності, а саме як сукупність коштів, доступних організації, та засіб обміну, який вивільняє свою вартість шляхом перетворення на інші форми капіталу [40]. У довідкових матеріалах МОІЗ [13] опис фінансового капіталу зосереджується на джерелі коштів, а не на його застосуванні, яке й приводить до придбання чи перетворення інших форм капіталу. А.С. Крутова та О.О. Нестеренко, зважаючи на це, зазначають, що основною місією фінансового капіталу є «фінансово-інвестиційне забезпечення ефективного та сталого розвитку всієї господарської системи» [50]. На думку авторів [50], «інтегрований звіт за допомогою певних показників має розкривати функції фінансового капіталу, а саме: оперативну, забезпечення платоспроможності, забезпечення фінансової стійкості, інвестиційну, відтворювальну, забезпечення прибутковості та соціально-репутаційну». Для оцінки фінансового капіталу А.С. Крутова, О.О. Нестеренко [50], Н.М. Свічкарь [88], М. Petrova-Kirova [71], а також М. Utku та Y. Kaş [47] пропонують використовувати монетарні показники, зокрема прибуток/збиток за рік, власний капітал, а також операційний Cash-flow, ЕВІТВА (прибуток до вирахування відсотків,

податків, амортизації основних засобів), EVA (економічної доданої вартості) та ринкової вартості. Крім того, А.С. Крутова, О.О. Нестеренко [50], М. Utku та Y. Kaуа [47] пропонують наводити такі немонетарні показники, як темп зміни необоротних активів, коефіцієнт достатності капіталу, чиста процентна маржа, динаміка прибутковості власного капіталу.

Становлять інтерес рекомендації довідкових матеріалів щодо відображення фінансового капіталу в інтегрованій звітності [13] в частині надання інформації про обсяги коштів, які доступні підприємству при виробництві товарів або наданні послуг, а також про кошти, отримані за допомогою фінансування (наприклад боргу, акціонерного капіталу чи грантів) або через операції чи інвестиції.

Проведений аналіз інтегрованих звітів низки вітчизняних і зарубіжних підприємств дозволив виявити та систематизувати такі підходи до визначення показників оцінки фінансового капіталу підприємств (дод. X, табл. X.2).

Варто зазначити, що деякі підприємства за текстом інтегрованого звіту додатково надають пояснення стосовно змін у структурі фінансового капіталу протягом певного періоду, розподілу («вкладення») фінансового капіталу та результатів діяльності підприємства. Це дає можливість зробити висновки про те, які ресурси застосовано в економічній діяльності підприємства протягом звітного періоду і які вигоди це принесло і може принести в перспективі.

В інтегрованих звітах для оцінки фінансового капіталу підприємства переважно використовують фінансові показники та наводять необхідні коментарі. Це загалом відповідає пропозиціям дослідників, а також одному з принципів МОІЗ, який передбачає, що: «здатність організації створювати вартість може бути найкраще представлена у звіті шляхом поєднання кількісної та якісної інформації» [40].

Згідно з МОІЗ, **«виробничий капітал (manufactured capital)»** – це вироблені фізичні об'єкти, які організація використовує у виробництві товарів та при наданні послуг. Для характеристики виробничого капіталу МОІЗ рекомендує орієнтуватись на певні фізичні об'єкти – запаси (короткостроковий актив), а також будівлі, обладнання та інфраструктуру (дороги, порти, мости та очисні споруди) [40].

«Найчастіше виробничий капітал створюється іншими організаціями, але також включає активи, які можуть бути створені самим підприємством для продажу або власного використання» [40]. Кожне підприємство залежно від галузі і виду діяльності визначає характерні для нього об'єкти виробничого капіталу та, відповідно, показники їх оцінки. Інформацію про відповідні об'єкти підприємства можуть відображати у звітності з використанням як фінансових, так і нефінансових показників.

Вітчизняні і зарубіжні науковці використовують різноманітні методи оцінки виробничого капіталу. Так, Н.М. Свічкарьов пропонує використовувати як фінансові (гудвіл), так і нефінансові показники (кількість клієнтів, кількість регіонів присутності в країні). Серед зарубіжних авторів методи оцінки виробничого капіталу аналізують М. Petrova-Kirova [71], М. Utku та Y. Kaya [47], які роблять акцент на нефінансові показники (співвідношення вартості необоротних активів, наприклад транспортних засобів, які використовує транспортне підприємство у певному періоді, до виручки від реалізації у цьому періоді; відношення обсягу наданих транспортних послуг (тонна на кілометр) до виручки від реалізації; кількість місць реалізації товарів або надання послуг (відділень, банкоматів)).

Зауважимо, що на зміст показників саме виробничого капіталу найбільше впливає вид економічної діяльності підприємства. Це підтверджує проведений аналіз інтегрованих звітів зарубіжних підприємств (дод. X, табл. X.3).

Оцінку виробничого капіталу в інтегрованій звітності підприємств переважно здійснюють за допомогою показників структури, динаміки та ефективності використання основних засобів, а також інших ресурсів підприємства із зазначенням відповідних специфічних об'єктів. Це дає можливість краще зрозуміти, які активи беруть участь в економічній діяльності, а також оцінити зміни в структурі власного капіталу підприємства не лише протягом звітного періоду, але й у перспективі.

Крім того, існують певні відмінності, що пов'язані з характером продукції, робіт і послуг, які виробляє чи надає підприємство, має або не має відповідні виробничі потужності, веде або не веде виробничу діяльність. Так, для комунальної компанії Yorkshire Water [100] характерними показниками виробничого капіталу є

електроенергія з відновлюваних джерел та тепло, які вироблені та експортовані споживачам; для банку ABN AMRO [2] – показники кількості офісів і відділень, в яких надаються послуги, обладнання, а також виокремлення у складі виробничого капіталу послуг, які надає банк, та його фінансових продуктів. Натомість сталеливарна компанія Tata Steel [89] відносить до виробничого капіталу природні ресурси (у вигляді необробленої сталі), центри обробки сталі та інші активи, якими володіє компанія.

Тобто можемо побачити, що поняття виробничого капіталу є доволі широким і, відповідно, показники його оцінки необхідно визначати, важаючи на характер економічної діяльності підприємства. В інтегрованих звітах для оцінки виробничого капіталу підприємства використовують фінансові та нефінансові показники, наводять необхідні коментарі.

При оцінці *інтелектуального капіталу* (*intellectual capital*) слід брати до уваги його цінність, структуру і динаміку створення та втрати, а також додатковий дохід, який отримує компанія завдяки інтелектуальному капіталу. Згідно з МОІЗ [40], інтелектуальний капітал – це організаційні, засновані на знаннях нематеріальні активи, які можна розділити на інтелектуальну власність та організаційний капітал, тобто об'єкти, які пов'язанні з неявними знаннями, системами, процедурами та правилами підприємства. МОІЗ пропонує використовувати фінансові та нефінансові показники для обох складових (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Показники оцінки інтелектуального капіталу за МОІЗ

Складові інтелектуального капіталу	Показники оцінки	
	Фінансові	Нефінансові
Інтелектуальна власність:		
Патенти	- витрати на дослідження	- кількість поданих заявок на отримання патентів; - кількість отриманих патентів.
Програмне забезпечення, права та ліцензії	- отримана сума грошових коштів за допомогою програмного забезпечення	—

Закінчення табл. 3.1

Складові інтелектуального капіталу	Показники оцінки	
	Фінансові	Нефінансові
Організаційний капітал:		
Знання, досвід персоналу	-	- кількість скарг від клієнтів за період/місяць/рік; - кількість тестових випробувань щодо володіння новими технологіями
Корпоративна культура і цінності, традиції, символи	- розмір витрат на навчання персоналу	—

Джерело: розроблено на основі [40].

Вітчизняні та зарубіжні науковці називають низку фінансових показників для оцінки інтелектуального капіталу. Так, Н.М. Свічкарь [88] виділяє витрати на навчання персоналу; М. Petrova-Kirova [71] – співвідношення витрат на розгортання систем ERP (система планування ресурсів підприємства) відносно витрат на науково-дослідну діяльність або інший нематеріальний актив за певний період до доходу (від реалізації); М. Utku та Y. Kaуа [47] – динаміку росту продажів через цифрові канали відносно загального обсягу продажів.

О.О. Нестеренко зазначила, що методики, які запропоновані науковою спільнотою для оцінки інтелектуального капіталу, наразі засновані на нефінансових кількісних і якісних показниках [65]. Зокрема, автор наводить такі нефінансові показники, як об'єкти промислової власності (винаходи, зразки), права власності на програми/бази даних. Автори М. Utku та Y. Kaуа [47] пропонують такі показники: кількість виконаних консалтингових проєктів та складені звіти про сталий розвиток за рік.

Н.М. Свічкарь [88] до інтелектуального капіталу вважає за потрібне віднести такі нефінансові показники: обсяг навчання одного працівника (люд. год), обсяг навчальних курсів (год). На нашу думку, запропоновані автором показники більш доречно віднести до людського капіталу. Цей приклад підтверджує необхідність подальшого розвитку методичних засад оцінки капіталів в інтегрованого звіті.

Аналіз інтегрованих звітів зарубіжних підприємств дозволив виявити такі показники, що використані ними для оцінки інтелектуального капіталу (дод. Ф, табл.

Ф.3). Цікавою особливістю оцінки інтелектуального капіталу цими підприємствами є те, що деякі їх показники, пов'язані з брендом і репутацією, відображаються або за допомогою фінансових показників (наприклад витрат на розвиток), або як актив (об'єкт) у складі інтелектуального капіталу – кількісний показник (наприклад кількість отриманих патентів; кількість брендів, що належать підприємству).

Слід додати, що інтелектуальний капітал тісно пов'язаний з людським капіталом, а людський – з соціально-репутаційним капіталом. Тому вони можуть впливати на вартісну оцінку один одного. Показники, зазначені в дод. Х (табл. Х.4), одночасно можна використати для оцінки обох названих капіталів. Цим можна пояснити те, що Н.М. Свічкарь пропонує для оцінки інтелектуального капіталу показники, які прямо пов'язані з підвищенням якості людського капіталу (обсяг навчання одного співробітника, обсяг навчальних курсів) [88].

В інтегрованих звітах для оцінки інтелектуального капіталу підприємства використовують переважно нефінансові показники, проте в деяких випадках використовують фінансові показники у вигляді показників витрат, також наводять необхідні коментарі.

У МОІЗ *людський капітал* (*human capital*) визначений як компетенції, здібності та досвід людей, а також їх мотивація до інновацій [40]. Для характеристики людського капіталу регламент [40] пропонує застосовувати як фінансові, так і нефінансові показники. Нижче ці показники згруповані за складовими людського капіталу (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Показники оцінки людського капіталу за МОІЗ

№ з/п	Складові людського капіталу	Показники оцінки	
		Фінансові	Нефінансові
1	Відповідність та підтримка працівниками моделі корпоративного управління організації, підходу до управління ризиками та етичних цінностей	—	Кількість годин, витрачених на корпоративний розвиток працівників
2	Здатність працівників розуміти, розробляти та реалізовувати стратегію підприємства	—	Кількість створених/реалізованих проєктів, які пов'язані з діяльністю організації за рік

Закінчення табл. 3.2

№ з/п	Складові людського капіталу	Показники оцінки	
		Фінансові	Нефінансові
3	Лояльність та мотивація працівників до вдосконалення процесів, товарів та послуг, включно з їх здатністю керувати та співпрацювати (є найважливішим показником)		Оцінка залученості працівників (%)
4	Знання, освіта, досвід, навички працівників	—	Кількість затрачених на навчання годин на місяць/рік
5	Продуктивність діяльності працівників	Виплачена зарплата	Продуктивність праці

Джерело: розроблено на основі [40].

Як бачимо, автори МОІЗ роблять акцент на використанні нефінансових показників для відображення людського капіталу.

Р.М. Іванчук пропонує не менш цікаву методику оцінки рентабельності працівників, яку застосовує «Торговий дім «Харківський тракторний завод». На підприємстві оцінка рентабельності працівників, окрім розрізнених кількісних показників, включає систему збалансованих показників «Персонал» [45]. У цій системі на кожного працівника ведеться особиста розрахункова карта для оцінки його діяльності та визначення корисності спеціаліста для підприємства. Карта, зокрема, містить такі показники:

- кількість інноваційних пропозицій (нефінансовий показник);
- кількість виконаних планів (нефінансовий показник);
- прибуток на одного працівника (фінансовий показник) [45].

Вищенаведена методика передбачає використання системи фінансових та нефінансових показників і може бути ефективною для оцінки залученості працівників до роботи та продуктивності на підприємствах, але в кожному разі вимагає розробки належних критеріїв і алгоритмів їх застосування з урахуванням змісту функціональних обов'язків кожного працівника відповідного підприємства.

Інші автори, наприклад Н.М. Свічкарь [88], Р.М. Іванчук [45], М. Petrova-Kirova [71], М. Utku та Y. Kaуа [47], також пропонують використовувати як фінансові (витрати на навчання персоналу, витрати на розвиток персоналу; відношення виручки

(реалізації) за певний період до середньооблікової чисельності працівників; відношення витрат на працівників (включно з виплатами, витратами на кваліфікацію та перекваліфікацію тощо) за період до виручки від реалізації за відповідний період), так і нефінансові (кількість працівників; рівень залучення персоналу; рентабельність персоналу; частка жінок серед працівників підприємства загалом, серед керівників середнього та вищого рангу; плинність кадрів; кількість годин внутрішнього навчання, задоволеність працівників (%)).

Аналіз підходів до оцінки людського капіталу в інтегрованих звітах досліджуваних підприємств показав, що на практиці для його характеристики використовують такі фінансові та нефінансові показники (дод. X, табл. X.5). Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що вартісна оцінка людського капіталу в інтегрованій звітності досліджених підприємств здійснюється переважно за допомогою показників витрат. Крім того, використовуються різні нефінансові показники, серед яких найбільш поширеними є показники загальної кількості працівників (дає змогу простежити плинність кадрів на підприємстві протягом певного періоду) і частки жінок, а також специфічними – «індекс здоров'я» та «інфляція заробітної плати працівників». Доречно зазначити таку складову людського капіталу, як лояльність і мотивація персоналу, оцінка яких є складним завданням. Для прикладу можна навести показник (відсоток) залученості працівників до певного проєкту за звітний період. Це дозволить не лише порівняти залученість працівників у різні періоди, визначати перспективні показники, але й кількісно виразити зміну вартості людського капіталу. Однак при цьому складно оцінити мотивацію і відданість працівників певній роботі та їх ефективність. Мотивацію і відданість працівників можна визначати за допомогою різних способів, наприклад: анонімне опитування працівників; аналіз успішності виконання певних проєктів; кількість витраченого часу на виконання певної роботи; проявлення ініціативи при виконанні роботи зі сторони працівників тощо. Відображення інформації переважно здійснюється за допомогою якісних показників, проте також можуть використовуватися вартісні й кількісні.

Для характеристики *соціально-репутаційного капіталу* (*social and relationship capital*) в інтегрованому звіті необхідно проаналізувати стійкість зв'язків компанії з контрагентами, відносини з суспільством і репутацію компанії [40]. Основними складовими цього капіталу, згідно з МОІЗ, є:

- загальні цінності та спільні норми поведінки;
- відносини з ключовими зацікавленими сторонами (зокрема довіра та готовність співпрацювати), які організація розвинула, прагне створити та захистити;
- нематеріальні активи, пов'язані з брендом і репутацією організації;
- соціальна ліцензія організації на діяльність [40].

У МОІЗ не наведено прикладів показників соціально-репутаційного капіталу, а довідкові матеріали [13] містять лише три:

- фінансові: соціальні інвестиції (гроші, витрачені на філантропію);
- нефінансові: місце в рейтингу «Чудове місце для роботи»; участь у суспільному житті.

Г.О. Партин пропонує підходи до визначення складу нефінансових показників, які дозволять адекватно представити соціально-репутаційний капітал, застосовуючи такі кроки:

- виокремити найважливіші для конкретного підприємства елементи і складові соціально-репутаційного капіталу та встановити їхню вагомість для його формування (у відсотках чи частках одиниці);
- визначити основні чинники формування цих складових й оцінити силу їхнього впливу за бальною шкалою (наприклад, від 1 до 5);
- розраховувати значення показників впливу окремих елементів на «обсяг» соціально-репутаційного капіталу підприємства (за бальною шкалою) та оцінити загальний рівень його розвитку [69].

Як приклад використання нефінансових показників для оцінки соціально-репутаційного капіталу автори наводять такі, як частка нових продуктів, індекс реакції на потреби клієнтів; кількість волонтерів; кількість соціальних програм на

підприємстві; відношення середньої заробітної плати працівників підприємства до середньої для цієї країни; рівень задоволеності клієнтів [47; 69; 71; 88].

Крім того, Г.О. Партин пропонує наводити в інтегрованому звіті фінансові показники, використовуючи витратний, дохідний і ринковий методи оцінки для характеристики соціально-репутаційного капіталу підприємства [69]. Загалом, ця пропозиція є слушною, але вказані методи потребують подальшого розвитку із зазначенням конкретних показників та методів їх розрахунку.

Варто враховувати, що кожне підприємство має свої особливості (стадія життєвого циклу, організаційно-правова форма тощо), тому й оцінка за цими методами відрізняється за своїми підходами. З метою застосування дохідного, витратного та ринкового методів оцінки для будь-якого підприємства необхідно визначити їх найсильніші сторони, наприклад, витратний метод допомагає розрахувати вартість об'єкта, який відсутній на ринку або є унікальним за своїми характеристиками серед усіх інших об'єктів на ринку. Також доцільно його використовувати для «виробничих капіталомістких підприємств зі значною часткою нерухомості (готелі, склади, офіси), можна застосовувати під час поглинання чи приєднання» [296] та розрахунку історичної вартості певних об'єктів, що є складовими капіталів; дохідний метод орієнтований на майбутні грошові потоки підприємства, допомагає визначити теперішню вартість об'єктів виробничого, інтелектуального та інших капіталів. Дозволяє коригувати аналітичні розрахунки, орієнтуючись на рівень певних ризиків; проводити прогнозні розрахунки доходів. Ринковий метод дає можливість розрахувати об'єкти, що є складовими капіталів за справедливою вартістю, орієнтуючись на актуальну інформацію про аналогічні об'єкти, які є на ринку; враховувати «вплив факторів галузі та кон'юнктуру ринку» [295]. Вище розглянуто лише частину переваг цих методів, на нашу думку, з метою достовірної оцінки створення вартості бізнесу, необхідно ретельно проаналізувати внутрішнє (наприклад стан активів і зобов'язань) та зовнішнє (наприклад ринок, на якому функціонує підприємство) середовище підприємства, що допоможе належно обрати необхідний метод оцінки.

Аналіз інтегрованих звітів зарубіжних підприємств дозволив виокремити низку показників, які вони використовують для характеристики соціально-репутаційного капіталу (дод. Х, табл. Х.6). Вартісна оцінка соціально-репутаційного капіталу в інтегрованій звітності зазначених підприємств здійснюється переважно за допомогою обсягу соціальних інвестицій, що уможливорює оцінити внесок підприємств у розвиток місцевої громади або суспільства загалом протягом певного періоду діяльності. До нефінансових показників вони відносять ті, які пов'язані з участю підприємств у суспільному житті та рівнем задоволеності клієнтів від наданих товарів, робіт або послуг (якість роботи персоналу зі споживачами).

Зазначені показники не лише відповідають вимогам МОІЗ, але й розширюють їх перелік додатковими показниками, які безпосередньо пов'язані з видом економічної діяльності підприємств.

Згідно з МОІЗ [40], до **природного капіталу** (*natural capital*) відносять усі відновлювані та невідновлювані природні ресурси і процеси, які забезпечують підприємство товарами чи послугами, що сприяють минулому, теперішньому чи майбутньому добробуту організації. Він включає: повітря, воду, землю, корисні копалини та ліси, а також біологічну різноманітність та здоров'я екосистем [40].

У довідкових матеріалах МРІЗ наведено такі показники природного капіталу:

- фінансові: інвестиції у захист навколишнього середовища;
- нефінансові: викиди CO₂, перероблені відходи [13].

Доречно також додати до характеристики природного капіталу показники, що вказують на ступінь впливу підприємства на навколишнє середовище в процесі його економічної діяльності. Про такий вплив може свідчити інформація про виділені інвестиції на заходи збереження навколишнього середовища або про дотримання норм викидів шкідливих речовин в атмосферу та річки від економічної діяльності підприємства.

При визначенні показників природного капіталу О.О. Нестеренко [66] пропонує використовувати такі методи:

- фінансової оцінки: ринковий (ціна на газ, нафту, залізну руду), рентний (дохід від ренти природного ресурсу), відтворювальний (обсяг витрат на

- відновлення/компенсацію природного ресурсу) та метод на основі запасів природного ресурсу (загальний обсяг запасів природного ресурсу);
- бухгалтерської оцінки природного капіталу у складі оборотних і необоротних активів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Бухгалтерська оцінка природного капіталу

№ з/п	Складові природного капіталу	Показники оцінки складових
1	Необоротні активи	
1.1	Основні засоби природоохоронного призначення	Первісна/залишкова/ліквідаційна вартість, чиста вартість реалізації, теперішня вартість майбутніх грошових надходжень
1.2	Природні ресурси	Експертна/ринкова/фактична собівартість
1.3	Нематеріальні активи (права користування природними ресурсами)	Первісна/залишкова справедлива/ринкова вартість, оцінка на основі прибутковості
2	Оборотні активи	
2.1	Поточні біологічні активи	Первісна/справедлива вартість
2.2	Органічне виробництво	Виробнича собівартість органічної продукції
2.3	Витрати майбутніх періодів (екологічного призначення)	Теперішня вартість

Джерело: складено на основі [66].

Н.М. Свічкарь також дотримується вищенаведених фінансових показників, а також вважає за потрібне розраховувати показник «витрати на екологічну безпеку» [88]. Крім того, Н.М. Свічкарь [88] та О.О. Нестеренко [66] пропонують і кілька нефінансових показників: обсяги споживання води, споживання паперу, термін окупності інвестицій природоохоронного характеру.

Кожен із запропонованих методів фінансової оцінки природного капіталу має свої переваги та недоліки при оцінці природного капіталу. Тому необхідно ретельно підходити до їх вибору. Неправильно обраний метод може привести до викривлення реальної вартості соціально-репутаційного капіталу.

Натомість методи бухгалтерської оцінки природного капіталу, на нашу думку, можуть бути доволі ефективними, оскільки вони дозволяють відстежувати вартість певних елементів природного капіталу впродовж усієї діяльності підприємства. Тобто дають змогу проаналізувати весь цикл використання певного активу в складі

природного капіталу – від створення до втрати його вартості та своєчасно відобразити зміни у його вартості.

Зарубіжні автори, М. Petrova-Kirova [71], М. Utku та Y. Kaya [47], для цього виду капіталу наводять переважно приклади фінансових показників – відношення податкових витрат на різні типи вантажних транспортних засобів до виручки від реалізації; коефіцієнт стійкого кредитного портфеля. Заслоговують на увагу також такі приклади фінансових показників природного капіталу: обсяг внесених коштів в інвестиційні програми громади; обсяг щорічного внеску у скорочення викидів CO₂; обсяг фінансової допомоги у проєкти з відновлювальної енергії.

Результати аналізу інтегрованих звітів зарубіжних підприємств щодо структури показників, які вони використовують для характеристики природного капіталу, наведено в дод. X, табл. X.7. Оцінка природного капіталу в інтегрованій звітності підприємствами здійснюється переважно за допомогою показників витрат на скорочення викидів, обсягу інвестицій на екологічну безпеку та в навколишнє середовище. Також використовуються нефінансові показники, такі як рівень викиду CO₂ від діяльності підприємства, обсяг використаної енергії та інші більш специфічні показники, пов'язані з діяльністю підприємств. Усі вищенаведені показники характеризують рівень залучення підприємства насамперед до зменшення негативного впливу на екологію, а також його внеску у сталий розвиток загалом.

Загальну тенденцію застосування фінансових і нефінансових показників в інтегрованій звітності вітчизняних та зарубіжних підприємств можна побачити в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Структура показників оцінки капіталів
в інтегрованій звітності вітчизняних та зарубіжних підприємств**

№ з/п	Капітал	Показники			
		Зарубіжні підприємства		Вітчизняні підприємства	
		Фінансові	Нефінансові	Фінансові	Нефінансові
1	Фінансовий капітал	90	37	49	16
2	Виробничий капітал	19	67	7	51
3	Інтелектуальний капітал	20	58	6	13
4	Людський капітал	14	90	13	99

Закінчення табл. 3.4

№ з/п	Капітал	Показники			
		Зарубіжні підприємства		Вітчизняні підприємства	
		Фінансові	Нефінансові	Фінансові	Нефінансові
5	Соціально-репутаційний капітал	26	68	31	47
6	Природний капітал	11	74	13	73
Всього		180	394	119	299

Джерело: узагальнено автором за [2–6; 8; 13; 14; 19; 25; 34; 37; 40; 45; 47; 50; 51; 56; 57; 65; 66; 69; 71; 77; 80; 83; 85; 88; 89; 94; 95; 98; 100; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

Проведений порівняльний аналіз структури показників показав, що загальна кількість фінансових і нефінансових показників, які застосовують зарубіжні підприємства в інтегрованій звітності, перевищує кількість показників, які використовують вітчизняні підприємства.

Значний розрив у кількості застосовуваних показників виявлений для фінансового, виробничого та інтелектуального капіталу, а найменший – для людського і природного капіталу.

Проведене дослідження дозволило побудувати загальну систему оцінки капіталів в інтегрованих звітах, що схематично представлена на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Система показників оцінки капіталів в інтегрованих звітах
Джерело: власна розробка.

Наведені на схемі вартісні, кількісні та якісні вимірники передбачають розрахунок і подання для кожного капіталу в інтегрованому звіті переліку відповідних фінансових і нефінансових показників з урахуванням відповідних факторів впливу і, насамперед, галузі та виду економічної діяльності підприємства.

Підбиваючи підсумки аналізу обраної інформаційної бази, можемо зазначити, що побудова системи показників є важливою не лише для оцінки окремих капіталів, але й для їх загальної оцінки або, іншими словами, для визначення вартості бізнесу загалом. Серед іншого, це дозволяє врахувати, що певні показники впливають на оцінку більш ніж одного капіталу (наприклад витрати на навчання працівників – фінансовий, інтелектуальний, соціально-репутаційний, людський; інвестиції у нові технології – фінансовий, виробничий, інтелектуальний). Їх застосування потребує подальшої систематизації та групування з урахуванням вищезазначених чинників.

У цьому контексті становить інтерес пропозиція Н.М. Свічкара [88] щодо необхідності визначення «комплексу базових показників», що підлягають розкриттю в інтегрованій звітності. Однак вважаємо за потрібне уточнити, що в контексті окремого капіталу або окремого підприємства термін «базовий показник» дійсно є коректним; водночас, на нашу думку, при спробі формалізувати методичні підходи до оцінки і побудувати систему показників, яка включає всі капітали, що представлені в інтегрованому звіті, доцільно враховувати більш широкий контекст, перспективу їх використання різними підприємствами.

Отже, за кожним видом капіталів пропонуємо розрізняти дві групи показників:

- *загальні показники*, які можна застосовувати на підприємствах незалежно від їхнього виду діяльності або/та які є найбільш актуальними для оцінки капіталів підприємств постачальниками фінансового капіталу та іншими користувачами інтегрованої звітності (наприклад прибуток/збиток, обсяг реалізації (продукції, товарів, робіт, послуг), витрати на оплату праці, інвестиції в нові технології тощо));

- *додаткові показники*, які дають специфічну оцінку капіталів підприємства з огляду на особливості їхнього виду діяльності або доповнюють загальні показники (наприклад товарооборот, права на видобування корисних копалин, отримані патенти, енергоємність виробленої сирової сталі тощо).

Зважаючи на цей підхід, можемо зробити висновки щодо кількості та характеру виявлених показників кожного з капіталів в інтегрованих звітах досліджуваних вітчизняних і зарубіжних підприємств (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Кількість показників оцінки капіталів в інтегрованих звітах досліджуваних підприємств

Капітал	Загальні (універсальні)		Додаткові (специфічні)		Всього
	Фінансові	Нефінансові	Фінансові	Нефінансові	
Фінансовий капітал	12	4	69	43	128
Виробничий капітал	2	4	22	105	133
Інтелектуальний капітал	4	6	14	63	87
Людський капітал	3	6	12	105	126
Соціально-репутаційний капітал	3	5	35	109	152
Природний капітал	4	3	27	106	140
Всього	28	28	179	531	766

Джерело: узагальнено автором за [2–6; 8; 13; 14; 19; 25; 34; 37; 40; 45; 47; 50; 51; 56; 57; 65; 66; 69; 71; 77; 80; 83; 85; 88; 89; 94; 95; 98; 100; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

Проведені систематизація й аналіз показників капіталів за матеріалами інтегрованих звітів підприємств, наукових публікацій та чинними регламентами у сфері інтегрованого звітування дозволили скласти їх реєстр у розрізі капіталів з виділенням загальних і додаткових показників (дод. X, табл. X.8).

Зазначимо, що в підсумку:

- кількість загальних показників у реєстрі значно менша за кількість додаткових показників за всіма видами капіталів;
- лише для фінансового та природного капіталу частка фінансових показників більша, ніж нефінансових;
- найбільша кількість показників пропонується для фінансового, інтелектуального і людського капіталу, а найменша – для виробничого і природного.

На практиці використання розробленого реєстру при впровадженні інтегрованої звітності потребує визначення пріоритетних показників для конкретного підприємства. Погоджуючись з пропозиціями Г.О. Партиної [69], вважаємо, що при цьому варто використовувати покроковий підхід, оцінюючи важливість кожного з показників за бальною шкалою (автор використовує як приклад соціально-

репутаційний капітал). Використання такого підходу потребує попереднього ґрунтового аналізу показників для кожного виду капіталу з їх подальшою класифікацією та систематизацією за обраною системою ознак. У зв'язку з цим маємо підтримати наукові пошуки групи дослідників – К. Leach, А. Grigg, В. O'Connor та інших, які побудували багаторівневу і багатофакторну систему показників природного капіталу, що передбачає створення ієрархії показників, розподіляючи їх на кілька рівнів (класів/груп) – від загальної групи до окремих показників [53].

На основі систематизації й аналізу показників капіталів побудуємо систему показників інтегрованої звітності (рис.3.2).

Рис. 3.2. Система показників інтегрованої звітності

На нашу думку, запропоновані методики можна застосувати для всіх капіталів підприємства. При цьому для визначення пріоритетних показників можна зробити такі кроки:

- визначити особливості (характеристики) діяльності підприємства;

- визначити об'єкти, які беруть участь в економічній діяльності підприємства;
- встановити внутрішні та зовнішні фактори впливу на ці об'єкти (в т. ч. ступінь їх впливу);
- визначити, складовою якого капіталу є певний об'єкт, та розподілити їх за капіталами;
- встановити пріоритетні показники оцінки капіталів.

Залежно від ступеню впливу певних факторів на об'єкти та, як наслідок, на економічний стан підприємства загалом можна визначити пріоритетність певних показників за бальною шкалою. Це дозволить побудувати багаторівневу і багатофакторну систему показників інтегрованого звіту в розрізі капіталів для кожного підприємства.

При використанні підприємствами додаткових показників слід враховувати такі три перспективи:

- порівняння з інтегрованими (корпоративними) звітами цього підприємства попередніх періодів (дотримання принципу послідовності при підготовці звіту);
- порівняння з іншими інтегрованими звітами підприємств відповідної галузі та виду діяльності;
- порівняння з інтегрованими звітами підприємств інших видів діяльності.

Таким чином підприємство матиме можливість забезпечити користувачів інтегрованого звіту найбільш доречною, докладною, достовірною інформацією про створення вартості.

Проведене дослідження дозволило формалізувати підходи та розробити загальну систему оцінки капіталів в інтегрованій звітності підприємства на основі використання реєстру фінансових і нефінансових показників, методики відбору пріоритетних показників.

Отже, умовою відображення капіталів в інтегрованій звітності є їх характеристика з використанням системи відповідних показників. Така система включає як фінансові (вартісні та кількісні), так і нефінансові (кількісні, якісні) показники.

Не існує формалізованого чи загально визнаного переліку показників для характеристики капіталів підприємства в інтегрованій звітності та методів їх оцінки. Отже, підприємства повинні самостійно визначати їх склад або вибрати з урахуванням вимог користувачів звітності (постачальників фінансового капіталу), галузі, виду своєї економічної діяльності, обраних пріоритетів сталого розвитку, вимог національних регламентів тощо. Визначення пріоритетних (загальних та додаткових) показників за кожним капіталом потребує оцінки важливості кожного з них.

Отримані результати відкривають нові напрями подальших досліджень, які допоможуть відповісти на питання стосовно формування загальної вартості бізнесу, зокрема: вплив облікової політики на оцінку та розкриття інформації підприємства про його вартість в контексті інтегрованої звітності.

3.2. Облікова політика підприємства в контексті інтегрованої звітності

Як доведено у п. 2.2 «Облікова політика підприємства в оцінці створення вартості бізнесу», облікова політика підприємства є ключовим елементом формування інформаційного середовища підприємства, що забезпечує користувачів звітності інформацією про фінансовий стан і результати діяльності, а також створену вартість бізнесу. Традиційно облікову політику підприємства розглядають у контексті фінансової звітності. Однак інтегрована звітність потребує ширшого підходу до оцінки та розкриття інформації. Як вже зазначалося раніше, облікова політика слугує основою для організації обліку з метою формування фінансової, інтегрованої та іншої корпоративної звітності. Це передбачає застосування не лише вартісних (п. 2.1 «Оцінка вартості бізнесу у фінансовій звітності»), а й інших кількісних показників і якісних аспектів, що дає змогу більш повноцінно відобразити вартість бізнесу з позицій зацікавлених сторін.

Згідно МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки», «якщо немає МСФЗ, який конкретно застосовується до операції, іншої події або умови, управлінський персонал має застосовувати судження під час розробки та застосування облікової політики, щоб інформація була доречною для потреб

користувачів з прийняття економічних рішень» [220]. Також у МСБО 8 зазначено, що при цьому «управлінський персонал має враховувати найостанніші положення інших органів, що розробляють та затверджують стандарти, які застосовують подібну концептуальну основу для розробки стандартів, іншу професійну літературу з обліку та прийняті галузеві практики, тією мірою, якою вони не суперечать таким джерелам, як:

- а) вимоги в МСФЗ, у яких ідеться про подібні та пов'язані з ними питання;
- б) визначення, критерії визнання та концепції оцінки активів, зобов'язань, доходу та витрат у Концептуальній основі» [220].

Гіпотезою дослідження є твердження про те, що облікова політика повинна забезпечити адекватність інформації потребам користувачів для прийняття економічних рішень та відповідність Концептуальній основі фінансової звітності.

Чинні міжнародні нормативні документи, на відміну від національних, не забороняють при формуванні облікової політики розкривати принципи, методи та процедури, які, хоч і суперечать МСФЗ, але не виходять за межі Концептуальної основи та законодавства [169].

Виходимо з того, що підприємствам, які складають фінансову, інтегровану та/або іншу корпоративну звітність, за необхідності та з дотриманням зазначених критеріїв слід розкривати принципи, методи і процедури ведення обліку та складання не тільки фінансової звітності, а й інтегрованої або іншої корпоративної звітності. Водночас основою для розробки облікової політики підприємства мають стати нормативні документи, які визначають вимоги до складання відповідних видів звітності. При цьому вимоги (принципи, методи і процедури), які стосуються інших видів звітності, слід розкривати в окремих розділах або додатках до наказу про облікову політику підприємства [169]. Водночас, зважаючи на мету нашого дослідження, необхідно визначити місце в обліковій політиці підприємства положень, що забезпечують формування ним інтегрованої звітності. Саме тому існує необхідність в удосконаленні облікової політики в частині підготовки інтегрованої звітності.

Науковці дотримуються різних думок стосовно того, чи повинна методика обліку та складання інтегрованої звітності описуватися в єдиному наказі про облікову політику або для облікового забезпечення підготовки інтегрованої звітності необхідно створити окремий наказ. Наприклад, І.О. Дземішкевич пропонує відображати/наводити методику формування інтегрованої звітності в додатковому наказі про облікову політику підприємства [133]. Натомість О.О. Нестеренко стверджує, що «такий підхід буде переобтяжувати роботу бухгалтерської служби та суперечити загальноприйнятим обліковим правилам, оскільки інтегрована звітність не є відокремленим процесом, а кінцевим продуктом облікового процесу, і основним завданням для підприємницьких структур, які складають чи планують скласти інтегровану звітність, навпаки є імплементація її вимог у вже налагоджену систему бухгалтерського обліку завдяки обліковій політиці» [231]. С.Я. Король пропонує інтегративний підхід до обліково-інформаційного забезпечення корпоративної звітності, що передбачає комплексний збір даних з урахуванням всіх суттєвих аспектів фактів господарського життя підприємства для користувачів звітності, який можна використати при формуванні облікової політики підприємства [171]. О.О. Нестеренко у своїй праці обґрунтувала мету та завдання облікової політики відповідно до вимог інтегрованої звітності, а також запропонувала методологічний підхід для виокремлення рівнів реалізації облікової політики для забезпечення єдності методології обліку та одержання звітної інформації й визначення суб'єктів її формування [231]. Т.В. Розіт та Т.Л. Слюніна визначили процес підготовки інтегрованої звітності як узгодження фінансової, соціальної, екологічної та інших сфер діяльності суб'єктів господарювання за допомогою формалізації відповідних суджень. Автори встановили, що «надсильний вплив на професійне судження бухгалтера, і як наслідок – на облікову політику, має економічно-правове середовище функціонування, а саме значний фіскальний примус з боку держави» [265]. М. Проданчук, Т. Ковальчук, В. Клавдієв та ін. навели структуру комплексної інтегрованої облікової політики в методично забезпеченому формуванні фінансових і нефінансових показників [74].

Проаналізувавши праці науковців, можна зробити висновок, що вони зробили великий внесок у вивчення теоретичних засад і практики формування облікової політики в частині інтегрованого звітування. Результати цих досліджень дають основу для удосконалення теоретичних основ формування облікової політики в контексті облікового забезпечення створення вартості бізнесу (зокрема визначення структури облікової політики в частині забезпечення інтегрованого звітування).

Зважаючи на сказане, визначені в наказі про облікову політику підприємства методичні підходи повинні передбачати системне розкриття економічних, соціальних та екологічних питань.

При формуванні облікової політики підприємства в частині забезпечення інтегрованого звітування важливо дотримуватися принципів, які зазначені в МОІЗ (табл. 3.6) [40].

Таблиця 3.6

Характеристика принципів інтегрованого звітування

№ з/п	Принцип	Характеристика принципу	Відповідність принципам фінансового обліку
1	Стратегічна спрямованість та орієнтація на майбутнє	Інтегрований звіт повинен забезпечити розуміння стратегії організації і того, як ця стратегія відноситься до спроможності організації створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі, а також використання нею капіталів та вплив на них	Доповнюють*
2	Зв'язаність інформації	Інтегрований звіт повинен представляти повну інформацію поєднання, взаємозв'язку та залежностей між факторами, які впливають на здатність організації створювати з часом вартість	Доповнюють
3	Взаємодія із зацікавленими сторонами	Інтегрований звіт повинен забезпечити розуміння характеру та якості відносин організації з її ключовими зацікавленими сторонами, у тому числі того, як і якою мірою організація розуміє, враховує і реагує на їх правомірні потреби та інтереси	Доповнюють
4	Суттєвість (матеріальність, істотність)	Інтегрований звіт повинен розкривати інформацію про фактори, що істотно впливають на здатність організації створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі	Доповнюють
5	Стислість	Інтегрований звіт повинен бути стислим	Доповнюють

Закінчення табл. 3.6

№ з/п	Принцип	Характеристика принципу	Відповідність принципам фінансового обліку
6	Достовірність і повнота	Інтегрований звіт повинен представляти всі істотні фактори, як позитивні, так і негативні, збалансовано та без суттєвих помилок	Відповідають**
7	Послідовність та порівнюваність	Інформація, що міститься в інтегрованому звіті, має бути подана: • на основі, яка відповідає часу; • так, щоб забезпечити можливість порівняння з іншими організаціями, в тій мірі, в якій це суттєво для власної здатності організації створювати вартість з часом	Відповідають

** Принципи МОІЗ, які доповнюють принципи МСФЗ (дозволяють якісніше та більш деталізовано розкривати (відображати) в інтегрованому звіті інформацію про створення вартості бізнесу).*

*** Принципи МОІЗ, які відповідають принципам МСФЗ (дозволяють поєднувати інформацію з фінансової та інтегрованої звітності, передбачають відсутність суперечностей у їх відображенні).*

Джерело: [40].

Отже, принципи МОІЗ [40] не суперечать принципам НПСБО 1 [256] та Концептуальній основі фінансової звітності [169] щодо відображення інформації у звітності та, навпаки, доповнюють їх з точки зору відображення інформації про створення вартості бізнесу.

З метою правильного визначення облікових методів та процедур у наказі про облікову політику необхідно розуміти, яка саме інформація буде відображатися в інтегрованому звіті. Нижче можна побачити складові інтегрованого звіту, який пропонує МОІЗ (дод. Ц).

Запропоновані в МОІЗ [40] складові інтегрованого звіту дають можливість орієнтовно визначити структуру змісту облікової політики в частині облікового забезпечення інтегрованого звітування та об'єкти створення вартості, до яких необхідно розкривати методичні підходи ведення обліку. Проте важливо також визначити, яку саме інформацію облікова політика має допомогти надавати користувачам звітності. З цією метою проаналізуємо зміст інтегрованих звітів

зарубіжних і вітчизняних підприємств та виділимо найпоширеніші елементи інформації, які на практиці наводять підприємства в інтегрованих звітах (дод. Ш).

Проаналізувавши дод. Ш, виокремимо об'єкти, методичні засади обліку яких мають бути визначені в наказі про облікову політику в частині забезпечення інтегрованого звітування (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

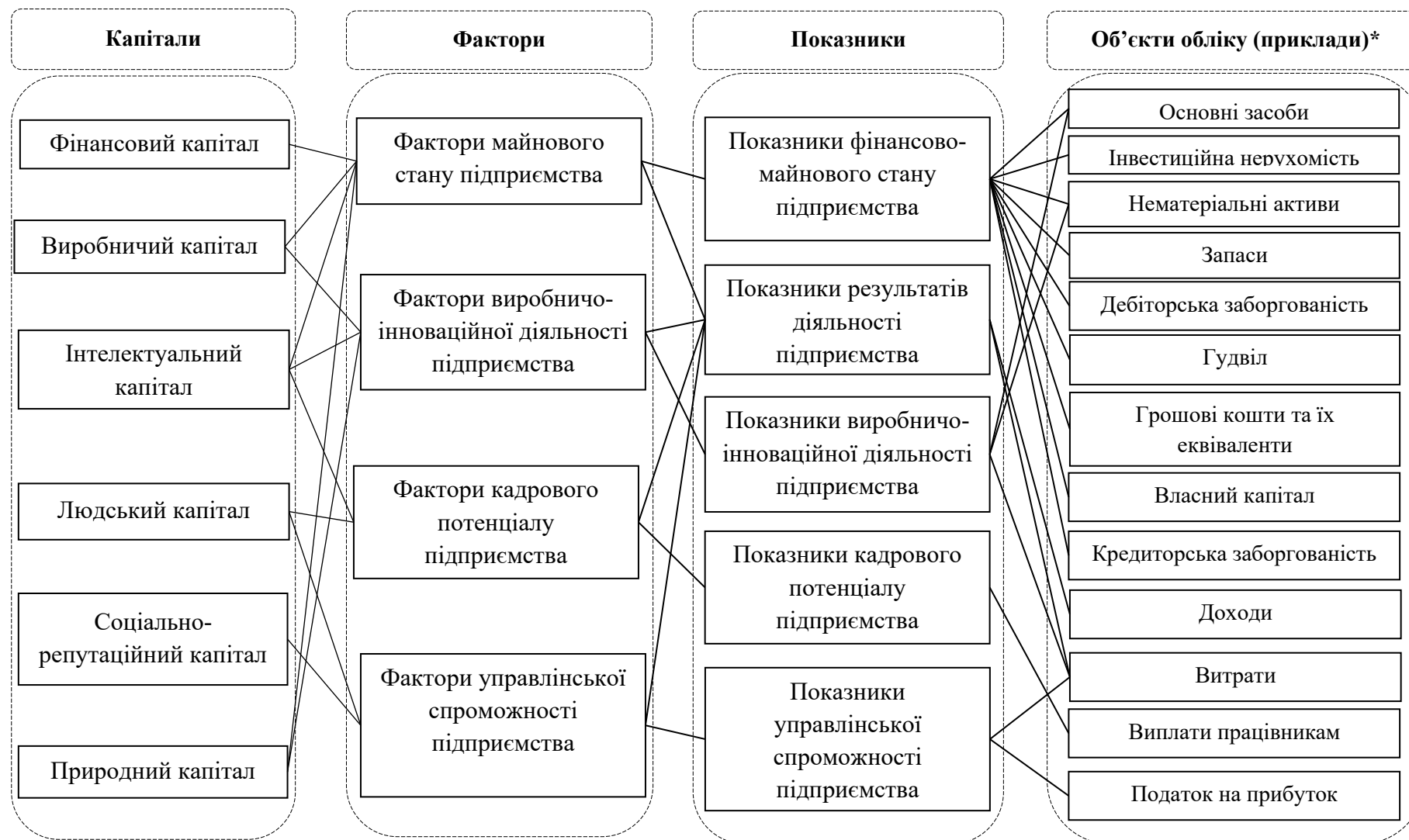
Об'єкти облікової політики підприємства в частині забезпечення інтегрованого звітування про створення вартості бізнесу

№ з/п	Капітал	Нормативне забезпечення	Групи об'єктів обліку фінансової звітності*	Вплив на створення вартості бізнесу
1	Фінансовий капітал	МСБО/МСФЗ МОІЗ; IFRS S1; IFRS S2; GRI standards (у т. ч. показники ESG); ESRS	РДП; ФМСП	створення, збереження, втрата вартості
2	Виробничий капітал		РДП; ФМСП; ВІДП	
3	Інтелектуальний капітал		РДП; ФМСП; ВІДП; КПП	
4	Людський капітал		РДП; КПП; УСП	
5	Соціально-репутаційний капітал		РДП; УСП	
6	Природний капітал		РДП; ФМСП; ВІДП	

*Група об'єктів обліку результатів діяльності підприємства (РДП); група об'єктів обліку фінансово-майнового стану підприємства (ФМСП); група об'єктів обліку виробничо-інноваційної діяльності підприємства (ВІДП); група об'єктів обліку кадрового потенціалу підприємства (КПП); група об'єктів обліку управлінської спроможності підприємства (УСП).

Джерело: складено автором.

Шість капіталів підприємства та їх складові як об'єкти обліку надають інформацію про створення, збереження та втрату вартості активів, зобов'язань та бізнесу загалом. Вартість капіталів підприємства залежить від визначених факторів створення вартості (п. 1.2) та розподілених груп показників, які представлені відповідними об'єктами обліку (п. 2.1). Відображення зв'язку капіталів з визначеними групами показників створення вартості бізнесу наведено на рис. 3.3.

* Зазначено приклади можливих об'єктів обліку, оскільки їх визначення залежить від особливостей діяльності підприємства

Рис. 3.3. Зв'язок капіталів з групами об'єктів обліку

Вартість капіталів підприємства тісно пов'язана з вартістю визначених у п 2.1 груп об'єктів обліку. Перевагою такого підходу є можливість відображення інформації про створення, збереження та втрату вартості капіталів у коротко-, середньо- та довгостроковому періоді на основі даних про такі об'єкти обліку, як активи, зобов'язання, власний капітал та фінансові результати підприємства. Це, своєю чергою, дозволяє забезпечити користувачів звітності більш актуальною інформацією про вартість бізнесу.

Приклад трансформації облікових даних у показники за видами капіталів наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Трансформація облікових даних у показники за видами капіталів

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн / інший показник	Показники за видами капіталів					
		Дт	Кт		ФК	ВК	ІК	ЛК	СРК	ПК
1	Введення в експлуатацію основних засобів (машин та обладнання)	104	152	350 000	–	+				+
2	Введення в експлуатацію інвестиційної нерухомості	100	152	100 000	–	+				
3	Уведення в господарський оборот прав на об'єкти промислової власності	124	154	100 000	–	+	+			+
4	Оприбуткування придбаних виробничих запасів (будівельні матеріали)	207	631	20 000	–	+				
5.1	Виникнення дебіторської заборгованості за відвантажену готову продукцію (визнання доходу від реалізації)	361	701	150 000	+					
5.2	Погашення дебіторської заборгованості покупців (надходження грошових коштів)	311	361	80 000	+					
5.3	Віднесено безнадійну дебіторську заборгованість до складу витрат після того, як минув строк позовної давності	944	361	70 000	–					
5.4	Віднесення на позабалансовий субрахунок дебіторської заборгованості покупців, списаної з балансу (обліковується не менше 3-х років з дати списання)	071		70 000						
5.5	Віднесено витрати від списаної дебіторської заборгованості на фінансовий результат від операційної діяльності	791	944	70 000	–					
5.6	Списання суми безнадійної заборгованості з позабалансового рахунку		071	70 000						
6.1	Оприбуткування придбаного товару від постачальника	281	631	25 000	–					
6.2	Часткове погашення кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками (вибуття грошових коштів)	631	311	15 000	–					
6.3	Списання кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками	631	717	10 000	+					
7	Списання собівартості реалізованої готової продукції	901	26	1 500 000	–					
8	Списання фінансового результату (чистого прибутку) на нерозподілений прибуток	791	441	100 000	+					
9	Списання фінансового результату (чистого збитку) на непокриті збитки	442	791	20 000	–					
10	Включення оплати на підвищення кваліфікації працівників до собівартості реалізованої продукції (нерозподілені постійні загальновиробничі витрати)	901	91	100	–					
	Включення оплати на підвищення кваліфікації працівників до виробничої собівартості продукції (змінні і розподілені постійні загальновиробничі витрати)	23	91	400	–					
11.1	Розрахунок ефективності роботи працівників (%)	–	–	0,8 (%)			+	+		
11.2	Результати проведеного опитування клієнтів	–	–	4,5/5 (бали)					+	
13	Списання на витрати періоду вартості навчання відділу управління за поточний місяць	92	39	5000	–					
13.1	Розрахунок продуктивності праці відділу управління	–	–	4,8/5 (бали)			+	+		
13.2	Порівняння отриманого доходу до та після навчання управлінського персоналу за певний період (різниця)	–	–	+20 000			+	+		

Джерело: складено автором.

Наведений приклад трансформації облікових даних у показники за видами капіталів дає можливість налагодити процес формування вартості капіталів у бухгалтерському обліку для забезпечення інтегрованого звітування.

Збільшення/зменшення вартості за капіталом відбувається при введенні в експлуатацію, оприбуткуванні, списанні на фінансовий результат тощо активів, зобов'язань та результатів діяльності. Отримання даних про зміни вартості відбуваються в момент відображення в обліку відповідної проводки (приклад проводок наведено вище). Також вартість збільшується/зменшується через вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, які пов'язані з цими господарськими операціями та діяльністю загалом. Отримання даних про зміни вартості відбувається в момент отримання результатів певних аналітичних розрахунків.

Певна господарська операція може впливати одночасно на декілька капіталів, наприклад: при придбанні основних засобів та введенні їх в експлуатацію зменшуються фінансовий капітал (за рахунок витрат) та виробничий капітал (за рахунок введення його в експлуатацію).

Також варто звернути увагу на питання суттєвості в контексті інтегрованої звітності. Згідно з МОІЗ, «інтегрований звіт повинен розкривати інформацію про фактори, які суттєво впливають на здатність організації створювати вартість в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі» [40]. Процес визначення суттєвості з метою підготовки та подання інтегрованого звіту включає:

- виявлення релевантних чинників з огляду на їхню здатність впливати на створення вартості;
- оцінку важливості релевантних чинників з погляду на їх потенційний вплив на створення вартості;
- пріоритезацію факторів на основі їхньої відносної важливості;
- визначення складу інформації, що розкривається щодо суттєвих факторів [40].

Цей процес застосовується як до позитивних, так і до негативних факторів, включно з ризиками та можливостями, а також сприятливих і несприятливих результатів діяльності та перспектив. Він також застосовується щодо фінансової та іншої інформації. Такі фактори можуть мати прямі наслідки для самої організації або

впливати на капітали, що належать чи доступні іншим сторонам. Щоб процес визначення суттєвості був найбільш ефективним, він інтегрується у процеси управління організацією і включає регулярну взаємодію з постачальниками фінансового капіталу та іншими сторонами задля забезпечення відповідності інтегрованого звіту своєму основному призначенню [40]. Наведені рекомендації доповнюють положення МСФЗ щодо визначення суттєвості та факторів, які на неї впливають, розкриваючи частину в контексті визначення інших якісних чинників, які можуть впливати на визначення порогу суттєвості.

При формуванні інформації про створення вартості бізнесу в інтегрованій звітності набуває актуальності поняття подвійної суттєвості. Як зазначають D. Harrison та C. Banchon, «на сьогодні суттєвість є подвійною та динамічною. Подвійна суттєвість визнає, що бізнес повинен звітувати як про внутрішній вплив (питання сталого розвитку, які є фінансово суттєвими та впливають на вартість підприємства), так і про зовнішній вплив (питання сталого розвитку, які є суттєвими для економіки, довкілля та людей). Динамічна суттєвість визнає, що фінансова суттєвість питання сталого розвитку може бути динамічною, змінюючись залежно від передбачуваних або непередбачених подій» [32]. Такий підхід до визначення суттєвості в контексті облікового забезпечення створення вартості бізнесу відповідає положенням концепції інтегрованого звітування та допомагає надавати користувачам звітності актуальну інформацію про вартість бізнесу.

На основі проведеного дослідження схематично відобразимо структуру наказу облікової політики як основи облікового забезпечення в частині створення вартості бізнесу. Запропонована структура наказу про облікову політику відповідає концептуальному підходу, який закладений у п. 1.3 та враховує можливості відображення створення вартості бізнесу як у фінансовій, так і в інтегрованій звітності (рис 3.4).

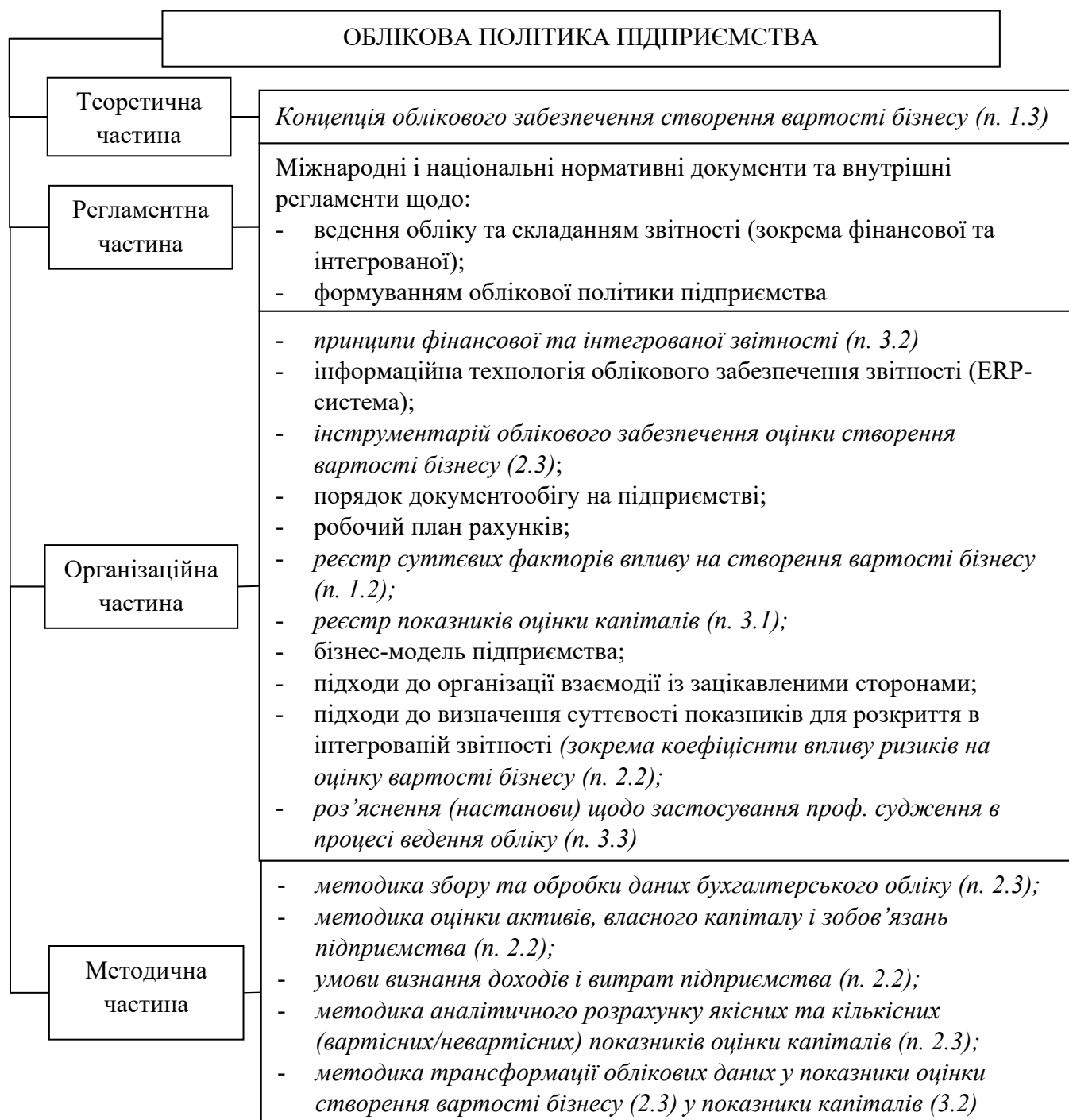

Рис 3.4. Структура облікової політики

Джерело: складено автором.

Структуру облікової політики підприємства можна розділити на теоретичну, регламентну, організаційну та методичну частини. Всі частини взаємопов'язані та є важливими для належного формування облікової політики підприємства.

Побудуємо структуру облікової політики підприємства для відображення факторів створення вартості бізнесу в частині забезпечення інтегрованого звітування (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

**Структура облікової політики підприємства
в частині забезпечення інтегрованого звітування**

№ з\п	Назва підрозділу	Зміст підрозділу
0	<i>Загальні терміни та скорочення***</i>	<i>Основні категорії та терміни, що використовуються в обліковій політиці в частині забезпечення інтегрованого звітування</i>
1	Загальні положення облікової політики, принципи і підходи до інтегрованої звітності	
1.1	<i>Загальні положення облікової політики***</i>	<i>Стандарти для складання звітності. Принципи інтегрованого звітування. Відповідальні особи (особи, які мають право вносити професійне судження). Комунікація між підрозділами</i>
1.2	<i>Основи складання інтегрованої звітності****</i>	<i>Мета інтегрованої звітності. Призначення інтегрованої звітності. Користувачі та їх запити щодо інформації про створення вартості бізнесу (непостійна інформація, потребує періодичного оновлення). Межі звітності</i>
1.3	<i>Суттєвість та суттєві фактори***</i>	<i>Короткий виклад процесу визначення суттєвості. Визначення та ранжування факторів***. Визначення пріоритетних питань до розкриття****</i>
1.4	Валюта звітності	Валюта, у якій відображається інформація у звітності
1.5	<i>Капітали****</i>	<i>Категорії та опис капіталів. Склад і рух капіталів. Підходи до розкриття. Складність, взаємозалежність і перетворення (trade-offs)</i>
1.6	<i>Особливості розкриття складових в інтегрованому звіті***</i>	<i>Спосіб розкриття інформації про складові змісту інтегрованого звіту підприємства</i>
2	<i>Організація інтегрованого звітування (підготовка інтегрованого звіту)****</i>	<i>Підготовчий етап. Планування. Визначення інформаційних потреб. Оцінка системи інформаційного забезпечення і засобів внутрішнього контролю. Підготовка змісту звіту. Удосконалення процесу (забезпечення зворотного зв'язку)</i>
3	Методика підготовки інтегрованого звіту	
3.1	<i>Структура капіталів підприємства***</i>	<i>Складові капіталів підприємства за об'єктами обліку. Показники (input- і output-ресурси, outcomes): загальні/додаткові; фінансові/нефінансові*</i>
3.2	<i>Методика оцінки капіталів***</i>	<i>Методи визначення/розрахунку, оцінки якісних і кількісних (вартісних/невартісних) показників у розрізі фінансового, виробничого, інтелектуального, людського, соціально-репутаційного, природного капіталів</i>
3.3	Методика обліку об'єктів за показниками оцінки капіталів	Методика аналітичного та синтетичного обліку об'єктів за показниками оцінки капіталів у розрізі визначених груп

Закінчення табл. 3.9

Додатки
Додаток 1. Складові капіталів за об'єктами обліку
Додаток 2. Показники (input-ресурсів та output-ресурсів, outcomes)
Додаток 3. Методики визначення показників капіталів

* Показники оцінки капіталів наведено в п. 3.1, дод. X.

** Групи об'єктів обліку визначено в п. 3.2, табл. 3.7.

*** Пропонуємо удосконалити в обліковій політиці підприємства.

**** Пропонуємо додати до облікової політики підприємства.

Джерело: власна розробка.

Вищенаведена структура облікової політики підприємства в частині забезпечення інтегрованого звітування розкриває методичні підходи до розкриття інформації про капітали в інтегрованому звіті, які дозволяють оцінити створення, збереження, втрату вартості бізнесу, а відповідні показники визначаються на основі даних бухгалтерського обліку й аналітичних розрахунків.

В обліковій політиці передбачено розкриття методики розрахунку фінансових і нефінансових показників, які відображають фактори створення вартості бізнесу у розрізі капіталів підприємства. На практиці застосування запропонованих методичних підходів дає змогу створити передумови для надання необхідної інформації користувачам звітності.

На основі проведеного дослідження складемо Проект наказу про облікову політику (далі – *Про'кт*) в частині облікового забезпечення інтегрованого звітування (дод. Щ). Запропонований Проект у порівнянні із класичною структурою наказу про облікову політику дозволяє підприємству побудувати структуру облікової політики в частині забезпечення інтегрованої звітності в контексті створення вартості бізнесу, яка передбачає: розкриття методичних підходів до розкриття інформації про створення вартості бізнесу з урахуванням внутрішніх, зовнішніх факторів та ризиків впливу на оцінку створення вартості бізнесу; визначення фінансових (п. 2.1) та нефінансових (п. 3.1) показників оцінки вартості бізнесу з урахуванням особливостей діяльності підприємства та потреб користувачів звітності (постачальників фінансового капіталу).

Побудуємо модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності (рис. 3.5).

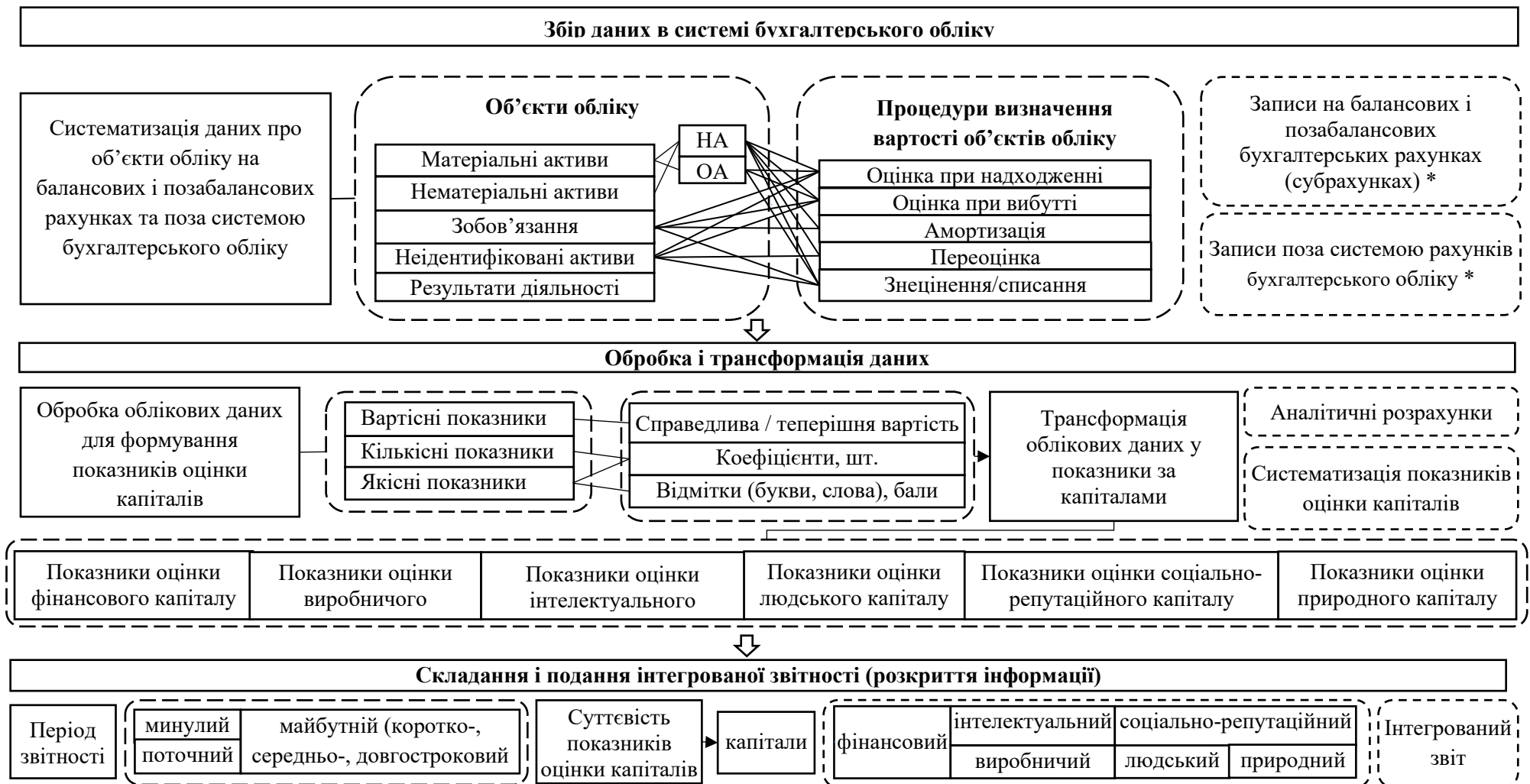

Рис. 3.5. Модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності

* розширеної оборотно-сальдової відомості; позабалансової відомості для акумулювання даних в системі позабалансових рахунків; аналітична відомість для відображення даних позасистемою бухгалтерських рахунків.

Джерело: складено автором.

Наведена модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності уможливорює визначити підходи до оцінки активів, зобов'язань та результатів діяльності в обліку для формування в інтегрованій звітності інформації про створення вартості бізнесу.

Виділимо три основні етапи, на яких відбувається облікова оцінка вартості бізнесу: збір (акумулювання) даних; обробка і трансформація даних в інформацію про створення вартості бізнесу; складання і подання звіту, де відображається інформація про вартість бізнесу.

На першому етапі проводиться оцінка стану та вартості матеріальних, нематеріальних активів, зобов'язань та результатів діяльності підприємства відповідно до нормативних документів. Акцент робиться на визначенні справедливої вартості активів і зобов'язань. Збір даних відбувається на регістрах бухгалтерського обліку за допомогою синтетичних та аналітичних проводок. Також збір даних про вартість неідентифікованих активів здійснюється за допомогою опитування, анкетування (їх результатів) та інших методів збору даних.

На другому етапі проводяться, за необхідністю, додаткові аналітичні розрахунки на основі отриманих даних на першому етапі. При проведенні аналітичних розрахунків з'являється можливість розрахунку теперішньої вартості активів та проведення певних прогнозних розрахунків (наприклад майбутніх грошових потоків від певного активу). На цьому етапі визначаються показники оцінки капіталів.

На третьому етапі отримана інформація про створення вартості бізнесу збирається за капіталами в інтегрованому звіті підприємства за певний період.

Інструментарій облікового забезпечення оцінки створення вартості бізнесу в інтегрованій звітності відображено на рис. 3.6.

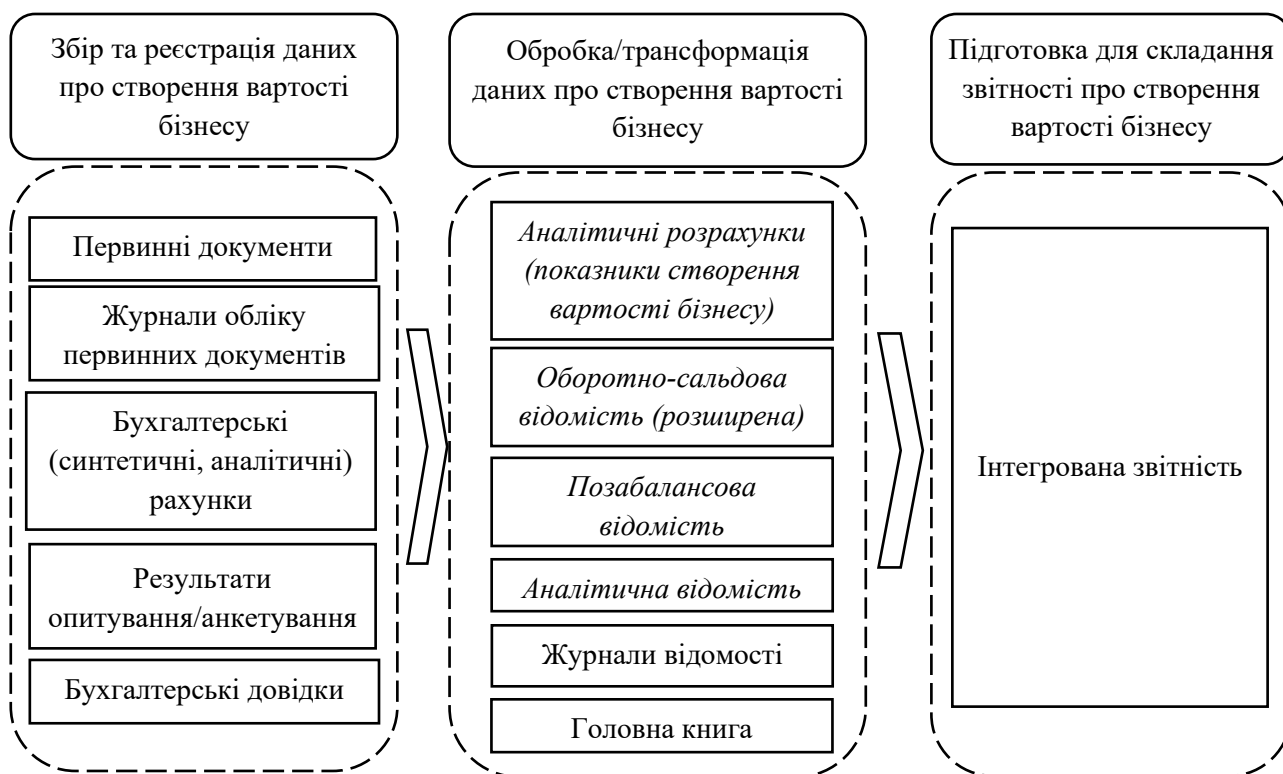

Рис. 3.6. Інструментарій облікового забезпечення оцінки створення вартості бізнесу в інтегрованій звітності

Джерело: розроблено автором.

Представлений інструментарій облікового забезпечення оцінки створення вартості бізнесу в інтегрованій звітності дає можливість визначити інструменти збору, обробки, трансформації даних та відображення отриманої інформації про створення вартості бізнесу в інтегрованій звітності.

При оцінці створення вартості бізнесу в частині забезпечення фінансової звітності інструментами слугують:

- при зборі даних: первинні документи та результати опитування та анкетування як приклади джерел даних; облікові регістри у вигляді наведених відомостей використовуються як форми накопичення та відображення даних про створення вартості бізнесу;
- при обробці і трансформації даних: методи проведення аналітичних розрахунків, що допомагають провести оцінку внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства (включно з ефективністю використання активів

зобов'язань тощо); реєстр показників створення вартості бізнесу – для формування показників оцінки створення вартості бізнесу;

- при відображенні інформації про створення вартості бізнесу: інтегрований звіт підприємства – що допомагає надати інформацію у вигляді показників (вартісних, кількісних і якісних) за визначеними капіталами.

Реалізація отриманих результатів дослідження потребує розв'язання питань щодо застосування професійного судження з метою облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

3.3. Професійне судження при визначенні вартості бізнесу

Із запровадженням в систему обліку підприємства інтегрованої звітності посилюються вимоги до професійного судження бухгалтера.

Причиною є те, що інтегрована звітність передбачає відображення більш деталізованої і менш регульованої інформації про господарську діяльність та фактори вартості бізнесу (п. 1.2). Особи, відповідальні за підготовку та подання інтегрованого звіту, повинні застосовувати професійне судження з урахуванням конкретних обставин організації, в тому числі для визначення системи показників про вартість бізнесу (п. 2.1 і 3.1), що буде розкриватися у звітності [268]. Водночас методичні підходи до формування відповідного облікового забезпечення мають прогалини або передбачають варіативність методів оцінки або розрахунку показників. Отже, ціла низка нових нестандартних питань, однозначного вирішення яких не передбачають чинні вітчизняні та міжнародні нормативні документи, необхідно розв'язувати, спираючись на професійне судження.

Оскільки користувачі звітності поступово збільшують свої вимоги до змістовного наповнення корпоративної звітності, питання застосування професійного судження при формуванні та відображенні інформації стає все більш нагальним.

Дослідженню цього питання присвячено праці багатьох учених, а саме: щодо вивчення поняття «професійне судження» – Т.Г. Маренич, Т.В. Ковальова [198]; І.І. Мельничук, О.О. Лопатовська [205]; взаємозв'язку професійного судження з

обліковою політикою підприємства – І.П. Петрова, Н.В. Піскунова [240], Т.В. Розіт, Т.Л. Слюніна [265], І.А. Юхименко-Назарук [307]; *професійного судження в бухгалтерському обліку господарської діяльності підприємства* – Н.В. Гуріна, Л.В. Блищик [127], Н.В. Гуріна, К.К. Приходько [129], Н.М. Коробова [170], О. Кудря-Висоцька, І. Вагнер, І. Демко [185], В.І. Кузь [184], І.П. Петрова, Н.В. Піскунова [240], І.Б. Садовська, К.Є. Нагірська [268], Ю.С. Серпенінова [273], О.В. Усатенко, М.С. Пашкевич [290], О. Шерстюк [302], В. Zasadnyi, О. Mykhalska, Y. Feshchenko [101]; О. Fomina, О. Zadniprotsky, S. Korol, О. Romashko [26].

Слід звернути увагу на твердження М. Проданчука, Т. Ковальчук, В. Кладієва та інших авторів про те, що якісна реалізація положень облікової політики підприємства можлива за наявності кваліфікованого персоналу, а також інформаційного, технічного та програмного забезпечення [74]. Зауважимо, що до кваліфікованого персоналу, який бере участь у формуванні облікової політики підприємства, передусім можна віднести бухгалтерів. Професійне судження має прямий вплив на подання інформації про вартість бізнесу в інтегрованому звіті.

Великий внесок науковців у дослідження професійного судження в бухгалтерському обліку дозволяє поглибитися у вивчення професійного судження в контексті впливу на оцінку створення вартості бізнесу.

З метою визначення впливу професійного судження на створення вартості бізнесу насамперед необхідно дослідити сутність цього поняття. Вітчизняні та міжнародні нормативні документи у сфері обліку окремо не визначають поняття «професійне судження», його можна зустріти лише в тексті окремих положень. Проте визначення поняття «професійне судження» наведено в міжнародному стандарті аудиту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту» [208], а саме: «застосування необхідної освіти, знань і досвіду в контексті вимог стандартів аудиту, бухгалтерського обліку та професійної етики при прийнятті обґрунтованих рішень щодо плану дій, які є прийнятними за обставин завдання з аудиту» [208]. Це визначення, на нашу думку, по суті є універсальним і може застосовуватися до бухгалтерського обліку, в тому числі в контексті створення вартості бізнесу.

У наукових публікаціях можна зустріти визначення поняття «професійне судження» в загальному сенсі (без посилання на конкретну професію), професійне судження в контексті бухгалтерського обліку або професійне судження бухгалтера (дод. Ю). Проаналізувавши визначення поняття «професійне судження» вітчизняними та зарубіжними авторами, можна виділити кілька підходів до його трактування (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Визначення поняття «професійне судження» та «професійне судження бухгалтера» вітчизняними та зарубіжними науковцями

№ з/п	Автор(и)	Думка	Результат думки	Здатність висловити думку
1	Н.В. Гуріна, А.М. Дойонко [128]	+		
2	А.В. Рабошук [263]		+	
3	І.Б. Садовська, К.С. Нагірська [268]		+	
4	О.В. Усатенко, М.С. Пашкевич [290]			+
5	Т.М. Сторожук [282]	+		
6	Т.Г. Маренич, Т.В. Ковальова [201]	+		
7	П.Є. Житний [141]		+	
8	В.І. Кузь [184]		+	
9	Т.О. Тарасова [285]		+	
10	М.С. Пушкар, М.Т. Щирба [262]	+		
11	І.В. Жураковська [145]	+		
12	В.С. Ленъ, В.А. Нехай [190]	+		
13	Н. С. Марушко [202]		+	
14	І.А. Юхименко-Назарук [307]			+
15	B. Zasadnyi, O. Mykhalska, Y. Feshchenko [101]	+		
16	P.B. Романів [266]	+		
17	C. Triana [91]	+		
18	A. Likierman [54]		+	
19	I. Ivan [44]		+	
20	B.Г. Васильєва [121]		+	
	Кількість авторів (публікацій)	9	9	2

Джерело: виконано на основі [44; 54; 91; 101; 121; 128; 141; 145; 184; 190; 201; 202; 262; 263; 266; 268; 282; 285; 290; 307].

Найчастіше при трактуванні поняття «професійне судження» науковці дотримуються підходів, за якими його визначають як думку або результат думки. Відповідно, професійне судження є результатом застосування судження (думки) у певній професійній сфері або на основі використання професійних знань і досвіду.

Додатково зауважимо про важливість урахування стану невизначеності або нестандартності ситуацій (вирішення яких не передбачено в Концептуальній основі фінансової звітності або іншими стандартами), де існує необхідність застосування професійного судження.

У межах нашого дослідження прийняття рішення з урахуванням стану невизначеності стосується оцінки вартості бізнесу, включно з нестандартними для обліку ситуаціями, зокрема: визначення методики оцінки, обліку специфічних об'єктів (наприклад неідентифікованих активів, гудвілу); оцінка факторів внутрішнього та зовнішнього середовища (та визначення нефінансових показників, які їх характеризують), оцінка впливу ризиків тощо.

Зважаючи на це, в нашому дослідженні пропонуємо визначати поняття «професійне судження» як результат застосування судження (власної думки) особою в межах сфери її професійної діяльності на основі використання набутих нею професійних знань і досвіду. Своєю чергою, отриманий результат судження є основою для складання інтегрованої звітності в контексті створення вартості бізнесу.

Існує низка проблем, що пов'язані з професійним судженням бухгалтера. Проаналізуємо, які з них виділяють науковці (табл. 3.11).

Таблиця 3.11

Проблеми застосування професійного судження бухгалтером

Характер проблеми	Суть проблеми	Опис проблеми
Нормативна база	недостатній рівень нормативно-правового регулювання	- послаблення державного регулювання; - проблеми застосування законодавства у зв'язку з його якістю; - відсутність науково обґрунтованих нормативів витрат часу для бухгалтерів; - значні обсяги і висока інтенсивність <i>праці</i> бухгалтера (внаслідок великої трудомісткості робіт з виконання вимог податкового законодавства)
	наявність кількох регламентів звітності	- <i>існують кілька видів стандартів та рекомендацій від різних міжнародних органів стандартизації щодо інтегрованого звітування, що створює необхідність ретельного вивчення цих стандартів на предмет їх суперечності один одному</i>

Закінчення табл. 3.11

Характер проблеми	Суть проблеми	Опис проблеми
Нормативна база	добровільний характер	- немає чітких вимог та принципів до складання інтегрованого звіту та до інформації, яку в ньому слід зазначати, це створює формальне ставлення до складання звіту та призводить до його заповнення несуттєвою інформацією
Кваліфікація залучених осіб	недостатній рівень кваліфікації бухгалтерів	- нерозвиненість практики застосування професійного судження через прийняття формалізованих рішень щодо вирішення облікових завдань, орієнтованих на минулий практичний досвід та домінантні варіанти, які визначені нормативними приписами; - нерозуміння важливого значення професійного судження бухгалтера при ідентифікації загроз і проблем фінансово-господарської діяльності, окресленні напрямів їх вирішення; - дотримання принципів професійної етики бухгалтерів
	недостатній рівень кваліфікації керівників	- недостатність знань про правила та методи для адекватного представлення економічної реальності, на основі якої приймаються рішення різного порядку; - нерозуміння керівництвом облікових проблем, формальне ставлення (відношення) до обліку
	недостатній рівень кваліфікації користувачів звітності	- відсутність обізнаного користувача бухгалтерської інформації на більшості підприємств
	недостатній рівень кваліфікації інших фахівців, залучених до інтегрованого звітування	- нерозвинена інфраструктура доступних курсів, вебінарів та інших форм навчання ускладнює підготовку фахівців до роботи з інтегрованою звітністю, здобуття ними знань, необхідних для формування професійного судження на відповідному рівні; - брак практичного досвіду інтегрованого звітування
Організаційні чинники	відсутність внутрішніх регламентів рамок для застосування професійного судження	- відсутність-принципів і підходів щодо застосування професійного судження у наказі про облікову політику підприємства
Чинники зовнішнього середовища	війни, пандемії	- зростання невизначеності та урізноманітнення ситуацій, які ускладнюють формулювання професійного судження при ідентифікації, вимірюванні та визначенні суттєвості певних операцій, ситуацій та чинників
	кліматичні зміни	
	підвищення цін	

Джерело: систематизовано та доповнено автором на основі [110; 170; 184; 201; 240].

Отже, можна виділити такі основні проблемні аспекти застосування професійного судження бухгалтером у контексті інтегрованого звітування, а саме:

- законодавчий – пов’язаний із нормативним забезпеченням використання професійного судження бухгалтерами;
- організаційний – відсутнє внутрішнє регулювання підприємством застосування професійного судження бухгалтера;
- кваліфікаційний – відсутні необхідні знання, досвід і розуміння щодо правильного застосування професійного судження для формування інтегрованого звіту;
- чинники зовнішнього середовища – зростання невизначеності та виникнення різноманітних ситуацій, що ускладнюють формулювання професійного судження.

Ці проблеми набувають особливої актуальності на сьогодні, оскільки не так багато підприємств в Україні впровадили практику інтегрованого звітування і, відповідно, не так багато фахівців мають необхідні знання і практичний досвід для формування професійного судження.

Науковці пропонують такі шляхи вирішення проблем професійного судження (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

Шляхи вирішення проблем застосування професійного судження бухгалтером

Характер проблеми	Суть проблеми	Шляхи вирішення проблеми	Примітки
Нормативна база	недостатній рівень нормативно-правового регулювання	<i>Покращення рівня нормативно-правового регулювання шляхом:</i> - удосконалення наявних нормативних документів на основі міжнародних стандартів/рекомендацій щодо інтегрованого звітування; - запровадження нових нормативних документів на основі міжнародних стандартів/рекомендацій щодо інтегрованого звітування	Удосконалення нормативної бази

Продовження табл. 3.12

Характер проблеми	Суть проблеми	Шляхи вирішення проблеми	Примітки
Нормативна база	наявність кількох регламентів звітності	- впровадження нормативного документа, який визначає єдині принципи та вимоги інтегрованого звітування; - виділити з наявних регламентів основні принципи та вимоги, які не суперечать одне одному та на їх основі скласти інтегровану звітність	Удосконалення нормативної бази
	добровільний характер	- запровадити регламентування інтегрованого звітування в світі/Україні	
Кваліфікація залучених осіб	недостатній рівень кваліфікації бухгалтерів	постійне підвищення кваліфікації: - бухгалтер має регулярно проходити навчання та підвищення кваліфікації, щоб ознайомитися з новими обліковими стандартами та методами; - бухгалтер має регулярно проходити навчання та підвищення кваліфікації з інтегрованого звітування; розвиток аналітичних здібностей: - бухгалтер має розвивати свої аналітичні здібності, щоб приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності; відпрацювання навичок прийняття рішень; - бухгалтер має відпрацьовувати навички прийняття рішень у різних ситуаціях, щоб удосконалити свій досвід; - запровадити доступні курси, вебіари та інші форми навчання для підготовки бухгалтерів до роботи з інтегрованою звітністю, здобуття ними знань, необхідних для формування професійного судження на відповідному рівні	Удосконалення теоретичних знань і практичних навичок бухгалтера
Кваліфікація залучених осіб	недостатній рівень кваліфікації керівників	- запровадити доступні курси, вебіари та інші форми навчання для підготовки керівників до роботи з інтегрованою звітністю та на її основі прийняття управлінських рішень;	Удосконалення теоретичних знань і практичних навичок керівника

Закінчення табл. 3.12

Характер проблеми	Суть проблеми	Шляхи вирішення проблеми	Примітки
Кваліфікація залучених осіб	недостатній рівень кваліфікації користувачів звітності	- запровадити доступні курси, вебінари та інші форми навчання для підготовки різних користувачів до роботи з інтегрованою звітністю з метою спроможності вивчення на її основі інформації про створення вартості бізнесу; - підготовка та підвищення кваліфікації бухгалтерів; - подальше навчання та самонавчання; - підготовка достатньої кількості фахівців, які розуміють сучасні підходи, концепції та конкретні правила формування інформації в бухгалтерському обліку і звітності, а також мають сучасні навички ведення бухгалтерського обліку, підготовки, аналізу і аудиту бухгалтерської звітності	Удосконалення теоретичних знань і практичних навичок користувачів звітності
Організаційні чинники	відсутність внутрішніх регламентів рамок для застосування професійного судження	Доповнення облікової політики положеннями які визначають: - перелік умов та критеріїв, коли господарська операція (чи ситуація) потребує застосування професійного судження бухгалтера та прийняття рішень, які не визначені нормативними документами; - перелік та моделювання типових та нетипових господарських ситуацій і варіанти їх відображення в обліковій інформаційній системі, а також визначення впливу реалізації таких рішень на найбільш важливі показники фінансового стану й діяльності підприємства: фінансовий результат, валюта балансу, величина власного капіталу, показники рентабельності, ділової активності тощо; - розробити відповідний документ, де бухгалтер буде зазначати своє власне професійне судження щодо конкретної операції чи події	Удосконалення внутрішніх документів на підприємстві
Чинники зовнішнього середовища	війни, пандемії	- підтримувати обізнаність про зміни в зовнішньому середовищі підприємства, регулярно проводити його моніторинг	Удосконалення обізнаності бухгалтера в навколишньому середовищі
	кліматичні зміни		
	підвищення цін		

Джерело: систематизовано та доповнено автором на основі [127; 129; 185; 201; 266].

Запропоновані зміни до нормативних документів уможливлять визначити основні вимоги, принципи та критерії, які слід враховувати при застосуванні професійного судження при інтегрованому звітуванні.

Удосконалення теоретичних знань і практичних навичок бухгалтерів дасть змогу підвищити кількість фахівців, які розбиратимуться в питаннях у контексті створення вартості бізнесу, тримати бухгалтерів у курсі, переймати актуальний досвід фахівців, які готові ділитися своїм досвідом, та на цій основі застосовувати професійне судження у процесі інтегрованого звітування або з метою оцінки вартості бізнесу.

Удосконалення теоретичних знань і практичних навичок керівників та користувачів звітності дозволить покращити навички аналізу інтегрованого звіту та ефективніше приймати економічні рішення на його основі. Удосконалення внутрішніх документів на підприємстві допоможе фахівцю зрозуміти процес формування професійного судження під час інтегрованого звітування та при підготовці інформації про вартість бізнесу.

Удосконалення обізнаності бухгалтера в навколишньому середовищі допоможе ефективніше застосовувати професійне судження при зміні або виникненні непередбачуваних обставин у навколишньому середовищі підприємства.

Професійне судження бухгалтера має великий вплив на обліковий процес підприємства і, зокрема, формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

У межах нашого дослідження потрібно визначити об'єкти професійного судження при формуванні облікового забезпечення створення вартості бізнесу, насамперед в частині інтегрованої звітності, яка має багато невизначеностей через застосування підходу, побудованого на принципах, розглянутих у п. 3.2.

Проаналізуємо напрями впливу професійного судження на оцінку вартості бізнесу, які виділяють вітчизняні та зарубіжні науковці (дод. Я, табл. Я.1).

З огляду на це, систематизуємо приклади впливу професійного судження на оцінку вартості бізнесу, наведені вітчизняними і зарубіжними вченими (табл. 3.13).

Таблиця 3.13

**Напрями впливу професійного судження на оцінку вартості бізнесу у
працях вітчизняних і зарубіжних науковців**

№ з/п	Автор(и)	Облік і складання звітності	Оцінка об'єктів обліку	Оцінка ризиків	Оцінка факторів внутрішнього та зовнішнього середовища	Аналіз потреб користувачів звітності	Формування облікової політики	Інформаційне забезпечення користувачів звітності
	Підходи							
1	Н.В. Гуріна, К.К. Приходько [129]	+		+	+		+	
2	І.Б. Садовська, К.Є. Нагірська [268]	+	+	+			+	
3	Т.В. Розіт, Т.Л. Слюніна [265]					+		+
4	О. Шерстюк [302]	+	+					+
5	О. Кудря-Висоцька, І. Вагнер, І. Демко [185]	+				+	+	+
6	В. М. Жук, Є. Ю. Попко, Ю. Л. Шендерівська [144]	+			+		+	+
7	Т.Г. Маренич, Т.В. Ковальова [201]	+				+		+
8	О.В. Усатенко, М.С. Пашкевич [290]	+	+					
9	Н.В. Гуріна, Л.В. Блищик [127]	+						
10	В.І. Кузь [184]	+	+				+	

Джерело: виконано на основі [127; 129; 144; 184; 185; 201; 265; 268; 290; 302].

Проаналізувавши напрями впливу професійного судження на оцінку вартості бізнесу, можна сказати, що кожен з них є важливим на певних етапах облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

У результаті аналізу можемо виділити такі процедури та об'єкти професійного судження в контексті облікового забезпечення створення вартості бізнесу (табл. 3.14).

Таблиця 3.14

Процедури та об'єкти професійного судження створення вартості бізнесу

№ з/п	Напрями впливу професійного судження	Процедури, які потребують професійного судження	Об'єкти професійного судження
1	Формування облікової політики	- визначення методики та процедур облікового забезпечення створення вартості бізнесу	- методи та процедури ведення обліку та формування звітності; - принципи інтегрованого звітування
2	Аналіз потреб користувачів звітності	- визначення ключових питань у розрізі економічних, соціальних та/або екологічних аспектів подання інформації	- потреби користувачів звітності
3	Оцінка факторів та ризиків створення вартості бізнесу	- інтегральний індикатор внутрішнього середовища підприємства [59]; - SWOT-аналіз; - PEST-аналіз; - п'ять конкурентних сил Портера	- середовище, в якому функціонує підприємство; - внутрішні фактори; - зовнішні фактори; - ризики створення вартості бізнесу
4	Ведення обліку (збір, аналіз, обробка вихідних даних, оцінка об'єктів обліку)	- визначення вимог до вихідних даних; - визначення вимог до облікових даних та формування інформації про вартість бізнесу; - аналіз та обробка вихідних даних; - оцінка об'єктів обліку	- джерела вихідних даних; - вихідні дані; - облікові дані; - об'єкти обліку
5	Трансформація облікових даних та формування інформації про створення вартості бізнесу	- формування фінансових та нефінансових показників створення вартості бізнесу; - формування капіталів	- фінансові показники; - нефінансові показники; - капітали; - інша інформація про створення вартості бізнесу
6	Складання та подання звіту	- визначення суттєвих факторів створення вартості бізнесу; - визначення суттєвих (тем) питань до розкриття; - визначення формату подання інформації про вартість бізнесу; - визначення межі та структури інтегрованого звіту	- суттєві фактори створення вартості бізнесу; - суттєві теми (питання); - межі звітності

Джерело: виконано на основі [127; 129; 144; 184; 185; 201; 265; 268; 290; 302].

Одними з найголовніших етапів облікового забезпечення створення вартості бізнесу, які потребують професійного судження, є визначення факторів, що «істотно

впливають на здатність організації створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі» [40], суттєвості інформації, яка подається в інтегрованому звіті, та межі звітності.

Згідно з МОІЗ, «інтегрований звіт повинен розкривати інформацію про фактори» [40]. Розкриття інформації про внутрішні та зовнішні фактори (та підходи до їх визначення) є важливими, оскільки вони є передумовою для визначення суттєвої інформації (зокрема визначення суттєвих тем) в інтегрованій звітності.

Етапи процесу визначення факторів створення вартості бізнесу, суттєвої для розкриття інформації та межі звітності, як основи підготовки та подання інтегрованого звіту, наведено в табл. 3.15.

Таблиця 3.15

**Етапи процесу визначення факторів створення вартості бізнесу,
суттєвої для розкриття інформації та межі звітності за МОІЗ**

Крок	Завдання, що потребує професійного судження
Визначення доречності відображення факторів	
1	Виявлення релевантних факторів*. Виявлені фактори визначають шляхом обговорення на засіданнях осіб, які відповідають за корпоративне управління. Розуміння поглядів ключових зацікавлених сторін є виключно важливим для виявлення релевантних факторів. До складу релевантних факторів повинні включатися фактори, щодо яких можуть бути порівняно легко вжиті дії в короткостроковій перспективі, але які у разі недостатньої уваги до них надалі здатні стати більш руйнівними або щодо яких буде складно вжити дії в середньостроковій та довгостроковій перспективі. Фактори не виключаються через небажання організації робити дії щодо них або відсутності в неї розуміння, як з ними впоратися
2	Оцінка важливості. Для визначення доречності відображення факторів в інтегрованому звіті слід оцінити масштаб їх впливу на створення вартості бізнесу. Масштаб оцінюється шляхом розгляду питання про те, чи вплив фактора на стратегію, корпоративне управління, результати діяльності чи перспективи є таким, що він здатний суттєво вплинути на створення, збереження або втрату вартості з часом. Оцінюючи масштабу впливу організація бере до уваги його: • кількісні та якісні характеристики; • фінансові, операційні, стратегічні, репутаційні та регуляторні аспекти; • область прояву результатів впливу, чи то внутрішня, чи зовнішня; • часові обмеження»
3	Пріоритезація важливих факторів. Після визначення складу важливих факторів встановлюється їхня пріоритетність виходячи з масштабу їхнього впливу. Такий підхід дозволяє зосередитися на найважливіших факторах при визначенні порядку їх відображення у звітності

Закінчення табл. 3.15

Крок	Завдання, що потребує професійного судження
Визначення суттєвості	
1	Виявлення релевантних внутрішніх і зовнішніх факторів виходячи з їхньої здатності впливати на створення вартості бізнесу
2	Оцінка важливості релевантних факторів з огляду на їх відомий чи потенційний вплив на створення вартості бізнесу
3	Пріоритезація факторів на основі їхньої відносної важливості
4	Визначення складу інформації, що розкривається відносно суттєвих факторів
Визначення межі звітності	
1	Концепція периметра (межі) звітності за МОІЗ є ключовою у процесі визначення суттєвості. Наступні два аспекти беруться до уваги при визначенні периметра інтегрованого звіту: • організація, яка звітує відповідно до вимог стандартів фінансової звітності, – тобто периметр, який використовується з метою фінансової звітності; • ризики, можливості та підсумки діяльності, обумовлені або пов'язані з іншими компаніями / зацікавленими сторонами, не включеними до складу організації, що звітує, і мають значний вплив на здатність організації, що звітує, створювати вартість [39]. Іншими словами, до уваги береться обсяг фінансової та нефінансової інформації, яка буде визначати межу інтегрованого звіту
1.1	Організація, що звітує Організація, яка звітує відповідно до вимог стандартів фінансової звітності, встановлює склад дочірніх компаній, спільних підприємств та асоційованих компаній, операції та пов'язані з ними події, які включаються до фінансової звітності організації. Організація, що звітує, визначається відповідно до застосовних стандартів фінансової звітності, що розглядають концепції контролю або значного впливу
1.2	Ризики, можливості та підсумки діяльності Другий аспект визначення периметра звітності полягає у виявленні ризиків, можливостей і підсумків діяльності, зумовлених або пов'язаних з компаніями / заінтересованими сторонами, не включеними до складу організації, що звітує, і мають значний вплив на здатність організації створювати вартість. Зазначені інші компанії / зацікавлені сторони можуть бути «пов'язаними сторонами» для цілей фінансової звітності, але їхній склад, як правило, цим не вичерпується
2	Такі компанії / зацікавлені сторони розглядаються щодо периметра звітності: працівники; клієнти; постачальники; бізнес-партнери; місцеві спільноти; інші сторони

** Релевантні фактори – це ті фактори, які впливають на здатність організації створювати вартість, що визначається шляхом розгляду їх впливу на стратегію, корпоративне управління, результати діяльності чи перспективи організації.*

Джерело: виконано на основі [40].

Процес визначення суттєвості застосовується як для позитивних, так і для негативних факторів та є основою для виявлення потенційних ризиків і можливостей, сприятливих і несприятливих результатів діяльності, а також її перспектив. Процес застосовується щодо фінансової та іншої інформації. Такі фактори можуть мати прямі

наслідки для самої організації або впливати на капітали, що належать чи доступні іншим сторонам [40].

МОІЗ зазначає про необхідність взаємодії з користувачами звітності під час процесу визначення суттєвості. Реалізація цього принципу допоможе згенерувати та відобразити в інтегрованому звіті інформацію, яка цікавить її користувачів.

Для визначення того, яку інформацію про істотні фактори варто відображати в інтегрованому звіті, також потрібно застосовувати професійне судження, яке має враховувати точки зору потенційних користувачів звітності (насамперед постачальників фінансового капіталу) за результатами взаємодії з ними.

При формуванні облікового забезпечення створення вартості бізнесу також слід враховувати рекомендації IFRS S1 [38], GRI 3 [31], ESRS 2 [24] щодо визначення суттєвої до розкриття у звітності інформації. Зазначені міжнародні нормативні документи мають положення щодо визначення суттєвих тем, які можна використати для відображення інформації про створення вартості бізнесу в інтегрованій звітності (табл. 3.16).

Таблиця 3.16

Визначення суттєвих тем (питань) до розкриття у звітності за міжнародними нормативними документами

Крок	Опис кроку
GRI 3	
1	Проведення початкового загального огляду своєї діяльності та ділових відносин, контексту сталого розвитку, в якому вони відбуваються, та огляд своїх зацікавлених сторін (враховувати діяльність, ділові відносини, зацікавлені сторони та контекст сталого розвитку всіх суб'єктів господарювання, яких вона контролює або в яких має інтерес (наприклад дочірні компанії, спільні підприємства, афілійовані особи), включно з частками меншості)). Можна застосувати галузеві стандарти GRI, які описують контекст секторів, і вони також можуть допомогти на цьому кроці
2	Визначення свого фактичного та потенційного впливу на економіку, навколишнє середовище та людей, включно з впливом на їхні права людини, у всій діяльності та ділових відносинах організації (фактичний вплив – це той, який вже відбувся, а потенційний вплив – той, який міг би відбутися, але ще не відбувся). Для визначення свого впливу використовувати інформацію: - з власних або сторонніх оцінок впливу на економіку, навколишнє середовище та людей, включно з впливом на їхні права людини; - з юридичних оглядів, систем управління антикорупційним дотриманням вимог, фінансових аудитів, перевірок охорони праці та безпеки праці, а також документів акціонерів. - з будь-яких інших відповідних оцінок ділових відносин, проведених організацією або галузевими чи багатосторонніми ініціативами

Закінчення табл. 3.16

Крок	Опис кроку
GRI 3	
3	Оцінка значущості виявлених впливів, щоб визначити їх пріоритетність. Оцінка значущості впливів включає кількісний та якісний аналіз, у деяких випадках – суб’єктивне рішення. Щоб оцінити значущість свого впливу, організація повинна проконсультуватися з: - відповідними зацікавленими сторонами; - відповідними внутрішніми або зовнішніми експертами
4	Встановлення порогу для визначення того, які теми є суттєвими. Оцінка значущості впливу стосовно інших впливів, які визначила організація. Розташування своїх впливів від найбільш до найменш значущих та встановлення граничної точки або порогу, щоб визначити, на якому з впливів зосередити свою звітність. Документування встановлення порогу (для полегшення визначення пріоритетів необхідно групувати впливи за темами)
ESRS (ESRS 2)	
1	Моніторинг потенційного та фактичного впливу підприємства на людей та навколишнє середовище на основі процесу належної перевірки підприємства
2	Моніторинг ризиків і можливостей, які мають або можуть мати фінансові наслідки
3	Оцінка загального профілю ризиків підприємства та процесів управління ризиками
4	Виявлення та оцінка можливостей підприємства
IFRS 1	
1	Оцінка, чи є визначена згідно зі Стандартом інформація, окремо або в поєднанні з іншою інформацією, суттєвою в контексті розкриття фінансової інформації суб’єкта господарювання, пов’язаної зі сталим розвитком, в цілому.
2	Оцінка, чи є суттєвою інформація про можливі майбутні події, з урахуванням: - потенційного впливу подій на суму, час та невизначеність майбутніх грошових потоків суб’єкта господарювання в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі (що називається «можливий результат»); та - діапазону можливих результатів та ймовірності настання можливих результатів у цьому діапазоні

Джерело: виконано на основі [24; 31; 38].

Проаналізувавши підходи до визначення суттєвих тем (питань) у міжнародних нормативних документах, можна зробити висновок, що вони більш детально розкриті в GRI 3 [31]. Цей підхід схожий із підходом до визначення суттєвості в контексті створення вартості за МОІЗ, що свідчить про те, що вони не суперечать один одному та певною мірою можуть взаємодоповнюватися.

У рамках концептуального підходу до облікового забезпечення створення вартості бізнесу (п. 1.3) межа звітності визначається обсягом інформації з фінансової звітності (економічний аспект) підприємства, поєднаним з обсягом додаткової інформації (екологічний, соціальний та управлінський аспекти), яка є суттєвою (значимою) для користувачів звітності.

Зважаючи на наведене вище, можна сказати, що на основі визначеної суттєвості має будуватися звітність та її межі. Межі звітності визначаються на основі обсягу інформації з фінансової звітності та обсягу додаткової інформації, яка є суттєвою для користувачів звітності. Якщо підприємства складають фінансову та інтегровану звітність, доцільно визначати суттєвість окремо для фінансової та інтегрованої звітності, оскільки у фінансовій звітності вона визначається для фінансових показників (економічний аспект), а в інтегрованій – також і для нефінансових показників та інформації в екологічному, соціальному й управлінському аспектах.

Проведено аналіз підходів до відображення інформації про суттєвість в інтегрованих звітах зарубіжних підприємств (дод. Я, табл. Я.2). Проаналізувавши інтегровані звіти зарубіжних підприємств, можемо виділити таку інформацію про суттєвість, яку вони найчастіше відображують в інтегрованому звіті, а саме:

- вид суттєвості, який використовує підприємство;
- процес визначення суттєвих питань;
- суттєві питання (теми), що пов'язані зі створенням вартості бізнесу;
- додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання.

Серед підходів до визначення суттєвості, які підприємства переважно зазначають в інтегрованому звіті, можна виокремити такі:

- подвійна суттєвість, що включає суттєвість для фінансової звітності та суттєвість для виконання (IFRS);
- подвійна суттєвість, що включає екологічний та соціальний аспекти або екологічний та управлінський аспекти (GRI, ESRS, SASB);
- триаспектна суттєвість (за темами ESG), що містить в собі екологічний, соціальний та управлінський аспекти.

Вищенаведені підходи до визначення суттєвості не суперечать підходу, який рекомендований МОІЗ, а доповнюють його. Їх використання дає змогу застосувати професійне судження при визначенні суттєвої інформації для користувачів звітності, охоплюючи різні аспекти діяльності підприємства, що можуть впливати на вартість бізнесу.

З метою максимального охоплення всіх суттєвих питань (тем) при визначенні суттєвості доречно орієнтуватися на триаспектний підхід. Він передбачає збір великої кількості інформації, проте інтегрована звітність, складена з урахуванням цього підходу, забезпечить необхідною інформацією про створення вартості бізнесу всі групи користувачів звітності (зокрема постачальників фінансового капіталу). Як зазначають підприємства в інтегрованому звіті, вони зосереджені переважно на факторах, які можуть суттєво вплинути на створення вартості бізнесу в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі та які становлять найбільший інтерес для інвесторів як основної аудиторії. Проте у змісті підрозділу «Суттєвість» сам процес визначення внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на створення вартості бізнесу та їх перелік не розкрито. На нашу думку, етап визначення внутрішніх і зовнішніх факторів є важливим для подальшого застосування професійного судження при визначенні суттєвих питань (тем) для підприємства та його зацікавлених сторін, тому потребує належного розкриття.

Вважаємо за потрібне в інтегрованому звіті додатково розкривати підхід (кроки) до визначення суттєвих факторів, що впливають на створення вартості бізнесу. З цією метою пропонуємо такий порядок визначення суттєвих з точки зору впливу на створення вартості бізнесу факторів на основі рекомендацій МОІЗ та визначених факторів у п. 1.2 (рис. 3.7).

1. Проаналізувати внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства			
2. Виділити низку неконтрольованих зовнішніх факторів, що впливають на створення вартості бізнесу			
3. Виділити внутрішні фактори, що впливають на створення вартості бізнесу за такими групами			
Майнового стану підприємства	Виробничо-інноваційної діяльності підприємства	Кадрового потенціалу підприємства	Управлінської спроможності підприємства
4. Оцінити фактори за масштабом впливу на створення вартості бізнесу з боку підприємства			
5. Надати перелік факторів для оцінки масштабу впливу на створення вартості бізнесу користувачам звітності			
6. Визначити суттєві фактори впливу на створення вартості бізнесу			

Рис. 3.7. Порядок визначення суттєвих з точки зору впливу на створення вартості бізнесу факторів на основі професійного судження

Джерело: виконано на основі [2; 4; 5; 19; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 98; 99].

Запропонований порядок визначення факторів впливу на створення вартості бізнесу допоможе визначити суттєві фактори для підприємства та користувачів звітності, на основі яких є можливість належним чином визначити суттєвість в інтегрованій звітності підприємства. Відображення додаткової інформації про аналіз середовища та визначення факторів впливу на створення вартості бізнесу сприятиме більш детальному розкриттю підходів до визначення суттєвості в інтегрованій звітності підприємства.

На основі отриманої інформації підприємство переходить на наступні етапи визначення суттєвості, а саме: визначення суттєвих питань (тем), що пов'язанні зі створенням вартості бізнесу.

Процес визначення суттєвих питань (тем) у проаналізованих інтегрованих звітах підприємств виконують за допомогою послідовних кроків, що передбачають:

- обговорення та аналіз господарської діяльності підприємства;
- визначення суттєвих питань (тем);
- створення опитувальника або анкети для користувачів звітності;
- визначення пріоритетності цих питань, узгоджуючи із користувачами звітності та іншими зацікавленими сторонами шляхом опитування/анкетування;
- ранжування суттєвих питань;
- затвердження питань у керівництва;
- побудова матриці суттєвості;
- документування та розкриття інформації в інтегрованому звіті.

Зміст та питання (теми), які розкривають, мають бути суттєвими як для самого підприємства, так і для його зацікавлених сторін. Відповіді на визначені питання (теми) збираються з різних каналів і форумів взаємодії з внутрішніми та зовнішніми користувачами звітності.

Деякі підприємства в інтегрованому звіті наводять детальний опис кожного кроку, інші – просто роблять перелік цих кроків. Також є підприємства, які не розкривають усіх кроків, що є важливими для визначення суттєвості, або взагалі не зазначають їх, що може сигналізувати про те, що підприємство взагалі їх не виконує

чи не повністю розкриває процес визначення суттєвості в інтегрованому звіті. На нашу думку, важливо наводити короткий опис виконаних кроків для забезпечення розуміння процесу визначення суттєвості користувачами звітності.

На основі проаналізованих інтегрованих звітів зарубіжних підприємств пропонуємо такий підхід до оцінки суттєвості в контексті створення вартості бізнесу (рис. 3.8).

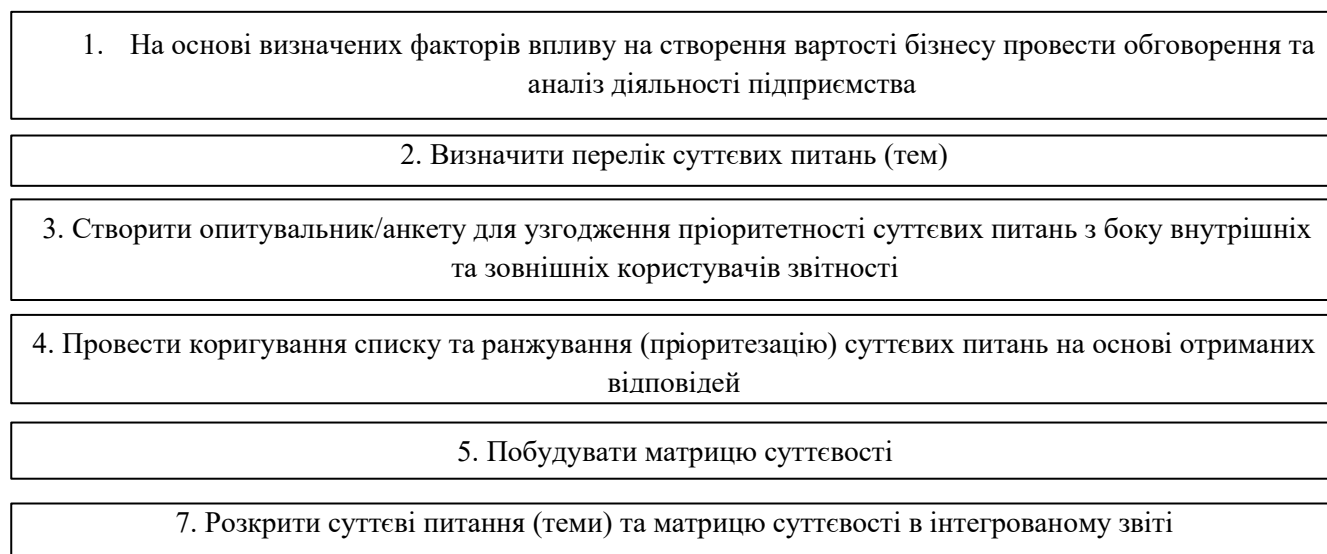

Рис. 3.8. Процес визначення суттєвих питань в інтегрованій звітності на основі професійного судження

Джерело: виконано на основі [2; 4; 5; 19; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 98; 99].

Вищенаведений підхід до оцінки суттєвості в інтегрованій звітності допоможе підприємствам визначити суттєві питання в контексті створення вартості бізнесу, які є значимими для внутрішніх та зовнішніх користувачів звітності.

До кожного кроку необхідно навести короткий опис для забезпечення розуміння користувачами підходів до визначення суттєвих питань в інтегрованому звіті.

З метою повноцінного розкриття інформації про визначення суттєвості в інтегрованій звітності підприємства доцільно доповнити структуру підрозділу «Суттєвість» інформацією про аналіз середовища, в якому функціонує підприємство, та факторів, які впливають на створення вартості бізнесу. Пропонуємо таку структуру підрозділу «Суттєвість» в інтегрованій звітності (рис. 3.9).

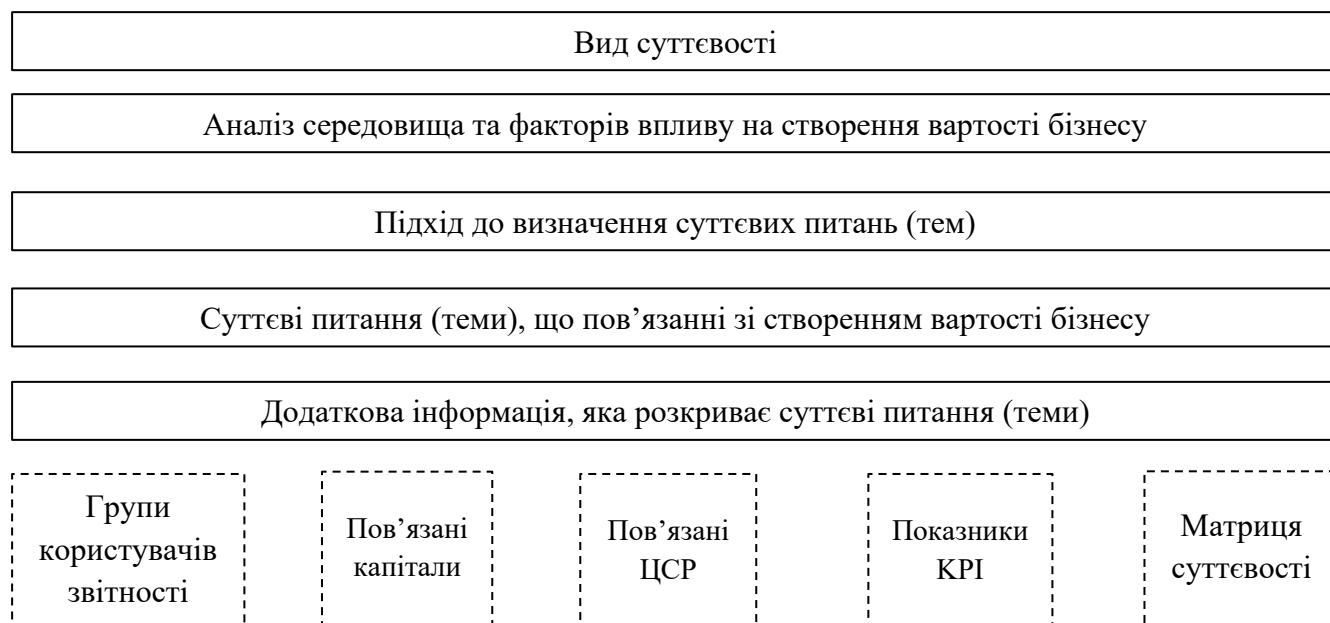

Рис. 3.9. Структура підрозділу «Суттєвість» в інтегрованій звітності

Джерело: виконано на основі [2; 4; 5; 19; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 98; 99].

Запропонована структура підрозділу «Суттєвість» дозволить надавати користувачам звітності більш докладну інформацію про процес визначення суттєвої інформації в інтегрованому звіті. Своєю чергою, така структура при застосуванні професійного судження допомагає дотримуватися певного порядку дій для вирішення питань з визначення суттєвості та суттєвої інформації.

У результаті проведеного дослідження побудуємо модель застосування професійного судження в обліковому забезпеченні створення вартості бізнесу (рис. 3.10).

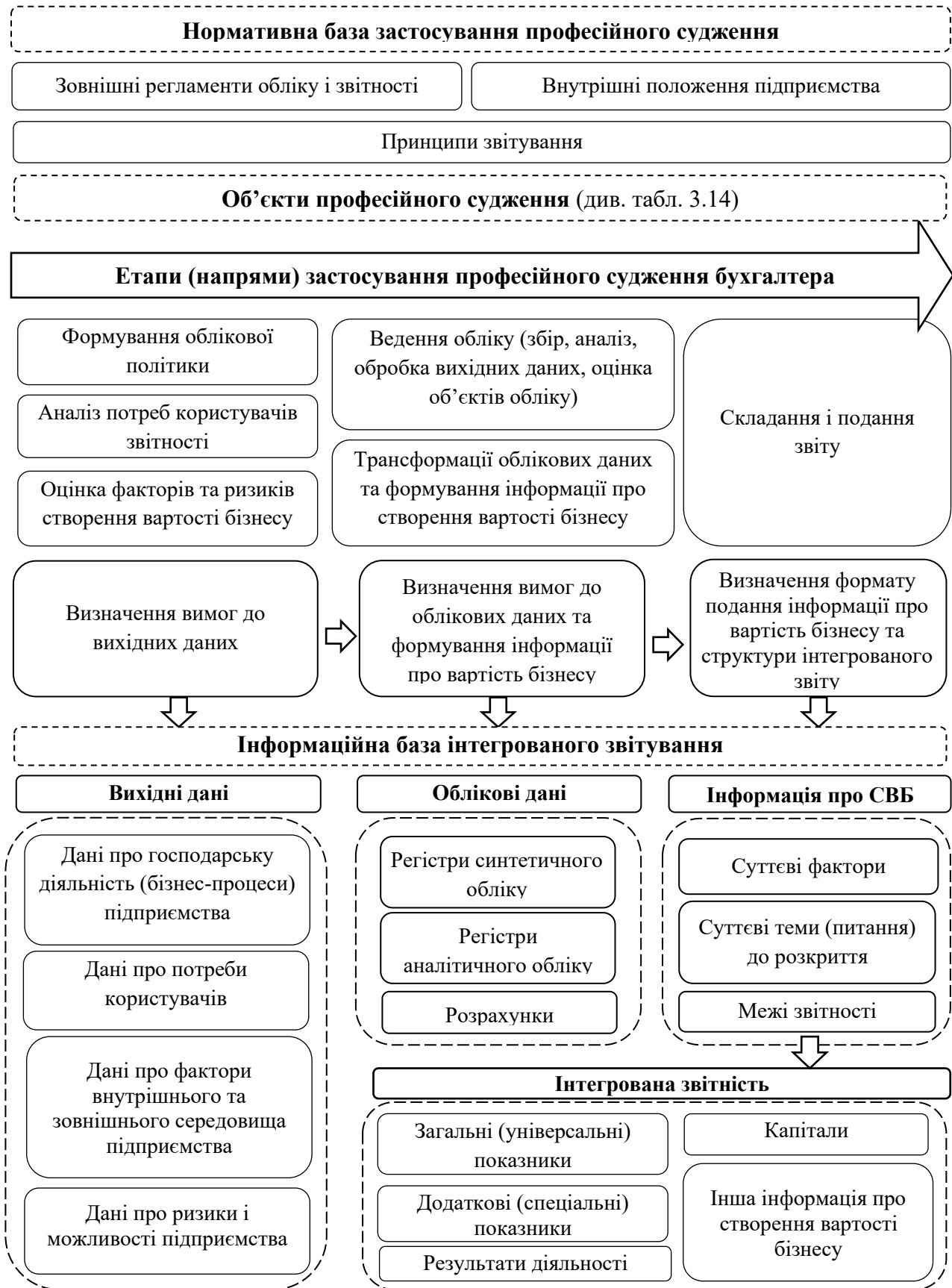

Рис. 3.10. Модель застосування професійного судження при обліковому забезпеченні створення вартості бізнесу

Джерело: розроблено автором.

Запропонована модель відображає процес застосування професійного судження при визначенні вимог до вихідних даних та звітної інформації про вартість бізнесу на кожному етапі облікового забезпечення створення вартості бізнесу. Вона дозволяє визначити порядок дій застосування професійного судження для отримання певних даних або інформації в процесі облікового забезпечення.

Як вже було зазначено раніше, професійне судження в обліковому забезпеченні створення вартості бізнесу необхідно застосовувати, спираючись на принципи інтегрованого звітування. В табл. 3.17 проаналізовано, за якими принципами застосовувати професійне судження на певних етапах облікового забезпечення.

Таблиця 3.17

Використання принципів інтегрованого звітування в обліковому забезпеченні створення вартості бізнесу

№ з\п	Етапи облікового забезпечення	Принципи інтегрованого звітування						
		Стратегічна спрямованість та орієнтація на майбутнє	Зв'язність інформації	Взаємодія із зацікавленими сторонами	Суттєвість (матеріальна істотність)	Стислість	Достовірність і повнота	Послідовність і порівнюваність
1	Формування облікової політики	+	+	+	+	+	+	+
2	Аналіз потреб користувачів звітності			+	+			
3	Оцінка факторів та ризиків створення вартості бізнесу		+		+		+	
4	Ведення обліку (збір, аналіз, обробка вихідних даних, оцінка об'єктів обліку)	+	+		+		+	
5	Трансформація облікових даних та формування інформації про створення вартості бізнесу	+	+		+		+	
6	Складання та подання звіту					+		+

Джерело: виконано на основі [40].

При формуванні облікової політики підприємства важливо дотримуватися всіх зазначених у МОІЗ принципів, що дасть змогу визначити необхідні методи та процедури облікового забезпечення. На кожному етапі облікового забезпечення є

принципи, які є більш важливими або доречними за інші для прийняття професійного судження.

Застосування професійного судження під час аналізу потреб користувачів звітності переважно виконується на основі принципів взаємодії із зацікавленими сторонами та суттєвості. Такий підхід передбачає розуміння та врахування потреб користувачів звітності щодо суттєвої інформації про створення вартості бізнесу.

Використання професійного судження під час оцінки факторів та ризиків створення вартості бізнесу здійснюється на основі принципу зв'язності інформації та принципу достовірності й повноти. Базуючись на цих принципах, особа, яка виконує оцінку факторів та формує про них інформацію, орієнтується як на позитивні, так і на негативні істотні фактори, визначає їх взаємозв'язок та вплив на створення вартості бізнесу.

Застосування професійного судження під час збору, аналізу, обробки вихідних даних, а також їх трансформації виконується з урахуванням принципів стратегічної спрямованості та орієнтації на майбутнє, зв'язності інформації, суттєвості, достовірності та повноти. Такий підхід передбачає обробку даних та формування інформації про створення вартості бізнесу, орієнтуючись на коротко-, середньо- та довгострокову перспективу та з урахуванням істотного впливу на неї позитивних і негативних факторів.

Використання професійного судження під час складання інтегрованого звіту здійснюється на основі принципу стислості та принципу послідовності й порівнюваності. Такий підхід полягає у визначенні відповідальною особою найсуттєвішої та найважливішої інформації з усієї наявної для складання стислого та лаконічного інтегрованого звіту з урахуванням можливості його порівняння зі звітами інших організацій.

Професійне судження в обліковому забезпеченні створення вартості бізнесу застосовується на основі зовнішніх та внутрішніх регламентів. Зовнішні регламенти складають національні та міжнародні стандарти, рекомендації та інші нормативні документи (наприклад МОІЗ, GRI, IFRS 1,2 тощо). Внутрішні регламенти – внутрішні

стандарти, інструкції та настанови підприємства із застосування професійного судження.

Одними з основних критеріїв професійного судження є знання та досвід. Знання можна розподілити так: теоретичні знання з ведення бухгалтерського обліку, складання звітності тощо; розуміння вимог національних та міжнародних нормативних документів, внутрішніх регламентів для прийняття рішень на їх основі. Досвід, своєю чергою, – це практичні знання та навички у сфері ведення обліку, складання звітності тощо.

Чинники, які впливають на професійне судження в контексті створення вартості бізнесу, можуть бути позитивними та негативними, виділимо такі (табл. 3.18).

Таблиця 3.18

Чинники професійного судження при інтегрованому звітуванні

№ з/п	Позитивні чинники	Негативні чинники
1	Великий обсяг теоретичних знань з ведення обліку, оцінки вартості бізнесу тощо	Недостатній обсяг теоретичних знань з ведення обліку, оцінки вартості бізнесу тощо
2	Великий практичний досвід ведення обліку, оцінки вартості бізнесу тощо	Недостатній практичний досвід ведення обліку, оцінки вартості бізнесу тощо
3	Наявність досвіду ведення бухгалтерського обліку з урахуванням у його системі екологічного та соціального аспектів	Відсутність досвіду ведення бухгалтерського обліку з урахуванням у його системі екологічного та соціального аспектів
4	Наявність досвіду складання інтегрованого звіту у зарубіжних підприємствах	Відсутність досвіду складання інтегрованого звіту в зарубіжних підприємствах

Джерело: розроблено автором.

У таблиці 3.18 наведено приклади чинників, які можуть впливати на застосування професійного судження і залежать від попереднього досвіду та професійних навичок особи, яка відповідає за прийняття рішення щодо облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

Зважаючи на результати дослідження, сформуємо структуру роз'яснень щодо застосування професійного судження в частині інтегрованої звітності (рис. 3.11).

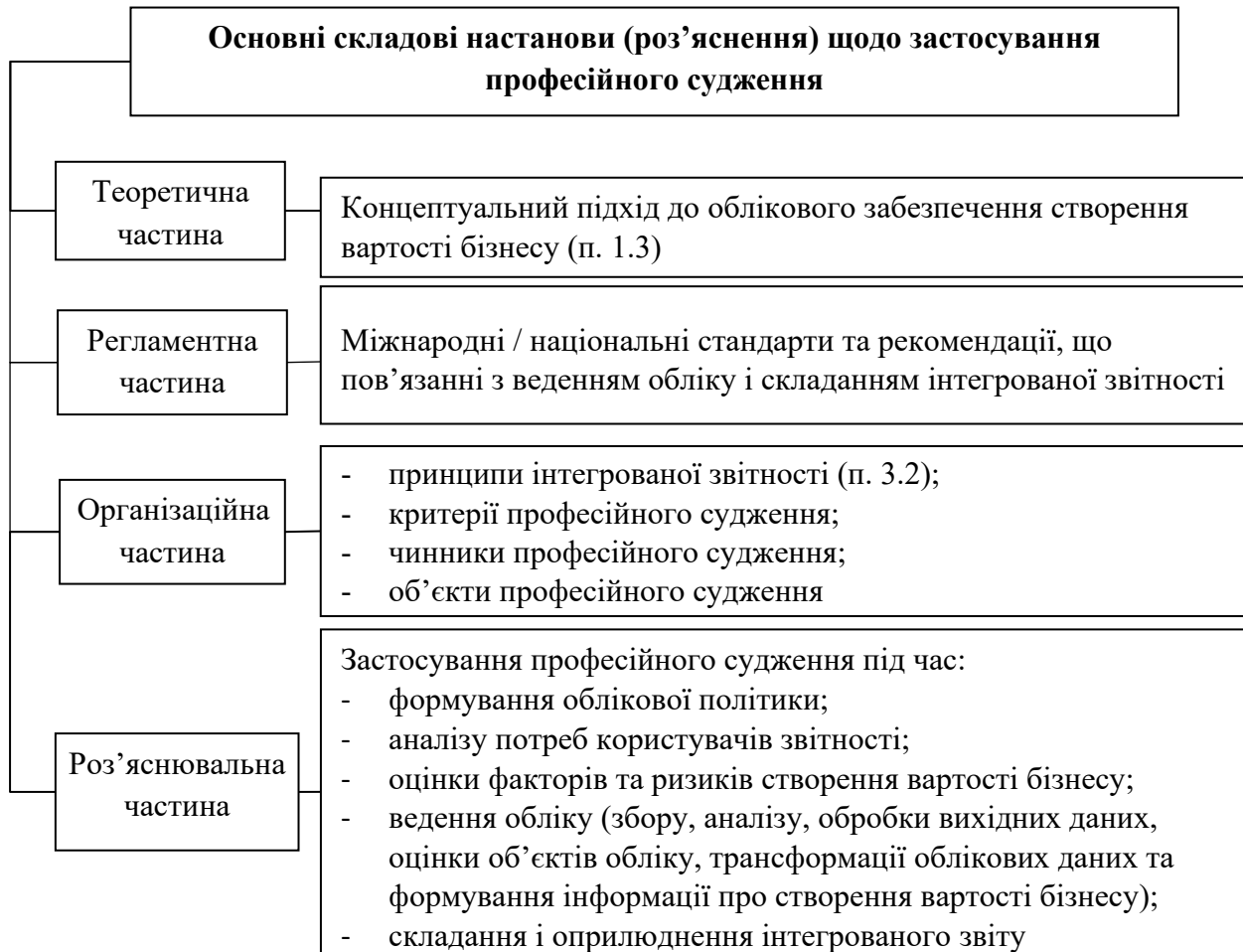

Рис. 3.11. Зміст роз'яснення щодо застосування професійного судження бухгалтера в частині інтегрованої звітності

Джерело: складено автором.

Запропонована структура є основою для формування роз'яснень щодо застосування професійного судження в частині інтегрованої звітності. Організаційна частина допомагає визначити принципи, на які необхідно орієнтуватися при застосуванні професійного судження, об'єкти, на які насамперед варто звернути увагу тощо. Своєю чергою, роз'яснювальна частина надає роз'яснення щодо застосування професійного судження на кожному етапі облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

Проведений аналіз показав, що професійне судження бухгалтера за кожною процедурою, яка потребує його застосування, є одним із ключових факторів забезпечення повноти і достовірності звітності про створення вартості бізнесу.

Висновки до розділу 3. Проведене дослідження дозволяє зробити представлені нижче висновки.

П. 3.1. Відсутність формалізованого чи загально визнаного переліку показників інтегрованої звітності ускладнює її підготовку підприємствами та порівняння користувачами. З урахуванням рекомендацій Міжнародної основи інтегрованої звітності, пропозицій науковців, вітчизняної і зарубіжної практики, а також факторів впливу і галузевої специфіки діяльності підприємства формалізовано підходи до оцінки фінансового, виробничого, людського, інтелектуального, соціально-репутаційного та природного капіталів та сформовано реєстр фінансових і нефінансових показників інтегрованої звітності з виокремленням загальних (універсальних) і додаткових (специфічних). Розроблений реєстр є основою для забезпечення повноти, релевантності та порівнюваності інформації про процес створення вартості підприємством у короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періодах і має як наукову, так практичну цінність.

П. 3.2. Реалізація обраного концептуального підходу до облікового забезпечення створення вартості бізнесу вимагає єдиної інформаційної основи для формування і фінансової, і інтегрованої звітності. Уточнено методологічний зв'язок між об'єктами бухгалтерського обліку та капіталами інтегрованого звіту, а також між принципами фінансового та інтегрованого звітування. Модифікована модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності забезпечує акумулювання облікових даних та їх трансформація у показники капіталів для відображення в інтегрованому звіті. Відповідно до неї уточнено структуру облікової політики підприємства. При цьому модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності доповнює відповідну модель для фінансової звітності, що відповідає рекомендаціям МОІЗ, дозволяє доповнити фінансові показники нефінансовими і в результаті сформувати повну систему корпоративної звітності.

П. 3.3. З метою облікового забезпечення створення вартості бізнесу застосовується професійне судження бухгалтера, зокрема при аналізі потреб користувачів звітності, оцінці факторів зовнішнього та внутрішнього середовища,

формуванні облікової політики, визначенні основних тем для розкриття, виконанні облікових процедур, підготовці та поданні інтегрованого звіту. Модель застосування професійного судження бухгалтера поєднує нормативну базу, принципи інтегрованої звітності, об'єкти, етапи (напрями) та процедури обліку та інформаційну базу інтегрованого звітування. Роз'яснення щодо застосування професійного судження бухгалтером слід включити до наказу про облікову політику підприємства для основи її реалізації в процесі облікового забезпечення створення вартості бізнесу. Аналіз підходів до професійного судження бухгалтера в процесі інтегрованого звітування свідчить про зростання ролі бухгалтерів при управлінні й оцінці створення вартості бізнесу.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове розв'язання важливої наукової проблеми – розробки теоретично-методологічних і організаційно-методичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо облікового забезпечення створення вартості бізнесу. За результатом авторських досліджень сформульовані висновки і пропозиції концептуально-теоретичного, методологічного та прикладного характеру, які відображають вирішення поставлених завдань відповідно до визначеної мети:

1. Невизначеність щодо економічної суті такої базової категорії як «бізнес» зумовлює неоднозначне трактування поняття «вартість бізнесу» та його ідентифікацію як об'єкта обліку та звітності. З метою оцінки та управління вартість бізнесу має враховувати не лише фінансову (економічну), але й нефінансову цінність (соціальні та екологічні впливи) матеріальних, нематеріальних і неідентифікованих активів, зобов'язань, власного капіталу і результатів діяльності підприємства з урахуванням впливу внутрішнього і зовнішнього середовища. Це складає теоретичну основу для формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу та її інтерпретації у звітності підприємства.

2. Процес створення вартості бізнесу характеризується множинністю та різноспрямованістю факторів, які в традиційній системі обліку і звітності відображаються вибірково, обмежені переважно фінансовими показниками. Натомість створення вартості бізнесу є результатом дії системи факторів, які класифіковано за місцем виникнення, придатністю до контролю і організаційною здатністю та визначено універсальні характеристики їх впливу (за наслідками впливу; за часом впливу; за тривалістю впливу; за взаємозалежністю). Реалізація запропонованого підходу забезпечує методологічну узгодженість між оцінкою вартості бізнесу, обліковими процедурами та звітністю підприємства і створює передумови для підвищення якості інформаційного забезпечення управління процесом створення вартості бізнесу.

3. Жодна з існуючих концепцій обліку та звітності не спроможна надати зацікавленим сторонам повну інформацію про всі фактори створення вартості

бізнесу. З метою формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу консолідовано концепцію фінансового обліку і звітності та концепцію інтегрованої звітності на основі узгодження їх мети, предмета, об'єктів обліку, видів вартості, показників фінансової й нефінансової звітності, кола користувачів, середовища та періоду звітування. Це забезпечуватиме системну оцінку активів і зобов'язань за справедливою вартістю та відображення впливу визначених груп факторів на вартість бізнесу, створюючи основу для облікового забезпечення процесу створення вартості у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі.

4. Фінансова звітність обмежена лише вартісними показниками, склад яких визначений існуючими міжнародними або національними стандартами не дозволяє повністю розкрити економічну сутність процесу створення вартості бізнесу та оцінити її. Фінансову звітність доповнено вартісними, іншими кількісними і якісними показниками, що, крім фінансово-майнового стану та фінансових результатів, характеризують кадровий потенціал, управлінську спроможність і виробничо-інноваційну діяльність. Реалізація запропонованого підходу дозволяє підвищити практичну цінність фінансової звітності для прийняття управлінських рішень та задоволення інформаційних потреб її користувачів, зокрема постачальників фінансового капіталу.

5. Існуюча система фінансової обліку та звітності не в повній мірі забезпечують формування інформаційного підґрунтя для оцінки і управління процесами створення вартості бізнесу. Структуру облікової політики підприємства доповнено організаційно-методичними положеннями, які визначають особливості реалізації облікових процедур та склад ключових факторів створення вартості бізнесу, відповідних вартісних, інших кількісних і якісних показників та методику їх розрахунку для відображення у фінансовій звітності підприємства. Запропонований підхід створює інформаційне підґрунтя для підвищення аналітичних можливостей фінансової звітності та слугує логічною основою для вдосконалення організаційно-методичних підходів до формування облікового забезпечення створення вартості бізнесу.

6. Введення до фінансової звітності вартісних, інших кількісних і якісних показників створення вартості бізнесу потребує вдосконалення методичних підходів до бухгалтерського обліку, як інформаційної бази їх формування. З цією метою було вдосконалено модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу, яка визначає логіку формування показників фінансової звітності. Зокрема, систематизовано процедури, які пов'язані з визначенням вартості об'єктів обліку; удосконалено методичні підходи до збору даних про ключові фактори внутрішнього і зовнішнього середовища, до їх відображення та систематизації в системі рахунків бухгалтерського обліку та поза нею, до їх трансформації у вартісні, інші кількісні та якісні показники оцінки вартості бізнесу для відображення у фінансовій звітності підприємства. Обліковий інструментарій для обробки та узагальнення даних доповнено спеціальними накопичувальними та узагальнюючими відомостями.

7. Відсутність формалізованого чи загально визнаного переліку показників інтегрованої звітності ускладнює її підготовку підприємствами та порівняння користувачами. З урахуванням рекомендацій Міжнародної основи інтегрованої звітності, пропозицій науковців, вітчизняної і зарубіжної практики, а також факторів впливу і галузевої специфіки діяльності підприємства формалізовано підходи до оцінки фінансового, виробничого, людського, інтелектуального, соціально-репутаційного та природного капіталів та сформовано реєстр фінансових і нефінансових показників інтегрованої звітності з виокремленням загальних (універсальних) і додаткових (специфічних). Розроблений реєстр є основою для забезпечення повноти, релевантності та порівнюваності інформації про процес створення вартості підприємством у короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періодах і має як наукову, так практичну цінність.

8. Реалізація обраного концептуального підходу до облікового забезпечення створення вартості бізнесу вимагає єдиної інформаційної основи для формування і фінансової, і інтегрованої звітності. Уточнено методологічний зв'язок між об'єктами бухгалтерського обліку та капіталами інтегрованого звіту, а також між принципами фінансового та інтегрованого звітування. Модифікована модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності забезпечує

акумулювання облікових даних та їх трансформація у показники капіталів для відображення в інтегрованому звіті. Відповідно до неї уточнено структуру облікової політики підприємства. При цьому модель облікового забезпечення створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності доповнює відповідну модель для фінансової звітності, що відповідає рекомендаціям МОІЗ, дозволяє доповнити фінансові показники нефінансовими і в результаті сформувати повну систему корпоративної звітності.

9. З метою облікового забезпечення створення вартості бізнесу застосовується професійне судження бухгалтера, зокрема при аналізі потреб користувачів звітності, оцінці факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, формуванні облікової політики, визначенні основних тем для розкриття, виконанні облікових процедур, підготовці та поданні інтегрованого звіту. Модель застосування професійного судження бухгалтера поєднує нормативну базу, принципи інтегрованої звітності, об'єкти, етапи (напрями) та процедури обліку та інформаційну базу інтегрованого звітування. Роз'яснення щодо застосування професійного судження бухгалтером слід включити до наказу про облікову політику підприємства для основи її реалізації в процесі облікового забезпечення створення вартості бізнесу. Аналіз підходів до професійного судження бухгалтера в процесі інтегрованого звітування свідчить про зростання ролі бухгалтерів при управлінні й оцінці створення вартості бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. AASB 108. Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors
URL: https://aasb.gov.au/admin/file/content105/c9/AASB108_08-15_COMPmar21_01-23.pdf (Last accessed: 05.01.2026).
2. ABN AMRO Bank. *Integrated Report for 2022* : website. URL: https://assets.ctfassets.net/1u811bvgvthc/3tn2c2U6QjiBj1IWRNX9cl/c2dde83a535488509bbf0c37726fa407/ABN_AMRO_Integrated_Annual_Report_2022.pdf (Last accessed: 10.06.2023).
3. AEQUO. *Звіт зі сталого розвитку за 2022–23* : вебсайт. URL: <https://aequo.ua/about> (дата звернення: 05.01.2026).
4. Anglo American Platinum. *Integrated Report for 2022*. URL: https://www.angloamericanplatinum.com/~/_media/Files/A/Anglo-American-Group-v5/Platinum/report-archive/2022/integrated-annual-report-2022.pdf (Last accessed: 10.06.2023).
5. Apollo Tyres. *Integrated Report for 2022–23* : website. URL: <https://corporate.apollotyres.com/content/dam/orbit/apollo-corporate/investors/financial-reporting/annual-report/2022-23/AGM%20Notice%20and%20Annual%20Report%20FY2023.pdf> (Last accessed: 10.06.2023).
6. Asters. *Річний звіт за 2022* : вебсайт. URL: https://www.asterslaw.com/content/uploads/Asters_Annual_Report_2022.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
7. Barth M.E. Measurement in Financial Reporting : The Need for Concepts. *Accounting horizons*. 2013. Vol. 140. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2235759>. (Last accessed: 05.01.2026) .
8. BDO. *Звіт про прозорість за 2021* : вебсайт. URL: <https://www.bdo.ua/getmedia/cdbe094d-8108-4ba2-8c99-fa5adfc6b6972/BDO-Ukraine-Transparency-and-ESG-report-2021.pdf.aspx> (дата звернення: 05.01.2026).
9. Benedikt M., Oden M. Better is Better than More: working paper. 1st edition. Texas. 2011. 77 p.

10. Britton A., Waterston C. Financial accounting : tutorial. 4th ed. London, 2006. 445 p.
11. Brouthers K., Roozen F. Is It Time to Start Thinking About Strategic Accounting? *Long Range Planning*. 1999. Vol. 32. P. 311–322.
12. Cambridge dictionary : website. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/concept> (Last accessed: 05.01.2026).
13. Capitals. Background Paper for <IR> : website. URL: <https://www.integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/03/IR-Background-Paper-Capitals.pdf> (Last accessed: 10 July 2023).
14. Carlsberg Ukraine. Звіт з ESG за 2022 : вебсайт. URL: https://carlsbergukraine.com/media/57939/2022_report_ukr.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
15. Chambers T. Value reporting: a bigger, more accurate picture than traditional financial reporting. *IVEY Business Journal*. 2003. URL: <https://iveybusinessjournal.com/publication/value-reporting-a-bigger-more-accurate-picture-than-traditional-financial-reporting/>
16. Chawla R., Saxena D., Goyal P. The Critical Role of the Chief Information Officer in Smart Management of Digital Transformation. *Handbook of Research on Smart Management for Digital Transformation*. 2022. P. 165–189.
17. Cojocaru A. Options for selecting and applying accounting policies in assessing financial position and performance. *Economica*. 2022. P. 105–124.
18. Copeland T., Koller T., Murrin J. Valuation. Measuring and Managing the Value of Companies: tutorial. New York, 2000. 596 p.
19. Dabur. Integrated Report for 2022–23 : website. URL: <https://www.dabur.com/sites/default/files/2023-07/Annual%20Report.pdf> (Last accessed: 10.06.2023).
20. Damodaran A. Investment Valuation: Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset : tutorial. 3rd edition. New Jersey, 2012. 992 p.
21. de Oliveira K. V., Lustosa P. R. B. The entanglement of accounting goodwill: Einstein’s “spooky action at a distance.” *Accounting Forum*. 2022. Vol. 48(1). P. 148–169.

22. Diez-Busto E. San-Martín P., Pérez A. Companies and the UN Sustainable Development Goals: At the Intersection Between Social Impact and Business Value. *Advances in Human Resources Management and Organizational Development Future Advancements for CSR and the Sustainable Development Goals in a Post-COVID-19 World*. 2022. P. 1–23.
23. Elmawazini K., Chkir I., Mrad F., Rjiba H. Does green technology innovation matter to the cost of equity capital? *Research in International Business and Finance*. 2022. Vol. 64(C). <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101735> (Last accessed: 10 July 2023).
24. ESRS 2 General disclosures from 2023 : website. URL: https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/ESRS%202%20Delegated-act-2023-5303-annex-1_en.pdf (Last accessed: 10.06.2023).
25. Everlegal. *Звіт зі сталого розвитку за 2021* : вебсайт. URL: https://everlegal.ua/uploads/files/sustainability_progress_report_2021_everlegal.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
26. Fomina O., Zadniprotsky O., Korol S., Romashko O. Professional judgement in accounting: contents and conditions of application. *Business: Theory and Practice*. 2022. Vol. 23(1). P. 26–38.
27. Frederiksen L. *The seven factors of company value*: website. URL: <https://hingemarketing.com/blog/story/the-seven-factors-of-company-value> (дата звернення: 30.08.2023).
28. FRS 102 The Financial Reporting Standard applicable in the UK and Republic of Ireland. URL: <https://www.frc.org.uk/library/standards-codes-policy/accounting-and-reporting/uk-accounting-standards/frs-102/> (дата звернення: 05.01.2026).
29. Gray R. The social accounting project and Accounting Organizations and Society Privileging engagement, imaginings, new accountings and pragmatism over critique? *Accounting, Organizations and Society*. 2002. Vol. 27(7). P. 687–708.
30. Gray R., Owen D., Adams C. Some theories for social accounting?: a review essay and a tentative pedagogic categorisation of theorisations around social accounting. *Advances in environmental accounting & management*. 2009. Vol. 4. P. 1–54.

31. GRI 3: Material Topics 2021. URL: <https://globalreporting.org/pdf.ashx?id=12453>
(Last accessed: 10.06.2023).
32. Harrison D., Bancelhon C. Double and Dynamic: How to Enhance the Value of Your Materiality Assessment : website. URL: <https://www.bsr.org/en/blog/double-and-dynamic-how-to-enhance-the-value-of-your-materiality-assessment> (дата звернення: 05.01.2026).
33. Herda N., Abdullah Nik., Krishnan S., Azrah A., Zakaria M., Morris G. Strategic management accounting practices in business: A systematic review of the literature and future research directions. *Cogent Business & Management*. 2022. Vol. 9. URL: <https://www.researchgate.net/publication/361953123> (Last accessed: 05.01.2026).
34. Hexaware. *Integrated Report for 2022* : website. URL: <https://hexaware.com/Annual-Report-2022.pdf> (Last accessed: 10.06.2023).
35. Hodder L., Hopkins P., Schipper K. Fair Value Measurement in Financial Reporting. *Foundations and Trends in Accounting*. 2013. Vol. 8(3–4), P. 143–270.
36. Horak. J., Machova V., Vrbka J. Financial Management for the Successful Company Value. *Handbook of Research on Financial Management During Economic Downturn and Recovery Advances in Finance, Accounting, and Economics*. 2021. P. 126–152.
37. Housing Development Finance Corporation. *Integrated Report for 2022–23* : website. URL:
<https://www.hdfc.com/content/dam/housingdevelopmentfinancecorp/pdf/investors/relations/environmental-social-governance/integrated-ar-2022-23-final.pdf> (Last accessed: 10.06.2023).
38. IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information. Website. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs> (Last accessed: 05.01.2026)
39. Ind AS 8, Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors. URL: <https://resource.cdn.icaai.org/75317asb60889.pdf> (дата звернення: 05.01.2026)
40. Integrated Reporting Framework from 2021. URL:
<https://www.integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/> (Last accessed: 10.06.2023).

41. An analysis of integrated reporting practices of selected Indian banks. Website. URL: <https://jmra.in/archive/volume/10/issue/2/article/15995> (Last accessed: 10.06.2023).
42. Integrated Reporting: The South African Experience. Website. URL: <https://www.cpajournal.com/2017/07/28/integrated-reporting-south-african-experience/> (Last accessed: 17.02.2026).
43. International valuation standards from 31.01.2022. URL: <http://www.afo.com.ua/doc/ivsc-effective-31-jan-2022.pdf> (дата звернення: 04.01.2026).
44. Ivan I. The importance of professional judgement applied in the context of the International Financial Reporting Standards. *Audit financiar*. 2016. Vol. XIV(10). P. 1127–1135.
45. Ivanchuk R.M., Ivanchuk O.A. Metody otsinky liudskoho kapitalu. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*. 2008. Вип. 2. P. 48–51.
46. Kaplan R. S., Norton D. P. Putting the balanced scorecard to work. *Harvard Business Review*. 1993. P. 134–147.
47. Kaya Y., Utku M.. Integrated reporting and its application in Turkish banking sector. *Interdisciplinary Public Finance, Business and Economics Studies*. 2020. Vol. 3. P. 285–296.
48. Kehrein G. Was steigert den Unternehmenswert? *Kern* : website. URL: <https://www.kern-unternehmensnachfolge.com/weiche-faktoren-steigerung-unternehmenswertes/> (дата звернення: 30.08.2023).
49. KPMG 2021 CEO Outlook : вебсайт. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ua/pdf/2021/11/KPMG2021-CEO-outlook-UA.pdf>
50. Krutova A.S., Nesterenko O.O. Mulyfunktionalna model opysu finansovoho kapitalu v intehrovanomu zviti. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2017. Vol. 2(23). P. 397–404.
51. Larsen and Toubro. *Integrated Report for 2022–23* : website. URL: <https://investors.larsentoubro.com/upload/AnnualRep/FY2023AnnualRepLT%20Integrated%20Annual%20Report%202023.pdf> (Last accessed: 10.06.2023).

52. Lazkano L., Beraza A. Social Accounting for Sustainability: A Study in the Social Economy. *Sustainability*. 2019. Vol. 11. URL: https://www.researchgate.net/publication/337763705_Social_Accounting_for_Sustainability_A_Study_in_the_Social_Economy (Last accessed: 05.01.2026).
53. Leach K., Grigg, A., O'Connor B., Brown C., Vause J. Gheysens J., Weatherdon L., Halle M., Burgess N., Fletcher R., Bekker S., King S., Jones M. A common framework of natural capital assets for use in public and private sector decision making. *Ecosystem Services*. 2019. Vol. 36. URL: <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2019.100899> (Last accessed: 10.06.2023).
54. Likierman A. *6 elements of professional judgement* : website. URL: <https://www.fmmagazine.com/issues/2019/dec/elements-of-professional-judgement.html> (Last accessed: 10.06.2023).
55. Magno Marchiori D., Gouveia Rodrigues R., Popadiuk S., Wagner Mainardes E. The relationship between human capital, information technology capability, innovativeness and organizational performance: An integrated approach. *Technological Forecasting and Social Change*. 2022. Vol. 177(C). URL: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.121526> (Last accessed: 10.06.2023).
56. Mahindra & Mahindra. *Integrated Report for 2022–23* : website. URL: <https://www.mahindra.com/sites/default/files/2024-01/MM-Annual-Report-2022-23.pdf> (Last accessed: 10.06.2023).
57. Marico. *Integrated Report for 2022–23* : website. URL: https://marico.com/investorspdf/Marico_Annual_Report_FY23.pdf (Last accessed: 10.06.2023).
58. Martínez-Ferrero J., Ruiz-Barbadillo E., Guidi M. How capital markets assess the credibility and accuracy of CSR reporting: Exploring the effects of assurance quality and CSR restatement issuance. *Business Ethics, the Environment and Responsibility*. 2021. Vol. 30(4). P. 551–569.
59. Martínez-Ferrero J., Sánchez I. Sustainability assurance and cost of capital: Does assurance impact on credibility of corporate social responsibility information? *Business Ethics A European Review*. 2017. Vol. 26(3). P. 223–239.

60. Meaning of "business" in the Essential American English Dictionary. *Cambridge Dictionary* : website. URL : <https://dictionary.cambridge.org> (date of application: 04.01.2026).
61. Mengke Z., Yan H., Yifan J. A virtuous circle brought about by corporate social responsibility – A study of the dynamic relationship between social capital, social responsibility and corporate value. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 2023. Vol. 1–16. URL: <https://doi.org/10.1002/csr.2525> (Last accessed: 10.06.2023).
62. Michael C. Jensen. Value Maximization, Stakeholder Theory and the Corporate Objective Function. *Business ethics quarterly*. 2002. № 12(2) P. 235–256.
63. Mukhopadhyay S. *Accounting Policies* : website. URL: <https://www.wallstreetmojo.com/accounting-policies/> (Last accessed: 10.06.2023).
64. Navarrete-Oyarce J., Gallegos J.A., Moraga-Flores H., Gallizo J.L. Integrated Reporting as an Academic Research Concept in the Area of Business. *Sustainability*. 2021. Vol. 13(14). URL: <https://doi.org/10.3390/su13147741> (Last accessed: 05.01.2026).
65. Nesterenko O.O. Binarna systema otsinky intelektualnoho kapitalu v intehrovani zvitnosti. *Intelekt XXI*. 2018. Vol. 2. P. 193–198.
66. Nesterenko O.O. Metodychni zasady otsinky pryrodnoho kapitalu v intehrovani zvitnosti. *Ekonomichnyi prostir*. 2017. Vol. 122. P. 117–125.
67. Noor S., Saeed A., Saad Baloch M., Awais M. CSR permanency, family ownership, and firm value: Evidence from emerging economies. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 2020. Vol. 27(5). P. 2135–2149.
68. Ojra J., Opute A.P., Mobarak Alsolmi M. Strategic management accounting and performance implications: a literature review and research agenda. *Future Business Journal*. 2021. Vol. 7(1). P. 1–17.
69. Partyn H.O., Zahorodnyi A.H., Zaiets N.I. Sotsialno-reputatsiinyi kapital pidpriemstva: Sutnist, skladovi, otsiniuvannia. *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomoria*. 2019. Vol. 1. P. 10–17.

70. Peterson K.O. *Sustainability accounting* : website. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3803384 (Last accessed: 10.06.2023).
71. Petrova-Kirova M. Integrated reporting the new direction in the corporate reporting. *MEST Journal*. 2019. Vol. 7(1). P. 80–84.
72. Piechocka-Kałużna A., Thuczak A., Łopatka P. The impact of CSR/ESG on the cost of capital: a case study of US companies. *European Research Studies Journal*. 2021. Vol. 24(3). P. 536–546.
73. Pompili M., Tutino M. Fair value accounting and earning management: The impact of unobservable inputs on earning quality. Evidence from the U.S. *Corporate Ownership and Control*. 2019. Vol. 16(2). P. 8–18.
74. Prodanchuk M., Kovalchuk T., Klavdiev V., Hurenko T., Shevchuk N. Theoretical and methodical principles of the formation of integrated reporting. *Financial and credit activity: Problems of theory and practice*. 2023. Vol. 3(50). P. 63–75.
75. Raicevic J. Accounting policies in the function of quality assessment of financial statements. *Economic themes*. 2021. Vol. 59(3). P. 357–373.
76. Raičević J., Stojiljković M. The importance of choosing and applying accounting policies in the corporate management system. *Finiz*. 2022. P. 32–38.
77. Reliance Industries Limited. *Integrated Report for 2022–23* : website. URL: <https://www.ril.com/ar2022-23/RIL-IAR-2023.pdf> (Last accessed: 10.06.2023).
78. Retolaza J., San-Jose L. Understanding Social Accounting Based on Evidence. *Sage Open*. 2021. Vol. 11(2). URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/21582440211003865> (Last accessed: 05.01.2026).
79. Riccardi L. China Accounting Standards. Introduction and Effects of New Chinese Accounting Standards for Business Enterprises. URL: <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/22140/1/46.pdf.pdf> (дата звернення: 05.01.2026).

80. Romashko O., Isaia O., Semenov A., Sazonova T., Podike I., Hnatenko I., Rubezhanska V. Methods of multi-criteria evaluation of economic efficiency of investment projects. *Journal of Project Management*. 2021. Vol. 6(2). P. 93–98.
81. Romero J. Sustainable Advantages of Business Value of Information Technology. *Advanced Methodologies and Technologies in Business Operations and Management*. 2019. P. 547–554.
82. Sanches O., Albertin A. IT Project Planning Based on Business Value Generation. *Handbook of Research on Technology Project Management, Planning, and Operations*. № 1. 2009. P. 172–191.
83. Sasol Limited. *Integrated Report for 2022–23* : website. URL: https://www.sasol.com/sites/default/files/2023-09/Sasol_Limited_integrated_report_for_the_year_ended_30_June_2023_.pdf (Last accessed: 10.06.2023).
84. Saunila M., Ukko J., Rantala T. Value co-creation through digital service capabilities: the role of human factors. *Information Technology & People*. Vol. 32(3). P. 627–645.
85. Sibanye Stillwater. *Integrated Report for 2022* : website. URL: <https://reports.sibanyestillwater.com/2022/download/ssw-IR22.pdf?v=20231205> (Last accessed: 10.06.2023).
86. Sullivan A., Steven M. Sheffrin. *Economics: Principles in action* : tutorial. 2003. 609 c.
87. Sutthirak S., Gonjanar P. The Effects from Asian's Financial Crisis: Factors Affecting on the Value Creation of Organization. *International Journal of Business and Social Science*. 2012. Vol. 3(16). P. 78–84.
88. Svichkar N., Kobets Ye. Vprovadzhennia intehrovanoi zvitnosti yak novoi modeli upravlinnia biznesom. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2021. Vol. 33. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-57> (Last accessed: 10.06.2023).
89. Tata Steel. *Integrated Report for 2022–23* : website. URL: <https://www.tatasteel.com/media/18370/tata-steel-ir-2022-23.pdf> (Last accessed: 10.06.2023).
90. Towards the Voluntary Adoption of Integrated Reporting: Drivers, Barriers, and Practices <https://www.mdpi.com/2076->

- [3387/13/6/148#:~:text=Integrated%20reporting%20is%20a%20voluntary,%3B%20Ve%20ltri%20and%20Silvestri%202020](https://www.integratedreporting.org/3387/13/6/148#:~:text=Integrated%20reporting%20is%20a%20voluntary,%3B%20Ve%20ltri%20and%20Silvestri%202020) (Last accessed: 10.06.2023).
91. Triana C. *Accounting Professional Judgement* : website. URL: <https://auren.com/es/global-blog/accounting-professional-judgement/> (Last accessed: 10.06.2023).
 92. Trugman Gary R. *Understanding business valuation : a practical guide to valuing small to medium-sized businesses : tutorial*. New York : AICPA, 2008. 943 pp.
 93. Tuovila A. *What Are Accounting Policies and How Are They Used? With Examples* : website. URL: <https://www.investopedia.com/terms/a/accounting> (Last accessed: 10.06.2023).
 94. Value creation. Background paper from 2013. URL: <https://www.integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/08/Background-Paper-Value-Creation.pdf> (Last accessed: 10.06.2023).
 95. Vodafone. *Звіт зі сталого розвитку за 2022* : вебсайт. URL: https://www.vodafone.ua/storage/image-storage/2023/04/12/401/source/vodafone-annual-report-1204-ua_1681291386.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
 96. Wang X., Yu J. Accumulating human capital: Corporate innovation and firm value. *International Review of Finance*. 2023. Vol. 1– 27. URL: <https://doi.org/10.1111/irfi.12422> (Last accessed: 10.06.2023).
 97. What is SAP ERP? Website. URL: <https://www.sap.com/ukraine/products/erp/what-is-sap-erp.html> (Last accessed: 05.01.2026).
 98. Wipro. *Integrated Report for 2022–23* : website. URL: <https://www.wipro.com/investors/annual-reports/> (Last accessed: 10.06.2023).
 99. Yorkshire Water. *Annual Report and Financial Statements. An integrated report for 2022* : website. URL: https://www.yorkshirewater.com/media/p4xacfug/43733_yw_annualreportandfinancialstatements_june2022_digital_web.pdf. (Last accessed: 10.06.2023).
 100. Yorkshire Water. *Our Contribution to Yorkshire. Methodology Report. for 2022* : website. URL: <https://www.yorkshirewater.com/media/tgamw0wd/our-contribution-fy22-methodology.pdf> (Last accessed: 10.06.2023).

101. Zasadnyi B., Mykhalska O., Feshchenko Y. The influence of professional judgment on the use of elements of the accounting method under the application of IFRS. *Technology audit and production reserves*. 2022. Vol. 5(4(67)). P. 16–21.
102. Адлер О.О., Яворська К.Л. Оцінка ефективності управління персоналом підприємства на прикладі ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». *Економіка та управління підприємствами*. 2018. Вип. 27. С. 101–105.
103. Алексеєнко І.І., Лелюк С.В., Полтініна О.П. Інформаційно-комунікаційне забезпечення процесів управління проектами та вартістю підприємства. *Development Management*. 2020. Вип. 18(3). С. 1–13.
104. Андросова О.Ф. Оцінка динаміки змін показників майнового стану та управління корпоративною культурою підприємств машинобудування. *Економічний простір*. 2019. Вип. 144. С. 116–124.
105. Астарта-Київ. *Річний звіт за 2022* : вебсайт. URL: <https://astartaholding.com/wp-content/uploads/2023/04/astarta-annual-report-2022-1.pdf>,
<https://astartaholding.com/financial-results-annual-results/> (дата звернення: 05.01.2026).
106. Бабій О.М., Малишко В.С., Пудичева Г.О. Управління вартістю підприємства : навч. посіб. Одеса, 2016. 207 с.
107. Багрій К.Л. Інтегрована звітність – сучасна звітність для бізнесу. *Інформаційно-аналітичне забезпечення безпеко-орієнтованого управління в умовах глобалізації* : зб. матеріалів XI Міжнар. наук.-практ. конф. Харків : ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2022. С. 18–21.
108. Барановська Т.В. Облікова політика підприємства в Україні: теорія і практика: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.06.04. Київ, 2005. 21 с.
109. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. Вип. 4. С. 36–42.

110. Безручук С.Л. Якість фінансової звітності через призму професійної етики бухгалтера. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2017. Вип. 4. С. 3–8.
111. Бойчик І.М. Економіка підприємства : навч. посібник. Київ : Атіка, 2006. 528 с.
112. Боярко І.М., Самусевич Я.В. Теоретичні аспекти системи ціннісно-орієнтовного управління підприємством. *Бізнесінформ*. 2012. Вип. 9 С. 282–284.
113. Бродська І.І. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки вартості підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Луц. нац. техн. ун-т. Київ, 2008. 225 с.
114. Бруханський Р.Ф. Ідентифікація специфічних функцій стратегічного управлінського обліку. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Вип. 1. С. 7–18.
115. Бурдько О.В. Облік соціально відповідальної діяльності як інформаційна основа управління сталим розвитком підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. Вип. 20. С. 33–38.
116. Бурда Н.В., Чеботарьова Н.М. Економіка підприємства : методич. рекомендації. Старобільськ, 2021. 87 с.
117. Бурденко І.М., Джолос Т.В. Концепції бухгалтерського обліку та їх розвиток. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 913–917.
118. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник для студ. вузів. Житомир: ЖІТІ, 2000. 640 с.
119. Вакун О., Зарудна Н., Фурса Т. Парадигма стратегічного обліку. *Галицький економічний вісник*. 2020. Вип. 6(67). С. 67–78.
120. Вакун О.В. Концепція інтегрованої звітності в системі бухгалтерського обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. Вип. 3. С. 49–58.
121. Васильєва В.Г. Професійне судження бухгалтера та його місце в системі управління підприємством. *Економіка і управління підприємствами: теорія, методика, практика* : колективна монографія. Полтава : ПП «Астроя», 2020. С. 127–133.

122. Войтенко Т.В. Облікова політика – 2010: головне. *Податки і бухгалтерський облік*. 2010. Вип. 1(2). С. 16–22.
123. Годнюк І., Шевчук Н. Облікова політика та її вплив на діяльність підприємства в умовах воєнного стану. *Економічні горизонти*. 2023. Вип. 2(24). С. 110–119.
124. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Дата оновлення: 28.08.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 04.01.2026).
125. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ, 2010. 304 с.
126. Гуненко С.А. Теоретичні основи оцінки ринкової вартості підприємства для цілей управління: обліковий аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. Вип. 2(29). С. 41–52.
127. Гуріна Н.В., Блищик Л.В. Вплив професійного судження бухгалтера на якість фінансової звітності підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 24. С. 405–411.
128. Гуріна Н.В., Дойонко А.М. Застосування професійного судження бухгалтера в умовах ринкової економіки: вітчизняний та міжнародний досвід. *Економічний вісник*. 2019. Вип. 3. С. 40–47.
129. Гуріна Н.В., Приходько К.К. Професійне судження бухгалтера як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2023. Вип. (3(56)). С. 9–13.
130. Гуцаленко Л.В., Марчук У.О. Інтегрована звітність – концепції та парадигми обліку в досягненні цілей сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2021. Вип. 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/11.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
131. Давидюк Т.В. Зміна концепції бухгалтерського обліку під впливом інституційних змін. *Вісник ЖДТУ*. 2010. Вип. 2(52). С. 20–22.
132. Дерій В.А. Організація бухгалтерського обліку в підприємстві: курс лекцій. Тернопіль : Джура, 2003. 92 с.

133. Дземішкевич І.О. Особливості відображення методики формування інтегрованої звітності в обліковій політиці підприємства. *Розвиток бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах трансформації системи управління* : матеріали міжвузівського круглого столу. Черкаси : ЧІБС УБС НБУ, 2015. С. 34–38.
134. ДТЕК. *Інтегрований звіт за 2020* : вебсайт. URL: https://dtek.com/content/announces/dtek_ar_2020_ua_web_plus_file_download_s1179_t4273_i5958_orig.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
135. Економіка підприємства / Посохов І.М., Дюжев В.Г., Сусліков С.В., Тимофєєва К.О. Харків : НТУ «ХП», 2016. 380 с.
136. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Бондар та ін. Київ, 2006. 352 с.
137. Економічна теорія / Романюк М.Д., Івасишин О.І., Репела Н.П., Татунчак Я. І. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2011. 609 с.
138. Єрмак С.О., Фролова Л.В., Бугенко С.І. Систематика методичного інструментарію оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємницьких структур. *Бізнес Інформ*. 2021. Вип. 9. С. 266–275.
139. Єршова Н.Ю. Концептуальні основи стратегічного управлінського обліку. *Проблеми економіки*. 2017. Вип. 1. С. 195–202.
140. Єршова Н., Гаркуша В. Концепція стратегічного управлінського обліку в інноваційній економіці. *European Journal of Economics and Management*. 2019. Вип. 5(3). С. 106–112.
141. Житний П. Принципи формування облікової політики. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. Вип. 4. С. 25–28.
142. Житний П. Проблеми формування облікової політики та шляхи їх вирішення. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2005. Вип. 3. С. 19–22.
143. Жихарєва В.В., Капацина М.В., Ксандінов Н.Т. Удосконалення визначення гудвілу підприємства: інвестиційний та оціночний аспекти. *Наукові перспективи*. 2023. Вип. 7(37). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7\(37\)-335-350](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7(37)-335-350)
144. Жук В.М., Попко Є.Ю., Шендерівська Ю.Л. Бухгалтерський облік: перегляд предмету і назви професії. *Облік і фінанси*. 2020. Вип. 1. С. 36–44.

145. Жураковська І.В. Етика для штатних професійних бухгалтерів. *Економічні науки*. 2015. Вип. 4. С. 98–105.
146. Загайна С.Ю., Вовк О.М. Управління розвитком економічного потенціалу: вартісний підхід та фактори впливу на вартість. *Регіональна економіка та управління*. 2020. Вип. 4(30). С. 32–35.
147. Закаблук Г.О. Дослідження динаміки показників фінансово-економічного стану промислових підприємств на засадах інтегрального оцінювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. Вип. 12. С. 36–41.
148. Замула І.В., Шавурська О.В. Теоретичні передумови розвитку бухгалтерського обліку в гірничодобувних підприємствах під впливом концепції сталого розвитку. *Економіка управління та адміністрування*. 2023. Вип. 1(103). С. 88–98.
149. Захаркін О.О. Фактори формування вартості в контексті вартісно-орієнтованого підходу управління підприємством. *Бізнесінформ*. 2014. Вип. 7. С. 208–213.
150. Захарченко В.І., Меркулов Н.Н., Халікян Н.В. Економічна безпека бізнесу : навч. посіб. Одеса, 2009. 176 с.
151. Звіт незалежного аудитора щодо фінансової звітності «Jysk Україна» станом на 31.12.2023. Вебсайт. URL: <https://jysk.ua/audytorsky-y-vysnovok-2023> (дата звернення: 05.01.2026).
152. Звіт незалежного аудитора щодо фінансової звітності «Дніпроводоканал» станом на 31.12.2024. Вебсайт. URL: https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/auditorskij_zvit_2024_dniprovodokanal.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
153. Звіт незалежного аудитора щодо фінансової звітності «Ернст енд Янг» станом на 31.12.2024. Вебсайт. URL: <https://www.ey.com/content/dam/ey-unified-site/ey-com/uk-ua/campaigns/documents/fs-audit-report-ey-llc-2024.pdf> (дата звернення: 05.01.2026).
154. Звіт незалежного аудитора щодо фінансової звітності «Метінвест Б.В.» станом на 31.12.2023. Вебсайт. URL: <https://metinvestholding.com/ua/ar2023/> (дата звернення: 05.01.2026).

155. Звіт незалежного аудитора щодо фінансової звітності «ПівдГЗК» станом на 31.12.2022. Вебсайт. URL: <https://www.ugok.com.ua/> (дата звернення: 05.01.2026).
156. Іванілов О.С. Економіка підприємства : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 728 с.
157. Іванов С.В. Вплив збройного конфлікту (війни, бойових дій) на вартість підприємства : монографія. Дніпропетровськ : Вид-во Маковецький, 2015. 175 с.
158. Іванова В.В. Управління інноваційною діяльністю підприємства: оцінка ефективності процесу. *Вісник післядипломної освіти*. 2021. Вип. 16. С. 162–175.
159. Івашковська І. Управління вартістю компанії. *Фінансовий ринок України*. URL: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/sdu/025.htm. (дата звернення: 04.01.2026).
160. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
161. Казак О.О. Теоретичні засади формування облікової політики сучасних підприємств. *Ефективна економіка*. 2019. Вип. 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/59.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
162. Камінська І., Хома С., Чучук Ю. Соціальний облік як інформаційна база реалізації концепції соціально відповідального бізнесу. *Галицький економічний вісник*. 2019. Вип. 5(60). С. 121–128.
163. Київстар. *Звіт про прогрес за 2020* : вебсайт. URL: <https://kyivstar.ua/uk/about/about/reports/2020> (дата звернення: 05.01.2026).
164. Кирильєва Л.О., Шеховцова Д.Д. Сучасна концепція регуляторів з організації бухгалтерського обліку. *Бізнес Інформ*. 2019. Вип. 3. С. 270–275.
165. Ковальська Л.Л., Кривов'язюк І.В. Економіка підприємства : підручник. Київ, 2020. 700 с.
166. Козаченко А.В., Янчук Г.И. Методи оцінки вартості підприємства: сутність й особливості застосування. *Економіка Криму*. 2005. Вип. 13. С. 69–74.

167. Кока-кола. *Звіт зі сталого розвитку за 2020* : вебсайт. URL: <https://ua.coca-colahellenic.com/ua/a-more-sustainable-future/sustainability-approach-and-performance/reporting> (дата звернення: 05.01.2026).
168. Колос І.В. Облікова політика як елемент звітності підприємства. *Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку підприємств харчової промисловості* : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. Київ : НУХТ, 2015. С. 12–14.
169. Концептуальна основа фінансової звітності від 2010 р. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf (дата звернення: 04.01.2026).
170. Коробова Н.М. Професійне судження бухгалтера та його місце в організації обліку на сільськогосподарському підприємстві. *Облік і фінанси АПК*. 2010. Вип. 1. С. 51–54.
171. Король С.Я. Обліково-інформаційне забезпечення управління соціально відповідальним підприємством : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09 / КНТЕУ. Київ, 2017. 638 с.
172. Корягін М.В. Підходи до визначення поняття вартості підприємства та їх розвиток. *Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка"*. 2012. Вип. 722. С. 121–125.
173. Корягін М.В. Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції : монографія. Львів : ЛКА, 2012. 389 с.
174. Корягін М.В. Оцінювання вартості підприємства в системі бухгалтерського обліку : монографія. Львів : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2012. 261 с.
175. Костирко Р.О. Вартісно-орієнтована звітність як інструмент транспарентності фінансового та управлінського обліку. *Економіка та держава*. 2022. Вип. 5. С. 50–55.
176. Костюченко В., Фесенко А., Цибанюк І., Клименко А. Облік гудвілу як компоненти капіталу в інтегрованому звітуванні зі сталого розвитку. *Grail of Science*. 2024. Вип. 35. С. 51–59.
177. Костякова А.А. Стратегічний управлінський облік: сутність та поняття. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2019. Вип. 39(2). С. 99–102.

178. Кошевець В.В. Формування понятійно-категоріального апарату системи управління гудвілом підприємства. *Вісник Сумського державного університету*. 2012. Вип. 4. С. 102–106.
179. Коюда П.М., Коюда О.П. Характеристика та класифікація ризиків. *Комунальне господарство міст*. 2006. Вип. 71. С. 203–214.
180. КПМГ. *Звіт про прогрес за 2021–22* : вебсайт. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/about/corporate-reporting/kpmg-zvit-pro-prohres-2021-2022.html> (дата звернення: 05.01.2026).
181. Кравчик Ю.В., Польова Н.М., Каткова Т.І. Діагностика ефективності системи управління організацією. *Innovation and Sustainability*. 2022. Вип. 3. С. 87–94.
182. Кравчук М.С. Основи підприємницької діяльності : метод. посіб. Львів, 1995. 100 с.
183. Кузнецова С.А. Перспектива бухгалтерського обліку: стратегічність, електронна комерція та соціальна спрямованість. *Економічні науки*. 2014. Вип. 1(16). С. 73–83.
184. Кузь В.І. Професійне судження бухгалтера як засіб підвищення ефективності функціонування системи бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип. 4(13). С. 48–53.
185. Кундря-Висоцька О., Вагнер І. Демко І. Екстраполяція професійного судження в обліковій системі: значення та вплив на розвиток. *Вісник економіки*. 2023. Вип. 2. С. 89–102.
186. Кучер М.М., Рябовол І.С. Показники ефективності управління виробництвом: організаційні аспекти. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 37. С. 299–303.
187. Кучеренко Т. Регламентування облікової політики фінансової звітності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. Вип. 5. С. 24–34.
188. Лабунська С.В., Собакар М.В. Визнання внутрішньо генерованого гудвілу як ідентифікатора оцінки нематеріальних активів у системі управлінського обліку підприємства. *Бізнес Інформ*. 2022. Вип. 6. С. 64–77.
189. Левчак І.Я. Вартість підприємства як критерій ефективності управління. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2014. Вип. 1(42). С. 104–108.

190. Лень В.С., Нехай В.А. Професійне судження бухгалтера: визначення, поняття та зміст. *Облік і фінанси*. 2016. Вип. 3(73). С. 21–30.
191. Лесик Л.І. Чинники впливу на процес формування ринкової вартості промислового підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23(4). С. 246–252.
192. Лебедева І.Ю., Томашевская В.О. Підходи до оцінки персоналу як складової аналізу кадрового потенціалу та технології його розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. Вип. 12. С. 75–81.
193. Лучик Г.М. Облікова політика як інструмент формування обліково-аналітичної інформації в управлінні. *Ефективна економіка*. 2015. Вип. 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2015/62.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
194. Людвенко Д.В. Врахування концепції сталого розвитку у розбудові бухгалтерського обліку тваринництва. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2020. Вип. 31(70). С. 174–179.
195. Мазур О.О. Дослідження чинників формування вартості підприємств рекреаційної галузі. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. 2009. Вип. 36. С. 73–79.
196. Макалюк І.В., Лайкова А.О. Фінансові ризики вітчизняних підприємств в умовах війни. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 25 квіт. 2024 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. С. 83–84.
197. Макаренко В.Ю. Формування інтегрованої звітності: особливості бухгалтерського обліку : website. URL: <https://cdn.hneu.edu.ua/rozvitok19/thesis03-33.html> (дата звернення: 05.01.2026).
198. Макаренко І.О. Інтеграція сучасних видів та концепції бухгалтерського обліку для цілей сталого розвитку. *Фінансовий простір*. 2017. Вип. 1(25). С. 83–88.
199. Макаренко Т.Ю. Вартісно-орієнтована звітність як фактор підвищення ринкової вартості підприємств. *Економіка: реалії часу*. 2017. Вип. 1(29). С. 155–161.

200. Мар'юк Т.В. Теоретичні аспекти визначення сутності поняття «ринкова вартість підприємства». *Економіка розвитку*. 2011. Вип. 4(60). С. 102–105.
201. Маренич Т.Г., Ковальова Т.В. Системний підхід до сутності професійного судження бухгалтера. *Бізнес Інформ*. 2022. Вип. 10. С. 132–144.
202. Марушко Н.С. Професійне судження бухгалтера як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2015. Вип. 2. С. 319–330.
203. Мельник Т.Ю., Свірко С.В. Теоретико-методичні основи оцінювання майнового стану підприємства. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. Вип. 1(95). С. 8–16.
204. Мельничук І.В. Вартісно-орієнтований підхід в управлінні економічною безпекою підприємства. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні* : зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. С. 199–202.
205. Мельничук І.І., Лопатовська О.О. Професійне судження бухгалтера в умовах невизначеності. *Економічний простір*. 2021. Вип. 168. С. 138–141.
206. Мирончук З.П., Ціцька Н.Є. Гудвіл як об'єкт бухгалтерського обліку: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти* : зб. матеріалів I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Львів : ЛНАУ, 2019. С. 249–254.
207. Михалків А.А., Косташ Т.В. Облік власного капіталу за МСФЗ. *Interconf*. 2022. Вип. 117. С. 43–54.
208. Міжнародний стандарт аудиту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» від 15.12.2009 р. URL: https://ifacweb.blob.core.windows.net/publicfiles/2024-01/2018%20IAASB%20HB_Volume%201_Ukrainian_Secure.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
209. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 05.01.2026).

210. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_012#Text (дата звернення: 05.01.2026).
211. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text (дата звернення: 05.01.2026).
212. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text (дата звернення: 05.01.2026).
213. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011#Text (дата звернення: 05.01.2026).
214. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text (дата звернення: 05.01.2026).
215. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 «Фінансові інструменти: подання» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029#Text (дата звернення: 05.01.2026).
216. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_047#Text (дата звернення: 05.01.2026).
217. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#Text (дата звернення: 05.01.2026).
218. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» від 17.10.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#n474 (дата звернення: 05.01.2026).
219. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 40 «Інвестиційна нерухомість» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_026#Text (дата звернення: 05.01.2026).

220. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020#Text (дата звернення: 05.01.2026).
221. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості» від 01.01.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068#Text (дата звернення: 05.01.2026).
222. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Дохід від договорів з клієнтами» від 30.06.2017. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf (дата звернення: 05.01.2026).
223. Міжнародний стандарт фінансової звітності 3 «Об'єднання бізнесу» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_006#Text (дата звернення: 04.01.2026).
224. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_007#Text (дата звернення: 05.01.2026).
225. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016#Text (дата звернення: 05.01.2026).
226. Міокова Г.І. Вартість підприємства та її оцінка. *Економічні науки*. 2012. Вип. 22(2). С. 149–156.
227. Мулик Т.О. Облікова політика як інструмент управління оподаткуванням. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 4. С. 1007–1012.
228. Найдовська А.О., Андрієнко Я.А. Систематизація методик аналізу інвестиційної привабливості підприємства. *Молодий вчений*. 2023. Вип. 6(118). С. 84–88.
229. Нафтогаз. *Річний звіт за 2021* : вебсайт. URL: <https://www.naftogaz.com/short/67171076> (дата звернення: 05.01.2026).
230. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» від 10 вересня 2003 р. № 1440. Дата оновлення: 11.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.01.2026).

231. Нестеренко О.О. Методологічні аспекти формування інтегрованої облікової політики. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2017. Вип. 2(26). С. 29–44.
232. Новикова І.В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / СумДУ. Суми, 2013. 219 с.
233. Оліховський В.Я. Теоретичні аспекти податкового планування. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2012. Вип. 722. С. 177–181.
234. Остапчук С.М., Царук Н.Г. Облік водних, земельних та біологічних активів в контексті управління сталим розвитком: вибір пріоритетного вимірника. *Облік і фінанси*. 2019. Вип. 2. С. 36–47.
235. Островська Г.Й. Управління вартістю вертикально-інтегрованих підприємств нафтогазової промисловості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.04. Тернопіль, 2007. 20 с.
236. Оцінка бізнесу та нерухомості : навч. посіб. / В.Р. Кучеренко та ін. Одеса, 2013. 235 с.
237. Пантелійчук Л. Формування облікової політики – важливий етап роботи підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2002. Вип. 9. С. 3–11.
238. Панченко А.А. Вплив війни на оцінку вартості підприємства. *Молодий вчений*. 2023. Вип. 6(118). С. 89–93.
239. Патрікі Н.П. Методичні підходи до оцінювання вартості бізнесу. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*: зб. наук. праць. Львів : Львівська політехніка, 2009. С. 163–170.
240. Петрова І.П., Піскунова Н.В. Вплив професійного судження бухгалтера на облікову політику підприємства. *Вісник студентського наукового товариства*. 2012. Вип. 2(4). С. 267–271.
241. Пилипів Н.І., Максимів Ю.В., П'ятничук І.Д. Концептуальний підхід до побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності підприємства через призму системи ділового партнерства. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2018. Вип. 4(27). С. 201–211.

242. Пилипів Н.І., Пятничук І.Д. Стратегічний управлінський облік: визначення та інструментарій. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2017. Вип. 13(2). С. 90–100.
243. Підприємницька діяльність: проблеми, шляхи вирішення / Гриньова В.М., Парамонов В.В., Соколова Л.В. та ін. Сімферополь : Анаюрт, 1995. 302 с.
244. Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю. Ефективність управління підприємством, підходи та методи щодо її оцінки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 5. С. 100–106.
245. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 01.01.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 04.01.2026).
246. Подрез-Ряполова І.В. Особливості визначення ефективності інноваційної діяльності. *Право та інновації*. 2021. Вип. 2(34). С. 18–22.
247. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник. Київ : КНЕУ, 2001. 528 с.
248. Полянська О.А., Чабанюк О.М. Соціальний облік в контексті концепції сталого розвитку підприємства. 2018. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/260.pdf> (дата звернення: 05.01.2026).
249. Попітіч Т. Облікова політика: понятійний апарат і класифікація. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. Вип. 2. С. 63–74.
250. Правдюк Н.Л. Проблеми облікових концепцій. С. 269–272. URL: <https://repository.vsau.org/getfile.php/1727.pdf> (дата звернення: 05.01.2026).
251. Пристемський О.С., Сакун А.Ж. Вдосконалення теоретичних та методологічних аспектів функціонування системи бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2021. Вип. 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8769> (дата звернення: 05.01.2026).
252. Приходько І.П. Облікова політика сучасного підприємства: теоретичні аспекти формування. *Економіка та держава*. 2013. Вип. 5. С. 73–76.

253. Причепя І.В., Лесько О.Й., Горенко Р.В. До питання комерційної діяльності: поняття, фактори впливу, особливості управління за сучасних умов. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-39> (дата звернення: 04.01.2026).
254. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 05.01.2026).
255. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України : Наказ від 27.06.2013 № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#n12> (дата звернення: 05.01.2026).
256. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 05.01.2026).
257. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб : Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text> (дата звернення: 04.01.2026).
258. Пронько Л.В., Березок С.В. Вартість і капіталізація підприємств та методи їх оцінки. *Економічні науки*. 2011. Вип. 8. С. 384–391.
259. Проскуріна Н.М., Гнідкова А.В. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-74>
260. ПУМБ. *Звіт про прогрес за 2021–22* : вебсайт. URL: https://about.pumb.ua/growth/report_progress (дата звернення: 05.01.2026).
261. Пушкар М.С. Облікова політика і звітність : навч. посібник. Тернопіль : Карт-бланш, 2003. 141 с.

262. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики : монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2009. 260 с.
263. Рабошук А.В. Принципи, стандарти та професійне судження в бухгалтерському обліку: теоретико-методичний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : 08.06.04. Київ, 2006. 21 с.
264. Рогач С.М., Суліма Н.М., Гуцул Т.А. Економіка підприємства (в схемах і таблицях): навч. посіб. Київ, 2017. 508 с.
265. Розіт Т.В., Слюніна Т.Л. Облікова політика в контексті інтегрованої звітності. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/445/427> (дата звернення: 05.01.2026).
266. Романів Р.В. Професійне судження бухгалтера та облікова політика: нормативно-правовий аспект. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2018. Вип. 4. С. 42–49.
267. Савіна Г.Г., Скібіна Т.І. Фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на рівень ефективності управління підприємством комплексу комунальних послуг. *Ефективна економіка*. 2016. Вип. 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5300> (дата звернення: 07.12.2023).
268. Садовська І.Б., Нагірська К.Є. Інструменти професійного судження бухгалтера для формування інтегрованої звітності. *Розвиток інтегрованої звітності підприємств* : матеріали міжнар. наук. конф., 4–5 жовт. 2019 р. Житомир, 2019. С. 273–274.
269. Самошкіна І.Д., Салогуб Д.О. Інвестиційна привабливість підприємства як ключовий елемент активізації інвестиційних процесів. *The 9th International scientific and practical conference «Study of world opinion regarding the development of science»*. 2022. С. 125–129.
270. Свічкач Н.М. Впровадження інтегрованої звітності як нової моделі управління бізнесом. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 33. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-57>

271. Селезньова Г.О., Іпполітова І.Я. Ефективність системи управління підприємством. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 39. С. 238–244.
272. Семенова С., Шпирко О., Андросенко О., Афанас'єва І., Колумбет О., Ворчакова І. Сутність гудвілу в розкритті нематеріальної вартості бізнесу в умовах цифрової трансформації. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. Вип. 4(57). С. 98–113.
273. Серпенінова Ю.С. Проблеми та перспективи розвитку інтегрованої звітності як засобу додаткового розкриття облікової інформації. *Бізнес Інформ*. 2022. Вип. 1. С. 308–313.
274. Сидорова А.В., Гонтюк В.А. Оцінювання кадрового потенціалу підприємств на основі компетентнісного підходу. *Економіка і організація управління*. 2019. Вип. 2. С. 37–45.
275. Словник іншомовних слів. Вебсайт. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%CA%EE%ED%F6%E5%EF%F6%B3%FF> (дата звернення: 05.01.2026).
276. Смачило В.В. Система оціночних показників кадрового потенціалу на підприємстві. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2019. Вип. 2. С. 58–70.
277. Смачило В.В., Цесельська К.А. Обґрунтування характеристик кадрового потенціалу підприємства. *Вісник ЖДТУ*. 2019. Вип. 1(87). С. 29–35.
278. Сокіл О.Г. Балансовий метод обліково-аналітичного забезпечення звітності про сталий розвиток аграрного підприємництва. *Розвиток інтегрованої звітності підприємств*. 2019. С. 209–229.
279. Сокіл О.Г. Бухгалтерський облік сталого розвитку, як новий засіб обліково-аналітичного забезпечення. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. Вип. 4. С. 7–18.
280. Соколіцин А.С. Розробка та застосування опціонального підходу для оцінки вартості фірми та економічної вигоди від злиття фірм. *Економіка та управління підприємствами*. 2008. Вип. 4. С. 21–26.

281. Сторожук Т.М. Процес формування професійного судження бухгалтера. *Облік і фінанси*. 2013. Вип. 4. С. 75–78.
282. Сторожук Т.М. Щодо професійного судження бухгалтера. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології організації* : зб. наук. праць. Київ : Типографія «ППНВ», 2013. С. 253–263.
283. Сук П. Облікова політика підприємства. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2005. Вип. 1. С. 2–4.
284. Тараненко О.О. Класифікація факторів впливу на вартість підприємств індустрії туризму. *Галицький економічний вісник*. 2019. Вип. 4(59). С. 84–89.
285. Тарасова Т.О. Професійне судження бухгалтера як основа інноваційного розвитку системи обліково-аналітичного забезпечення управління. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. Вип. 1(36). С. 260–280.
286. Тертична Н.В. Комплексна оцінка вартості підприємства : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук : 08.06.01. Луганськ, 2006. 19 с.
287. Томчук В.В. Інтегрована звітність: новий етап у еволюції бухгалтерського обліку. *Фінанси, облік, банки*. 2017. Вип. 1(22). С. 170–180.
288. Томчук О.Ф., Левчук М.С. Критерії оцінювання і прогнозування фінансового стану та результатів діяльності підприємства. *Молодий вчений*. 2019. Вип. 9(73). С. 480–486.
289. Укрзалізниця. *Інтегрований звіт за 2020* : вебсайт. URL: <https://www.railway.supply/uk/ukrzalizniczya-opublikovala-integrovanij-zvit-esg-zvit-za-2020-rik/> (дата звернення: 05.01.2026).
290. Усатенко О.В., Пашкевич М.С. Професійне судження у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності за МСБО та МСФЗ. *Бізнес Інформ*. 2023. Вип. 3. С. 90–95.
291. Фесенко А.В., Костюченко В.М. Розвиток інтегрованої звітності в умовах глобалізаційних викликів. *Глобалізаційні виклики розвитку національних економік* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : КНТЕУ, 2021. С. 252–254.

292. Фокстрот. *Звіт з корпоративної соціальної відповідальності за 2020* : вебсайт. URL: <https://foxtrotgroup.com.ua/file?id=177934> (дата звернення: 05.01.2026).
293. Хринюк О.О., Очеретяна О.В. Особливості моделювання бізнес-процесу «Управління інвестиційною привабливістю підприємства». *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/421/407> (дата звернення: 05.01.2026).
294. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Дата оновлення: 18.11.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 04.01.2026).
295. Циган Р.М., Лижова Є.М. Аналіз підходів та методів оцінки вартості підприємства. *Young Scientist*. 2020. Вип. 11(87). С. 209–214.
296. Чубка О.М., Федевич Л.С., Курило О.Б. Витратний підхід до оцінки вартості підприємства: характеристика методів. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 1198–1203.
297. Чуєнков А.А., Король С.Я. Оцінка капіталів в інтегрованій звітності. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. Вип. 4(51). С. 202–217.
298. Шевченко Л.С. Економіка підприємства : навч. посіб. Харків : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. 208 с.
299. Шевченко Л.Я. Перспективи інтегрованого обліку в Україні. *Економічні студії*. 2018. Вип. 1(19). С. 82–87.
300. Шевченко Л.Я. Розвиток концепції інтегрованого обліку на основі інституційного підходу та бенчмаркінгу. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 8. С. 806–812.
301. Шевченко Л.Я. Сутність інтегрованого обліку та його складові. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 6(3). С. 134–137.
302. Шерстюк О. Професійне судження бухгалтера у реалізації завдань бухгалтерського обліку. *Облік і фінанси*. 2023. Вип. 2(100). С. 47–53.

303. Шишова Ю.Г. Вартісно-орієнтоване управління підприємствами в умовах екологоорієнтованого розвитку на основі методу вартісних розривів. *Проблеми економіки*. 2013. Вип. 4. С. 206–214.
304. Шмигель О. Особливості формування облікової політики підприємства в конкурентному середовищі. *Економічний дискус*. 2021. Вип. 1(1–2). С. 66–73.
305. Шурпенкова Р.К. Сучасні концепції фінансового та управлінського обліку. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України* : зб. наук праць. Суми : УАБС НБУ, 2007. С. 266–272.
306. Шушакова І.К., Зябченкова Г.В., Кузуб М.В. Концепції зближення систем бухгалтерського обліку та фінансового звітування. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 30. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-9> (дата звернення: 05.01.2026).
307. Юхименко-Назарук І.А. Особливості застосування професійного судження бухгалтера в умовах формування облікової політики підприємства: інституційний аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. Вип. 2(29). С. 195–205.
308. Яновська В.П., Портний О.В., Накалюжна А.О. Ключові фактори розвитку компаній в інноваційній економіці. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 6. С. 20–25.
309. Янчук Г.І. Застосування вартісного підходу в управлінні виробничими малими підприємствами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук : 08.00.04. Луганськ, 2007. 22 с.
310. Ярема Я.Р. Стратегічний облік у системі управління підприємством. *Black sea economic studies*. 2022. Вип. 74. С. 234–239.
311. Яремко І.Й. Концепції і парадигми бухгалтерського обліку як система наукових основ теорії. *Вісник Нац. ун-ту «Львів. політехніка»*. 2010. Вип. 691. С. 246–252.
312. Яремко І.Й. Оцінка ринкової вартості підприємств: порівняльний підхід. *Науковий вісник НЛТУ України* : зб. науково-технічних праць. Львів : НЛТУ, 2005. С. 311–315.

313. Ярославський А.О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 20(3). С. 174–177.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Визначення понять «бізнес» та «підприємство»

у нормативно-правових актах

№ з/п	Документ	Визначення	Ключові ознаки
1	2	3	4
1	Бізнес		
1.1	Міжнародний стандарт фінансової звітності 3 «Об'єднання бізнесу» (МСФЗ 3) [223]	<i>Сукупність видів діяльності та активів, що її можна вести та якими можна управляти з метою забезпечення доходу в формі дивідендів, нижчих витрат або інших економічних вигід безпосередньо інвесторам або іншим власникам, членам чи учасникам.</i>	Господарська діяльність (активи як засіб діяльності)
1.2	Міжнародні стандарти оцінки 2022 (МСО 2022) [43, с. 55]	<i>Організація або інтегрована сукупність активів, які займаються комерційною, промисловою, сервісною або інвестиційною діяльністю.</i>	Господарська діяльність (суб'єкт господарювання)
1.3	Національний стандарт 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» (НС 1) [230]	<i>Певна господарська діяльність, яка провадиться або планується для провадження з використанням активів цілісного майнового комплексу.</i>	Господарська діяльність (активи як засіб діяльності)
2	Підприємство		
2.1	Цивільний кодекс України [294]	<i>Є єдиним майновим комплексом, що використовується для здійснення підприємницької діяльності</i>	Активи (майновий комплекс)
2.2	Господарський кодекс України (втратив чинність) [124]	<i>Самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами.</i>	Господарська діяльність (суб'єкт господарювання)

Закінчення табл. А.1

№ з/п	Документ	Визначення	Ключові ознаки
1	2	3	4
2	Підприємство		
2.3	Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» [257]	Юридична особа, яка на день введення в дію цього Закону зареєстрована в організаційно-правовій формі державного підприємства (державного комерційного підприємства, державного некомерційного підприємства, казенного підприємства), комунального підприємства (комунального комерційного підприємства, комунального некомерційного підприємства), спільного комунального підприємства, приватного підприємства, дочірнього підприємства, іноземного підприємства, підприємства об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки), підприємства споживчої кооперації	Господарська діяльність (суб'єкт господарювання)

Джерело: виконано на основі [43; 124; 223; 230; 257; 294].

Додаток А
Таблиця А. 2

Визначення поняття «бізнес» і «підприємство» у наукових публікаціях

№ з/п	Автор	Рік	Визначення	Ключові ознаки
1	2	3	4	5
1	Бізнес			
1.1	В.М. Гриньова [243]	1995	Комерційна діяльність, яка визначає спосіб існування людини і дає змогу бути їй незалежній у судженнях і прийнятті рішень.	Господарська (комерційна) діяльність
1.2	М.С. Кравчук [182]	1995	<u>Економічна</u> діяльність суб'єкта в умовах ринкової економіки, спрямована на одержання прибутку і власної вигоди шляхом виготовлення та реалізації товарів та послуг.	Господарська діяльність
1.3	Н. М. Бондар, В. Є. Воротін, О. А. Гаєвський та ін [136]	2006	Суто господарська діяльність, що ведеться традиційними методами з метою одержання прибутку.	Господарська діяльність
1.4	О. С. Іванілов [156]	2009	<u>Економічна</u> діяльність, яка проводиться за рахунок власних або запозичених коштів на свій ризик і під свою відповідальність з головною метою отримання прибутку і розвитком власного діла.	Господарська діяльність
1.5	Т.В. Мар'юк [200]	2011	Будь-який вид підприємницької діяльності, який проводиться з використанням активів цілісного майнового комплексу, що забезпечує дохід чи іншу вигоду. Бізнес розуміється як певний процес або дія.	Господарська (комерційна) діяльність
1.6	В.Р. Кучеренко [236]	2013	ініціативна <u>економічна</u> діяльність, яка реалізується за рахунок власних або позикових коштів на власний ризик та під свою відповідальність, головна ціль якого отримання прибутку та розвиток власної справи.	Господарська діяльність
1.7	Л.Л. Ковальська, І.В. Кривов'язюк [165]	2020	<u>Підприємницька</u> діяльність, що спрямована на отримання прибутку за рахунок створення та реалізації певного продукту.	Господарська діяльність
1.8	Н.В. Бурда, Н.М. Чеботарьова [116]	2021	Будь-яка <u>економічна</u> діяльність в умовах ринкової системи господарювання, що приносить власнику певний зиск (прибуток).	Господарська діяльність

Продовження табл. А. 2

№ з/п	Автор	Рік	Визначення	Ключові ознаки
1	2	3	4	5
1	Бізнес			
1.9	A. Sullivan, S. M. Sheffrin [86]	2003	Підприємство або фірма, є організацією, що бере участь у торгівлі товарами чи послугами споживачам.	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)
1.10	В.Р. Кучеренко [236]	2013	Підприємство у дії, і його вартість перевершує вартість майнового комплексу на величину так званих невідчутних активів, невіддільних від кадрового потенціалу підприємства (досвід трудового колективу, налагоджені зв'язки і взаємини з клієнтами, зв'язки в державних органах і інші незареєстровані активи).	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)
2	Підприємство			
2.1	С.Ф. Покропивний [247]	2001	Організаційно виокремлена <i>економічно самостійна основна (первинна) ланка виробничої сфери</i> народного господарства, що виготовляє продукцію (виконує роботу або надає платні послуги).	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)
2.2	Gary R. Trugman [92]	2008	<i>Комерційна, промислова</i> , яка надає послуги, або <i>інвестиційна організація</i> (або їх поєднання), яка здійснює економічну діяльність.	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)
2.3	В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б.В. Погріщук [125]	2010	<i>Суб'єкт виробничо-господарської діяльності</i> , який на свій ризик здійснює самостійну діяльність, спрямовану на <i>систематичне отримання прибутку</i> від користування майном, продажу товару, виконання робіт або надання послуг, і який зареєстрований у цій якості у встановленому законом порядку.	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)
2.4	М. Д. Романюк, О. І. Івасишин, Н. П. Репела, Я. І. Татунчак [137]	2011	Основна організаційна ланка <i>народного господарства, самостійно господарюючий суб'єкт</i> , що створюється й функціонує на основі чинного в країні законодавства, є юридичною особою, здійснює підприємницьку діяльність у будь-якій сфері народного господарства на принципах комерційного розрахунку, тобто чіткого підрахунку витрат і результатів.	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)
2.5	Т. В Мар'юк [200]	2011	<i>Виробничо-економічний та майновий комплекс</i> , що використовується для здійснення підприємницької діяльності з метою <i>отримання прибутку</i> .	Активи (майновий комплекс)

Закінчення табл. А. 2

№ з/п	Автор	Рік	Визначення	Ключові ознаки
1	2	3	4	5
2	Підприємство			
2.6	Л. С. Шевченко [298]	2011	<i>Відокремлений індивідуальний господарюючий суб'єкт ринку, що здійснює різні види підприємницької діяльності для задоволення суспільних і індивідуальних потреб у продукції, послугах, роботах тощо (місія підприємства) та одержання прибутку (мета підприємства).</i>	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)
2.7	І.М. Бойчик [111]	2016	<i>Організаційно відокремленою, економічно самостійною одиницею виробничої сфери національної економіки, яка спеціалізується на виготовленні продукції, наданні послуг або виконанні робіт.</i>	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)
2.8	І. М. Посохов, В. Г. Дюжев, С. В. Сусліков, К. О. Тимофєєва [135]	2016	<i>Відокремлений суб'єкт підприємницької діяльності, створений, відповідно до законодавства, для виробництва або реалізації продукції (товарів або послуг) з метою задоволення потреб суспільства і отримання прибутку.</i>	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)
2.9	С.М. Рогач, Н.М. Суліма, Т.А. Гуцул [264]	2017	<i>Економічно самостійний суб'єкт господарювання, що володіє правами юридичної особи та здійснює господарську діяльність (виготовляє продукцію, виконує роботу або надає послуги).</i>	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)
2.10	Л.Л. Ковальська, І.В. Кривов'язюк [165].	2020	<i>Самостійний суб'єкт господарювання, зареєстрований компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому Господарським кодексом України та іншими законами.</i>	Суб'єкт господарювання (господарська діяльність)

Джерело: виконано на основі [86; 92; 111; 116; 125; 135; 136; 137; 156; 165; 182; 200; 236; 243; 247; 264; 298].

Трактування поняття «вартість підприємства» та «вартість бізнесу» у наукових публікаціях

№ з/п	Автор	Визначення	Назва підходу
1	2	3	4
1	Вартість бізнесу		
1.1	E. Diez-Busto, P. San-Martín, A. Pérez [22]	загальна сукупність усіх матеріальних (наприклад, грошових активів, акціонерного капіталу, інвентарю та корисності) і нематеріальних (наприклад, бренду, визнання, гудвілу, суспільної користі та торгових марок) активів.	Ресурсний
1.2	J. Romero [81]	вартість фірми, яка включає не лише грошову вартість фірми, обладнання, програмне забезпечення та організаційні процеси ІТ, але також включає інші нематеріальні компоненти, такі як інновації, інтеграція, стандартизація процесів, ефективність і якість виробленої продукції.	Ресурсний
1.3	В.І. Захарченко, Н.Н. Меркулов, Н.В. Халікян [150]	вартість усього майнового комплексу підприємства, що функціонує, включаючи нематеріальні активи.	Ресурсний
1.4	J. Horak., V. Machova, J. Vrbka [36]	очікуваний майбутній дохід для власника компанії.	Дохідний
1.5	O. Sanches, A. Albertin [82]	вартість, створена та отримана фірмою на основі її діяльності.	Дохідний
1.6	A.C. Соколіцин [280]	критеріальний показник ефективності корпоративного менеджменту.	Управлінський
1.7	Г.І. Янчук [309]	синтетичний компактний показник, у якому відбиваються численні характеристики малого підприємства, серед яких – визнання продукції ринком та ефективність прийнятих і реалізованих управлінських рішень.	Управлінський
1.8	Г.І. Міокова [226]	вартість діючого підприємства або вартість 100% корпоративних прав у діловому підприємстві.	Стейкхолдерський
1.9	R. Chawla, D. Saxena, P. Goyal [16]	основне уявлення про те, який внесок робить бізнес для своїх зацікавлених сторін, тобто для постачальників, співробітників, клієнтів і суспільства в цілому. Вартість часто виражається в грошовому вираженні, але також може бути негрошовою та нематеріальною.	Стейкхолдерський

Закінчення дод. Б

№ з/п	Автор	Визначення	Назва підходу
1	2	3	4
2	Вартість підприємства		
2.1	І.М. Боярко, Я.В. Самусевич [112]	можлива економічно обґрунтована сума витрат на його придбання або створення, виражена в грошовому еквіваленті	Витратний
2.2	І.Й. Яремко [312]	концепція (статична) має бухгалтерський характер і розглядає підприємство як майновий комплекс, утворений з порівняно незалежних елементів.	Ресурсний
		концепція (динамічна) походить з фінансової теорії. Вона розглядає підприємство як комплекс інвестицій, вартість якого приблизно дорівнює вартості очікуваних від нього грошових потоків.	Дохідний
2.3	М.В. Івашковська [159]	вартість грошових потоків підприємства в майбутньому	Дохідний
2.4	Г. Й. Островська [235]	проекція цінності підприємства	Дохідний
2.5	О.В. Козаченко, Г.І. Янчук [166]	показник ефективності функціонування підприємства	Управлінський
2.6	М.В. Корягін [172]	об'єктивна величина, що відображає цінність підприємства як специфічного товару для потенційного покупця та формується на певну дату в економічному середовищі з використанням облікової та ринкової інформації для можливості здійснення угоди купівлі-продажу на активному ринку.	Ринковий
2.7	Л.М. Пронько, С.В. Березок [258]	грошовий вимір економічної цінності, якості та соціальної корисності підприємства.	Ринковий
2.8	Н.В. Тертична [286]	інтегральна характеристика, яка відображає, з одного боку, вектор сталого розвитку, а з іншого – спроможність генерувати цінності для різних груп учасників ринкових відносин.	Стейкхолдерський

Джерело: виконано на основі [16; 22; 36; 81; 82; 112; 150; 159; 166; 172; 226; 235; 258; 280; 286; 309; 312].

Трактування поняття «гудвіл» та його класифікація міжнародними і вітчизняними нормативними документами та зарубіжними і вітчизняними науковцями

№ з/П	Нормативні документи/автор(и)	Визначення	Класифікація	Примітки
1	МСФЗ 3 [37]	<i>актив, який втілює у собі майбутні економічні вигоди, що виникають від інших активів, придбаних в об'єднанні бізнесу, які неможливо індивідуально ідентифікувати та окремо визнати»</i>	-	Нормативний документ визначає гудвіл як актив
2	ПКУ [245]	гудвіл (вартість ділової репутації) - <i>нематеріальний актив</i> , вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як єдиного майнового комплексу, що виникає в результаті використання кращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів, послуг, нових технологій тощо. Вартість гудвілу не підлягає амортизації і не враховується під час визначення витрат платника податку, щодо активів якого виник такий гудвіл	-	Нормативний документ визначає гудвіл як нематеріальний актив
3	K. V. Oliveira, P. R. B. Lustosa [21]	<i>набір факторів вартості, пов'язаних з іншими активами для створення цінності для організацій. Нематеріальний капітал (гудвіл) і фізичний капітал «переплетені», і ця переплетення формує економічну цінність компанії</i>	-	Автори визначають гудвіл як нематеріальний

Продовження дод. В

№ з/п	Нормативні документи/а втор(и)	Визначення	Класифікація	Примітки
4	В. Костюченко, А. Фесенко, І. Цибанюк [176]	складова інтелектуального, людського та соціального капіталу та відносин. Гудвіл, який відображається у фінансовій (консолідованій) звітності, є <i>специфічним активом</i> , який виникає лише при купівлі, злитті або консолідації компаній і має оцінку ділової репутації	- внутрішньо генерований гудвіл; - гудвіл при придбанні, коли очікується, що придбане підприємство продовжить свою діяльність як автономний суб'єкт господарювання, отримавши статус дочірнього підприємства; і - гудвіл при придбанні, коли операції придбаного підприємства повністю інтегровані в операції розширеної групи	Автори визначають гудвіл як специфічний актив. Розподіляють гудвіл на
5	С. В. Лабунська, М. В. Собакар [188]	-	Внутрішньо генерований гудвіл: - ВГГ, сформований повністю неідентифікованими нематеріальними ресурсами (інформаційна складова); - ВГГ, сформований частково ідентифікованими нематеріальними ресурсами (інтелектуальна, організаційно-маркетингова складова); - ВГГ як наслідок експлуатації в господарській діяльності інших активів підприємства	Автори комплексно визначають внутрішньо генерований гудвіл. Наводять класифікацію
7	З.П. Мирончук, Н.Є. Ціцька [206]	однин із видів <i>нематеріального активу</i> . Нематеріальні активи з точки зору ведення бізнесу це різного роду права та привілеї, які забезпечують власникам певний дохід або іншу користь, мають вартість але не мають матеріально-речового змісту.	- позитивний; - негативний	Автори визначають гудвіл як нематеріальний актив.

Продовження дод. В

№ з/П	Нормативні документи/ автор(и)	Визначення	Класифікація	Примітки
8	В.В. Кошевець [178]	<i>вартість</i> , яка формується в результаті комплексного управління емоційною привабливістю, якістю продукції, відносинами з партнерами, репутацією керівництва, фінансовими показниками, соціальною відповідальністю, що є джерелом зростання вартості компанії	-	Автори визначають гудвіл як вартість.
6	С. Семенова, О. Шпирко, О. Андросенко та ін. [272]	<i>нематеріальна цінність бізнесу</i> , яка відображає його репутацію, бренд, лояльність споживачів, інтелектуальну власність, інноваційні та технологічні можливості, цифровий користувальницький досвід, присутність в Інтернеті та сукупність інших унікальних нематеріальних активів, які разом сприяють стійкому зростанню ринкової вартості компанії та створюють конкурентні переваги, що дозволяє адаптуватися до швидких змін в епоху цифрової трансформації	за природою походження: - власно створений; - придбаний; - прихований гудвіл; за сферою діяльності: - галузевий; - гудвіл розташування; - професійний; - майновий; - комерційний; - технологічний; - цифровий гудвіл; за джерелом генерації: - внутрішній; - ринковий; - соціальний; за способом відображення у звітності: - розкритий; - нерозкритий; як об'єкт бухгалтерського обліку: - гудвіл визнаний на дату придбання; - гудвіл після придбання; - агрегований гудвіл; - позабалансовий гудвіл	Автори визначають гудвіл як нематеріальну цінність. Наводять комплексну класифікацію гудвілу за різними ознаками.

Закінчення дод. В

№ з/п	Нормативні документи/ автор(и)	Визначення	Класифікація	Примітки
9	В.В. Жихарєва, М.В. Капацина, Н.Т. Ксандінов [143]	специфічний <i>нематеріальний актив</i> з невизначеним терміном використання, який неможливо відділити від суб'єкта господарювання і продати окремо, який виникає за наявності надлишкових грошових потоків підприємства, і у випадку придбання компанії може бути визначений як вирахування з ціни придбання компанії різниці між справедливою ринковою вартістю активів і зобов'язань.	-	як гудвіл Автори визначають нематеріальний актив.

Джерело: виконано на основі [21; 37; 143; 176; 178; 188; 206; 245; 272].

Підходи до класифікації факторів створення вартості бізнесу

Автор(и)	Фактори створення вартості	Коментарі
О.О. Мазур [195]	- попит на ринку; - ціновий механізм фондового ринку; - якість надання послуг; - рівень застосовуваних технологій; - якість внутрішньогосподарського управління; - грошовий потік; - вартість активів; - вартість зобов'язань; - цінова політика підприємства	Включає фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, фінансового та нефінансового характеру без виділення відповідних груп
Л.І. Лесик [191]	Чинники безпосереднього впливу: - сподіваний прибуток підприємства та прогнозний тренд його зміни; - відносна (у частках одиниці) премія за ризик у ставці капіталізації; - відносна премія за ліквідність у ставці капіталізації, без ризикова ставка дисконту; - інші види надбавок, що включаються у ставку капіталізації, за допомогою якої визначається ринкова вартість цього підприємства. Чинники опосередкованого впливу: - сподівані доходи та витрати підприємства; - стан економіки; - кон'юнктура фінансових ринків - складність управління підприємством; - рівень інфляції.	Зазначені фактори подібні до факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Особливістю даного підходу є акцент на прогнозуванні результатів діяльності. Зауваження: до факторів віднесені показники результатів діяльності підприємства

Продовження дод. Г

Автор(и)	Фактори створення вартості	Коментарі
Л.І. Лесик [191]	ПЕРВИННІ ЧИННИКИ: Чинники, що характеризують товарні ринки: - рівень конкуренції на ринках; - кон'юнктура ринків; - еластичність попиту на продукцію. Чинники, що характеризують продукцію підприємства - структура виробничої програми підприємства; - якість продукції; - натуральні обсяги виробництва продукції. Чинники, що характеризують ресурси підприємства та систему менеджменту: - якість виробничих ресурсів та технологій; - ефективність використання ресурсів - рівень організації виробництва та системи менеджменту; - розмір нематеріальних ресурсів підприємства. Чинники, що характеризують активи та пасиви підприємства: - склад та структура активів та пасивів підприємства. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ: - стан бюджетно-кредитної системи країни; - параметри регуляторної політики; - темпи та пропорції економічного росту в країні; - стан світових ринків.	Зазначені автором фактори подібні до факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Особливістю є їх класифікація на невеликі підгрупи: товарні ринки, продукція, ресурси, активи та пасиви підприємства. Фактори включають, як кількісні так і якісні показники. Окремо виділені неконтрольовані показники
С.А. Гуненко [126]	Зовнішні: - рівень економічної та політичної стабільності; - зміна курсу валют; - темпи інфляції; - географічне положення; - законодавче регулювання галузі, в якій працює підприємство; - кількість конкурентів на ринку; прозорість законодавства; - ринкова сила споживачів, конкурентів, постачальників, посередників; - попит на ринку продукції; загальна економічна ситуація в країні; - співвідношення попиту і пропозиції на ринку; - ціновий механізм фондового ринку; - ринкова кон'юнктура. Внутрішні: - можливість розширення виробничої діяльності; - відповідність бухгалтерської звітності міжнародним стандартам; - фінансовий стан підприємства; - організаційна структура підприємства;	Включає фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, фінансового та нефінансового характеру з розмежуванням їх за місцем виникнення

Продовження дод. Г

Автор(и)	Фактори створення вартості	Коментарі
С.А. Гуненко [126]	- якість і стан факторів виробництва; - стан корпоративного управління; - якість внутрішнього управління; - рівень застосування технологій; - обсяг виробництва; - якість продукції; - цінова політика підприємства; - інвестиції в основний і оборотний капітал; - вартість активів підприємства; - розмір зобов'язань підприємства; - ступінь контролю над підприємством та ступінь ліквідності активів; - ліквідність підприємства; - майбутні вигоди; - ризик отримання доходу.	Включає фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, фінансового та нефінансового характеру з розмежуванням їх за місцем виникнення
І.І. Алексєєнко, С.В. Лелюк, О.П. Полтініна [103]	Зовнішнє середовище підприємства: - стан економіки; - стан галузі; - попит на продукцію та послуги підприємства; - стан ринку; - наявність непередбачуваних ситуацій в економіці держави; - можливість впровадження новітніх технологій; - доступність різних видів ресурсів для підприємства; - наявність резервів для розвитку галузі та регіону. Внутрішнє середовище підприємства: - можливість отримання доходу від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності; - достатність грошового потоку; - наявність внутрішніх ресурсів для розвитку підприємства; - потенціал підприємства та можливість його реалізувати; - принципи розподілу прибутку підприємства (дивідендна політика підприємства); - кваліфікація персоналу підприємства; - якість продукції підприємства та послуг, що надаються.	<i>Включає як фактори, так і результати їх дії (наприклад: можливість впровадження новітніх технологій; доступність різних видів ресурсів для підприємства) діяльності.</i> Наведені фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, фінансового та нефінансового характеру з розмежуванням їх за місцем виникнення
В.П. Яновська, О.В. Портний, А.О. Накалюжна [308]	- рівень ставок по кредитах; - потенціал залучення капіталу на фондовому ринку; - потенціал залучення капіталу іноземних інвесторів; - рівень ділової активності та підприємництва; - вартість залучення капіталу; - фінансова стійкість компанії.	Включає фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, фінансового та нефінансового характеру без виділення відповідних груп.

Продовження дод. Г

Автор(и)	Фактори створення вартості	Коментарі
О.М. Бабій, В.С. Малишко, Г.О. Пудичева [106]	- фінансові фактори (обсяг продажів у грошовому вираженні або розмір дебіторської заборгованості) - нефінансові фактори (денний обсяг виробництва в натуральному виразі) - якісні фактори (ступінь задоволеності клієнта рівнем сервісу в компанії) - зовнішні фактори (обсяг потреби того чи іншого цільового ринку (у натуральному або грошовому вираженні) в продуктах тієї категорії, які виробляє або продає компанія). - рентабельність інвестованого капіталу; - операційного прибутку і обсягу інвестованого капіталу; - чинники, якими визначається прибуток компанії (дохід і витрати); - напрями інвестування капіталу (різні види активів); - рівень специфічних факторів (клієнтська база, ефективність використання ресурсів і т.п.) - рівень оперативних факторів (ціни на окремі види ресурсів, платіжна політика, наявність постачальників, дефіцит ресурсів, вартість ремонту основних засобів і т.д.).	У наведеному переліку без виділення груп зазначені як певні фактори, так і показники результатів діяльності підприємства.
С.Ю. Загайна, О.М. Вовк [146]	Мікро- та макроекономічні фактори: - коефіцієнт попиту та пропозиції підприємства як товару; - майбутня прибутковість підприємства; - ступінь ризику; - здатність контролю; - ліквідність підприємства; - існування обмежень для бізнесу. Зовнішні фактори: - рівень галузевої конкуренції, - надійність постачальників, - державні норми та загальні економічні умови країни. Внутрішні фактори: - цінова політика компанії; - статус потужності; - трудові ресурси.	Названі фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, мікро та макроекономічні, які мають фінансовий або нефінансовий характеру. Зауваження: фактори мікро- і макросередовища не розділені на групи; класифікація факторів на внутрішні/зовнішні та мікро-/макросередовища подібні, застосування обох недоречне.

Продовження дод. Г

Автор(и)	Фактори створення вартості	Коментарі
І.Я. Левчак [189]	Зовнішні: - політичні; - ринкові; - екологічні; - соціальні; - розвиток підприємства в період загальної кризи та спадів. Внутрішні: - якість і стан факторів виробництва; - рівень застосовуваних технологій; - вартість зобов'язань підприємства; - інвестиції в основний і оборотний капітал; - обсяги виробництва; - вартість активів підприємства; - якість продукції; - цінова політика підприємства; - ділову активність; - імідж підприємства; - стан корпоративного управління; - якість внутрішньогосподарського управління.	Включає фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, фінансового та нефінансового характеру з виділення груп за місцем виникнення
Ю.Г. Шишова [303]	- фактори операційної діяльності, у тому числі обсяги реалізації, ціна, обсяг і частка витрат, виробнича потужність, ступінь використання основних засобів, продуктивність; - фактори фінансової діяльності, що включають обсяги власного та залученого капіталу, фінансовий важіль, ліквідність, відсоткову ставку за кредитами, податкову ставку; - фактори інвестиційної діяльності, до яких віднесено обсяг і рентабельність інвестицій у виробництво, інвестиційні проекти, злиття та поглинання; - нефінансові (якісні) фактори, до яких належать ділова репутація, позиція на ринку, рівень конкуренції в галузі, надійність постачальників, рівень корпоративного управління та соціальної відповідальності, людський капітал, інновації, прозорість та відкритість інформації, вплив на довкілля.	Включає фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, фінансового та нефінансового характеру без виділення відповідних груп
S. Sutthirak, P. Gonjanar [87]	- корпоративна соціальна відповідальність; - корпоративне управління інноваціями.	Зазначені фактори є важливими, фактично визначають категорію, яка може включати відповідні фактори внутрішнього середовища з акцентом на управлінський аспект

Продовження дод. Г

Автор(и)	Фактори створення вартості	Коментарі
A. Damodaran [20]	- грошові потоки, що генеруються активами, що належать підприємству; - очікуваний темп зростання грошових потоків за рахунок реінвестування частини прибутку в кількісні та якісні перетворення компанії; - підвищення віддачі від інвестованого капіталу; - зміна вартості компанії за допомогою варіювання співвідношення позикового та власного капіталу, оптимізації умов залучення позикових коштів.	У наведеному переліку без виділення груп зазначені як <i>фактори, так і показники</i> результатів діяльності підприємства.
G. Kehrein [48]	- «м'які» фактори (різні якісні показники діяльності компанії: репутація на ринку, якість товарів та послуг та ін.) - «жорсткі» фактори (техніко-економічні показники, зокрема: виручка, рентабельність, ЕВІТ, грошові потоки), які можуть бути розраховані, виходячи з бухгалтерського та фінансового обліку компанії).	<i>Особливістю</i> переліку є класифікація за інтенсивністю впливу; поєднання як <i>факторів, так і показників</i>
L. Frederiksen [27]	- маркетингова стратегія (доля ринку, зайнята ринкова ніша); - репутація та імідж фірми на ринку; - сила існуючих відносин з клієнтами (лояльність споживачів, кількість довгострокових контрактів) - технології (науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, реалізація інноваційних ідей); - управлінська команда (бекграунд менеджерів, їх вміння й навички); - фінансові показники компанії (темпи росту, виручка, прибуток, рентабельність, активи компанії); - співробітники (компетентність персоналу, рівень текучості кадрів).	Включає фактори зовнішнього і внутрішнього середовища без виділення відповідних груп; переважно нефінансового характеру
R.S. Kaplan, D.P. Norton [46]	- маркетинговий аспект (частка ринку, витрати на просування, ступінь задоволення споживача - через індекси лояльності тощо; рівень конкурентоспроможності тощо) - фінансовий аспект (величина грошових потоків, обсяг продажу, інвестиції); - виробничий аспект (техніко-експлуатаційні параметри продукції); - інтелектуальний аспект (кількість патентних заявок, результати науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт)	Перелік включає <i>лише показники</i> зовнішнього і внутрішнього середовища, фінансового та нефінансового характеру без виділення відповідних груп.

Закінчення дод. Г

Автор(и)	Фактори створення вартості	Коментарі
О.О. Тараненко [284]	- за природою виникнення (суб'єктивні, об'єктивні); - за наслідками впливу (позитивні, нейтральні, негативні); - за тривалістю впливу (постійні, тимчасові, епізодичні); - за ступенем регульованості (регульовані, нерегульовані); - за джерелом виникнення (внутрішні, зовнішні); - за повторюваністю впливу (повторювальні, неповторювальні); - за сферою виникнення (наукового-технічні, організаційно економічні, соціально-психологічні, природно-кліматичні, екологічні; політичні; правові); - за ступенем взаємозалежності (незалежні, взаємозалежні, похідні).	Перелік включає ознаки класифікації факторів створення вартості із зазначенням відповідних видів; дозволяє дати найбільш повну їх характеристику. <i>Особливість:</i> характеристика за ступенем впливу на вартість бізнесу.

Джерело: систематизовано автором на основі джерел [20; 27; 46; 48; 87; 103; 106; 126; 146; 189; 191; 195; 284 303; 308].

**Фактори зовнішнього середовища,
які впливають на створення вартості бізнесу**

№ з/п	Фактор	Характеристика
1	Правомірні потреби та інтереси ключових зацікавлених сторін	
2	Макро- та мікроекономічні умови	- економічна стабільність; - глобалізація; - галузеві тенденції.
3	Ринкові сили	- порівняно сильні та слабкі сторони конкурентів; - споживчий попит.
4	Швидкість та вплив технологічного прогресу	
5	Суспільні проблеми	- зміни у чисельності населення та інші демографічні зміни; - права людини; - здоров'я; - бідність; - колективні цінності; - системи освіти.
6	Екологічні виклики	- зміна клімату; - зникнення екосистем; - дефіцит ресурсів у міру досягнення планетарних обмежень.
7	Правове та регуляторне середовище, в якому організація веде свою діяльність	
8	Політичне середовище в країнах, де організація веде свою діяльність, а також в інших країнах, яка може вплинути на здатність організації реалізовувати її стратегію	

Джерело: виконано на основі джерел [40].

Аналіз сутності концепцій обліку і звітності вітчизняними та зарубіжними науковцями

№ з/п	Концепція	Дослідники концепції	Визначення сутності концепції дослідниками	Вид обліку та основні об'єкти концепції
1.	Концепція стратегічного управлінського обліку (КО)	[11], [33], [68], [114], [119], [139], [140], [177], [183], [242], [310]	Окремий різновид управлінського обліку, який спрямований через застосування виокремленого в його межах інструментарію, на формування ефективної інформаційної бази для прийняття рішень щодо розвитку бізнес-партнерства з метою успішної реалізації стратегії підприємства. Прогнозно-аналітична система організації, яка встановлює відповідність фінансових та нефінансових цілей організації її корпоративній стратегії, сприяє виявленню конкурентних переваг організації на різних стадіях її життєвого циклу.	Вид обліку, що закладений у концепцію – управлінський облік Основні об'єкти обліку концепції: - фінансові та виробничі ресурси; - витрати; - результати діяльності; - персонал; - ризики; - стратегія
2.	Концептуальний підхід до формування вартісно-орієнтованої звітності (ЗК)	[15], [175], [199], [204]	Інструмент вартісно-орієнтованого управління, метою використання якого є зростання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання та їх конкурентоспроможності на фінансових ринках. Її значення визначається розкриттям нефінансової інформації та перспектив діяльності корпорацій у частині прогнозів та планів розвитку; деталізацією інформації щодо змісту статей фінансової звітності, у тому числі в частині нематеріальних активів. Покликана нівелювати інформаційну асиметрію фінансової звітності та ринків капіталів загалом в частині зменшення вартісного розриву, тобто різниці між бухгалтерською та ринковою вартістю	Вид обліку, що закладений у концепцію - управлінський облік Основні об'єкти обліку концепції: - активи (зокрема нематеріальні); - зобов'язання; - капітали; - доходи; - витрати

Продовження дод. Е

№ з/п	Концепція	Дослідники концепції	Визначення сутності концепції дослідниками	Вид обліку та основні об'єкти концепції
3.	Концептуальний підхід до соціального обліку (КО)	[29], [30], [52], [78], [115], [162], [248]	Процес формування систематизованих, корисних даних з метою складання звітності, яка характеризує діяльність суб'єкта господарювання, спрямована на вирішення соціальних і екологічних завдань	Вид обліку, що закладений у концепцію - фінансовий облік Основні об'єкти обліку концепції: - товари і послуг; - доходи; - капітал; - фінансові активи; - резиденти; нерезиденти; - соціальні витрати (розвиток персоналу, охорона здоров'я і безпека праці, якість продукції, природоохоронна діяльність тощо)
4.	Концептуальний підхід до обліку сталого розвитку (КО)	[70], [148], [194], [279]	Система обліково-аналітичного забезпечення виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання інформації про екологічно-соціальний стан та заходи, що надасть користувачам інформацію та дозволить встановити баланс між забезпеченням соціальних потреб, захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі та фінансово-економічним розвитком підприємства	Вид обліку, що закладений у концепцію - фінансовий облік Основні об'єкти обліку концепції: - екологічні, соціальні витрати; - екологічні, соціальні зобов'язання;
5.	Концептуальний підхід до інтегрованої системи обліку (КО)	[299], [300], [301]	Процес ідентифікації і вимірювання, накопичення в певних регістрах даних про господарську діяльність підприємства, їх аналіз і контроль, підготовка, інтерпретація та надання широкої інформації, для використання у плануванні, оцінці та управлінні підприємством з метою забезпечення оптимального використання його ресурсів та достовірного обліку їх руху.	Вид обліку, що закладений у концепцію - управлінський облік Основні об'єкти обліку концепції: - витрати підприємства

Продовження дод. Е

№ з/п	Концепція	Дослідники концепції	Визначення сутності концепції дослідниками	Вид обліку та основні об'єкти концепції
6.	Концепція обліку і звітності за МСБО і МСФЗ (КК)	[7], [35], [73], [164], [306]	Система принципів, методів та процедур ведення бухгалтерського обліку, що визначає основи подання фінансової звітності загального призначення для забезпечення їхньої зі ставності з фінансовою звітністю суб'єкта господарювання за попередні періоди, а також із фінансовою звітністю інших суб'єктів господарювання.	Вид обліку, що закладений у концепцію - фінансовий облік Основні об'єкти обліку концепції: - активи; - зобов'язання; - капітали; - доходи; - витрати
7.	Концепція підтримки фінансового капіталу (КО) Концепція підтримки фізичного капіталу (КО)	[207]	Одні з ключових теоретичних конструкцій, що лежать в основі методології обліку, що визначається МСФЗ. Їх ідея полягає у визначенні можливих трактувань прибутку компанії та її капіталу, що базуються на економічній концепції створення бухгалтерської інформації	Вид обліку, що закладений у концепцію - фінансовий облік Основні об'єкти обліку концепції: - капітал; - прибуток; - активи
8.	Концепція інтегрованої звітності (ЗК)	[64], [107], [120], [130], [251], [270], [287], [291]	Підвищує інформативність бухгалтерської звітності за рахунок доповнень і пояснень, які виникають в результаті застосування інформації із систем фінансового та управлінського обліку Інтегрований облік з метою формування інтегрованої звітності, яка носить універсальний характер, спирається не лише на мультистейхолдерський підхід, але й враховує необхідність конвергенції стандартів та підходів різних видів обліку – насамперед фінансового (формування системи глобальних стандартів фінансової (МСФЗ та ЗПБО) а також нефінансової звітності).	Вид обліку, що закладений у концепцію - управлінський облік Основні об'єкти обліку концепції: - фінансовий капітал; - виробничий капітал; - інтелектуальний капітал; - людський капітал; - соціально-репутаційний капітал; - природний капітал

Закінчення дод. Е

№ з/п	Концепція	Дослідники концепції	Визначення сутності концепції дослідниками	Вид обліку та основні об'єкти концепції
9.	Концепція обліково-інформаційного забезпечення управління соціально-відповідальним підприємством (КО)	[171]	Підсистема інформаційного забезпечення управління підприємством, в якій для збору, обробки та надання менеджерам інформації про економічні, екологічні та соціальні наслідки його господарської діяльності використовують облікові процедури та методичний інструментарій бухгалтерського обліку	Вид обліку, що закладений у концепцію - фінансовий облік Основні об'єкти обліку концепції: - активи; - зобов'язання; - доходи; - витрати

Джерело: виконано на основі [7; 11; 15; 29; 30; 33; 35; 52; 64; 68; 70; 73; 78; 107; 114; 115; 119; 120; 130; 139; 140; 148; 162; 164; 171; 175; 177; 183; 194; 199; 204; 207; 242; 248; 251; 270; 279; 287; 291; 299–301; 306; 310].

Додаток Ж
Таблиця Ж.1

Список підприємств, фінансова звітність яких розглянута в роботі

Підприємство	Країна	Галузь	Вид діяльності
Зарубіжні підприємства			
Tata Steel Limited	Індія	Чорна металургія	Виробництво сталі
ABN AMRO Bank N.V.	Нідерланди	Банківська справа	Фінансові послуги
Anglo American PLC	Великобританія	Гірничодобувна промисловість	Видобуток корисних копалин
Yorkshire Water Ltd.	Великобританія	Житлово-комунальне господарство	Збір, очищення та постачання води
Mahindra & Mahindra	Індія	Автомобільна промисловість	Виробництво автомобілів
Wipro Technologies	Індія	Інформаційні технології	ІТ-послуги; консалтинг; аутсорсинг бізнес-процесів
Reliance Industries Limited	Індія	Нафтова промисловість	Видобуток нафти та газу; нафтопереробка; роздрібна торгівля; телекомунікаційні послуги
Sibanye Stillwater Limited	ПАР	Гірничодобувна промисловість	Видобуток корисних копалин
Sasol Limited	ПАР	Нафтова промисловість	Видобуток корисних копалин
Dabur India Limited	Індія	Споживчі товари	Виробництво споживчих товарів (фармація, косметика)
Marico Limited	Індія	Споживчі товари	Виробництво споживчих товарів (фармація, косметика)
Housing Development Finance Corporation Bank	Індія	Банківська справа	Фінансові послуги; страхування
Apollo Tyres Limited	Індія	Автомобільна промисловість	Виробництво автомобільних шин
Larsen and Toubro Limited	Індія	Конгломерат (промислові технології, важка промисловість, машинобудування, будівництво, виробництво, енергетика, ІТ, оборонні та фінансові послуги)	Інжиніринг та будівництво; промислове виробництво; ІТ-послуги; фінансові послуги та ін.
Hexaware Technologies Limited	Індія	Інформаційні технології	ІТ-послуги; аутсорсинг бізнес-процесів

Закінчення табл. Ж.1

Підприємство	Країна	Галузь	Вид діяльності
Вітчизняні підприємства			
ТОВ Фірма «Астарт-Київ»	Україна	Харчова промисловість	Рослинництво; виробництво цукру; переробки сої; молочне та м'ясне тваринництво та ін.
ТОВ «ДТЕК»	Україна	Енергетика	Виробництво електроенергії; видобуток вугілля та природного газу; трейдинг енергоресурсами та ін.
АТ Укрзалізниця	Україна	Транспорт	Перевезення
НАК «Нафтогаз України»	Україна	Нафтова промисловість	Видобуток корисних копалин
АТ «ПУМБ»	Україна	Банківська справа	Фінансові послуги
ІП «Кока Кола Беверіджиз Україна Лімітед»	Україна	Харчова промисловість	Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки
ПРАТ "КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА"	Україна	Харчова промисловість	Виробництво пива, безалкогольних та алкогольних напоїв
ПРАТ "ВФ УКРАЇНА"	Україна	Телекомунікації	діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку
ПрАТ «Київстар»	Україна	Телекомунікації	діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку
АТ «КПМГ»	Україна	Професійні і бухгалтерські послуги	Аудиторські, податкові та консультаційні послуги
ТОВ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ»	Україна	Професійні і бухгалтерські послуги	Аудиторські, податкові та консультаційні послуги
ТОВ «ЮСК Україна»	Україна	Роздрібна торгівля	Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах
КП «Дніпроводоканал»	Україна	Житлово-комунальне господарство	Забір, очищення та постачання води
АТ «Південний ГЗК»	Україна	Гірничодобувна промисловість	Добування залізних руд
Група Метінвест	Україна	Гірничодобувна промисловість	Видобуток корисних копалин

Джерело: розроблено на основі [2; 4; 5; 14; 19; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 151–155; 163; 167; 180; 229; 260; 289].

**Приклади показників оцінки результатів господарської діяльності
підприємства у фінансових звітах підприємств**

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Зарубіжні підприємства			
1	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Tata Steel за 2022-23 рік [89]	- дохід від операцій; - прибуток/збиток до оподаткування; - прибуток/збиток після оподаткування; - нерозподілений прибуток; - дивіденди - основна сума, що залишилася несплаченою постачальнику на кінець року	- кількість акціонерів;
2	Квартальний звіт ABN AMRO Bank N.V. за 4 квартал 2023 року [2]	- чистий процентний дохід; - операційний дохід; - операційні витрати; - прибуток/(збиток) до оподаткування; - прибуток/(збиток) за період, що відноситься до власників материнської компанії; - дивіденди на одну акцію	- чиста процентна маржа (NIM) (у базисних пунктах); - співвідношення витрати/дохід (%)
3	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Anglo American за 2023 рік [4]	- дохід; - операційні витрати; - операційний прибуток; - прибуток до вирахування чистих фінансових витрат і податків; - прибуток до оподаткування; - прибуток за фінансовий рік	-
4	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Yorkshire Water за 2023 рік [100]	- дохід; - операційний прибуток; - відсотки до сплати та подібні нарахування до змін справедливої вартості; - зміна справедливої вартості; - прибуток/збиток до оподаткування	-
5	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Mahindra & Mahindra за 2023-24 рік [56]	- дохід від операцій; - прибуток до оподаткування та виняткових речей; - дохід від інвестицій, пов'язаних із дочірніми, асоційованими та спільними підприємствами; - втрати від інвестицій, пов'язані з дочірніми, асоційованими та спільними підприємствами; - прибуток на акцію в капіталі	-

Продовження табл. Ж.2

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Зарубіжні підприємства			
6	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Wipro за 2022-23 рік [98]	- обсяг продажу товарів та послуг; - обсяг придбаних послуг; - обсяг придбаних активів; - дивідендів сплачено; - оренда плата сплачена	- коефіцієнт поточної ліквідності; - співвідношення заборгованості та власного капіталу; - коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; - коефіцієнт чистого прибутку
7	Консолідовані результати Reliance Industries limited за квартал завершений 30 вересня 2023 року [77]	- валовий дохід; - EBITDA* - фінансові витрати; - прибуток до оподаткування; - прибуток після оподаткування; - гроші та їх еквіваленти	- операційна маржа (%); - коефіцієнт поточної ліквідності; - коефіцієнт покриття боргу;
8	Фінансова звітність компанії Sibanye Stillwater за 2023 рік [85]	- прибуток від інвестицій; - прибуток/збиток до оподаткування; - прибуток від фінансових інструментів; - податок на прибуток; - виплачені дивіденди	-
9	Річна фінансова звітність Sasol Limited за 2023 рік [83]	- виручка; - фінансові доходи/витрати; - операційні доходи/витрати; - дохід за рік; - виплачені дивіденди	
10	Окрема фінансова звітність Dabur на 31 березня 2023 року [19]	- дохід від операцій; - прибуток до оподаткування; - чистий прибуток за рік; - прибуток на акцію; - фінансові витрати; - дивіденди виплачено	-
11	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Marico за 2023-24 рік [57]	- дохід від операцій; - EBITDA; - прибуток до оподаткування; - чистий прибуток, що належить власникам; - прибуток на акцію; - загальні витрати	- коефіцієнт поточної ліквідності; - коефіцієнт рентабельності власного капіталу; - коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; - коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості

Продовження табл. Ж.2

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Зарубіжні підприємства			
12	Окремі фінансові результати Housing Development Finance Corporation Bank на 31.03.2024 [37]	- загальний дохід; - загальні витрати (за винятком забезпечень і непередбачених витрат); - прибуток до оподаткування	- відсоток акцій, що належать державі; - коефіцієнт достатності капіталу; - чиста вартість; - коефіцієнт позикового капіталу
13	Окремі фінансові результати Apollo Tyres на 31.03.2024 [5]	- загальний дохід/витрати; - виплачені дивіденди; - прибуток до оподаткування; - прибуток за рік; - надбавка за цінні папери; - резерв погашення облігацій	- базовий прибуток на акцію; - співвідношення загальних боргів і загальних активів; - коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
14	Звіт про фінансові результати Larsen and Toubro на 31.03.2024 [51]	- загальний дохід/витрати; - прибуток до оподаткування; - чистий прибуток після оподаткування; - дивіденди виплачені; - прибуток на акцію; - чиста вартість (вартість всіх активів — вартість всіх зобов’язань)	- коефіцієнт боргового капіталу; - коефіцієнт поточної ліквідності; - співвідношення загального боргу до загальних активів; - коефіцієнт оборотності дебіторів
15	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Нехaware за 2023 рік [34]	- дохід від операцій; - фінансові витрати; - прибуток до оподаткування; - прибуток за рік; - сукупний дохід/витрати за рік; - сплачено дивідендів	-
Вітчизняні підприємства			
16	Фінансова звітність в частині річного звіту Астарта-Київ за 2023 рік [105]	- доходи; - прибуток до оподаткування; - чистий прибуток; - грошові потоки від операційної діяльності; - грошові потоки, що використовуються в інвестиційній діяльності - грошові потоки, що використовуються в фінансовій діяльності	-

Продовження табл. Ж.2

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Вітчизняні підприємства			
17	Окрема фінансова звітність ДТЕК за 2020 рік [134]	- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) - прибуток/збиток від операційної діяльності; - прибуток/збиток до оподаткування - чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	-
18	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Укрзалізниця за 2020 рік [289]	- всього дохід від реалізації; - операційний; - збиток/прибуток до оподаткування; - збиток/прибуток за рік; - всього сукупний дохід/(збиток) за період, - що відноситься до власника материнської компанії; - дивіденди; - майбутні грошові надходження за доходами від реалізації	- ставка дискотування (%)
19	Фінансова звітність Нафтогаз за 2021 рік [229]	- чистий дохід від реалізації продукції; - собівартість реалізованої продукції; - прибуток/збиток; - внески до капіталу	- відсоток кредитного збитку
20	Фінансова звітність ПУМБ на 31.12.2023 [260]	- процентні доходи/витрати; - комісійні доходи/витрати; - прибуток/збиток за звітний період; - інвестиції в цінні папери; - дивіденди отримані	-
21	Фінансова звітність Кока-кола на 31.12.2021 [167]	- виручка по договорах з покупцями; - собівартість реалізованої продукції; - витрати на реалізацію; - фінансові витрати/доходи; - прибуток за рік; - дивіденди; - внески в статутний капітал	-

Продовження табл. Ж.2

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Вітчизняні підприємства			
22	Фінансова звітність Carlsberg Ukraine на 31.12.2022 [14]	- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); - прибуток/збиток; - чистий рух коштів від фінансової, операційної, інвестиційної діяльності; - витрати на сплату дивідендів; - чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію; - дивіденди на одну просту акцію	-
23	Окрема фінансова звітність Vodafone на 31.12.2023 [95]	- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); - прибуток/збиток; - чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію; - дивіденди на одну просту акцію	-
24	Фінансова Київстар на 31.12.2022 [163]	- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); - прибуток/збиток - адміністративні витрати; - витрати на збут; - виплата дивідендів	-
25	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ПАТ «КПМГ Аудит» на 31.12.2022 [180]	- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); - прибуток/збиток - адміністративні витрати; - витрати на збут; - чистий прибуток на одну просту акцію	-

Закінчення табл. Ж.2

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Вітчизняні підприємства			
26	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ТОВ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ» на 31.12.2024 [153]	- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); - прибуток/збиток - адміністративні витрати; - витрати на збут	-
27	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ТОВ «ЮСК Україна» на 31.12.2023 [151]	- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); - дохід від участі в капіталі; - прибуток/збиток - адміністративні витрати; - витрати на збут	-
28	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності КП «Дніпроводоканал» на 31.12.2024 [152]	- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); - прибуток/збиток - адміністративні витрати; - витрати на збут	-
29	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності АТ «Південний ГЗК» на 31.12.2022 [155]	- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); - прибуток/збиток - адміністративні витрати; - витрати на збут; - інші фінансові доходи - інший сукупний дохід	-
30	Фінансова звітність в частині річного звіту Групи Метінвест за 2023 рік [154]	- дохід; - чисті операційні витрати; - прибуток/збиток; - прибуток / (збиток), що належить власникам Компанії; - прибуток / (збиток), що належить неконтрольним часткам	-

* *EBITDA* - обсяг прибутку до вирахування витрат за відсотками, сплати податків та амортизаційних відрахувань.

Джерело: розроблено на основі [2; 4; 5; 14; 19; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 151–155; 163; 167; 180; 229; 260; 289].

**Приклади показників оцінки фінансово-майнового стану
у фінансових звітах підприємств**

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Вартісні показники
Зарубіжні підприємства			
1	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Tata Steel за 2022-23 рік [89]	- обсяг чистих активів (net worth); - нарахована амортизація на основні засоби за рік; - вибуло основних засобів; - балансова вартість: • будинки; • земельна ділянка; - обсяг акціонерного капіталу	-
2	Квартальний звіт ABN AMRO Bank N.V. за 4 квартал 2023 року [2]	- клієнтські активи; - готівка та залишки в центральних банках; - фінансові активи, що утримуються для торгівлі; - фінансові зобов'язання, утримувані для торгівлі; - кредити та аванси клієнтам - знос, амортизація та збитки від знецінення матеріальних і нематеріальних активів; - знецінення фінансових інструментів	-
3	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Anglo American за 2023 рік [4]	- нематеріальні активи; - основні засоби; - інвестиції в асоційовані та спільні підприємства; - торгова та інша дебіторська заборгованість; - грошові кошти та їх еквіваленти; - середньо- та довгострокові позики	-
4	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Yorkshire Water за 2023 рік [100]	- нематеріальні активи; - матеріальні активи; - інвестиції; - поточні дебітори; - амортизація та знецінення матеріальних активів	-
5	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Mahindra & Mahindra за 2023-24 рік [56]	- власні активи; - активи у формі права користування; - нематеріальні активи; - інвестиції; - грошові кошти та їх еквіваленти; - торгова дебіторська та кредиторська заборгованість	-
6	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Wipro за 2022-23 рік [98]	- основні засоби; - активи за правом користування; - гудвіл; - інші нематеріальні активи; - запаси; - грошові кошти та їх еквіваленти; - дебіторська/кредиторська заборгованість	-

Продовження табл. Ж.3

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Вартісні показники
Зарубіжні підприємства			
7	Консолідовані результати Reliance Industries limited за квартал завершений 30 вересня 2023 року [77]	- основні засоби; - гудвіл; - інші нематеріальні активи; - амортизація	-
8	Фінансова звітність компанії Sibanye Stillwater за 2023 рік [85]	- інвестиції в дочірні компанії; - інвестиції в асоційовану компанію; - позики пов'язаних сторін; - грошові кошти та їх еквіваленти; - дебіторська/кредиторська заборгованість	-
9	Річна фінансова звітність Sasol Limited за 2023 рік [83]	- інвестиції в дочірні підприємства; - інвестиції в безпеку; - довгострокова дебіторська заборгованість; - інша дебіторська заборгованість та витрати майбутніх періодів; - гроші та їх еквіваленти; - кредиторська заборгованість	-
10	Окрема фінансова звітність Dabur на 31 березня 2023 року [19]	- основні засоби; - інвестиційна власність; - інші нематеріальні активи; - фінансові активи; - власний капітал; - дебіторська/кредиторська заборгованість	-
11	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Marico за 2023-24 рік [57]	- основні засоби; - право користування активами; - інвестиційна нерухомість; - нематеріальні активи; - інвестиції в дочірні компанії; - гроші та їх еквіваленти; - акціонерний капітал	-
12	Окремі фінансові результати Housing Development Finance Corporation Bank на 31.03.2024 [37]	- основні засоби; - інші активи; - готівка та залишки в резервному банку; - інвестиції; - гудвіл; - варанти на акції; - депозити	-
13	Окремі фінансові результати Apollo Tyres на 31.03.2024 [5]	- основні засоби; - право користування активами; - нематеріальні активи; - гроші та їх еквіваленти; - акціонерний капітал	-

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Вартісні показники
Зарубіжні підприємства			
14	Звіт про фінансові результати Larsen and Toubro на 31.03.2024 [51]	- основні засоби; - інвестиційна власність; - гудвіл; - інші нематеріальні активи; - право користування активами; - гроші та їх еквіваленти; - акціонерний капітал; - дебіторська/кредиторська заборгованість	-
15	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Нехaware за 2023 рік [34]	- основні засоби; - активи у формі права користування; - гудвіл; - інші нематеріальні активи; - дебіторська/кредиторська заборгованість; - власний капітал; - гроші та їх еквіваленти; - інвестиції	-
Вітчизняні підприємства			
16	Фінансова звітність в частині річного звіту Астарта-Київ за 2023 рік [105]	- основні засоби; - активи у формі права користування; - нематеріальні активи; - біологічні необоротні та оборотні активи ; - власний капітал; - дебіторська та кредиторська заборгованість; - кредити та позики	-
17	Окрема фінансова звітність ДТЕК за 2020 рік [134]	- нематеріальні активи; - основні засоби; - інвестиційна нерухомість; - дебіторська/кредиторська заборгованість; - гроші та їх еквіваленти; - нерозподілений прибуток	-
18	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Укрзалізниця за 2020 рік [289]	- основні засоби; - інвестиції в асоційовані підприємства; - інші довгострокові фінансові активи; - активи неконтрольованих територій - активи, утримувані для розподілу власнику; - зобов'язання неконтрольованих територій	-
19	Фінансова звітність Нафтогаз за 2021 рік [229]	- нематеріальні активи; - незавершені капітальні інвестиції; - основні засоби; - фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств; - запаси; - дебіторська/кредиторська заборгованість; - нерозподілений прибуток/збиток; - короткострокові/ довгострокові кредити банків	-

Продовження табл. Ж.3

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Вартісні показники
Вітчизняні підприємства			
20	Фінансова звітність ПУМБ на 31.12.2023 [260]	- грошові кошти та їх еквіваленти; - інвестиції в цінні папери; - кредити та аванси клієнтам; - основні засоби; - нематеріальні активи за винятком гудвіла; - кошти клієнтів; - акціонерний капітал	-
21	Фінансова звітність Кока-кола на 31.12.2021 [167]	- основні засоби; - активи у формі права власності; - нематеріальні активи; - дебіторська/кредиторська заборгованість; - гроші та їх еквіваленти; - статутний капітал	-
22	Фінансова звітність Carlsberg Ukraine на 31.12.2022 [14]	- нематеріальні активи; - основні засоби; - довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств; - запаси; - дебіторська/кредиторська заборгованість; - гроші та їх еквіваленти; - нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-
23	Окрема фінансова звітність Vodafone на 31.12.2023 [95]	- нематеріальні активи; - основні засоби; - довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі капіталу; - довгострокова дебіторська заборгованість; - дебіторська/кредиторська заборгованість; - нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-
24	Фінансова Київстар на 31.12.2022 [163]	- нематеріальні активи; - основні засоби; - дебіторська/кредиторська заборгованість; - грошові кошти та їх еквіваленти; - довгострокові кредити банків; - нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-
25	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ПАТ «КПМГ Аудит» на 31.12.2022 [180]	- основні засоби; - нематеріальні активи; - запаси; - незавершене виробництво; - дебіторська/кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги; - гроші та їх еквіваленти; - нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-

Закінчення табл. Ж.3

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Вартісні показники
Вітчизняні підприємства			
26	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ТОВ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ» на 31.12.2024 [153]	- основні засоби; - дебіторська/кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги; - гроші та їх еквіваленти; - нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-
27	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ТОВ «ЮСК Україна» на 31.12.2023 [151]	- основні засоби; - незавершені капітальні інвестиції; - товари; - дебіторська/кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги; - гроші та їх еквіваленти; - нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-
28	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності КП «Дніпроводоканал» на 31.12.2024 [152]	- основні засоби; - нематеріальні активи; - виробничі запаси; - дебіторська/кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги; - гроші та їх еквіваленти; - нерозподілений прибуток (непокритий збиток) - зареєстрований (пайовий) капітал; - внески до незареєстрованого статутного капіталу; - додатковий капітал	-
29	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності АТ «Південний ГЗК» на 31.12.2022 [155]	- основні засоби; - нематеріальні активи; - дебіторська/кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги; - гроші та їх еквіваленти; - зареєстрований (пайовий) капітал; - капітал у дооцінках; - нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-
30	Фінансова звітність в частині річного звіту Групи Метінвест за 2023 рік [154]	- гудвіл; - основні засоби; - нематеріальні активи; - запаси; - кредити та позики; - гроші та їх еквіваленти	-

Джерело: розроблено на основі [2; 4; 5; 14; 19; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 151–155; 163; 167; 180; 229; 260; 289].

Приклади показників оцінки виробничо-інноваційної діяльності у фінансових звітах підприємств

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Зарубіжні підприємства			
1	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Tata Steel за 2022-23 рік [89]	- незавершене капітальне будівництво; - нематеріальні активи в розробці; - проекти в розробці; - збільшення сировини	-
2	Квартальний звіт ABN AMRO Bank N.V. за 4 квартал 2023 року [2]	- обсяг фінансових інвестицій	- нові застави на виробництво (%); - швидкість прямої обробки великих обсягів обслуговування та процесів виробництва (%)
3	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Anglo American за 2023 рік [4]	- обсяг товарних запасів	-
4	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Yorkshire Water за 2023 рік [100]	- сировина та витратні матеріали	-
5	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Mahindra & Mahindra за 2023-24 рік [56]	- незавершене капітальне виробництво; - вартість використаних матеріалів; - нематеріальні активи в розробці - товарні запаси	-
6	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Wipro за 2022-23 рік [98]	- товарний запас; - склади та запчастини; - проекти в роботі; - проекти тимчасово призупинено	
7	Консолідовані результати Reliance Industries limited за квартал завершений 30 вересня 2023 року [77]	- незавершене капітальне виробництво	-

Продовження табл. Ж.4

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Зарубіжні підприємства			
8	Фінансова звітність компанії Sibanye Stillwater за 2023 рік [85]	- витрати на пошуково-розвідувальні роботи	-
9	Річна фінансова звітність Sasol Limited за 2023 рік [83]	-	
10	Окрема фінансова звітність Dabur на 31 березня 2023 року [19]	- вартість витрачений матеріалів; - зміни в запасах готової продукції, товарних запасах і незавершеному виробництві; - вартість виробничого капіталу	-
11	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Marico за 2023-24 рік [57]	- незавершене капітальне виробництво; - вартість витрачених матеріалів	-
12	Окремі фінансові результати Housing Development Finance Corporation Bank на 31.03.2024 [37]	-	-
13	Окремі фінансові результати Apollo Tyres на 31.03.2024 [5]	- незавершене капітальне виробництво; - вартість витрачений матеріалів; - нематеріальні активи в розробці	-
14	Звіт про фінансові результати Larsen and Toubro на 31.03.2024 [51]	- нематеріальні активи в розробці; - незавершене капітальне виробництво; - активи/зобов’язання високотехнологічного виробництва	-
15	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Нехаaware за 2023 рік [34]	- проекти в роботі; - витрати на програмне забезпечення та розробку	-
Вітчизняні підприємства			
16	Фінансова звітність в частині річного звіту Астарта-Київ за 2023 рік [105]	- знос та амортизація; - збитки від вибуття основних засобів	-
17	Окрема фінансова звітність ДТЕК за 2020 рік [134]	- витрати внаслідок амортизації	-

Продовження табл. Ж.4

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Вітчизняні підприємства			
18	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Укрзалізниця за 2020 рік [289]	- амортизація	-
19	Фінансова звітність Нафтогаз за 2021 рік [229]	- придбання (виготовлення) основних засобів; - придбання (виготовлення) інших необоротних активів; - придбання (створення) нематеріальних активів	-
20	Фінансова звітність ПУМБ на 31.12.2023 [260]	- знос та амортизація; - витрати на утримання будівель та обладнання	-
21	Фінансова звітність Кока-кола на 31.12.2021 [167]	- амортизація інших нематеріальних активів; - амортизація активів у формі права користування	-
22	Фінансова звітність Carlsberg Ukraine на 31.12.2022 [14]	- знос та амортизація	-
23	Окрема фінансова звітність Vodafone на 31.12.2023 [95]	- знос та амортизація; - витрати на електроенергію та інші виробничі витрати	-
24	Фінансова Київстар на 31.12.2022 [163]	- поточні/довгострокові витрати за проектом, ліцензії; - знос та амортизація	-
25	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ПАТ «КПМГ Аудит» на 31.12.2022 [180]	- матеріальні затрати; - амортизація нематеріальних активів; - знос основних засобів	-
26	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ТОВ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ» на 31.12.2024 [153]	- матеріальні затрати; - накопичена амортизація нематеріальних активів; - знос основних засобів	-

Закінчення табл. Ж.4

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Вітчизняні підприємства			
27	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ТОВ «ЮСК Україна» на 31.12.2023 [151]	- незавершені капітальні інвестиції; - матеріальні затрати; - накопичена амортизація нематеріальних активів; - знос основних засобів	-
28	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності КП «Дніпроводоканал» на 31.12.2024 [152]	- матеріальні затрати; - накопичена амортизація нематеріальних активів; - знос основних засобів	-
29	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності АТ «Південний ГЗК» на 31.12.2022 [155]	- незавершені капітальні інвестиції; - матеріальні затрати; - накопичена амортизація нематеріальних активів; - знос основних засобів	-
30	Фінансова звітність в частині річного звіту Групи Метінвест за 2023 рік [154]	- зменшення від переоцінки, що компенсує попереднє збільшення балансової вартості основних засобів; - амортизація основних засобів та нематеріальних активів; - знецінення основних засобів та нематеріальних активів	-

* компанія не наводить одиниць виміру, а лише говорить про наявність активів.

Джерело: розроблено на основі [2; 4; 5; 14; 19; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 151–155; 163; 167; 180; 229; 260; 289].

Додаток Ж
Таблиця Ж.5

Приклади показників оцінки кадрового потенціалу у фінансових звітах підприємств

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Зарубіжні підприємства			
1	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Tata Steel за 2022-23 рік [89]	- поточні виплати співробітникам; - довгострокові виплати працівникам; - пенсійні винагороди; - медичні виплати після виходу на пенсію; - витрати на утримання персоналу	- кількість співробітників;
2	Квартальний звіт ABN AMRO Bank N.V. за 4 квартал 2023 року [2]	- витрати персоналу;	- кількість внутрішніх/зовнішніх працівників
3	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Anglo American за 2023 рік [4]	- заробітна плата; - виплати після працевлаштування; - виплати на основі акцій	- кількість працівників; - очікуване середнє зростання витрат на охорону здоров'я (%)
4	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Yorkshire Water за 2023 рік [100]	- витрати на персонал; - заробітна плата; - пенсійні витрати	- кількість працівників: • виробництво; • адміністрація
5	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Mahindra & Mahindra за 2023-24 рік [56]	- витрати на виплати працівникам; - заробітна плата, включаючи премії; - витрати на утримання персоналу	-
6	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Wipro за 2022-23 рік [98]	- зарплати та бонуси; - винагорода працівників за основні акції	
7	Консолідовані результати Reliance Industries limited за квартал завершений 30 вересня 2023 року [77]	- виплати працівникам	-
8	Фінансова звітність компанії Sibanye Stillwater за 2023 рік [85]	- витрати на фонд працівників та громади	-

Продовження табл. Ж.5

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Зарубіжні підприємства			
9	Річна фінансова звітність Sasol Limited за 2023 рік [83]	- кредиторська заборгованість, пов'язана з працівниками; - витрати, пов'язані з персоналом: • зарплата та пов'язані з нею витрати; • витрати на оплату акцій	
10	Окрема фінансова звітність Dabur на 31 березня 2023 року [19]	- заробітна плата; - внески до страхових та інших фондів; - витрати на утримання персоналу; - витрати на виплату паїв	-
11	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Marico за 2023-24 рік [57]	- витрати на оплату праці працівникам	-
12	Окремі фінансові результати Housing Development Finance Corporation Bank на 31.03.2024 [37]	- витрати на персонал;	-
13	Окремі фінансові результати Apollo Tyres на 31.03.2024 [5]	- витрати на персонал	-
14	Звіт про фінансові результати Larsen and Toubro на 31.03.2024 [51]	- витрати на оплату працівникам	-
15	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Nexasware за 2023 рік [34]	- витрати на оплату персоналу; - вартість компенсації опціону на акції працівника - зарплата та надбавки працівникам	-
Вітчизняні підприємства			
16	Фінансова звітність в частині річного звіту Астарта-Київ за 2023 рік [105]	- зарплата та пов'язані з нею платежі; - виплати на соціальне страхування; - фінансова допомога	-
17	Окрема фінансова звітність ДТЕК за 2020 рік [134]	- витрати на оплату праці; - витрати на персонал	-

Продовження табл. Ж.5

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Вітчизняні підприємства			
18	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Укрзалізниця за 2020 рік [289]	- витрати на персонал; - довгострокові позики працівникам (за вирахуванням коротко-строкової частини); - виплати по закінченню трудової діяльності та виходу на пенсію за колективним договором; - сплачені винагороди	- плинність кадрів (%); - очікуваний приріст заробітної плати (%); -
19	Фінансова звітність Нафтогаз за 2021 рік [229]	- витрати на оплату праці; - витрати на навчання персоналу	-
20	Фінансова звітність ПУМБ на 31.12.2023 [260]	- заробітна плата, виплати працівників та обов'язки внески до державних фондів; - витрати на навчання персоналу	-
21	Фінансова звітність Кока-кола на 31.12.2021 [167]	- витрати на виплати працівникам	-
22	Фінансова звітність Carlsberg Ukraine на 31.12.2022 [14]	- витрати на оплату праці; - інші витрати на персонал	-
23	Окрема фінансова звітність Vodafone на 31.12.2023 [95]	- витрати на оплату праці; - інші витрати на персонал	-
24	Фінансова Київстар на 31.12.2022 [163]	- заробітна плата; - бонуси персоналу; - інші виплати персоналу	-
25	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ПАТ «КПМГ Аудит» на 31.12.2022 [180]	- витрати на оплату праці; - інші витрати на персонал	-
26	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ТОВ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ» на 31.12.2024 [153]	- витрати на оплату праці; - інші витрати на персонал	-

Закінчення табл. Ж.5

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Вітчизняні підприємства			
27	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ТОВ «ЮСК Україна» на 31.12.2023 [151]	- витрати на оплату праці; - інші витрати на персонал	-
28	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності КП «Дніпроводоканал» на 31.12.2024 [152]	- витрати на оплату праці; - інші витрати на персонал	-
29	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності АТ «Південний ГЗК» на 31.12.2022 [155]	- витрати на оплату праці; - інші витрати на персонал	-
30	Фінансова звітність в частині річного звіту Групи Метінвест за 2023 рік [154]	- заробітна плата та оклади, що підлягають виплаті; - нарахування за невикористані відпустки працівників та інші виплати працівникам; - інші витрати на персонал	-

* компанія не наводить одиниць виміру, а лише говорить про наявність активів.

Джерело: розроблено на основі [2; 4; 5; 14; 19; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 151–155; 163; 167; 180; 229; 260; 289].

Додаток Ж
Таблиця Ж.6

Приклади показників оцінки управлінської спроможності у фінансових звітах підприємств

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Зарубіжні підприємства			
1	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Tata Steel за 2022-23 рік [89]	- сума незавершених капітальних робіт; які мають бути завершені менше ніж за один рік (1-2 роки, 2-3 роки) на; • навколишнє середовище, безпеку та відповідність, • проекти забезпечення життя	-
2	Квартальний звіт ABN AMRO Bank N.V. за 4 квартал 2023 року [2]	-	-відсоток сталості (прискорення) обсягу активу (%); -ESG + інвестиції впливу
3	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Anglo American за 2023 рік [4]	- соціальні витрати; - трасти відновлення навколишнього середовища	-
4	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Yorkshire Water за 2023 рік [100]	- соціальні витрати; - загальна сума податкових зборів включена у звіт про прибутки та збитки	-
5	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Mahindra & Mahindra за 2023-24 рік [56]	- витрати пов’язані з корпоративною соціальною відповідальністю (валова сума, яку має витратити компанія протягом року, виходячи з 2% середнього чистого прибутку)	-
6	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Wipro за 2022-23 рік [98]	- валова сума, яку має витратити Підприємство на корпоративну соціальну відповідальність протягом року (в т.ч. пожертва до фонду Підприємства); - оплата праці ключового управлінського персоналу	-
7	Консолідовані результати Reliance Industries limited за квартал завершений 30 вересня 2023 року [77]	- витрати на податки	-

Продовження табл. Ж.6

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Зарубіжні підприємства			
8	Фінансова звітність компанії Sibanye Stillwater за 2023 рік [85]	- поточні податкові витрати; - винагорода ключового керівництва; - витрати на корпоративні та соціальні інвестиції	-
9	Річна фінансова звітність Sasol Limited за 2023 рік [83]	- обсяг сплачених податків	
10	Окрема фінансова звітність Dabur на 31 березня 2023 року [19]	- податків сплачено; - пожертвування та благодійність	-
11	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Marico за 2023-24 рік [57]	- надана пожертва / КСВ діяльність;	-
12	Окремі фінансові результати Housing Development Finance Corporation Bank на 31.03.2024 [37]	- витрати на податки	-
13	Окремі фінансові результати Apollo Tyres на 31.03.2024 [5]	- загальні витрати на податки	-
14	Звіт про фінансові результати Larsen and Toubro на 31.03.2024 [51]	- загальні витрати на податки	-
15	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Nехaware за 2023 рік [34]	- витрати на корпоративну соціальну відповідальність; - загальна сума сплачених податків	-
Вітчизняні підприємства			
16	Фінансова звітність в частині річного звіту Астарт-Київ за 2023 рік [105]	- благодійність та соціальні витрати; - витрати на сплату податків	-
17	Окрема фінансова звітність ДТЕК за 2020 рік [134]	- відрахування на соціальні заходи; - витрати на медичне страхування - витрати на сплату податків	-
18	Фінансова звітність в частині інтегрованого звіту Укрзалізниця за 2020 рік [289]	- витрати на соціальне забезпечення; - витрати на сплату податків	-
19	Фінансова звітність Нафтогаз за 2021 рік [229]	- благодійність; - витрати на соціальний захист; - витрати на сплату податків	-
20	Фінансова звітність ПУМБ на 31.12.2023 [260]	- благодійна діяльність; - витрати на сплату податків	-

Закінчення табл. Ж.6

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Вітчизняні підприємства			
21	Фінансова звітність Кока-кола на 31.12.2021 [167]	- витрати на сплату податків	-
22	Фінансова звітність Carlsberg Ukraine на 31.12.2022 [14]	- витрати на соціальні заходи; - послуги по напрямку зв'язків з громадськістю; - витрати на сплату податків	-
23	Окрема фінансова звітність Vodafone на 31.12.2023 [95]	- відрахування на соціальні заходи; - соціальні внески; - витрати на сплату податків	-
24	Фінансова Київстар на 31.12.2022 [163]	- внески та пожертвування на благодійність	-
25	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ПАТ «КПМГ Аудит» на 31.12.2022 [180]	- відрахування на соціальні заходи	-
26	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ТОВ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ» на 31.12.2024 [153]	- відрахування на соціальні заходи	-
27	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності ТОВ «ЮСК Україна» на 31.12.2023 [151]	- відрахування на соціальні заходи	-
28	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності КП «Дніпроводоканал» на 31.12.2024 [152]	- відрахування на соціальні заходи	-
29	Фінансова звітність в частині звіту незалежного аудитора щодо річної звітності АТ «Південний ГЗК» на 31.12.2022 [155]	- відрахування на соціальні заходи	-
30	Фінансова звітність в частині річного звіту Групи Метінвест за 2023 рік [154]	- витрати на сплату податків	-

* компанія не наводить одиниць виміру, а лише говорить про наявність активів.

Джерело: розроблено на основі [2; 4; 5; 14; 19; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 151–155; 163; 167; 180; 229; 260; 289].

Приклади показників оцінки впливу війни на вартість бізнесу

№ з/п	Група показників	Показники
С.В. Іванов		
1	Прямі втрати	- втрати підприємства в результаті знищення (пошкодження) основних засобів; - втрати підприємства в результаті знищення (пошкодження) товарно-матеріальних цінностей; - втрати в результаті знищення (пошкодження) майна третіх осіб;
2	Витрати на локалізацію (ліквідацію) і розмінування	- витрати, пов'язані з локалізацією та ліквідацією наслідків війни
3	Соціально-економічні витрати	- витрати на компенсації та заходи у зв'язку із загибеллю персоналу; - витрати на компенсації загибелі третіх осіб; - витрати на компенсації внаслідок травмування персоналу; - витрати на компенсації внаслідок травмування третіх осіб
4	Непрямий збиток	- недоотримання підприємством частини доходів у результаті простою; - витрати на зарплату і умовно-постійні витрати підприємства за час простою; - збитки, обумовлені сплатою неустойок, штрафів, пені тощо; - збитки третіх осіб через недоотримання прибутку
5	Екологічний збиток	- збиток від забруднення атмосфери; - збиток від забруднення водних ресурсів; - збиток від забруднення ґрунту; - збиток, пов'язаний зі знищенням біологічних ресурсів; - збиток від засмічення території уламками будівель, споруд, обладнання тощо
6	Втрати трудових ресурсів в результаті загибелі людей або втрати ними працездатності	
7	Додаткові витрати	- додаткові витрати у зв'язку з втратами обсягів послуг; - додаткові витрати у зв'язку з втратами продукції; - додаткові витрати у зв'язку з втратою зиску; - додаткові втрати на ремонт і відновлення об'єкта нерухомості; - додаткові витрати від підвищеної плинності кадрів
А.А. Панченко		
	Додаткові витрати	- витрати на переміщення виробничих потужностей; - витрати на відновлення та ремонт цехів, складів, технічного обладнання; - витрати, пов'язані з плинністю кадрів; - витрати через простій підприємства; - витрати, пов'язані з втратою продукції
С. Бегун		
	Майновий стан	- сума господарських коштів, що перебуває у розпорядженні підприємства; - коефіцієнт зносу, оновлення, вибуття та реальної вартості основних засобів

Закінчення дод. И

№ з/п	Група показників	Показники
С. Бегун		
	Фінансова стійкість	- коефіцієнт фінансової автономії; - коефіцієнт концентрації позикового капіталу; - коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів; - коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами; - коефіцієнт маневреності власного капіталу
	Ліквідність	- коефіцієнт покриття (загальної ліквідності), - коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності, - коефіцієнт абсолютної ліквідності, - коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості.
	Ділова активність	- коефіцієнт оборотності активів; - коефіцієнт оборотності - коефіцієнт оборотності - коефіцієнт оборотності оборотних активів; - коефіцієнт оборотності запасів; - коефіцієнт оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості
	Рентабельність	- коефіцієнт рентабельності (прибутковості) активів, - коефіцієнт рентабельності (прибутковості) власного капіталу, - коефіцієнт рентабельності (прибутковості) сукупного капіталу, - коефіцієнт рентабельності (прибутковості) продукції; - валова рентабельність продажу; - операційна рентабельність продажу; - чиста рентабельність продажу

Джерело: розроблено на основі [109; 157; 238].

Визначення поняття «облікова політика» у наукових публікаціях

№ з/п	Автор(и)	Визначення
<i>Методологічний (методичний або інструментальний) аспект (М)</i>		
1	A. Britton & C. Waterston [10]	Основи бухгалтерського обліку (М), оцінені суб'єктами господарювання як найбільш відповідні для їхніх обставин і прийняті з метою підготовки та представлення фінансової звітності .
2	A. Cojocaru [17]	Інструмент ведення бухгалтерського обліку (М), оскільки містить параметри, передбачені чинним законодавством , враховує інтереси суб'єкта господарювання та операції з обліку та структурування облікової інформації в окремій фінансовій звітності звітного періоду.
3	Ф.Ф. Бутинець [118]	Сукупність <i>способів</i> (М) ведення бухгалтерського обліку, які були обрані підприємством.
4	Г.М. Лучик [193]	Сукупність <i>правил, прийомів</i> та обліково-аналітичних <i>процедур</i> (М) щодо відображення у системі бухгалтерського обліку фактів господарської діяльності підприємств з метою забезпечення якісною обліково-аналітичною інформаційною базою систему управління .
5	Л. Пантелійчук [237]	Сукупність облікових <i>принципів, методів, процедур та заходів</i> (М) для забезпечення якісного, безперервного проходження інформації від етапу первинного спостереження до узагальнюючого – складання звітності .
6	П. Сук [283]	<i>Принципи і правила</i> (М) ведення бухгалтерського обліку на конкретному підприємстві
<i>Комбінований: правовий (П) і методологічний (М) аспекти</i>		
7	В.А. Дерій [132]	<i>Офіційно затверджене</i> на підприємстві надане державою йому право вибору (П), з урахуванням його цілей, специфіки діяльності підприємства та чинних правових актів, відповідних <i>методик</i> (М) та <i>форм, техніки</i> ведення бухгалтерського обліку.
8	І.В. Колос [168]	Зведення <i>нормативно встановлених</i> (П) <i>принципів, правил, методів і процедур</i> (М) ведення обліку з метою формування інтегрованої звітності суб'єкта господарювання для задоволення інформаційних потреб різних груп користувачів.
9	Т. Кучеренко [187]	<i>Домовленості й практика</i> (П), що проявляються в сукупності <i>принципів, методів і процедур</i> (М), які використовує підприємство для складання та подання фінансової звітності з метою її гармонізації та створення єдиних <i>підходів</i> до визначення, визнання й оцінки окремих її елементів.
10	Т.О. Мулик [227]	Пакет <i>правил та інструмент управління</i> (М) фінансовими ресурсами підприємства, інструмент захисту та регулювання судових спорів (П), питань з боку фіскальних та аудиторських органів; забезпечує розподіл відповідальності, повноважень, визначає взаємовідносини між підрозділами, відділами, порядок документообігу.
		<i>Перелік правил</i> (П) та <i>способів обліку</i> (М), що використовуються в ході перевірок податкових, аудиторських та інших органів.

Продовження дод. Р

№ з/п	Автор(и)	Визначення
<i>Комбінований: правовий (П) і методологічний (М) аспекти</i>		
11	О. Шмигель [304]	Обрана і оптимізована під конкретні запити галузевої діяльності підприємства, з урахуванням та дотриманням усіх встановлених норм (П), особливостей, специфіки, відповідна методологія (М) бухгалтерського обліку, що спрямована на досягнення його стратегічних цілей і тактичних завдань.
<i>Комбінований: інформаційний (І) і методологічний (М) аспект</i>		
12	J. Raičević, M. Stojiljković [76]	Інструмент (М) формування облікової інформації (І) для потреб зовнішніх користувачів з метою прийняття позитивних бізнес-рішень по відношенню до даної компанії.
13	A. Tuovila [93]	Конкретні процедури (М), які впроваджує керівництво компанії, які використовуються для підготовки фінансової звітності . До них належать будь-які методи бухгалтерського обліку, системи вимірювання та процедури подання інформації (І).
14	Т.О. Мулик [227]	Документ, який дозволяє здійснювати порівняльний аналіз та оцінку фінансового стану підприємств; Основа (м) для забезпечення відповідності обліковій інформації та звітності (і)
15	О.О. Нестеренко [231]	Інформаційна база (І) системи управління та основа (М) для ведення бухгалтерського обліку, що забезпечує налагоджений механізм передачі, групування та реєстрації господарських операцій з метою складання повного, достовірного та зрозумілого інтегрованого звіту.
16	В. Оліховський [233]	Один із ефективних методів (М) податкового планування, важливий інструмент управління величиною податків, що сплачуються підприємством.
<i>Комбінований: методологічний, правовий та інформаційний і аспект</i>		
17	S. Mukhopadhyay [63]	Правила або вказівки (П), які служать структурою (основою) (М) яких компанія повинна дотримуватися під час підготовки та подання своєї фінансової звітності (І).
18	Т. Попітіч [249]	Дозволені законодавством (П) організаційні, методологічні підходи, правила, методики, (М) присвячені організації та функціонуванню інформаційного простору (І) суб'єктів господарювання.
<i>Комбінований: правовий (П) і інформаційний аспект (І)</i>		
19	М.С. Пушкар [261]	Конституція підприємства, яка передбачає права (П) і обов'язки системи обліку з приводу формування інформаційних ресурсів (І) для менеджерів.

Джерело: розроблено на основі [10; 17; 63; 76; 93; 118; 132; 168; 187; 193; 227; 231; 233; 237; 249; 261; 283; 304].

Об'єкти облікової політики підприємства в частині забезпечення фінансового звітування про створення вартості бізнесу

№ з/п	Об'єкти обліку	Нормативне забезпечення	Примітки	Вплив на оцінку створення вартості
Фінансово-майновий стан підприємства – Форма 1 «Звіт про фінансовий стан»; Примітки				
1.	Основні засоби	МСБО 16, МСФЗ 13	-	- амортизація; - переоцінка; - зменшення корисності надходження; - вибуття
2.	Інвестиційна нерухомість	МСБО 16, МСБО 40, МСФЗ 15	-	- амортизація; - переоцінка - зменшення корисності
3.	Нематеріальні активи	МСБО 38, МСФЗ 13	-	- набуття, втрата прав власності - надходження; - вибуття
4.	Запаси	МСБО 2	-	- переоцінка; - зменшення корисності; - нестача; - крадіжки - надходження; - вибуття
5.	Дебіторська заборгованість	МСБО 1, МСБО 39, МСФЗ 13, МСФЗ 15	-	- дисконтування; - списання
6.	Грошові кошти та еквіваленти	МСБО 7	Складаються переважно з готівки в касі і депозитів та коштів на поточних рахунках в банку	- збільшення (зменшення) виручки від реалізації товарів, робіт, послуг; - збільшення (зменшення) виручки від неосновної діяльності
7.	Власний капітал	МСБО 1, МСБО 32, МСБО 39, МСФЗ 2, МСФЗ 7, МСФЗ 9	Частина активів підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань (чисті активи)	- збільшення (зменшення) активів або зобов'язань
8.	Кредиторська заборгованість	МСБО 32, МСБО 39, МСФЗ 13	-	- дисконтування; - списання

Продовження дод. Л

№ з/п	Об'єкти обліку	Нормативне забезпечення	Примітки	Вплив на оцінку створення вартості
Фінансово-майновий стан підприємства – Форма 1 «Звіт про фінансовий стан»; Примітки				
9.	Гудвіл	МСФЗ 3, МСФЗ 13	Отримання гудвілу (неідентифікованих активів) внаслідок придбання/об'єднання бізнесу. Виникнення внутрішньо генерованого гудвілу внаслідок господарської діяльності підприємства	- збільшення/зменшення неідентифікованих активів; - амортизація неідентифікованих активів; - знецінення неідентифікованих активів; - придбання/ об'єднання бізнесу
Результати господарської діяльності підприємства – Форма 2 «Звіт про сукупний дохід»; Примітки				
10.	Доходи	МСБО 1, МСБО 18	До доходів відносять надходження грошових коштів внаслідок комерційної, виробничої та фінансової діяльності	- збільшення (зменшення) обсягу отриманих доходів
11.	Витрати	Концептуальн а основа фінансової звітності, МСБО 1	До витрат зазвичай відносять собівартість готової продукції, (виконаних робіт, наданих послуг), а також інших витрат звітного періоду	- зміни у собівартості виконаних робіт, наданих послуг
Виробничо-інноваційні діяльність підприємства – Форма 1 «Звіт про фінансовий стан»; Примітки				
12.	Основні засоби	МСБО 16, МСФЗ 13	Вироблення нових об'єктів основних засобів внаслідок інноваційної діяльності	- амортизація; - знос; - надходження (внаслідок виробництва); - вибуття
13.	Нематеріальні активи	МСБО 38, МСФЗ 13	Отримання патентів, прав власності на певні об'єкти в ході інноваційної діяльності	- набуття/втрата прав власності; - надходження/ вибуття
14.	Витрати	МСБО 1, Концептуальн а основа фінансової звітності	До витрат зазвичай відносять витрати на розробку, дослідження, патентування	- збільшення/зменшення кількості проектів
Кадровий потенціал підприємства – Форма 2 «Звіт про сукупний дохід»; Примітки				
15.	Виплати працівникам	МСБО 1, МСБО 19, МСБО 26	До виплат працівникам зазвичай відносять заробітну плату, премії та бонуси, пенсії та ін.	- зміни у ставці заробітної плати

Закінчення дод. Л

№ з/п	Об'єкти обліку	Нормативне забезпечення	Примітки	Вплив на оцінку створення вартості
Управлінська спроможність підприємства – Форма 2 «Звіт про сукупний дохід»; Примітки				
16.	Витрати	Концептуальна основа фінансової звітності, МСБО 1	До витрат відносять витрати на корпоративну соціальну відповідальність, благодійність, сплату податків	- зміни у собівартості виконаних робіт, наданих послуг
17.	Податок на прибуток	МСБО 12	-	- збільшення або зменшення ставки податку

Джерело: розроблено на основі [209–212; 214; 215; 217–219; 221; 222].

**Оцінка об'єктів обліку в частині забезпечення звітування про створення
вартості бізнесу**

№ з/п	Назва підрозділу	Вартісна оцінка активу/зобов'язання	Час/період відображення вартості	Показники звітності
1.	Основні засоби	справедлива вартість	минулий/поточний	кількісні/вартісні
2.	Інвестиційна нерухомість	справедлива вартість	минулий/поточний	кількісні/вартісні
3.	Нематеріальні активи	справедлива вартість	минулий/поточний	кількісні/вартісні
4.	Запаси	менша з таких двох величин: собівартість та чиста вартість реалізації	минулий/поточний	кількісні/вартісні
5.	Дебіторська заборгованість	справедлива вартість	минулий/поточний	кількісні/вартісні
6.	Грошові кошти та еквіваленти	-	-	кількісні/вартісні
7.	Власний капітал	-	-	кількісні/вартісні
8.	Кредиторська заборгованість	справедлива вартість	минулий/поточний	кількісні/вартісні
9.	Дохід	справедлива вартість компенсації, яка була отримана або підлягає отриманню	минулий/поточний	кількісні/вартісні
10.	Витрати	-	-	кількісні/вартісні
12.	Виплати працівникам	-	-	кількісні/вартісні
13.	Податки на прибуток	-	-	кількісні/вартісні
14.	Гудвіл утворений внаслідок придбання бізнесу	справедлива/теперішня вартість	минулий/поточний	кількісні/вартісні
15.	Внутрішньо генерований гудвіл:	справедлива вартість	минулий/поточний	кількісні/вартісні
15.1	Витрати пов'язані з неідентифікованими активами	-	-	кількісні/вартісні
15.2	Майбутні економічні вигоди від неідентифікованих активів	теперішня вартість	майбутній	кількісні/вартісні/ кількісні (коефіцієнти)

Джерело: власна розробка.

**Оцінка об'єктів обліку в частині забезпечення звітування про створення
вартості бізнесу (визначення майбутніх грошових потоків)**

№ з/п	Об'єкт обліку	Вид вартості для визначення майбутніх грошових потоків	Час/період відображення вартості	Показники звітності
1	Основні засоби	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)	майбутній/ коротко-, середньо-, довгостроковий період	кількісні/ вартісні
2	Інвестиційна нерухомість	теперішня вартість (метод 2 методу очікуваної теперішньої вартості)	майбутній/ коротко-, середньо-, довгостроковий період	кількісні/ вартісні
3	Нематеріальні активи	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)	майбутній/ коротко-, середньо-, довгостроковий період	кількісні/ вартісні
4	Запаси	теперішня вартість (метод 2 методу очікуваної теперішньої вартості)	майбутній/ коротко-, середньо-, довгостроковий період	кількісні/ вартісні
5	Дебіторська заборгованість	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)	майбутній/ коротко-, середньо-, довгостроковий період	кількісні/ вартісні
6	Кредиторська заборгованість	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)	майбутній/ коротко-, середньо-, довгостроковий період	кількісні/ вартісні
7	Гудвіл	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)	майбутній/ коротко-, середньо-, довгостроковий період	кількісні/ вартісні
8	Коефіцієнти впливу ризиків зовнішнього середовища на оцінку вартості бізнесу	-	майбутній/ коротко-, середньо-, довгостроковий період	кількісні (коефіцієнти)
9	Коефіцієнти впливу ризиків внутрішнього середовища на оцінку вартості бізнесу	-	майбутній/ коротко-, середньо-, довгостроковий період	кількісні (коефіцієнти)
10	Коефіцієнти впливу ризиків надзвичайного стану на оцінку вартості бізнесу	-	майбутній/ коротко-, середньо-, довгостроковий період	кількісні (коефіцієнти)

Джерело: власна розробка.

Додаток П

Проект

Затверджено
Наказом № 6 від
29.12.2024 р.

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА
ТОВ «ПІДПРИЄМСТВА»
для цілей складання фінансової звітності
відповідно до МСФЗ
на 2025 рік

ЗМІСТ

Загальні терміни та скорочення

1. Загальні положення облікової політики, принципи і підходи до фінансової звітності

1.1. Загальні положення облікової політики

1.2. Суттєвість

1.3. Фактори створення вартості

1.4. Структура фінансової звітності

1.5. Валюта звітності

1.6. Звітний період

1.7. Особливості розкриття елементів фінансової звітності

2. Організація обліку та фінансового звітування *

3. Показники фінансового звіту в частині створення вартості та методи їх оцінки

3.1. Структура показників створення вартості підприємства**

3.2. Методи оцінки показників звітності**

4. Методи обліку активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства*

5. Підготовка та подання фінансової звітності**

Додатки.

Додаток 1. Контрольний перелік інформації для розкриття у примітках

Додаток 2. Перелік основних показників оцінки створення вартості бізнесу.

Додаток 3. Методика розрахунку показників фінансово-майнового стану підприємства.

Додаток 4. Методика розрахунку показників результатів діяльності підприємства.

Додаток 5. Методика розрахунку показників виробничо-інноваційної діяльності підприємства.

Додаток 6. Методика розрахунку показників кадрового потенціалу підприємства

Додаток 7. Методика аналітичного розрахунку показників управлінської спроможності підприємства

Додаток 8. Методика розрахунку показників гудвілу

Додаток 9. Методика аналітичних розрахунків майбутніх грошових потоків бізнесу

Додаток 10. Коефіцієнти впливу ризиків на оцінку вартості бізнесу

Загальні терміни та скорочення

Актив - це ресурс, контрольований ТОВ «Підприємством» в результаті минулих подій, від якого очікується отримання економічних вигід в майбутньому. Під майбутніми економічними вигодами розуміються інші об'єкти майна, грошові кошти до отримання від дебіторів або самі грошові кошти. Відповідність поняттю активу є обов'язковою, але недостатньою умовою для відображення такого активу у фінансовій звітності.

Валюта подання – це валюта, у якій подається фінансова звітність.

Витрати - зменшення економічних вигід протягом звітного періоду, що відбувається у формі відтоку або амортизації активів або збільшення зобов'язань, що ведуть до зменшення капіталу, не пов'язаних з його розподілом між учасниками капіталу

Власний капітал - різниця між сукупними активами ТОВ «Підприємства» та її зобов'язаннями; являє собою суму перевищення залишкової вартості активів над непогашеною заборгованістю.

Грошові потоки – це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.

Доходи - це приріст економічних вигід за період в результаті збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до збільшення власного капіталу, іншому, ніж за рахунок внесків учасників (власників капіталу).

Загальний сукупний дохід – це зміна у власному капіталі протягом періоду внаслідок операцій та інших подій, окрім тих змін, що виникли внаслідок операцій з власниками, які діють згідно з їх повноваженнями власників.

Зобов'язання - існуюче зобов'язання ТОВ «Підприємства», яке виникло в результаті минулих подій, погашення якого, як очікується, приведе до відтоку з підприємства ресурсів, що містять економічну вигоду.

Інвестиційна діяльність – це придбання і продаж довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів.

Іноземна валюта – це валюта, інша, ніж функціональна валюта суб'єкта господарювання.

Інший сукупний дохід - містить статті доходів або витрат (включаючи коригування, пере класифікації), які не визнані у прибутку або збитку, як вимагають або дозволяють інші МСФЗ.

Курсова різниця – це різниця, яка є наслідком переведення визначеної кількості одиниць однієї валюти в іншу валюту за різними валютними курсами.

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності в редакції, опублікованій на сайті МФУ.

МСБО - міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.

Майбутні економічні вигоди – це потенційна можливість активу прямо чи опосередковано сприяти потоку грошових коштів (генерувати грошовий потік) в підприємства.

Вважається, що актив принесе в майбутньому економічні вигоди, якщо він може бути:

- використаний самостійно або в сукупності з іншим активом в процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг;
- обмінаний на інший актив;
- використаний для погашення зобов'язань;
- розподілений між власниками підприємства.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) - це кінцевий фінансовий результат, отриманий за весь період діяльності ТОВ «Підприємства», що характеризує збільшення / зменшення її капіталу. Використання нерозподіленого прибутку є виключною прерогативою засновників.

Операційна діяльність – це основна діяльність суб'єкта господарювання, яка приносить дохід, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю.

Оподатковуваний прибуток (податковий збиток) - прибуток (збиток) за період, визначений відповідно до правил, установлених податковими органами, згідно з якими податки на прибуток підлягають сплаті (відшкодуванню).

Практично неможливо - застосування будь-якого вимоги є неможливою, якщо ТОВ «Підприємство», зробивши для цього всі розумні зусилля, все-таки не може його застосувати.

Фінансова діяльність – діяльність, що спричиняє зміни розміру та складу вкладеного капіталу та запозичень суб'єкта господарювання.

Функціональна валюта – це валюта основного економічного середовища, у якому суб'єкт господарювання здійснює свою діяльність

Додаткові терміни та скорочення визначаються іншими положеннями Облікової політики.

1. Загальні положення облікової політики, принципи і підходи до фінансової звітності

1.1. Загальні положення облікової політики

Облікова політика є документом Підприємства, який розкриває основи, стандарти, правила і процедури обліку, які застосовуються Підприємством при веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності. Облікова політика ТОВ «Підприємства» розроблена на підставі Міжнародних стандартів фінансової звітності та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (надалі по тексту – МСФЗ та МСБО), обов'язкових для застосування до річних періодів, які починаються з 1 січня 2025 року або після цієї дати, Концептуальної основи фінансової звітності, на виконання Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996-XIV, інших нормативно-правових актів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, норми яких поширюються на підприємства, які складають фінансову звітність за МСФЗ.

Складання інтегрованої звітності здійснюється із застосуванням МСФЗ та МСБО, якщо вони не суперечать Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Положення Облікової політики обов'язкові для застосування ТОВ «Підприємством». Відхилення від стандартів і принципів Облікової політики не допускається.

Відповідно до п. 10 МСБО 8 «Облікова політика, зміни в облікових оцінках та помилки» облікова політика розроблена на підставі професійного судження. Правом виносити професійне судження наділені посадові особи, які мають право підпису документів, що є підставою для відображення активів, капіталу, зобов'язань, грошових потоків і господарських операцій в обліку і фінансовій звітності. Перелік осіб, які мають право виносити професійне судження, визначається наказом генерального директора.

Ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності здійснюється з дотриманням принципів, визначених у статті 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та у відповідності до вимог МСБО/МСФЗ.

ТОВ «Підприємство» здійснює ліцензовані та не ліцензовані види діяльності.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації.

Фінансова звітність ТОВ «Підприємства» містить структуроване уявлення фінансового стану та операцій, здійснених ТОВ «Підприємством», об'єднуючи їх в широкі категорії відповідно до їх економічних характеристик.

Метою фінансової звітності є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та рух грошових коштів ТОВ «Підприємства», корисної для широкого кола користувачів при прийнятті економічних рішень. Фінансова звітність також показує результати управління ресурсами, довіреними керівництву ТОВ «Підприємство».

Фінансові результати, відображені в обліку за принципом нарахування. Господарські операції відображаються в обліку в момент їх здійснення, а не в момент отримання чи виплати грошових коштів та відображаються в тому звітному періоді в якому вони виникли.

Інформація, на основі якої складена фінансова звітність ТОВ «Підприємство», відповідає усім **якісним характеристикам інформації:**

- **доречність** - доречність для потреб користувачів, що приймають економічні рішення. Інформація доречна, якщо вона здатна вплинути на прийняття рішень користувачами та допомогти їм оцінити минулі, поточні та майбутні події та підтвердити чи скоригувати їх минулі оцінки.
- **правдивість подання** - подання з дотриманням основ безперервності діяльності; основ

нарахування; окремого подання активів, зобов'язань, доходів та витрат; окремого подання та об'єднання статей, виходячи з їхньої суттєвості та зіставності інформації. Наприклад, Баланс має відображати операції та інші події, результатом яких на Звітну дату стали активи, зобов'язання та капітал ТОВ «Підприємство», що відповідають критеріям визнання.

- **зіставність** - користувачі повинні мати змогу порівняти інтегровану звітність ТОВ «Підприємства» за різні періоди для оцінки фінансового стану та результатів діяльності. Користувачі також повинні мати змогу порівняти фінансову звітність різних підприємств з метою відносної оцінки їх фінансового стану та результатів діяльності в той мірі в якій це значно задля можливості ТОВ «Підприємства» виробляти вартість з часом. Таким чином, оцінка та відображення результатів діяльності від аналогічних операцій здійснюються за єдиною методологією протягом всього періоду існування ТОВ «Підприємства». Зіставність не повинна стати на заваді для застосування вдосконалених бухгалтерських стандартів. Недоцільним буде для ТОВ «Підприємства» продовжувати ведення обліку у відповідності до застарілих бухгалтерських стандартів для операцій та інших подій, якщо прийнята Облікова політика не забезпечує дотримання таких якісних характеристик як *доречність* та *достовірність*. Для ТОВ «Підприємства» також є недоречним використання застарілої Облікової політики, якщо існує більш доречна та достовірна альтернатива.

- **можливість перевірки** - можливість перевірки означає, що різні поінформовані та незалежні спостерігачі можуть досягти консенсусу, хоча і необов'язково повної згоди, щодо того, що конкретний опис є правдивим поданням.

- **своєчасність** - у разі надмірної затримки з наданням звітної інформації вона може втратити свою доречність. Тому інтегровані звіти мають бути надані користувачам у строки, що забезпечують їхнє ефективне використання. Для досягнення балансу між доречністю та достовірністю, превалюватиме достатність інформації для прийняття економічного рішення.

- **зрозумілість** - інформація, яка подається в інтегрованих звітах, має бути розрахована на її розуміння та однозначне тлумачення користувачами за умови, що вони мають достатні знання у сфері ділової та економічної діяльності, бухгалтерського обліку та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації. Однак, інформація щодо складних питань, що мають бути відображені в інтегрованій звітності з огляду на їх важливість для прийняття економічних рішень, не повинна виключатися через складність її розуміння певними користувачами.

- **збалансованість якісних характеристик** - на практиці часто виникає необхідність у врівноваженні або пошуку компромісу між якісними характеристиками. Метою цього є досягнення відповідної збалансованості всіх характеристик для забезпечення реалізації основного призначення інтегрованої звітності. Відносна важливість характеристик у різних випадках є справою професійних суджень.

- **співвідношення вигід і витрат** - співвідношення вигід та витрат скоріше вважається поширеним обмеженням, аніж якісною характеристикою. Вигоди, отримані від інформації, мають перевищувати витрати на її надання. Але оцінка вигід та витрат значною мірою робиться на основі міркувань. Більше того, витрати необов'язково несуть ті, хто отримує вигоди.

1.2. Суттєвість

Для потреб складання фінансової звітності за встановленими формами ТОВ «Підприємство» застосовує наступні межі суттєвості:

- для подання окремої статті звітності, що належить до активів, зобов'язань та власного капіталу ТОВ «Підприємство» – 2,5 % підсумку всіх активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;
- для подання окремих видів доходів і витрат – 2,5 % чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) ТОВ «Підприємства»;
- для визнання переоцінки або зменшення корисності об'єктів обліку – 10 % відхилення залишкової вартості об'єктів обліку від їх справедливої вартості.

Якщо події після дати балансу не є коригуючими, то б то свідчать про умови, які виникли після звітного періоду, і, з урахуванням принципу суттєвості, підлягають розкриттю в примітках без коригування

звітних форм, але є їх потенційний вплив становив би більш ніж 5 % від загальної вартості активів або чистого фінансового результату, такі події підлягають розкриттю у примітках до річної фінансової звітності. Ведення бухгалтерського обліку має забезпечити складання фінансової звітності, що відповідає всім вимогам МСФЗ та вимогам законодавства України. При наявності у зазначених стандартах питань, які можуть мати альтернативні рішення, в ТОВ «Підприємстві» застосовується порядок, визначений цією Обліковою політикою

Визначення внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на створення вартості бізнес відбувається шляхом аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.

1.3. Факторів створення вартості бізнесу:

№ з/п	Ознака класифікації	Види (групи) факторів	Характеристика
1.	За місцем виникнення	Внутрішні	Фактори, які виникають всередині підприємства
		Зовнішні	Фактори, які виникають за межами підприємства
2.	За придатністю до контролю	Неконтрольовані	Фактори, на які підприємство не може самостійно вплинути, натомість може до них адаптуватися
		Контрольовані	Фактори, на які підприємство може вплинути
3.	За організаційною здатністю	Фактори кадрового потенціалу підприємства	Фактори, які пов'язані з трудовою діяльністю працівників підприємства.
		Фактори майнового стану підприємства	Фактори, які пов'язані з ресурсами використовуваними на підприємстві в ході діяльності
		Фактори управлінської спроможності підприємства	Фактори, які пов'язані з рівнем корпоративного управління на підприємстві
		Фактори виробничо-інноваційної діяльності підприємства	Фактори, які пов'язані з виробництвом та розвитком інноваційних технологій на підприємстві
4.	За наслідком впливу	Фактори позитивного впливу (можливість створення ВБ) / негативного впливу (ризик втрати ВБ)	Фактори, що ведуть до створення або втрати вартості
5.	За часом впливу	Фактори стратегічного / поточного / короткострокового / середньострокового / довгострокового (стратегічні) впливу	Фактори, що впливають на створення ВБ у певний період часу
6.	За тривалістю впливу	Постійні / тимчасові / епізодичні фактори	Фактори, які відрізняються за періодичністю їх впливу на вартість бізнесу.
7.	За взаємозалежністю впливу	Незалежні / взаємозалежні / похідні фактори	Фактори, які можуть бути взаємозв'язані між собою, що посилює/ пом'якшує їх вплив.

1.4. Структура фінансової звітності

Перелік форм фінансової звітності.

1.1. Повний пакет фінансової звітності

Повний пакет фінансової звітності включає:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупні доходи);
- Звіт про зміни у власному капіталі;
- Звіт про рух грошових коштів;
- Примітки до фінансової звітності, включаючи короткий опис істотних елементів Облікової політики та інші пояснення та порівняльну інформацію стосовно попереднього періоду;
- Звіт про управління.

1.2. Проміжна фінансова звітність

Проміжна фінансова звітність включає:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупні доходи);
- Звіт про зміни у власному капіталі;
- Звіт про рух грошових коштів;
- Окремі пояснювальні примітки.

В разі якщо форма подання фінансової звітності ТОВ «Підприємства» не передбачає розкриття окремої групи активів чи зобов'язань, проте ця група є окремо суттєвою або обов'язковою для розкриття згідно цієї Облікової Політики, ТОВ «Підприємство» розкриває відповідну статтю у складі інших активів або зобов'язань.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (далі – «Баланс») складається за формою, наведеною у додатку 1 до НП(С)БО 1, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73 (із змінами та доповненнями).

Баланс включає щонайменше дані на кінець звітного періоду, на кінець попереднього звітного року.

ТОВ «Підприємство» подає поточні та не поточні активи і поточні та не поточні зобов'язання як окремі класифікації у своєму звіті про фінансовий стан.

ТОВ «Підприємство» подає аналіз витрат за функцією. Інформація про характер витрат розкривається у примітках.

ТОВ «Підприємство» складає єдиний Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупні доходи) складається за формою, наведеною у додатку 1 до НП(С)БО 1, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73 (із змінами та доповненнями).

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) розкриває інформацію про доходи та витрати, прибутки та збитки понесені ТОВ «Підприємством» за звітний період, а також компоненти іншого сукупного доходу за звітний період. ТОВ «Підприємство» подає єдиний звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід, у якому фінансовий результат та інший сукупний дохід подаються у двох окремих розділах. ТОВ «Підприємство» також розкриває порівняльну інформацію стосовно попереднього періоду для всіх сум, розкритих в поточному звітному періоді.

Порівняльним попереднім періодом вважається минулий період, аналогічний звітному періоду (наприклад, перший квартал минулого року для звітності за перший квартал поточного року).

Згідно вимог п. 18 МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» відомості про рух грошових коштів від операційної діяльності подаються з використанням прямого методу, за яким розкривається інформація про основні види валових грошових надходжень і виплат. Інформація про основні види валових грошових надходжень та валових грошових виплат формується на підставі облікових записів ТОВ «Підприємства» та інших статей звіту про сукупний дохід з урахуванням факторів, регламентованих п. 19 МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів».

Звіт про зміни у власному капіталі складається за формою, наведеною у додатку 1 до НП(С)БО 1, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73 (із змінами та доповненнями). Звіт про зміни у власному капіталі включає щонайменше дані за звітний період та

за аналогічний звітний період попереднього року.

ТОВ «Підприємство» подає примітки відповідно до Контрольного переліку інформації, що розкривається згідно з МСФЗ (дод.1). ТОВ «Підприємство» оновлює перелік на кожну річну звітну дату.

ТОВ «Підприємство» може подавати додаткову порівняльну інформацію за умови, що така інформація складена відповідно до МСФЗ. В цьому випадку послідовність Звітів про зміни у власному капіталі починається із даних за звітний період, та в зворотному хронологічному порядку до найбільш раннього порівняльного періоду.

Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів та Звіт про зміни у власному капіталі разом є **основними звітами**.

Примітки є невід'ємною частиною окремої фінансової звітності ТОВ «Підприємства», які пояснюють наведені в звітності дані, а також надають додаткову інформацію, що допомагає користувачам глибше зрозуміти їх зміст.

Примітки до окремої фінансової звітності:

- презентують інформацію про основні принципи та методи підготовки фінансової звітності ТОВ «Підприємства» та суттєві аспекти її облікової політики;
- розкривають інформацію, що не представлена в основних формах звітності;
- надають додаткову інформацію, що не відображена в основних звітах, але необхідна для об'єктивного відображення діяльності ТОВ «Підприємства».

Примітки до окремої фінансової звітності подаються систематизовано в порядку подання кожної статті звітності з перехресними посиланнями на будь-яку пов'язану зі статтею інформацію у Примітках.

Примітки до окремої фінансової звітності включають опис та/або детальний аналіз сум, відображених в Балансі (Звіті про фінансовий стан), Звіті про фінансовий результат (Звіті про сукупний дохід), Звіті про рух грошових коштів, Звіті про зміни у власному капіталі, а також додаткову інформацію, важливу користувачам фінансової звітності ТОВ «Підприємства» (наприклад, умовні та контрактні зобов'язання).

Примітки до окремої фінансової звітності включають інформацію, що вимагається та рекомендується для розкриття МСФЗ, та інші розкриття, необхідні для достовірного відображення діяльності ТОВ «Підприємства».

Для досягнення мети фінансова звітність забезпечує інформацію про наступні показники ТОВ «Підприємства»:

- активи;
- зобов'язання;
- власний капітал;
- доходи і витрати, враховуючи прибутки та збитки; та
- рух грошових коштів;
- гудвіл.

1.5. Валюта звітності

Валютою подання інтегрованої звітності є українська гривня. Вся фінансова інформація подається в тисячах гривень, якщо не зазначено інше.

Функціональною валютою ТОВ «Підприємства» є українська гривня.

ТОВ «Підприємство» може подавати свою фінансову звітність в іншій валюті (або валютах). Якщо валюта подання відрізняється від функціональної валюти ТОВ «Підприємства», вона переводить свої результати та фінансовий стан у відповідну валюту подання.

Результати та фінансовий стан переводяться в іншу валюту подання із застосуванням таких процедур:

- активи та зобов'язання в кожному поданому звіті про фінансовий стан (тобто включаючи порівняльні дані) в частині інтегрованого звіту переводяться за курсом при закритті на дату цього інтегрованого звіту;
- дохід та витрати в кожному звіті, у якому подається прибуток або збиток та інший сукупний дохід (тобто включаючи порівняльні дані) в частині інтегрованого звіту, переводяться за валютними курсами на дати операцій;
- усі остаточні курсові різниці визнаються в іншому сукупному доході.

За умови відсутності суттєвих валютних коливань доходи та витрати закордонної господарської одиниці переводяться у функціональну валюту ТОВ «Підприємства» за допомогою середнього курсу протягом звітного періоду.

1.6. Звітний період

З метою складання фінансової звітності ТОВ «Підприємство» застосовує наступні терміни:

- звітний період – період з початку звітного року до звітної дати;
- звітний рік – календарний рік, що закінчується 31 грудня;
- проміжна звітна дата – 31 березня, 30 червня та 30 вересня;
- звітна дата – будь-яка проміжна звітна дата та 31 грудня;
- проміжна фінансова звітність – звітність, складена станом на проміжну звітну дату.

Операційний цикл ТОВ «Підприємства» становить 12 місяців.

1.7. Особливості розкриття елементів фінансової звітності

1. Оцінка елементів фінансових звітів

Оцінювання (оцінка) – це процес визначення грошових сум, за якими мають визнаватися і відображатися елементи фінансових звітів в Звіті про фінансовий стан та в Звіті про прибутки та збитки. Це передбачає вибір певної бази (основи) оцінки.

У фінансових звітах використовують кілька різних основ оцінки з різним ступенем та в різних комбінаціях. Вони включають:

- **історичну собівартість.** Активи відображаються за сумою сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або за справедливою вартістю компенсації, виданої, щоб придбати їх, на момент їх придбання. Зобов'язання відображаються за сумою надходжень, отриманих в обмін на зобов'язання, або, за деяких інших обставин (наприклад, податків на прибуток), за сумами грошових коштів чи їх еквівалентів, що, як очікується, будуть сплачені з метою погашення зобов'язання в ході звичайної діяльності;
- **поточну собівартість.** Активи відображаються за сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка була б сплачена в разі придбання такого самого або еквівалентного активу на поточний момент. Зобов'язання відображаються за недисконтованою сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язання на поточний момент;
- **вартість реалізації (погашення).** Активи відображаються за сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яку можна було б отримати на поточний момент шляхом продажу активу в ході звичайної реалізації. Зобов'язання відображаються за вартістю їх погашення, тобто за недисконтованою сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язань у ході звичайної діяльності;
- **теперішню вартість.** Активи відображаються за теперішньою дисконтованою вартістю майбутніх чистих надходжень грошових коштів, що їх, як очікується, має генерувати стаття під час звичайної діяльності суб'єкта господарювання. Зобов'язання відображаються за теперішньою дисконтованою

вартістю майбутнього чистого вибуття грошових коштів, які, як очікується, будуть необхідні для погашення зобов'язань у ході звичайної діяльності.

2. Оборотні/ необоротні активи, поточні/довгострокові зобов'язання

ТОВ «Підприємство» представляє оборотні і необоротні активи, поточні і довгострокові зобов'язання як окремі розділи в Звіті про фінансовий стан.

Актив повинен класифікуватися як оборотний в тому випадку, коли він задовольняє будь-який з наступних критеріїв:

- його передбачається реалізувати або він призначений для цілей продажу або споживання при звичайних умовах операційного циклу ТОВ «Підприємства»;
- він призначений головним чином для цілей продажу;
- його передбачається реалізувати протягом дванадцяти місяців після звітної дати; або він являє собою грошові кошти або еквіваленти грошових коштів, крім випадків, коли його заборонено використовувати для господарської діяльності протягом, щонайменше, дванадцяти місяців після звітної дати.

Всі інші активи в обов'язковому порядку повинні класифікуватися як необоротні.

Зобов'язання в обов'язковому порядку слід класифікувати як поточне, коли воно задовольняє будь-який з наступних критеріїв:

- його передбачається погасити в рамках звичайного операційного циклу ТОВ «Підприємства»;
- воно призначене головним чином для цілей продажу;
- воно підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців після звітної дати; або у ТОВ «Підприємстві» немає безумовного права відкладати погашення відповідного зобов'язання протягом як мінімум дванадцяти місяців після звітної дати.

Всі інші зобов'язання в обов'язковому порядку повинні класифікуватися як довгострокові.

3. Правила взаємозаліку доходів і витрат/активів і зобов'язань

Активи і зобов'язання, а також доходи і витрати ТОВ «Підприємства» представляються у фінансовій звітності окремо і підлягають згортанню тільки в тих випадках, коли це передбачено положеннями МСФЗ.

Результати операцій, які не належать до основної діяльності ТОВ «Підприємства», представляються шляхом згортання всіх доходів і витрат, що виникають внаслідок однієї і тієї ж операції. Крім того, доходи і витрати, що виникають по групі аналогічних операцій, подаються у звіті про прибутки і збитки на нетто-основі. Проте, такі доходи і витрати, якщо вони суттєві, розкриваються окремо в примітках до фінансової звітності.

Результатом згортання доходів і витрат є виникнення прибутків або збитків.

Далі представлені приклади операцій, доходи і витрати за якими підлягають згортанню:

- вибуття основних засобів;
- вибуття нематеріальних активів;
- позитивні і негативні курсові різниці;
- реалізація валюти;
- реалізація фінансових інструментів, призначених для торгівлі;
- зміна справедливої вартості інвестиційної нерухомості;
- використання об'єктів соціальної сфери.

Цей список не є вичерпним і може бути доповнений в залежності від господарської діяльності ТОВ «Підприємства».

3. Організація обліку та фінансового звітування *

Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до керівника ТОВ «Підприємства».

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе особа, яка здійснює керівництво підприємством.

Ведення бухгалтерського обліку і контролю покладається на бухгалтерію підприємства, яку очолює головний бухгалтер.

Головний бухгалтер забезпечує ведення бухгалтерського обліку підприємства:

- з дотриманням на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності;
- організує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;
- бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства.

Структура відділу бухгалтерського обліку визначається згідно з штатним розписом, що затверджений відповідним наказом. Розподіл обов'язків і повноважень між співробітниками відділу бухгалтерського обліку здійснюється згідно з затвердженою організаційною структурою ТОВ «Підприємство»,

Бухгалтерський облік ТОВ «Підприємство» ведеться з використанням Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88, Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879 від 02.09.2014 та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку, норми яких поширюються на підприємства, які складають фінансову звітність за МСФЗ.

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які повинні мати обов'язкові реквізити згідно з ЗУ №996. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів складаються зведені облікові реєстри.

Господарські операції відображаються в облікових реєстрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

Первинні документи з відомостями про дійсну господарську операцію передаються до бухгалтерії для відображення в бухгалтерському обліку згідно графіку документообігу, затвердженого генеральним директором ТОВ «Підприємство».

За своєчасне складання первинних документів і достовірність інформації, яка міститься в них, а також за їх передачу в бухгалтерію, несуть відповідальність особи, які склали та підписали ці документи.

Відображення господарських операцій організації здійснюється відповідно до робочого Плану рахунків, підготовленого на основі Плану рахунків, затвердженого наказом Мінфіну від 30.11.1999р. № 291. Для повноти відображення господарських операцій дозволяється створювати додаткову систему субрахунків і реєстрів аналітичного обліку.

Для обліку витрат ТОВ «Підприємство» використовує 9-й клас рахунків.

Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в реєстрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом

подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків та платежів по кожній іноземній валюті окремо.

Отримані дані з реєстрів бухгалтерського обліку розподіляються за статтями фінансової звітності згідно Наказу Міністерства Фінансів № 433 від 28.03.2013 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності».

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємство проводить інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряється і документально підтверджується їх наявність, стан і оцінка. Дати проведення інвентаризації, об'єкти та періодичність, визначається наказом керівника. Обов'язково проводити інвентаризації у разі зміни матеріально-відповідальної особи та при встановленні фактів крадіжок.

Питання, не врегульовані цією Обліковою політикою, регулюються відповідно до МСБО/МСФЗ та інших нормативно-правових актів бухгалтерського обліку і фінансової звітності, норми яких поширюються на підприємства, які складають фінансову звітність за МСФЗ.

Всі безальтернативні облікові рішення, передбачені діючими МСБО/МСФЗ, застосовуються для цілей ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності у повному обсязі без будь-яких обмежень, якщо не зазначено інше.

Облік доходів та витрат з метою оподаткування (Податковий облік) є системою збору та узагальнення інформації для визначення об'єкту, бази оподаткування щодо податків та зборів, платником яких відповідно до Податкового кодексу України є ТОВ «Підприємство». Податковий облік ведеться на основі даних первинних документів або узагальнених даних, відповідно до чинного Податкового Кодексу України. Ведення податкового обліку в ТОВ «Підприємстві» здійснюється бухгалтерською службою, яку очолює головний бухгалтер. Відповідальність за організацію податкового обліку несе керівництво ТОВ «Підприємства» відповідно до законодавства та установчих документів.

Для накопичення та узагальнення даних про фактори створення вартості бізнесу та для розрахунку аналітичних показників використовується розширена оборотно-сальдову відомість для акумулювання даних в системі балансових рахунків, позабалансова відомість для акумулювання даних в системі балансових рахунків та аналітична відомість для відображення даних позасистемою бухгалтерських рахунків.

Для відображення даних доцільно використовувати синтетичні, позабалансові рахунки та відмітки (коефіцієнти, бали, букви тощо). Синтетичні рахунки формувати на основі даних із первинних документів, а також доповнювати їх додатковими аналітичними даними у вигляді короткого опису. Позабалансові рахунки формувати на основі даних, які не відображають на основних рахунках обліку, проте дані є важливими для розрахунку показників оцінки вартості бізнесу (наприклад дані витрат за якими формується внутрішньо генерованих гудвіл). Відмітки є даними, які були отримані в результаті проведення певних заходів зі збору інформації (опитування, анкетування тощо) про діяльність підприємства, за допомогою якої розраховуються якісні показники оцінки вартості бізнесу.

Синтетичні/аналітичні рахунки обліку, які будуть використовуватися для реєстрації даних, про фінансово-майновий стан підприємства, що впливають на оцінку вартості бізнесу

Рахунки для реєстрації даних про фінансово-майновий стан підприємства

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку	Кореспондуючий рахунок	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
1	Основні засоби	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1010)	10, 152	13, 15, 28, 31, 37, 41, 42, 46, 48 63, 64, 68, 94 та ін.	Види активів; джерело отримання; призначення в експлуатації; місце розташування
2	Нематеріальні активи	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1000)	12, 154	13, 15, 28, 31, 37, 41, 42, 46, 48, 63, 64 та ін.	Види активів; джерело отримання; призначення в експлуатації
3	Дебіторська заборгованість	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1040, 1125, 1130, 1155)	36, 37	30, 31, 38, 64, 70, 90, 94	Види заборгованості (за товари / роботи / послуги); терміни погашення заборгованості; контрагенти
4	Інвестиційна нерухомість	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1015)	10	13, 15, 28, 31, 37, 41, 42, 46, 48 63, 64, 68, 94 та ін.	Види активів; місце розташування
5	Гудвіл при придбанні	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1050)	19	14, 37, 45 68, 74, 97, 99	Види витрат; види активів; види факторів формування гудвілу
	Внутрішньо генерований гудвіл	Примітки	010 (позабалансовий)	-	
Якісні показники					
6	Кількість працюючих філій в країні	Примітки	10	-	Кількість філій у світі/в країні/у місті
7	Кількість обладнання в експлуатації	Примітки	10	-	Кількість обладнання в експлуатації /модернізовано / списано

* для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних які збираються в управлінському обліку

Синтетичні/аналітичні рахунки обліку, які будуть використовуватися для реєстрації даних, про результати діяльності підприємства, що впливають на оцінку вартості бізнесу

Рахунки для реєстрації даних про результати діяльності підприємства

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку*	Кореспондуючі рахунки	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Звіт про фінансовий результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2000)	70	18, 30, 31 36, 63, 64, 66, 67, 79 та ін.	Види реалізованих товарів / наданих послуг / виконаних робіт; центри відповідальності
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Звіт про фінансовий результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2050)	90	21, 23, 26, 27, 28, 30, 31, 36, 91 та ін.	Види реалізованих товарів / наданих послуг / виконаних робіт
3	Нерозподілений прибуток	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1420)	441, 442	40, 41, 42, 43, 45, 67, 68, 79	Напрями використання нерозподіленого прибутку
Якісні показники					
4	Рівень задоволеності обслуговуванням клієнтів	Примітки	70	-	Обсяг продажів / повернення товарів
5	Кількість клієнтів	Примітки	36, 37	-	Кількість нових дебіторів

* для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних які збираються в управлінському обліку

Синтетичні/аналітичні рахунки обліку, які будуть використовуватися для реєстрації даних, про виробничо-інноваційну діяльність підприємства, що впливають на оцінку вартості бізнесу

Рахунки для реєстрації даних про виробничо-інноваційну діяльність підприємства

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку	Кореспондуючі рахунки	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
1	Незавершені капітальні інвестиції	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1005)	15	20, 28, 10, 12, 31, 37, 42, 63 97	Види та назви проектів; строки виконання
2	Витрати на дослідження та розробку	Звіт про фінансовий результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2180)	941	63,	Напрями витрат на дослідження; напрями витрат на розробки
3	Активи високотехнологічного виробництва	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1010).	10, 152	13, 15, 28, 31, 37, 41, 42, 46, 48 63, 64, 68, 94 та ін.	Види та назви виробів / продуктів / розробок
		Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1000)	12, 154	13, 15, 28, 31, 37, 41, 42, 46, 48, 63, 64 та ін.	Види та назви виробів / продуктів / розробок; реєстр патентів / ліцензій
Якісні показники					
4	Кількість проектів капітальних інвестицій	Примітки	15, 23	-	Кількість проектів початих / в процесі / завершених
5	Кількість зареєстрованих патентів	Примітки	12	-	Кількість патентів загальна / зареєстрованих

* для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних які збираються в управлінському обліку

Синтетичні/аналітичні рахунки обліку, які будуть використовуватися для реєстрації даних, про кадровий потенціал підприємства, що впливають на оцінку вартості бізнесу

Рахунки для реєстрації даних про кадровий потенціал підприємства

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку	Кореспондуючі рахунки	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
1	Витрати на заробітну плату	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1630)	66	15, 23, 31, 37, 64, 65 91 та ін.	Підрозділи підприємства; категорії працівників; кількість працівників
2	Витрати на навчання працівників	Звіт про фінансовий результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2130)	92	31, 66, 68, 92 та ін.	Напрями навчання працівників; підрозділи підприємства які проходять навчання
3	Витрати на додаткове пенсійне забезпечення працівників	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1625)	65	31, 64, 66, 68, 91 та ін.	Підрозділи підприємства; категорії працівників
Якісні показники					
4	Кількість працівників в штаті	Примітки	66	-	Кількість працівників загальна / нових / звільнених
5	Мотивація працівників (загальна кількість днів прогулу працівників)	Примітки			Кількість робочих днів загальна/ відпрацьованих/ пропущених

* для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних які збираються в управлінському обліку

Синтетичні/аналітичні рахунки обліку, які будуть використовуватися для реєстрації даних, про управлінську спроможність підприємства, що впливають на оцінку вартості бізнесу

Рахунки для реєстрації даних про управлінську спроможність підприємства

№ з/п	Показник	Форма (стаття) фінансової звітності	Рахунок обліку	Кореспондуючі рахунки	Дані аналітичного обліку
Кількісні показники					
1	Витрати на розвиток корпоративної культури	Звіт про фінансовий результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2130)	92	31, 66, 68, 92 та ін.	Цілі витрат
		Звіт про фінансовий результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2270)	97	31, 64, 66, 68 та ін.	
2	Оплата праці ключовому управлінському у персоналу	Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ст. 1630)	66	15, 23, 31, 37, 64, 65 91 та ін.	Реєстр ключового управлінського персоналу
3	Витрати на соціальні заходи та благодійність	Звіт про фінансовий результати (Звіт про сукупний дохід) (ст. 2270)	97	31, 64, 66, 68 та ін.	Цілі витрат
Якісні показники					
4	Кількість проведених заходів з покращення екології	Примітки	92	-	Кількість проведених проектів з покращення екології загальна / за період
5	Кількість виконаних благодійних проектів	Примітки	97	-	Кількість виконаних благодійних проектів загальна / за період

* для якісних показників рахунки обліку зазначаються як джерела аналітичних даних які збираються в управлінському обліку

Трансформація даних з рахунків бухгалтерського обліку в групи показників оцінки вартості бізнесу наведено нижче:

Трансформація облікових даних у показники оцінки вартості бізнесу

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн/інший показник	Напрями (групи показників) оцінки створення вартості бізнесу				
		Дт	Кт		ФМСП	РДП	ВІДП	КПП	УСП
1	Введення в експлуатацію основних засобів (машин та обладнання)	104	152	грн	+	-	+		
2	Введення в експлуатацію інвестиційної нерухомості	100	152	грн	+	-			
3	Уведення в господарський оборот прав на об'єкти промислової власності	124	154	грн	+	-	+		
4	Оприбуткування придбаних виробничих запасів (будівельні матеріали)	207	631	грн	+	-			
5.1	Виникнення дебіторської заборгованості за відвантажену готову продукцію (визнання доходу від реалізації)	361	701	грн	+	+			
5.2	Погашення дебіторської заборгованості покупців (надходження грошових коштів)	311	361	грн	-	+			
5.3	Віднесено безнадійну дебіторську заборгованість до складу витрат після того, як минув строк позовної давності	944	361	грн		-			
5.4	Віднесення на позабалансовий субрахунок дебіторської заборгованості покупців, списаної з балансу (обліковується не менше 3-х років з дати списання)	071		грн					
5.5	Віднесено витрати від списаної безнадійної дебіторської заборгованості на фінансовий результат від операційної діяльності	791	944	грн		-			
5.6	Списання суми безнадійної заборгованості з позабалансового рахунку		071	грн					
6.1	Оприбуткування придбаного товару від постачальника	281	631	грн	-				
6.2	Часткове погашення кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками (вибуття грошових коштів)	631	311	грн		-			
6.3	Списання кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками	631	717	грн	+				
7	Списання собівартості реалізованої готової продукції	901	26	грн		-			
8	Списання фінансового результату (чистого прибутку) на нерозподілений прибуток	791	441	грн	+	+			
9	Списання фінансового результату (чистого збитку) на непокриті збитки	442	791	грн	-	-			
10	Включення оплати на підвищення кваліфікації працівників до собівартості реалізованої продукції (нерозподілені постійні загальновиробничі витрати)	901	91	грн		-			
11	Включення оплати на підвищення кваліфікації працівників до виробничої собівартості продукції (змінні і розподілені постійні загальновиробничі витрати)	23	91			-			
11.1	Розрахунок ефективності роботи працівників	-	-	(%)				+	
11.2	Результати проведеного опитування клієнтів	-	-	(бали)				+	
12	Списання на витрати періоду вартості навчання відділу управління за поточний місяць	92	39	грн		-			
13.1	Розрахунок продуктивності праці відділу управління	-	-	(бали)					+
13.2	Порівняння отриманого доходу до та після навчання управлінського персоналу за певний період (різниця)	-	-	+ грн		+			+

Збільшення/зменшення вартості за певним напрямом створення вартості бізнесу відбувається при введенні в експлуатацію, оприбуткуванні, списанні на фінансовий результат тощо активів, зобов'язань та результатів діяльності. Отримання даних про зміни вартості відбуваються в момент відображення в обліку відповідної проводки (приклад яких наведений вище). Також вартість збільшується зменшується через вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, які пов'язані з цими господарськими операціями та діяльністю в цілому. Отримання даних про зміни вартості відбувається в момент отримання результатів певних аналітичних розрахунків.

Певна господарська операція може впливати одночасно на декілька напрямів створення вартості бізнесу, наприклад: при придбанні основних засобів та веденні їх в експлуатацію, зменшуються результати діяльності підприємства (за рахунок витрат) та збільшується його фінансово-майновий стан або виробничо інноваційна діяльність підприємства за рахунок введення його в експлуатацію.

Формою подання додаткової інформації про вартість бізнесу на основі даних, які були накопичені на регістрах бухгалтерського обліку є «Розрахункові показники створення вартості бізнесу» в складі приміток до фінансової звітності.

Відповідальні особи, які мають право виносити професійне судження при складанні звітності є ті особи, яким було надано право займатися її складанням.

Комунікація між підрозділами стосовно збору даних з метою складання інтегрованого звіту відбувається шляхом надання запитів на надання певного виду інформації.

Ведення обліку, складання звітності здійснюється із використанням інтегрованої системи управління підприємством SAP ERP.

4. Показники фінансового звіту в частині створення вартості та методи їх оцінки

4.1. Структура показників створення вартості підприємства (Додаток «Оцінка вартості бізнесу» Підрозділи 2):

- показники результатів діяльності підприємства;
- показники фінансово-майнового стану підприємства;
- показники виробничо-інноваційної діяльності підприємства;
- показники кадрового потенціалу підприємства;
- показники управлінської спроможності підприємства).

Перелік вартісних/невартісних показників за визначеними групами.

4.2. Методи оцінки показників звітності**

Методика розрахунку показників оцінки створення вартості підприємства наведено в Додатку «Оцінка вартості бізнесу» Підрозділи 3-9.

Коефіцієнти впливу ризиків на оцінку вартості бізнесу наведені в Додатку «Оцінка вартості бізнесу» Підрозділ 10.

5. Методи обліку активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства*

1. Основні засоби

1.1. Загальна інформація

Метою даного розділу Облікової політики є визначення порядку обліку власних і орендованих основних засобів.

ТОВ «Підприємство» керується вимогами МСБО 16 «Основні засоби» та МСФЗ 16 «Оренда» для визначення політик і процедур обліку та розкриття інформації про основні засоби.

1.2. Класифікація

ТОВ «Підприємство» виділяє наступні класи і групи основних засобів:

Клас ОЗ	Група ОЗ
Земля	Земельні ділянки (які у власності підприємства, крім ділянок наданих у постійне користування)
Будинки та споруди	Будинки та споруди, передавальні пристрої
Машини та обладнання	Машини та обладнання
Транспортні засоби	Транспортні засоби
Інструменти, прилади, інвентар	Інструменти, прилади, інвентар
Інші	Інші основні засоби

Коротка характеристика використовуваних груп основних засобів:

- Земельні ділянки (101): вартість землі (які у власності підприємства, включаючи витрати, пов'язані з купівлею: відрахування за юридичні послуги, перевірку прав власності, тарифи кадастру і комісійні).
- Будинки (103): адміністративні будинки або склади та ін.
- Споруди (103): баки-акумулятори, паркани, димові труби та ін.
- Передавальні пристрої (103): мережі та ін.
- Машини та обладнання (104): машини та обладнання, теплообмінники, електронно-обчислювальні машини та інше, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації.
- Транспортні засоби (105):
- вантажні і легкові автомобілі, екскаватори, спец авто, човен та ін.
- Інструменти, прилади, інвентар (меблі) (106):
- інструменти, прилади, інвентар, меблі та ін.
- Багаторічні насадження (108):
- дерева та ін.
- Інші основні засоби (109):
- основні засоби, що не увійшли жоден інший клас основних засобів.

У разі, коли ТОВ «Підприємство» має об'єкти основних засобів, що знаходяться в заставі згідно з чинними кредитними договорами, балансова вартість таких об'єктів додатково розкривається у примітках до фінансової звітності.

1.3. Визнання і постановка на облік основних засобів

Об'єкт основних засобів підлягає визнанню як актив тільки в тому випадку, якщо:

- є ймовірність, що пов'язані з ним майбутні економічні вигоди надійдуть до ТОВ «Підприємства»;
- собівартість об'єкта можна достовірно оцінити.

Об'єкт основних засобів, який може бути визнаний як актив та придбаний за грошові кошти, підлягає оцінці за собівартістю.

Собівартість об'єкта основних засобів включає в себе:

- ціну його придбання, включаючи імпорتنі мита та невідшкодовані податки на придбання після вирахування торговельних знижок та цінових знижок,
- будь-які витрати, пов'язані з доставкою активу до місця розташування та приведення його в стан, необхідний для експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом, наприклад:
- витрати на виплати працівникам (як визначено в МСБО 19 «Виплати працівникам»), які виникають безпосередньо від спорудження або придбання об'єкта основних засобів;
- витрати на впорядкування території;
- первісні витрати на доставку та розвантаження;

- витрати на встановлення та монтаж;
- витрати на перевірку відповідного функціонування активу після вирахування чистих надходжень від продажу без ПДВ будь-яких об'єктів під час доставки активу до теперішнього місця розташування та приведення в теперішній стан (наприклад, зразків, вироблених під час перевірки обладнання);
- гонорари спеціалістам.

Вартість робіт з техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) придбання об'єктів основних засобів відноситься на витрати періоду та включаються до інших витрат у звіті про прибутки і збитки.

Видатки на пусконаладжувальні роботи капіталізуються у складі активів у стадії створення, включаючи витрати матеріальні, на оплату праці та соціальне страхування, інші витрати, які дозволені до включення у собівартість основних засобів відповідно до МСБО 16 «Основні засоби». У випадку отримання об'єкта основного засобу в результаті обміну на інший немонетарний об'єкт, собівартість такого об'єкта оцінюється за справедливою вартістю, якщо:

- операція обміну має комерційну сутність та;
- справедливую вартість отриманого активу або переданого активу можна достовірно оцінити. Придбаний об'єкт оцінюють у такий спосіб, навіть ТОВ «Підприємство» не може негайно припинити визнання переданого активу. Якщо придбаний об'єкт не оцінюється за справедливою вартістю, його собівартість оцінюють за балансовою вартістю переданого активу.

Всі об'єкти основних засобів, придбані, отримані або вироблені своїми силами, але не готові до експлуатації, капіталізуються у складі активів у стадії створення. Після готовності об'єкта до експлуатації, об'єкти переводяться на відповідні рахунки основних засобів.

Одиницею обліку основних засобів є інвентарний об'єкт та/або субінвентарний об'єкт. Інвентарним об'єктом основних засобів визнається об'єкт з усіма пристосуваннями і приладдям, або окремий конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій, або відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів, що становлять єдине ціле і призначений для виконання певної роботи. Субінвентарними об'єктами є компоненти інвентарного об'єкту, які мають різний термін корисної експлуатації.

Рішення щодо ідентифікації субінвентарних об'єктів (компонентів інвентарного об'єкту) приймається експертно-технічною комісією.

У документі на введення в експлуатацію експертно-технічна комісія має визначити:

- компоненти (інвентарні/субінвентарні об'єкти), з яких складається об'єкт (при їх наявності),
- вартість об'єкта (компонентів),
- строки корисного використання (служби) об'єкта (компонентів).
- об'єкти, зі строком корисної експлуатації більше одного року та вартістю менше вартісного критерію встановленого у п.14.1.138 ПКУ кваліфікуються як запаси (малоцінні швидко зношувані рах.22).

Основні засоби, отримані в результаті безоплатної передачі за рішенням органу державної влади України або органу місцевого самоврядування, прийнятим у межах їх повноважень, зараховуються по балансовій (залишковій) вартості на дату отримання (визнання) активу, одночасно зі збільшенням капіталу з подальшим його списанням на доходи пропорційно нарахуванню амортизації та при вибутті активу.

До подальшої оцінки та амортизації основних засобів, отриманих в результаті безоплатної передачі, застосовуються всі положення Облікової політики, як і для основних засобів, отриманих іншим шляхом.

Об'єкти основних засобів, які були придбані (побудовані) з метою продажу, класифікуються як товари для перепродажу та враховуються відповідно до глави «Запаси» цього розділу.

Облік основних засобів, що не є власністю ТОВ «Підприємства» та не закріплені за ним на праві господарського відання та оперативного управління, але тимчасово знаходяться в її користуванні, розпорядженні або на зберіганні, здійснюється на позабалансових рахунках. Зазначені основні засоби відображаються за договірною вартістю або за вартістю, що зазначена у приймально-передавальних актах. До таких основних засобів належать такі, що:

- отримані в оперативну оренду;

- прийняті на відповідальне зберігання;
- надані у якості гарантії (при цьому вартість активів залишається в обліку на балансі ТОВ «Підприємства»);
- отримані у якості гарантії.

1.4. Витрати пов'язані з основними засобами після первісного визнання об'єкта основних засобів

ТОВ «Підприємство» розділяє подальші витрати, пов'язані з основними засобами, на наступні види:

- утримання і техобслуговування;
- ремонт поточний;
- ремонт капітальний;
- модернізація, реконструкція.

Витрати на утримання і техобслуговування, поточний та капітальний ремонт основних засобів його компонентів, пов'язані з підтриманням об'єкта в справному, працездатному стані, які відновлюють первісні характеристики об'єкта, визнаються витратами періоду в якому вони понесенні.

Витрати на модернізацію та реконструкцію, капітальний ремонт об'єкта основних засобів (його компонентів) що призводять до отримання майбутніх економічних вигід, що перевищують первісно очікувані нормативні показники існуючого об'єкта основних засобів, збільшують його балансову вартість через збільшення первісної вартості. Капіталізації підлягають витрати, що призводять до: подовження терміну корисного використання основного засобу, підвищення потужності основного засобу, досягнення значного підвищення якості послуг (продукції).

Якщо витрати на модернізацію та реконструкцію, капітальний ремонт об'єкта основних засобів (його компонентів) привели до зміни встановленого спочатку терміну експлуатації (служби), визначається новий термін служби об'єкта.

Загальні принципи обліку витрат ТОВ «Підприємства» представлені в главі 15 «Витрати» цього розділу.

1.5. Подальша оцінка основних засобів

У своїй звітності ТОВ «Підприємство» використовує модель обліку за собівартістю.

Після визнання активом, об'єкт основних засобів слід обліковувати за його собівартістю мінус будь-яка накопичена амортизація та будь-які накопичені збитки від зменшення корисності.

Перегляд облікових оцінок щодо основних засобів (термін корисної служби, метод амортизації, ліквідаційна вартість тощо) може здійснюватися за наявності явних свідчень їх змін.

У разі зниження інтенсивності використання основних засобів може здійснюватися перегляд облікових оцінок в частині очікуваного терміну корисного використання.

1.6. Облік знецінення основних засобів

Резерв знецінення об'єктів основних засобів накопичується на контрактивному рахунку основних засобів, який додатково вводиться в систему бухгалтерського обліку з метою додаткового контролю накопиченої інформації щодо зменшення корисності окремого об'єкту.

На кожен дату складання річної звітності ТОВ «Підприємство» оцінює наявність будь-яких ознак, що вказують на можливе зменшення корисності основних засобів. Зазначену оцінку наявності ознак знецінення проводить комісія, що складається з досвідчених працівників, призначена генеральним директором, яка у своїй діяльності керується вимогами МСБО 36 «Зменшення корисності активів».

Ознаками зменшення корисності можуть бути:

- істотні зміни, що мали негативні наслідки для ТОВ «Підприємства», відбулися протягом періоду або очікуються в найближчому майбутньому в технологічних, ринкових, економічних або юридичних умовах, в яких працює ТОВ «Підприємство», або на ринку, для якого призначений відповідний актив;
- протягом періоду істотно збільшилися ринкові процентні ставки або інші ринкові показники прибутковості інвестицій, і ці збільшення, ймовірно, вплинуть на ставку дисконту, яка використовується при обчисленні вартості використання активу, і істотно зменшать суму його очікуваного відшкодування;
- є докази старіння або фізичного пошкодження активу;

- у звітному році відбулись суттєві зміни, які негативно вплинуть на ТОВ «Підприємство», або такі зміни очікуються в найближчому майбутньому і вони змінять інтенсивність або спосіб нинішнього чи запланованого використання активу. До числа таких змін відносяться: простій активу, плани припинення або реструктуризації діяльності, в якій використовується актив, плани реалізації активу до настання раніше визначеної дати вибуття, а також переоцінка терміну корисної служби активу з визначеного в невизначений.
- результати використання активу гірше прогнозованих.

У разі виявлення наведених вище або інших ознак зменшення корисності певного активу або групи активів, яку можна ідентифікувати і яка генерує надходження грошових коштів відносно незалежно від інших активів, проводиться оцінка суми очікуваного відшкодування такого активу або групи активів.

Якщо сума очікуваного відшкодування об'єкта або групи об'єктів основних засобів суттєво менша їх балансової вартості, такий об'єкт або група об'єктів вважається знеціненими, і потрібно нарахувати резерв під знецінення.

Якщо неможливо оцінити суму очікуваного відшкодування для окремого активу, то ТОВ «Підприємство» визначає суму очікуваного відшкодування для одиниці, що генерує грошові кошти. Створення резерву під знецінення по об'єктах, які обліковуються за собівартістю, включається до складу інших витрат періоду.

1.7. Амортизація основних засобів

Амортизація - це систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації (служби).

Амортизація основних засобів розраховується прямолінійним методом відповідно до строків корисного використання (служби), встановлених експертно-технічною комісією, з дотриманням термінів використання встановлених Податковим кодексом України.

Для цілей розрахунку амортизації ліквідаційна вартість основних засобів дорівнює нулю.

Нарахування амортизації на актив починається, коли він стає придатним до використання, тобто з місяця наступного після вводу в експлуатацію та нараховується щомісячно до дати припинення його визнання.

Під час поточного ремонту та технічного обслуговування нарахування амортизації не припиняється. Амортизаційні нарахування за кожний період відображаються у складі прибутків і збитків.

1.8. Покомпонентний облік об'єктів ОЗ

Для великих, багатокомпонентних об'єктів основних засобів, складний комплекс розбивається на окремі агрегати, установки або модулі, кожен з яких внутрішньо досить однорідний, виконаний на єдиному технологічному рівні, продається в зборі та має термін корисного використання, відмінний від решти об'єкта. Кожен з таких компонентів приймається як окремий об'єкт аналітичного обліку основних засобів.

ТОВ «Підприємство» може застосовувати покомпонентний облік для нововведених багатокомпонентних основних засобів, а також для багатокомпонентних основних засобів, які модернізуються, починаючи з 1 січня 2018 року. Склад компонентів основного засобу затверджується технічними службами ТОВ «Підприємства» окремим наказом по ТОВ «Підприємству». Для всіх компонентів розраховуються індивідуальні терміни корисної служби. Усі компоненти основного засобу відображаються в складі тієї групи основних засобів, у якій відображається й відповідний основний об'єкт основних засобів.

1.9. Припинення визнання

ТОВ «Підприємство» припиняє визнання балансової вартості об'єкта основних засобів:

- після вибуття, або
- коли не очікують майбутніх економічних вигід від його використання або вибуття.

Прибуток чи збиток, що виникає від припинення визнання об'єкта основних засобів, слід включати до прибутку чи збитку, коли припиняється визнання об'єкта (якщо МСФЗ 16 «Оренда» не вимагає іншого після продажу з подальшою орендою). Прибутки не слід класифікувати як виручку.

Прибуток або збиток, що виникає від припинення визнання об'єкта основних засобів, слід визнавати як різницю між чистими надходженнями від вибуття (якщо вони є) та балансовою вартістю об'єкта.

При прийнятті рішення про продаж об'єкта основних засобів, він класифікується як необоротний актив, призначений для продажу.

ТОВ «Підприємство» застосовує метод переносу сум дооцінки з власного капіталу в нерозподілений прибуток одночасно з припиненням визнання основного засобу активом.

1.10. Визнання видатків на створення основних засобів, нематеріальних активів

Активи у стадії створення включають в себе видатки, безпосередньо пов'язані зі створенням (придбанням) інвестиційної нерухомості, основних засобів та нематеріальних активів.

Одиницею обліку активів у стадії створення можуть бути:

- інвентарний об'єкт у визначенні, що використовується для цілей обліку основних засобів;
- найменування нематеріальних активів;
- дослідно-конструкторський проект як комплекс робіт з розроблення технічної документації і технології виготовлення дослідних зразків (дослідних партій), виробів нової техніки, приладів, апаратури і технологічних засобів, машин, систем, комплексів, речовин, нових матеріалів та обладнання для їх виробництва, автоматизованих систем, програм та програмних продуктів для обчислювальних машин, систем і комплексів, модернізації техніки, приладів і апаратури, які існують, із метою підвищення їхніх функціональних показників і властивостей, зокрема продуктивності, якості та експлуатаційної надійності.

Активи у стадії створення класифікуються за наступними групами:

- основні засоби у стадії створення;
- нематеріальні активи у стадії створення;
- інші об'єкти у стадії створення;
- придбання (створення) за групами активів.

Первісна і подальша оцінка активів у стадії створення здійснюється за собівартістю понесених видатків.

Видатки на створення активів для власних потреб капіталізуються у складі активів у стадії створення на відповідних субрахунках рахунку 15 «Капітальні інвестиції». До капіталізованих видатків на створення активів для власних потреб включаються лише прямі витрати (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати). Не можуть бути капіталізовані видатки на створення активів для власних потреб, що відносяться до таких витрат: загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут.

Якщо підприємство здійснює освоєння нової техніки та /або освоєння нових технологічних процесів та / або освоєння виробництва нових видів продукції безпосередньо на виробництві (в цеху та ін.), то видатки, пов'язані з освоєнням нових виробництв та агрегатів, які не призводять до визнання нематеріального активу, відносяться до витрат періоду і подаються у звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у складі інших операційних витрат.

Припинення визнання активів у стадії створення відбувається:

- на дату готовності активу приносити економічні вигоди у заздалегідь запланованих цілях з одночасним визнанням об'єкту інвестиційної нерухомості, або об'єкту основних засобів, або нематеріального активу, або
- на дату встановлення невідповідності критеріям визнання або наявного знецінення з одночасним визнанням інших витрат у звіті про прибутки і збитки та іншого сукупного доходу.

Резерв під знецінення інвестиції в розмірі 100% від її балансової вартості нараховується в разі, якщо ТОВ «Підприємство» отримує інформацію, яка свідчить про повне знецінення такої інвестиції (наприклад, ліквідація або банкрутство об'єкта інвестування). Резерв під знецінення нараховується в періоді отримання такої інформації.

Активи у стадії створення подаються у звіті про фінансовий стан у складі необоротних активів окремою статтею, а у разі її несуттєвості в складі тих активів, видатки на створення яких були понесені.

2. Інвестиційна нерухомість

2.1. Загальна інформація

Метою даного розділу Облікової політики є визначення основних принципів і методів обліку

інвестиційної нерухомості.

Облік наявності та руху об'єктів інвестиційної нерухомості здійснюється на субрахунок 100 «Інвестиційна нерухомість».

2.2. Визнання

Інвестиційна нерухомість має визнаватися як актив тоді і тільки тоді, коли:

- є ймовірність того, що ТОВ «Підприємство» отримає майбутні економічні вигоди, які пов'язані з цією інвестиційною нерухомістю;
- собівартість інвестиційної нерухомості можна достовірно оцінити.

До інвестиційної нерухомості ТОВ «Підприємства» відносяться будівлі (частини), приміщення, споруди, передавальні пристрої утримувані з метою отримання орендних платежів. В окремих випадках частина об'єкта може використовуватися для отримання орендної плати або збільшення капіталу, а інша частина - для виробництва, транспортування або постачання товарів (послуг), або для адміністративних цілей. Якщо такі частини об'єкта можуть бути реалізовані незалежно один від одного (або незалежно один від одного віддано в оренду), ТОВ «Підприємство» враховує зазначені частини об'єкта окремо. Якщо ж частини об'єкта не можна реалізувати окремо, об'єкт вважається інвестиційною нерухомістю тільки в тому випадку, якщо лише незначна частина цього об'єкта (до 5 відсотків) призначена для виробництва, транспортування або постачання товарів чи послуг, або для адміністративних цілей. Наприклад, для виробництва використовується 2% площі будівлі, а 98 % площі здається в оперативну оренду. У цьому випадку весь об'єкт (будівля) визнається об'єктом інвестиційної нерухомості.

Інвестиційна нерухомість подається у звіті про фінансовий стан у складі необоротних активів окремою статтею.

2.3. Оцінка при визнанні

Інвестиційну нерухомість слід оцінювати первісно за її собівартістю. Витрати на операцію з придбання (створення) включаються до первісної оцінки.

Собівартість придбаної інвестиційної нерухомості включає ціну її придбання та будь-які видатки, які безпосередньо віднесені до придбання. Безпосередньо віднесені видатки охоплюють, наприклад, гонорари за надання професійних юридичних послуг, податки, пов'язані з передачею права власності, та інші витрати на операцію.

Собівартість інвестиційної нерухомості не збільшується на суму:

- витрат, пов'язаних із введенням її в дію (якщо вони не є необхідними для приведення нерухомості до робочого стану відповідно до намірів управлінського персоналу);
- операційних збитків, понесених до того, як інвестиційна нерухомість досягає запланованого рівня експлуатації.

2.4. Подальша оцінка інвестиційної нерухомості

В якості своєї Облікової політики ТОВ «Підприємство» приймає модель собівартості і застосовує обрану Облікову політику до всіх об'єктів інвестиційної нерухомості.

Модель обліку інвестиційної нерухомості за собівартістю визначена в п. 56 МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість», згідно з якою усі об'єкти відображаються за первісною вартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від знецінення.

2.5. Переведення

Переведення об'єкта до категорії інвестиційної нерухомості або виключення з даної категорії дозволяється тільки при зміні призначення об'єкта, а саме у зв'язку:

- ТОВ «Підприємство» починає використовувати нерухомість - об'єкт переводиться з категорії інвестиційної нерухомості до категорії нерухомості, зайнятої підприємством;
- починаються заходи поліпшення з метою продажу об'єкта нерухомості - об'єкт перекласифікується з інвестиційної нерухомості до категорії запасів;
- закінчується період, протягом якого ТОВ «Підприємство» використовує нерухомість - об'єкт перекласифікується з нерухомості, зайнятої підприємством, до категорії інвестиційної нерухомості або

- початком операційної оренди іншою стороною - у разі переведення із запасів до інвестиційної нерухомості.

2.6. Вибуття

Визнання інвестиційної нерухомості слід припиняти (виключати зі звіту про фінансовий стан) при вибутті або коли інвестиційна нерухомість вилучається з використання на постійній основі і не очікується жодних економічних вигід від її вибуття.

Вибуття інвестиційної нерухомості може здійснюватися шляхом продажу або укладання угоди про фінансову оренду. Датою вибуття інвестиційної нерухомості є дата, коли реципієнт отримує контроль над інвестиційною нерухомістю відповідно до вимог щодо визначення моменту часу, коли задовольняється зобов'язання щодо виконання, викладених в МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» та МСФЗ 16 «Оренда» застосовується при вибутті шляхом укладання угоди про фінансову оренду або продажу майна з його подальшою орендою.

Прибутки або збитки, що виникають через вибуття або ліквідацію інвестиційної нерухомості, слід визначати як різницю між чистими надходженнями від вибуття і балансовою вартістю активу і визнавати їх в прибутку або збитках (за винятком випадків, коли МСФЗ 16 «Оренда» вимагає іншого підходу до продажу майна з його зворотною орендою) у періоді вибуття чи ліквідації.

3. Нематеріальні активи

3.1. Загальна інформація

Метою даного розділу Облікової політики є визначення основних критеріїв визнання і методів обліку нематеріальних активів, а також методи оцінки їх балансової вартості. Визнання, оцінка, подання та розкриття нематеріальних активів здійснюється відповідно до вимог МСБО 38 «Нематеріальні активи».

3.2. Класифікація

Для цілей формування фінансової звітності виділяються наступні групи нематеріальних активів:

- Права користування природними ресурсами: права користування надрами, водними джерелами, повітрям (в тому числі права на промислові викиди) іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище (121);
- Права користування майном: право постійного користування земельною ділянкою, право користування будівлею тощо (122);
- Права на об'єкти промислової власності: право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки тощо (123);
- Програмне забезпечення і ліцензії на комп'ютерні програми (125);
- Інші нематеріальні активи: об'єкти, що підлягають визначенню нематеріального активу і не увійшли до жодної з наведених вище груп (127).

3.3. Визнання та оцінка

Одиницею обліку є окремий об'єкт (найменування) нематеріальних активів.

ТОВ «Підприємство» визнає об'єкт як нематеріальний актив, якщо він відповідає:

- визначенню нематеріального активу
- критеріям визнання:
- існує ймовірність того, що ТОВ «Підприємство» отримає пов'язані з цим активом майбутні економічні вигоди; та
- собівартість даного активу може бути достовірно оцінена.

Нематеріальний актив первісно оцінюється за собівартістю придбання. Всі нематеріальні активи, придбані, отримані або створені, але не готові надавати економічні вигоди, відображаються у склад активів у стадії створення. Після готовності до використання. Введення в експлуатацію, нематеріальні активи відображаються на рахунку нематеріальних активів.

Видатки, які капіталізуються у первісній вартості нематеріального активу включають:

- ціну його придбання, після вирахування торгівельних та інших знижок;
- ввізне мито;
- невідшкодовувані податки;

- витрати на виплати працівникам (як визначено в МСБО 19 «Виплати працівникам»), які виникають безпосередньо від приведення нематеріального активу до робочого стану;
- гонорари спеціалістам, виплачені безпосередньо в результаті приведення нематеріального активу до робочого стану; та
- витрати на перевірку відповідного функціонування такого нематеріального активу.

У разі коли нематеріальні активи придбані в обмін на не грошові активи, або на комбінацію грошових і не грошових активів, їх собівартість оцінюється за справедливою вартістю, за винятком випадків, коли операція обміну не має комерційного змісту, або справедлива вартість і отриманого, і відданого активу можна достовірно оцінити. Якщо придбаний нематеріальний актив не можна оцінити за справедливою вартістю, його собівартість визначається за балансовою вартістю переданого активу. Критерії визначення чи має операція обміну комерційну сутність представлені в п. 1.3 «Визнання і постановка на облік основних засобів».

На стадії досліджень витрати по створенню нематеріального активу завжди визнаються ТОВ «Підприємством» витратами в періоді їх виникнення і не відносяться на вартість нематеріального активу.

Етап досліджень, що виконуються для власних потреб, включає: аналіз ринку, виготовлення макетів, проведення випробувань, оформлення технічного звіту тощо. Етап досліджень, що виконуються для власних потреб, завершується розробкою техніко-економічного обґрунтування, технічного завдання і планової документації. Таку оцінку проводить комісія, призначена наказом генерального директора.

Операції на стадії розробки включають:

- проектування, конструювання та випробовування дослідних зразків і моделей;
- проектування інструментів, шаблонів, форм і штампів;
- проектування, конструювання та експлуатацію дослідної установки;
- проектування, конструювання та випробовування нових або вдосконалених матеріалів, пристроїв, продуктів, процесів, систем або послуг.

Видатки на розробки до прийняття рішення щодо технічної здійсненності і комерційної доцільності проекту у стадії розробок, аналогічно витратам на дослідження, визнаються витратами того періоду, в якому вони були понесені та подаються у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших витрат.

Витрати, понесені на стадії розробки, капіталізуються і визнаються елементами вартості нематеріального активу тільки тоді, коли ТОВ «Підприємство» може продемонструвати наявність всіх наведених нижче умов:

- технічну та економічну здійсненність створення нематеріального активу так, щоб він був доступний для використання або продажу;
- свій намір створити нематеріальний актив і використовувати або продати його;
- свою здатність використовувати або продати нематеріальний актив;
- те, як нематеріальний актив генеруватиме ймовірні економічні вигоди. Серед іншого, ТОВ «Підприємство» повинен продемонструвати наявність ринку для результатів нематеріального активу або самого нематеріального активу, або, якщо передбачається його внутрішнє використання, корисність такого нематеріального активу;
- доступність достатніх технічних, фінансових та інших ресурсів для завершення розробки і для використання або продажу нематеріального активу;
- здатність надійно оцінити витрати, пов'язані з нематеріальним активом в ході його розробки.

Вартість нематеріального активу, створеного ТОВ «Підприємством», включає всі витрати на створення, виробництво і підготовку активу до використання за призначенням, в тому числі:

- витрати на матеріали і послуги, використані при створенні нематеріального активу;
- витрати на оплату праці персоналу, безпосередньо задіяного в створенні нематеріального активу;
- будь-які витрати, що мають безпосереднє відношення до нематеріального активу, такі як мито за реєстрацію юридичного права і амортизація патентів і ліцензій, які використовуються для створення нематеріального активу.

Статті, зазначені нижче, не є елементами вартості нематеріального активу, створеного ТОВ «Підприємством»:

- витрати на збут, адміністративні та інші загальні накладні витрати, якщо тільки ці витрати не мають безпосереднього відношення до підготовки активу до використання;
- витрати на навчання персоналу в зв'язку з передбачуваною експлуатацією активу.

Після прийняття рішення щодо технічної здійсненності і комерційної доцільності, витрати на розробку, капіталізуються і подаються у звіті про фінансовий стан в складі нематеріальних активів у стадії створення. Капіталізовані видатки на розробку у складі активів у стадії створення на кожну проміжну та звітну дату оцінюються відповідно до вимог МСБО 38 «Нематеріальні активи» щодо собівартості нематеріальних активів.

Капіталізовані видатки на розробку у складі активів у стадії створення на дату проведення річної інвентаризації аналізуються на предмет знецінення відповідно до вимог МСБО 36 «Зменшення корисності активів». У разі виявлення ознак знецінення, сума знецінення подається у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших витрат. Відповідно, сума відновлення корисності у разі зникнення ознак знецінення подається у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших доходів.

На дату відповідності критеріям визнання нематеріальним активом капіталізовані видатки на розробку рекласифікуються до складу нематеріальних активів.

Видатки на випробування – видатки, які понесені ТОВ «Підприємством» для випробування об'єктів досліджень і розробок. Такі видатки визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були понесені, та відображаються у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших операційних витрат, незалежно від результату випробування.

Якщо результат розробки не відповідає очікуванням, сума капіталізованих видатків визнається витратами того звітного періоду, в якому відбулись зміни в оцінках технічної здійсненності і комерційної доцільності, та відображаються у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших витрат.

Подальші витрати, пов'язані з нематеріальним активом, понесені після його покупки або створення, визнаються ТОВ «Підприємством» в якості витрат в періоді їх виникнення, за винятком тих випадків, коли:

- ці витрати збільшують майбутні економічні вигоди від використання нематеріального активу понад визначених на початок;
- ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

При дотриманні зазначених вище умов наступні витрати, пов'язані з нематеріальним активом, включаються у вартість відповідного нематеріального активу.

При придбанні програм разом із обладнанням, на якому вони встановлені, без виділення вартості програмного продукту або якщо програмне забезпечення використовується виключно з цим обладнанням і не може бути відокремлене, вартість таких програм включається до вартості обладнання.

3.4. Подальша оцінка нематеріальних активів

Після первісного визнання в якості активу, нематеріальні активи обліковуються за собівартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від знецінення.

3.5. Амортизація нематеріальних активів

ТОВ «Підприємство» повинен визначити термін корисного використання активу, з дотримання термінів вказаних в Податковому кодексі України.

ТОВ «Підприємство» розглядає нематеріальний актив, який має необмежений термін корисної служби, якщо аналіз всіх відповідних факторів вказує на відсутність передбачуваної межі у періоді, протягом якого, як очікується, даний актив буде генерувати чисті надходження грошових коштів.

Амортизація нематеріальних активів з обмеженим строком корисного використання нараховується щомісячно, починається з місяця, наступного за місяцем вводу в експлуатацію. Термін корисного використання нематеріальних активів може обмежуватися терміном використання, визначеним умовами контракту з придбання або використання нематеріального активу, судженнями фахівця (наприклад, системного адміністратора для програмного забезпечення). Якщо відповідно до

правовстановлюючого документа строк дії права користування нематеріального активу не встановлено, такий строк корисного використання визначається фахівцями ТОВ «Підприємства», але не він може становити менше 2-х та більше 10-ти років безперервної експлуатації.

Для амортизації нематеріальних активів використовується метод прямолінійного нарахування протягом терміну їх корисного використання. Амортизаційні відрахування за кожен період визнаються витратами, крім випадків, коли вони повинні включатися до балансової вартості іншого активу.

Ліквідаційна вартість нематеріальних активів з обмеженим терміном корисної служби дорівнює нулю.

Нематеріальний актив з необмеженим терміном корисного використання не підлягає амортизації.

Амортизація нематеріального активу з обмеженим терміном корисного використання припиняється у разі припинення використання даного активу та у випадках коли такий актив класифікований як необоротний актив, призначений для продажу (або включений до групи вибуття, класифікованої як утримувана для продажу).

ТОВ «Підприємство» тестує нематеріальний актив з необмеженим терміном корисної служби на предмет знецінення шляхом зіставлення суми очікуваного відшкодування з його балансовою вартістю:

- на щорічній основі на дату річної інвентаризації, що максимально наближена до звітної дати; та
- завжди при наявності ознаки можливого знецінення нематеріального активу.

3.6. Знецінення нематеріальних активів (за винятком гудвілу)

На дату складання річного Звіту про фінансовий стан ТОВ «Підприємство» оцінює наявність будь-яких ознак, що вказують на можливе знецінення нематеріального активу. Прикладами таких ознак можуть бути:

- зменшення ринкової вартості активу;
- істотні зміни технологічних, ринкових, економічних або юридичних умов, які повинні позначитися на становищі ТОВ «Підприємства»;
- збільшення ринкової процентної ставки або зміна інших ринкових показників, що впливають на прибутковість ТОВ «Підприємства».

У разі виявлення будь-якої такої ознаки ТОВ «Підприємство» визначає суму очікуваного відшкодування нематеріального активу.

3.7. Припинення визнання нематеріальних активів

Визнання нематеріального активу припиняється при його вибутті або тоді, коли ТОВ «Підприємство» більше не очікує отримання від цього активу будь-яких економічних вигід.

Фінансовий результат, що виникає при припиненні визнання, визначається як різниця між чистими надходженнями при продажу та балансовою вартістю нематеріального активу.

3.8. Облік витрат, пов'язаних з придбанням і користуванням програмним забезпеченням

У договорах на придбання програмного забезпечення можуть бути передбачені обов'язкові платежі, пов'язані з використанням програмного забезпечення.

У разі, коли такі платежі за своєю суттю є частиною вартості нематеріальних активів, вони капіталізуються у вартості таких нематеріальних активів в періоді їх нарахування згідно з умовами договору та амортизуються разом з об'єктом нематеріальних активів.

У разі, коли такі платежі за своєю суттю не є частиною вартості нематеріальних активів (роялті), вони визнаються витратами в періоді їх нарахування згідно з умовами договору.

4. Витрати на позики

4.1. Загальна інформація

Метою даного розділу Облікової політики є визначення основних критеріїв визнання і методів обліку витрат на позики (МСБО 23 «Витрати на позики»).

Витрати на позики, що безпосередньо відносяться до придбання, будівництва або виробництва кваліфікованого активу, є частиною собівартості такого активу. Інші витрати на позики визнаються як витрати періоду.

Витрати на позики – витрати на сплату відсотків та інші витрати, понесені суб'єктом господарювання у зв'язку із запозиченням коштів.

Кваліфікований актив – це актив, який обов'язково потребує періоду для його підготовки до використання за призначенням, чи для реалізації, не менше 12 (дванадцяти) місяців з дати понесення початкових витрат.

Запаси, що знаходяться у незавершеному виробництві і виробляються в межах операційної діяльності, не визнаються кваліфікованими активами та не є об'єктами капіталізації.

4.2. Склад витрат на позики

Витрати на позики включають:

- витрати на сплату відсотків, обчислені за допомогою методу ефективного відсотка, як описано в МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»;
- фінансові витрати, пов'язані з фінансовою орендою і визнані згідно з МСБО 16 «Оренда»;
- курсові різниці, які виникають унаслідок отримання позик в іноземній валюті, якщо вони розглядаються як коригування витрат на сплату відсотків.

5. Запаси

5.1. Загальна інформація

Метою даного розділу Облікової політики є визначення основних принципів і основ ведення бухгалтерського обліку товарно-матеріальних запасів. (МСБО 2 «Запаси»)

5.2. Класифікація

Запаси класифікуються за такими групами:

- виробничі запаси (20);
- запаси малоцінні швидко зношувані (спецодяг, оргтехніка, активи вартістю до 6000,00грн без ПДВ та ін.) (22)
- готова продукція (26);
- товари (28);
- інші запаси (209).

5.3. Визнання запасів

Запаси визнаються ТОВ «Підприємством», якщо вони належать йому і:

- існує велика ймовірність отримання економічної вигоди від їх використання в майбутньому;
- їх вартість може бути достовірно оцінена.

Контроль над активом означає здатність керувати використанням активу та отримувати практично всю решту вигід від нього. Контроль включає в себе спроможність заборонити іншим суб'єктам господарювання керувати використанням активу та отримувати вигоди від нього.

У разі, коли ТОВ «Підприємство» має запаси, що знаходяться в заставі згідно з чинними кредитними договорами, балансова вартість цих запасів додатково розкривається у примітках до Фінансової звітності.

Зворотні відходи визнаються за умови відповідності критеріям визнання активом та первісно оцінюються за вартістю можливої реалізації.

5.4. Оцінка запасів

Запаси оцінюються за меншою з таких двох величин:

- собівартістю;
- чистою вартістю реалізації.

Собівартість запасів повинна включати всі витрати на придбання, витрати на переробку та інші витрати, понесені під час доставки запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення їх у теперішній стан.

Собівартість запасів складаються з:

- ціни придбання;
- ввізного мита та інших податків (окрім тих, що згодом відшкодовуються суб'єктові господарювання податковими органами);
- витрат на транспортування, навантаження і розвантаження;

- витрати на переробку;
- інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням та виготовленням запасів, матеріалів та послуг.

Первісна вартість запасів формується на дату визнання і не коригується у наступних звітних періодах. Будь-які зміни вартості запасів, зазначені в первинних документах, наданих постачальниками, відображаються у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших операційних доходів або витрат періоду, в якому така зміна відбулась.

Облік транспортно-заготівельних витрат ведеться без використання окремого субрахунку. Суми транспортно-заготівельних витрат обліковуються методом прямого обліку шляхом включення до первісної вартості придбаних запасів при їх оприбуткуванні, якщо такі транспортно-заготівельні витрати, можна без надмірних витрат і зусиль ідентифікувати з придбаними запасами.

Транспортно-заготівельні витрати понесені при придбанні різних найменувань запасів, включаються до первісної вартості таких запасів шляхом їх розподілу пропорційно вартості придбаних запасів у постачальників, якщо такий розподіл можливо здійснити без надмірних витрат і зусиль.

Транспортно-заготівельні витрати, які не можуть бути чітко ідентифіковані з конкретним видом запасів, але є необхідними для забезпечення організації безперервного виробничого процесу, включаються до загальновиробничих витрат поточного періоду.

Витрати на переробку запасів охоплюють витрати:

- прямі матеріальні витрати (вартість сировини, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, інших виробничих матеріалів);
- прямі витрати на оплату праці (заробітна плата та інші платежі працівникам, зайнятим на виробництві продукції);
- інші прямі витрати (усі інші витрати, які можуть бути віднесені на конкретний об'єкт витрат: амортизація обладнання, призначеного для виробництва конкретного виробу, оренда землі, на якій знаходяться виробничі приміщення, і т.п.);
- загальновиробничі витрати

При обліку запасів в їх вартість ТОВ «Підприємство» включає і інші витрати, якщо тільки вони пов'язані з приведенням цих запасів у стан, придатний для використання в належних цілях. Витрати, які не включаються до вартості запасів і відносяться на витрати в періоді їх виникнення:

- наднормативні витрати: сировини, витрачена праця або інші виробничі витрати;
- витрати на складування запасів, якщо тільки це не передбачено технологічним процесом виробництва продукції;
- адміністративні витрати і витрати на збут;
- витрати за кредитами (відсотки), отриманим для придбання запасів.

Запаси, отримані в результаті безоплатної передачі (дарування), на дату визнання оцінюються за вартістю заміщення. Вартість заміщення – це визначена на дату оцінки поточна вартість витрат на створення (придбання) запасу, подібного до об'єкта оцінки, який може бути йому рівноцінною заміною. За неможливості визначення вартості заміщення безоплатно отримані запаси оцінюються за справедливою вартістю, визначеною відповідно до вимог МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості», з одночасним визнанням доходу в періоді отримання таких запасів.

5.5. Метод оцінки запасів при вибутті

При відпуску запасів оцінка їх вибуття здійснюється наступним чином:

Для запасів використовується

- при відпуску у виробництво – по собівартості перших за часом надходження (метод ФІФО);
- при відпуску з виробництва, у продаж та іншому вибутті – за ціною продажу.

ТОВ «Підприємство» використовує один і той же метод оцінки для всіх одиниць запасів, які мають однакове призначення та однакові умови використання.

За необхідності дозволяється використання напівфабрикатів та комплектуючих, що виготовлені за відповідним замовленням, для виконання робіт за іншим замовленням.

Запаси, використані для створення необоротних активів, включаються до балансової вартості необоротного активу і визначаються витратами в складі амортизаційних відрахувань протягом терміну корисної експлуатації цих активів.

5.6. Облік знецінення запасів

ТОВ «Підприємство» регулярно за результатами щорічної інвентаризації, а також на інші дати, визначені окремими розпорядженнями керівництва, робить оцінку існування ознак знецінення запасів та визначає суму такого знецінення або відновлення корисності запасів. Аналіз ознак знецінення запасів та визначення сум такого знецінення або відновлення корисності проводить інвентаризаційна комісія.

Знецінення визнається у випадку, якщо собівартість запасів може виявитися невідшкодованою через зменшення їх вартості у зв'язку з пошкодженням, частковим або повним старінням, внаслідок зміни ринкових цін або зростання необхідних витрат на завершення виробництва чи продаж.

Аналізу на наявність ознак знецінення мають піддаватися всі запаси. Щодо запасів, які на дату оцінки фізично пошкоджені, втратили свої споживчі характеристики, повністю або частково морально застаріли, визначається чиста вартість реалізації на дату відповідної оцінки. Зменшення вартості запасів до чистої вартості реалізації відображається як інші операційні витрати з одночасним визнанням резерву на знецінення, що відображається на контрактивних рахунках до запасів.

Якщо чисту вартість реалізації встановити практично не можливо, суму знецінення запасу встановлює експертно-технічна комісія, яка створюється наказом по підприємству.

Знецінення проводиться по кожному номенклатурному номеру. У ситуації, коли запаси відносяться до одного і того ж асортименту виробів, що мають одне і теж призначення, і які практично не можуть бути оцінені окремо від інших статей, можливе проведення знецінення по згрупованих статтях.

У разі якщо обставини, що викликали уцінку запасів нижче собівартості, більше не існують, або такі запаси використані та/або планується використати у виробництві, резерв знецінення щодо таких запасів відповідно сторнується. У разі недостатності у звітному періоді інших операційних витрат зі знецінення сума відновлення корисності (але не більше первісної собівартості) визнається у складі інших операційних доходів.

6. Позики та дебіторська заборгованість

Класифікація дебіторської заборгованості по ТОВ «Підприємства»:

- не поточна (довгострокова);
- поточна.

За видами дебіторська заборгованість поділяється на:

- торгову дебіторську заборгованість;
- іншу дебіторську заборгованість.

Первісна оцінка торговельної заборгованості

При первісному визнанні ТОВ «Підприємство» оцінює торговельну дебіторську заборгованість за ціною операції (згідно з визначенням, наведеним у МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами»).

Відображення в балансі

Торговельна дебіторська заборгованість відображається у фінансовій звітності за чистою вартістю реалізації без зазначення первісної вартості та суми резерву сумнівних боргів. Така оцінка не є згортанням §33 МСБО1.

Резерв сумнівних боргів визначається виходячи з професійної думки фахівців з огляду вірогідності стягнення заборгованості по кожному дебіторові і нарахування резерву лише по тим дебіторам, стягнення заборгованості з яких є сумнівним.

Відповідно до МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» при первісному визнанні фінансового активу, який кваліфікується як позика або дебіторська заборгованість, ТОВ «Підприємство» визначає його як фінансовий актив, що оцінюється за справедливою вартістю, зміна якої відображається у складі прибутку або збитку.

ТОВ «Підприємство» не застосовує дисконтування до грошових потоків, пов'язаних з

короткостроковою дебіторською заборгованістю, а також до виданих позик працівникам, з огляду на те, що ефект від дисконтування незначний.

На кожну звітну дату ТОВ «Підприємство» оцінює наявність об'єктивних ознак того, що фінансовий актив (група фінансових активів) знецінився. Ознаки знецінення можуть включати в себе вказівки на те, що боржник (група боржників) зазнають суттєвих фінансових труднощів, не можуть обслуговувати свою заборгованість або не справно здійснюють виплату заборгованості, а також ймовірність того, що ними буде проведена процедура банкрутства або фінансової реорганізації іншого роду.

Існує об'єктивне свідчення того, що сталися збитки від зменшення корисності, балансова вартість активу зменшується на суму таких збитків із застосуванням розрахунку резерву.

Суми збитків від зменшення корисності визнаються в прибутку або збитку. Якщо в наступному періоді сума збитку від зменшення корисності зменшується, і це зменшення може бути об'єктивно пов'язане з подією, яка відбувається після визнання зменшення корисності, то раніше визнаний збиток від зменшення корисності строкується за рахунок коригування резерву. Сума сторнування визнається у прибутку або збитку. У разі неможливості повернення дебіторської заборгованості вона списується за рахунок створеного резерву на покриття збитків від зменшення корисності.

7. Грошові кошти та їх еквіваленти:

Грошові кошти складаються з готівки в касі і депозитів до запитання.

Еквіваленти грошових коштів - це короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості.

Грошові потоки - це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.

Грошові кошти підприємства складаються в грошових коштів в касі та на рахунках в банку, доступні в будь-який момент для покриття поточних зобов'язань.

Депозити, терміном погашення до 3 (трьох) місяців, кваліфікуються як еквівалент грошових коштів. ТОВ «Підприємство» розкриває компоненти грошових коштів та їх еквівалентів і подає узгоджену мусу у звіті про рух грошових коштів за статтями, відповідними наведеним у звіті про фінансовий стан.

8. Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинення діяльності

8.1. Загальна інформація

Дана глава Облікової політики визначає порядок визнання, оцінки, подання та розкриття непоточних активів, утримуваних для продажу, та припиненої діяльності у відповідності до вимог МСФЗ 5 «Не поточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність – це непоточний актив (або ліквідаційна група) як утримуваний для продажу, якщо його балансова вартість буде в основному відшкодовуватися шляхом операції продажу, а не поточного використання.

8.2. Класифікація непоточних активів (або ліквідаційних груп) як утримуваних для продажу

Непоточні активи класифікуються як активи, утримувані для продажу, якщо їх балансова вартість відшкодовується в результаті здійснення продажу, а не шляхом подальшої експлуатації у ТОВ «Підприємстві». Для класифікації непоточного активу як утримуваного для продажу, актив (або ліквідаційна група) має бути придатним для негайного продажу в тому стані, у якому він перебуває на момент продажу, на умовах, яких зазвичай дотримуються при продажі таких активів (або ліквідаційних груп), і цей продаж повинен бути високо ймовірним.

Щоб підвищити ймовірність продажу, управлінський персонал відповідного рівня повинен скласти план продажу активу (або ліквідаційної групи) та ініціювати програму щодо визначення покупця і виконання плану. Крім того, актив (або ліквідаційну групу) мають активно просувати для продажу на ринку за ціною, поміркованою з огляду на його поточну справедливую вартість. Очікується, що продаж буде визнано завершеним протягом одного року, починаючи з дати класифікації (за винятком окремих випадків), а дії, вчинені для виконання плану, повинні свідчити про неможливість відміни цього плану або внесення до нього будь-яких важливих змін. Окремі випадки

щодо подовження періоду завершення продажу за межі одного року:

- подовження періоду завершення продажу не заважає класифікувати актив (або ліквідаційну групу) як утримуваний для продажу, якщо затримка була спричинена подіями чи обставинами, які перебувають поза контролем суб'єкта господарювання,
- є достатні свідчення того, що суб'єкт господарювання продовжує виконувати план продажу активу (або ліквідаційної групи).

Такі випадки повинні відповідати критеріям, наведеним в Додатку Б до МСФЗ 5 «Не поточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», зокрема, укладено тверду угоду щодо купівлі-продажу такого активу, вчасно вчиняються необхідні дії у відповідь на умови, які перешкоджають такому продажу, тощо.

Операція продажу може бути здійснена шляхом обміну одних не поточних активів на інші не поточні активи, якщо такий обмін має комерційну сутність відповідно до МСБО 16 «Основні засоби».

Основні засоби, які планується перевести на консервацію, не належать до необоротних активів для продажу.

Необоротні активи для продажу перестають класифікуватися як такі, якщо критерії визнання більше не дотримуються.

8.3. Класифікація непоточних активів, яких збираються позбутися

ТОВ «Підприємства» не слід класифікувати непоточний актив (або ліквідаційну групу), що його збираються позбутися, як утримуваний для продажу, оскільки його балансова вартість в основному відшкодовуватиметься під час поточного використання. Проте якщо ліквідаційна група, активів утримуваний для продажу, відповідає критеріям визнання активів утримуваним для продажу, то суб'єкт господарювання подає результати і потоки грошових коштів ліквідаційної групи як припинення діяльності на дату припинення використання цієї ліквідаційної групи. Непоточні активи (або ліквідаційні групи), яких збираються позбутися, включають не поточні активи (або ліквідаційні групи), що повинні використовуватися до кінця строку їх економічного використання, а також не поточні активи (або ліквідаційні групи), які слід ліквідувати в інший спосіб, ніж продаж. ТОВ «Підприємству» не слід обліковувати непоточний актив, який було тимчасово вилучено з використання, як актив, якого збираються позбутися.

8.4. Оцінка непоточного активу

ТОВ «Підприємство» оцінює непоточний актив (або ліквідаційну групу), класифікований як утримуваний для продажу, за нижчою з оцінок: або за балансовою вартістю, або за справедливою вартістю з вирахуванням витрат на продаж.

Безпосередньо перед первісною класифікацією активу (або ліквідаційної групи) як утримуваного для продажу балансова вартість активу (або всіх активів та зобов'язань, що входять до групи) повинна оцінюватися згідно з чинними МСФЗ.

Якщо очікується, що продаж здійснюватиметься довше ніж рік, ТОВ «Підприємство» оцінює витрати на продаж за їх теперішньою вартістю. Будь-яке збільшення поточних витрат на продаж, яке виникає з плином часу, повинно відображатися у звіті про прибутки та збитки як фінансові витрати.

Якщо основні засоби класифіковані як необоротні активи, утримувані для продажу, то вони не підлягають амортизації.

ТОВ «Підприємство» подає у звіті про фінансовий стан непоточний актив, класифікований як утримуваний для продажу, та активи ліквідаційної групи, класифікованої як утримувана для продажу, окремо від інших активів. Зобов'язання ліквідаційної групи, класифікованої як утримувана для продажу, подаються у звіті про фінансовий стан окремо від інших зобов'язань. Такі активи і зобов'язання не згортаються і надаються як єдина сума. Основні класи активів та зобов'язань, класифікованих як утримувані для продажу, розкриваються окремо у звіті про фінансовий стан або в примітках. ТОВ «Підприємство» подає окремо будь-які сукупні прибутки або витрати, визнані безпосередньо в інших сукупних прибутках, які відносяться до непоточного активу (ліквідаційної групи), класифікованого як утримуваний для продажу.

Коригування балансової вартості необоротного активу, який перестає класифікуватися як

необоротні активи, утримувані для продажу, враховується як дохід того періоду, в якому критерії визнання перестали дотримуватися.

Дохід або втрати від припинення визнання необоротних активів, утримуваних для продажу, визначаються як різниця між чистим доходом від вибуття активу та балансовою вартістю активу на дату припинення визнання, та визнаються у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід в періоді припинення визнання даного активу і подаються згорнуто у складі інших доходів (витрат).

9. Оренда

9.1. Загальна інформація

Дана глава Облікової політики визначає основні принципи і методи ведення бухгалтерського обліку орендних операцій.

Визнання, оцінка, подання та розкриття операцій, активів і зобов'язань з оренди здійснюється у відповідності до вимог МСФЗ 16 «Оренда».

9.2. Визначення орендних операцій

Об'єктом обліку в операціях оренди є окремий договір оренди.

Після первісного визнання у сумі теперішньої вартості орендних платежів, які ще не здійснені на дату визнання, оцінка активу у вигляді права оренди здійснюється за первісною вартістю, крім виключень, передбачених МСФЗ 16 «Оренда».

При отриманні ТОВ «Підприємством» майна в операційну оренду, у звіті про фінансовий стан вартість і зобов'язання по операційній оренді не відображаються. Зобов'язання орендаря виникає та відображається в його обліку лише в разі виникнення заборгованості на звітну дату в результаті нарахування витрат на оренду.

Орендні платежі за угодою про операційну оренду визнаються як витрати орендаря на прямолінійній основі протягом строку оренди, якщо тільки інша систематична основа не дозволяє відображати в часі вигоди користувача.

При операційній оренді орендні платежі (за винятком витрат на послуги, наприклад, страхування та технічне обслуговування) визнаються як витрати на прямолінійній основі, якщо тільки інша систематична основа не дозволяє відображати в часі вигоди користувача, навіть коли платежі не здійснюються на такій основі.

Якщо ТОВ «Підприємство» є орендодавцем, активи передані в операційну оренду, обліковуються на балансі орендодавця - ТОВ «Підприємства».

Дохід від оренди за угодами про операційну оренду слід визнавати в складі доходу на прямолінійній основі протягом строку оренди, якщо тільки інша систематична основа не дозволяє відображати в часі вигоди користувача, при застосуванні якої вигода, отримана від зданого в оренду активу, зменшується.

Затрати, включаючи амортизацію, понесені при отриманні доходу від оренди, визнаються як витрати. Дохід від оренди (за винятком надходжень за надані послуги, такі як страхування та технічне обслуговування) визнається на прямолінійній основі протягом строку оренди, навіть коли надходження не здійснюються за такою основою, якщо тільки інша систематична основа не дозволяє відображати в часі вигоди користувача, при застосуванні якої вигода, отримана від зданого в оренду активу, зменшується.

10. Власний капітал

10.1. Загальна інформація

Власний капітал — це частина в активах ТОВ «Підприємства», що залишається після вирахування його зобов'язань (чисті активи).

10.2. Класифікація

Власний капітал ТОВ «Підприємства» складається з::

- Статутний капітал;
- Додатковий капітал;
- Резервний капітал;
- Нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Статутний капітал зафіксований в установчих документах - загальна вартість активів, які є внеском засновників (власників) до капіталу ТОВ «Підприємства».

Статутний капітал оцінюється як сумарна вартість вкладів власника ТОВ «Підприємства».

Додатковий капітал – це інший не зареєстрований в установчих документах ТОВ «Підприємства» капітал, вкладений власником ТОВ «Підприємства».

Додатково вкладений капітал може включати вартість безоплатно отриманих від власника необоротних активів за виключенням внесків до статутного капіталу.

Резервний капітал – це страховий капітал, створений ТОВ «Підприємством» за рахунок відрахувань власного прибутку з метою погашення можливих збитків, здійснення виплат власнику при недостатньому забезпеченні коштами.

Інші резерви у власному капіталі можуть створюватися відповідно до законодавства, а також за рішенням власника ТОВ «Підприємства».

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) формується наростаючим підсумком шляхом додавання чистого фінансового результату діяльності ТОВ «Підприємства» за поточний період до нерозподіленого прибутку минулих років за вирахуванням розподілу цього прибутку.

Нерозподілений прибуток – це зароблений капітал підприємства, основним джерелом якого є прибуток від операційної діяльності ТОВ «Підприємства».

Визначення фінансового результату та величини нерозподіленого прибутку (непокритих збитків) здійснюється на кожну проміжну звітну дату.

Розподіл прибутку відбувається за рахунок:

- Нарахованих дивідендів (частина чистого прибутку, що сплачується до державного бюджету України);
- Інших відрахувань в резерви.

Коригування помилок, що суттєво впливають на звітність попередніх періодів, здійснюються відповідно до статті 7 «Викривлення фінансової звітності внаслідок помилок» розділу 1 «Загальні положення Облікової політики, принципи і підходи до фінансової звітності».

11. Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи

11.1. Загальна інформація

Дана глава Облікової політики визначає відповідні критерії визнання та основи оцінки, що застосовуються до формування забезпечень, умовних активів та зобов'язань у відповідності до вимог МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи».

Для потреб цього розділу використовуються наступні терміни:

Забезпечення – це зобов'язання з невизначеним строком або сумою.

Зобов'язання – це заборгованість, що виникає як результат минулих подій, погашення якої призведе до вибуття з ТОВ «Підприємства» ресурсів, що містять економічну вигоду.

Конструктивне зобов'язання – зобов'язання, яке є наслідком дій суб'єкта господарювання, коли:

- а) суб'єкт господарювання вказав іншим сторонам, що він візьме на себе певну відповідальність згідно з порядком, установленим його минулою практикою, опублікованими політиками чи достатньо конкретно поточною заявою;
- б) як наслідок, суб'єкт господарювання створив обґрунтоване очікування у інших сторін, що він виконає ці зобов'язання.

Обтяжливий контракт – контракт, за яким неминучі витрати на погашення зобов'язання перевищуватимуть очікувані економічні вигоди від контракту.

Подія, що зобов'язує – подія, що створює юридичне чи конструктивне зобов'язання, яке призводить до того, що суб'єкт господарювання не має реальної альтернативи виконанню зобов'язання.

Умовний актив – це можливий актив, який виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання.

Умовне зобов'язання – це:

- а) можливе зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх

подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання, або

- б) існуюче зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки, немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання, або суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно.

Юридичне зобов'язання – зобов'язання, яке виникає внаслідок:

- а) контракту (внаслідок його явних чи неявних умов);
- б) законодавства, або
- в) іншої дії закону.

11.2. Забезпечення

Умови визнання забезпечення:

- існує зобов'язання внаслідок минулої події;
- ймовірно, що вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для виконання зобов'язання;
- можна достовірно оцінити суму зобов'язання.

У разі невиконання зазначених умов забезпечення не визнається.

ТОВ «Підприємство» може формувати наступні забезпечення (крім тих, які описані в розділі 11 «Виплати працівникам»):

- на виконання гарантійних зобов'язань;
- під обтяжливі контракти;
- за судовими позовами;
- під виведення активів з експлуатації;
- витрат на реструктуризацію;
- забезпечення під агентські угоди.

При наявності зобов'язань за обтяжливими контрактами, у яких неминучі витрати на виконання зобов'язань за контрактом перевищують економічні вигоди, які очікується отримати за ним, ТОВ «Підприємство» може створювати забезпечення під такі контракти згідно до пп.66-69 МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». У звіті про фінансовий стан забезпечення під обтяжливі контракти відображаються у складі поточних або довгострокових зобов'язань (забезпечень) залежно від терміну дії контракту (до або понад рік).

Забезпечення витрат під судові позови створюються з метою надання користувачам можливості зрозуміти їх характер, строки і суму. Зобов'язуючою подією для визнання забезпечення за судовими позовами є отримання інформації про порушення судового процесу, відповідачем у якому є ТОВ «Підприємство». Для визнання забезпечення вартісна оцінка судового позову є обов'язковою. Оцінка забезпечення за судовими позовами є наближеною і здійснюється на основі діапазону можливих результатів закінчення судового процесу шляхом розрахунку середньозваженої суми, яка враховує очікувані суми відшкодування та ймовірність кожного можливого результату. Діапазон можливих варіантів ґрунтується на професійному судженні юридичного управління та здійснюється на підставі реєстру судових справ. Перегляд оцінки забезпечень під судові позови здійснюється на дату рішення суду або на річну звітну дату, якщо на таку дату рішення суду ще не винесено. Якщо рішення суду винесено у період між датою фінансової звітності і датою її затвердження до випуску, такі події розглядаються як коригуючі і відображаються відповідно до МСБО 10 «Події після звітної дати». Оцінка забезпечень під судові позови переглядається лише у разі, якщо протягом періоду після попередньої оцінки до дати перегляду оцінки за судовим позовом відбувалися події, які можуть потенційно впливати на очікувану суму відшкодування або його ймовірність. У разі, якщо зазначені дії не відбувалися, перегляд оцінки не здійснюється. Підприємство не розкриває інформацію про забезпечення, коли таке розкриття може серйозно послабити його позицію в суперечці з іншими сторонами (незакінчені судові розгляди, спори з податковими органами, позови, що підлягають врегулюванню через арбітражний суд тощо). Створення забезпечень під судові позови здійснюється з одночасним визнанням адміністративних витрат у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід. Забезпечення під судові позови подається у звіті про фінансовий стан у

складі поточних зобов'язань (забезпечень).

Забезпечення слід переглядати на кінець кожного звітного року та коригувати для відображення поточної найкращої оцінки. Якщо вже немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде потрібним для погашення зобов'язання, забезпечення слід сторнувати. Забезпечення використовується лише для тих видатків, для яких це забезпечення було створено з самого початку.

11.3. Умовні активи

Умовні активи виникають, як правило, внаслідок незапланованих або інших неочікуваних подій, які уможливають надходження економічних вигід до суб'єкта господарювання. Прикладом є позов, який суб'єкт господарювання порушує через судові процеси і результат якого є невизначеним.

ТОВ «Підприємство» не повинен визнавати умовний актив у Звіті про фінансовий стан. Умовний актив повинен розкриватися в Примітках до фінансової звітності, коли ймовірним є надходження економічних вигід. Умовні активи не визнаються у фінансовій звітності, оскільки це може спричинити визнання доходу, який може бути ніколи не отриманим. Проте, коли з'являється цілкова впевненість у отриманні доходу, тоді пов'язаний з ним актив не є умовним активом і його визнання є належним, тому визнається доходом відповідно до МСБО 18 «Доходи».

11.4. Умовні зобов'язання

Умовні зобов'язання у фінансовій звітності не визнаються.

Інформація про умовні зобов'язання розкривається в Примітках до фінансової звітності, за винятком тих випадків, коли сплата за зобов'язанням малоімовірна.

У випадках, коли ТОВ «Підприємство» є солідарно і окремо відповідальна за зобов'язання, та частина зобов'язання, яка, за очікуванням, буде погашена іншими сторонами, розглядається як умовне зобов'язання.

Якщо стає ймовірним, що вибуття майбутніх економічних вигід буде потрібним для статті, яка раніше розглядалася як умовне зобов'язання, ТОВ «Підприємство» створює забезпечення щодо таких зобов'язань та відображає їх у фінансовій звітності.

12. Доходи

12.1. Загальна інформація

Метою даного розділу Облікової політики є визначення порядку обліку доходів ТОВ «Підприємства» (МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» та МСБО 18 «Дохід»).

12.2. Терміни, що використовуються

Дохід - збільшення економічних вигід протягом звітного періоду у вигляді надходження (збільшення корисності) активів чи зменшення зобов'язань, які приводять до збільшення власного капіталу (крім випадків, пов'язаних із внесками учасниками власного капіталу).

Дохід має на увазі тільки валові надходження економічних вигід, отримані суб'єктом на його власний рахунок. Суми, отримані від імені третіх осіб (такі як акцизний збір, податок на додану вартість, податок на рекламу та ін.), які не є економічними вигодами, що приводять до збільшення власного капіталу, виключаються зі складу доходів.

Справедлива вартість – це сума, яка була б отримана від продажу активу або сплачена заборгованість у звичайній операції між учасниками ринку, обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

12.3. Визнання та оцінка

Визнання, оцінка, подання та розкриття виручки здійснюється у відповідності до вимог МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» (МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами»).

Доходи від звичайної діяльності є доходами, які виникають у ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання і позначаються різними назвами, а саме: виручка, гонорари, проценти, дивіденди та роялті.

Дохід (виручка) класифікується за наступними групами:

- від реалізації основної продукції та послуг (за видами відповідної продукції та послуг);
- від реалізації запасів, товарів;
- та інші види виручки;

- вирахування з доходу.

Об'єктом обліку виручки є індивідуальний контракт з клієнтом. Під контрактом розуміється угода між двома або більше сторонами, яка породжує юридично захищені права та обов'язки, яка необов'язково має юридичну форму договору.

Дохід визнається, коли (або у міру того, як) ТОВ «Підприємство» задовольняє зобов'язання щодо виконання, передаючи обіцяний товар або послугу (тобто актив) клієнтові. Актив передається, коли (або у міру того, як) клієнт отримує контроль над таким активом. Момент визнання доходу це коли суб'єкту господарювання надходять економічні вигоди і ці вигоди можна достовірно оцінити.

Витрати на укладання контрактів з клієнтами можуть визнаватися як інші операційні витрати у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у момент їх виникнення.

Якщо виручка від надання послуг не може бути достовірно оцінена і не існує імовірності відшкодування понесених витрат, то виручка не визнається, а понесені витрати визнаються витратами періоду в якому були понесені, і подаються у складі інших операційних витрат у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід.

Доходи та витрати, пов'язані з однією операцією, визнаються одночасно, це відповідність доходів та витрат. Визнання доходів оформлюється Актом наданих послуг (виконання робіт) або іншим документом, відповідно до діючого законодавства.

13. Витрати

13.1. Загальна інформація

Метою даного розділу Облікової політики є визначення підходу до обліку витрат, що утворюють собівартість готової продукції, (виконаних робіт, надання послуг), а також інших витрат звітного періоду.

Витратами звітного періоду визнавати зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) ТОВ «Підприємства», за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

13.2. Класифікація витрат

Облік витрат на виробництво продукції (виконання робіт, надання послуг) здійснювати із застосуванням:

- простого методу в основному виробництві;
- позамовного методу при ремонті основних засобів;

Простий метод застосовується при масовому виробництві однорідної продукції та в разі відсутності залишків незавершеного виробництва. За цим методом усі виробничі витрати за звітний період складають собівартість усієї виробленої продукції. Собівартість одиниці продукції обчислюється шляхом ділення суми виробничих витрат на кількість одиниць продукції.

Перелік і склад статей виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), загальновиробничих витрат, адміністративних та витрат на збут наведено у Додатку 2 до Облікової політики.

Вся сума загальновиробничих витрат списується на виробничу собівартість.

Загальновиробничі витрати які можливо пов'язати з певним видом діяльності відносяться безпосереднього до виробничої собівартості цього виду діяльності. Загальновиробничі витрати, які не можливо ідентифікувати з певним видом діяльності (загально виробничі розподіляємі) розподіляються між ліцензованими та не ліцензованими видами діяльності пропорційно до заробітної плати в витратах.

16.3 Витрати майбутніх періодів

ТОВ «Підприємство» до витрат майбутніх періодів відносить деякі витрати, що визнаються на систематичній основі. До витрат майбутніх періодів відносяться витрати на передплату, страхові платежі та інші витрати, які здійснюються з метою отримання доходу у майбутньому, за виключенням активів (в разі активів це буде вважатися нормальним авансом). Також до витрат майбутніх періодів відносяться витрати здійснені на освоєння нової продукції, придбання ліцензій та інше.

Накопичення та списання витрати майбутніх періодів відображаються на рах.39 з дотриманням принципів співвідношення доходів і витраті

6. Підготовка та подання фінансової звітності**

Оцінку системи інформаційного забезпечення проводити шляхом аналізу зібраних даних, правильності розрахунків, визначених показників, які відображаються у звітності. Також аналізу технічного та програмного забезпечення, людських та інформаційних аспектів.

На підприємстві застосовуються наступні засоби та процедури внутрішнього контролю, зокрема:

- контроль якості інформації;
- контроль рівня ризиків;
- контроль за дотриманням законодавства.

Порядок виконання вищенаведених засобів та процедур визначений у внутрішніх нормативних документах Підприємства.

ДОДАТКИ

**до облікової політики ТОВ «ПІДПРИЄМСТВА» для цілей складання фінансової звітності
відповідно до МСФЗ**

Додаток 1

**Контрольний перелік об'єктів обліку, які потребують розкриття додаткової інформації
(розшифровки) в примітках.**

1. Організаційна структура та діяльність ТОВ «Підприємства».
2. Основа складання фінансової звітності.
3. Облікова політика.
4. Виправлення помилок і зміни у фінансовій звітності.
5. Розкриття інформації про необоротні активи.
6. Розкриття інформації про запаси.
7. Дебіторська заборгованість.
8. Грошові кошти та еквіваленти.
9. Інші оборотні активи.
10. Інформація про необоротні активи, утримувані для продажу.
11. Зміни в капіталі.
12. Розкриття інформації про довгострокові зобов'язання, забезпечення та кредиторську заборгованість.
13. Стан розрахунків з бюджетом.
14. Фінансові результати діяльності.
15. Інформація щодо пов'язаних осіб. (госп.діяльність, ціноутворення)
16. Ризики.
17. Події після дати балансу.
18. Безперервна діяльність ТОВ «Підприємства».

1. Характеристика показників створення вартості ТОВ «Підприємства»

Базові показники оцінки створення вартості ТОВ «Підприємства» розподіляються на наступні групи.

Додаток 2

Основні показники оцінки створення вартості ТОВ «Підприємство»

№ з/п	Показники	Вид вартості об'єкта обліку	Вид вартості для визначення майбутніх грошових потоків
Фінансово-майновий стан підприємства			
1.	Основні засоби	справедлива вартість	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)
2.	Інвестиційна нерухомість	справедлива вартість	теперішня вартість (метод 2 методу очікуваної теперішньої вартості)
3.	Нематеріальні активи	справедлива вартість	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)
4.	Запаси	менша з таких двох величин: собівартість та чиста вартість реалізації	теперішня вартість (метод 2 методу очікуваної теперішньої вартості)
5.	Дебіторська заборгованість	справедлива вартість	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)
7.	Власний капітал	-	-
8.	Кредиторська заборгованість	справедлива вартість	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)
9.	Гудвіл утворений внаслідок придбання бізнесу	справедлива/ теперішня вартість	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)
10.	Внутрішньо генерований гудвіл:		
11.	Витрати пов'язані з неідентифікованими активами	-	
12.	Майбутні економічні вигоди від неідентифікованих активів	теперішня вартість	
Результати діяльності підприємства			
13.	Дохід	справедлива вартість компенсації, яка була отримана або підлягає отриманню	
14.	Витрати	-	-
Виробничо-інноваційна діяльність підприємства			
15.	Основні засоби	справедлива вартість	
16.	Нематеріальні активи	справедлива вартість	теперішня вартість (метод коригування ставки дисконту)
17.	Витрати	-	-
Кадровий потенціал підприємства			
18.	Виплати працівникам	-	-
19.	Кількість працівників	-	-
Управлінська спроможність підприємства			
20.	Витрати	-	
21.	Податки на прибуток	-	-

2. Методики облікового забезпечення звітування показників в частині створення вартості ТОВ «Підприємства»

Базові показники оцінки створення вартості ТОВ «Підприємства» відображаються у фінансовій звітності ТОВ «Підприємства» та у реєстрах бухгалтерського обліку. Якщо базові показники потребують більш детального розкриття, проводяться додаткові аналітичні розрахунки. Отримана інформація відображається у примітках до фінансової звітності.

Додаток 3

Методика розрахунку показників фінансово-майнового стану підприємства (для прикладу відображено три показники)

№ з/п	Група показників оцінки	Показник	Методика визначення показника	Рахунки обліку з яких використовуються дані для розрахунку
1	Фінансово-майновий стан підприємства	Чиста вартість	загальні активи – загальні зобов'язання	рахунки 1, 2, 3, 4, 5 та 6 класу
2		Капітальні інвестиції	основні засоби (ОЗ) (за поточний період) – ОЗ (за попередній період) + амортизація (за поточний період)	рахунки 10, 152
3		Знос та амортизація	дані про знос та амортизацію відображені на рахунках бухгалтерського обліку	рахунки 13, 83, 09

Нижче наведені методи розрахунку показників результатів діяльності ТОВ «Підприємства».

Додаток 4

Методика розрахунку показників результатів діяльності підприємства (для прикладу відображено три показники)

№ з/п	Група показників оцінки	Показник	Методика визначення показника	Рахунки обліку з яких використовуються дані для розрахунку
1	Результати діяльності підприємства	Чистий борг	довгострокова заборгованість + короткострокова заборгованість – готівка	рахунки 30, 50, 53, 60, 61, 63
2		Операційний грошовий потік	чистий прибуток + негрошові витрати - збільшення оборотного капіталу оборотний капітал = поточні активи – поточні зобов'язання	рахунки 13, 70, рахунки 1, 2, 3, 4, 5 та 6 класу
3		Прибуток до оподаткування	загальний дохід - собівартість проданих товарів - операційні витрати - витрати на виплату відсотків	рахунки 70, 90, 94, 95

Нижче наведені методи визначення показників виробничо-інноваційної діяльності ТОВ «Підприємства».

Методика розрахунку показників виробничо-інноваційної діяльності підприємства (для прикладу відображено три показники)

№ з/п	Група показників оцінки	Показник	Методика визначення показника	Рахунки обліку з яких використовуються дані для розрахунку
1	Виробничо-інноваційна діяльність підприємства	Витрати на дослідження та розробки	витрати на дослідження та розробку передбачають витрати на оплату працівникам підприємства додаткової плати або залученим працівникам плати за проведення певного дослідження в рамках проекту. Також витрати на створення певного виробу, його патентування, ліцензування. Дані збираються з рахунків бухгалтерського обліку за необхідності проводяться додаткові аналітичні розрахунки.	рахунки 63, 66, 97
2		Ліцензії/патенти	дані про наявні ліцензії та патенти (кількість та вартість) відображені на 12 рахунку «Нематеріальні активи» як сальдо на кінець періоду та аналітика сальдо.	рахунок 12
3		Вартість нематеріальних активів	Дані про вартість нематеріальних активів та їх аналітика відображені на сальдо 12 рахунку	рахунок 12

Нижче наведені методи визначення показників кадрового потенціалу ТОВ «Підприємства».

Методика розрахунку показників кадрового потенціалу підприємства (для прикладу відображено три показники)

№ з/п	Група показників оцінки	Показник	Методика визначення показника	Рахунки обліку з яких використовуються дані для розрахунку
1	Кадровий потенціал підприємства	Загальна кількість працівників	Дані про кількість працівників відображаються у звіті про середньооблікову кількість працівників	рахунок 66
2		Плинність кадрів	Кількість працівників, які звільнилися за певний період / Середньооблікова чисельність працівників за цей же період * 100	рахунок 66
3		Загальна кількість витрат на оплату праці	Витрати що включають виплачені заробітні плати, премії, відпускні та інші витрати, що пов'язані з діяльністю працівників.	рахунки 311, 66

Нижче наведені методи визначення показників управлінської спроможності ТОВ «Підприємства».

Додаток 7

Методика розрахунку показників управлінської спроможності підприємства (для прикладу відображено три показники)

№ з/п	Група показників оцінки	Показник	Методика визначення показника	Рахунки обліку з яких використовуються дані для розрахунку
1	Управлінська спроможність підприємства	Витрати на корпоративну соціальну відповідальність	Дані про витрати на корпоративну соціальну відповідальність відображаються в оборотах рахунку 97	рахунок 97
2		Витрати на благодійність	Дані про витрати на благодійність відображаються в оборотах рахунку 97	рахунок 97
3		Витрати на сплату податків	Дані про сплату податків відображаються в оборотах та сальдо рахунків 64, 65	рахунки 64, 65

Нижче наведені методи визначення показників гудвілу ТОВ «Підприємства»

Додаток 8

Методика розрахунку гудвілу

№ з/п	Група показників оцінки	Показник	Методика визначення показника	Рахунки обліку з яких використовуються дані для розрахунку
1	Гудвіл	Витрати пов'язані з неідентифікованими активами (розвиток бренду)	Витрати на рекламу та просування бренду на ринку (в.т.ч оплата послуг контрагентам, підписки тощо) акумулюються на позабалансовому рахунку 010*.	39, 631, 685, 010
2		Вартість внаслідок придбання/об'єднання	$GW = ВПП - СВАЗ$, де ВПП – вартість придбання підприємства; СВАЗ – справедлива вартість активів і зобов'язань.	рахунки 1, 2, 3, 4, 5 та 6 класу

* впроваджений позабалансовий рахунок 010 «Витрати внутрішньо-генерованого гудвілу»

Нижче наведені методи визначення майбутніх грошових потоків ТОВ «Підприємства»

Додаток 9

Методика аналітичних розрахунків майбутніх грошових потоків ТОВ «Підприємства»

№ з/п	Об'єкт обліку	Методика визначення показника
1	Основні засоби	Розрахунок теперішньої вартості основних засобів проводиться за допомогою методу дисконтування грошових потоків (DCF):
2	Інвестиційна нерухомість	Загальна формула: $CF_1/(1+k) + CF_2/(1+k)^2 + \dots + CF_n/(1+k)^n$ CF – грошовий потік який принесе актив за певний період; k – ставка дисконту. Розрахунок ставки дисконту проводиться за допомогою методу сумування (кумулятивної побудови): $Y=R_f + (R_m - R_f) + C_s$ Y – ставка дисконту; R_f – базова ставка – безризикова (або умовно безризикова) складова; R_m – середня норм дохідності на ринку капіталів (очікувана дохідність ринкового портфелю цінних паперів); $(R_m - R_f)$ – премія за ризик ринку капіталів (систематичний, недиверсифікований ризик) C_s – премія за специфічний ризик оцінюваного підприємства.
3	Нематеріальні активи	
4	Запаси	
5	Дебіторська заборгованість	
6	Кредиторська заборгованість	
7	Гудвіл	

Нижче наведені затвердженні коефіцієнти ризиків оцінки вартості ТОВ «Підприємства».

Додаток 10

Коефіцієнти впливу ризиків на оцінку вартості ТОВ «Підприємство»

№ з/п	Коефіцієнт	Ризики впливу на вартість бізнесу	Коефіцієнт впливу (%)
1	Коефіцієнти впливу ризиків зовнішнього середовища на оцінку вартості бізнесу	Ризик погіршення економічного, політичного, екологічного стану країни	5%
		Поточний рівень інфляції	15%
		Ризик посилення податкового системи в країні	5%
2	Коефіцієнти впливу ризиків внутрішнього середовища на оцінку вартості бізнесу	Ризик погіршення стану корпоративного управління	3%
		Ризик збільшення морального/фізичного зносу активів	3%
		Ризик погіршення рівня професійності працівників	3%
3	Коефіцієнти впливу ризиків надзвичайного стану на оцінку вартості бізнесу	Ризик знищення активів	7%
		Ризик втрати персоналу	10%
		Ризик втрати території на якій перебуває підприємство	5%

Методи оцінки, обліку та відображення у фінансовій звітності об'єктів, що впливають на створення вартості бізнесу

Підрозділ	Основні методи обліку і звітності			
	Визнання	Оцінка	Класифікація	Амортизація/ знецінення
Результати діяльності підприємства				
Дохід	- коли виникає зростання майбутніх економічних вигід, пов'язаних зі збільшенням активу або зі зменшенням зобов'язання, і його можна достовірно виміряти стиль в межах стовпчика-таблиці - однаковий	- має оцінюватися за справедливою вартістю компенсації, яка була отримана або підлягає отриманню	доходи, які виникли в результаті: - продажів товарів; - надання послуг; - використання активів підприємства іншими сторонами, результатом чого є відсотки, роялті та дивіденди	-
Витрати	- одночасно з визнанням збільшення зобов'язань або зменшення активів (наприклад, нарахування сум до виплати працівникам або амортизація обладнання); - якщо виникнення економічних вигід очікується протягом кількох облікових періодів і їхній зв'язок з доходом можна визначити лише в широких межах або непрямо; - коли видатки не надають майбутніх економічних вигід або тоді та тією мірою, якою майбутні економічні вигоди не відповідають або перестають відповідати визнанню як активу в балансі; - коли виникають зобов'язання без визнання активу, як у випадку виникнення зобов'язання щодо гарантії продукції	- немає стандарту який визначає метод оцінки витрат; - в залежності від об'єкту обліку сума витрат формується шляхом складання витрат на певні заходи з придбання, обслуговування, вибуття або іншими витратами пов'язаними з певним об'єктом обліку	- собівартість реалізованої продукції; - амортизаційні витрати; - виплати працівникам; - витрати на збут; - первісні; - подальші; - інші витрати	-

Продовження дод. Р

Підрозділ	Основні методи обліку і звітності			
	Визнання	Оцінка	Класифікація	Амортизація/ знецінення
Фінансово-майновий стан підприємства та виробничо-інноваційна діяльність підприємства				
Основні засоби	собівартість об'єкта основних засобів слід визнавати активом, якщо і тільки якщо: - є ймовірність, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом, надійдуть до суб'єкта господарювання; - собівартість об'єкта можна достовірно оцінити; - після вибуття; - коли не очікують майбутніх економічних вигід від його використання або вибуття	об'єкт основних засобів, який відповідає критеріям визнання активу, слід оцінювати за його собівартістю; суб'єкт господарювання має обирати своєю обліковою політикою або модель собівартості або модель переоцінки і йому слід застосовувати цю політику до всього класу основних засобів	- земля; - земля і будівлі; - машини і обладнання; - кораблі; - літаки; - автомобілі; - меблі та приладдя; - офісне обладнання	- кожен частину об'єкта основних засобів, собівартість якої є суттєвою стосовно загальної собівартості об'єкта, слід амортизувати окремо; - амортизаційні відрахування за кожен період слід визнавати у прибутку чи збитку, якщо вони не включені до балансової вартості іншого активу; - суму активу, що амортизується, слід розподіляти на систематичній основі протягом строку його корисної експлуатації.

Підрозділ	Основні методи обліку і звітності			
	Визнання	Оцінка	Класифікація	Амортизація/ знецінення
Фінансово-майновий стан підприємства та виробничо-інноваційна діяльність підприємства				
Інвестиційна нерухомість	має визнаватися як актив тоді і тільки тоді, коли: - є ймовірність того, що суб'єкт господарювання отримає майбутні економічні вигоди, які пов'язані з цією інвестиційною нерухомістю; - собівартість інвестиційної нерухомості можна достовірно оцінити.	оцінка при визнанні: - слід оцінювати первісно за її собівартістю. Витрати на операцію слід включати до первісної оцінки. оцінка після визнання: - окрім певних винятків, які наведені в МСФЗ 40 суб'єктові господарювання слід обрати своєю обліковою політикою модель справедливої вартості або модель оцінки за собівартістю та застосовувати цю політику до всієї інвестиційної нерухомості.	- земля, утримувана для довгострокового збільшення капіталу, а не для короткострокового продажу під час звичайної діяльності; - земля, утримувана для майбутнього, але ще не визначеного використання; - будівля, яка є власністю суб'єкта господарювання (або утримується суб'єктом господарювання згідно з угодою про фінансову оренду) та надана в оренду згідно з однією чи кількома угодами про операційну оренду; - будівля, яка не зайнята, але утримується для надання в оренду згідно з однією чи кількома угодами про операційну оренду; - нерухомість, яка будується або поліпшується для майбутнього використання в якості інвестиційної нерухомості	-

Підрозділ	Основні методи обліку і звітності			
	Визнання	Оцінка	Класифікація	Амортизація/ знецінення
Фінансово-майновий стан підприємства та виробничо-інноваційна діяльність підприємства				
Нематеріальні активи	нематеріальний актив слід визнавати, якщо і тільки якщо: - є ймовірність того, що майбутні економічні вигоди, які відносяться до активу, надходять до суб'єкта господарювання; та - собівартість активу можна достовірно оцінити; визнання нематеріального активу слід припиняти: - в разі його вибуття; - якщо від його використання або вибуття не очікується майбутні економічні вигоди	нематеріальний актив слід первісно оцінювати за собівартістю; - якщо нематеріальний актив, придбаний при об'єднанні бізнесу, є відокремлюваним або виникає внаслідок договірних чи інших юридичних прав, існує достатня інформація для достовірної оцінки справедливої вартості активу; оцінка після визнання: - для своєї облікової політики суб'єкт господарювання обирає або модель собівартості або модель переоцінки. Якщо облік нематеріального активу здійснюється за моделлю переоцінки, всі інші активи цього класу слід обліковувати за такою самою моделлю, за винятком випадків, коли для цих активів немає активного ринку.	- назви брендів; - заголовки та назви видань; - комп'ютерне програмне забезпечення; - ліцензії та привілеї; - авторські права, патенти та інші права на промислову власність, права на обслуговування та експлуатацію; - рецепти, формули, моделі, проекти та прототипи; та - нематеріальні активи на етапі розробки.	- суму нематеріального активу з визначеним строком корисної експлуатації, що амортизується, слід розподіляти на систематичній основі протягом строку його корисної експлуатації; - амортизацію слід починати, коли цей актив стає придатним до використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та приведений у стан, у якому він придатний до експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом; - метод амортизації, використаний для активу, має відображати очікувану форму споживання економічних вигід від цього активу суб'єктом господарювання. Якщо ж цю форму визначити неможливо, слід застосовувати прямолінійний метод. амортизаційні нарахування за кожний період слід визнавати у прибутку чи збитку, якщо цей або інший стандарт не дозволяє (або не вимагає) включати їх до балансової вартості іншого активу.

Продовження дод. Р

Підрозділ	Основні методи обліку і звітності			
	Визнання	Оцінка	Класифікація	Амортизація/ знецінення
Запаси	- коли запаси реалізовані, їхня балансова вартість повинна визнаватися витратами періоду, в якому визнається відповідний дохід; - сума будь-якого часткового списання запасів до їх чистої вартості реалізації та всі втрати запасів повинні визнаватися витратами періоду, в якому відбувається часткове списання або збиток; - сума будь-якого сторнування будь-якого часткового списання запасів, що виникає в результаті збільшення чистої вартості реалізації, повинна визнаватися як зменшення суми запасів, визнаної як витрати в періоді, в якому відбулося сторнування	- запаси оцінюють за меншою з таких двох величин: собівартість та чиста вартість реалізації. - собівартість запасів повинна включати всі витрати на придбання, витрати на переробку та інші витрати, понесені під час доставки запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення їх у теперішній стан	- товари що були придбані та утримуються для перепродажу; - готова вироблена продукція або незавершене виробництво; - основні та допоміжні матеріали призначені для використання в процесі виробництва; - витрати на послуги для яких підприємство ще не визнало дохід (у випадку надання послуг)	

Продовження дод. Р

Підрозділ	Основні методи обліку і звітності			
	Визнання	Оцінка	Класифікація	Амортизація/ знецінення
Дебіторська/ кредиторська заборгованість	підприємство визнає фінансовий актив або фінансове зобов'язання тоді і лише тоді: - коли суб'єкт господарювання стає стороною контрактних положень щодо цього інструмента; припиняє визнання фінансового активу тоді і лише тоді, коли: - строк дії контрактних прав на грошові потоки від фінансового активу закінчується, або - він передає фінансовий актив, і ця передача відповідає критеріям для припинення визнання; вилучає фінансове зобов'язання (або частину фінансового зобов'язання) тоді і лише тоді, коли: - його погашають, тобто коли зобов'язання, визначене у контракті, виконано, анульовано або строк його дії закінчується	первісна оцінка: - під час первісного визнання фінансового активу або фінансового зобов'язання суб'єкт господарювання оцінює їх за їхньою справедливою вартістю плюс або мінус, у випадку фінансового активу або фінансового зобов'язання, що оцінюється не за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку, <i>витрати на операцію</i>, які прямо відносяться до придбання або випуску фінансового активу чи фінансового зобов'язання; подальша оцінка фінансовий активів: після первісного визнання суб'єкт господарювання: - оцінює фінансовий актив за справедливою вартістю та або амортизованою собівартістю; - застосовує вимоги до зменшення корисності, до фінансових активів, що оцінюються за амортизованою собівартістю; - застосовує вимоги до обліку хеджуванням до фінансових активів, призначених як об'єкти хеджування; подальша оцінка фінансовий зобов'язань:	суб'єкт господарювання класифікує фінансові активи як такі, що оцінюються у подальшому або за амортизованою собівартістю, або за справедливою вартістю на основі обох таких чинників: - моделі бізнесу суб'єкта господарювання для управління фінансовими активами; та - характеристик контрактних грошових потоків фінансового активу; суб'єкт господарювання класифікує всі фінансові зобов'язання як такі, що у подальшому оцінюються за амортизованою собівартістю, користуючись методом	коли корисність фінансових активів зменшується внаслідок кредитних збитків і суб'єкт господарювання відображає зменшення корисності (знецінення) на окремому рахунку (наприклад, на рахунку резерву, що його використовують для відображення знецінення окремих фінансових активів, або на подібному рахунку, що його використовують для відображення сукупного знецінення активів), а не прямо зменшує балансову вартість активу, то йому слід розкривати інформацію про узгодження змін на цьому рахунку протягом періоду

		після первісного визнання суб'єкт господарювання оцінює фінансове зобов'язання: - амортизованою собівартістю, користуючись методом ефективного відсотка; - справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку, якщо результатом такого призначення є доречніша інформація	ефективного відсотка, за винятком таких: - фінансові зобов'язання за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку. Такі зобов'язання, в тому числі похідні фінансові інструменти, які є зобов'язаннями, у подальшому оцінюються за справедливою вартістю; - фінансові зобов'язання, що виникають, коли передача фінансового активу не відповідає критеріям для припинення визнання або коли застосовується підхід подальшої участі; - контракти фінансової гарантії.	для кожного класу фінансових активів

Продовження дод. Р

Підрозділ	Основні методи обліку і звітності			
	Визнання	Оцінка	Класифікація	Амортизація/ знецінення
Грошові кошти та еквіваленти	-	Суб'єкт господарювання звітує про грошові потоки від операційної діяльності, застосовуючи: - прямий метод, згідно з яким розкривається інформація про основні класи валових надходжень грошових коштів чи валових виплат грошових коштів; або - непрямий метод, згідно з яким прибуток чи збиток коригується відповідно до впливу операцій негрошового характеру, будь-яких відстрочок або нарахувань минулих чи майбутніх надходжень або виплат грошових коштів щодо операційної діяльності, а також відповідно до статей доходу або витрат, пов'язаних із грошовими потоками від інвестиційної чи фінансової діяльності.	- готівка в касі; - депозити; - короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості	-
Власний капітал	-	Власний капітал – це залишкова частка в активах суб'єкта господарювання після вирахування всіх його зобов'язань. Сума, за якою власний капітал відображається в балансі, залежить від оцінки активів та зобов'язань.	-	-

Продовження дод. Р

Підрозділ	Основні методи обліку і звітності			
	Визнання	Оцінка	Класифікація	Амортизація/ знецінення
Гудвіл	Покупець визнає гудвіл станом на дату придбання, оцінений як перевищення а) над б), наведених далі: а) сукупна сума: - переданої компенсації, як правило, за справедливою вартістю на дату придбання; - суми будь-якої неконтрольованої частки в об'єкті придбання; - при поетапному об'єднанні бізнесу - справедливої вартості на дату придбання частки участі в капіталі, раніше утримуваної покупцем в об'єкті придбання; б) сальдо сум на дату придбання ідентифікованих придбаних активів і прийнятих зобов'язань Покупець оцінює ідентифіковані придбані активи та прийняті зобов'язання за їхньою справедливою вартістю на дату придбання		На дату придбання покупець класифікує або призначає ідентифіковані придбані активи та прийняті зобов'язання як необхідні для застосування у подальшому інших МСФЗ. Покупець здійснює такі класифікації чи призначення на основі умов контракту, економічних умов, своїх операційних або облікових політик та інших доречних умов, що існують на дату придбання.	Для перевірки зменшення корисності гудвіл, придбаний у результаті об'єднання бізнесу, слід розподіляти (від дати придбання) на кожну одиницю (одиниці), що генерує грошові кошти, або ж на групи одиниць, що генерують грошові кошти покупця, який, як очікується, отримає вигоди від синергії в результаті такого об'єднання бізнесу незалежно від того, чи відносяться до цих одиниць чи груп одиниць інші активи або зобов'язання придбаного суб'єкта господарювання. Кожна одиниця чи група одиниць, на яку розподіляється гудвіл вище зазначеним чином, повинна: а) представляти найнижчий рівень у складі суб'єкта господарювання, на якому в цілях внутрішнього управління здійснюється моніторинг гудвілу; б) бути не більшою від операційного сегмента

Продовження дод. Р

Підрозділ	Основні методи обліку і звітності			
	Визнання	Оцінка	Класифікація	Амортизація/ знецінення
Кадровий потенціал підприємства				
Виплати працівникам	Якщо працівник надав послуги суб'єктові господарювання протягом облікового періоду, то недисконтовану суму короткострокових виплат працівникам, очікуваних до сплати в обмін на ці послуги, суб'єктові господарювання слід визнавати: - як зобов'язання (нараховані витрати) після вирахування будь-якої вже сплаченої суми. Якщо вже сплачена сума перевищує недисконтовану суму виплат, суб'єктові господарювання слід визнавати це перевищення як актив (сплачені авансом витрати) тією мірою, якою цей аванс приведе, наприклад, до зменшення майбутніх платежів або грошового відшкодування; - як витрати, якщо інший Стандарт не вимагає або не дозволяє включення виплат у собівартість активу		- зарплати робітникам та службовцям і внески на соціальне забезпечення; - короткострокові компенсації за відсутність (такі як оплачена щорічна відпустка та оплачена відпустка у зв'язку з хворобою); - участь у прибутку та премії, що підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців після закінчення періоду, в якому працівники надають відповідні послуги; - негрошові пільги (такі як медичне обслуговування, надання житла, автомобілів та безкоштовних чи субсидованих товарів або послуг) для теперішніх працівників	

Підрозділ	Основні методи обліку і звітності			
	Визнання	Оцінка	Класифікація	Амортизація/ знецінення
Управлінська спроможність підприємства				
Податки на прибуток	визнання поточних податкових зобов'язань та поточних податкових активів: - поточний податок за поточний і попередні періоди слід визнавати як зобов'язання на суму, що не була сплачена. Якщо вже сплачена сума податків за поточний та попередній періоди перевищує суму, яка підлягає сплаті за ці періоди, то перевищення слід визнавати як актив. - вигоду, пов'язану з податковим збитком, який можна зараховувати для відшкодування поточного податку попереднього періоду, слід визнавати як актив визнання відстрочених податкових зобов'язань і відстрочених податкових активів: - відстрочене податкове зобов'язання слід визнавати щодо всіх тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню, крім тих випадків, коли такі різниці виникають від: а) первісного визнання гудвілу, або б) первісного визнання активу чи зобов'язання в операції, яка: i) не є об'єднанням бізнесу; та ii) не має під час здійснення жодного впливу ні на обліковий, ні на оподаткований прибуток (податковий збиток)	- поточні податкові зобов'язання (активи) за поточний і попередній періоди слід оцінювати за сумою, яку передбачається сплатити податковим органам (відшкодувати у податкових органів) із застосуванням ставок оподаткування та податкового законодавства, що діють або превалюють до кінця звітного періоду; - відстрочені податкові активи та зобов'язання слід оцінювати за ставками оподаткування, які передбачається використовувати в період реалізації активу чи погашення зобов'язання, на основі ставок оподаткування та податкового законодавства, що діють або превалюють до кінця звітного періоду; - оцінка відстрочених податкових зобов'язань і відстрочених податкових активів має відображати податкові наслідки, які відповідали б способу, яким суб'єкт господарювання передбачає на кінець звітного періоду відшкодувати або погасити балансову вартість своїх активів і зобов'язань		

Джерело: складено автором на основі: [209–217; 219; 224; 225].

ОБОРОТНО-САЛЬДОВА ВІДОМІСТЬ (РОЗШИРЕНА)
для акумулювання даних в системі балансових рахунків (вартісні вимірники), 2025 рік

Рах. /суб рах.	Найменування	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду		Динаміка +/-/=	Аналітика рахунку / субрахунку
		Дт	Кт	ДТ	КТ	Дт	Кт		
10	Основні засоби	100 000		50 000		150 000		+	-
104	Машини та обладнання	40 000		20 000		60 000		+	3 виробничі станки
109	Інші основні засоби	60 000		30 000		90 000		+	2 інноваційні конвеєри з відділу розробки
12	Нематеріальні активи	5000		5000		10 000		+	-
122	Права на об'єкти промислової власності			5 000		5 000		+	Права користуванням інноваційними конвеєрами
127	Інші нематеріальні активи	5 000				5 000		=	Патент користуванням інноваційними конвеєрами
70	Доходи від реалізації			2 000 000	2 000 000			x	-
701	Дохід від реалізації готової продукції			2 000 000	2 000 000			x	М'ясні, овочеві, рибні консерви
701.1	Дохід від 1 групи відділу збуту			150 000	150 000			x	Роздрібна реалізація овочевих консервів
701.2	Дохід від 2 групи відділу збуту			1 850 000	1 850 000			x	Оптова м'ясних реалізація консервів
90	Собівартість реалізації			1 500 000	1 500 000			x	-
901	Собівартість реалізованої готової продукції			1 500 000	1 500 000			x	Витрати на виробництво м'ясних, овочевих та рибних консервів
92	Адміністративні витрати			20 000	20 000			x	Витрати на курси продажів відділу збуту (1 гр.)

Джерело: складено автором

ПОЗАБАЛАНСОВА ВІДОМІСТЬ

для акумулювання даних на позабалансових рахунках (вартісні та кількісні вимірники), 2025 рік

(на прикладі внутрішньогенерованого гудвілу)

Рахунок/ субрахунок	Найменування	Сальдо на початок періоду (грн)	Сальдо на кінець періоду (грн)	Динаміка +/-/=	Аналітика рахунку / субрахунку
010	Внутрішньо генерований гудвіл:	175 000	245 000	+	-
010.1	Витрати на розвиток бренду	50 000	65 000	+	Витрати на рекламу в мережі інтернету. Витрати на оголошення в метро
010.2	Витрати на інновації	100 000	150 000	+	Витрати на розроблення швидкісного конвеєру. Витрати на розробку безпілотного вантажника
010.3	Витрати на розвиток працівників	25 000	30 000	+	Витрати на підвищення кваліфікації працівників. Витрати на навчання працівників

Джерело: складено автором

АНАЛІТИЧНА ВІДОМІСТЬ

для відображення даних позасистемою бухгалтерських рахунків (кількісні і якісні вимірники), 2025 рік

Група показників створення вартості	Найменування	Одиниця виміру	Результат на початок року	Результат на кінець року	Динаміка +/- =
Результати діяльності підприємства	Рівень задоволення обслуговуванням клієнтів	Відмітка	добре	добре	=
Результати діяльності підприємства	Кількість клієнтів	чол.	150	175	+
Фінансово-майновий стан підприємства	Кількість працюючих філій в країні	од.	5	6	+
Фінансово-майновий стан підприємства	Кількість обладнання в експлуатації	од.	20	19	-
Виробничо інноваційна діяльність підприємства	Кількість проектів капітальних інвестицій	од.	5	7	+
Виробничо інноваційна діяльність підприємства	Кількість зареєстрованих патентів	од.	10	12	+
Кадровий потенціал підприємства	Кількість працівників в штаті	чол.	50	55	+
Кадровий потенціал підприємства	Мотивація працівників (загальна кількість днів прогулу працівників)*	днів	15	10	-
Управлінська спроможність	Кількість проведених заходів з покращення екології	од.	5	7	+
Управлінська спроможність	Кількість виконаних благодійних проектів	од.	3	3	=

* коефіцієнт прогулів працівника/працівників (кількість днів прогулів/загальну кількість робочих днів)*100

Джерело: складено автором

Додаток Ф

Таблиця Ф.1

**Горизонтальний аналіз чистого доходу від реалізації та собівартості реалізації
(товарів, робіт, послуг) (умовний приклад)**

Показник	Обороти за 2024 рік	Обороти за 2025 рік	Відхилення	
			(р. 3 – р. 2) тис. грн.	(р. 4 x 100%) / р. 2 %
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 500 000	2 000 000	500 000	33,33
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 250 000	1 500 000	250 000	20,00

Джерело: розроблено автором

Додаток Ф

Таблиця Ф.2

**Порівняльна відомість показників чистого доходу та собівартості реалізації
продукції (товарів, робіт, послуг) (умовний приклад)**

Показник	Обороти за 2023 рік	Обороти за 2024 рік	Відхилення 2023-2024 рік (%)	Обороти за 2025 рік	Відхилення 2024-2025 рік (%)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 400 000	1 500 000	7,14	2 000 000	33,33
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 150 000	1 250 000	8,69	1 500 000	20,00

Джерело: розроблено автором

Горизонтальний аналіз ефективності роботи працівників після інвестування коштів у їх навчання

№ з/п	Показник	Обороти за 2023 рік	Обороти за 2024 рік	Обороти за 2025 рік	Відхилення 2023-2024		Відхилення 2024-2025	
					(р. 3 – р. 2) тис. грн.	(р. 6 х 100%) / р. 2 %	(р. 4 – р. 3) тис. грн.	(р. 7 х 100%) / р. 3 %
	1	2	3	4	5	6	7	8
А	Витрати на навчання працівників відділу збуту	5 000	7 500	20 000	2 500	50,00	12 500	166,66
Б	Отриманий дохід відділу збуту	100 000	115 000	150 000	15 000	20,00	35 000	30,43
В	Формула ROI у персонал* (%) (Б.4 – А.4)/А.4	19,00	14,33	6,50	-4,67	-	-7,83	-

** коефіцієнт окупності інвестицій (більше 1 – позитивний; менше 1 – негативний)*

Джерело: розроблено автором

Додаток Х
Таблиця Х.1

Список підприємств, інтегрована звітність яких розглянута в роботі

Назва підприємства	Країна	Галузь	Вид діяльності
Зарубіжні підприємства			
Tata Steel Limited	Індія	Чорна металургія	Виробництво сталі
ABN AMRO Bank N.V.	Нідерланди	Банківська справа	Фінансові послуги
Anglo American PLC	Великобританія	Гірничодобувна промисловість	Видобуток корисних копалин
Yorkshire Water Ltd.	Великобританія	Збір, очищення та постачання води	Надання послуг з водопостачання та водовідведення
Mahindra & Mahindra	Індія	Автомобільна промисловість	Виробництво автомобілів
Wipro Technologies	Індія	Інформаційні технології	ІТ-послуги; консалтинг; аутсорсинг бізнес-процесів
Reliance Industries Limited	Індія	Нафтова промисловість	Видобуток нафти та газу; нафтопереробка; роздрібна торгівля; телекомунікаційні послуги
Sibanye Stillwater Limited	ПАР	Гірничодобувна промисловість	Видобуток корисних копалин
Sasol Limited	ПАР	Нафтова промисловість	Видобуток корисних копалин
Dabur India Limited	Індія	Споживчі товари	Виробництво споживчих товарів (фармація, косметика)
Marico Limited	Індія	Споживчі товари	Виробництво споживчих товарів (фармація, косметика)
Housing Development Finance Corporation	Індія	Банківська справа	Фінансові послуги; страхування
Apollo Tyres Limited	Індія	Автомобільна промисловість	Виробництво автомобільних шин
Larsen and Toubro Limited	Індія	Конгломерат (промислові технології, важка промисловість, машинобудування, будівництво, виробництво, енергетика, ІТ, оборонні та фінансові послуги)	Інжиніринг та будівництво; промислове виробництво; ІТ-послуги; фінансові послуги та ін.
Hexaware Technologies Limited	Індія	Інформаційні технології	ІТ-послуги; аутсорсинг бізнес-процесів

Закінчення табл. X.1

Назва підприємства	Країна	Галузь	Вид діяльності
Вітчизняні підприємства			
ТОВ Фірма «Астарта-Київ»	Україна	Харчова промисловість	Рослинництво; виробництво цукру; переробки сої; молочне та м'ясне тваринництво та ін.
ТОВ «ДТЕК»	Україна	Енергетика	Виробництво електроенергії; видобуток вугілля та природного газу; трейдинг енергоресурсами та ін.
АТ Укрзалізниця	Україна	Транспорт	Перевезення
НАК «Нафтогаз України»	Україна	Нафтова промисловість	Видобуток корисних копалин
ПрАТ «Київстар»	Україна	Телекомунікації	діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку
АТ «ПУМБ»	Україна	Банківська справа	Фінансові послуги
АТ «КПІМГ»	Україна	Професійні і бухгалтерські послуги	Аудиторські, податкові та консультаційні послуги
ТОВ «Фокстрот»	Україна	Ритейл побутової та електронної техніки	оптова торгівля побутовими електротоварами та електронною апаратурою
АО «Юридична фірма «Екво»	Україна	Публічне право	Діяльність у сфері права
ІП «Кока Кола Беверіджиз Україна Лімітед»	Україна	Харчова промисловість	Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки
ПРАТ "КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА"	Україна	Харчова промисловість	Виробництво пива, безалкогольних та алкогольних напоїв
ТОВ "БДО"	Україна	Професійні і бухгалтерські послуги	Послуги бухгалтерського обліку та аудиту, а також консультування з питань оподаткування
ТОВ «ЮК «ЕВЕРЛІГАЛ»	Україна	Публічне право	Діяльність у сфері права
ПРАТ "ВФ УКРАЇНА"	Україна	Телекомунікації	діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку
АО "ЮФ "АСТЕРС"	Україна	Публічне право	Діяльність у сфері права

Джерело: розроблено на основі [2–6; 8; 14; 19; 25; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

Додаток Х
Таблиця Х.2

**Приклади показників оцінки фінансового капіталу в інтегрованих звітах
вітчизняних і зарубіжних підприємств**

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
Зарубіжні підприємства			
1	Інтегрований звіт Tata Steel за 2022-23 рік [89]	- товарообіг; - консолідований чистий борг (млн); - грошові кошти, створені в результаті операцій (млн); - зведені капітальні видатки (млн); - обсяг зекономлених коштів через проекти і програми трансформації.	- рентабельність за EBITDA (EBITDA margin); - прибуток від середнього чистого капіталу (%).
2	Інтегрований звіт ABN AMRO за 2022 рік [2]	- відсотки виплачені клієнтам; - сплачено корпоративного податку; - обсяг фінансового капіталу від інвесторів; - обсяг коштів сплачених інвесторам.	- динаміка зміни вартості акцій; - вартість ризику (б.п. – базисні пункти); - прибуток на акцію; - рентабельність власного капіталу (%).
3	Інтегрований звіт Anglo Platinum за 2022 рік [4]	- доступні виділені кошти; - залучено невикористані кошти; - чиста готівка; - торговий оборотний капітал; - основний прибуток; - розподілено капіталу; - чистий дохід; - собівартість; - дивіденди.	- повернення акціонерам (% з основного прибутку); - рентабельність використаного капіталу (%); - скоригована EBITDA (%); - рентабельність EBITDA у видобутку (%).
4	Методичний звіт Yorkshire Water за 2022 рік [100]	- величина нормативного капіталу; - прибуток від операційної діяльності; - загальна сума пенсійних внесків; - загальна сума виплаченої заробітної плати; - загальна сума сплачених податків.	- кредитний рейтинг; - співвідношення ковенантного чистого боргу до оприлюдненого RCV (%).
5	Інтегрований звіт Mahindra & Mahindra за 2022-23 рік [56]	- загальний обсяг використаного капіталу сегмента; - чисті капітальні витрати; - загальний операційний дохід; - EBITDA.	- відношення валового боргу до власного капіталу.
6	Інтегрований звіт Wipro за 2022-23 рік [98]	- чиста вартість підприємства; - величина боргу підприємства; - прибуток після оподаткування; - дохід від ІТ послуг.	- відсоток закладений для благодійності (%); - прибуток від чистої вартості (%).

Продовження табл. X.2

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
7	Інтегрований звіт Reliance Industries limited за 2022-23 рік [77]	- обсяг інвестицій у підтримку та розвиток діяльності; - EBITDA; - ARPU (average revenue per user) - це середній дохід, який отримується від одного активного користувача за певний період; - чистий прибуток.	- зміни EBITDA попередньо з минулим роком (%); - зміни ARPU попередньо з минулим роком (%); - зміни обсягу чистого доходу попередньо з минулим роком (%);
8	Інтегрований звіт Sibanye Stillwater за 2022 рік [85]	- витрати на підтримку та розвиток бізнесу; - доходи; - чиста готівка; - основний прибуток; - динаміка зміни ціни акцій (ціна/акцію). - ринкова капіталізація; - загальна сума виплачених дивідендів.	- динаміка зміни ціни акцій (%); - власний капітал, борг і грошові потоки, що використовуються для збільшення інших ресурсів*; - налагодження значущих відносин із партнерами, які перебувають у нижній частині, щоб забезпечити їх постачання найважливіших товарів*.
9	Інтегрований звіт Sasol Limited за 2022-23 рік [83]	- прибуток до сплати відсотків і податків (EBIT); - грошові кошти отримані від операційної діяльності; - основний прибуток на акцію (HEPS); - дивіденди які підлягають виплаті акціонерам; - дивіденди виплачені акціонерам; - прибуток; - чистий борг до EBITDA.	- кредитне плече (%); - рейтинг випущених компанією облігацій.
10	Інтегрований звіт Dabur за 2022-23 рік [19]	- створена економічна вартість; - розподілена економічна вартість; - збережена економічна вартість. - дохід від операцій; - інші доходи; - плата за кредит - операційні витрати; - заробітна плата працівників; - податки; - виплачені дивіденди - витрати на корпоративну соціальну відповідальність; - прибуток/акцію; - дивіденд/акцію; - балансова вартість однієї акції; - кількість акцій; - ціна акції; - ринкова капіталізація.	- зростання доходу (6%).

Продовження табл. X.2

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
11	Інтегрований звіт Marico за 2022-23 рік [57]	- капітальні витрати; - власний капітал; - борг; - робочий капітал; - ринкова капіталізація; - виплачені дивіденди; - консолідований оборот; - EBITDA; - прибуток на акцію.	- операційна рентабельність; - рентабельність використаного капіталу; - дохід на акціонерний капітал.
12	Інтегрований звіт Housing Development Finance Corporation за 2022-23 рік [37]	- кошти акціонерів.	- коефіцієнт достатності капіталу; - низьке співвідношення витрат і прибутку*; - найвищий кредитний рейтинг*.
13	Інтегрований звіт Apollo Tyres за 2022-23 рік [5]	- грошові кошти, отримані від операційної діяльності; - прибуток від основної діяльності.	- чистий борг до EBITDA без урахування інших доходів; - чистий борг до власного капіталу; - прибуток на акцію; - рентабельність власного капіталу; - кредитний рейтинг.
14	Інтегрований звіт Larsen and Toubro за 2022-23 рік [51]	- портфель замовлень; - чисті поточні активи; - чисті основні засоби; - оборот; - доходи до сплати відсотків та податків; - дивіденди до сплати.	- рентабельність капіталу.
15	Інтегрований звіт Hexaware за 2022 рік [34]	- обсяг власного капіталу; - обсяг боргу; - залучений капітал; - дохід від діяльності; - прибуток після сплати податків (PAT); - грошові кошти та їх еквівалент.	- рентабельність використаного капіталу.
Вітчизняні підприємства			
16	Річний звіт Астарта-Київ за 2022 рік [105]	- загальні доходи; - сплачені податки; - сплачені відсотки за кредит; - EBITDA; - чистий прибуток; - собівартість реалізованої продукції.	- чистий борг до EBITDA (%) - валовий дохід (%); - рентабельність по EBITDA (%); - рентабельність чистого прибутку (%).

Продовження табл. X.2

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
17	Інтегрований звіт ДТЕК за 2020 рік [134]	- обсяг інвестицій; - дохід - собівартість реалізованої продукції; - операційні доходи; - операційні витрати; - EBITDA; - EBIT; - чистий прибуток/збиток; - активи; - капітальні інвестиції; - сплачено податків.	- EBITDA margin (рентабельність); - EBIT margin.
18	Інтегрований звіт Укрзалізниця за 2020 рік [289]	- дохід від реалізації; - операційний (збиток)/прибуток; - дивіденди, сплачені; - відсотки сплачені; - кредитний портфель; - повернено основного боргу.	-
19	Річний звіт Нафтогаз за 2021 рік [229]	- дохід від реалізації; - витрати на дослідження, розробку та розвідку; - чистий прибуток/збиток, який належить акціонерам; - відсотки сплачені; - обов'язковий внесок до бюджету частки прибутку і виплата дивідендів.	-
20	Звіт про прогрес Київстар за 2020 рік [163]	- перераховано до державного бюджету податків та інших платежів;	- капітальні інвестиції порівняно з минулим роком (%);
21	Звіт про прогрес ПУМБ за 2021-22 рік [260]	- сплачено податків до бюджету; - загальний обсяг виданих кредитів; - сплачено боргів.	-
22	Звіт про прогрес КПМГ за 2021-22 рік [180]	-	-
23	Звіт з корпоративної соціальної відповідальності Фокстрот за 2020 рік [292]	-	-

Закінчення табл. X.2

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Інші кількісні показники
24	Звіт зі сталого розвитку Aequo за 2022-23 рік [3]	- сплачені корпоративні податки та податки на заробітну плату, збори та внески на соціальне страхування;	-
25	Звіт зі сталого розвитку Кока-кола за 2020 рік [167]	- внесок у ВВП; - додана вартість, яку було створено в економіці завдяки діяльності підприємства; - додана вартість, яку безпосередньо створило підприємство в Україні. - сплачено податків і зборів; - обсяг капітальних інвестицій за рік.	- внесок у ВВП (%); - внесок у доходи населення (%); - внесок у зайнятість (%); - внесок у податки (%); - внесок в інвестиції (%); - внесок в експорт (%).
26	Звіт ESG Carlsberg Ukraine за 2022 рік [14]	- вільний грошовий потік; - звітний операційний прибуток; - сплачено податків до держбюджету.	- операційний прибуток порівняно з попереднім роком (%).
27	Звіт про прозорість BDO за 2021 рік [8]	- доходи від надання послуг.	- фінансова обачність*; - інвестування для зростання*.
28	Звіт зі сталого розвитку Everlegal за 2021 рік [25]	-	-
29	Звіт зі сталого розвитку Vodafone за 2022 рік [95]	- обсяг інвестицій в розвиток інфраструктури та мережі підприємства; - операційний дохід до амортизації (OIBDA).	-
30	Річний звіт Asters за 2022 рік [6]	- дохід; - виплати лікарняних та декретних; - податки із заробітної плати; - загальні податки.	-

* компанія не наводить одиниць виміру, а лише говорить про наявність активів.

Джерело: розроблено на основі [2–6; 8; 14; 19; 25; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

**Приклади показників оцінки виробничого капіталу
в інтегрованих звітах вітчизняних і зарубіжних підприємств**

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
1	Інтегрований звіт Tata Steel за 2022-23 рік [89]	-	- потужність TSL – необроблена сталь (MnT) (млн тон); - центри обробки сталі (кількість). - обсяг виробництва за регіонами (млн.тон); - встановлена потужність у регіоні (MnTPA) (млн.тон/рік); - видобуток (млн тон); - поставки (млн тон); - переробка сталевого брухту %.
2	Інтегрований звіт ABN AMRO за 2022 рік [2]	- загальний обсяг депозитів; - обсяг виданих кредитів і авансів для компаній; - обсяг виданих іпотечних кредитів.	- кількість відділень; - постачальники, які підписали кодекс етики (%); - нові іпотечні кредити (%).
3	Інтегрований звіт Anglo Platinum за 2022 рік [4]	- обсяг схваленого капіталу на розширення підприємства.	- технічна можливість*; - розгортання технічної експертизи для оптимізації запасів руди*; - продажі й маркетинг*; - права на видобуток*; - дисциплінований розподіл капіталу*; - технологічний прогрес*; - розвиток ринку та продукту*.
4	Методичний звіт Yorkshire Water за 2022 рік [100]	- чиста балансова вартість матеріальних активів; - вартість зміни матеріальних активів за рік; - вартість, створена з відходів або недостатньо використаних ресурсів.	- загальна довжина водопроводів (км); - кількість водоочисних робіт; - відремонтовані, побудовані або реконструйовані водопроводи (%); - відремонтовані або замінені каналізації (%). - електроенергія з відновлюваних джерел виробляється та експортується (кВт); - відновлюване тепло, яке генерується та використовується на місці (кВт)

Продовження табл. X.3

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
5	Інтегрований звіт Mahindra & Mahindra за 2022-23 рік [56]	- витрати на матеріали.	- кількість заводів; - основна сировина*; - загальна кількість проданих автомобілів; - загальна кількість проданих тракторів.
6	Інтегрований звіт Wipro за 2022-23 рік [98]	-	- кількість національних/міжнародних офісів; - кількість національних/міжнародних дата центрів. -
7	Інтегрований звіт Reliance Industries limited за 2022-23 рік [77]	-	- кількість роздрібних магазинів; - Розмір торгової площі (млн. кв. футів); - потужність переробки сирої нафти (MMBPD) (млн. барелей/день); - інвестиції в заводи площею 5 гіга для створення інтегрованої наскрізної екосистеми ВДЕ*; - кількість відвідувачів в роздрібній торгівлі за рік; - обсяг продукції призначено для реалізації (млн. тон); - загальна пропускна здатність (млн. тон).
8	Інтегрований звіт Sibanye Stillwater за 2022 рік [85]	- витрати на виробництво; - капітальні витрати; - витрати на підтримку бізнесу та ро зробку рудних запасів; - капітальні інвестиції.	- права на видобуток корисних копалин, оренду та моніторинг ключових сфер регулювання*; - операційна інфраструктура, супутня інфраструктура та обладнання*; - неринкове поглинання всіх акцій New Century Resources Ltd*.
9	Інтегрований звіт Sasol Limited за 2022-23 рік [83]	- капітальні витрати; - знос та амортизація; - чисте знецінення.	- обсяг виробництва за рік (кілотонн); - продаж палива (мільйонів барелів).
10	Інтегрований звіт Dabur за 2022-23 рік [19]	- капітальні витрати.	- загальна ефективність обладнання (OEE, bps) (базові пункти); - збільшення/зменшення власного виробництва (%); - кількість складів; - кількість агентів; -

Продовження табл. X.3

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
11	Інтегрований звіт Marico за 2022-23 рік [57]	-	- кількість проданих упаковок; - кількість вітчизняних виробничих потужностей; - кількість міжнародних виробничих потужностей; - кількість регіональних відділень; - кількість офісів за кордоном; - кількість депо і складів.
12	Інтегрований звіт Housing Development Finance Corporation за 2022-23 рік [37]	-	- кількість офісів; - покращене надання цифрових послуг для клієнтів*; - центри обробки*; - кол-центри*; - блоки обробки бек-офісу*; - розширене охоплення глибших географічних зон*; - прагнення знайти місцеві джерела для потреб офісу*.
13	Інтегрований звіт Apollo Tyres за 2022-23 рік [5]	- основні засоби.	- кількість функціонуючих офісів по всьому світу; - кількість центрів дослідження та розвитку; - обсяги виробництва (млн. тон); - кількість країн, які були обслуговані.
14	Інтегрований звіт Larsen and Toubro за 2022-23 рік [51]	- дохід від «зеленого бізнесу».	- кількість функціонуючих офісів; - кількість виробничих підприємств; - створена будівельна інфраструктура (млн футів²); - мости та тунелі (км.); - обсяг виробництва (тон).
15	Інтегрований звіт Hexaware за 2022 рік [34]	- інвестиції в заводи, основні засоби та обладнання.	-
Вітчизняні підприємства			
16	Річний звіт Астарта-Київ за 2022 рік [105]	-	- обсяги продажу молока (тис. тон); - виробництво молока (тис. тон); - величина стада (тис. голів); - одиниця надою молока (кг/день); - кількість заводів; - земля в оренді (га);

Продовження табл. X.3

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
17	Інтегрований звіт ДТЕК за 2020 рік [134]	- обсяг інвестицій на будівництво та модернізацію підприємств.	- обсяг видобутку газу/електроенергії (млрд. м3/млрд.квт-год); - розподіл електроенергії (млрд.квт-год); - постачання електроенергії споживачам (млрд.квт-год). - кількість шахт; - кількість машинобудівних заводів; - кількість ТЕС; - кількість промислових запасів.
18	Інтегрований звіт Укрзалізниця за 2020 рік [289]	- загальний обсяг капітальних інвестицій.	- вантажообіг (млн. т-км.); - перевезено (млн. т.); - загальний обіг вантажного вагона за рік (діб); - середній час користування вагонами (год); - середня вага вантажного потяга (тон); - дільнична / технічна швидкість вантажного потяга (км/год); - відремонтовано рухомого складу (од.); - пасажирообіг (млн. пас.-км).
19	Річний звіт Нафтогаз за 2021 рік [229]	-	- добовий відпуск товарного газу (млн. куб. м.) - кількість введених в експлуатацію свердловин; - загальний обсяг відпуску товарного газу (млрд. куб. м.); - приріст запасів становив (млрд куб. м); - заміщення запасів (%).
20	Звіт про прогрес Київстар за 2020 рік [163]	-	- населення, яке має доступ до 4G на кінець року (%); - кількість населених пунктів, які вперше отримали доступ до 4G на кінець року; - база користувачів (млн. чол.).
21	Звіт про прогрес ПУМБ за 2021-22 рік [260]	- загальний обсяг видач кредитів ПУМБ; - списано основних засобів; - втрачені грошові кошти.	- кількість зон самообслуговування з платіжними терміналами, на кінець року; - кількість відділень із зонами 24/7 з цілодобовим доступом до банківських послуг на кінець роки; - кількість нових відділень; - кількість закритих відділень; - кількість відновлених відділень; - загальні кількість працюючих відділень.

Закінчення табл. X.3

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
22	Звіт про прогрес КПМГ за 2021-22 рік [180]	-	- кількість країн де відкриті офіси.
23	Звіт з корпоративної соціальної відповідальності Фокстрот за 2020 рік [292]	-	-
24	Звіт зі сталого розвитку Aequo за 2022-23 рік [3]	-	- загальна кількість проектів.
25	Звіт зі сталого розвитку Кока-кола за 2020 рік [167]	-	- кількість регіональних підрозділів; - обсяги продажу (%).
26	Звіт ESG Carlsberg Ukraine за 2022 рік [14]	- рентабельність інвестицій в основний капітал.	- динаміка рентабельності інвестицій в основний капітал (%); - кількість країн в яких реалізується продукція; - частка ринку (%); - кількість заводів; - потужність заводу (літрів/рік)
27	Звіт про прозорість BDO за 2021 рік [8]	-	- кількість офісів; - кількість країн та територій.
28	Звіт зі сталого розвитку Everlegal за 2021 рік [25]	-	-
29	Звіт зі сталого розвитку Vodafone за 2022 рік [95]	- обсяг інвестицій у розвиток мережі та інфраструктури.	- покриття населення мережею 4G (%); - покриття доріг мережею 4G (%); - кількість базових станцій 4G; - відновлено базових станцій 4G за рік; - кількість населених пунктів де був відновлений зв'язок.
30	Річний звіт Asters за 2022 рік [6]	-	-

*компанія не наводить одиниць виміру, а лише говорить про наявність активів.

Джерело: розроблено на основі [2–6; 8; 14; 19; 25; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

Додаток Х
Таблиця Х.4

**Приклади показників оцінки інтелектуального капіталу
в інтегрованих звітах вітчизняних і зарубіжних підприємств**

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
1	Інтегрований звіт Tata Steel за 2022-23 рік [89]	- витрати на дослідження та розробку.	- кількість заявок на патенти; - кількість отриманих патентів; - кількість нових розроблених продуктів.
2	Інтегрований звіт ABN AMRO за 2022 рік [2]	- обсяг коштів витрачених на нематеріальні активи, такі як придбане програмне забезпечення; - обсяг витрачених коштів на ІТ.	- чистий бал промоутера; - рівень доступності інтернет- та мобільного банкінгу (%); - загальна кількість скарг клієнтів щодо порушень конфіденційності даних; - загальна кількість скарг клієнтів щодо порушення інших регулятивних або добровільних національних кодексів.
3	Інтегрований звіт Anglo Platinum за 2022 рік [4]	- одержана чиста вартість завдяки скорочення витрат і збільшення обсягу (акцій/цінних паперів або продукції, що торгуються на ринку).	- інтелектуальна власність, застосована до нового обладнання для видобутку корисних копалин*; - інтелектуальна власність і технологічні переваги в обробці*; - культура компанії*; - бренд і репутація*; - ключовий учасник розвитку водневої економіки в Південній Африці*; - перша в світі кар'єрна вантажівка з водневим двигуном*; - шахти, які пройшли аудит 2 етапу IRMA (%).
4	Методичний звіт Yorkshire Water за 2022 рік [100]	- витрати на дослідження та розробки; - загальні витрати на програмне забезпечення; - загальні витрати на апаратне забезпечення.	- загальна кількість годин, витрачених працівником на навчання; - кількість партнерських проєктів, виконаних Підприємством у звітному році.
5	Інтегрований звіт Mahindra & Mahindra за 2022-23 рік [56]	-	- вузли досліджень і розробок*. - кількість поданих заявок на патенти; - кількість поданих заявок на реєстрацію дизайну (№) 102 - кількість отриманих патентів; - кількість схвалених заявок на реєстрацію дизайну; - випущені нові продукти*; - нові технології*.

Продовження табл. X.4

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
6	Інтегрований звіт Wipro за 2022-23 рік [98]	- інвестовано через фонд Wipro Ventures; - інвестовано в дослідження та розробки.	- кількість поданих заявок на патенти; - кількість отриманих патентів; - кількість зареєстрованих торгових марок.
7	Інтегрований звіт Reliance Industries limited за 2022-23 рік [77]	- витрати на дослідження та розробки.	- кількість поданих заявок на патенти; - кількість отриманих патентів; - кількість команд з дослідниками і вченими; - кількість/динаміка перетворення біомаси водоростей на продукти з доданою вартістю та продукти харчування*.
8	Інтегрований звіт Sibanye Stillwater за 2022 рік [85]	- інвестовано в інновації та технології.	- оптимізовані процеси видобутку та обробки на основі інституційних знань, інтелектуальної власності, корпоративної культури та операційних систем*; - навички та досвід, необхідні для того, щоб бути одним із найбільших у світі виробників МПГ*; - кількість підтриманих стипендій на рівні вищої освіти.
9	Інтегрований звіт Sasol Limited за 2022-23 рік [83]	- інвестовано у дослідження та розробки; - інвестовано у розвиток навичок; інвестиції в навчання співробітників.	- загальна кількість отриманих і незавершених патентів; - кількість корпоративних стипендій; - розробка інноваційного каталізатора Sasol, CoFT для виробництва вуглецевого нейтрального електронного палива*.
10	Інтегрований звіт Dabur за 2022-23 рік [19]	- витрати на дослідження та розробки.	- випущено нових продуктів за звітний період; - кількість отриманих патентів; - всього патентів отриманих на даний момент.
11	Інтегрований звіт Marico за 2022-23 рік [57]	- інвестиції у дослідження та розробки.	- кількість членів команди з дослідження та розробок; - інвестиції від продажів у створення бренду (%); - кількість отриманих патентів; - кількість брендів, що належать Підприємству; - кількість нових продуктів.

Продовження табл. X.4

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
12	Інтегрований звіт Housing Development Finance Corporation за 2022-23 рік [37]	-	- культура та цінності Підприємства*; - бренд є синонімом довіри та якісного обслуговування*; - побудова цифрових екосистем майбутнього*.
13	Інтегрований звіт Apollo Tyres за 2022-23 рік [5]	- капітальні витрати на дослідження та розвиток. - вартість нематеріальних активів.	- кваліфікована робоча сила для науково-дослідних робіт (ос.); - кількість поданих заявок на патенти.
14	Інтегрований звіт Larsen and Toubro за 2022-23 рік [51]	- витрати на дослідження та розвиток; - дохід від нових підприємств та підприємств, що розвиваються.	- кількість поданих заявок на патенти; - кількість отриманих патентів; - інженери та науковці з науково-дослідних робіт (ос.); - активні співпраці та партнерства (шт.); - кількість проектів з інженерії вартості.
15	Інтегрований звіт Nexaware за 2022 рік [34]	-	- кількість інноваційних хабів; - кількість IP адрес у володінні; - кількість опублікованих «білих книг».
Вітчизняні підприємства			
16	Річний звіт Астарта-Київ за 2022 рік [105]	- загальні витрати на навчання працівників.	- кількість студентів, які закінчили завчання за програмою ІТ; - кількість створених проектів за програмою ІТ.
17	Інтегрований звіт ДТЕК за 2020 рік [134]	-	- кількість виконаних проектів за програмою Цифрової трансформації.
18	Інтегрований звіт Укрзалізниця за 2020 рік [289]	- капітальні інвестиції на придбання нематеріальних активів.	-
19	Річний звіт Нафтогаз за 2021 рік [229]	- витрати на дослідження, розробку та розвідку; - нематеріальні активи в стані розробки; - програмне забезпечення; - ліцензії на розвідку та видобуток корисних копалин.	-

Закінчення табл. X.4

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
20	Звіт про прогрес Київстар за 2020 рік [163]	-	-
21	Звіт про прогрес ПУМБ за 2021-22 рік [260]	-	- кількість працівників, які пройшли програму кар’єрного розвитку та підвищили у посаді; - кількість працівників, які пройшли перекваліфікацію.
22	Звіт про прогрес КПМГ за 2021-22 рік [180]	-	- кількість працівників, які отримали підвищення кваліфікації; - кількість проведених тренінгів за рік; - кількість працівників, які пройшли тренінги за рік.
23	Звіт з корпоративної соціальної відповідальності Фокстрот за 2020 рік [292]	-	-
24	Звіт зі сталого розвитку Aequo за 2022-23 рік [3]	-	-
25	Звіт зі сталого розвитку Кока-кола за 2020 рік [167]	-	-
26	Звіт ESG Carlsberg Ukraine за 2022 рік [14]	-	-
27	Звіт про прозорість BDO за 2021 рік [8]	-	- цифрові та сталі клієнтські рішення і рішення, що зменшують наш внутрішній слід*.
28	Звіт зі сталого розвитку Everlegal за 2021 рік [25]	-	-
29	Звіт зі сталого розвитку Vodafone за 2022 рік [95]	-	- кількість інноваційних проектів; - кількість інноваційних послуг.
30	Річний звіт Asters за 2022 рік [6]	-	- кількість опублікованих статей та звітів; - кількість виданих правових оновлень.

*компанія не наводить одиниць виміру, а лише говорить про наявність активів.

Джерело: розроблено на основі [2–6; 8; 14; 19; 25; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

**Приклади показників оцінки людського капіталу
в інтегрованих звітах вітчизняних і зарубіжних підприємств**

№ з/п	Джерело	Показники людського капіталу	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
1	Інтегрований звіт Tata Steel за 2022-23 рік [89]	- інвестиції (витрати) на навчання та розвиток працівників.	- кількість штатних працівників; - навчання персоналу (тис. людиноднів); - індекс здоров'я; - продуктивність працівників (наприклад, тон сирової сталі, виробленої на одного працівника за рік); - робоча сила, охоплена офіційною профспілкою (%). - LTI (кількість травм із втратою робочого часу); - LTIFR (кількість травм із втратою робочого часу (LTI), що сталися на робочому місці на 1 мільйон годин, відпрацьованих протягом певного періоду, %).
2	Інтегрований звіт ABN AMRO за 2022 рік [2]	- витрати на зовнішнє навчання, навички та розвиток кар'єри; - виплачена заробітна плата та допомога працівникам.	- загальна кількість працівників; - залученість працівників; - кількість нових внутрішніх наймів.
3	Інтегрований звіт Anglo Platinum за 2022 рік [4]	- витрати на навчання/розвиток.	- кількість робочої сили; - % працівників жінок; - сильна команда лідерів*; - перекваліфікація робочої сили для сучасного середовища видобутку корисних копалин*; - конструктивні відносини з профспілками*; - культура турботи та поваги*; - різноманітне та кваліфіковане керівництво*.

Продовження табл. X.5

№ з/п	Джерело	Показники людського капіталу	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
4	Методичний звіт Yorkshire Water за 2022 рік [100]	- витрати на здоров'я; - загальні витрати на наймання для всіх робітників (включно з зарплатою, внесками роботодавця на національне страхування та пенсійними внесками роботодавця).	- інфляція/дефляція заробітної плати; - загальна кількість працівників; - плинність кадрів (загальна кількість звільнених).
5	Інтегрований звіт Mahindra & Mahindra за 2022-23 рік [56]	- витрати на виплати працівникам.	- кількість постійних працівників; - кількість тимчасових / випадкових / контрактних працівників; - постійний профспілковий персонал; - кількість постійних жінок-працівників; - постійні працівники, які пройшли навчання; - тимчасові / випадкові / контрактні співробітників, які пройшли навчання; - скарги на дитячу/примусову працю; - скарги на дискримінаційне працевлаштування (скарги на сексуальні домагання).
6	Інтегрований звіт Wipro за 2022-23 рік [98]	- витрати на працівників.	- чистий приріст працівників (осіб); - жінок у робочій силі (%); - кількість учасників у спільноті TopCoder (осіб); - години навчання та розвитку.
7	Інтегрований звіт Reliance Industries limited за 2022-23 рік [77]	- витрати на навчання працівників; - витрати на HSE (здоров'я, безпека та навколишнє середовище).	- кількість новобранців; - працівники – жінки (%); - навчання працівників (люд/год); - штат працівників (осіб); - кількість працівників з різними можливостями (осіб); - місце у рейтингу найкращих робочих місць в Індії за версією LinkedIn*.

Продовження табл. X.5

№ з/п	Джерело	Показники людського капіталу	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
8	Інтегрований звіт Sibanye Stillwater за 2022 рік [85]	- виплачена заробітна плата працівникам.	- кількість смертельних випадків під час діяльності підприємства; - кількість травм із втратою робочого часу; - рівень гендерного різноманіття %; - кількість жінок – членів правління, %; - показник туберкульозу на 1000 співробітників, %.
9	Інтегрований звіт Sasol Limited за 2022-23 рік [83]	- заробітна плата та винагороди.	- смертельні випадки на виробництві; - коефіцієнт важкості**; - кількість зареєстрованих професійних захворювань; - загальна кількість працівників – постійних/непостійних; - кількість стипендій.
10	Інтегрований звіт Dabur за 2022-23 рік [19]	- витрати на навчання;	- кількість штатних працівників; - кількість працівників чоловічої статі; - кількість працівників жінок; - середній вік працівників; - кількість національностей у робочій силі; - кількість країн; - кількість смертельних випадків; - кількість годин навчання працівників; - співвідношення середньої винагороди жінок і чоловіків.
11	Інтегрований звіт Marico за 2022-23 рік [57]	-	- загальні кількість працівників; - навчання працівників з питань охорони праці (люд/год); - керівні посади (керівники і партнери), які мають різноманітні таланти (%). - нинішня команда лідерів, яка є доморощеними талантами (%); - працівники які сприймають Підприємство, як робоче місце, де немає переслідувань і дискримінації (%); - рівень утримання співробітників (%); - кількість інцидентів; - кількість смертельних випадків; - різноманітність (%); - LTIFR (коефіцієнт частоти травм із тимчасовою втратою працездатності); - індекс інклюзивності (%).

Продовження табл. X.5

№ з/п	Джерело	Показники людського капіталу	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
12	Інтегрований звіт Housing Development Finance Corporation за 2022-23 рік [37]	-	- професійно-кваліфікований персонал*; - кваліфіковані та досвідчені команди*; - фокус на навчанні та підвищенні кваліфікації* - здоров'я та безпека*; - виховання етичної культури праці*; - зосередження на інклюзивності та різноманітності*; - залучення співробітників до навчання та розвитку*; - надання рівних можливостей*.
13	Інтегрований звіт Apollo Tyres за 2022-23 рік [5]	-	- загальна кількість робочої сили; - загальна кількість людино-годин для навчання працівників; - загальна кількість випадків посередництва в галузі охорони здоров'я та безпеки; - загальна кількість днів навчання практикам управління ризиками.
14	Інтегрований звіт Larsen and Toubro за 2022-23 рік [51]	- дохід на одного працівника.	- кількість співробітників; - кількість інженерів; - кількість робітників; - кількість співробітників, які охоплені програмами розвитку лідерства; - коефіцієнт скорочення; - середня кількість годин навчання на одного працівника; - кількість безаварійних людино-годин.
15	Інтегрований звіт Hexaware за 2022 рік [34]	-	- кількість працівників по всьому світу; - середньорічна кількість годин навчання на одного працівника; - кількість нових доданих працівників.
16	Річний звіт Астарта-Київ за 2022 рік [105]	- загальний внесок у заробітну плату та додаткові матеріальні стимули; - загальні витрати на навчання	- загальна кількість працівників за рік; - працівники які були зайняті в сільській місцевості (%); - частка працівників - чоловіків (%); - частка працівників - жінок (%); - частка сезонних працівників (%); - кількість працівників за віком; - кількість працівників за статтю; - кількість працівників за посадою; - кількість працівників, які мали право на відпустку по догляду за дитиною; - коефіцієнти повернення на роботу; - середньорічна кількість навчальних годин на одного працівника.

Продовження табл. X.5

№ з/п	Джерело	Показники людського капіталу	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
17	Інтегрований звіт ДТЕК за 2020 рік [134]	- інвестовано у навчання і розвиток працівників; - інвестовано в охорону праці та промислову безпеку; - витрати на навчання.	- загальна чисельність персоналу; - кількість постійних співробітників; - кількість тимчасових співробітників; - кількість працівників повної зайнятості; - кількість працівників часткової зайнятості; - кількість працівників: жінок/чоловіків; - вікова структура персоналу (%); - коефіцієнт плинності кадрів. - кількість фактів навчання працівників внутрішніми/ зовнішніми тренерами.
18	Інтегрований звіт Укрзалізниці за 2020 рік [289]	- середньомісячна заробітна плата працівників; - фонд оплати праці підприємства за рік; - витрати на навчання, розвиток та підвищення кваліфікації.	- середньооблікова кількість співробітників; - частки працівників за категоріями персоналу; - частка працівників за віком; - частка працівників за статтю; - плинність кадрів Підприємства (%); - кількість прийнятих працівників; - кількість працівників, які пройшли заходи з розвитку та навчання персоналу; - кількість працівників, які пройшли стажування.
19	Річний звіт Нафтогаз за 2021 рік [229]	- витрати на навчання одного працівника; - загальні витрати на охорону праці;	- загальна кількість працівників; - частка працівників від 40 до 60 років; - плинність персоналу; - частка працівників чоловіків; - частка працівників жінок; - кількість працівників, які пройшли навчання з питань охорони праці; - кількість працівників, які пройшли тренінг з надання домедичної допомоги; - кількість нещасних випадків; - кількість травмованих працівників.
20	Звіт про прогрес Київстар за 2020 рік [163]	-	- загальна кількість працівників; - кількість спеціалістів, які приєдналися до команди; - середній вік співробітників; - частка робітників за віком; - частка робітників за статтю; - частка робітників за функціями; - кількість заходів зовнішнього навчання; - кількість заходів внутрішнього навчання; - кількість працівників, які пройшли стажування.

Продовження табл. X.5

№ з/п	Джерело	Показники людського капіталу	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
21	Звіт про прогрес ПУМБ за 2021-22 рік [260]	- інвестиції у розвиток і навчання співробітників; - інвестиції у матеріальну підтримку співробітників під час війни; - інвестиції в охорону праці та безпеку співробітників.	- кількість наданих робочих місць за рік; - загальна кількість працівників; - кількість працюючих жінок; - кількість працюючих чоловіків; - керівні структури, частка жінок/чоловіків; - кількість робітників з інвалідністю; - кількість застрахованих працівників; - кількість працівників, які відвідали зовнішні/внутрішні тренінги та конференції; - кількість зовнішніх/внутрішніх тренінгів та конференцій; - кількість тем за якими було проведено навчання співробітників.
22	Звіт про прогрес КПМГ за 2021-22 рік [180]	-	- частка жінок на позиціях партнерів і директорів; - загальна чисельність співробітників; - загальна кількість годин навчання; - задоволені навчанням в компанії (%); - гендерний баланс співробітників жінки/чоловіки (%); - кількість людей з інвалідністю, які працювали на підприємстві за минулий рік.
23	Звіт корпоративної соціальної відповідальності Фокстрот за 2020 рік [292]	-	- загальна кількість працівників; - кількість продавців, які опанували щотижневе обов’язкове навчання зі знання товарів та послуг; - кількість робітників, які пройшли навчання для директорів; - кількість продавців, які успішно завершили адаптацію; - керівні посади, які закриваються за рахунок внутрішнього кадрового резерву (%).

Продовження табл. X.5

№ з/п	Джерело	Показники людського капіталу	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
24	Звіт зі сталого розвитку Aequo за 2022-23 рік [3]	-	- кількість проведених лекцій для розвитку практичних навичок; - кількість учнів, які пройшли практику.
25	Звіт зі сталого розвитку Кока-кола за 2020 рік [167]	-	- середня кількість годин навчання на одного працівника (чоловіки/жінки); - середня кількість годин навчання на одного працівника, за категоріями персоналу; - середня кількість часу навчання, яке пройшли всі співробітники Підприємства протягом року; - кількість програм пройдених робітниками протягом року.
26	Звіт ESG Carlsberg Ukraine за 2022 рік [14]	-	- загальна кількість працівників; - частка жінок у вищому керівництві; - рівень нещасних випадків із втратою часу; - частка жінок від загальної кількості працівників; - частка інвалідів від загальної кількості працівників; - віковий склад працівників підприємства.
27	Звіт про прозорість BDO за 2021 рік [8]	-	- великий клієнтський і галузевий досвід*; - формування нашої унікальної культури*; - фундамент нашого успіху*; - розподіл годин корпоративного навчання за звітний період: - навчання з розвитку цифрового інтелекту – %; - навчання з ментального здоров'я та нетехнічних компетенцій – %; - професійне навчання – %.
28	Звіт зі сталого розвитку Everlegal за 2021 рік [25]	-	- загальна кількість працівників; - гендерний баланс працівників.

Закінчення табл. X.5

№ з/п	Джерело	Показники людського капіталу	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
29	Звіт зі сталого розвитку Vodafone за 2022 рік [95]	-	- загальна кількість штатних співробітників; - плинність персоналу; - частка чоловіків та жінок від загальної кількості працівників; - кількість найнятих/звільнених працівників; - середня тривалість навчання одного працівника (год); - частка працівників, що отримали регулярну оцінку якості їх роботи (%).
30	Річний звіт Asters за 2022 рік [6]	-	- загальна кількість штатних співробітників; - частка чоловіків та жінок від загальної кількості працівників; - рівень підвищення у посаді серед чоловіків/жінок; - рівень винагороди серед чоловіків/жінок; - частка за віком від загальної кількості працівників.

*компанія не наводить одиниць виміру, а лише говорить про наявність активів.

***High-severity rate* (коефіцієнт важкості) показує, що нещасні випадки на робочому місці, як правило, мають більш важкий характер, що призводить до того, що працівники залишають роботу на тривалий період часу.

Джерело: розроблено на основі [2–6; 8; 14; 19; 25; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

**Приклади показників оцінки соціально-репутаційного капіталу
в інтегрований звітності вітчизняних і зарубіжних підприємств**

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
1	Інтегрований звіт Tata Steel за 2022-23 рік [89]	- витрати на корпоративну соціальну відповідальність.	- загальна кількість дилерів; - загальна кількість дистриб'юторів; - активна база постачальників (осіб); - індекс задоволеності клієнтів; - кількість скарг клієнтів на якість (товару, обслуговування); - кількість ділових партнерів, які пройшли навчання TCoS; - кількість партнерів з ланцюга постачань оцінені відповідно до «Політики відповідального ланцюга постачання».
2	Інтегрований звіт ABN AMRO за 2022 рік [2]	- інвестиції до фонду соціального впливу для реалізації внутрішніх проєктів; - інвестиції у громади.	- кількість випадків, які стосуються конкретного взаємозв'язку між правами людини та оцінкою ризику стійкості; - кількість тренерів з фінансового обслуговування; - чистий бал промоутера; - рівень різноманітності та інклюзії.
3	Інтегрований звіт Anglo Platinum за 2022 рік [4]	- сплачені податки і роялті; - витрати на соціальний розвиток і розвиток громади, включаючи дивіденди громади.	-
4	Методичний звіт Yorkshire Water за 2022 рік [100]	- сума, витрачена на навчання працівників; - кошти зібрано для WaterAid; - кошти інвестовані у громаду через фонд Підприємства; - витрати на приймаючу громаду.	- кількість подій, візитів та відвідувачів; - кількість місць для відпочинку для представників громадськості; - кількість клієнтів у Реєстрі пріоритетних послуг; - час, витрачений працівниками на волонтерство, з розподілом за підрозділами; - загальне задоволення клієнтів; - довіра споживачів до Підприємства (%); - кількість клієнтів, яким надано фінансову підтримку.

Продовження табл. X.6

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
5	Інтегрований звіт Mahindra & Mahindra за 2022-23 рік [56]	- інвестиції у корпоративну соціальну відповідальність.	- кількість співробітників волонтерів; - кількість різноманітних послуг; - кількість чоловіків та жінок, які пройшли навчання на підприємстві; - кількість підтриманих жінок у рамках проекту; - загальна кількість дерев висаджених у рамках проекту.
6	Інтегрований звіт Wipro за 2022-23 рік [98]	- витрати на корпоративну соціальну відповідальність.	- загальна кількість клієнтів; - кількість партнерів спільноти; - чистий бал промоутера; - витрати на розвиток мікро, малих та середніх підприємств (%).
7	Інтегрований звіт Reliance Industries limited за 2022-23 рік [77]	- витрати на корпоративну соціальну відповідальність.	- внесені зміни у життя людей (млн. осіб): у селах, у містах; - міцні довірчі відносини з членами спільноти, партнерами, постачальниками, клієнтами та всіма зацікавленими сторонами*.
8	Інтегрований звіт Sibanye Stillwater за 2022 рік [85]	- загальна розподілена економічна вартість (валюта/долар); - інвестовано у соціальні та трудові плани; - сплачено податків і роялті; - витрати понесені внаслідок страйку.	- дотримання угоди про добросусідство*; - надійні відносини з урядами Південної Африки та США*.
9	Інтегрований звіт Sasol Limited за 2022-23 рік [83]	- сплачено податків; - витрати на розвиток навичок; - втрати підприємств, якими володіють темношкірі; - загальні витрати на соціальні інвестиції.	- кількість викладачів технологій, інженерії та математики, яким впроваджено інноваційну програму підвищення кваліфікації; - кількість залучених учнів у віртуальну програму навчання; - кількість наданих шкільних наборів для початкових шкіл.
10	Інтегрований звіт Dabur за 2022-23 рік [19]	- витрати на корпоративну соціальну відповідальність.	- кількість бенефіціарів від впливу підприємства у розвиток за рік; - кількість вражень; - кількість переглядів; - кількість створеного цифрового відеоконтенту.

Продовження табл. X.6

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
11	Інтегрований звіт Marico за 2022-23 рік [57]	- витрати на корпоративну соціальну відповідальність.	- кількість партнерів в ланцюжку створення вартості; - потужна торгова мережа (кількість споживачів); - індекс задоволеності клієнтів; - кількість фермерів, які отримали вигоду через аграрні бізнес центри; - кількість бенефіціарів програми англійської грамотності; - критичні постачальники сертифіковані за 1 рівнем SAMYUT (%).
12	Інтегрований звіт Housing Development Finance Corporation за 2022-23 рік [37]	-	- репутація бренду*; - взаємовідносини з клієнтами*; - відповідальний маркетинг*; - відповідальний ланцюжок постачання*; - стале сільське господарство*; - залучення зацікавлених сторін*; - залучення клієнтів і спільноти*; - сприяння володінню житлом для всіх сегментів доходу та в усіх географічних регіонах*; - індивідуальний клієнтський досвід*; - цінність за обслуговування клієнтів і прозорість*.
13	Інтегрований звіт Apollo Tyres за 2022-23 рік [5]	- витрати на корпоративну соціальну відповідальність.	- бенефіціари корпоративної соціальної відповідальності; - динаміка росту кількості торговельних точок за рік (%); - постачальники які підписали ATSP (Asymmetric Traveling Salesperson Path Problem - проблема асиметричного шляху продавця-мандрівника); - ефективність роботи (%).
14	Інтегрований звіт Larsen and Toubro за 2022-23 рік [51]	- витрати на корпоративну соціальну відповідальність; - внесок до казначейства.	- бенефіціари корпоративної соціальної відповідальності; - кількість партнерів корпоративної соціальної відповідальності; - кількість постачальників мікро, малих та середніх підприємств; - кількість членів промислових палат; - скарг отримано; - скарг розглянуто.

Продовження табл. X.6

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
15	Інтегрований звіт Нехaware за 2022 рік [34]	- витрати на корпоративну соціальну відповідальність.	- бенефіціари корпоративної соціальної відповідальності; - кількість клієнтів по всьому світу; - кількість громадських організацій партнерів; - кількість нових клієнтів за рік.
Вітчизняні підприємства			
16	Річний звіт Астарта-Київ за 2022 рік [105]	- витрати на благодійність та соціальні внески.	- кількість переданих гуманітарних товарів внутрішньо переміщеним особам (кг); - кількість учасників, які прийняли участь у благодійній програмі; - кількість регіонів яким була надана допомога; - кількість учасників, які розробили та подали бізнес-плани; - кількість учасників які отримали гранти на розвиток, започаткування та розширення бізнесу.
17	Інтегрований звіт ДТЕК за 2020 рік [134]	Підприємством були зроблені інвестиції у: - соціально значущу інфраструктуру; - підвищення активності громад; - енергоефективність у комунальному секторі; - охорону здоров'я; - розвиток бізнес-середовища.	- кількість проектів програм соціального партнерства; - кількість об'єктів, які було створено, відремонтовано, упорядковано та обладнано за рік.
18	Інтегрований звіт Укрзалізниця за 2020 рік [289]	- загальний обсяг витрат Товариства на реалізацію заходів у сфері соціальної політики; - кошти на утримання гуртожитків; - кошти на ремонтні роботи гуртожитків; - відрахування профспілковим організаціям на культурно-масову, фізкультурну і оздоровчу роботу; - надано фінансування Профспілці залізничників і транспортних будівельників.	- кількість гуртожитків на балансі підприємства; - кількість мешканців гуртожитків.

Продовження табл. X.6

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
19	Річний звіт Нафтогаз за 2021 рік [229]	- обсяг інвестицій у соціально-інфраструктурні та благодійні проекти; - обсяг інвестицій у міцне здоров'я та благополуччя; - обсяг інвестицій у якісну освіту; - обсяг інвестицій у сталий розвиток міст та спільнот.	- кількість реалізованих проектів; - кількість областей в яких були реалізовані проекти; - охоплення проектів (осіб).
20	Звіт про прогрес Київстар за 2020 рік [163]	- загальна сума соціальних інвестицій; - обсяг зібраних благодійних коштів.	- кількість добрих справ зроблено співробітниками впродовж благодійної програми; - кількість співробітників взяли участь у благодійній програмі.
21	Звіт про прогрес ПУМБ за 2021-22 рік [260]	- обсяг зібраних благодійних коштів; - інвестиції банку - в покращення клієнтського досвіду.	- Кількість працюючих інклюзивних відділень - кількість інклюзивних відділень, які призупинили діяльність; - загальна кількість клієнтів; - динаміка зміни розміри бази клієнтів (%).
22	Звіт про прогрес КПМГ за 2021-22 рік [180]	- обсяг виділених коштів на фінансову підтримку українцям; - надана одноразова фінансова допомога співробітникам на придбання генераторів.	- кількість працівників яким була надана допомога з переселення; - кількість працівників, які пройшли навчання за напрямком ESG.
23	Звіт з корпоративної соціальної відповідальності Фокстрот за 2020 рік [292]	- зібрана сума допомоги від працівників для підтримки своїх колег з непростими життєвими обставинами; - виділені кошти на придбання техніки для медичних та соціальних закладів; - передана техніка та необхідне обладнання до притулків для тварин.	- кількість співробітників, які є активістами волонтерського руху; - кількість дітей, які взяли участь в соціальному проекті «Школа безпеки»; - динаміка зміни загальної кількості пожеж після соціальних освітніх програм %; - кількість проведених корпоративних спортивних турнірів; - кількість працівників, які брали участь у корпоративних спортивних турнірах.

Закінчення табл. X.6

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
24	Звіт зі сталого розвитку Aequo за 2022-23 рік [3]	-	- кількість годин роботи з клієнтами; - кількість pro bono годин.
25	Звіт зі сталого розвитку Кока-кола за 2020 рік [167]	- виділені кошти у межах співпраці з товариством Червоного Хреста; - кошти виділено для підтримки бізнесів, які створені та керуються жінками.	- кількість співробітників компанії та членів їхніх сімей взяли участь у волонтерських ініціативах Компанії; - кількість волонтерських годин; - частка співробітників, які долучилися до них у робочий час; - кількість дитячих будинків, які підтримано за рік; - кількість працівників, які стали донорами крові.
26	Звіт ESG Carlsberg Ukraine за 2022 рік [14]	-	- виготовлено та передано на гуманітарні потреби понад питної води; - упаковано передано продуктів харчування від локальних домогосподарств (од) - кількість тих хто отримав продуктові набори; - кількість зібраних батарейок (кг).
27	Звіт про прозорість BDO за 2021 рік [8]	-	-
28	Звіт зі сталого розвитку Everlegal за 2021 рік [25]	-	- кількість pro bono годин; - кількість годин присвячених працівниками, щоб зробити внесок у цілі сталого розвитку 8,9, 10,11,12;
29	Звіт зі сталого розвитку Vodafone за 2022 рік [95]	- кількість зібраних коштів на різноманітні благодійні заходи; - обсяг гуманітарної та прямої фінансової допомоги країні.	- кількість проведених командних тренувань за рік; - кількість соціальних проектів за рік;; - кількість благодійних ініціатив за рік;.
30	Річний звіт Asters за 2022 рік [6]	- виділено коштів на підтримку ЗСУ та сил територіальної оборони, медичних закладів та біженців.	- кількість клієнтів обслуговано за рік; - кількість країн в яких надавалися послуги; - кількість кейсів по яким надавалися послуги; - кількість pro bono годин; - кількість обслугованих клієнтів pro bono; - кількість pro bono залучень.

*компанія не наводить одиниць виміру, а лише говорить про наявність активів.

Джерело: розроблено на основі [2–6; 8; 14; 19; 25; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

**Приклади показників оцінки природного капіталу
в інтегрований звітності вітчизняних і зарубіжних підприємств**

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
1	Інтегрований звіт Tata Steel за 2022-23 рік [89]	- капіталу витрачено на навколишнє середовище соціальні та управлінські питання.	- енергоємність виробленої сирової сталі (Гкал/TCS); - питома витрата води (метри кубічні на тонну виробленої сирової сталі); - витрати сировини (млн. тон); - інтенсивність викидів CO2 (тон CO2 на тонну сирової сталі); - інтенсивність викиду пилу (кг на тонну сирової сталі); - утилізація твердих побутових відходів (%); - інтенсивність скиду стоків (м3 на тонну сирової сталі).
2	Інтегрований звіт ABN AMRO за 2022 рік [2]	- вартість угод циклічної економіки, затверджених протягом року; - інвестиції у відновлювальну енергію.	- викиди вуглецю від власної діяльності; - загальне споживання енергії (за винятком транспорту) (ГВт/год); - частка зобов'язань у кредитному портфелі щодо відновлювальної енергетики (%); - обсяги викидів вуглецю в результаті кредитної та інвестиційної діяльності банку (млн. тон).
3	Інтегрований звіт Anglo Platinum за 2022 рік [4]	-	- проекти з відновлюваної енергетики на стадії реалізації*; - чисті викиди парникових газів (%); - ефективність використання води (крім плавильних заводів) (%).
4	Методичний звіт Yorkshire Water за 2022 рік [100]	- розмір збитку від викидів CO2; - вартість одиниці біорізноманіття (кількість коштів на од. біорізноманіття); - дохід від деревини; - дохід від оренди ферм.	- загальний забір води (млн. л); - кількість випадків забруднення води; - створено одиниць біорізноманіття; - викиди CO2 від автопарку; - кількість випадків забруднення 1,2,3 категорії.
5	Інтегрований звіт Mahindra & Mahindra за 2022-23 рік [56]	-	- відновлювальна енергія (%); - загальне споживання енергії (ГДж); - загальне споживання води (м3); - обсяг викидів парникових газів (тон CO2); - енергозбереження (ГДж); - повторне використання води (%); - зменшення викидів (тон CO2).

Продовження табл. X.7

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
6	Інтегрований звіт Wipro за 2022-23 рік [98]	- інвестиції у зелене будівництво; - вплив на природний капітал.	- закуплено відновлювальної енергії (Квт); - уникнено викидів Co2 (тон CO2); - води перероблено (млн. л.); - кількість кампусів, які включили ініціативи з біорізноманіття.
7	Інтегрований звіт Reliance Industries limited за 2022-23 рік [77]	-	- енергозбереження (ГДж); - споживання відновлювальної енергії (млн Гдж); - частка морської / прісної води від загального обсягу спожитої води (%).
8	Інтегрований звіт Sibanye Stillwater за 2022 рік [85]	- витрати на податок на викиди вуглецю.	- запаси корисних копалин (млн. унцій); - земля під управлінням (га); - обсяг видобутої породи (млн. тон); - витрачені ресурси: води (млн. л.); електроенергії (Т.Вт-год.); дизельного палива (тис. л.); - загальні викиди парникових газів (тон CO2); - інтенсивність викидів вуглецю (тон Co2 на тонну помелу); - кількість екологічних інцидентів; - скорочення чистої використаної води (млн. л.); - кількість гектарів порушено нашою діяльністю з видобутку корисних копалин.
9	Інтегрований звіт Sasol Limited за 2022-23 рік [83]	-	- уникнено викидів CO2 (тон).
10	Інтегрований звіт Dabur за 2022-23 рік [19]	-	- зібрано, оброблено та перероблено пластикових відходів після споживання (тон); - енергія з відновлювальних джерел (%); - інтенсивність споживання свіжої води; - обсяги води поповненої в громаді (тис. л.).

Продовження табл. X.7

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Зарубіжні підприємства			
11	Інтегрований звіт Marico за 2022-23 рік [57]	-	- витрачена сировина (тон); - витрачений пакувальний матеріал (тон); - водоемність під час експлуатації (літр/одиниця готівкового обороту); - енергоемність під час роботи (Гдж/одиницю готівкового обороту); - відновлювальна енергія в експлуатації (%); - лісіння: кількість насаджених дерев. - зібрано, оброблено та перероблено пластикових відходів після споживання (тон); - перероблена упаковка (%); - збереження води через ферми (тис. л.); - інтенсивність викидів парникових газів (тон CO2 на одиницю доходу).
12	Інтегрований звіт Housing Development Finance Corporation за 2022-23 рік [37]	-	- частка кредитного портфеля, яка складає кредити на будинки з екологічним рейтингом.
13	Інтегрований звіт Apollo Tyres за 2022-23 рік [5]	-	- спожита сировина під час операцій (тон); - забрана вода (м3); - спожито енергії (тис. Дж.); - утворено відходів (тон); - загальний викид парникових газів (CO2 тон).
14	Інтегрований звіт Larsen and Toubro за 2022-23 рік [51]	- витрати на навколишнє середовище.	- споживання води (млн. л.); - енергія з невідновлюваних джерел (млн. ГДж); - енергія з відновлюваних джерел (Гдж); - витрачений матеріал (млн. т); - перероблена стічна вода (%); - викиди парникових газів (тон Co2); - інтенсивність викидів парникових газів (тон CO2 на одиницю грошових коштів);ї - використаний екологічний чистий та перероблений матеріал (тон).
15	Інтегрований звіт Hexaware за 2022 рік [34]	-	- загальне споживання енергії (КВт); - загальне споживання води (тис. л.). - інтенсивність споживання енергії/ води порівняно з минулим роком (%).

Продовження табл. X.7

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
16	Річний звіт Астарта-Київ за 2022 рік [105]	-	- загальне споживання енергії (ГДж); - загальне споживання енергії від джерел відновлювальної енергії (ГДж); - загальна викиди (тис. CO2); - біогенні викиди від втрати органічного вуглецю ґрунтом (тис. CO2).
17	Інтегрований звіт ДТЕК за 2020 рік [134]	- екологічні витрати;	- забір води (млн. м3); - валові викиди оксиду вуглецю (тис. тон); - валові викиди парникових газів (тис. тон); - встановлено птахозахисних пристроїв (шт.); - обсяг утворених відходів (тис. тон); - обсяг утилізованих та перероблених відходів (тис. тон).
18	Інтегрований звіт Укрзалізниця за 2020 рік [289]	- обсяг коштів спрямованих на охорону та раціональне використання земель; - обсяг коштів спрямованих на раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів; - обсяг коштів спрямованих на передачу відходів спеціалізованим підприємствам; - обсяг коштів спрямованих на виконання заходів з охорони атмосферного повітря (млн. грн).	- Площу яку займають підрозділи підприємства (тис. га); - обсяги утворених відходів (тис.т); - забрано води (млн. м3); - обсяги відведення зворотних вод у водойми (тис. м3); - кількість споруд з очистки стічних вод на балансі підприємства (шт.); - використано води за рік (тис. м3); - загальні витрати води в системах оборотного та повторного водопостачання (млн м3); - відведено зворотних вод у водойми (тис. м3). - Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел (тон); - об’єми викиду парникових газів (тон); - енергоемність (млн т-км).

Продовження табл. X.7

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
19	Річний звіт Нафтогаз за 2021 рік [229]	- капітальні інвестиції на охорону навколишнього середовища; - сплачено екологічного податку; - витрати на оплату послуг природоохоронного призначення; - витрати на відведення та очищення стічних вод; - витрати на поводження з відходами.	- кількість зафіксованих випадків забруднення навколишнього середовища; - загальний обсяг викидів забруднюючих речовин (тон); - загальний обсяг відходів, утворений підприємством; - обсяги забору води підприємством (тис. м3); - забір води (тис. м3); - обсяги використання води (тис. м3); - обсяг води у системах повторного та оборотного водопостачання (млн. м3); - загальний обсяг викидів парникових газів (тис. тонн); - спожито електроенергії (млрд. кВт-год).
20	Звіт про прогрес Київстар за 2020 рік [163]	- інвестовано коштів у програму оптимізації енергоспоживання;	-
21	Звіт про прогрес ПУМБ за 2021-22 рік [260]	- інвестиції у вивезення побутових відходів та утилізацію шкідливих відходів; - інвестиції банку в охорону навколишнього середовища.	- загальне споживання електроенергії (кВт-год); - кількість паперу переданого на вторинну обробку (тон); - передано на утилізацію небезпечних відходів (тон); - передано пластику на утилізацію (тон); - зібрано і передано на утилізацію відпрацьованих батарейок (штук).
22	Звіт про прогрес КПМГ за 2021-22 рік [180]	-	- спожито води (літри); - спожито електроенергії (кВт); - спожито пального корпоративним авто (літри); - бізнес-подорожі (км): авіа, автобусні, залізничні перевезення);
23	Звіт з корпоративної соціальної відповідальності Фокстрот за 2020 рік [292]	-	- зібрано кришок (кг); - зібрано макулатури (тон); - активісти співробітники «зелених акцій» (осіб); - кількість проведених еко-акцій.
24	Звіт зі сталого розвитку Aequo за 2022-23 рік [3]	-	-

Закінчення табл. X.7

№ з/п	Джерело	Показники оцінки	
		Вартісні показники	Кількісні показники та якісні характеристики
Вітчизняні підприємства			
25	Звіт зі сталого розвитку Кока-кола за 2020 рік [167]	-	- зібрано та перероблено упаковки (тон); - питомий показник обсягу відходів виробництва (г/л готового напою); - загальний обсяг відходів; - частка небезпечних відходів від загального обсягу відходів; - утилізовано утворених доходів (%); - рівень використання відновних матеріалів (%); - зібрано та перероблено пластику, скла, металу, паперу (тон); - відновлено води (м3); - обсяг стічних вод, які були використані повторно (мега літрів); - спожито енергії палива (ТДж); - загальне споживання енергії (ТДж); - Обсяг прямих та непрямих викидів парникових газів (тис. CO2-екв).
26	Звіт ESG Carlsberg Ukraine за 2022 рік [14]	-	- зміни обсягу викидів вуглецю %); - використання води на літр пива; - біогазу виготовлено та використано на броварнях Компанії (м3); - кількість оборотної тари (%); - витрати води (гл/гл).
27	Звіт про прозорість BDO за 2021 рік [8]	-	- використання енергії*; - використання води*; - транспорт і щоденні поїздки на роботу*; - папір і оргтехніка*.
28	Звіт зі сталого розвитку Everlegal за 2021 рік [25]	-	- виділено 1000 pro bono годин в рамках підтримки підприємств у сфері сталого розвитку;
29	Звіт зі сталого розвитку Vodafone за 2022 рік [95]	-	- споживання електроенергії (ГДж); - споживання палива (тис. літрів); - загальний обсяг викидів парникових газів (тис. тон CO2); - викиди забруднюючих речовин в атмосферу (тон); - обсяг використаної води (тис. куб. м); - передано відходів на утилізацію (тон).
30	Річний звіт Asters за 2022 рік [6]	-	-

*компанія не наводить одиниць виміру, а лише говорить про наявність активів.

Джерело: розроблено на основі [2–6; 8; 14; 19; 25; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 100; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

Додаток X
Таблиця X.8

Узагальнений реєстр показників оцінки капіталів в інтегрованій звітності

№ з/п	Капітал	Фінансові показники	Нефінансові показники
1.	Фінансовий капітал	Загальні показники	
		1) прибуток/збиток за рік; 2) операційний Cash flow; 3) EBITDA (прибуток до вирахування відсотків, податків, амортизації основних засобів); 4) чистий прибуток/збиток, який належить акціонерам; 5) внесок у ВВП; 6) обсяг коштів сплачених інвесторам; 7) загальна сума сплачених податків; 8) чиста вартість підприємства; 9) ринкова капіталізація; 10) створена економічна вартість; 11) розподілена економічна вартість; 12) збережена економічна вартість	1) рентабельність за EBITDA (EBITDA margin); 2) кредитний рейтинг; 3) рентабельність власного капіталу; 4) внесок у ВВП (%)
		Додаткові показники	
		1) товарообіг; 2) консолідований чистий борг (млн); 3) зведені капітальні видатки (млн); 4) обсяг зекономлених коштів через проекти і програми трансформації. 5) сплачено корпоративного податку; 6) обсяг фінансового капіталу від інвесторів; 7) доступні виділені кошти;	1) прибуток від середнього чистого капіталу (%); 2) динаміка зміни вартості акцій; 3) вартість ризику (б.п. – базисні пункти); 4) прибуток на акцію; 5) повернення акціонерам (% з основного прибутку); 6) рентабельність використаного капіталу (%); 7) скоригована EBITDA (%); 8) рентабельність EBITDA у видобутку (%);

	8) залучено невикористані кошти; 9) чиста готівка; 10) торговий оборотний капітал; 11) розподілено капіталу; 12) чистий дохід; 13) собівартість; 14) дивіденди. 15) величина нормативного капіталу; 16) загальна сума пенсійних внесків; 17) загальна сума виплаченої заробітної плати; 18) загальний обсяг використаного капіталу сегмента; 19) чисті капітальні витрати; 20) загальний операційний дохід; 21) величина боргу підприємства; 22) дохід від ІТ послуг. 23) обсяг інвестицій у підтримку та розвиток діяльності; 24) ARPU (average revenue per user) - це середній дохід, який отримується від одного активного користувача за певний період; 25) витрати на підтримку та розвиток бізнесу; 26) доходи; 27) динаміка зміни ціни акцій (ціна/акцію). 28) загальна сума виплачених дивідендів. 29) прибуток до сплати відсотків і податків (EBIT); 30) основний прибуток на акцію (HEPS); 31) інші доходи; 32) плата за кредит 33) операційні витрати; 34) заробітна плата працівників; 35) витрати на корпоративну соціальну відповідальність; 36) прибуток/акцію; 37) дивіденд/акцію; 38) балансова вартість однієї акції; 39) кількість акцій; 40) ціна акції;	9) співвідношення ковенантного чистого боргу до оприлюдненого RCV (%); 10) відношення валового боргу до власного капіталу; 11) відсоток закладений для благодійності (%); 12) прибуток від чистої вартості (%); 13) зміни EBITDA попередньо з минулим роком (%); 14) зміни ARPU попередньо з минулим роком (%); 15) зміни обсягу чистого доходу попередньо з минулим роком (%); 16) динаміка зміни ціни акцій (%); 17) власний капітал, борг і грошові потоки, що використовуються для збільшення інших ресурсів*; 18) налагодження значущих відносин із партнерами, які перебувають у нижній частині, щоб забезпечити їх постачання найважливіших товарів*; 19) кредитне плече (%); 20) рейтинг випущених компанією облігацій; 21) зростання доходу (6%); 22) операційна рентабельність; 23) дохід на акціонерний капітал; 24) коефіцієнт достатності капіталу; 25) низьке співвідношення витрат і прибутку*; 26) найвищий кредитний рейтинг*; 27) чистий борг до EBITDA без урахування інших доходів; 28) чистий борг до власного капіталу; 29) EBITDA margin (рентабельність); 30) EBIT margin; 31) капітальні інвестиції порівняно з минулим роком (%); 32) внесок у доходи населення (%); 33) внесок у зайнятість (%);

	41) консолідований оборот; 42) портфель замовлень; 43) чисті поточні активи; 44) чисті основні засоби; 45) оборот; 46) обсяг боргу; 47) залучений капітал; 48) прибуток після сплати податків (PAT); 49) грошові кошти та їх еквівалент. 50) сплачені відсотки за кредит; 51) чистий прибуток; 52) активи; 53) кредитний портфель; 54) повернено основного боргу. 55) витрати на дослідження, розробку та розвідку; 56) сплачені корпоративні податки та податки на заробітну плату, збори та внески на соціальне страхування; 57) додана вартість, яку було створено в економіці завдяки діяльності підприємства; 58) додана вартість, яку безпосередньо створило підприємство в Україні. 59) обсяг капітальних інвестицій за рік. 60) обсяг інвестицій в розвиток 61) інфраструктури та мережі підприємства; 62) операційний дохід до амортизації (OIBDA). 63) виплати лікарняних та декретних; 64) податки із заробітної плати; 65) загальні податки. 66) власний капітал 67) EVA (економічної доданої вартості) 68) обсяги коштів, які доступні організації 69) кошти отримані за допомогою фінансування (наприклад боргу, акціонерного капіталу чи грантів, або отримані через операції чи інвестиції	34) внесок у податки (%); 35) внесок в інвестиції (%); 36) внесок в експорт (%); 37) операційний прибуток порівняно з попереднім роком (%); 38) фінансова обачність*; 39) інвестування для зростання*; 40) темп зміни необоротних активів; 41) коефіцієнт достатності капіталу; 42) чиста процентна маржа; 43) динаміка прибутковості власного капіталу

Продовження табл. X.8

№ з/п	Капітал	Фінансові показники	Нефінансові показники
2.	Виробничий капітал	Загальні показники	
		1) витрати на виробництво 2) загальний обсяг капітальних інвестицій	1) обсяг виробництва за регіонами (млн.тон); 2) кількість національних/міжнародних офісів; 3) динаміка рентабельності інвестицій в основний капітал (%); 4) кількість регіонів присутності в країні
		Додаткові показники	
		1) загальний обсяг депозитів; 2) обсяг виданих кредитів і авансів для компаній; 3) обсяг виданих іпотечних кредитів. 4) обсяг схваленого капіталу на розширення підприємства. 5) чиста балансова вартість вартість матеріальних активів; 6) вартість зміни матеріальних активів за рік; 7) вартість, створена з відходів або недостатньо використаних ресурсів. 8) витрати на матеріали. 9) капітальні витрати; 10) витрати на підтримку бізнесу та розробку рудних запасів; 11) знос та амортизація; 12) чисте знецінення. 13) основні засоби. 14) дохід від «зеленого бізнесу». 15) інвестиції в заводи, основні засоби та обладнання. 16) обсяг інвестицій на будівництво та модернізацію підприємств. 17) загальний обсяг видач кредитів ПУМБ;	1) потужність TSL – необроблена сталь (MnT) (млн тон); 2) центри обробки сталі (кількість); 3) встановлена потужність у регіоні (MnTPA) (млн.тон/рік); 4) видобуток (млн тон); 5) поставки (млн тон); 6) переробка сталевих брухту %; 7) постачальники, які підписали кодекс етики (%); 8) нові іпотечні кредити (%); 9) технічна можливість*; 10) розгортання технічної експертизи для оптимізації запасів руди*; 11) продажі й маркетинг*; 12) права на видобуток*; 13) дисциплінований розподіл капіталу*; 14) технологічний прогрес*; 15) розвиток ринку та продукту*; 16) загальна довжина водопроводів (км); 17) кількість водоочисних робіт; 18) відремонтовані, побудовані або реконструйовані водопроводи (%); 19) відремонтовані або замінені каналізації (%); 20) кількість заводів;

	18) списано основних засобів; 19) втрачені грошові кошти. 20) рентабельність інвестицій в основний капітал. 21) обсяг інвестицій у розвиток мережі та інфраструктури. 22) гудвіл	21) основна сировина*; 22) загальна кількість проданих автомобілів; 23) загальна кількість проданих тракторів; 24) кількість національних/міжнародних дата центрів. 25) кількість роздрібних магазинів; 26) розмір торгової площі (млн. кв. футів); 27) потужність переробки сирової нафти (MMBPD) (млн. барелей/день); 28) інвестиції в заводи площею 5 гіга для створення інтегрованої наскрізної екосистеми ВДЕ*; 29) кількість відвідувачів в роздрібній торгівлі за рік; 30) обсяг продукції призначено для реалізації (млн. тон); 31) загальна пропускна здатність (млн. тон); 32) права на видобуток корисних копалин, оренду та моніторинг ключових сфер регулювання*; 33) операційна інфраструктура, супутня інфраструктура та обладнання*; 34) неринкове поглинання всіх акцій New Century Resources Ltd*; 35) обсяг виробництва за рік (кілотонн); 36) продаж палива (мільйонів барелів); 37) загальна ефективність обладнання (OEE, bps) (базові пункти); 38) збільшення/зменшення власного виробництва (%); 39) кількість складів; 40) кількість агентів; 41) кількість проданих упаковок; 42) кількість вітчизняних виробничих потужностей; 43) кількість міжнародних виробничих потужностей; 44) кількість депо і складів; 45) покращене надання цифрових послуг для клієнтів*; 46) центри обробки*; 47) кол-центри*; 48) блоки обробки бек-офісу*;

			49) розширене охоплення глибших географічних зон*; 50) прагнення знайти місцеві джерела для потреб офісу*; 51) кількість центрів дослідження та розвитку; 52) кількість країн, які були обслуговані; 53) кількість виробничих підприємств; 54) створена будівельна інфраструктура (млн.кв. футів); 55) мости та тунелі (км.); 56) обсяги продажу молока (тис. тон); 57) виробництво молока (тис. тон); 58) величина стада (тис. голів); 59) одиниця надою молока (кг/день); 60) земля в оренді (га); 61) обсяг видобутку газу/електроенергії (млрд. м3/млрд.квт-год); 62) розподіл електроенергії (млрд.квт-год); 63) постачання електроенергії споживачам (млрд.квт-год); 64) кількість шахт; 65) кількість машинобудівних заводів; 66) кількість ТЕС; 67) кількість промислових запасів. 68) вантажообіг (млн. т-км.); 69) перевезено (млн. т.); 70) загальний обіг вантажного вагона за рік (діб); 71) середній час користування вагонами (год); 72) середня вага вантажного потяга (тон); 73) дільнична / технічна швидкість вантажного потяга (км/год); 74) відремонтовано рухомого складу (од.); 75) пасажирообіг (млн. пас.-км); 76) добовий відпуск товарного газу (млн. куб. м.) 77) кількість введених в експлуатацію свердловин; 78) загальний обсяг відпуску товарного газу (млрд. куб. м.); 79) приріст запасів становив (млрд куб. м); 80) заміщення запасів (%); 81) населення, яке має доступ до 4G на кінець року (%);

			82) кількість населених пунктів, які вперше отримали доступ до 4G на кінець року; 83) база користувачів (млн. чол.); 84) кількість зон самообслуговування з платіжними терміналами, на кінець року; 85) кількість відділень із зонами 24/7 з цілодобовим доступом до банківських послуг на кінець роки; 86) кількість нових відділень; 87) кількість закритих відділень; 88) кількість відновлених відділень; 89) загальна кількість проектів; 90) кількість регіональних підрозділів; 91) обсяги продажу (%); 92) кількість країн в яких реалізується продукція; 93) частка ринку (%); 94) потужність заводу (літрів/рік); 95) покриття населення мережею 4G (%); 96) покриття доріг мережею 4G (%); 97) кількість базових станцій 4G; 98) відновлено базових станцій 4G за рік; 99) кількість населених пунктів де був відновлений зв'язок; 100) кількість клієнтів; 101) відношення вартості необоротних активів, а саме транспортних засобів, задіяних у діяльності транспортного підприємства у певному періоді, до виручки від реалізації; 102) відношення вироблених транспортних послуг (тонна на кілометр) за певний період до виручки від реалізації; 103) банкоматів в секторі 104) електроенергія з відновлюваних джерел виробляється та експортується (кВт); 105) відновлюване тепло, яке генерується та використовується на місці (кВт)

Продовження табл. X.8

№ з/п	Капітал	Фінансові показники	Нефінансові показники
3.	Інтелектуальний капітал	Загальні показники	
		1) витрати на дослідження та розробку. 2) інвестовано в інновації та технології. 3) інвестиції в навчання співробітників. 4) загальні витрати на навчання працівників.	1) кількість заявок на патенти; 2) кількість отриманих патентів; 3) кількість нових розроблених продуктів. 4) бренд і репутація*; 5) загальна кількість годин, витрачених працівником на навчання; 6) кількість нових продуктів.
		Додаткові показники	
		1) обсяг коштів витрачених на нематеріальні активи, такі як придбане програмне забезпечення; 2) обсяг витрачених коштів на ІТ. 3) одержана чиста вартість завдяки скорочення витрат і збільшення обсягу (акцій/цінних паперів або продукції, що торгуються на ринку). 4) загальні витрати на програмне забезпечення; 5) загальні витрати на апаратне забезпечення. 6) інвестовано через фонд Wipro Ventures; 7) інвестовано у розвиток навичок; 8) вартість нематеріальних активів. 9) дохід від нових підприємств та підприємств, що розвиваються. 10) капітальні інвестиції на придбання нематеріальних активів. 11) нематеріальні активи в стані розробки; 12) програмне забезпечення; 13) ліцензії на розвідку та видобуток корисних копалин.	1) чистий бал промоутера; 2) рівень доступності інтернет- та мобільного банкінгу (%); 3) загальна кількість скарг клієнтів щодо порушень конфіденційності даних; 4) загальна кількість скарг клієнтів щодо порушення інших регулятивних або добровільних національних кодексів. 5) інтелектуальна власність, застосована до нового обладнання для видобутку корисних копалин*; 6) інтелектуальна власність і технологічні переваги в обробці*; 7) культура компанії*; 8) ключовий учасник розвитку водневої економіки в Південній Африці*; 9) перша в світі кар'єрна вантажівка з водневим двигуном*; 10) шахти, які пройшли аудит 2 етапу IRMA (%). 11) кількість партнерських проектів, виконаних Підприємством у звітному році. 12) вузли досліджень і розробок*. 13) кількість поданих заявок на реєстрацію дизайну (№) 102 14) кількість схвалених заявок на реєстрацію дизайну;

		14) отримана сума грошових коштів за допомогою програмного забезпечення	15) нові технології*. 16) кількість команд з дослідниками і вченими; 17) значний прогрес у перетворенні біомаси водоростей на продукти з доданою вартістю та продукти харчування*. 18) оптимізовані процеси видобутку та обробки на основі інституційних знань, інтелектуальної власності, корпоративної культури та операційних систем*; 19) навички та досвід, необхідні для того, щоб бути одним із найбільших у світі виробників МПП*; 20) нове придбання збільшує кількість талантів і вводить нові навички для постійного навчання*; 21) кількість підтриманих стипендій на рівні вищої освіти. 22) загальна кількість отриманих і незавершених патентів; 23) кількість корпоративних стипендій; 24) розробка інноваційного каталізатора Sasol, CoFT для виробництва вуглецевого нейтрального електронного палива*. 25) випущено нових продуктів за звітний період; 26) всього патентів отриманих на даний момент. 27) кількість членів команди з дослідження та розробок; 28) інвестиції від продажів у створення бренду (%); 29) кількість брендів, що належать Підприємству; 30) культура та цінності Підприємства*; 31) бренд є синонімом довіри та якісного обслуговування*; 32) побудова цифрових екосистем майбутнього*. 33) кваліфікована робоча сила для науково-дослідних робіт (ос.); 34) інженери та науковці з науково-дослідних робіт (ос.); 35) активні співпраці та партнерства (шт.); 36) кількість проектів з інженерії вартості. 37) кількість інноваційних хабів; 38) кількість IP адрес у володінні; 39) кількість опублікованих «білих книг». 40) кількість студентів, які закінчили завчання за програмою IT;

			41) кількість створених проектів за програмою ІТ. 42) кількість виконаних проектів за програмою Цифрової трансформації. 43) кількість працівників, які пройшли програму кар'єрного розвитку та підвищили у посаді; 44) кількість працівників, які пройшли перекваліфікацію. 45) кількість працівників, які отримали підвищення кваліфікації; 46) кількість проведених тренінгів за рік; 47) кількість працівників, які пройшли тренінги за рік. 48) цифрові та сталі клієнтські рішення і рішення, що зменшують наш внутрішній слід*. 49) кількість інноваційних проектів; 50) кількість інноваційних послуг. 51) кількість опублікованих статей та звітів; 52) кількість виданих правових оновлень. 53) кількість скарг від клієнтів за період/міс./рік; 54) кількість тестових випробувань щодо володіння новими технологіями 55) винаходи 56) зразки 57) права власності на програми/бази даних 58) обсяг навчання одного працівника (людино/год.) 59) обсяг навчальних курсів (год.) 60) співвідношення витрат на розгортання систем ERP відносно витрат на науково-дослідну діяльність або інший нематеріальний актив за певний період до доходу (реалізації) 61) динаміка росту продажів через цифрові канали до загального обсягу продажів 62) кількість виконаних консалтингових проектів 63) складені звіти про сталий розвиток за рік

Продовження табл. X.8

№ з/п	Капітал	Фінансові показники	Нефінансові показники
4.	Людський капітал	Загальні показники	
		1) інвестиції (витрати) на навчання та розвиток працівників. 2) виплачена заробітна плата та допомога працівникам. 3) витрати на здоров'я	1) продуктивність працівників (наприклад, тон сирової сталі, виробленої на одного працівника за рік); 2) загальна кількість працівників; 3) залученість працівників; 4) % працівників жінок; 5) чистий приріст працівників (осіб); 6) рентабельність персоналу
		Додаткові показники	
		1) витрати на зовнішнє навчання, навички та розвиток кар'єри; 2) загальні витрати на наймання для всіх робітників (включно з зарплатою, внесками роботодавця на національне страхування та пенсійними внесками роботодавця). 3) витрати на HSE (здоров'я, безпека та навколишнє середовище). 4) заробітна плата та винагороди. 5) дохід на одного працівника. 6) загальний внесок у заробітну плату та додаткові матеріальні стимули; 7) загальні витрати на навчання 8) інвестовано в охорону праці та промислову безпеку; 9) середньомісячна заробітна плата працівників; 10) фонд оплати праці підприємства за рік;	1) навчання персоналу (тис. людино-днів); 2) індекс здоров'я; 3) робоча сила, охоплена офіційною профспілкою (%). 4) LTI (кількість травм із втратою робочого часу); 5) LTIFR (кількість травм із втратою робочого часу (LTI), що сталися на робочому місці на 1 мільйон годин, відпрацьованих протягом певного періоду, %). 6) кількість нових внутрішніх наймів. 7) кількість робочої сили; 8) сильна команда лідерів*; 9) перекваліфікація робочої сили для сучасного середовища видобутку корисних копалин*; 10) конструктивні відносини з профспілками*; 11) культура турботи та поваги*; 12) різноманітне та кваліфіковане керівництво*. 13) інфляція/дефляція заробітної плати; 14) плинність кадрів (загальна кількість звільнених). 15) кількість тимчасових / випадкових / контрактних працівників; 16) постійний профспілковий персонал;

		11) витрати на навчання одного працівника; 12) інвестиції у матеріальну підтримку співробітників під час війни	17) кількість постійних жінок-працівників; 18) постійні працівники, які пройшли навчання; 19) тимчасові / випадкові / контрактні співробітників, які пройшли навчання; 20) скарги на дитячу/примусову працю; 21) скарги на дискримінаційне працевлаштування (скарги на сексуальні домагання). 22) кількість учасників у спільноті TopCoder (осіб); 23) кількість новобранців; 24) навчання працівників (люд/год); 25) кількість працівників з різними можливостями (осіб); 26) місце у рейтингу найкращих робочих місць в Індії за версією LinkedIn*. 27) кількість смертельних випадків під час діяльності підприємства; 28) рівень гендерного різноманіття %; 29) кількість жінок – членів правління, %; 30) показник туберкульозу на 1000 співробітників, %. 31) смертельні випадки на виробництві; 32) коефіцієнт важкості**; 33) кількість зареєстрованих професійних захворювань; 34) загальна кількість працівників – постійних/непостійних; 35) кількість стипендій. 36) кількість працівників чоловічої статі; 37) кількість працівників жінок; 38) середній вік працівників; 39) кількість національностей у робочій силі; 40) кількість країн; 41) співвідношення середньої винагороди жінок і чоловіків. 42) навчання працівників з питань охорони праці (люд/год); 43) керівні посади (керівники і партнери), які мають різноманітні таланти (%). 44) нинішня команда лідерів, яка є доморощеними талантами (%); 45) працівники які сприймають Підприємство, як робоче місце, де немає переслідувань і дискримінації (%); 46) рівень утримання співробітників (%); 47) кількість інцидентів; 48) різноманітність (%);

		49) індекс інклюзивності (%). 50) професійно-кваліфікований персонал*; 51) кваліфіковані та досвідчені команди*; 52) фокус на навчанні та підвищенні кваліфікації*; 53) здоров'я та безпека*; 54) виховання етичної культури праці*; 55) зосередження на інклюзивності та різноманітності*; 56) залучення співробітників до навчання та розвитку*; 57) надання рівних можливостей*. 58) загальна кількість випадків посередництва в галузі охорони здоров'я та безпеки; 59) загальна кількість днів навчання практикам управління ризиками. 60) кількість інженерів; 61) кількість співробітників, які охоплені програмами розвитку лідерства; 62) коефіцієнт скорочення; 63) середня кількість годин навчання на одного працівника; 64) кількість безаварійних людино-годин. 65) кількість працівників по всьому світу; 66) працівники які були зайняті в сільській місцевості (%); 67) частка сезонних працівників (%); 68) кількість працівників за віком; 69) кількість працівників за статтю; 70) кількість працівників за посадою; 71) кількість працівників, які мали право на відпустку по догляду за дитиною; 72) коефіцієнти повернення на роботу; 73) кількість фактів навчання працівників внутрішніми/ зовнішніми тренерами. 74) середньооблікова кількість співробітників; 75) кількість працівників, які пройшли заходи з розвитку та навчання персоналу; 76) кількість працівників, які пройшли стажування. 77) кількість працівників, які пройшли тренінг з надання домедичної допомоги; 78) кількість травмованих працівників.

			79) кількість робітників з інвалідністю; 80) кількість застрахованих працівників; 81) кількість тем за якими було проведено навчання співробітників. 82) задоволені навчанням в компанії (%); 83) кількість людей з інвалідністю, які працювали на підприємстві за минулий рік. 84) кількість продавців, які опанували щотижневе обов'язкове навчання зі знання товарів та послуг; 85) кількість робітників, які пройшли навчання для директорів; 86) кількість продавців, які успішно завершили адаптацію; 87) керівні посади, які закриваються за рахунок внутрішнього кадрового резерву (%). 88) кількість проведених лекцій для розвитку практичних навичок; 89) кількість учнів, які пройшли практику. 90) кількість програм пройдених робітниками протягом року. 91) великий клієнтський і галузевий досвід*; 92) формування нашої унікальної культури*; 93) фундамент нашого успіху*; 94) розподіл годин корпоративного навчання за звітний період: 95) навчання з розвитку цифрового інтелекту – %; 96) навчання з ментального здоров'я та нетехнічних компетенцій – %; 97) професійне навчання – %. 98) частка працівників, що отримали регулярну оцінку якості їх роботи (%). 99) кількість годин витрачених на корпоративний розвиток робітників 100) кількість створених / реалізованих проєктів, які пов'язані з діяльністю організації за рік 101) кількість інноваційних пропозицій 102) кількість виконаних планів 103) прибуток на одного працівника 104) відношення середньооблікової чисельності працівників за певний період до виручки (реалізації) 105) відношення витрат на працівників (включаючи виплати, витрати на кваліфікацію та перекваліфікацію тощо) за період до виручки від реалізації за відповідний період

Продовження табл. X.8

№ з/п	Капітал	Фінансові показники	Нефінансові показники
5.	Соціально-репутаційний капітал	Загальні показники	
		1) витрати на корпоративну соціальну відповідальність. 2) загальні витрати на соціальні інвестиції 3) обсяг зібраних благодійних коштів	1) індекс задоволеності клієнтів; 2) час, витрачений працівниками на волонтерство, з розподілом за підрозділами; 3) кількість співробітників волонтерів; 4) кількість працівників, які пройшли навчання за напрямком ESG 5) кількість соціальних програм на підприємстві
		Додаткові показники	
		1) інвестиції до фонду соціального впливу для реалізації внутрішніх проєктів; 2) сплачені податки і роялті; 3) витрати на соціальний розвиток і розвиток громади, включаючи дивіденди громади. 4) сума, витрачена на навчання працівників; 5) кошти зібрано для WaterAid; 6) кошти інвестовані у громаду через фонд Підприємства; 7) витрати на приймаючу громаду. 8) загальна розподілена економічна вартість (валюта/долар); 9) інвестовано у соціальні та трудові плани; 10) витрати понесені внаслідок страйку. 11) витрати на розвиток навичок; 12) втрати підприємств, якими володіють темношкірі;	1) загальна кількість дилерів; 2) загальна кількість дистриб'юторів; 3) активна база постачальників (осіб); 4) кількість скарг клієнтів на якість (товару, обслуговування); 5) кількість ділових партнерів, які пройшли навчання ТСоС; 6) кількість партнерів з ланцюга постачань оцінені відповідно до «Політики відповідального ланцюга постачання». 7) кількість випадків, які стосуються конкретного взаємозв'язку між правами людини та оцінкою ризику стійкості; 8) кількість тренерів з фінансового обслуговування; 9) чистий бал промоутера; 10) рівень різноманітності та інклюзії. 11) кількість подій, візитів та відвідувачів; 12) кількість місць для відпочинку для представників громадськості; 13) кількість клієнтів у Реєстрі пріоритетних послуг; 14) загальне задоволення клієнтів; 15) довіра споживачів до Підприємства (%); 16) кількість клієнтів, яким надано фінансову підтримку. 17) кількість різноманітних послуг; 18) кількість чоловіків та жінок, які пройшли навчання на підприємстві; 19) кількість підтриманих жінок у рамках проєкту;

	13) інвестиції у соціально значущу інфраструктуру; 14) інвестиції у підвищення активності громад; 15) інвестиції в енергоефективність у комунальному секторі; 16) інвестиції в охорону здоров'я; 17) інвестиції у розвиток бізнес-середовища. 18) кошти на утримання гуртожитків; 19) кошти на ремонтні роботи гуртожитків; 20) відрахування профспілковим організаціям на культурно-масову, фізкультурну і оздоровчу роботу; 21) надано фінансування Профспілці залізничників і транспортних будівельників; 22) обсяг інвестицій у соціально-інфраструктурні та благодійні проекти; 23) обсяг інвестицій у міцне здоров'я та благополуччя; 24) обсяг інвестицій у якісну освіту; 25) обсяг інвестицій у сталий розвиток міст та спільнот. 26) інвестиції банку в покращення клієнтського досвіду. 27) обсяг виділених коштів на фінансову підтримку українцям; 28) надана одноразова фінансова допомога співробітникам на придбання генераторів;	20) загальна кількість дерев висаджених у рамках проекту. 21) загальна кількість клієнтів; 22) кількість партнерів спільноти; 23) чистий бал промоутера; 24) витрати на розвиток мікро, малих та середніх підприємств (%); 25) внесені зміни у життя людей (млн. осіб): у селах, у містах; 26) міцні довірчі відносини з членами спільноти, партнерами, постачальниками, клієнтами та всіма зацікавленими сторонами*; 27) дотримання угоди про добросусідство*; 28) надійні відносини з урядами Південної Африки та США*; 29) кількість викладачів технологій, інженерії та математики, яким впроваджено інноваційну програму підвищення кваліфікації; 30) кількість залучених учнів у віртуальну програму навчання; 31) кількість наданих шкільних наборів для початкових шкіл. 32) кількість бенефіціарів від впливу підприємства у розвиток за рік; 33) кількість вражень; 34) кількість переглядів; 35) кількість створеного цифрового відеоконтенту. 36) кількість партнерів в ланцюжку створення вартості; 37) потужна торгова мережа (кількість споживачів); 38) кількість фермерів, які отримали вигоду через аграрні бізнес центри; 39) кількість бенефіціарів програми англійської грамотності; 40) критичні постачальники сертифіковані за 1 рівнем SAMYUT (%); 41) репутація бренду*; 42) взаємовідносини з клієнтами*; 43) відповідальний маркетинг*; 44) відповідальний ланцюжок постачання*; 45) стає сільське господарство*; 46) залучення зацікавлених сторін*; 47) залучення клієнтів і спільноти*; 48) сприяння володінню житлом для всіх сегментів доходу та в усіх географічних регіонах*; 49) індивідуальний клієнтський досвід*; 50) цінність за обслуговування клієнтів і прозорість*

	29) зібрана сума допомоги від працівників для підтримки своїх колег з непростими життєвими обставинами; 30) виділені кошти на придбання техніки для медичних та соціальних закладів; 31) передана техніка та необхідне обладнання до притулків для тварин; 32) виділені кошти у межах співпраці з товариством Червоного Хреста; 33) кошти виділено для підтримки бізнесів, які створені та керуються жінками; 34) обсяг гуманітарної та прямої фінансової допомоги країні; 35) виділено коштів на підтримку ЗСУ та сил територіальної оборони, медичних закладів та біженців	51) бенефіціари корпоративної соціальної відповідальності; 52) динаміка росту кількості торговельних точок за рік (%); 53) постачальники які підписали ATSP (Asymmetric Traveling Salesperson Path Problem проблема асиметричного шляху продавця-мандрівника); 54) ефективність роботи (%). 55) бенефіціари корпоративної соціальної відповідальності; 56) кількість партнерів корпоративної соціальної відповідальності; 57) кількість постачальників мікро, малих та середніх підприємств; 58) кількість членів промислових палат; 59) скарг отримано; 60) скарг розглянуто. 61) бенефіціари корпоративної соціальної відповідальності; 62) кількість громадських організацій партнерів; 63) кількість нових клієнтів за рік. 64) кількість переданих гуманітарних товарів внутрішньо переміщеним особам (кг); 65) кількість учасників, які прийняли участь у благодійній програмі; 66) кількість регіонів яким була надана допомога; 67) кількість учасників, які розробили та подали бізнес-плани; 68) кількість учасників які отримали гранти на розвиток, започаткування та розширення бізнесу. 69) кількість проектів програм соціального партнерства; 70) кількість об'єктів, які було створено, відремонтовано, упорядковано та обладнано за рік. 71) кількість гуртожитків на балансі підприємства; 72) кількість мешканців гуртожитків. 73) кількість реалізованих проектів; 74) кількість областей в яких були реалізовані проекти; 75) охоплення проектів (осіб). 76) кількість добрих справ зроблено співробітниками впродовж благодійної програми; 77) кількість співробітників взяли участь у благодійній програмі. 78) кількість працюючих інклюзивних відділень 79) кількість інклюзивних відділень, які призупинили діяльність;

			80) динаміка зміни розміри бази клієнтів (%). 81) кількість працівників яким була надана допомога з переселення; 82) кількість дітей, які взяли участь в соціальному проекті «Школа безпеки»; 83) динаміка зміни загальної кількості пожеж після соціальних освітніх програм %; 84) кількість проведених корпоративних спортивних турнірів; 85) кількість працівників, які брали участь у корпоративних спортивних турнірах. 86) кількість годин роботи з клієнтами; 87) кількість pro bono годин. 88) кількість співробітників компанії та членів їхніх сімей взяли участь у волонтерських ініціативах Компанії; 89) частка співробітників, які долучилися до них у робочий час; 90) кількість дитячих будинків, які підтримано за рік; 91) кількість працівників, які стали донорами крові. 92) виготовлено та передано на гуманітарні потреби понад питної води; 93) упаковано передано продуктів харчування від локальних домогосподарств (од) 94) кількість тих хто отримав продуктові набори; 95) кількість зібраних батарейок (кг). 96) кількість pro bono годин; 97) кількість годин присвячених працівниками, щоб зробити внесок у цілі сталого розвитку 8,9, 10,11,12; 98) кількість проведених командних тренувань за рік; 99) кількість соціальних проектів за рік; 100) кількість благодійних ініціатив за рік; 101) кількість клієнтів обслуговано за рік; 102) кількість країн в яких надавалися послуги; 103) кількість кейсів по яким надавалися послуги; 104) кількість обслугованих клієнтів pro bono; 105) кількість pro bono залучень. 106) рейтинг «Чудове місце для роботи» 107) участь у суспільному житті 108) показник реакції на потреби клієнтів 109) відношення середньої заробітної плати працівників підприємства до середньої для даної країни

Закінчення табл. X.8

№ з/п	Капітал	Фінансові показники	Нефінансові показники
6.	Природний капітал	Загальні показники	
		1) інвестиції у відновлювальну енергію; 2) розмір збитку від викидів CO ₂ ; 3) сплачено екологічного податку; 4) інвестиції у захист навколишнього середовища	1) викиди вуглецю від власної діяльності; 2) загальне споживання енергії (ГДж); 3) загальне споживання води (м3)
		Додаткові показники	
		1) капіталу витрачено на навколишнє середовище соціальні та управлінські питання; 2) вартість угод циклічної економіки, затверджених протягом року; 3) вартість одиниці біорізноманіття (кількість коштів на од. біорізноманіття); 4) дохід від деревини; 5) дохід від оренди ферм; 6) інвестиції у зелене будівництво; 7) вплив на природний капітал; 8) витрати на податок на викиди вуглецю. 9) екологічні витрати; 10) обсяг коштів спрямованих на охорону та раціональне використання земель; 11) обсяг коштів спрямованих на раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів; 12) обсяг коштів спрямованих на передачу відходів спеціалізованим підприємствам;	1) енергоємність виробленої сирової сталі (Гкал/TCS); 2) питома витрата води (метри кубічні на тонну виробленої сирової сталі); 3) витрати сировини (млн. тон); 4) інтенсивність викидів CO ₂ (тон CO ₂ на тонну сирової сталі); 5) інтенсивність викиду пилу (кг на тонну сирової сталі); 6) утилізація твердих побутових відходів (%); 7) інтенсивність скиду стоків (м3 на тонну сирової сталі). 8) частка зобов'язань у кредитному портфелі щодо відновлювальної енергетики (%); 9) проекти з відновлюваної енергетики на стадії реалізації*; 10) ефективність використання води (крім плавильних заводів) (%); 11) загальний забір води (млн. л); 12) кількість випадків забруднення води; 13) створено одиниць біорізноманіття; 14) викиди CO ₂ від автопарку; 15) кількість випадків забруднення 1,2,3 категорії; 16) відновлювальна енергія (%); 17) обсяг викидів парникових газів (тон CO ₂); 18) енергозбереження (ГДж); 19) повторне використання води (%);

	13) обсяг коштів спрямованих на виконання заходів з охорони атмосферного повітря (млн. грн). 14) витрати на оплату послуг природоохоронного призначення; 15) витрати на відведення та очищення стічних вод; 16) витрати на поводження з відходами. 17) інвестовано коштів у програму оптимізації енергоспоживання; 18) інвестиції у вивезення побутових відходів та утилізацію шкідливих відходів; 19) ціна на газ, нафту, залізну руду; 20) дохід від ренти природного ресурсу; 21) обсяг витрат на відновлення/компенсацію природного ресурсу; 22) загальний обсяг запасів природного ресурсу; 23) первісна / залишкова / ліквідаційна вартість ОЗ; 24) справедлива вартість; 25) обсяг внесених коштів у інвестиційні програми громади; 26) обсяг щорічного внеску у скорочення викидів CO₂; 27) обсяг фінансової допомоги у проекти з відновлювальної енергії	20) зменшення викидів (тон CO₂); 21) закуплено відновлювальної енергії (Квт); 22) уникнено викидів CO₂ (тон CO₂); 23) води перероблено (млн. л.); 24) кількість кампусів, які включили ініціативи з біорізноманіття; 25) споживання відновлювальної енергії (млн Гдж); 26) частка морської / прісної води від загального обсягу спожитої води (%); 27) запаси корисних копалин (млн. унцій); 28) земля під управлінням (га); 29) обсяг видобутої породи (млн. тон); 30) витрачені ресурси: води (млн. л.); електроенергії (Т.Вт-год.); дизельного палива (тис. л.); 31) загальні викиди парникових газів (тон CO₂); 32) кількість екологічних інцидентів; 33) скорочення чистої використаної води (млн. л.); 34) кількість гектарів порушено нашою діяльністю з видобутку корисних копалин; 35) зібрано, оброблено та перероблено пластикових відходів після споживання (тон); 36) інтенсивність споживання свіжої води; 37) обсяги води поповненої в громаді (тис. л.); 38) витрачена сировина (тон); 39) витрачений пакувальний матеріал (тон); 40) водоемність під час експлуатації (літр/одиниця готівкового обороту); 41) енергоемність під час роботи (Гдж/одиницю готівкового обороту); 42) лісіння: кількість насаджених дерев; 43) зібрано, оброблено та перероблено пластикових відходів після споживання (тон); 44) перероблена упаковка (%); 45) збереження води через ферми (тис. л.); 46) частка кредитного портфеля, яка складає кредити на будинки з екологічним рейтингом; 47) спожита сировина під час операцій (тон); 48) спожито енергії (тис. Дж.);

			49) утворено відходів (тон); 50) загальний викид парникових газів (CO₂ тон); 51) споживання води (млн. л.); 52) енергія з невідновлюваних джерел (млн. ГДж); 53) енергія з відновлюваних джерел (ГДж); 54) витрачений матеріал (млн. т); 55) перероблена стічна вода (%); 56) використаний екологічний чистий та перероблений матеріал (тон); 57) інтенсивність споживання енергії/ води порівняно з минулим роком (%). 58) біогенні викиди від втрати органічного вуглецю ґрунтом (тис. CO₂); 59) валові викиди оксиду вуглецю (тис. тон); 60) валові викиди парникових газів (тис. тон); 61) встановлено птахозахисних пристроїв (шт.); 62) обсяг утворених відходів (тис. тон); 63) обсяг утилізованих та перероблених відходів (тис. тон). 64) площу яку займають підрозділи підприємства (тис. га); 65) обсяги утворених відходів (тис.т); 66) кількість споруд з очистки стічних вод на балансі підприємства (шт.); 67) загальні витрати води в в системах оборотного та повторного водопостачання (млн м³); 68) Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел (тон); 69) об'єми викиду парникових газів (тон); 70) енергоємність (млн т-км); 71) кількість зафіксованих випадків забруднення навколишнього середовища; 72) обсяг води у системах повторного та оборотного водопостачання (млн. м³); 73) спожито електроенергії (млрд. кВт-год); 74) - передано на утилізацію небезпечних відходів (тон); 75) - зібрано і передано на утилізацію відпрацьованих батарейок. 76) бізнес-подорожі (км): авіа, автобусні, залізничні перевезення); 77) зібрано кришок (кг); 78) зібрано макулатури (тон);

			79) активісти співробітники «зелених акцій» (осіб); 80) кількість проведених еко-акцій; 81) зібрано та перероблено упаковки (тон); 82) питомий показник обсягу відходів виробництва (г/л готового напою); 83) загальний обсяг відходів; 84) частка небезпечних відходів від загального обсягу відходів; 85) утилізовано утворених доходів (%); 86) зібрано та перероблено пластику, скла, металу, паперу (тон); 87) Обсяг прямих та непрямих викидів парникових газів (тис. CO₂-екв); 88) зміни обсягу викидів вуглецю %); 89) використання води на літр пива; 90) біогазу виготовлено та використано на броварнях Компанії (м3); 91) кількість оборотної тари (%); 92) витрати води (гл/гл); 93) використання енергії*; 94) використання води*; 95) транспорт і щоденні поїздки на роботу*; 96) папір і оргтехніка*; 97) виділено 1000 рго бопо годин в рамках підтримки підприємств у сфері сталого розвитку; 98) споживання палива (тис. літрів); 99) викиди забруднюючих речовин в атмосферу (тон); 100) передано відходів на утилізацію (тон); 101) перероблені відходи; 102) споживання паперу; 103) термін окупності інвестицій природоохоронного характеру; 104) відношення податкових витрат на різні типи вантажних транспортних засобів; 105) коефіцієнт стійкого кредитного портфеля

** компанія не наводить одиниць виміру, а лише говорить про наявність активів.*

Джерело: розроблено на основі [2–6; 8; 13; 14; 19; 25; 34; 37; 40; 45; 47; 50; 51; 56; 57; 65; 66; 69; 71; 77; 80; 83; 85; 88; 89; 94; 95; 98; 100; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

Ключові питання створення вартості до розкриття в обліковій політиці

№ з/п	Підрозділ	Ключові питання пов'язані зі створенням вартості методичні підходи яких можуть розкриватися в обліковій політиці
1.	Огляд організації та зовнішнє середовище	- місце в ланцюжку створення вартості; - організаційний потенціал створення вартості; - основа визначення ризиків і можливостей створення вартості; - ключова кількісна інформація, з відображення значних змін у порівнянні з попередніми періодами; - значні фактори впливу на створення вартості і реакція на них організації
2.	Корпоративне управління	- здатність до корпоративного управління, сприяння створенню вартості; - відповідальність осіб за просування та створення умов для інновацій; - вплив на стратегічне управління організацією та її підхід до управління ризиками; - вплив винагород та стимулів на створення вартості у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі
3.	Бізнес-модель	- бізнесу-модель організації; - види комерційної діяльності; - ресурси що використовуються; - перетворення ресурсів на продукти та результати діяльності та їх вплив на створення вартості в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі; - підсумки діяльності; - опис найважливіших зацікавлених сторін та інших залежностей; - зв'язок інформації про бізнес-моделі з інформацією
4.	Ризики та можливості	- властиві організації ключові ризики та можливості, пов'язані з впливом організації на капітали; - підхід організації до будь-яких реальних ризиків, які мають принципове значення для збереження здатності організації створювати вартість - джерело ризиків та можливостей; - оцінка організацією ймовірності реалізації ризику чи можливості та масштабів їхнього впливу у разі реалізації - конкретні дії для зниження ключових ризиків або управління ними, а також для створення вартості
5.	Стратегія та розподіл ресурсів	- короткострокові, середньострокові та довгострокові стратегічні цілі організації; - як організація диференціює себе, щоб забезпечити собі конкурентну перевагу та умови для створення вартості; - існуючі для реалізації її стратегії плани розподілу ресурсів; - як організація вимірюватиме досягнення та цільові підсумки діяльності за короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий періоди

Закінчення дод. Ц

№ з/п	Підрозділ	Ключові питання пов'язані зі створенням вартості методичні підходи яких можуть розкриватися в обліковій політиці
6.	Результати діяльності	- кількісні показники ризиків та можливостей; - вплив організації на капітали; - стан відносин із ключовими зацікавленими сторонами - зв'язки між результатами діяльності у минулому та теперішньому, а також між поточними результатами діяльності та поглядами на майбутнє організації; - ключові показники результативності
7.	Погляди на майбутнє	- вплив зовнішнього середовища, а також ризиків та можливостей на досягнення стратегічних цілей; - наявність, якості та доступності капіталів, які організація використовує або на які вона впливає включаючи те, як здійснюється управління ключовими відносинами та чому вони важливі для здатності організації створювати вартість з часом.
8.	Основа підготовки й представлення	- короткий виклад процесу визначення суттєвості; - основні підходи та методи використання кількісної та якісної оцінки суттєвих факторів - короткий виклад процесу визначення суттєвості, а також ключових суджень; - короткий опис процесу, що використовується для визначення релевантних факторів; - опис ролі осіб, які відповідають за корпоративне управління, та ключового персоналу в процесі виявлення та пріоритезації суттєвих факторів; - опис периметра звітності та пояснює, як він був визначений; - інформація про істотні ризики, можливості та підсумки діяльності; - виклад основних підходів та методів, використаних для кількісної та якісної оцінки істотних факторів

Джерело: [40]

Відображення інформації про створення вартості в інтегрованих звітах зарубіжних і вітчизняних підприємств

№ з/п	Звітність підприємства	Структура звіту	Інформація про вартість бізнесу яку розкривають підприємства в інтегрованих звітах
Зарубіжні підприємства			
1.	Інтегрований звіт Tata Steel за 2022-2023 рік [89]	1. Профіль звіту: • принципи звіту • незалежне заповнення звіту • сфера дії та межі для параметрів ESG • підхід до матеріальності • відповідальність керівництва • звітний період • зацікавлені сторони • <i>капітали</i> 2. Про Підприємство: • короткий огляд Підприємства • операції та портфоліо продуктів • <i>знайомство з капіталами</i> • <i>бізнес-модель</i> 3. Керівництво: • рада директорів • повідомлення Голови • коментарі керівництва 4. Стратегія: • стратегічні цілі • цілі ESG • внесок у досягнення ЦСР ООН • можливості • управління ризиками	Профіль звіту Основне бачення Підприємства пов'язане із створенням вартості бізнесу та корпоративним громадянством. Короткий огляд кожного капіталу та ключові показники, які з ними пов'язані. Про Підприємство Опис господарської діяльності підприємства та ланцюгу вартості. Відображення ресурсів капіталів для інпуту (input) (застосування ресурсів на початку бізнес-процесу), ключових етапів бізнес-процесу та ресурсів аутпуту (output) (які отримує підприємство в результаті діяльності або бізнес-процесу (на виході)). Стратегія Розгляд цілей сталого розвитку підприємства. Відображення показників результатів діяльності в контексті досягнення цілей сталого розвитку. Визначення на які капітали мають вплив розглянуті показники. Зацікавлені сторони та суттєвість Опис прагнень підприємства у відношенні до: інвесторів та позикодавців; покупців; робітників; урядових та регулюючих органів тощо. Приклад підвищення вартості за рахунок досягнення цих прагнень. Суттєвість Більш детальний розгляд певних цілей сталого розвитку, підходи до їх досягнення з метою створення вартості підприємства. Відображення ключових показників, які відображають результат

		5. Зацікавлені сторони та суттєвість: - залучення зацікавлених сторін - суттєвість	досягнення цих цілей та перелік капіталів вартість яких потенційно може змінитися. Створення вартості Детальний розгляд кожного капіталу. Опис діяльності підприємства із зазначенням ключових показників результатів діяльності в розрізі певного капіталу. Опис вжитих заходів щодо підвищення вартості певного капіталу. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.
		6. Створення вартості: - фінансовий капітал - виробничий капітал - інтелектуальний капітал - людський капітал - природний капітал - соціально-репутаційний капітал - комплаєнс і етика - звіт про зміну клімату - інформаційний бюлетень ESG 2022-23 фінансовий рік - нагороди	
		7. Законодавчі звіти: - звіт про бізнес-відповідальність і сталий розвиток - звіт правління - додатки	
		8. Фінансова звітність: - основні фінансові показники - окремий звіт - консолідований звіт	
2.	Інтегрований звіт ABN AMRO за 2022 рік [2]	1. Введення - про банк - про операційне середовище - річний огляд 2. Стратегія та створення вартості - стратегія та створення вартості - створення вартості - результати - додаткові фінансові результати	Стратегія та створення вартості У звіті розкриваються основні «стратегічні опори» підприємства: досвід клієнтів; сталий розвиток; банк майбутнього. Визначені стратегічні цілі та наведені ключові показники результатів діяльності які характеризують ступінь досягнення цілей протягом звітних періодів. Наведені ризики та можливості підприємства.

		• перспективи	Визначені шляхи створення вартості та наведені елементи моделі створення вартості, яка включає: інпут; бізнес-процес; аутпут та ауткам (outcome) – який показує вплив бізнесу на стейкхолдерів. Відображена модель створення вартості бізнесу за участі шести капіталів. Додатковою інформацією слугують ключові показники створення вартості капіталів на початку та в результаті бізнес процесу. Відображення ресурсів капіталів для інпуту (input) (застосування ресурсів на початку бізнес-процесу), ключових етапів бізнес-процесу та ресурсів аутпуту (output) (які отримує підприємство в результаті діяльності або бізнес-процесу (на виході)). Також наведений опис та ключові показники ауткаму, тобто впливу результатів бізнес-процесу підприємства на діяльність підприємства та його середовище. Проведений більш детальний розгляд цілей сталого розвитку, внесок підприємства для їх досягнення з метою створення вартості підприємства. Звіт незалежного аудитора Підтверджено аудитором що розділ про створення вартості підготовлено в усіх суттєвих аспектах відповідно до критеріїв звітності, які включені в розділ Критерії звітності. Обсяг нефінансової інформації включено до розділів «Вступ» і «Стратегія та створення вартості» Інтегрованого річного звіту (або нефінансова інформація) містить представлення політики та бізнес-операцій ABN AMRO Bank N.V. щодо сталого розвитку та пов'язаних із цим подій і досягнень протягом року. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.
		3. Ризик, фінансування та капітал • введення • інтерв'ю з керівником відділу ризиків • управління ризиками • заява про управлінський контроль • додаткові відомості про ризики, фінансування та капітал	
		4. Керівництво та управління • керівництво та структура управління • наглядова рада • загальні збори та структура акціонерів • звіт про оплату праці • інша інформація про управління	
		5. Річна фінансова звітність • консолідована річна фінансова звітність • примітки до консолідованої річної фінансової звітності • річна фінансова звітність компанії ABN AMRO Bank N.V. 321 • примітки до річної фінансової звітності компанії ABN AMRO Bank N.V	
		6. Інше • наш підхід до звітності • звіт незалежного аудитора • звіт про впевненість незалежного аудитора • інша інформація • застереження • запити	
3.	Інтегрований звіт	1. Введення • короткий огляд результатів діяльності • підхід до звітності	Наш бізнес.

	Anglo Platinum за 2022 рік [4]	2. Наш бізнес • хто ми • мета • призначення вартості • ланцюжок вартості • стратегія • культура в дії • наш слід (відбиток) • навіщо інвестувати в нас • винагородження продуктивності • показники ефективності • правління • команда лідерів • рецензія голови 3. Бізнес-модель і операційний контекст • огляд генерального директора • платиновий керівний комітет (РМС) • залучення ключових зацікавлених сторін • операційна схема • бізнес-модель • управління нашими компромісами в довгостроковій перспективі • значення • операційний контекст • наші ринки • зелений водень • розвиток ринку • матеріальні ризики та можливості • основні ризики • огляд запасів руд і корисних копалин • резюме плану сталого видобутку 4. Результати	Розкриваються шляхи створення вартості на підприємстві та пов'язані з цим процесом учасники: працівники; інвестори; держава; покупці; громада. Представлений ланцюжок створення вартості та його основні етапи. Відображені шість капіталів, а також взаємопов'язаність призначення, стратегії та цінностей. Бізнес-модель і операційний контекст Відображена операційна схема виробничого процесу підприємства та етапи на яких може створюватися вартість. Представлена бізнес-модель підприємства в якій відображається інформація про капітали (зокрема фінансові та нефінансові показники) у вигляді ресурсів для inputs сам бізнес процес та outrcomes в результаті бізнес процесу. Особливістю є зазначення драйверів доходу та витрат підприємства. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.

		• фінансовий огляд • огляд операцій • створена та розподілена податкова та економічна вартість • економічний і податковий внесок протягом життєвого циклу шахти	
		5. Інформація про акціонерів • аналіз акціонерів • щоденник акціонерів • адміністрування	
4.	Методичний звіт Yorkshire Water за 2022 рік [99]	Про інтегрований звіт Річні результати Стратегічний звіт • короткий огляд підприємства • заява голови • звіт генерального директора • наша бізнес-стратегія • наші п'ять великих цілей • наша бізнес-модель • ключові показники ефективності (KPI) • наші п'ять великих цілей – ставити людей на перше місце • наші п'ять великих цілей – добре поводитися з водою • наші п'ять великих цілей – любити наше довкілля • наші п'ять великих цілей – бути хорошим партнером • наші п'ять великих цілей – забезпечення доступності послуг • стаття 56 статті 172(1). • наші фінансові показники • наша корпоративна структура • управління ризиками та невизначеністю	Стратегічний звіт Відображення бізнес-модель підприємства, а також цілі сталого розвитку, які підприємство намагається досягти впродовж бізнес-процесу. Представлені ключові показники (фінансові та нефінансові) ефективності діяльності підприємства протягом року. Більш детально викладена інформація про цілі сталого розвитку та пов'язані з їх досягненням фінансові та нефінансові показники. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.

		• наші основні ризики • безперервна діяльність і довгострокова життєздатність	
		Управління • заява про корпоративне управління • рада директорів • команда керівників • звіт номінаційної комісії • звіт комітету з громадських цінностей • звіт комітету з безпеки, здоров'я та навколишнього середовища • звіт комітету з аудиту та ризиків • звіт директорів – інше розкриття інформації • звіт про винагороду директорів • звіт про політику винагороди	
		Глосарій	
		Фінансова звітність	
		Звіт незалежного аудитора	
5.	Інтегрований звіт Mahindra & Mahindra за 2022-2023 рік [56]	Огляд компанії • цілі • основні цінності • нагороди • рада директорів • рада виконавчої групи • глобальний відбиток (кіл-сть філій по світу) • виробнича спроможність Створення вартості • стратегічний огляд • розподіл капіталу • трансформація нашого основного бізнесу Готовність до майбутнього Запуски продукції	Створення вартості Надана статистика та динаміка створення вартості підприємства за певний період. Визначені ресурси за допомогою яких створюють вартість. Представлена модель створення вартості, яка включає input ресурси у складі шести капіталів, бізнес-процес підприємства та output ресурси, які отримані внаслідок бізнес процесу. Також зазначаються outcomes (результати) підприємства внаслідок бізнес-процесу. Для більш наочного відображення використовують фінансові та нефінансові показники. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.

		Цифрові можливості	
		4. Більш рівноправний світ	
		• ESG лідерство • Навколишнє середовище • Люди • Соціальне	
		5. Корпоративна інформація	
		• Звіт ради • Аналіз та обговорення керівництвом • Корпоративне управління	
		Звіт про бізнес-відповідальність та сталий розвиток	
6.	Інтегрований звіт Wipro за 2022-2023 рік [98]	Окрема фінансова звітність	Створення цінності для зацікавлених сторін. Представлена модель створення вартості підприємства в якій зазначені ключові показники ефективності input (ресурсів), бізнес-процес (в.т.ч. опис цінностей, амбіцій, зобов'язань та основних видів діяльності) та output (ресурси) в результаті бізнес-процесу. Ресурси відображають у вигляді шести капіталів застосовуючи фінансові та нефінансові показники. Особливістю є розкриття та опис результатів внаслідок бізнес-процесу підприємства, його вплив на окремі категорії зацікавлених сторін (працівники, клієнти, інвестори, партнери, громада). Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.
		Звіт незалежних аудиторів	
		Консолідована фінансова звітність	
		Звіт незалежних аудиторів	
		Контекст звіту	
		Про звіт	
		Короткий огляд Wipro	
		Наші можливості	
		• Виконайте повний крок у хмарі • Послуги з кібербезпеки та ризиків • Wipro Engineering Edge • Стати першою організацією III	
		Управління та лідерство	
		• Основні моменти 23 фінансового року • Лист голови до зацікавлених сторін • Лист генерального директора до зацікавлених сторін • Рада директорів • Виконавча рада Wipro	
		Огляд ефективності	
		Фінансові показники	

		Обговорення та аналіз менеджменту Створення цінності для зацікавлених сторін • модель створення вартості • управління ризиками • залучення зацікавлених сторін • оцінка суттєвості • повернення інвестора • керування клієнтами Практика людей • управління постачальниками • громадські ініціативи • екологічна стійкість Статутні звіти та фінансові звіти • звіт правління • звіт про корпоративне управління • окремі фінанси згідно з ind as • консолідована фінансова звітність за ind as • консолідована фінансова звітність за мсфз • звіт про бізнес-відповідальність і сталий розвиток 2022-23	
7.	Інтегрований звіт Reliance Industries limited за 2022-2023 рік [77]	Огляд компанії • короткий огляд надійності • створення цінності для зацікавлених сторін • ключових показників ефективності • голова та керуючий • заява директора • ми служимо – втілюємо прагнення нової Індії • ми підключаємося – розпочинаємо наступний етап цифрової революції в Індії • ми заряджаємося енергією – прискорюємо екологічну трансформацію • ми розважаємо – руйнуємо світ оповідання	Створення цінності для зацікавлених сторін. Наведені шляхи створення вартості на підприємстві, ресурси які беруть у цьому участь у вигляді фінансових та нефінансових показників. Визначені ключові показники ефективності за звітний період. Модель створення вартості. Представлена модель створення вартості підприємства в якій зазначені показники input (ресурсів), бізнес-процес (в.т.ч. опис місії, бізнес-підрозділів, зовнішнього середовища та підходи до створення вартості бізнесу) та output (ресурси) в результаті бізнес-процесу. Ресурси відображають у вигляді шести капіталів застосовуючи фінансові та нефінансові показники.

		• ми включаємо – розширення можливостей Індії разом • ми збагачуємо – рай для мистецтва та культури • рада директорів • ключові корпоративні дії • модель створення вартості • стратегія • ESG • екосистема стартапів • основні фінансові показники за 10 років • обговорення та аналіз менеджменту • фінансові показники та огляд • ризик і управління • нагороди та визнання Інтегрований підхід до сталого зростання Інтегрований підхід до управління ESG Прискорення прогресу до майбутнього з нульовим викидом вуглецю Підхід Reliance до TCFD Максимізація спільної цінності Розуміння суттєвих проблем Стимулювання зростання ESG у Reliance Природний капітал Людський капітал Вироблений капітал Інтелектуальний капітал Соціальний капітал і капітал відносин Незалежне запевнення щодо розкриття інформації щодо сталого розвитку Керівництво Звіт про корпоративне управління Звіт ради	Наведений опис результатів внаслідок бізнес-процесу підприємства, його вплив на діяльність підприємства в розрізі капіталів. Детальний опис шести капіталів та їх складових. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.

		Фінансова звітність Окрема Консолідована	
8.	Інтегрований звіт Sibanye Stillwater за 2022 рік [85]	Наш бізнес та керівництво Про Підприємство Наша хронологія Правління та виконавче керівництво Огляд голови та головного виконавчого директора Корпоративне управління Що нами керує Наша мета, бачення, стратегія та цінності Просування нашої тривимірної стратегії Управління нашими ризиками та можливостями в зовнішньому середовищі Як стратегія взаємодіє з ризиками та можливостями Наші матеріальні питання Взаємодія з нашими зацікавленими сторонами Десятиліття спільної цінності Як ми створюємо цінність: наша бізнес-модель Компроміси капіталу: стратегічне управління для створення оптимальної вартості Наша діяльність • підтримка прибуткового бізнесу та оптимізація розподілу капіталу • звіт фінансового директора • досягнення операційної досконалості та оптимізація довгострокової вартості ресурсів • отримання цінності від наших операцій і проектів • мінеральні ресурси та запаси корисних копалин: короткий зміст Наша робота продовжується • забезпечення безпеки та добробуту • безперервне безпечне виробництво	Що нами керує Визначені ресурси які беруть участь у створенні вартості бізнесу, а також ключові показники ефективності за період. Зазначені зацікавлені сторони та динаміка зміни вартості за період. Як ми створюємо цінність: наша бізнес-модель. Представлена модель створення вартості підприємства в якій зазначені показники input (ресурсів), бізнес-процес (в.т.ч. опис місії, бізнес-підрозділів, зовнішнього середовища та підходи до створення вартості бізнесу) та output (ресурси) в результаті бізнес-процесу. Ресурси відображають у вигляді шести капіталів застосовуючи фінансові та нефінансові показники. Наведений опис результатів внаслідок бізнес-процесу підприємства, його вплив на діяльність підприємства. Особливістю є кольорове відображення зміни вартості по кожному ресурсу які є складовими капіталів, а саме: створена вартість (зелений), збережена вартість (сірий), втрачена вартість (червоний). Додатково наведений опис досягнення цілей сталого розвитку за результатами бізнес-процесу підприємства Наведено вибірку ключових компромісів, за допомогою яких різні запаси капіталу були збільшені або виснажені завдяки діяльності, для розуміння як встановлює зв'язки підприємством між компонентами капіталу, які впливають на створення цінності з часом. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.

		• здоров'я, благополуччя та гігієна праці • інклюзивний, різноманітний і біонічний • розширення можливостей нашої робочої сил • використання інновацій • ESG впроваджено як спосіб ведення бізнесу • комітет із соціальних питань, етики та сталого розвитку: • звіт голови • мінімізація нашого впливу на навколишнє середовище • соціально-економічний розвиток • управління у сфері сталого розвитку: наше зважене прийняття рішень	
		Доставка нагороди Звіт про оплату праці • частина 1: Довідкова заява • частина 2: Політика винагороди • частина 3: Звіт про впровадження	
		Додаткова інформація • докладно про комітети правління • чотирирічний статистичний огляд • заява про гарантію • інформація про акціонерів • прогнозні заяви • адміністративна та корпоративна інформація	
9.	Інтегрований звіт Sasol Limited за 2022-2023 рік [83]	Введення і пакет звітів Про підприємство • наша мета сталого розвитку • Sasol з першого погляд • інтегроване мислення та звітність • наші показники за рік • структура нашої групи	Про Підприємство. Представлена модель створення вартості підприємства в якій зазначені показники input (ресурсів), бізнес-процес (коротке відображення його етапів, учасників та впливу на середовище, результати досягнення цілей сталого розвитку) та output (ресурси) в результаті бізнес-процесу. Ресурси відображають у вигляді

		• наш бренд і глобальна присутність • наші відмінні ланцюжки вартості • наша операційна модель шість капіталів • наша операційна реальність	шести капіталів застосовуючи фінансові та нефінансові показники. Створення вартості. Розкриті більш детально капітали та зміни їх ключових показників. Зміни відображенні шляхом кольорового позначення зміни вартості по кожному ресурсу які є складовими капіталів, а саме: створена вартість (зелений), збережена вартість (жовтий), втрачена вартість (червоний). Наведений опис ключових дій для підтримання вартості. Особливістю є опис використання ресурсів капіталів в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі для забезпечення робочого процесу підприємства. Відображено динаміку використання капіталів (їх участь) при проведенні певних заходів покращення робочого процесу на підприємстві. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.
		Стратегічний огляд • наш стратегічний напрямок • заява голови • заява президента та головного виконавчого директора • виконавчий комітет нашої групи • заява головного фінансового директор • наше управління ризиками	
		Створення вартості • взаємодія з нашими зацікавленими сторонами для досягнення цінності • наші суттєві питання на основі питань зацікавлених сторін • наші матеріальні питання • створення вартості за допомогою шести капіталів • ефективне управління компромісами наших капіталів	
		Результати • огляд результатів Короткий огляд результатів діяльності • короткий огляд Sasol Chemicals • короткий огляд Sasol Energy • короткий огляд Sasol ecoFT	
		Управління та нагороди • управління короткий огляд управління • звіт про оплату праці винагорода з першого погляду • звіт про оплату праці	

		Адміністрація Контактна інформація Прогнозні заяви Глосарій Скорочення	
10.	Інтегрований звіт Dabur за 2022-2023 рік [19]	Сталий розвиток у Dabur Корпоративна інформація - про Дабур - наша присутність - наша система показників ефективності Повідомлення Голови - питання та відповіді з генеральним директором - Дабур з першого погляду - бренди на мільярд рупій - Дабур Дрібниці - наші потужні бренди - залучення зацікавлених сторін Оцінка суттєвості Парадигма створення вартості Стратегія Корпоративне управління Управління ризиками Фінансовий капітал Вироблений капітал Людський капітал Природний капітал Соціальний капітал і капітал відносин Інтелектуальний капітал Нагороди та визнання Обговорення та аналіз менеджменту Звіт про корпоративне управління Звіт директорів	Парадигма створення вартості. Представлена модель створення вартості підприємства в якій зазначені показники input (ресурсів), бізнес-процес (коротке відображення його етапів, цілей сталого розвитку) та output (ресурси) в результаті бізнес-процесу. Ресурси відображають у вигляді шести капіталів застосовуючи фінансові та нефінансові показники. Проведений опис підходів підприємства до створення вартості, а саме: бачення, місія, цінності та принципи, стратегія та розподіл ресурсів. Наведений опис результатів внаслідок бізнес-процесу підприємства, його вплив на діяльність підприємства в розрізі капіталів. Детально розкрита інформація по кожному капіталу з відображення ключових показників ефективності та цілями сталого розвитку та можливостей підприємства. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.

		Окремі фінансові звіти • Консолідована фінансова звітність • Повідомлення про річні загальні збори	
11.	Інтегрований звіт Marico за 2022-2023 рік [57]	Корпоративний огляд Глобальний слід Повідомлення голови Повідомлення директорів і генеральних директорів Ключові показники ефективності Вітрина продукції Суттєвість Бізнес-модель Управління ризиками Стратегія Рада директорів Команда лідерів Залучення зацікавлених сторін Інвестори Споживачі Партнери в ланцюжку створення вартості Громади Навколишнє середовище Корпоративна інформація Нагороди та подяки Законодавчі звіти • Обговорення та аналіз менеджменту • Ділова відповідальність і • Звіт про сталий розвиток • Звіт ради Фінансова звітність • Консолідована • Окрема Тенденції продуктивності Заява про гарантію	Модель створення вартості. Представлена модель створення вартості підприємства в якій зазначені показники input (ресурсів), бізнес-процес (коротке відображення його етапів, цілей сталого розвитку) та output (ресурси) в результаті бізнес-процесу. Ресурси відображають у вигляді шести капіталів застосовуючи фінансові та нефінансові показники. Представлені бізнес-сегменти. Наведений опис результатів внаслідок бізнес-процесу підприємства, його вплив на діяльність підприємства в розрізі капіталів. Наведені цілі сталого розвитку до кожного капіталу. Особливістю є відображення взаємозв'язку кожного капіталу з іншими капіталами. Наведений опис ланцюжка вартості. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.

		Фінансові підсумки десяти років	
12.	Інтегрований звіт Housing Development Finance Corporation за 2022-2023 рік [37]	Введення Коротко про Підприємство Створення вартості на рівні Групи Залучення зацікавлених сторін Індекси ESG Нагороди та визнання Вбудовування ESG: • колектив • відповідальність Ключові моменти Фінансовий капітал Людський капітал Соціально-репутаційний капітал Фізичний та цифровий капітал Інтелектуальний капітал Природний капітал Екологічна стійкість через KCB Чемпіони ESG від HDFC Розпочаті проекти KCB які зіставляються з цілями сталого розвитку	Створення вартості на рівня Групи. Наведено можливості Групи створювати вартість, зокрема загальні активи Групи які використовують. Стратегія до сталості. Наведений перелік input (ресурсів) за капіталами, які може використовувати підприємство під час бізнес-процесу та тим самим створюючи нові ресурси, а також фінансові та нефінансові показники створення вартості серед зацікавлених осіб. Особливістю є розкриття нефінансових показників за теперішній та минулий звітний період по кожному капіталу, за принципом відображення фінансових показників у балансі (окрім інтелектуального та природного капіталу – де відображається описова інформація). Детально описаний кожний капітал та наведені фінансові та нефінансові показники результатів діяльності, які пов'язані з капіталами. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.
13.	Інтегрований звіт Apollo Tyres за 2022-2023 рік [5]	Корпоративний огляд Корпоративна довідка Фірмовий стиль Віхи Аполлона Нагороди та відзнаки Сталий розвиток, Діяти відповідально Розкриття фінансового потенціалу Від нашого Керівництва	Модель створення вартості. Представлена модель створення вартості підприємства в якій зазначені показники input (ресурсів), бізнес-процес (коротке відображення його етапів) та output (ресурси) в результаті бізнес-процесу. Ресурси відображають у вигляді шести капіталів застосовуючи фінансові та нефінансові показники. Наведені цілі сталого розвитку до кожного капіталу.

		Лист Голови Лист ВЦМД Рада директорів Команда керівників Звіт про ефективність ESG Глобальні цілі: ЦСР Зв'язки з цілями сталого розвитку Модель створення вартості Управління Навколишнє середовище Соціальна Створення продуктів майбутнього Бути готовим до майбутнього Обговорення й аналіз управління Звіт правління Річний звіт про діяльність у сфері корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Звіт про бізнес-відповідальність і сталий розвиток (BRSR) Звіт про корпоративне управління Фінансова звітність: Окрема Консолідована	Наведений опис результатів внаслідок бізнес-процесу підприємства, його вплив на діяльність підприємства в розрізі капіталів Проведений опис підходів підприємства до створення вартості. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.
14.	Інтегрований звіт Larsen and Toubro за 2022-2023 рік [51]	Корпоративний огляд Інформація про компанію Організаційна структура Команда керівництва виконавчий комітет L&T Національна мережа та глобальна присутність Основні моменти 10 років Обговорення та аналіз керівництва Інтегрований звіт:	Процес створення вартості. Відображені стратегічні цілі та стратегічні засоби створення вартості. Представлений процес створення вартості де відображають капітали, діяльність яка відноситься до бізнес-процесу, а також тих для кого створюється вартість (зацікавлені сторони). Наведено ресурси що утворюються при створенні вартості відповідно до кожного капіталу.

		- процес створення вартості - Модель створення вартості - залучення зацікавлених сторін - матеріальні теми - управління сталим розвитком - основні показники сталого розвитку за 2023 фінансовий рік - заява про забезпечення впевненості	Представлена модель створення вартості підприємства в якій зазначені показники input (ресурсів), бізнес-процес (опис його етапів, а також сфер діяльності в результаті яких може створюватися вартість) та output (ресурси) в результаті бізнес-процесу. Ресурси відображають у вигляді шести капіталів застосовуючи фінансові та нефінансові показники. Наведені цілі сталого розвитку до кожного капіталу.
		Статутна звітність Відповідальність бізнесу та звітність про сталий розвиток (BRSR) Повідомлення про загальні збори Звіт ради	Особливістю є наведений огляд суттєвих тем (ті, які становлять ризик (якщо їх не розглянути) або створюють можливості для Компанії та мають фінансові наслідки), підхід до пом'якшення ризику та зазначення фінансових наслідків.
		Фінансова звітність Окрема фінансова звітність Консолідована фінансова звітність Інформація про дочірні компанії	При описі проведена: ідентифікація теми; її опис; підхід до адаптації або пом'якшення (у разі ризику), наведені капітали з якими вона пов'язана, рівень фінансових ризиків; зазначається чи це ризик або можливість.
		Форма довіреності	Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.
		Форма опитування зацікавлених сторін - 2022-2023	
15.	Інтегрований звіт Нехaware за 2022 рік [34]	Хто ми: Корпоративний огляд: - огляд Нехaware 2022: нова глава в історії нашого бренду - бізнес-модель - нагороди та визнання - примітка голови - повідомлення генерального директор - повідомлення фінансового директора Створюємо посмішки для наших зацікавлених сторін: - для наших людей - для наших клієнтів - для наших партнерів	Цілісна модель створення вартості для досягнення успіху. Представлена модель створення вартості підприємства в якій зазначені показники input (ресурсів), бізнес-процес (опис його етапів, ключові стратегії, галузі які обслуговує підприємство а також тих для кого створюється вартість (зацікавлені сторони)) та output (ресурси) в результаті бізнес-процесу. Ресурси відображають у вигляді шести капіталів застосовуючи фінансові та нефінансові показники. Наведений опис результатів внаслідок бізнес-процесу підприємства, його вплив на діяльність підприємства в розрізі капіталів.

		- у наших спільнотах - будуючи краще майбутнє - для наших інвесторів - зовнішнє середовище	Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період.
		Ділова відповідальність і керівництво: - керівництво - рада директорів - лідерська команда - основні показники результатів діяльності - управління ризиками	
		Законодавчі звіти Обговорення та аналіз менеджменту Звіт директорів Звіт про корпоративне управління	
		Фінансова звітність Консолідована фінансова звітність Окрема фінансова звітність	
Вітчизняні підприємства			
16.	Річний звіт Астарта-Київ за 2022 рік [105]	Огляд Короткий огляд компанії Лист генерального директора Історія Астарті Карта операцій Бізнес-модель Створення вартості Стратегія та перспективи Основні операційні результати Ключові фінансові результати Окремі фінансові дані Звіт про діяльність	Бізнес-модель. Наведений перелік видів виробничої діяльності, за допомогою яких підприємство створює вартість. Створення вартості. Наведені основні види діяльності за допомогою яких підприємство створює вартість. Зазначені зацікавлені особи для яких підприємство створює вартість. Для відображення інформації застосовані фінансові та нефінансові показники, а також наведений детальний опис створення вартості в розрізі кожної зацікавленої сторони. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період (фінансові та нефінансові).

	Сільське господарство Виробництво цукру Переробка сої Тваринництво Акціонери та ціна акцій Вплив російського вторгнення Управління ризиками	
	Стійкість Енергія Забір і скидання води Землекористування та біорізноманіття Викиди та дії щодо зміни клімату Відходи Захист тварин Людський капітал Охорона праці Тренування Різноманітність і рівні можливості Свобода асоціацій і Колективні переговори Права людини Сертифікація та стабільність Продукти та послуги Місцеві громади Цільова група з розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом (TCFD) Розкриття таксономії ЄС	
	Звіт з корпоративного управління	
	Звіт управління	
	Фінансова звітність:	
	Окрема	
	Консолідована	
	Окрема	

		Звіт незалежного аудитора	
17.	Інтегрований звіт ДТЕК за 2020 рік [134]	Про групу ДТЕК Про Групу ДТЕК Головні події 2020 року Місія, бачення, цінності Стратегії розвитку до 2030 року Огляд галузей та макроекономічних Показників України Ринок електроенергії Ринок природного газ Макроекономічні показники України Результати діяльності Виробнича та інвестиційна діяльність Аналіз фінансових результатів Корпоративне управління • структура корпоративного управління • Наглядові ради операційних холдингів • Топменеджмент Групи ДТЕК • комплаєнс і корпоративна етика • система управління ризиками • дивідендна політика Сталий розвиток • сталий розвиток • охорона довкілля • суспільство • співробітники	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період (фінансові та нефінансові) (ФК; ВК). Виробнича та інвестиційна діяльність. Наведено опис обсягу інвестицій які були спрямовані н будівництво та модернізацію підприємств. Відображені показники результатів виробничої діяльності підприємства за звітний період, обсяг наявних запасів, основних засобів тощо (ВК). Інновації та цифровізація підприємств. Наведений опис впровадження програми з цифрової трансформації для підприємства яка охоплює як виробничі, так і адміністративні процеси всіх напрямів бізнесу. Наведені фінансові та нефінансові показники впровадження інноваційний проектів протягом звітного періоду (ІК). Сталий розвиток. Наведені ключові показники (фінансові та нефінансові) результатів діяльності підприємств в контексті досягнення цілей сталого розвитку (СРК; ПК). Співробітники. Визначені цілі сталого розвитку в галузі управління персоналом та показники досягнення поставлених цілей сталого розвитку (ЛК).
18.	Інтегрований звіт Укрзалізниця за 2020 рік [289]	Звернення голови Наглядової Ради АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ» АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ» сьогодні • Огляд транспортного ринку • Найважливіші події в діяльності АТ «Укрзалізниця» за 2020 рік	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період (фінансові та нефінансові).(ФК, ВК)

		Наш бізнес • реалізація стратегії АТ «Укрзалізниця» • корпоративне управління • ключові операційні результати • управління системою закупівель • кредитна політика • інвестиційна діяльність • міжнародне співробітництво Наші працівники та країна • управління персоналом • соціальний захист та підтримка співробітників • розвиток та навчання працівників • взаємодія з навчальними закладами • безпека руху та охорона праці Наша екологічна відповідальність • екологічна політика • вплив на довкілля • внесок укрзалізниці у боротьбу зі зміною клімату • енергоефективність та ресурсозбереження Наш сталий розвиток • внесок АТ «Укрзалізниця» у подолання впливу пандемії COVID-19 у 2020 році • збереження та розвиток історичної спадщини • взаємодія із зацікавленими сторонами Наші фінансові результати • Звіт незалежного аудитора • Консолідований звіт про фінансовий стан • Консолідований звіт про сукупний дохід • Консолідований звіт про зміни у власному капіталі • Консолідований звіт про рух грошових коштів • Примітки до консолідованої фінансової звітності	Представлена Реалізація стратегії Підприємства яка пов'язана із цілями сталого розвитку та забезпеченням потреб зацікавлених потреб (С-РК; ПК). Інфраструктура. Наведена інформація про активи якими володіє підприємство в тому числі показники про їх теперішній стан (ВК). Управління системою закупівель. Наведена інформація про програмне забезпечення підприємства яке використовують під час господарської діяльності, в т. ч. показники результатів використання програмного забезпечення (ІК). Управління персоналом. Наведена інформація про забезпечення достатньою кількістю кваліфікованого персоналу для задоволення потреб країни в перевезеннях залізничним транспортом. Наведені цілі сталого розвитку, а також фінансові й нефінансові показники (ЛК).

		Додатки • про Звіт • таблиця показників звітності GRI Standards • анкета зворотного зв'язку • контактна інформація.	
19.	Річний звіт Нафтогаз за 2021 рік [229]	Гуманітарні аспекти війни • ризик довгострокових наслідків для України • військова та фінансова підтримка • на роботі під час війни Макроекономічне середовище Ринок газу • світовий ринок газу • в центрі уваги: російський газ • транзит газу, Північний потік – 2 та антиконкурентні дії Газпрому • позов до російської федерації щодо активів в Криму • залежність України від російського газу • енергетичний баланс України • ринок природного газу України • імпорт. Як ми готувались до опалювального сезону 2021 – 2022 • захист споживачів від рекордних цінових коливань • соціальний захист/стабільність Ринок нафти • світовий ринок нафти у 2021 та на початок 2022 року • в центрі уваги: російська нафта та нафтопродукти • нафтопереробка та ринок палива в Україні Стратегія і трансформація нафтогазу • стратегія і трансформація Групи Нафтогаз • що таке ROIC Виробнича діяльність	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період (фінансові та нефінансові) (ФК). Виробнича діяльність. Наведено ключові показники результатів діяльності з розвідки та видобування (нефінансові), обсяг видобутку, обсяг запасів, наявні ділянки видобування, кількість нових систем видобутку (ВК). Управління людськи капіталом. Наведено опис людського капіталу підприємства, його розвитку, визначені ключові показники людського капіталу протягом звітного періоду (кількість працівників, кількість протипожежних тренувань, витрати на протипожежні заходи за рік) (ЛК). Цифрові технології. Наведений опис програмних продуктів які запроваджено у господарську діяльність підприємства (в т.ч. було впроваджено інноваційні рішення в галузі хмарних та гібридних технологій, штучного інтелекту, машинного навчання, інформаційної безпеки, оптимізації видобутку, управління персоналом та інших напрямках). Наведені нефінансові показники використання цих продуктів (ІК). ESG. Наведені ключові показники (фінансові та нефінансові) результатів діяльності підприємств в контексті досягнення цілей сталого розвитку (СРК; ПК).

		- розвідка та видобування вуглеводнів - зберігання природного газу - теплоенергетика - транзит та транспортування нафти - УКРНАФТА - розвиток низьковуглецевих бізнесів	
		ESG - охорона навколишнього середовища - зміна клімату - енергоефективність - управління людським капіталом - безпека праці та здоров'я працівників - діяльність в умовах пандемії Ковід-19 - розвиток місцевих громад - ефективна закупівельна діяльність - корпоративне управління - винагорода правління та наглядової ради у 2021 році - управління ризиками	
		Фінансова звітність - консолідована звітність станом на та за рік, який закінчився - про звіт - обґрунтування та пояснення - контакти - термін та скорочення	
20.	Звіт про прогрес Київстар за 2020 рік [163]	Звернення CEO Про Київстар Головні події 2020 Здобутки та результати Команда Київстар Етика та комплаєнс	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період (фінансові та нефінансові) (ФК; ВК; ІК; СРК).

		Прогрес у напрямках стратегії КСВ: Цифрова інклюзія та підприємництво Безпека в Інтернеті Корпоративне волонтерство Соціальне партнерство	Команда Підприємства. Наведений опис та нефінансові показники про робочий персонал підприємства (залучення нових кадрів; внутрішнє та зовнішнє навчання; нагороди) (ЛК).
		Прогрес у цілях сталого розвитку	Прогрес у сферах стратегічного пріоритету. Зазначена інформація та показники реалізації проектів в сфері сталого розвитку, в контексті підтримки підприємств, суспільства, екології) (СРК, ПК)
21.	Звіт про прогрес ПУМБ за 2021-2022 рік [260]	Про ПУБМ	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації. Представлений опис (а також фінансові та нефінансові показники) результатів діяльності в сфері сталого розвитку, в контексті добробуту та розвитку співробітників, якості продукції та послуг, розвитку місцевих спільнот та бізнес-середовища, фінансової грамотності населення, навколишнього середовища. (ВК; СРК; ПК). В тому числі наведені показники витрат на заходи по досягнення цілей сталого розвитку (ФК). Клієнтоцентрична модель бізнесу. Наведений опис заходів щодо покращення та спрощення співпраці клієнтів з банком, в т. ч. створення нових зон самообслуговування, терміналів тощо (ВК; ІК). Принципи трудових відносин. Наведено інформацію (в т. ч. фінансові та нефінансові показники) про створення робочих місць, трудової діяльності працівників, інвестицій підприємства у матеріальну підтримку співробітників за звітний період (ФК; ЛК; СРК).
		Відповідальність банку	
		Стратегія ПУБМ в галузі сталого розвитку	
		Впровадження десяти принципів глобального договору ООН у стратегію та діяльність ПУБМ	
		Принципи прав людини • корпоративна етика • розвиток бізнес-середовища • сплата податків • план безперервності бізнесу • підтримка бізнесу • освітні проєкти • фінансова грамотність • допомога пораненим • розвиток партнерства • клієнтоцентрична модель бізнесу • покращення та спрощення співпраці з банком • забезпечення готівкою держави у війну • партнерство з ФГВФО • безпека даних • управління ризиками • клієнтський досвід	
		Принципи трудових відносин • рівні права та можливості	

		• охорона праці • розвиток та навчання персоналу • мотивація та підтримка персоналу • корпоративне волонтерство	
		Екологічні принципи	
		Протидія корупції	
22.	Звіт про прогрес КПМГ за 2021-2022 рік [180]	Про КПМГ	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*.
		Передмова від керуючого партнера	Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації.
		Принципи та цілі сталого розвитку	Про Підприємство. Представлена інформація про кількість співробітників підприємства та кількість офісів по всьому світу (ЛК; ВК).
		Управління: • Наші зобов'язання • інтеграція в субрегіон СЕЕ та поліпшення внутрішніх політик • PRO BONO-проекти: удосконалення правового поля та повсюдні відбудова України • ключові тези напряму Управління	PRO BONO-проекти. Наведений опис, фінансові та нефінансові показники щодо діяльності з удосконалення правового поля та повсюдні відбудова України (ФК; СРК).
		Люди • наші зобов'язання • безпека, здоров'я та добробут • постійне навчання • інклюзивність, різноманітність та рівність (IDE) • ключові тези напряму Люди	Постійне навчання. Представлені результати проведених заходів з навчання, тренінгів, підвищення кваліфікації працівників підприємства (ЛК; ІК).
		Планета: • наші зобов'язання • екологічні виклики • декарбонізація. турбота про довкілля • ключові тези напряму планета	Планети. Представлені результати заходів по досягненню цілей сталого розвитку в контексті зменшення впливу на навколишнє середовище для побудови більш сталого та стійкого майбутнього (ПК).
		Процвітання: • наші зобов'язання • ключові тези напряму процвітання	
23.		Звернення керівників ГКФ до читачів	

	Звіт корпоративної соціальної відповідальності Фокстрот за 2020 рік [292]	КСВ у ГКФ: філософія	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації. Кадрова політика. Представлена інформація про кількість співробітників підприємства, результати проведених заходів з навчання, адаптації працівників підприємства (ЛК; ІК). Волонтерська діяльність. Наведені показники залучення персоналу у волонтерську діяльність, сум допомоги тощо (ФК; СРК). Ековідповідальність. Відображенні нефінансові показники результатів діяльності в контексті екологічних заходів (ПК).
		Кадрова політика	
		Протидія корупції	
		Волонтерська діяльність	
		Ековідповідальність	
		Соціальні освітні програми	
		Підтримка українського спорту	
24.	Звіт зі сталого розвитку Aequo за 2022-2023 рік [3]	Благодійність	
		Вступ	Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період (фінансові та нефінансові). Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації. Наведені фінансові та нефінансові показники складу робочого колективу підприємства та його результатів трудової діяльності за звітний період (ФК; ІК; ЛК).
		Наше бачення	
		Наша стратегія	
		Факти та цифри	
		Війна в Україні	
		Наш підхід	
25.	Звіт зі сталого розвитку Кока-кола за 2020 рік [167]	Відповідальна робота	
		Бізнес та клієнти	
		Звернення керівництва	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період (фінансові та нефінансові) (ФК). Представлений ланцюг постачання, що частково дає розуміння про бізнес-процеси підприємства та в результаті створення вартості. Представлені результати заходів по досягненню цілей сталого розвитку в контексті: зменшення викидів; скорочення використання води; закупівлі; харчування; роботи з персоналом; турботи про довкілля; підтримки місцевих громад тощо (інформація відображена за допомогою фінансових та нефінансових показників) (СРК; ЛК; ІК; ПК).
		Ключові показники	
		Система компаній КОКА-КОЛА в Україні:	
		• стратегія зі сталого розвитку • політики та протидія корупції • продукція компанії • якість та безпека продукції • ланцюг постачання	
		Економіка	
		• внесок у ВВП • внесок у доходи населення • внесок у зайнятість • внесок у податки	

		Персонал • принципи роботи з персоналом. • загальна інформація про персонал • оплата праці та мотивація • розвиток та залучення персоналу • здоров'я та безпечні умови праці. Довкілля • відходи • вода • клімат Громади • COVID-19 • розвиток молоді • розширення прав і можливостей жінок • корпоративне волонтерство Про звіт Зміст елементів розкриття GRI	
26.	Звіт ESG Carlsberg Ukraine за 2022 рік [14]	Звернення генерального директора Про компанію Результати реалізації стратегії «ціль 4 нулі: разом заради майбутнього» Відповідальний бізнес Взаємодія з громадами: гуманітарні ініціативи CARLSBERG UKRAINE	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства в контексті створення умов праці для працівників та надання робочих місць, внеску в економіку та екологію (фінансові та нефінансові) (ФК; ПК; ЛК).
27.	Звіт про прозорість BDO за 2021 рік [8]	Вступне слово від керівництва Організаційно-правова структура, форма власності та структура управління Бізнес-модель BDO в Україні Суттєвість і цілі сталого розвитку ООН Питання довкілля, внутрішньокорпоративних відносин і соціальних заходів під час війни	Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період (фінансові) (ФК). Представлена бізнес-модель підприємства, яка відображає трансформацію цінностей серед зацікавлених осіб, а також цілі сталого розвитку до яких йде підприємство. Особливістю є розкриття капіталів не за стандартним розподілом як пропонує МОІЗ. Підприємство наводить перелік та опис:

		Завоювання довіри громадськості через прозорість, дотримання вимог незалежності та якості надання послуг Інформація про практики забезпечення незалежності, а також підтвердження проведення внутрішнього огляду дотримання незалежності Інформація про систему контролю якості та твердження органу управління про її ефективність Оплата праці та політика ротації ключових партнерів з аудиту й аудиторів компанії BDO в Україні • безперервне навчання аудиторів. Боротьба з коронавірусною хворобою • проєкт Mental Health для співробітників BDO в Україні Фінансова інформація за 2021 рік • підприємства, що становлять суспільний інтерес, яким надавалися послуги з обов'язкового аудиту • глобальна статистика BDO 2021 • характеристика мережі BDO • фірми-члени мережі BDO в країнах ЄС та ЄЕЗ • контакти для звернення та відгуків	фінансового, людського, природного, інноваційного капіталів, а також капіталу бренду та капіталу відносин. Зазначений перелік складових створеної цінності підприємством (для кого, й що саме). (ФК; ЛК; ІК; СРК; ПК). Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації.
28.	Звіт зі сталого розвитку Everlegal за 2021 рік [25]	Вступ Про нас Місія та бачення Наші цінності Наші клієнти Наш підхід до сталого розвитку Звітування про сталий розвиток (відповідно до ЦСР) Додаткова інформація	Наведений опис та нефінансові показники результатів діяльності в контексті досягнення цілей сталого розвитку (ЛК; СРК; ПК).
29.	Звіт зі сталого розвитку	Звернення Генерального директора Ключові показники діяльності за 2022 рік Про Vodafone Україна	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації.

	Vodafone за 2022 рік [95]	• про Групу компаній Vodafone Україна • структура корпоративного управління • корпоративна етика • залучення зацікавлених сторін	Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період (фінансові та нефінансові) (ФК; ЛК). Створення економічної вартості. Наведена описова частина, а також фінансові та нефінансові показники стосовно розвитку технологічної структури підприємства та розбудови мережі (ФК; ВК). Цифрові проекти та інновації. Наведена описова частина, а також фінансові та нефінансові показники стосовно створення нових програмних продуктів та технологій (ФК; ІК). Наведений опис про ланцюг постачання та закупівлі, що дає розуміння бізнес-процесу підприємства та відповідно до нього створення вартості (ФК). Наведені фінансові та нефінансові показники результатів з управління персоналом, мотивації і залучення нових співробітників, їхнього навчання. (ЛК); взаємодії з громадами виконання соціальних та благодійних проектів (СРК); та впливу на довкілля за звітний період (ПК).
	Стратегія та цілі	• стратегія розвитку Vodafone Україна • стратегія у сфері сталого розвитку	
	Створення економічної вартості	• інфраструктура та мережа • наші послуги та робота з клієнтами • цифрові проекти та інновації • відповідальний маркетинг • конфіденційність даних та інформаційна безпека • ланцюг постачання та закупівлі	
	Вплив на суспільство	• управління персоналом, мотивація і залучення співробітників • різноманіття і права людини • навчання і розвиток співробітників • охорона здоров'я та безпека праці • взаємодія з громадами, соціальні та благодійні проекти	
	Вплив на довкілля	• споживання енергії • викиди парникових газів та забруднюючих речовин • споживання води • поводження з відходами	
	Про звіт та додаткова інформація	• про звіт • таблиця показників стандартів gri • додатки: окремі кількісні показники	

		- звіт незалежного практикуючого фахівця з надання обмеженої впевненості - контактна інформація	
30.	Річний звіт Asters за 2022 рік [6]	Факти і цифри Відповідь війні ESG	Опосередкована інформація про капітали та створення вартості*. Для прикладу наведемо деяку з проаналізованої інформації. Наведені ключові показники ефективності діяльності підприємства за звітний період, пов'язанні з фінансовими результатами діяльності, діяльності персоналу, розробки та випуску нових наукових праць (фінансові та нефінансові) (ФК; ЛК; ІК). Представлений опис та нефінансові показники досягнення цілей сталого розвитку (СРК).

**Інформація яка потенційно може говорити про створення вартості або/та пов'язана зі зміною вартості певного капіталу*

Джерело: розроблено на основі [2–6; 8; 14; 19; 25; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 95; 98; 99; 105; 134; 163; 167; 180; 229; 260; 289; 292].

Додаток Щ

**Проект облікової політики в частині забезпечення інтегрованої звітності в
контексті створення вартості бізнесу**

Затверджено
Наказом № 6 від
29.12.2024 р.

**ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА
ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО»
для цілей складання інтегрованої звітності
відповідно до МСФЗ/ МСБО та МОІЗ
на 2025 рік**

ЗМІСТ

Загальні терміни та скорочення

1. Загальні положення облікової політики: принципи і підходи до інтегрованої звітності
 - 1.1 Загальні положення облікової політики
 - 1.2 Основи складання інтегрованої звітності
 - 1.3 Суттєвість та суттєві фактори ***
 - 1.4 Валюта звітності
 - 1.5 Капітали
 - 1.6 Особливості розкриття складових в інтегрованому звіті ***
2. Організація інтегрованого звітування (підготовка інтегрованого звіту)
3. Методи підготовки інтегрованого звіту
 - 3.1 Структура капіталів підприємства
 - 3.2 Методи оцінки капіталів
 - 3.3 Методика обліку об'єктів за показниками оцінки капіталів

Додатки

Додаток 1. Складові капіталів за об'єктами обліку

Додаток 2. Показники (input-ресурсів та output-ресурсів, outcomes)

Додаток 3. Методики визначення показників капіталів

Загальні терміни та скорочення

Бізнес-модель (business model) – система організації, що перетворює використовувані ресурси у вигляді комерційної діяльності на продукти діяльності та результати діяльності та спрямована досягнення стратегічних цілей організації та створення вартості у короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі.

Зацікавлені сторони (stakeholders) – ті групи чи особи, які, як обґрунтовано може очікуватися, можуть чинити значний вплив на комерційну діяльність, продукти діяльності чи підсумки діяльності організації, чії дії, як обґрунтовано може очікуватися, можуть мати значний вплив на здатність організації створювати вартість з часом. Зацікавлені сторони можуть включати постачальників фінансового капіталу, працівників, клієнтів, постачальників, бізнес-партнерів, місцеві спільноти, неурядові організації, екологічні групи, законодавчі, регулюючі та директивні органи.

Інтегрована звітність (integrated reporting) – процес, заснований на інтегрованому мисленні, результатом якого є періодичний інтегрований звіт організації про створення, збереження та втрату вартості з часом та пов'язані з ним повідомлення щодо аспектів створення, збереження та втрати вартості.

Інтегрований звіт (integrated report) – лаконічне повідомлення про те, як стратегія, корпоративне управління, результати діяльності та перспективи організації в контексті її довкілля ведуть до створення, збереження або втрати вартості в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Використовувані ресурси (inputs) – капітали (ресурси та відносини), на які спирається організація для реалізації її комерційної діяльності.

Підсумки діяльності (outcomes) - внутрішні та зовнішні наслідки для капіталів (позитивні та негативні) внаслідок впливу на них комерційної діяльності організації та продуктів її діяльності.

Капітали (capitals) – запаси вартості, від яких залежить успіх всіх організацій в ролі використовуваних ресурсів їхніх бізнес-моделей, і які збільшуються, зменшуються чи перетворюються шляхом комерційної діяльності організації та продуктів її діяльності. Капітали поділяються на фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний і природний.

Особи, які відповідають за корпоративне управління (those charged with governance) – особа (особи) або організація (організації) (наприклад, рада директорів або корпоративний піклувальник), які здійснюють нагляд за стратегічним управлінням організацією та її обов'язками у сфері підзвітності та відповідального управління. У деяких організаціях та юрисдикціях до складу осіб, які відповідають за корпоративне управління, може бути включено виконавче керівництво.

Периметр (кордону) звітності (reporting boundary) – межі, у межах яких чинники вважаються релевантними для їх включення до інтегрованого звіту організації.

Постачальники фінансового капіталу (providers of financial capital) – власники пайових та боргових фінансових інструментів та інші сторони, що надають фінансовий капітал, як існуючі, так і потенційні, включаючи позикодавців та інших кредиторів. До них відносяться кінцеві бенефіціари інвестицій, власники колективних активів та керуючі активами чи фондами.

Продукти діяльності (outputs) - продукти та послуги, а також будь-які побічні продукти та відходи організації.

Результати діяльності (performance) – досягнення організації щодо її стратегічних цілей та результати її діяльності з погляду впливу на капітали.

Створення, збереження та втрата вартості (value creation, preservation or erosion) – процес, що виражається у збільшенні, зменшенні чи перетворенні капіталів, зумовлений комерційною діяльністю організації та продуктами її діяльності.

Стратегія (strategy) – стратегічні цілі разом із стратегіями їх досягнення.

1.1 Загальні положення облікової політики***

Облікова політика є документом Підприємства, який розкриває основи, стандарти, правила і процедури обліку, які застосовуються Підприємством при веденні бухгалтерського обліку та складанні інтегрованої звітності.

Облікова політика ТОВ «Підприємства» розроблена на підставі Міжнародних стандартів фінансової звітності, Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та Міжнародної основи інтегрованої звітності (далі за текстом – МСФЗ/МСБО та МОІЗ), обов'язкових для застосування до річних періодів, які починаються з 1 січня 2025 року або після цієї дати, Концептуальної основи фінансової звітності, на виконання Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996-XIV, інших нормативно-правових актів у сфері бухгалтерського обліку та інтегрованої звітності, норми яких поширюються на підприємства, які складають інтегровану звітність за МСФЗ та МОІЗ.

Складання інтегрованої звітності здійснюється із застосуванням МСФЗ, МСБО та МОІЗ, якщо вони не суперечать Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Положення Облікової політики обов'язкові для застосування ТОВ «Підприємство». Відхилення від стандартів і принципів Облікової політики не допускається.

Відповідно до п. 10 МСБО 8 «Облікова політика, зміни в облікових оцінках та помилки» облікова політика розроблена на підставі професійного судження. Правом здійснювати професійне судження наділені посадові особи, які мають право підпису документів, що є підставою для відображення активів, капіталу, зобов'язань, грошових потоків і господарських операцій в обліку і фінансовій звітності. Перелік осіб, які мають право виносити професійне судження, визначається наказом генерального директора.

ТОВ «Підприємство» здійснює ліцензовані та неліцензовані види діяльності.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації.

Принципи інтегрованого звітування:

- стратегічна спрямованість та орієнтація на майбутнє - інтегрований звіт повинен забезпечити розуміння стратегії організації й того, як ця стратегія відноситься до спроможності організації створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі, а також використання нею капіталів та вплив на них;

- зв'язаність інформації - інтегрований звіт повинен представляти повну інформацію щодо поєднання, взаємозв'язку та залежностей між факторами, які впливають на здатність організації створювати з часом вартість;

- взаємодія із зацікавленими сторонами - інтегрований звіт повинен забезпечити розуміння характеру та якості відносин організації з її ключовими зацікавленими сторонами, у тому числі того, як і якою мірою організація розуміє, враховує та реагує на їх правомірні потреби та інтереси;

- суттєвість (матеріальність, істотність) - інтегрований звіт повинен розкривати інформацію про фактори, що істотно впливають на здатність організації створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі;

- стислість - інтегрований звіт має бути стислим. Інтегрований звіт створює достатній контекст для розуміння стратегії, корпоративного управління, результатів діяльності та перспектив ТОВ «Підприємство», не обтяжуючись менш значущою інформацією.

- достовірність і повнота - інтегрований звіт повинен представляти всі істотні фактори, як позитивні, так і негативні, збалансовано та без суттєвих помилок;

- послідовність та порівнюваність - інформація, що міститься в інтегрованому звіті, має бути подана: • на основі, яка відповідає часу; • так, щоб забезпечити можливість порівняння з іншими організаціями, в той мірі, в якій це суттєво для власної здатності організації створювати вартість з часом.

Відповідальними особами, які мають право здійснювати професійне судження при складанні звітності, є особи, яким надано право займатися її складанням.

Комунікація між підрозділами щодо збору даних з метою складання інтегрованого звіту відбувається шляхом направлення запитів про надання певного виду інформації.

1.2 Основи складання інтегрованої звітності ****

Основне призначення інтегрованого звіту – пояснити постачальникам фінансового капіталу, як ТОВ «Підприємство» створює, зберігає чи втрачає вартість з часом. Як наслідок, він містить доречну інформацію як фінансового, так і нефінансового характеру. **Фінансові результати відображаються в обліку за принципом нарахування.** Господарські операції фіксуються в обліку в момент їх здійснення, а не в момент отримання чи виплати грошових коштів і відносяться до того звітного періоду, в якому вони виникли.

Інтегрований звіт призначений для всіх заінтересованих сторін, для яких важлива здатність організації створювати вартість з часом, включаючи працівників, клієнтів, постачальників, бізнес-партнерів, місцеві спільноти, законодавчі, регулюючі та директивні органи.

Для досягнення цієї мети інтегрований звіт забезпечує інформацію, використовуючи кількісні та якісні показники. Кількісні показники, у тому числі ключові показники результативності та монетарні показники, а також контекст, у якому вони надаються, можуть бути вкрай корисними для пояснення того, як ТОВ «Підприємство» створює, зберігає або втрачає вартість, а також того, як воно використовує різні капітали та впливає на них. У той час як кількісні показники включаються до інтегрованого звіту у випадках, коли це практично здійснено та доречно:

- здатність ТОВ «Підприємства» створювати вартість може бути найкраще представлена у звіті шляхом поєднання кількісної та якісної інформації;
- інтегрований звіт не призначений для кількісної або монетарної оцінки вартості ТОВ «Підприємства» в певний момент часу, вартості, що створюється, зберігається або втрачається організацією за певний період часу, або фактів використання ТОВ «Підприємством» всіх видів капіталу та її впливу на них (див. п. 18).

Як кількісна, так і якісна інформація необхідні для належного уявлення в інтегрованому звіті щодо здатності ТОВ «Підприємство» створювати вартість, оскільки кожен з цих типів інформації створює контекст іншого. Включення ключових показників результативності до складу пояснюючого опису допомагає встановити зв'язок між кількісною та якісною інформацією.

Інтегрований звіт передбачає розкриття інформації про вісім елементів змісту, викладених у формі питань, що потребують надання відповідей на них у звіті (більш детально про елементи розкрито в п. 6):

- огляд організації та зовнішнє середовище;
- корпоративне управління;
- бізнес-модель;
- ризики та можливості;
- стратегія та розподіл ресурсів;
- результати діяльності;
- погляди на майбутнє;
- основа підготовки та подання.

Інтегрований звіт поєднує елементи змісту у загальну картину, що відображає динамічні та системні взаємодії між різними видами та аспектами діяльності ТОВ «Підприємства» як цілого. Наприклад:

- аналіз існуючого розподілу ресурсів та того, як ТОВ «Підприємство» об'єднуватиме ресурси або здійснюватиме подальші інвестиції для досягнення цільового рівня результатів діяльності;
- інформація про те, як уточнюється стратегія ТОВ «Підприємства», зокрема у разі виявлення нових ризиків та можливостей або у разі, коли результати діяльності у попередніх періодах виявилися такими, не відповідають очікуванням;
- зв'язок стратегії та бізнес-моделі ТОВ «Підприємства» зі змінами у зовнішньому середовищі, такими як збільшення чи зменшення темпу технологічного прогресу, розвиток суспільних очікувань та дефіцит ресурсів у міру досягнення планетарних обмежень.

Інтегрований звіт покликаний служити не просто коротким викладом інформації, представленої в інших повідомленнях ТОВ «Підприємство» (наприклад, у фінансовій звітності, звіті про сталий розвиток, телефонних конференціях з аналітиками або інформації на веб-сайті), а насамперед наочно демонструє взаємозв'язок інформації для комунікації щодо того, як вартість створюється, зберігається або втрачається з плином часу.

Інтегрований звіт формується відповідно до рекомендацій МОІЗ та чинних нормативних вимог.

Інтегрований звіт є самостійним звітом, який включає фінансову звітність, підготовлену відповідно до МСФЗ.

Користувачами інформації про створення вартості бізнесу є працівники, клієнти, постачальники, бізнес-партнери, місцеві спільноти, законодавчі, регуляторні та директивні органи. Запити щодо інформації про створення вартості бізнесу у користувачів звітності може відрізнятися та є не постійною, тому потребує періодичного аналізу та уточнення.

Периметр звітності

Інтегрований звіт містить опис периметра звітності та пояснює, яким чином його було визначено.

В інтегрованому звіті ТОВ «Підприємства» розкривається інформація про істотні ризики, можливості та підсумки діяльності, зумовлені або пов'язані з організаціями, включеними до складу ТОВ «Підприємства».

Ризики, можливості та підсумки діяльності, зумовлені або пов'язані з іншими компаніями/заінтересованими сторонами, розкриваються в інтегрованому звіті ТОВ «Підприємства» в тих випадках, коли вони істотно впливають на здатність ТОВ «Підприємства» створювати вартість.

Питання практичного характеру можуть обмежувати характер та обсяг інформації, яка може бути подана в інтегрованому звіті. Наприклад:

- наявність надійних даних щодо організацій, які не контролює ТОВ «Підприємство»;
- принципова неможливість виявити всі ризики, повноваження та результати діяльності, які істотно впливатимуть на здатність звітувати ТОВ «Підприємства» створювати вартість, особливо у довгостроковій перспективі.

В інтегрованому звіті доцільно розкривати такі обмеження, а також дії, які вживаються для їх подолання.

Концепція периметра звітності є ключовою у процесі визначення суттєвості. Наступні два аспекти

беруться до уваги при визначенні периметра інтегрованого звіту:

- ТОВ «Підприємство» звітує відповідно до вимог стандартів фінансової звітності; тобто. периметр, який використовується з метою фінансової звітності);
- ризики, можливості та підсумки діяльності, обумовлені або пов'язані з іншими компаніями / зацікавленими сторонами, не включеними до складу ТОВ «Підприємства», і надають значний вплив на здатність ТОВ «Підприємства» створювати вартість.

ТОВ «Підприємство» має ключове значення для визначення периметра звітності, оскільки:

саме ТОВ «Підприємство» виступає об'єктом інвестицій постачальників фінансового капіталу, які потребують, як наслідок, інформації про нього;

- посилення до ТОВ «Підприємства», забезпечує можливість використання інформації у складі фінансової звітності як основи або орієнтира, з яким може бути співвіднесена інша інформація в інтегрованому звіті.

1.3 Суттєвість та суттєві фактори***

Для потреб складання інтегрованої звітності за встановленими формами ТОВ «Підприємство» застосовує **наступні межі суттєвості**:

- для подання окремої статті звітності, що належить до активів, зобов'язань та власного капіталу ТОВ «Підприємство» – 2,5 % підсумку всіх активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;
- для подання окремих видів доходів і витрат – 2,5 % чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) ТОВ «Підприємства»;
- для визнання переоцінки або зменшення корисності об'єктів обліку – 10 % відхилення залишкової вартості об'єктів обліку від їх справедливої вартості.

Якщо події після дати балансу не є коригуючими, тобто свідчать про умови, які виникли після звітного періоду і з урахуванням принципу суттєвості підлягають розкриттю в примітках без коригування звітних форм, але є їх потенційний вплив становив би понад 5% від загальної вартості активів або чистого фінансового результату, такі події підлягають розкриттю у примітках до річної фінансової звітності.

Процес визначення суттєвості з метою підготовки та подання інтегрованого звіту включає:

- виявлення релевантних факторів, виходячи з їхньої здатності впливати на створення вартості (див. п. 11);
- оцінку важливості релевантних чинників з погляду їх відомого чи потенційного впливу на створення вартості (див. п. 11);
- пріоритезацію факторів на основі їхньої відносної важливості (див. п. 11);
- визначення складу інформації, що розкривається щодо суттєвих факторів (див. п. 11).

Ведення бухгалтерського обліку має забезпечити складання інтегрованої звітності, що відповідає всім вимогам МСФЗ, МОІЗ та вимогам законодавства України. При наявності у зазначених стандартах питань, які можуть мати альтернативні рішення, в ТОВ «Підприємстві» застосовується порядок, визначений цією Обліковою політикою.

Інтегрований звіт повинен розкривати інформацію про фактори, що істотно впливають на здатність ТОВ «Підприємства» створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Короткий виклад процесу визначення суттєвості

Інтегрований звіт має короткий виклад процесу визначення суттєвості, а також ключових суджень. Такий виклад може включати:

- короткий опис процесу, що використовується для визначення релевантних факторів, оцінки їх важливості та відбору суттєвих факторів;

- опис ролі осіб, відповідальних за корпоративне управління, та ключового персоналу у процесі виявлення та пріоритезації суттєвих факторів.

До звіту також може також включатися посилання на детальніший опис процесу визначення суттєвості.

Процес визначення суттєвості

Процес визначення суттєвості з метою підготовки та подання інтегрованого звіту включає:

- виявлення релевантних факторів, виходячи з їхньої здатності впливати на створення вартості;
- оцінку важливості релевантних чинників з погляду їх відомого чи потенційного впливу на створення вартості;
- пріоритезацію факторів на основі їхньої відносної важливості;
- визначення складу інформації, що розкривається щодо суттєвих факторів.

Цей процес стосується як позитивних, так і негативних факторів, включаючи ризики та можливості, а також сприятливі та несприятливі показники та перспективи.

Процес також охоплює фінансову та нефінансову інформацію. Такі фактори можуть мати прямі наслідки для ТОВ «Підприємства» або можуть впливати на капітал, яким володіють або доступні інші сторони.

Щоб бути найбільш ефективним, процес визначення суттєвості інтегровано в процеси управління ТОВ «Підприємства» та включає регулярну взаємодію з постачальниками фінансового капіталу та іншими сторонами для забезпечення відповідності інтегрованого звіту своєму основному призначенню.

Визначення релевантних факторів

Релевантні фактори - це ті фактори, які впливають або можуть вплинути на здатність ТОВ «Підприємства» створювати вартість, як це визначено шляхом аналізу їх впливу на стратегію ТОВ «Підприємства», управління, результативність чи перспективи ТОВ «Підприємства».

Загалом доречними є фактори, які стосуються створення, збереження або втрати вартості та які обговорюються на нарадах осіб, відповідальних за корпоративне управління. Розуміння точок зору ключових зацікавлених сторін має вирішальне значення для визначення відповідних факторів.

Релевантні фактори повинні включати такі фактори, на які може бути відносно легко звернути увагу в короткостроковій перспективі, але які, якщо їх не врахувати, можуть стати більш руйнівними або важко врегульованими в середньо- та довгостроковій перспективі.

Фактори не усуваються, тому що ТОВ «Підприємство» не бажає вживати заходів щодо них або не розуміє, як з ними боротися.

Оцінка важливості фактора

Не всі відповідні фактори будуть вважатися суттєвими. Щоб бути включеним до інтегрованого звіту, фактор має бути достатньо важливим з точки зору його відомого або потенційного впливу на створення вартості. У зв'язку з цим необхідно оцінити масштаби впливу фактора, а якщо немає впевненості, що фактор проявить себе, то ймовірність такого прояву.

Масштаб впливу оцінюється шляхом аналізу того, чи є вплив фактора на стратегію, управління, результативність або перспективи таким, що він може суттєво вплинути на створення, підтримку або втрату вартості з часом. Такий розгляд вимагає прийняття судження і залежатиме від характеру фактора, який досліджується. Фактори можна вважати значущими як окремо, так і в сукупності.

Оцінка масштабу впливу конкретного фактора не передбачає необхідності кількісного визначення такого впливу. Залежно від природи фактора, що досліджується, якісна оцінка може бути більш доцільною.

Оцінюючи масштаб впливу, ТОВ «Підприємство» бере до уваги його:

- кількісні та якісні характеристики;
- фінансові, операційні, стратегічні, репутаційні та регуляторні аспекти;
- область прояву результатів впливу, чи то внутрішня, чи зовнішня;
- часовий горизонт.

Пріоритезація важливих факторів

Після визначення складу важливих факторів встановлюється їхня пріоритетність залежно від масштабу впливу. Такий підхід дозволяє зосередитися на найважливіших чинниках щодо порядку їх відображення у звітності.

Визначення інформації, що розкривається

Для визначення інформації, що розкривається щодо істотних факторів, застосовується професійне судження. Такі питання вимагають розгляду з різних точок зору, як внутрішньої, так і зовнішньої, що сприяє регулярній взаємодії з постачальниками фінансового капіталу та іншими сторонами для забезпечення відповідності інтегрованого звіту своєму основному призначенню.

ТОВ «Підприємство» розглядає можливість таких розкриттів виходячи з характеру суттєвого фактора:

- ключова інформація, така як:
 - опис фактора та його вплив на стратегію організації, її бізнес-модель або капітали;
 - взаємодії та взаємозалежності, що мають відношення до фактора та забезпечують розуміння причинно-наслідкових взаємозв'язків;
 - думка ТОВ «Підприємства» про цей фактор;
 - заходи, призначені для управління цим фактором, і те, наскільки вони були ефективними;
 - ступінь контролю ТОВ «Підприємством» над цим фактором;
 - розкриття кількісної та якісної інформації, у тому числі порівняльної інформації за попередні періоди та цільових показників на майбутні періоди;
- якщо існує невизначеність щодо будь-якого фактора, у звіті розкривається інформація про таку невизначеність, наприклад:
 - опис невизначеності;
 - діапазон можливих підсумків діяльності, пов'язаних з ними припущень, а також вказівку на те, як така інформація може змінитися, якщо припущення не реалізуються таким чином, як описано у звіті;
 - волатильність, ступінь впевненості чи довірчий інтервал, пов'язані з поданою інформацією;
- якщо встановлено, що визначити найважливішу інформацію про цей фактор неможливо, у звіті розкривається інформація про таку обставину та причини її виникнення;
- якщо фактор може спричинити значну втрату конкурентної переваги, у звіті розкривається загальний характер фактора, а не його конкретні деталі.

Залежно від характеру фактора, може бути доречним його подання в інтегрованому звіті в окремому фрагменті з описом усіх аспектів такого фактора в цілому або шляхом його розгляду протягом усього звіту у зв'язку з різними елементами змісту.

Необхідно виявляти обачність та уникати типових розкриттів інформації.

Інформація включається лише у разі, якщо вона має практичне значення для досягнення основного призначення інтегрованого звіту, зазначеного у п.1. Для цього інформація, що розкривається, повинна відповідати обставинам діяльності ТОВ «Підприємства».

Характеристика кількісних показників

Кількісні показники, такі як ключові показники результативності, можуть сприяти підвищенню порівняності та є особливо корисними для представлення цільових показників, а також для зіставлення фактичних значень таких показників із цільовими. Кількісні показники, що відповідають цілям звіту, мають спільні характеристики, які полягають у тому, що вони:

- мають відношення до обставин діяльності ТОВ «Підприємства»;
- відповідають показникам, які використовуються для внутрішніх цілей особами, які відповідають за корпоративне управління;
- є взаємопов'язаними (наприклад, демонструють пов'язаність між фінансовою та іншою інформацією);
- зосереджені на факторах, виявлених у рамках процесу визначення суттєвості, що застосовується ТОВ «Підприємством»;
- представлені спільно з відповідними цільовими показниками, прогнозами чи сценаріями щонайменше для двох майбутніх періодів;
- представлені за кілька звітних періодів (наприклад, три або більше періодів) для забезпечення розуміння тенденцій;
- представлені порівняно з розкритими у звітах за попередні періоди цільовими показниками, прогнозами чи сценаріями для забезпечення підзвітності;
- узгоджуються із загальноприйнятими галузевими та регіональними бенчмарками, забезпечуючи цим основу для зіставлення;
- відображаються у звіті на послідовній основі протягом кількох звітних періодів поспіль, незалежно від того, чи відображаються тенденції та зіставлення сприятливими чи несприятливими;
- надаються спільно з якісною інформацією для забезпечення контексту та підвищення їх змістовності. Така якісна інформація пояснює:
 - методи вимірювання показників та допущення, що лежать лежачі в їх основі;
 - причини значних відхилень від цільових показників, тенденцій чи бенчмарків, а також чому ТОВ «Підприємство» очікує, що такі відхилення повторяться чи ні.

Фактори створення вартості бізнесу

№ з/п	Ознака класифікації	Види (групи) факторів	Характеристика
1	За місцем виникнення	Внутрішні	Фактори, які виникають всередині підприємства
		Зовнішні	Фактори, які виникають за межами підприємства
2	За придатністю до контролю	Неконтрольовані	Фактори, на які підприємство не може самостійно вплинути, натомість може до них адаптуватися
		Контрольовані	Фактори, на які підприємство може вплинути

3	За організаційною здатністю	Фактори кадрового потенціалу підприємства	Фактори, які пов'язані з трудовою діяльністю працівників підприємства
		Фактори майнового стану підприємства	Фактори, які пов'язані з ресурсами використовуваними на підприємстві в ході діяльності
		Фактори управлінської спроможності підприємства	Фактори, які пов'язані з рівнем корпоративного управління на підприємстві
		Фактори виробничо-інноваційної діяльності підприємства	Фактори, які пов'язані з виробництвом та розвитком інноваційних технологій на підприємстві
4	За наслідком впливу	Фактори позитивного впливу (можливість створення ВБ) / негативного впливу (ризик втрати ВБ)	Фактори, що ведуть до створення або втрати вартості
5	За часом впливу	Фактори стратегічного / поточного / короткострокового / середньострокового / довгострокового (стратегічні) впливу	Фактори, що впливають на створення ВБ у певний період часу
6	За тривалістю впливу	Постійні / тимчасові / епізодичні фактори	Фактори, які відрізняються за періодичністю їх впливу на вартість бізнесу
7	За взаємозалежністю впливу	Незалежні / взаємозалежні / похідні фактори	Фактори, які можуть бути взаємозв'язані між собою, що посилює/ пом'якшує їх вплив

1.4 Валюта звітності

Валютою подання інтегрованої звітності є українська гривня. Уся фінансова інформація подається в тисячах гривень, якщо не зазначено інше.

Функціональною валютою ТОВ «Підприємства» є українська гривня.

ТОВ «Підприємство» може подавати свою інтегровану звітність в іншій валюті (або валютах). Якщо валюта подання відрізняється від функціональної валюти ТОВ «Підприємства», вона переводить свої результати та фінансовий стан у відповідну валюту подання.

Результати та фінансовий стан переводяться в іншу валюту подання із застосуванням таких процедур:

- активи та зобов'язання в кожному поданому звіті про фінансовий стан (тобто включаючи порівняльні дані) в частині інтегрованого звіту переводяться за курсом закриття на дату цього інтегрованого звіту;
- дохід та витрати в кожному звіті, у якому подається прибуток або збиток та інший сукупний дохід (тобто включаючи порівняльні дані) в частині інтегрованого звіту, переводяться за валютними курсами на дати здійснення операцій;
- усі остаточні курсові різниці визнаються в іншому сукупному доході.

За умови відсутності суттєвих валютних коливань доходи та витрати закордонної господарської одиниці переводяться у функціональну валюту ТОВ «Підприємства» із застосуванням середнього курсу протягом звітного періоду.

1.5 Капітали****

Категорії та опис капіталів

• **Фінансовий капітал** - сукупність коштів:

- наявних в ТОВ «Підприємства» для використання у виробництві товарів або надання послуг;
- отриманих шляхом залучення фінансування (наприклад, у формі боргового фінансування, пайового фінансування чи грантів) або отриманих від поточної діяльності; інвестицій.

• **Виробничий капітал** – вироблені фізичні об'єкти (на відміну від природних фізичних об'єктів), наявні в ТОВ «Підприємства» для використання у виробництві товарів чи надання послуг, включаючи:

- будівлі;
- обладнання;
- інфраструктуру (наприклад, дороги, порти, мости, сміттєпереробні заводи та водоочисні споруди).

Виробничий капітал часто створюється іншими організаціями, але також включає активи, вироблені ТОВ «Підприємством», що само звітує, для продажу або власного використання.

• **Інтелектуальний капітал** – засновані на знаннях нематеріальні ресурси ТОВ «Підприємства», включаючи:

- інтелектуальну власність, наприклад, патенти, авторські права, програмне забезпечення, права та ліцензії;
- «Організаційний капітал», наприклад, неявні знання, системи, процедури та правила.

• **Людський капітал** – компетенції, здібності та досвід людей, а також їхня мотивація до інновацій, у тому числі їх:

- відповідність та підтримка моделі корпоративного управління ТОВ «Підприємства», підходу до управління ризиками та етичних цінностей;
- здатність розуміти, розробляти та реалізовувати стратегію ТОВ «Підприємства»;
- лояльність та мотивація до вдосконалення процесів, товарів та послуг, включаючи їх здатність управляти, керувати та співпрацювати.

• **Соціально-репутаційний капітал** – інститути та відносини всередині та між спільнотами, групами зацікавлених сторін та іншими об'єднаннями, а також здатність ділитися інформацією для підвищення індивідуального та колективного благополуччя. Соціально-репутаційний капітал включає:

- спільні норми, а також загальні цінності та моделі поведінки;
- створені ТОВ «Підприємством» відносини з ключовими зацікавленими сторонами, а також довіра та готовність співпрацювати, які ТОВ «Підприємство» прагне вибудувати та зберігати із зовнішніми зацікавленими сторонами;
- створені ТОВ «Підприємством» нематеріальні ресурси, пов'язані з брендом та репутацією;
- соціальну ліцензію на діяльність ТОВ «Підприємства».

• **Природний капітал** – всі відновлювані та невідновлювані природні ресурси та процеси, що забезпечують ТОВ «Підприємство» товарами чи послугами, які сприяють минулому, сьогоденню чи майбутньому добробуту ТОВ «Підприємства». Він включає:

- повітря, воду, землю, корисні копалини та ліси;
- біологічне різноманіття та здоров'я екосистем.

Склад та рух капіталів

Капітали ТОВ «Підприємства» включають фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний та природний капітали.

Капітали – це запаси вартості, які збільшуються, зменшуються або перетворюються за допомогою діяльності ТОВ «Підприємства» та продуктів його діяльності. Наприклад, фінансовий капітал ТОВ «Підприємства» збільшується, коли вона отримує прибуток, а якість її людського капіталу підвищується внаслідок навчання працівників.

Сукупний запас капіталів може залишатися незмінним з часом.

Збільшення, зменшення чи перетворення капіталів супроводжується безперервним перетіканням з-поміж них і всередині них.

Наприклад, коли ТОВ «Підприємство» підвищує свій людський капітал шляхом навчання працівників, відповідні витрати на навчання знижують її фінансовий капітал. Через війну фінансовий капітал перетворюється на людський капітал.

Багато видів діяльності породжують складніші випадки збільшення, зменшення або перетворення капіталів, ніж у наведеному вище прикладі, що включають ширше поєднання капіталів або їх компонентів (наприклад, у ситуації використання води для вирощування врожаю, що застосовується для корму худоби, де кожен із перерахованих елементів є компонентом природного капіталу).

При тому, що організації прагнуть створювати вартість загалом, цей процес може супроводжуватися втратою вартості, укладеної в деяких капіталах, і як наслідок виражатись у чистому зменшенні сукупного запасу капіталів (тобто вартість втрачається). У багатьох випадках чи є нетто-результат зміни збільшенням або зменшенням (або ні тим, ні іншим, тобто у разі збереження вартості) залежатиме від обраної точки зору; так, у наведеному вище прикладі працівники та роботодавці можуть по-різному оцінювати навчання.

Розкриття інформації про капітали або компонент капіталу:

- визначаються залежно від їхнього впливу на здатність ТОВ «Підприємства» створювати вартість з часом, а не в залежності від того, чи належать вони ТОВ «Підприємству»;
- включають опис факторів, що впливають на їх наявність, якість і доступність, а також на очікування ТОВ «Підприємства» щодо її здатності витягувати з них потоки для задоволення потреб ТОВ «Підприємства» у майбутньому. Це особливо важливо щодо капіталів, пропозиція яких обмежена, є невідновлюваними, а також здатних вплинути на довгострокову життєздатність бізнес-моделі ТОВ «Підприємства».

У випадках коли кількісна оцінка істотних змін у капіталах є практично нездійсненною або беззмисловою, здійснюється розкриття якісної інформації для пояснення змін у частині наявності, якості або доступності капіталів, що виступають як ресурси для ведення діяльності, і того, як ТОВ «Підприємство» збільшує, зменшує або перетворює їх. Водночас необов'язково надавати кількісну оцінку або описувати перетікання між кожним із капіталів щодо кожного з факторів, що розкриваються.

Складність, взаємозалежність та перетворення

Не вимагається, щоб в інтегрованому звіті було дано вичерпне уявлення про всі складні взаємозалежності між капіталами таким чином, щоб це дозволило кількісно оцінити нетто-результат впливу ТОВ «Підприємства» на сукупний запас капіталів. При цьому важливо, щоб в інтегрованому звіті розкривалися взаємозалежності, що розглядаються при визначенні периметра звітності, а також важливі компроміси, що впливають на створення вартості з часом, включаючи компроміси:

- між капіталами або між компонентами капіталу (наприклад, створення робочих місць у тому виді

діяльності, що негативно впливає на навколишнє середовище);

- між різними тимчасовими горизонтами (наприклад, у вигляді вибору одного напрямку діяльності, тоді як прямування іншому напрямку призвело б до більш високого приросту капіталу, але тільки в пізніший період);
- між капіталами, що належать ТОВ «Підприємству», та капіталами, що належать іншим сторонам або не належать нікому.

Тимчасові горизонти для короткострокового, середньострокового та довгострокового періодів

Під час підготовки та подання інтегрованого звіту тривалість періоду часу, що визначається як майбутнє, як правило, є більшою порівняно з прийнятою в деяких інших формах звітності. Тривалість кожного з тимчасових горизонтів, короткострокового, середньострокового та довгострокового визначається ТОВ «Підприємством» на підставі її комерційного та інвестиційного циклів, її стратегій, а також правомірних потреб та інтересів її ключових зацікавлених сторін.

Відповідно, немає єдиного підходу до визначення тривалості кожного з тимчасових горизонтів.

Тимчасові горизонти розрізняються за:

- галузями або секторами (наприклад, стратегічні цілі в автомобільній промисловості зазвичай поширюються на два модельні цикли, охоплюючи період від восьми до десяти років, тоді як у технологічній галузі тимчасові горизонти можуть бути значно коротшими);
- характером підсумків діяльності (наприклад, деякі проблеми, що впливають на природний чи соціально-репутаційний капітал, можуть бути довгостроковими за своїм характером).

Тривалість кожного з часових горизонтів, що використовуються у звіті, і причина вибору такої тривалості може вплинути на характер інформації, що розкривається в інтегрованому звіті.

Наприклад, оскільки невизначеність з більшою ймовірністю впливає на більш довгострокові фактори, інформація про них може бути більш якісною за своїм характером, в той час як інформація про більш короткострокові фактори може більшою мірою піддаватися кількісній або навіть монетарній оцінці. Разом про те необов'язково розкривати вплив чинника кожному з тимчасових горизонтів.

Агрегування та дезагрегування

ТОВ «Підприємство» визначає рівень агрегування інформації за дочірніми компаніями, щодо якого надає відповідну її обставинам інформацію.

ТОВ «Підприємство» дезагрегує (агрегує) інформацію до доречного рівня з урахуванням, зокрема, як вище виконавче керівництво та особи, які відповідають за корпоративне управління, здійснюють керівництво та нагляд за організацією та її діяльністю. Це, як правило, виявляється у поданні інформації на основі сегментів бізнесу або географічних сегментів, що використовуються для цілей фінансової звітності.

1.6 Особливості розкриття складових в інтегрованому звіті***

Елементи змісту принципово пов'язані між собою і не є взаємовиключними. Порядок, в якому елементи змісту перелічені в п.5, не є єдиним можливим способом визначити їх послідовність та можуть бути змінені.

Огляд ТОВ «Підприємства» та зовнішнє середовище

Інтегрований звіт повинен відповідати на таке запитання: чим займається ТОВ «Підприємство» і в яких обставинах воно веде свою діяльність?

В інтегрованому звіті зазначаються призначення, місія та бачення ТОВ «Підприємства» та забезпечується належний контекст шляхом викладення таких питань:

- інформація про ТОВ «Підприємство» щодо його:
 - культури, етичних принципів та цінностей;
 - власності та операційної структури;
 - основних видів діяльності та ринків;
 - конкурентного середовища та ринкового позиціонування (з урахуванням розгляду таких факторів, як загроза появи нових конкурентів та заміщуючих продуктів чи послуг, переговорна сила клієнтів та постачальників, а також інтенсивність конкурентної боротьби);
- Положення в ланцюжку створення вартості;
- ключова кількісна інформація (наприклад, кількість працівників, виручка та кількість країн, у яких ТОВ «Підприємство» веде свою діяльність), виділяючи, зокрема, значні зміни порівняно з попередніми періодами;
- значні чинники, які впливають на довкілля, і реакція ТОВ «Підприємства» на них.

Зовнішнє середовище

Значні фактори, що впливають на зовнішнє середовище, включають аспекти правового, комерційного, соціального, екологічного та політичного контексту, що впливають на здатність ТОВ «Підприємства» створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій або довгостроковій перспективі. Вони можуть впливати на ТОВ «Підприємство» прямо чи опосередковано (наприклад, шляхом впливу на наявність, якість і доступність капіталу, який використовує ТОВ «Підприємство» чи на який воно впливає).

Ці фактори мають місце в контексті конкретної організації, у контексті її галузі чи регіону, а також у ширшому соціальному чи планетарному контексті. Наприклад, до них можуть входити:

- правомірні потреби та інтереси ключових зацікавлених сторін;
- макро- та мікроекономічні умови, такі як економічна стабільність, глобалізація та галузеві тенденції;
- ринкові сили, такі як порівняно сильні та слабкі сторони конкурентів, а також споживчий попит;
- швидкість та вплив технологічного прогресу;
- суспільні проблеми, такі як зміни у чисельності населення та інші демографічні зміни, права людини, здоров'я, бідність, колективні цінності та системи освіти;
- екологічні виклики, такі як зміна клімату, зникнення екосистем та дефіцит ресурсів у міру досягнення планетарних обмежень;
- правове та регуляторне середовище, в якому ТОВ «Підприємство» веде свою діяльність;
- політичне середовище в країнах, де ТОВ «Підприємство» веде свою діяльність, а також в інших країнах, яке може вплинути на здатність ТОВ «Підприємства» реалізовувати його стратегію.

Корпоративне управління

Інтегрований звіт повинен відповідати на запитання: як структура корпоративного управління ТОВ «Підприємства» сприяє його здатності створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі?

Інтегрований звіт забезпечує розуміння того, як аспекти, подібні до описаних нижче, пов'язані зі здатністю ТОВ «Підприємства» створювати вартість:

- структура та склад керівництва ТОВ «Підприємства», включаючи навички та різноманітність (наприклад, діапазон професійної кар'єри та освіти, статі, кваліфікації та досвіду) серед осіб, які відповідають за корпоративне управління, а також наявність та характер регуляторних вимог, що

впливають на дизайн структури корпоративного управління;

- конкретні процеси, що використовуються для прийняття стратегічних рішень, а також для створення та моніторингу культури ТОВ «Підприємства», включаючи ставлення до ризику та способи вирішення питань сумлінної поведінки та етики ;
- конкретні дії, вжиті особами, які відповідають за корпоративне управління, для впливу на стратегічне управління ТОВ «Підприємством» та її підхід до управління ризиками, а також для їх моніторингу;
- як культура, етичні принципи та цінності ТОВ «Підприємства» відображаються у використанні капіталів (в т.ч. у частині відносин із ключовими зацікавленими сторонами) та впливі на них;
- чи впроваджує ТОВ «Підприємство» практики корпоративного управління понад рамки правових вимог;
- відповідальність осіб, які відповідають за корпоративне управління, за просування та створення умов для інновацій;
- як винагорода та стимули пов'язані зі створенням вартості у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі, включаючи те, як вони пов'язані з використанням ТОВ «Підприємством» капіталів та її впливом на них.

Бізнес-модель

Інтегрований звіт повинен відповідати на запитання: Яка бізнес-модель ТОВ «Підприємства»?

Бізнес-модель ТОВ «Підприємства» є системою, що перетворює використовувані ресурси за допомогою комерційної діяльності на результати діяльності та її підсумки та спрямовану на досягнення стратегічних цілей ТОВ «Підприємства» та створення вартості у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.

В інтегрованому звіті описується бізнес-модель, у тому числі ключові:

- ресурси, що використовуються;
- види комерційної діяльності;
- продукти діяльності;
- підсумки діяльності.

Ефективність та чіткість опису бізнес-моделі можуть бути підвищені зокрема шляхом:

- явноговизначення ключових елементів бізнес-моделі;
- використання простої графічної схеми, що представляє ключові елементи бізнес-моделі та супроводжується чітким поясненням застосування цих елементів до ТОВ «Підприємства»;
- логічний текстовий опис, що відповідає конкретним обставинам ТОВ «Підприємства»;
- опис найважливіших зацікавлених сторін та інших залежностей (наприклад, від сировини), а також важливих факторів, що впливають на зовнішнє середовище;
- зв'язок інформації про бізнес-моделі з інформацією, що передбачається іншими елементами змісту, такими як стратегія, ризики та можливості, а також результати діяльності (включаючи ключові показники результативності та фінансові пріоритети, такі як стримування витрат та виручка).

Використовувані ресурси

Інтегрований звіт демонструє, як ключові ресурси співвідносяться з капіталами, від яких залежить ТОВ «Підприємство» або які є джерелами диференціації ТОВ «Підприємства», у випадках, коли це є суттєвим для розуміння стійкості та життєстійкості бізнес-моделі.

Інтегрований звіт не претендує на подання вичерпного переліку всіх ресурсів, що використовуються. Швидше, у ньому приділяється основна увага тим із них, які істотно впливають на здатність створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі, незалежно від того, чи належать ТОВ «Підприємству» капітали, з яких формуються такі ресурси. Звіт також може включати обговорення характеру та масштабу суттєвих компромісів, що впливають на вибір ресурсів, що використовуються.

Комерційна діяльність

Інтегрований звіт визначає та описує ключові види комерційної діяльності.

Для цього в ньому розкривається:

- як ТОВ «Підприємство» диференціюється на ринку (наприклад, за допомогою продуктової диференціації, сегментації ринку, каналів доставки та маркетингу);
- якою мірою бізнес-модель залежить від створення виручки після первинного продажу (наприклад, у рамках угод про розширену гарантію або за рахунок плати за користування мережею);
- підхід ТОВ «Підприємства» до необхідності інновацій;
- як дизайн бізнес-моделі дозволяє адаптуватися до змін.

Інтегрований звіт розглядає внесок ініціатив, наприклад, таких як удосконалення процесів, навчання персоналу та управління відносинами, у довгостроковий успіх ТОВ «Підприємства» у разі їх суттєвості.

Продукти діяльності

В інтегрованому звіті зазначаються ключові продукти та послуги ТОВ «Підприємства».

За наявності інших результатів діяльності, таких як побічні продукти або відходи (включаючи викиди), вони також мають бути розглянуті у розкритті інформації про бізнес-модель у разі їх суттєвості.

Підсумки діяльності

В інтегрованому звіті описуються ключові результати діяльності. **Підсумки діяльності** - це внутрішні та зовнішні наслідки для капіталів (позитивні та негативні) внаслідок впливу на них комерційної діяльності ТОВ «Підприємства» та результатів цієї діяльності. Опис підсумків діяльності включає, зокрема:

- як внутрішні підсумки діяльності (наприклад, моральний дух працівників, репутація ТОВ «Підприємства», виручка та грошові потоки), так і зовнішні підсумки діяльності (наприклад, задоволеність клієнтів, податкові платежі, лояльність до бренду, а також соціальний та екологічний вплив);
- як позитивні підсумки діяльності (тобто виражаються у чистому збільшенні капіталів і, таким чином, у створенні вартості), так і негативні підсумки діяльності (тобто виражаються у чистому зменшенні капіталів і, таким чином, у втраті вартості).

Інтегрований звіт подає підсумки діяльності у збалансованому вигляді. Коли це практично можливо, він забезпечує оцінку ТОВ «Підприємством» використання ним капіталів та впливу на них за допомогою якісної та кількісної інформації.

Виявлення та опис підсумків діяльності, зокрема зовнішніх підсумків діяльності, вимагає від ТОВ «Підприємства» розгляду капіталів у ширшому плані – з урахуванням розгляду не лише тих капіталів, якими володіє чи контролює ТОВ «Підприємство». Наприклад, може знадобитися розкриття інформації про впливи на капітали по всьому ланцюгу створення вартості (наприклад, про вуглецеві викиди, викликані виробленими організацією продуктами, та про практику трудових відносин ключових постачальників).

У випадку використання більше ніж однієї бізнес-моделі ТОВ «Підприємством» для ефективного пояснення того, як ТОВ «Підприємство» веде свою діяльність, важливо декомпонувати ТОВ «Підприємство» на складові його суттєвих видів діяльності та відповідні бізнес-моделі. У зв'язку з цим у звіті необхідно окремо розглянути кожен суттєву бізнес-модель, а також прокоментувати ступінь пов'язаності різних бізнес-моделей між собою (наприклад, у формі наявності синергетичних ефектів), за винятком випадків, коли ТОВ «Підприємство» управляється як бізнес з управління інвестиціями (у такому разі може бути доречним зосередитися на бізнес-моделі інвестицій).

Ризики та можливості

Інтегрований звіт повинен відповідати на таке питання: які конкретні ризики та можливості, що впливають на здатність ТОВ «Підприємства» створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі, і як ТОВ «Підприємство» управляє ними?

В інтегрованому звіті зазначаються притаманні ТОВ «Підприємству» ключові ризики та можливості, пов'язані з впливами ТОВ «Підприємства» на відповідні капітали та з подальшою наявністю, якістю та доступністю таких капіталів у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.

У звіті може бути зазначено:

- конкретне джерело ризиків та можливостей, яке може мати внутрішній, зовнішній характер або, як це найчастіше буває, поєднанням обох. Зовнішні джерела включають джерела, зумовлені довкіллям. Внутрішні джерела включають джерела, зумовлені комерційною діяльністю організації;
- оцінка ТОВ «Підприємством» ймовірності реалізації ризику чи можливості та масштабів їхнього впливу у разі реалізації. При цьому у звіті розглядаються конкретні обставини, які можуть спричинити реалізацію ризику чи можливості.

Таке розкриття інформації неминуче передбачає певний рівень невизначеності;

- конкретні дії для зниження ключових ризиків або управління ними, а також для створення вартості в результаті використання ключових можливостей, у тому числі вказівка на пов'язані з ними стратегічні цілі, стратегії, політики, цільові показники та ключові показники результативності.

Беручи до уваги керівний принцип "Істотність", в інтегрованому звіті, як правило, описується підхід ТОВ «Підприємства» до будь-яких реальних ризиків (незалежно від того, чи ставляться вони до короткострокової, середньострокової або довгострокової перспективи), які мають принципове значення для збереження здатності ТОВ «Підприємства» створювати вартість і які можуть мати вкрай серйозні наслідки, навіть якщо вірогідність їх виникнення може вважатися доволі низькою.

Стратегія та розподіл ресурсів

Інтегрований звіт повинен відповідати на запитання: де ТОВ «Підприємство» хоче опинитися і як воно має намір туди потрапити?

В інтегрованому звіті, як правило, зазначаються:

- короткострокові, середньострокові та довгострокові стратегічні цілі ТОВ «Підприємства»;
- чинні стратегії або стратегії, які воно має намір реалізувати для досягнення таких стратегічних цілей;
- плани розподілу ресурсів, необхідні для реалізації його стратегії;
- як ТОВ «Підприємство» вимірюватиме досягнення стратегічних цілей та цільові підсумки діяльності за короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий періоди.

Для цього звіт може містити опис:

- зв'язку між стратегією ТОВ «Підприємства» та його планами розподілу ресурсів, а також інформацією, що передбачається іншими елементами змісту, включаючи те, як її стратегія та плани

розподілу ресурсів:

- співвідносяться з бізнес-моделлю ТОВ «Підприємства», а також які зміни у цій бізнес-моделі можуть знадобитися для реалізації обраних стратегій – з метою забезпечення розуміння здатності ТОВ «Підприємства» адаптуватися до змін;
- зазнають впливу зовнішнього середовища, а також виявлених ризиків та можливостей та реагують на них;
- впливають на капітали та способи управління ризиками, які стосуються таких капіталів;
- як ТОВ «Підприємство» диференціює себе, щоб забезпечити собі конкурентну перевагу та умови для створення вартості, наприклад:
- роль інновацій;
- як ТОВ «Підприємство» розвиває та використовує інтелектуальний капітал;
- якою мірою екологічні та соціальні міркування вбудовуються у стратегію ТОВ «Підприємства» задля забезпечення її конкурентної переваги;
- ключові характеристики та спостереження під час взаємодії із зацікавленими сторонами, використані при формулюванні стратегії ТОВ «Підприємства» та її планів розподілу ресурсів.

Результати діяльності

Інтегрований звіт повинен відповідати на таке запитання: наскільки ТОВ «Підприємство» досягло своїх стратегічних цілей за період і які результати його діяльності з погляду впливу на капітали?

Інтегрований звіт містить якісну та кількісну інформацію про результати діяльності, у тому числі:

- кількісні показники досягнення цільових показників, ризиків та можливостей, з поясненням їхньої значущості, їх наслідків, а також методів та припущень, використаних при їх підготовці;
- вплив (як позитивний, так і негативний), який ТОВ «Підприємство» здійснює на капітали, включаючи істотний вплив на капітали по всьому ланцюжку створення вартості;
- стан відносин із ключовими зацікавленими сторонами та те, як ТОВ «Підприємство» реагує на правомірні потреби та інтереси ключових зацікавлених сторін;
- зв'язки між минулими та поточними результатами діяльності, а також між поточними результатами діяльності та поглядами на майбутнє ТОВ «Підприємства».

Ключові показники результативності, в яких поєднуються фінансові показники та інші компоненти (наприклад, співвідношення викидів парникових газів і виручки), або опис фінансових наслідків значного впливу на інші капітали та інших причинно-наслідкових зв'язків (наприклад, очікуване зростання виручки, обумовлене заходами щодо підвищення якості людських результатів, що стосуються інших капіталів. У деяких випадках може передбачатися монетарна оцінка певних видів впливу на капітали (наприклад, вуглецевих викидів та водокористування).

Для обговорення у звіті результатів діяльності може бути доречним виклад обставин, у яких регулювання значно впливає на результати діяльності (наприклад, обмеження виручки в результаті регуляторного нормування тарифів) або недотримання організацією вимог законодавства чи регулювання, що може суттєво вплинути на її діяльність.

Погляди на майбутнє

Інтегрований звіт повинен відповідати на таке запитання: з якими викликами та невизначеностями може зіткнутися ТОВ «Підприємство» в ході реалізації його стратегії та які потенційні наслідки для її бізнес-моделі та майбутніх результатів діяльності?

Інтегрований звіт, як правило, висвітлює очікувані з часом зміни та надає інформацію, засновану на глибокому та відкритому аналізі:

- про очікування ТОВ «Підприємства» щодо зовнішнього середовища, з якими ТОВ «Підприємство» може зіткнутися у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі;
- про те, як це вплине на ТОВ «Підприємство»;
- про те, як ТОВ «Підприємство» зараз підготовлене для реагування на найважливіші виклики та невизначеності, які можуть виникнути в майбутньому.

Важливо забезпечити, щоб заявлені очікування, прагнення та наміри ТОВ «Підприємства» мали реальну підставу.

Вони повинні співвідноситися зі здатністю ТОВ «Підприємства» ефективно використовувати наявні у нього можливості (у тому числі пов'язані з наявністю, якістю та доступністю відповідних капіталів), реалістичною оцінкою конкурентного середовища ТОВ «Підприємства» та її ринкового позиціонування, а також ризиками, з якими стикається ТОВ «Підприємство».

Виклад у звіті потенційних наслідків, у тому числі наслідків для майбутніх фінансових результатів діяльності, зазвичай включає розгляд:

- зовнішнього середовища, а також ризиків та можливостей, з аналізом того, який вплив вони можуть мати на досягнення стратегічних цілей;
- наявності, якості та доступності капіталів, які ТОВ «Підприємство» використовує або на які воно впливає (наприклад, подальша наявність кваліфікованої робочої сили або природних ресурсів), включаючи те, як здійснюється управління ключовими відносинами та чому вони важливі для здатності ТОВ «Підприємства» створювати вартість з часом.

Інтегрований звіт також може містити випереджаючі показники, ключові показники результативності або мети, доречну інформацію із визнаних зовнішніх джерел, а також аналіз чутливості. У разі включення прогнозів чи сценаріїв до складу інформації про погляди ТОВ «Підприємства» на майбутнє, корисно їх супроводжувати коротким викладом пов'язаних із ними припущень. Зіставлення фактичних результатів діяльності із заявленими раніше цільовими показниками забезпечує додаткову можливість оцінити поточні погляди на майбутнє.

Розкриття інформації про погляди ТОВ «Підприємства» на майбутнє в інтегрованому звіті здійснюється з урахуванням правових та регуляторних вимог, яких повинно дотримуватись ТОВ «Підприємство».

Основа підготовки та подання

Інтегрований звіт повинен відповідати на таке запитання: як ТОВ «Підприємство» визначає, які фактори слід включити до інтегрованого звіту та як такі фактори оцінюються кількісно чи якісно?

В інтегрованому звіті описуються основи його підготовки та подання звіту, у тому числі:

- короткий виклад процесу визначення суттєвості, що застосовується ТОВ «Підприємством»;
- опис периметра звітності та того, як він був визначений;
- короткий виклад основних підходів та методів, використаних для кількісної та якісної оцінки суттєвих факторів.

Короткий виклад основних підходів та методів

Інтегрований звіт включає короткий виклад основних підходів та методів, використаних для кількісної та якісної оцінки істотних факторів, включених до звіту (наприклад, про застосовувані стандарти фінансової звітності, використані при підготовці фінансової інформації, про розроблену компанією методику оцінки задоволеності клієнтів або про галузевий підхід до оцінки ризиків).

Докладніше пояснення може бути надане в інших повідомленнях.

Якщо інформація, включена до інтегрованого звіту, аналогічна іншій інформації, опублікованій

ТОВ «Підприємством» або заснована на ній, то вона готується на основі таких самих принципів, як така інша інформація, або може бути легко звірена з нею.

Наприклад, коли ключовий показник результативності належить до питання, аналогічного розкритому в опублікованій фінансовій звітності ТОВ «Підприємства» або в його звіті про сталий розвиток, або заснований на інформації такої звітності, він розраховується на тій самій основі і за той самий період, що і така інша інформація.

2. Організація інтегрованого звітування (підготовка інтегрованого звіту)****

Підготовка інтегрованого звіту складається з таких етапів:

- підготовчий етап;
- планування;
- визначення інформаційних потреб;
- оцінка системи інформаційного забезпечення і засобів внутрішнього контролю;
- підготовка змісту звіту;
- удосконалення процесу (забезпечення зворотного зв'язку).

3. Методи підготовки інтегрованого звіту

3.1 Структура капіталів підприємства****

Складові капіталів підприємства за об'єктами обліку наведені в додатку «Оцінка бізнесу», підрозділ 1.

Показники (input- і output-ресурси, outcomes) наведені в додатку «Оцінка бізнесу», підрозділ 2.

3.2 Методи оцінки капіталів ****

Методи визначення/розрахунку, оцінки якісних і кількісних (вартісних/невартісних) показників у розрізі фінансового, виробничого, інтелектуального, людського, соціально-репутаційного, природного капіталів наведені в додатку «Оцінка бізнесу», підрозділ 3.

3.3 Методика обліку об'єктів за показниками оцінки капіталів***

Методика аналітичного та синтетичного обліку об'єктів за показниками оцінки капіталів у розрізі визначених видів капіталів.

Для накопичення та узагальнення даних про фактори створення вартості бізнесу та для розрахунку аналітичних показників використовується розширена оборотно-сальдову відомість для акумулювання даних в системі балансових рахунків, позабалансова відомість для акумулювання даних в системі балансових рахунків та аналітична відомість для відображення даних позасистемою бухгалтерських рахунків.

Для відображення даних доцільно використовувати синтетичні, позабалансові рахунки та відмітки (коефіцієнти, бали, букви тощо). Синтетичні рахунки формувати на основі даних із первинних документів, а також доповнювати їх додатковими аналітичними даними у вигляді короткого опису. Позабалансові рахунки формувати на основі даних, які не відображаються на основних рахунках обліку, проте дані є важливими для розрахунку показників оцінки вартості бізнесу (наприклад дані витрат за якими формується внутрішньо генерований гудвіл). Відмітки є даними, які були отримані в результаті проведення певних заходів зі збору інформації (опитування, анкетування тощо) про діяльність підприємства, за допомогою якої розраховуються якісні показники оцінки вартості бізнесу

Трансформації облікових даних у відповідні показники капіталів наведені нижче.

Трансформація облікових даних у показники капіталів

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн / інший показник	Капітали					
		Дт	Кт		ФК	ВК	ІК	ЛК	СРК	ПК
1	Введення в експлуатацію основних засобів (машин та обладнання)	104	152	грн	-	+				+
2	Введення в експлуатацію інвестиційної нерухомості	100	152	грн	-	+				
3	Уведення в господарський оборот прав на об'єкти промислової власності	124	154	грн	-	+	+			+
4	Оприбуткування придбаних виробничих запасів (будівельні матеріали)	207	631	грн	-	+				
5.1	Виникнення дебіторської заборгованості за відвантажену готову продукцію (визнання доходу від реалізації)	361	701	грн	+					
5.2	Погашення дебіторської заборгованості покупців (надходження грошових коштів)	311	361	грн	+					
5.3	Віднесено безнадійну дебіторську заборгованість до складу витрат після того, як минув строк позовної давності	944	361	грн	-					
5.4	Віднесення на позабалансовий субрахунок дебіторської заборгованості покупців, списаної з балансу (обліковується не менше 3-х років з дати списання)	071		грн						
5.5	Віднесено витрати від списаної безнадійної дебіторської заборгованості на фінансовий результат від операційної діяльності	791	944	грн	-					
5.6	Списання суми безнадійної заборгованості з позабалансового рахунку		071	грн						
6.1	Оприбуткування придбаного товару від постачальника	281	631	грн	-					
6.2	Часткове погашення кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками (вибуття грошових коштів)	631	311	грн	-					
6.3	Списання кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками	631	717	грн	+					
7	Списання собівартості реалізованої готової продукції	901	26	грн	-					
8	Списання фінансового результату (чистого прибутку) на нерозподілений прибуток	791	441	грн	+					
9	Списання фінансового результату (чистого збитку) на непокриті збитки	442	791	грн	-					
10	Включення оплати на підвищення кваліфікації працівників до собівартості реалізованої продукції (нерозподілені постійні загальновиробничі витрати)	901	91	грн	-					
11	Включення оплати на підвищення кваліфікації працівників до виробничої собівартості продукції (змінні і розподілені постійні загальновиробничі витрати)	23	91		-					
11.1	Розрахунок ефективності роботи працівників	-	-	(%)			+	+		
11.2	Результати проведеного опитування клієнтів	-	-	(бали)	-				+	
12	Списання на витрати періоду вартості навчання відділу управління за поточний місяць	92	39	грн	-					
13.1	Розрахунок продуктивності праці відділу управління	-	-	(бали)			+	+		
13.2	Порівняння отриманого доходу до та після навчання управлінського персоналу за певний період (різниця)	-	-	+ грн	-		+	+		

Збільшення/зменшення вартості за капіталом відбувається при введенні в експлуатацію, оприбуткуванні, списанні на фінансовий результат тощо активів, зобов'язань та результатів діяльності. Отримання даних про зміни вартості відбуваються в момент відображення в обліку відповідної проводки (приклад яких наведений вище). Також вартість збільшується зменшується через вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, які пов'язані з цими господарськими операціями та діяльністю в цілому. Отримання даних про зміни вартості відбувається в момент отримання результатів певних аналітичних розрахунків.

Певна господарська операція може впливати одночасно на декілька капіталів, наприклад: при придбанні основних засобів та веденні їх в експлуатацію, зменшуються фінансовий капітал (за рахунок витрат) та виробничий капітал за рахунок введення його в експлуатацію

14. Основні засоби

14.1. Загальна інформація

Метою цього розділу Облікової політики є визначення порядку обліку власних і орендованих основних засобів.

ТОВ «Підприємство» керується вимогами МСБО 16 «Основні засоби» та МСФЗ 16 «Оренда» для визначення політик і процедур обліку та розкриття інформації про основні засоби.

14.2. Класифікація

ТОВ «Підприємство» виділяє такі класи і групи основних засобів:

Клас ОЗ	Група ОЗ
Земля	Земельні ділянки (які у власності підприємства, крім ділянок, наданих у постійне користування)
Будинки та споруди	Будинки та споруди, передавальні пристрої
Машини та обладнання	Машини та обладнання
Транспортні засоби	Транспортні засоби
Інструменти, прилади, інвентар	Інструменти, прилади, інвентар
Інші	Інші основні засоби

Коротка характеристика використовуваних груп основних засобів:

- Земельні ділянки (101):
- вартість землі (що у власності підприємства, включаючи витрати, пов'язані з купівлею: відрахування за юридичні послуги, перевірка прав власності, тарифи кадастру та комісійні.
- Будинки (103):
- адміністративні будинки або склади тощо.
- Споруди (103):
- баки-акумулятори, паркани, димові труби тощо.
- Передавальні пристрої (103):
- мережі тощо .
- Машини та обладнання (104):
- машини та обладнання, теплообмінники, електронно-обчислювальні машини тощо, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони та рації.
- Транспортні засоби (105):
- вантажні та легкові автомобілі, екскаватори, спецавто, човни тощо.

- Інструменти, прилади, інвентар (меблі) (106):
- інструменти, прилади, інвентар, меблі тощо.
- Багаторічні насадження (108):
- дерева та інші насадження.
- Інші основні засоби (109):
- основні засоби, що не увійшли в жоден інший клас основних засобів.

У разі якщо ТОВ «Підприємство» має об'єкти основних засобів, що перебувають у заставі згідно з чинними кредитними договорами, балансова вартість таких об'єктів додатково розкривається у примітках до фінансової звітності.

14.3. **Визнання та постановка на облік основних засобів**

Об'єкт основних засобів визнається як актив лише за умови, якщо:

- є ймовірність, що пов'язані з ним майбутні економічні вигоди надійдуть до ТОВ «Підприємства»;
- собівартість об'єкта можна достовірно оцінити.

Об'єкт основних засобів, який відповідає критеріям визнання активу та придбаний за грошові кошти, оцінюється за собівартістю.

Собівартість об'єкта основних засобів включає :

- ціну придбання, включаючи імпортні мита та невідшкодовані податки на придбання за вирахуванням торговельних та цінових знижок;
- будь-які витрати, безпосередньо пов'язані з доставкою активу до місця його розташування та приведення у стан, необхідний для експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом, зокрема:
- витрати на виплати працівникам (як визначено в МСБО 19 «Виплати працівникам»), які виникають безпосередньо від спорудження або придбання об'єкта основних засобів;
- витрати на впорядкування території;
- первісні витрати на доставку та розвантаження;
- витрати на встановлення та монтаж;
- витрати на перевірку відповідного функціонування активу після вирахування чистих надходжень від продажу без ПДВ будь-яких об'єктів під час доставки активу до місця розташування та приведення його у відповідний стан (наприклад, зразків, вироблених під час тестування обладнання);
- гонорари спеціалістам.

Витрати на виконання техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) придбання об'єктів основних засобів відноситься до витрат періоду та включаються до складу інших витрат у звіті про прибутки і збитки.

Витрати на пусконаладжувальні роботи капіталізуються у складі активів у стадії створення та включають витрати матеріальні, витрати на оплату праці та соціальне страхування, а також інші витрати, які дозволені до включення до собівартості основних засобів відповідно до МСБО 16 «Основні засоби».

У разі отримання об'єкта основних засобів ув результаті обміну на інший немонетарний об'єкт, собівартість такого об'єкта оцінюється за справедливою вартістю, якщо:

- операція обміну має комерційну сутність ;
- справедливую вартість отриманого або переданого активу можна достовірно оцінити. Придбаний об'єкт оцінюється у такий спосіб, навіть якщо ТОВ «Підприємство» не може негайно припинити визнання переданого активу. Якщо придбаний об'єкт не оцінюється за справедливою вартістю, його собівартість визначається за балансовою вартістю переданого активу.

Усі об'єкти основних засобів, які придбані, отримані або вироблені власними силами та не готові до експлуатації, капіталізуються у складі активів у стадії створення. Після приведення об'єкта у стан , придатний до експлуатації, такі об'єкти переводяться на відповідні рахунки основних засобів.

Одиницею обліку основних засобів є інвентарний об'єкт та/або субінвентарний об'єкт. Інвентарним

об'єктом основних засобів визнається об'єкт з усіма пристосуваннями і приладдям, окремий конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій, або відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів, що становлять єдине ціле і призначений для виконання певної роботи. Субінвентарними об'єктами є компоненти інвентарного об'єкта, які мають різні строки корисного використання.

Рішення щодо ідентифікації субінвентарних об'єктів (компонентів інвентарного об'єкту) приймається експертно-технічною комісією.

У документі на введення в експлуатацію експертно-технічна комісія визначає:

- компоненти (інвентарні/субінвентарні об'єкти), з яких складається об'єкт (при їх наявності);
- вартість об'єкта (компонентів);
- строки корисного використання (служби) об'єкта (компонентів);
- об'єкти, зі строком корисної експлуатації більше за один рік та вартістю менше ніж вартісний критерій, встановлений у п.14.1.138 ПКУ, кваліфікуються як запаси (малоцінні швидко зношувані рах.22).

Основні засоби, отримані в результаті безоплатної передачі за рішенням органу державної влади України або органу місцевого самоврядування, прийнятим у межах їх повноважень, зараховуються забалансовою (залишковою) вартістю на дату отримання (визнання) активу, одночасно зі збільшенням капіталу з подальшим його списанням на доходи пропорційно нарахуванню амортизації та при вибутті активу.

До подальшої оцінки та амортизації основних засобів, отриманих в результаті безоплатної передачі, застосовуються всі положення Облікової політики, як і для основних засобів, отриманих іншим шляхом.

Об'єкти основних засобів, які придбані (побудовані) для продажу, класифікуються як товари для перепродажу та враховуються відповідно до глави «Запаси» цього розділу.

Облік основних засобів, що не є власністю ТОВ «Підприємства» та не закріплені за ним на праві господарського відання та оперативного управління, але тимчасово перебувають у користуванні, розпорядженні або на зберіганні Підприємства, здійснюється на позабалансових рахунках. Такі активи відображаються за договірною вартістю або за вартістю, що зазначена у приймально-передавальних актах. До них належать об'єкти, що:

- отримані в оперативну оренду;
- прийняті на відповідальне зберігання;
- надані як гарантії (при цьому вартість активів залишається на балансі ТОВ «Підприємства»);
- отримані як гарантії.

14.4. Витрати, пов'язані з основними засобами, після первісного визнання об'єкта основних засобів

ТОВ «Підприємство» розподіляє подальші витрати, пов'язані з основними засобами, на такі види:

- утримання та техобслуговування;
- поточний ремонт ;
- капітальний ремонт;
- Модернізація та реконструкція.

Витрати на утримання і техобслуговування, поточний та капітальний ремонт основних засобів і їх компонентів, пов'язані з підтриманням об'єкта в справному та працездатному стані і відновленням його первісних характеристик, визнаються витратами періоду, в якому вони понесені.

Витрати на модернізацію та реконструкцію, капітальний ремонт об'єкта основних засобів (його компонентів), які призводять до майбутніх економічних вигід, що перевищують первісно очікувані нормативні показники, збільшують балансову вартість об'єкта через підвищення первісної вартості. Капіталізації підлягають витрати, що призводять до: подовження строку корисного використання основного засобу, підвищення його потужності або якості послуг (продукції).

Якщо витрати на модернізацію та реконструкцію, капітальний ремонт об'єкта основних засобів (його компонентів) призвели до зміни встановленого раніше строку експлуатації (служби), визначається новий строк служби об'єкта.

Загальні принципи обліку витрат ТОВ «Підприємства» наведені в главі 15 «Витрати» цього розділу.

14.5. Подальша оцінка основних засобів

У своїй звітності ТОВ «Підприємство» використовує модель обліку за собівартістю.

Після визнання активом об'єкт основних засобів обліковується за собівартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності.

Перегляд облікових оцінок щодо основних засобів (термін корисної служби, метод амортизації, ліквідаційна вартість тощо) здійснюється за наявності обґрунтованих свідчень їх змін.

У разі зниження інтенсивності використання основних засобів може здійснюватися перегляд облікових оцінок у частині очікуваного строку корисного використання.

14.6. Облік знецінення основних засобів

Резерв знецінення об'єктів основних засобів накопичується на контрактивному рахунку основних засобів, який вводиться в систему бухгалтерського обліку з метою додаткового контролю накопиченої інформації щодо зменшення корисності окремого об'єкта.

На кожну дату складання річної звітності ТОВ «Підприємство» оцінює наявність ознак, що вказують на можливе зменшення корисності основних засобів. Таку оцінку наявності ознак знецінення проводить комісія, сформована з досвідчених працівників і призначена генеральним директором, яка у своїй діяльності керується вимогами МСБО 36 «Зменшення корисності активів». Ознаками зменшення корисності можуть бути:

- істотні негативні зміни, протягом періоду або очікуються в найближчому майбутньому у технологічних, ринкових, економічних або юридичних умовах діяльності ТОВ «Підприємство», або на ринку, для якого призначений відповідний актив;
- протягом періоду істотно збільшилися ринкові процентні ставки або інші ринкові показники прибутковості інвестицій, і такі зростання, ймовірно, вплинуть на ставку дисконту, яка використовується при обчисленні вартості використання активу, і істотно зменшать суму його очікуваного відшкодування;
- наявні докази старіння або фізичного пошкодження активу;
- Суттєві зміни, що відбулися у звітному році або очікуються в найближчому майбутньому танегативно вплинути на ТОВ «Підприємство», вони змінять інтенсивність або спосіб нинішнього чи запланованого використання активу. До числа таких змін відносяться: простій активу, плани припинення або реструктуризації діяльності, в якій використовується актив, плани реалізації активу до настання раніше визначеної дати вибуття, а також переоцінка строку корисної служби активу з визначеного в невизначений.
- результати використання активу, що є гіршими за прогнозовані.

У разі виявлення зазначених або інших ознак зменшення корисності окремого активу або групи активів, яку можна ідентифікувати і яка генерує надходження грошових коштів відносно незалежно від інших активів, здійснюється оцінка суми очікуваного відшкодування такого активу або групи активів.

Якщо сума очікуваного відшкодування об'єкта або групи об'єктів основних засобів суттєво меншою за їх балансову вартість, такий об'єкт або група об'єктів визнається знеціненими і нараховується резерв під знецінення.

Якщо неможливо оцінити суму очікуваного відшкодування для окремого активу, то ТОВ «Підприємство» визначає її для одиниці, що генерує грошові кошти.

Створення резерву під знецінення об'єктів, які обліковуються за собівартістю, включається до складу інших витрат періоду.

14.7. Амортизація основних засобів

Амортизація - це систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації (служби).

Амортизація основних засобів розраховується прямолінійним методом відповідно до строків

корисного використання (служби), встановлених експертно-технічною комісією, з дотриманням строків використання, визначених Податковим кодексом України.

Для цілей розрахунку амортизації ліквідаційна вартість основних засобів дорівнює нулю.

Нарахування амортизації на актив починається, коли він стає придатним до використання, тобто з місяця, наступного після вводу в експлуатацію, та нараховується щомісячно до дати припинення його визнання.

Під час проведення поточного ремонту та технічного обслуговування нарахування амортизації не припиняється.

Амортизаційні нарахування за кожний період відображаються у складі прибутків і збитків.

14.8. Покомпонентний облік об'єктів ОЗ

Для великих, багатокомпонентних об'єктів основних засобів складний комплекс розподіляється на окремі агрегати, установки або модулі, кожен з яких внутрішньо однорідний, виконаний на єдиному технологічному рівні, реалізується в зборі та має строк корисного використання, відмінний від строки використання інших частин об'єкта. Кожен такий компонент визнається як окремий об'єкт аналітичного обліку основних засобів.

ТОВ «Підприємство» може застосовувати покомпонентний облік для нововведених багатокомпонентних основних засобів, а також для багатокомпонентних основних засобів, які модернізуються, починаючи з 1 січня 2018 року. Склад компонентів основного засобу затверджується технічними службами ТОВ «Підприємства» окремим наказом. Для кожного компонента визначаються індивідуальні строки корисної служби. Усі компоненти основного засобу відображаються в складі тієї групи основних засобів, до якої належить відповідний об'єкт основних засобів.

14.9. Припинення визнання

ТОВ «Підприємство» припиняє визнання балансової вартості об'єкта основних засобів:

- після його вибуття;
- коли не очікують майбутніх економічних вигід від його використання або вибуття.

Прибуток чи збиток, що виникає від припинення визнання об'єкта основних засобів, слід включати до прибутку чи збитку на дату припинення його визнання (якщо МСФЗ 16 «Оренда» не вимагає іншого після продажу з подальшою орендою). Прибутки не класифікуються як виручка.

Прибуток або збиток, що виникає від припинення визнання об'єкта основних засобів, слід визнавати як різницю між чистими надходженнями від вибуття (якщо вони є) та балансовою вартістю об'єкта. У разі рішення про продаж об'єкта основних засобів його класифікують як необоротний актив, призначений для продажу.

ТОВ «Підприємство» застосовує метод переносу сум дооцінки з власного капіталу в нерозподілений прибуток одночасно з припиненням визнання основного засобу активом.

14.10. Визнання видатків на створення основних засобів та нематеріальних активів

Активи у стадії створення включають видатки, безпосередньо пов'язані зі створенням (придбанням) інвестиційної нерухомості, основних засобів та нематеріальних активів.

Одиницею обліку активів у стадії створення можуть бути:

- інвентарний об'єкт у визначенні, що використовується для цілей обліку основних засобів;
- найменування нематеріальних активів;
- дослідно-конструкторський проєкт як комплекс робіт з розроблення технічної документації і технології виготовлення дослідних зразків (дослідних партій), нових виробів, техніки, приладів, апаратури і технологічних засобів, машин, систем, комплексів, речовин, нових матеріалів та обладнання для їх виробництва, автоматизованих систем, програм та програмних продуктів для обчислювальних машин, систем і комплексів, модернізації наявних техніки та обладнання, з метою підвищення їх продуктивності, якості та експлуатаційної надійності.

Активи у стадії створення класифікуються за групами:

- основні засоби у стадії створення;
- нематеріальні активи у стадії створення;

- інші об'єкти у стадії створення;
- придбання (створення) за групами активів.

Первісна і подальша оцінка активів у стадії створення проводиться за собівартістю понесених витрат.

Витрати на створення активів для власних потреб капіталізуються у складі активів у стадії створення на відповідних субрахунках рахунку 15 «Капітальні інвестиції». До капіталізованих витрат включаються лише прямі витрати (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати). Не бути капіталізуються витрати, що відносяться до загальновиробничих, адміністративних та витрат на збут.

Якщо підприємство освоює нові технологічні процеси або виробництво нових видів продукції безпосередньо на виробництві (в цеху та ін.), витрати, пов'язані з освоєнням нових виробництв та агрегатів, які не призводять до визнання нематеріального активу, відносяться до витрат періоду та відображаються у звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у складі інших операційних витрат.

Припинення визнання активів у стадії створення відбувається:

- на дату готовності активу приносити економічні вигоди у заздалегідь запланованих цілях з одночасним визнанням об'єкта інвестиційної нерухомості, основних засобів або нематеріального активу;
- на дату встановлення невідповідності критеріям визнання або наявного знецінення з одночасним визнанням інших витрат у звіті про прибутки і збитки та іншого сукупного доходу.

Резерв під знецінення інвестиції в розмірі 100% від її балансової вартості нараховується в разі, якщо ТОВ «Підприємство» отримує інформацію про повне знецінення активу (наприклад, ліквідація або банкрутство об'єкта інвестування). Резерв відображається у період отримання такої інформації.

Активи у стадії створення подаються у звіті про фінансовий стан у складі необоротних активів окремою статтею, а у разі її несуттєвості в складі тих активів, на створення яких були понесені витрати.

15. Інвестиційна нерухомість

15.1. Загальна інформація

Метою цього розділу Облікової політики є визначення основних принципів і методів обліку інвестиційної нерухомості.

Облік наявності та руху об'єктів інвестиційної нерухомості здійснюється на субрахунку 100 «Інвестиційна нерухомість».

15.2. Визнання

Інвестиційна нерухомість визнається як актив лише за умови, коли:

- є ймовірність, що ТОВ «Підприємство» отримає майбутні економічні вигоди, які пов'язані з цією інвестиційною нерухомістю;
- собівартість інвестиційної нерухомості може бути достовірно оцінена.

До інвестиційної нерухомості ТОВ «Підприємства» відносяться будівлі, їх частини, приміщення, споруди, передавальні пристрої, утримувані з метою отримання орендних платежів. В окремих випадках частина об'єкта може використовуватися для отримання орендної плати або збільшення капіталу, а інша - для виробництва, транспортування або постачання товарів (послуг) або для адміністративних цілей. Якщо такі частини об'єкта можуть бути реалізовані незалежно один від одного (або незалежно один від одного віддані в оренду), ТОВ «Підприємство» враховує зазначені частини об'єкта окремо. Якщо ж частини об'єкта не можна реалізувати окремо, об'єкт вважається інвестиційною нерухомістю, якщо лише незначна частина цього об'єкта (до 5%) призначена для виробництва, транспортування або постачання товарів чи послуг, або для адміністративних цілей. Наприклад, для виробництва використовується 2% площі будівлі, а 98% - здається в оперативну оренду. У цьому випадку весь об'єкт (будівля) визнається об'єктом інвестиційної нерухомості. Інвестиційна нерухомість відображається у звіті про фінансовий стан у складі необоротних активів окремою статтею.

15.3. Оцінка при визнанні

Інвестиційну нерухомість слід оцінювати первісно за собівартістю. Витрати, пов'язані з її придбанням або створенням, включаються до первісної оцінки.

Собівартість придбаної інвестиційної нерухомості включає ціну придбання та витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням. Такі витрати охоплюють, наприклад, гонорари за надання професійних юридичних послуг, податки, пов'язані з передачею права власності, та інші витрати на операцію.

Собівартість інвестиційної нерухомості не збільшується за рахунок:

- витрат, пов'язаних із введенням об'єкта в дію, якщо вони не потрібні для приведення нерухомості до робочого стану відповідно до намірів управлінського персоналу);
- операційних збитків, понесених до досягнення запланованого рівня експлуатації.

15.4. Подальша оцінка інвестиційної нерухомості

У своїй Обліковій політиці ТОВ «Підприємство» застосовує модель собівартості для всіх об'єктів інвестиційної нерухомості.

Модель обліку інвестиційної нерухомості за собівартістю визначена в п. 56 МСБО 40 «[Інвестиційна нерухомість](#)», згідно з якою усі об'єкти відображаються за первісною вартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та збитків від знецінення.

15.5. Переведення

Переведення об'єкта до категорії інвестиційної нерухомості або виключення з цієї категорії допускається тільки при зміні призначення об'єкта, а саме у разі:

- якщо ТОВ «Підприємство» починає використовувати нерухомість - об'єкт переводиться з категорії інвестиційної нерухомості до категорії нерухомості, зайнятої підприємством;
- якщо починаються заходи поліпшення з метою продажу об'єкта нерухомості - об'єкт перекласифікується з інвестиційної нерухомості до категорії запасів;
- якщо закінчується період, протягом якого ТОВ «Підприємство» використовує нерухомість - об'єкт перекласифікується з нерухомості, зайнятої підприємством, до категорії інвестиційної нерухомості або
- якщо початком операційної оренди іншою стороною - у разі переведення із запасів до інвестиційної нерухомості.

15.6. Вибуття

Визнання інвестиційної нерухомості слід припиняти (виключати зі звіту про фінансовий стан) при вибутті або коли інвестиційна нерухомість вилучається з використання на постійній основі і не очікується жодних економічних вигід від її вибуття.

Вибуття інвестиційної нерухомості може здійснюватися шляхом продажу або укладання угоди про фінансову оренду. Датою вибуття інвестиційної нерухомості є дата, коли реципієнт отримує контроль над інвестиційною нерухомістю відповідно до вимог щодо визначення моменту часу, коли задовольняється зобов'язання щодо виконання, викладених в МСФЗ 15 «[Дохід від договорів з клієнтами](#)» та МСФЗ 16 «[Оренда](#)» застосовується при вибутті шляхом укладання угоди про фінансову оренду або продажу майна з його подальшою орендою.

Прибутки або збитки через вибуття або ліквідацію інвестиційної нерухомості слід визначати як різницю між чистими надходженнями від вибуття і балансовою вартістю активу і визнавати їх в прибутку або збитках (за винятком випадків, коли МСФЗ 16 «[Оренда](#)» вимагає іншого підходу до продажу майна з його зворотною орендою) у періоді вибуття чи ліквідації.

16. Нематеріальні активи

16.1. Загальна інформація

Метою цього розділу Облікової політики є визначення основних критеріїв визнання та методів обліку нематеріальних активів, а також методів оцінки їх балансової вартості. Визнання, оцінка, подання та розкриття нематеріальних активів проводиться відповідно до вимог МСБО 38 «Нематеріальні активи».

16.2. Класифікація

Для цілей формування фінансової звітності виділяються такі групи нематеріальних активів:

- права користування природними ресурсами: права користування надрами, водними джерелами, повітрям зокрема права на промислові викиди) іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище (121);
- права користування майном: право постійного користування земельною ділянкою, право користування будівлею тощо (122);
- права на об'єкти промислової власності: право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки тощо (123);
- програмне забезпечення і ліцензії на комп'ютерні програми (125);
- інші нематеріальні активи: об'єкти, що підлягають визначенню нематеріального активу і не увійшли до жодної з наведених вище груп (127).

16.3. Визнання та оцінка

Одиницею обліку є окремий об'єкт (найменування) нематеріальних активів.

ТОВ «Підприємство» визнає об'єкт як нематеріальний актив, якщо він відповідає:

- визначенню нематеріального активу;
- критеріям визнання;
- якщо існує ймовірність того, що ТОВ «Підприємство» отримає пов'язані з цим активом майбутні економічні вигоди;
- собівартість цього активу може бути достовірно оцінена.

Нематеріальний актив первісно оцінюється за собівартістю придбання. Усі нематеріальні активи, придбані, отримані або створені, але не готові приносити економічні вигоди, відображаються у склад активів у стадії створення. Після готовності до використання нематеріальні активи вводяться в експлуатацію і обліковуються на рахунку нематеріальних активів.

Видатки, що капіталізуються у первісній вартості нематеріального активу, включають:

- ціну його придбання після вирахування торговельних та інших знижок;
- ввізне мито;
- невідшкодовувані податки;
- витрати на виплати працівникам (як визначено в МСБО 19 «[Виплати працівникам](#)»), які виникають безпосередньо для приведення нематеріального активу до робочого стану;
- гонорари спеціалістам, виплачені безпосередньо в результаті приведення нематеріального активу до робочого стану; та
- витрати на перевірку відповідного функціонування такого нематеріального активу.

Якщо нематеріальні активи придбані в обмін на не грошові активи, або на комбінацію грошових і не грошових активів, їх собівартість оцінюється за справедливою вартістю, за винятком випадків, коли операція обміну не має комерційного змісту, або справедлива вартість отриманого і відданого активу можна достовірно оцінити. Якщо придбаний нематеріальний актив не можна оцінити за справедливою вартістю, його собівартість визначається за балансовою вартістю переданого активу. Критерії визначення комерційної сутності операції наведені в п. 1.3 «Визнання і постановка на облік основних засобів».

На етапі досліджень витрати на створення нематеріального активу визнаються ТОВ «Підприємством» витратами в періоді їх виникнення і не відносяться до вартості нематеріального активу.

Дослідження для власних потреб включає: аналіз ринку, виготовлення макетів, проведення випробувань, оформлення технічного звіту тощо. Цей етап завершується розробкою техніко-економічного обґрунтування, технічного завдання і планової документації. Таку оцінку проводить комісія, що призначена наказом генерального директора.

Операції на стадії розробки включають:

- проєктування, конструювання та випробовування дослідних зразків і моделей;
- проєктування інструментів, шаблонів, форм і штампів;
- проєктування, конструювання та експлуатацію дослідної установки;

- проєктування, конструювання та випробовування нових або вдосконалених матеріалів, пристроїв, продуктів, процесів, систем або послуг.

Витрати на розробки до прийняття рішення щодо технічної здійсненності та комерційної доцільності проєкту у стадії розробок, аналогічно витратам на дослідження, визнаються витратами того періоду, в якому вони були понесені та відображаються у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших витрат.

Витрати, понесені на стадії розробки, капіталізуються і визнаються елементами вартості нематеріального активу лише за умови, що ТОВ «Підприємство» може продемонструвати наявність усіх наведених нижче умов:

- технічну та економічну здійсненність створення нематеріального активу так, щоб він був доступний для подальшого використання або продажу;
- намір створити нематеріальний актив і використовувати або продати його;
- здатність використовувати або продати нематеріальний актив;
- те, як нематеріальний актив генеруватиме ймовірні економічні вигоди. Серед іншого, ТОВ «Підприємство» повинно продемонструвати наявність ринку для результатів нематеріального активу або самого нематеріального активу, або, якщо передбачається його внутрішнє використання, корисність такого нематеріального активу;
- доступність достатніх технічних, фінансових та інших ресурсів для завершення розробки та використання або продажу нематеріального активу;
- здатність надійно оцінити витрати, пов'язані з нематеріальним активом у ході його розробки.

Вартість нематеріального активу, створеного ТОВ «Підприємством», включає витрати на його створення, виробництво і підготовку активу до використання за призначенням, зокрема:

- витрати на матеріали і послуги, використані при створенні нематеріального активу;
- витрати на оплату праці персоналу, безпосередньо залученого до створення нематеріального активу;
- інші витрати, що безпосередньо пов'язані зі створенням нематеріального активу, зокрема мито за реєстрацію юридичного права і амортизацію патентів і ліцензій, які використовуються для створення нематеріального активу.

Наведені нижче витрати не включаються до вартості нематеріального активу, створеного ТОВ «Підприємством»:

- витрати на збут, адміністративні та інші загальні накладні витрати, якщо тільки ці витрати не мають безпосереднього відношення до підготовки активу до використання;
- витрати на навчання персоналу у зв'язку з передбачуваною експлуатацією активу.

Після прийняття рішення щодо технічної здійсненності і комерційної доцільності витрат на розробку, капіталізуються і подаються у звіті про фінансовий стан у складі нематеріальних активів у стадії створення. Капіталізовані видатки на розробку у складі активів у стадії створення на кожну проміжну та звітну дату оцінюються відповідно до вимог МСБО 38 «Нематеріальні активи» щодо собівартості нематеріальних активів.

Капіталізовані видатки на розробку у складі активів у стадії створення на дату проведення річної інвентаризації аналізуються на предмет знецінення відповідно до вимог МСБО 36 «Зменшення корисності активів». У разі виявлення ознак знецінення, сума знецінення відображається у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших витрат. Відповідно, сума відновлення корисності у разі зникнення ознак знецінення подається у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших доходів.

На дату відповідності критеріям визнання нематеріального активу капіталізовані видатки на розробку рекласифікуються до складу нематеріальних активів.

Видатки на випробування – це витрати, які понесені ТОВ «Підприємство» з метою тетування об'єктів досліджень і розробок. Такі видатки визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були понесені, та відображаються у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших операційних витрат, незалежно від результату випробування.

Якщо результат розробки не відповідає очікуванням, сума капіталізованих видатків визнається витратами того звітного періоду, в якому відбулись зміни в оцінках технічної здійсненності і комерційної доцільності, та відображаються у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших витрат.

Подальші витрати, пов'язані з нематеріальним активом, понесені після його придбання або створення, визнаються ТОВ «Підприємством» витратами того періоду, в якому вони виникли, за винятком випадків, коли:

- ці витрати збільшують майбутні економічні вигоди від використання нематеріального активу понад рівень, визначений на початок;
- ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

За дотримання зазначених вище умов наступні витрати, пов'язані з нематеріальним активом, включаються у вартість відповідного нематеріального активу.

За придбання програм разом із обладнанням, на якому вони встановлені, без окремого виділення вартості програмного продукту, або якщо програмне забезпечення використовується виключно з цим обладнанням і не може бути відокремлене від нього, вартість таких програм включається до вартості обладнання.

16.4. Подальша оцінка нематеріальних активів

Після первісного визнання в якості активу, нематеріальні активи обліковуються за собівартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від знецінення.

16.5. Амортизація нематеріальних активів

ТОВ «Підприємство» повинно визначити термін корисного використання активу, з дотримання строків, визначених у Податковому кодексі України.

ТОВ «Підприємство» розглядає нематеріальний актив як такий, що має необмежений строк корисного використання, якщо аналіз усіх відповідних факторів вказує на відсутність передбачуваної межі у періоді, протягом якого, як очікується, даний актив буде генерувати чисті надходження грошових коштів.

Амортизація нематеріальних активів з обмеженим строком корисного використання нараховується щомісячно та починається з місця, наступного за місяцем введення в експлуатацію. Термін корисного використання нематеріальних активів може обмежуватися терміном використання, визначеним умовами контракту з придбання або використання нематеріального активу, судженнями фахівця (наприклад, системного адміністратора для програмного забезпечення). Якщо відповідно до правовстановлюючого документа строк дії права користування нематеріального активу не встановлено, такий строк корисного використання визначається фахівцями ТОВ «Підприємства», але не він може становити менше 2 та більше 10 років безперервної експлуатації. Для амортизації нематеріальних активів використовується метод прямолінійного нарахування протягом терміну їх корисного використання. Амортизаційні відрахування за кожен період визнаються витратами, крім випадків, коли вони повинні включатися до балансової вартості іншого активу.

Ліквідаційна вартість нематеріальних активів з обмеженим терміном корисної служби дорівнює нулю.

Нематеріальний актив з необмеженим терміном корисного використання не підлягає амортизації. Амортизація нематеріального активу з обмеженим терміном корисного використання припиняється у разі припинення використання, а також у випадках, коли такий актив класифікований як необоротний актив, призначений для продажу (або включений до групи вибуття, класифікованої як утримувана для продажу).

ТОВ «Підприємство» тестує нематеріальний актив з необмеженим строком корисного використання на предмет знецінення шляхом зіставлення суми очікуваного відшкодування з його балансовою вартістю:

- на щорічній основі на дату річної інвентаризації, що максимально наближена до звітної дати; та
- завжди при наявності ознаки можливого знецінення нематеріального активу.

16.6. Знецінення нематеріальних активів (за винятком гудвілу)

На дату складання річного Звіту про фінансовий стан ТОВ «Підприємство» оцінює наявність будь-

яких ознак, що вказують на можливе знецінення нематеріального активу. Прикладами таких ознак можуть бути:

- зменшення ринкової вартості активу;
- істотні зміни технологічних, ринкових, економічних або юридичних умов, які повинні позначитися на становищі ТОВ «Підприємства»;
- збільшення ринкової процентної ставки або зміна інших ринкових показників, що впливають на прибутковість ТОВ «Підприємства».

У разі виявлення будь-якої такої ознаки ТОВ «Підприємство» визначає суму очікуваного відшкодування нематеріального активу.

16.7. Припинення визнання нематеріальних активів

Визнання нематеріального активу припиняється при його вибутті або тоді, коли ТОВ «Підприємство» більше не очікує отримання від цього активу будь-яких економічних вигід.

Фінансовий результат, що виникає в разі припинення визнання, визначається як різниця між чистими надходженнями при продажу та балансовою вартістю нематеріального активу.

16.8. Облік витрат, пов'язаних з придбанням і користуванням програмним забезпеченням

У договорах на придбання програмного забезпечення можуть бути передбачені обов'язкові платежі, пов'язані з використанням програмного забезпечення.

Якщо такі платежі за своєю суттю є частиною вартості нематеріальних активів, вони капіталізуються у вартості таких нематеріальних активів в періоді їх нарахування згідно з умовами договору та амортизуються разом з об'єктом нематеріальних активів.

У разі, коли такі платежі за своєю суттю не є частиною вартості нематеріальних активів (роялті), вони визнаються витратами в періоді їх нарахування згідно з умовами договору.

17. Витрати на позики

17.1. Загальна інформація

Метою цього розділу Облікової політики є визначення основних критеріїв визнання і методів обліку витрат на позики (МСБО 23 «[Витрати на позики](#)»).

Витрати на позики, що безпосередньо відносяться до придбання, будівництва або виробництва кваліфікованого активу, є частиною собівартості такого активу. Інші витрати на позики визнаються як витрати періоду.

Витрати на позики – це витрати на сплату відсотків та інші витрати, понесені суб'єктом господарювання у зв'язку із запозиченням коштів.

Кваліфікований актив – це актив, який обов'язково потребує періоду для його підготовки до використання за призначенням, чи для реалізації, не менше 12 (дванадцяти) місяців з дати понесення початкових витрат.

Запаси, що перебувають у незавершеному виробництві і виробляються в межах операційної діяльності, не визнаються кваліфікованими активами та не є об'єктами капіталізації.

17.2. Склад витрат на позики

Витрати на позики включають:

- витрати на сплату відсотків, обчислені за допомогою методу ефективного відсотка, як це описано в МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»;
- фінансові витрати, пов'язані з фінансовою орендою і визнані згідно з МСБО 16 «Оренда»;
- курсові різниці, які виникають унаслідок отримання позик в іноземній валюті, якщо вони розглядаються як коригування витрат на сплату відсотків.

18. Запаси

18.1. Загальна інформація

Метою цього розділу Облікової політики є визначення основних принципів і основ ведення бухгалтерського обліку товарно-матеріальних запасів. (МСБО 2 «[Запаси](#)»).

18.2. Класифікація

Запаси класифікуються за такими групами:

- виробничі запаси (20);

- малоцінні та швидкозношувані предмети (спецодяг, оргтехніка, активи вартістю до 6000,00 грн без ПДВ та ін.) (22);
- готова продукція (26);
- товари (28);
- інші запаси (209).

18.3. Визнання запасів

Запаси визнаються ТОВ «Підприємством», якщо вони належать йому і:

- існує висока ймовірність отримання економічної вигоди від їх використання в майбутньому;
- їх вартість може бути достовірно оцінена.

Контроль над активом означає здатність керувати використанням активу та отримувати практично всі інші вигоди від нього. Контроль включає здатність заборонити іншим суб'єктам господарювання керувати використанням активу та отримувати вигоди від нього.

У разі, коли ТОВ «Підприємство» має запаси, що знаходяться в заставі згідно з чинними кредитними договорами, балансова вартість цих запасів додатково розкривається у примітках до Фінансової звітності.

Зворотні відходи визнаються за умови відповідності критеріям визнання активом та первісно оцінюються за вартістю можливої реалізації.

18.4. Оцінка запасів

Запаси оцінюються за меншою з таких двох величин:

- собівартістю;
- чистою вартістю реалізації.

Собівартість запасів повинна включати всі витрати на придбання, витрати на переробку та інші витрати, понесені під час доставки запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення їх у теперішній стан.

Собівартість запасів складається з:

- ціни придбання;
- ввізного мита та інших податків (окрім тих, що згодом відшкодовуються суб'єктові господарювання податковими органами);
- витрат на транспортування, навантаження і розвантаження;
- витрат на переробку;
- інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням та виготовленням запасів, матеріалів та послуг.

Первісна вартість запасів формується на дату визнання і не коригується у наступних звітних періодах. Будь-які зміни вартості запасів, зазначені в первинних документах, наданих постачальниками, відображаються у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у складі інших операційних доходів або витрат періоду, в якому така зміна відбулась.

Облік транспортно-заготівельних витрат ведеться без використання окремого субрахунку. Суми транспортно-заготівельних витрат обліковуються методом прямого обліку шляхом включення до первісної вартості придбаних запасів при їх оприбуткуванні, якщо такі транспортно-заготівельні витрати, можна без надмірних витрат і зусиль ідентифікувати з придбаними запасами.

Транспортно-заготівельні витрати, понесені при придбанні різних найменувань запасів, включаються до первісної вартості таких запасів шляхом їх розподілу пропорційно вартості придбаних запасів у постачальників, якщо такий розподіл можливо здійснити без надмірних витрат і зусиль.

Транспортно-заготівельні витрати, які не можуть бути чітко ідентифіковані з конкретним видом запасів, але є необхідними для забезпечення виробничого процесу, включаються до загальновиробничих витрат поточного періоду.

Витрати на переробку запасів включають такі витрати:

- прямі матеріальні витрати (вартість сировини, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, інших виробничих матеріалів);
- прямі витрати на оплату праці (заробітна плата та інші платежі працівникам, зайнятим на

виробництві продукції);

- інші прямі витрати (усі інші витрати, які можуть бути віднесені на конкретний об'єкт витрат: амортизація обладнання, призначеного для виробництва конкретного виробу, оренда землі, на якій розміщені виробничі приміщення, тощо);
- загальновиробничі витрати.

При обліку запасів до їх вартості ТОВ «Підприємство» включає також інші витрати, за умови, щовони пов'язані з приведенням цих запасів у стан, придатний для використання за призначенням. Витрати, які не включаються до вартості запасів та визнаються витратами у періоді їх виникнення:

- наднормативні втрати: сировини, витраченої праці або інших виробничих витрат;
- витрати на складування запасів, якщо це не передбачено технологічним процесом виробництва продукції;
- адміністративні витрати і витрати на збут;
- витрати за кредитами (відсотки), отриманим для придбання запасів.

Запаси, отримані в результаті безоплатної передачі (дарування), на дату визнання оцінюються за вартістю заміщення. Вартість заміщення – це визначена на дату оцінки поточна вартість витрат на створення (придбання) запасу, подібного до об'єкта оцінки, який може бути йому рівноцінною заміною. у РАЗІ неможливості визначення вартості заміщення безоплатно отримані запаси оцінюються за справедливою вартістю, визначеною відповідно до вимог МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості», з одночасним визнанням доходу в періоді отримання таких запасів.

18.5. Метод оцінки запасів при вибутті

При відпуску запасів оцінка їх вибуття здійснюється таким чином:

Для оцінки запасів використовується

- при відпуску у виробництво – по собівартості перших за часом надходження (метод ФІФО);
- при відпуску з виробництва, у продаж та при іншому вибутті – за ціною продажу.

ТОВ «Підприємство» використовує один і той самий метод оцінки для всіх одиниць запасів, які мають однакове призначення та однакові умови використання.

За необхідності дозволяється використання напівфабрикатів та комплектуючих, що виготовлені за відповідним замовленням, для виконання робіт за іншим замовленням.

Запаси, використані для створення необоротних активів, включаються до балансової вартості необоротного активу і визначаються витратами в складі амортизаційних відрахувань протягом терміну корисної експлуатації цих активів.

18.6. Облік знецінення запасів

ТОВ «Підприємство» регулярно, за результатами щорічної інвентаризації, а також на інші дати, визначені окремими розпорядженнями керівництва, здійснює оцінку існування ознак знецінення запасів та визначає суму такого знецінення або відновлення корисності запасів. Аналіз ознак знецінення запасів та визначення сум такого знецінення або відновлення корисності проводить інвентаризаційна комісія.

Знецінення визнається у випадку, якщо собівартість запасів може виявитися невідшкодованою через зменшення їх вартості у зв'язку з пошкодженням, частковим або повним старінням, внаслідок зміни ринкових цін або зростання необхідних витрат на завершення виробництва чи продаж.

Аналізу на наявність ознак знецінення підлягають всі запаси. Щодо запасів, які на дату оцінки фізично пошкоджені, втратили свої споживчі характеристики, повністю або частково морально застаріли, визначається чиста вартість реалізації на дату відповідної оцінки. Зменшення вартості запасів до чистої вартості реалізації відображається як інші операційні витрати з одночасним визнанням резерву на знецінення, що відображається на контрактивних рахунках до запасів.

Якщо чисту вартість реалізації встановити практично неможливо, суму знецінення запасу встановлює експертно-технічна комісія, яка створюється наказом по підприємству.

Знецінення проводиться за кожним номенклатурним номером. У ситуації, коли запаси відносяться до одного і того ж асортименту виробів, що мають одне і те саме призначення, і які практично не можуть бути оцінені окремо від інших статей, можливе проведення знецінення по згрупованих статтях.

У разі якщо обставини, що викликали уцінку запасів нижче собівартості, більше не існують, або такі запаси використані та/або планується використати у виробництві, резерв знецінення щодо таких запасів відповідно сторнується. У разі недостатності у звітному періоді інших операційних витрат зі знецінення сума відновлення корисності (але не більше первісної собівартості) визнається у складі інших операційних доходів.

19. Позики та дебіторська заборгованість

Класифікація дебіторської заборгованості ТОВ «Підприємства»:

- непоточна (довгострокова);
- поточна.

За видами дебіторська заборгованість поділяється на:

- торгову дебіторську заборгованість;
- іншу дебіторську заборгованість.

Первісна оцінка торговельної заборгованості

При первісному визнанні ТОВ «Підприємство» оцінює торговельну дебіторську заборгованість за ціною операції (згідно з визначенням, наведеним у МСФЗ 15 «[Дохід від договорів з клієнтами](#)»).

Відображення в балансі

Торговельна дебіторська заборгованість відображається у фінансовій звітності за чистою вартістю реалізації без зазначення первісної вартості та суми резерву сумнівних боргів. Така оцінка не є згортанням відповідно до §33 МСБО1.

Резерв сумнівних боргів визначається на підставі з професійного судження фахівців з урахуванням ймовірного стягнення заборгованості по кожному дебіторові і нарахування резерву лише за тими дебіторами, стягнення заборгованості з яких є сумнівним.

Відповідно до МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» при первісному визнанні фінансового активу, який кваліфікується як позика або дебіторська заборгованість, ТОВ «Підприємство» визначає його як фінансовий актив, що оцінюється за справедливою вартістю, зміни якої відображаються у складі прибутку або збитку.

ТОВ «Підприємство» не застосовує дисконтування грошових потоків, пов'язаних з короткостроковою дебіторською заборгованістю, а також до виданих позик працівникам, з огляду на те, що ефект від дисконтування незначний.

На кожную звітну дату ТОВ «Підприємство» оцінює наявність об'єктивних ознак того, що фінансовий актив (група фінансових активів) знецінився/знецінився. Ознаки знецінення можуть включати в себе вказівки на те, що боржник (група боржників) зазнають суттєвих фінансових труднощів, не можуть обслуговувати свою заборгованість або не справно здійснюють виплату заборгованості, а також ймовірність того, що ними буде проведена процедура банкрутства або фінансової реорганізації іншого роду.

За наявності об'єктивних свідчень того, що сталися збитки від зменшення корисності, балансова вартість активу зменшується на суму таких збитків із застосуванням розрахунку резерву.

Суми збитків від зменшення корисності визнаються в прибутку або збитку. Якщо в наступному періоді сума збитку від зменшення корисності зменшується, і це зменшення може бути об'єктивно пов'язане з подією, яка відбувається після визнання зменшення корисності, то раніше визнаний збиток від зменшення корисності сторнується за рахунок коригування резерву. Сума сторнування визнається у прибутку або збитку. У разі неможливості повернення дебіторської заборгованості вона списується за рахунок створеного резерву на покриття збитків від зменшення корисності.

20. Грошові кошти та їх еквіваленти:

Грошові кошти складаються з готівки в касі і депозитів до запитання.

Еквіваленти грошових коштів - це короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості.

Грошові потоки - це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.

Грошові кошти підприємства складаються з грошових коштів у касі та на рахунках у банку, доступних у будь-який момент для покриття поточних зобов'язань.

Депозити, терміном погашення до 3 (трьох) місяців, кваліфікуються як еквівалент грошових коштів. ТОВ «Підприємство» розкриває компоненти грошових коштів та їх еквівалентів і подає узгоджену

мусу у звіті про рух грошових коштів за статтями, відповідними наведеним у звіті про фінансовий стан.

21. Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинення діяльності

21.1. Загальна інформація

Цей розділ Облікової політики визначає порядок визнання, оцінки, подання та розкриття непоточних активів, утримуваних для продажу, та припиненої діяльності у відповідності до вимог МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність – це непоточний актив (або ліквідаційна група), класифікований як утримуваний для продажу, якщо його балансова вартість буде в основному відшкодовуватися шляхом операції продажу, а не поточного використання.

21.2. Класифікація непоточних активів (або ліквідаційних груп) як утримуваних для продажу

Непоточні активи класифікуються як активи, утримувані для продажу, якщо їх балансова вартість відшкодовується переважно в результаті здійснення продажу, а не шляхом подальшої експлуатації у ТОВ «Підприємстві». Для класифікації непоточного активу як утримуваного для продажу, актив (або ліквідаційна група) має бути придатним для негайного продажу в тому стані, у якому він перебуває на момент продажу, на умовах, яких зазвичай дотримуються при продажі таких активів (або ліквідаційних груп), а також такий продаж повинен бути високоімовірним.

З метою підвищення ймовірності продажу управлінський персонал відповідного рівня повинен затвердити план продажу активу (або ліквідаційної групи) та ініціювати програму з пошуку покупця та реалізації плану. Крім того, актив (або ліквідаційну групу) повинні активно пропонувати для продажу на ринку за ціною, обґрунтованою з огляду на його поточну справедливую вартість. Очікується, що продаж буде визнано завершеним протягом одного року з дати класифікації (за винятком окремих випадків), а дії, вчинені для виконання плану, повинні свідчити про неможливість відміни цього плану або внесення до нього будь-яких важливих змін. Окремі випадки щодо подовження строку завершення продажу за межі одного року:

- подовження періоду завершення продажу не заважає класифікувати актив (або ліквідаційну групу) як утримуваний для продажу, якщо затримка була спричинена подіями чи обставинами, які перебувають поза контролем суб'єкта господарювання,
- є достатні свідчення того, що суб'єкт господарювання продовжує виконувати план продажу активу (або ліквідаційної групи).

Такі випадки повинні відповідати критеріям, наведеним в Додатку Б до МСФЗ 5 «Не поточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», зокрема, укладено тверду угоду щодо купівлі-продажу такого активу, вчасно вчиняються необхідні дії у відповідь на умови, які перешкоджають такому продажу, тощо.

Операція продажу може бути здійснена шляхом обміну одних непоточних активів на інші непоточні активи, якщо такий обмін має комерційну сутність відповідно до МСБО 16 «Основні засоби».

Основні засоби, які планується перевести на консервацію, не належать до необоротних активів для продажу.

Необоротні активи для продажу перестають класифікуватися як такі, якщо критерії такого визнання більше не дотримуються.

21.3. Класифікація непоточних активів, яких збираються позбутися

ТОВ «Підприємству» не слід класифікувати непоточний актив (або ліквідаційну групу), що його збираються позбутися, як утримуваний для продажу, оскільки його балансова вартість в основному відшкодовуватиметься під час поточного використання. Проте якщо ліквідаційна група активів, утримуваних для продажу, відповідає критеріям визнання активів утримуваним для продажу, то суб'єкт господарювання подає результати і потоки грошових коштів ліквідаційної групи як припинення діяльності на дату припинення використання цієї ліквідаційної групи. Непоточні активи (або ліквідаційні групи), яких збираються позбутися, включають непоточні активи (або ліквідаційні групи), що повинні використовуватися до кінця строку їх економічного використання,

а також не поточні активи (або ліквідаційні групи), які слід ліквідувати в інший спосіб, ніж продаж. ТОВ «Підприємству» не слід обліковувати непоточний актив, який було тимчасово вилучено з використання, як актив, якого планується позбутися.

21.4. Оцінка непоточного активу

ТОВ «Підприємство» оцінює непоточний актив (або ліквідаційну групу), класифікований як утримуваний для продажу, за нижчою з двох величин : або за балансовою вартістю, або за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж.

Безпосередньо перед первісною класифікацією активу (або ліквідаційної групи) як утримуваного для продажу балансова вартість активу (або всіх активів та зобов'язань, що входять до групи) повинна оцінюватися згідно з чинними МСФЗ.

Якщо очікується, що продаж здійснюватиметься понад один рік, ТОВ «Підприємство» оцінює витрати на продаж за їх теперішньою вартістю. Будь-яке збільшення поточних витрат на продаж, яке виникає з плином часу, повинно відображатися у звіті про прибутки та збитки у складі фінансових витрат.

Якщо основні засоби класифіковані як непоточні активи, утримувані для продажу, вони не підлягають амортизації.

ТОВ «Підприємство» подає у звіті про фінансовий стан непоточний актив, класифікований як утримуваний для продажу, та активи ліквідаційної групи, класифікованої як утримувана для продажу, окремо від інших активів. Зобов'язання ліквідаційної групи, класифікованої як утримувана для продажу, подаються у звіті про фінансовий стан окремо від інших зобов'язань. Такі активи та зобов'язання не згортаються і подаються як єдина сума. Основні класи активів та зобов'язань, класифікованих як утримувані для продажу, розкриваються окремо у звіті про фінансовий стан або в примітках. ТОВ «Підприємство» подає окремо будь-які сукупні прибутки або витрати, визнані безпосередньо в інших сукупних прибутках, які відносяться до непоточного активу (ліквідаційної групи), класифікованого як утримуваний для продажу.

Коригування балансової вартості непоточного активу, який перестає класифікуватися як актив, утримуваний для продажу, визнається доходом доходу того періоду, в якому критерії визнання перестали дотримуватися.

Прибуток або збиток від припинення визнання непоточних активів, утримуваних для продажу, визначаються як різниця між чистим доходом від вибуття активу та балансовою вартістю активу на дату припинення визнання, та визнаються у звіті про прибутки або збитки та інший сукупний дохід в періоді припинення визнання цього активу і подаються згорнуто у складі інших доходів (витрат).

22. Оренда

22.1. Загальна інформація

Цей розділ Облікової політики визначає основні принципи і методи ведення бухгалтерського обліку орендних операцій.

Визнання, оцінка, подання та розкриття операцій, активів і зобов'язань з оренди здійснюється у відповідності до вимог МСФЗ 16 «Оренда».

22.2. Визначення орендних операцій

Об'єктом обліку в операціях оренди є окремий договір оренди.

Після первісного визнання у сумі теперішньої вартості орендних платежів, які ще не здійснені на дату визнання, оцінка активу у вигляді права оренди здійснюється за первісною вартістю, крім виключень, передбачених МСФЗ 16 «Оренда».

При отриманні ТОВ «Підприємством» майна в операційну оренду у звіті про фінансовий стан активи та зобов'язання за такою орендою не відображаються. Зобов'язання орендаря виникає та відображається в його обліку лише в разі наявності заборгованості на звітну дату в результаті нарахування витрат на оренду.

Орендні платежі за угодою про операційну оренду визнаються як витрати орендаря на прямолінійній основі протягом строку оренди, якщо інша систематична основа не забезпечує більш точного відображення в часі вигоди користувача.

При операційній оренді орендні платежі (за винятком витрат на послуги, наприклад, страхування та технічне обслуговування) визнаються як витрати на прямолінійній основі, якщо тільки інша

систематична основа не дозволяє відображати в часі вигоди користувача, навіть коли платежі не здійснюються на такій основі.

Якщо ТОВ «Підприємство» є орендодавцем, активи передані в операційну оренду, обліковуються на балансі орендодавця - ТОВ «Підприємства».

Дохід від оренди за угодами про операційну оренду слід визнавати в складі доходу на прямолінійній основі протягом строку оренди, якщо тільки інша систематична основа не дозволяє відображати в часі вигоди користувача, при застосуванні якої вигода, отримана від зданого в оренду активу, зменшується.

Витрати, включаючи амортизацію, понесені при отриманні доходу від оренди, визнаються як витрати. Дохід від оренди (за винятком надходжень за надані послуги, такі як страхування та технічне обслуговування) визнається на прямолінійній основі протягом строку оренди, навіть коли надходження не здійснюються за такою основою, якщо тільки інша систематична основа не дозволяє відображати в часі вигоди користувача, при застосуванні якої вигода, отримана від зданого в оренду активу, зменшується.

23. Власний капітал

23.1. Загальна інформація

Власний капітал — це частина активів ТОВ «Підприємства», що залишається після вирахування його зобов'язань (чисті активи).

23.2. Класифікація

Власний капітал ТОВ «Підприємства» складається з::

- Статутний капітал;
- Додатковий капітал;
- Резервний капітал;
- Нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Статутний капітал, зафіксований в установчих документах, - це загальна вартість активів, які є внеском засновників (власників) до капіталу ТОВ «Підприємства».

Статутний капітал оцінюється як сукупна вартість внесків власників ТОВ «Підприємства».

Додатковий капітал – це інший не зареєстрований в установчих документах ТОВ «Підприємства» капітал, вкладений власником ТОВ «Підприємства».

Додатково вкладений капітал може включати вартість безоплатно отриманих від власника необоротних активів за винятком внесків до статутного капіталу.

Резервний капітал – це страховий капітал, створений ТОВ «Підприємством» за рахунок відрахувань власного прибутку з метою погашення можливих збитків, здійснення виплат власникам у разі недостатності грошових коштів.

Інші резерви у складі власного капіталу можуть створюватися відповідно до законодавства, а також за рішенням власника ТОВ «Підприємства».

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) формується наростаючим підсумком шляхом додавання чистого фінансового результату діяльності ТОВ «Підприємства» за поточний період до нерозподіленого прибутку минулих років за вирахуванням сум розподілу цього прибутку.

Нерозподілений прибуток – це зароблений капітал підприємства, основним джерелом якого є прибуток від операційної діяльності ТОВ «Підприємства».

Визначення фінансового результату та розміру нерозподіленого прибутку (непокритих збитків) здійснюється на кожному проміжну звітну дату.

Розподіл прибутку відбувається шляхом:

- Нарахованих дивідендів (частина чистого прибутку, що сплачується до державного бюджету України);
- Інших відрахувань в резерви.

Коригування помилок, що суттєво впливають на фінансову звітність попередніх періодів, здійснюються відповідно до статті 7 «Викривлення фінансової звітності внаслідок помилок» розділу 1 «Загальні положення Облікової політики, принципи і підходи до фінансової звітності».

24. Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи

24.1. Загальна інформація

Цей розділ Облікової політики визначає відповідні критерії визнання та основи оцінки, що застосовуються до формування забезпечень, умовних активів та зобов'язань у відповідності до вимог МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи».

Для потреб цього розділу використовуються наступні терміни:

Забезпечення – це зобов'язання з невизначеним строком погашення або сумою.

Зобов'язання – це теперішня заборгованість, що виникає як результат минулих подій, погашення якої призведе до вибуття з ТОВ «Підприємства» ресурсів, що містять економічну вигоду.

Конструктивне зобов'язання – зобов'язання, яке є наслідком дій суб'єкта господарювання, коли:

- 3) суб'єкт господарювання вказав іншим сторонам, що він візьме на себе певну відповідальність згідно з порядком, установленим його минулою практикою, опублікованими політиками чи достатньо конкретною поточною заявою;
- 4) як наслідок, суб'єкт господарювання створив обґрунтоване очікування у інших сторін, що він виконає ці зобов'язання.

Обтяжливий контракт – контракт, за яким неминучі витрати на погашення зобов'язання перевищуватимуть очікувані економічні вигоди від контракту.

Подія, що зобов'язує – подія, що створює юридичне чи конструктивне зобов'язання, яке призводить до того, що суб'єкт господарювання не має реальної альтернативи виконанню зобов'язання.

Умовний актив – це можливий актив, який виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання.

Умовне зобов'язання – це:

- 3) можливе зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання, або
- 4) існуюче зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки, немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання, або суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно.

Юридичне зобов'язання – зобов'язання, яке виникає внаслідок:

- 4) контракту (внаслідок його явних чи неявних умов);
- 5) законодавства, або
- 6) іншої дії закону.

24.2. Забезпечення

Умови визнання забезпечення:

- існує зобов'язання внаслідок минулої події;
- ймовірно, що вибуття ресурсів, які містять економічні вигоди, буде необхідним для виконання зобов'язання;
- можна достовірно оцінити суму зобов'язання.

У разі невиконання хоча б однієї із зазначених умов забезпечення не визнається.

ТОВ «Підприємство» може формувати такі забезпечення (крім тих, які описані в розділі 11 «Виплати працівникам»):

- на виконання гарантійних зобов'язань;
- під обтяжливі контракти;
- за судовими позовами;
- під виведення активів з експлуатації;
- під витрати на реструктуризацію;
- забезпечення під агентські угоди.

При наявності зобов'язань за обтяжливими контрактами, у яких неминучі витрати на виконання зобов'язань за контрактом перевищують очікувані економічні вигоди, які очікується отримати за

ним, ТОВ «Підприємство» може створювати забезпечення під такі контракти згідно до пп.66-69 МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». У звіті про фінансовий стан забезпечення під обтяжливі контракти відображаються у складі поточних або довгострокових зобов'язань (забезпечень) залежно від терміну дії контракту (до або понад рік).

Забезпечення витрат під судові позови створюються з метою достовірного відображення характеру, строків і сум можливих зобов'язань. Зобов'язуючою подією для визнання забезпечення за судовими позовами є отримання достовірної інформації про порушення судового процесу, відповідачем у якому є ТОВ «Підприємство». Для визнання забезпечення вартісна оцінка можливих зобов'язань за судовим позовом є обов'язковою. Оцінка забезпечення за судовими позовами є наближеною і здійснюється на основі діапазону можливих результатів закінчення судового процесу шляхом розрахунку середньозваженої оцінки, яка враховує очікувані суми відшкодування та ймовірність кожного можливого результату. Діапазон можливих варіантів ґрунтується на професійному судженні юридичного управління та здійснюється на підставі реєстру судових справ. Перегляд оцінки забезпечень під судові позови здійснюється на дату ухвалення судового рішення або на річну звітну дату, якщо на таку дату рішення суду ще не винесено. Якщо рішення суду винесено у період між датою фінансової звітності і датою її затвердження до випуску, такі події розглядаються як коригувальні та відображаються відповідно до вимог МСБО 10 «Події після звітної дати». Оцінка забезпечень під судові позови переглядається лише у разі, якщо в період між попередньою оцінкою та датою перегляду відбувалися події, які можуть впливати на очікувану суму відшкодування або його ймовірність. У разі, якщо зазначені дії не відбувалися, перегляд оцінки не проводиться. Підприємство не розкриває інформацію про забезпечення, коли таке розкриття може істотно послабити його позицію в суперечці з іншими сторонами (незакінчені судові розгляди, спори з податковими органами, позови, що підлягають врегулюванню через арбітражний суд тощо). Створення забезпечень під судові позови здійснюється з одночасним визнанням адміністративних витрат у Звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід. Забезпечення під судові позови подається у звіті про фінансовий стан у складі поточних зобов'язань (забезпечень).

Забезпечення переглядаються на кінець кожного звітного року та коригувати для відображення поточної найкращої оцінки. Якщо вже немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде потрібним для погашення зобов'язання, забезпечення слід сторнувати. Забезпечення використовується лише для тих видатків, для яких це забезпечення було створено з самого початку.

24.3. Умовні активи

Умовні активи виникають, як правило, внаслідок незапланованих або інших неочікуваних подій, які можуть призвести до надходження економічних вигід до суб'єкта господарювання. Прикладом є позов, який суб'єкт господарювання порушує через судові процеси і результат якого є невизначеним.

ТОВ «Підприємство» не повинно визнавати умовний актив у Звіті про фінансовий стан. Умовний актив повинен розкриватися в Примітках до фінансової звітності, коли ймовірним є надходження економічних вигід. Умовні активи не визнаються у фінансовій звітності, оскільки це може спричинити визнання доходу, який може бути ніколи не отриманим. Проте, коли з'являється цілковита впевненість у отриманні доходу, тоді пов'язаний з ним актив не є умовним активом і його визнання є належним, тому визнається доходом відповідно до вимог МСБО 18 «Доходи».

24.4. Умовні зобов'язання

Умовні зобов'язання у фінансовій звітності не визнаються.

Інформація про умовні зобов'язання розкривається в Примітках до фінансової звітності, за винятком тих випадків, коли сплата за зобов'язанням малоімовірна.

У випадках, коли ТОВ «Підприємство» є солідарно і окремо відповідальне за зобов'язання, та частина зобов'язання, яка, за очікуванням, буде погашена іншими сторонами, розглядається як умовне зобов'язання.

Якщо стає ймовірним, що вибуття майбутніх економічних вигід буде потрібним для статті, яка раніше розглядалася як умовне зобов'язання, ТОВ «Підприємство» створює забезпечення щодо таких зобов'язань та відображає їх у фінансовій звітності.

25. Доходи

25.1. Загальна інформація

Метою цього розділу Облікової політики є визначення порядку обліку доходів ТОВ «Підприємства» (МСФЗ 15 «[Дохід від договорів з клієнтами](#)» та МСБО 18 «Дохід»).

Терміни, що використовуються

Дохід - збільшення економічних вигід протягом звітного періоду у вигляді надходження (збільшення корисності) активів чи зменшення зобов'язань, які приводять до збільшення власного капіталу (крім випадків, пов'язаних із внесками учасниками власного капіталу).

Дохід означає лише валові надходження економічних вигід, отримані суб'єктом на його власний рахунок. Суми, отримані від імені третіх осіб (такі як акцизний збір, податок на додану вартість, податок на рекламу та ін.), які не є економічними вигодами, що приводять до збільшення власного капіталу, виключаються зі складу доходів.

Справедлива вартість – це сума, яка була б отримана від продажу активу або сплачена заборгованість у звичайній операції між учасниками ринку, обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

25.3. Визнання та оцінка

Визнання, оцінка, подання та розкриття виручки здійснюється у відповідності до вимог МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» (МСФЗ 15 «[Дохід від договорів з клієнтами](#)»).

Доходи від звичайної діяльності є доходами, які виникають у ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання і позначаються різними назвами, а саме: виручка, гонорари, проценти, дивіденди та роялті.

Дохід (виручка) класифікується за такими групами:

- від реалізації основної продукції та послуг (за видами відповідної продукції та послуг);
- від реалізації запасів, товарів;
- та інші види виручки;
- вирахування з доходу.

Об'єктом обліку виручки є індивідуальний контракт з клієнтом. Під контрактом розуміється угода між двома або більше сторонами, яка породжує юридично захищені права та обов'язки, яка необов'язково має юридичну форму договору.

Дохід визнається, коли (або у міру того, як) ТОВ «Підприємство» задовольняє зобов'язання щодо виконання, передаючи обіцяний товар або послугу (тобто актив) клієнтові. Актив передається, коли (або у міру того, як) клієнт отримує контроль над таким активом. Момент визнання доходу є момент, коли суб'єкту господарювання надходять економічні вигоди і ці вигоди можна достовірно оцінити. Витрати на укладання контрактів з клієнтами можуть визнаватися як інші операційні витрати у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід у момент їх виникнення.

Якщо виручка від надання послуг не може бути достовірно оцінена і не існує імовірності відшкодування понесених видатків, то виручка не визнається, а понесені видатки визнаються витратами періоду, в якому були понесені, і подаються у складі інших операційних витрат у звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід.

Доходи та витрати, пов'язані з однією операцією, визнаються одночасно, **це** відповідність доходів та витрат. Визнання доходів оформлюється Актом наданих послуг (виконання робіт) або іншим документом, відповідно до діючого законодавства.

26. Витрати

26.1. Загальна інформація

Метою цього розділу Облікової політики є визначення підходу до обліку витрат, що утворюють собівартість готової продукції (виконаних робіт, надання послуг), а також інших витрат звітного періоду.

Витратами звітного періоду визнається зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) ТОВ «Підприємства», за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

26.2. Класифікація витрат

Облік витрат на виробництво продукції (виконання робіт, надання послуг) здійснювати із застосуванням:

- простого методу в основному виробництві;
- позамовного методу при ремонті основних засобів;

Простий метод застосовується при масовому виробництві однорідної продукції та в разі відсутності залишків незавершеного виробництва. За цим методом усі виробничі витрати за звітний період складають собівартість усієї виробленої продукції. Собівартість одиниці продукції обчислюється шляхом ділення суми виробничих витрат на кількість одиниць продукції.

Перелік і склад статей виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), загальновиробничих витрат, адміністративних та витрат на збут наведено у Додатку 2 до Облікової політики.

Вся сума загальновиробничих витрат списується на виробничу собівартість.

Загальновиробничі витрати які можливо пов'язати з певним видом діяльності відносяться безпосереднього до виробничої собівартості цього виду діяльності. Загальновиробничі витрати, які не можливо ідентифікувати з певним видом діяльності (загально виробничі розподілювані) розподіляються між ліцензованими та не ліцензованими видами діяльності пропорційно до заробітної плати в витратах.

16.3 Витрати майбутніх періодів

ТОВ «Підприємство» до витрат майбутніх періодів відносить деякі витрати, що визнаються на систематичній основі. До витрат майбутніх періодів відносяться витрати на передплату, страхові платежі та інші витрати, які здійснюються з метою отримання доходу у майбутньому, за винятком активів (в разі активів це буде вважатися нормальним авансом). Також до витрат майбутніх періодів відносяться витрати, здійснені на освоєння нової продукції, придбання ліцензій та інше.

Накопичення та списання витрати майбутніх періодів відображаються на рах.39 з дотриманням принципів відповідності доходів і витраті

6. Підготовка та подання фінансової звітності**

Оцінку системи інформаційного забезпечення здійснюють шляхом аналізу зібраних даних, правильності проведення розрахунків і визначених показників, які відображаються у звітності, а також шляхом аналізу технічного та програмного забезпечення, кадрових та інформаційних аспектів.

На підприємстві застосовуються такі засоби та процедури внутрішнього контролю, зокрема:

- контроль якості інформації;
- контроль рівня ризиків;
- контроль дотримання законодавства.

Порядок виконання зазначених засобів та процедур визначається у внутрішніх нормативних документах Підприємства.

ДОДАТКИ

до облікової політики ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО» для цілей складання інтегрованої звітності відповідно до МСФЗ та МОІЗ

Підготовка інтегрованого звіту передбачає: визначення об'єктів обліку, які є складовими капіталів ТОВ «Підприємство»; встановлення показників, які характеризують ці капітали (показники оцінки); визначення методів збору даних або аналітичних розрахунків цих показників.

Характеристика капіталів ТОВ «Підприємство».

Капітали ТОВ «Підприємство» мають такі складові за об'єктами обліку (дод. 1).

Додаток 1

Складові капіталів ТОВ «Підприємство» за об'єктами обліку

№ з/п	Капітали	Складові капіталу за об'єктами обліку
1	Фінансовий капітал	Доходи Витрати Витрати на позики Позики та дебіторська заборгованість Грошові кошти та еквіваленти Власний капітал Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи
2	Виробничий капітал	Основні засоби Інвестиційна нерухомість Нематеріальні активи Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинення діяльності Запаси
3	Інтелектуальний капітал	Нематеріальні активи
4	Людський капітал	Виплати працівникам
5	Соціально-репутаційний капітал	Податок на прибуток
6	Природний капітал	Основні засоби Запаси Біологічні активи

Капітали ТОВ «Підприємство» характеризують показники input-ресурсів на початку бізнес-процесу та output-ресурсів, які отримує ТОВ «Підприємство» в результаті бізнес-процесу, а також наслідки/результати (outcomes) бізнес-процесу ТОВ «Підприємство» (дод. 2).

Додаток 2

Показники (input- і output-ресурси, outcomes (результати)):

№ з/п	Назва капіталу	Складові капіталів за об'єктами обліку		
		Input-ресурси	Output-ресурси	Outcomes (результати)
1	Фінансовий капітал	обсяг затрат на підтримку та розвиток бізнесу за рік (тис. грн)	чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг (тис. грн)	міжнародне зростання бізнесу (%)
2	Виробничий капітал	операційна інфраструктура та обладнання	обсяг виробленої продукції за рік (т/шт.)	збільшення власного виробництва за рік (%)
3	Інтелектуальний капітал	обсяг інвестицій на дослідження та розробку	кількість розроблених продуктів	кількість нових патентів
4	Людський капітал	кількість працівників	обсяг витрат на навчання та розвиток	зафіксовано загальне зниження кількості нещасних випадків на виробництві
5	Соціально-репутаційний капітал	витрати на корпоративну соціальну відповідальність	загальна кількість профінансованих житлових одиниць	покращення якості життя соціально незахищених громад
6	Природний капітал	обсяг спожитої енергії	зростання споживання енергії (%)	збільшили наші зобов'язання щодо відновлюваної енергетики

Методики облікового забезпечення звітування про капітал

Інформація про показники капіталів ТОВ «Підприємство» формують за допомогою інформації з фінансової звітності ТОВ «Підприємство» або даних із реєстрів бухгалтерського обліку. Також якщо певні показники потребують додаткової інформації (або даних), яка не розкрита в обліку, проводяться додаткові аналітичні розрахунки. Нижче наведено методику визначення показників фінансового капіталу ТОВ «Підприємство» (дод. 3).

Додаток 3

Методика визначення показників фінансового капіталу

№ з/п	Назва капіталу	Показник	Методика визначення показника
1	Фінансовий капітал	обсяг витрат на підтримку та розвиток бізнесу за рік (тис. грн)	Витрати на підтримку та розвиток бізнесу передбачають придбання або оплату певних товарів, робіт або послуг (нові об'єкти ОЗ, послуги з тренінгу працівників тощо). Дані про рух коштів беремо на субрахунках 311 «Поточні рахунки в національній валюті» або на 631 «Розрахунки з постачальниками, підрядниками»; 685 «Розрахунки з іншими кредиторами», 94 «Інші витрати операційної діяльності», 97 «Інші витрати» та ін. Додатковим джерелом інформації про витрати на розвиток є первинні документи (видаткові накладні, акти виконаних робіт тощо). Усі наявні дані про витрати на підтримку і розвиток бізнесу протягом звітного періоду складаються, та визначається загальний обсяг витрат. За необхідності проводяться додаткові аналітичні розрахунки.
2		чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг (тис. грн)	Чистий дохід від реалізації передбачає обсяг отриманих грошових коштів за реалізовані товари, роботи, послуги за вирахуванням податків. Загальний показник чистого доходу від реалізації відображається у Звіті про фінансові результати (форма 2), стаття 2000 «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)». Більш детальні дані у розрізі доходів від реалізації товарів, робіт, послуг відображено на 70 рахунку та його субрахунках: 701 «Дохід від реалізації готової продукції»; 702 «Дохід від реалізації товарів»; 703 «Дохід від реалізації робіт, послуг». Також джерелом даних слугують субрахунки: 311 «Поточні рахунки в національній валюті», 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями», 371 «Розрахунки за виданими авансами», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами». Додатковим джерелом інформації про чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг є первинні документи (прибуткові накладні, акти виконаних робіт тощо). При використанні даних для розрахунку чистого доходу з оборотно-сальдових відомостей за 70 рахунком необхідно віднімати суму нарахованих податків. За необхідності проводяться додаткові аналітичні розрахунки.
3		міжнародне зростання бізнесу (%)	Міжнародне зростання бізнесу передбачає збільшення руху грошових коштів, а також обсягу реалізованого товару із зарубіжними покупцями та замовниками. Дані про рух коштів беремо на субрахунках 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» 362 «Розрахунки з іноземними покупцями», 371 «Розрахунки за виданими авансами», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» та ін. Додатковим джерелом інформації є первинні документи (видаткові накладні, акти виконаних робіт, договори тощо). Для визначення тенденцій та змін у руху грошових коштів, обсягу реалізованого товару зарубіжним покупцям та замовникам використовувати метод горизонтального аналізу.

Нижче наведено методи визначення показників виробничого капіталу ТОВ «Підприємство».

Методика визначення показників виробничого капіталу

№ з/п	Назва капіталу	Показник	Методика визначення показника
1	Виробничий капітал	операційна інфраструктура та обладнання	Операційна інфраструктура та обладнання передбачають наявність у ТОВ «Підприємство» основних засобів, які експлуатують під час господарської діяльності. Показники основних засобів у фінансовій звітності відображаються у Звіті про фінансовий стан (Баланс форма 1), стаття 1010. Більш детальні дані про наявність обладнання та інфраструктури відображаються на 10 рахунку «Основні засоби», дані про обладнання – на субрахунку 104 «Машини та обладнання», дані про інфраструктуру – на субрахунку 103 «Будинки та споруди». Додаткову інформацію в розрізі об'єктів можна побачити в оборотно-сальдових відомостях за цими рахунками з аналітикою за об'єктами. Інформація про операційну структуру та обладнання ТОВ «Підприємство» надається в текстовому вигляді, із зазначенням їх ролі у виробничому процесі. За необхідністю можна додати фінансову інформацію про сальдо на кінець року за вищезазначеними субрахунками.
2		обсяг виробленої продукції за рік (т/шт.)	Інформація про обсяг виробленої продукції передбачає кількість вироблених товарів ТОВ «Підприємство» за звітний період. Показники виробленої продукції у фінансовій звітності відображено у Звіті про фінансовий стан (Баланс форма 1), стаття 1103 «Готова продукція». Більш детальні дані відображено на субрахунку 26 «Готова продукція». Дані про кількість виготовленої продукції відображено в оборотно-сальдовій відомості за 26 рахунком «Готова продукція» в розрізі об'єктів готової продукції із зазначенням їх кількості.
3		збільшення власного виробництва за рік (%)	Інформація про збільшення власного виробництва передбачає зміни обсягу виготовленої продукції ТОВ «Підприємство». Показники виробленої продукції у фінансовій звітності відображено у Звіті про фінансовий стан (Баланс форма 1), стаття 1103 «Готова продукція». Більш детальні дані відображено на субрахунку 26 «Готова продукція». Для визначення тенденцій та змін обсягу виготовленої продукції використовувати метод горизонтального аналізу.

Нижче наведено методи визначення показників інтелектуального капіталу ТОВ «Підприємство».

Методика визначення показників інтелектуального капіталу

№ з/п	Назва капіталу	Показник	Порядок визначення показника
1	Інтелектуальний капітал	обсяг інвестицій на дослідження та розробку	Інвестиції на дослідження та розробку передбачають витрати на проведення експериментів та створення нових видів продукції (залучення певних фахівців, придбання необхідного обладнання тощо). Дані про рух коштів відображено на субрахунках 311 «Поточні рахунки в національній валюті» або на 631 «Розрахунки з постачальниками, підрядниками»; 685 «Розрахунки з іншими кредиторами», 94 «Інші витрати операційної діяльності», 97 «Інші витрати». Додатковим джерелом інформації про витрати на дослідження та розробку є первинні документи (видаткові накладні, акти виконаних робіт тощо). Усі наявні дані про витрати на дослідження та розробку протягом звітного періоду складаються, та визначається загальний обсяг витрат. За необхідності проводяться додаткові аналітичні розрахунки.
2		кількість розроблених продуктів	Розроблені продукти відображаються в складі основних засобів, запасів або готової продукції залежно від виду. Показники основних засобів у фінансовій звітності відображаються у Звіті про фінансовий стан (Баланс форма 1), стаття 1010. Показники запасів у фінансовій звітності відображено у Звіті про фінансовий стан (Баланс форма 1), стаття 1100 «Запаси». Показники виробленої продукції у фінансовій звітності відображено у Звіті про фінансовий стан (Баланс форма 1), стаття 1103 «Готова продукція». Більш детальні дані про розроблені продукти відображаються на 10 рахунку «Основні засоби», дані про обладнання – на субрахунку 109 «Інші основні засоби» в розрізі об'єктів розроблених продуктів із зазначенням їх кількості. Також дані про кількість розроблених продуктів відображені в оборотно-сальдовій відомості за 20 «Запаси» та 26 «Готова продукція» рахунками в розрізі об'єктів виготовлених продуктів із зазначенням їх кількості.
3		кількість нових патентів	Нові патенти відображаються в складі нематеріальних активів. Показники нематеріальних активів у фінансовій звітності відображаються у Звіті про фінансовий стан (Баланс форма 1), стаття 1000. Більш детальні дані відображено на субрахунку 122 «Права користування майном» та ін. Дані про кількість виготовленої продукції відображено в оборотно-сальдовій відомості за 122 субрахунком «Права користування майном» в розрізі об'єктів нематеріальних активів (патентів) із зазначенням їх кількості.

Нижче наведено методи визначення показників людського капіталу ТОВ «Підприємство».

Методика визначення показників людського капіталу

№ з/п	Назва капіталу	Показник	Методика визначення показника
1	Людський капітал	кількість працівників	Інформація про кількість працівників відображається у фінансовій звітності – Звіті про фінансовий стан (Баланс форма 1), за допомогою показника середньооблікова чисельність працівників. Більш детальну інформацію про кількість працівників наведено в бухгалтерській довідці. Середньооблікову кількість працівників розраховують як середньозважену кількість працівників за всі календарні дні місяця (включно з вихідними та святковими).
2		обсяг витрат на навчання та розвиток	Обсяг витрат на навчання та розвиток передбачає витрати на навчання або тренування працівників і залучення певних спеціалістів для цього. Витрати на навчання персоналу є складовою статті 2130 «Адміністративні витрати» у Звіті про фінансові результати (форма 2). Більш детальні дані відображено на 92 рахунку «Адміністративні витрати» в розрізі видів заходів або постачальників послуг з навчання персоналу.
3		зафіксовано загальне зниження кількості нещасних випадків на виробництві	Інформація про динаміку нещасних випадків на виробництві відображається в бухгалтерській довідці за допомогою коефіцієнта частоти нещасних випадків. Коефіцієнт визначає кількість травм за певний період часу, яка припадає на 1000 працюючих: $КЧ = \frac{П}{С} \times 1000,$ де П – кількість потерпілих при нещасних випадках за звітний період із втратою працездатності на один і більше днів; С – середня кількість працюючих за той же проміжок часу.

Нижче наведено методи визначення показників соціально-репутаційного капіталу ТОВ «Підприємство».

Методика визначення показників соціально-репутаційного капіталу

№ з/п	Назва капіталу	Показник	Порядок визначення показника
1	Соціально-репутаційний капітал	витрати на корпоративну соціальну відповідальність	Витрати на корпоративну соціальну відповідальність передбачають витрати на соціальні заходи, навчання працівників тощо. Інформація про витрати на корпоративну соціальну відповідальність відображається на субрахунку 977 «Інші витрати».
2		загальна кількість профінансованих житлових одиниць	Інформація про загальну кількість профінансованих житлових одиниць відображається в бухгалтерській довідці, а також у звіті про фінансування громад. Також витрати в розрізі житлових одиниць відображаються на субрахунку 977 «Інші витрати».
3		покращення якості життя соціально незахищених громад	Покращення якості життя соціально незахищених громад – описовий показник, інформацію про який можна отримати у такий спосіб: - періодичне відстеження якості життя громад шляхом спостереження за їх життєдіяльністю та рівнем життя; - проведення опитування серед людей, які є членами цих громад; - аналіз показників профінансованих житлових одиниць за звітний період

Нижче наведено методи визначення показників природного капіталу ТОВ «Підприємство»

Методика визначення показників природного капіталу

№ з/п	Назва капіталу	Показник	Порядок визначення показника
1	Природний капітал	обсяг спожитої енергії	Інформація про споживання енергії відображається за допомогою показника обсягу спожитої енергії в бухгалтерській довідці, який розраховується так: помножити потужність приладу на тривалість його роботи в годинах. Також обсяг спожитої енергії відображається у вигляді витрат за рахунком 91 «Загальновиробничі витрати».
2		зростання споживання енергії (%)	Обсяг спожитої енергії відображається у вигляді витрат за рахунком 91 «Загальновиробничі витрати», а також у бухгалтерській довідці. З метою визначення тенденцій та змін обсягу споживання енергії використовувати метод горизонтального аналізу.
3		збільшили наші зобов'язання щодо відновлюваної енергетики	Зобов'язання щодо відновлюваної енергетики – описовий показник. Описова частина діяльності підприємства та його результатів у контексті зобов'язань щодо відновлюваної енергетики (збільшення/зменшення споживання енергії). А також шляхи виконання цих зобов'язань.

Визначення поняття «професійне судження» та «професійне судження бухгалтера» вітчизняними та зарубіжними науковцями

№ з/п	Автор(и)	Визначення поняття	Сутність поняття
1	Н.В. Гуріна, А.М. Дойонко [128]	думка професійного бухгалтера щодо фактів господарського життя, яка ґрунтується не лише на розумових здібностях, інтуїції, знаннях чи професійному досвіді, а й на певних об'єктивних критеріях і джерелах інформації	Думка
2	А.В. Рабошук [263]	результат мислення бухгалтера, що дозволяє в умовах невизначеності приймати рішення щодо вибору адекватного способу відображення фактів господарського життя у бухгалтерському обліку	Результат думки
3	І.Б. Садовська, К.Є. Нагірська [268]	заключний висновок фахівця тієї чи іншої області при аналізі професійної проблеми, яка не має стандартного рішення	Результат думки
4	О.В. Усатенко, М.С. Пашкевич [290]	можливість висловити свою думку та на її основі прийняти рішення щодо відображення окремих операцій та подій, а потім звітувати, керуючись своїм досвідом і конкретними знаннями	Здатність виловити думку
5	Т.М. Сторожук [282]	особиста, незалежна, компетентна, обґрунтована думка, добросовісно висловлена бухгалтером щодо відображення фактів господарського життя в системі обліку і звітності, яка базується на принципах ведення обліку та складання звітності й не порушує законодавства для забезпечення інформацією користувачів	Думка
6	Т.Г. Маренич, Т.В. Ковальова [201]	професійна думка фахівця (фахівців) з метою формування якісної характеристики інформації про обліковий об'єкт чи статтю звітності, яка ґрунтується на специфіці діяльності суб'єкта господарювання, правовій та економічній ситуації, якості систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю	Думка
7	П.Є. Житний [141]	засіб створення якісної облікової політики, здатної реагувати на нестандартні зовнішні та внутрішні ситуації, які виникають під час функціонування виробничої системи	Результат думки
8	В.І. Кузь [184]	рішення щодо вибору одного із варіантів виконання облікового завдання, яке прийняте з врахуванням нормативних обмежень, характерних для функціонування системи бухгалтерського обліку, інших упереджень і обставин на основі набутого бухгалтером професійного досвіду та отриманих ним професійних компетентностей	Результат думки

Продовження дод. Ю

№ з/п	Автор(и)	Визначення поняття	Сутність поняття
9	Т.О. Тарасова [285]	аргументований висновок, висловлений в умовах невизначеності регулюючих правил при кваліфікації, класифікації та оцінці фактів господарського життя для цілей формування достовірної бухгалтерської звітності, заснованої на принципах обґрунтованості, своєчасності та достовірності подання, з урахуванням індивідуальних особливостей суб'єкта господарювання, з метою задоволення інформаційних потреб користувачів для прийняття зважених економічних рішень	Результат думки
10	М.С. Пушкар, М.Т. Щирба [282]	думка, добросовісно висловлена професійним бухгалтером (управлінським персоналом) в обліковій політиці підприємства про механізм відображення господарських фактів (операцій) у системі обліку та звітності з метою зняття або зменшення рівня невизначеності при прийнятті користувачами облікової інформації обґрунтованих рішень	Думка
11	І.В. Жураковська [145]	думка професійного бухгалтера (управлінського персоналу), висловлена в обліковій політиці підприємства щодо механізму відображення господарських фактів (операцій) у бухгалтерському обліку та звітності	Думка
12	В.С. Лень, В.А. Нехай [190]	думка, висловлена професійним бухгалтером стосовно фактів господарського життя, результат якої розкривається в обліковій політиці та фінансовій звітності підприємства	Думка
13	Н. С. Марушко [202]	результат мислення бухгалтера, що дозволяє в умовах невизначеності приймати рішення щодо вибору адекватного способу відображення фактів господарського життя у бухгалтерському обліку	Результат думки
14	І. А. Юхименко-Назарук [307]	засіб усунення методологічної невизначеності шляхом здійснення вибору на основі знань та досвіду бухгалтера, що має бути об'єктивним та неупередженим, задовольняти інтереси власників підприємства через надання достовірної та повної інформації про стан і результати діяльності підприємства зацікавленим користувачам	Здатність виловити думку
15	В. Zasadnyi, О. Mykhalska, Y. Feshchenko [101]	професійна думка щодо інтерпретації та відображення інформації у фінансовій звітності на основі чіткої аргументації, заснованої на концептуальній основі та основних принципах бухгалтерського обліку й етичних стандартах професійних бухгалтерів	Думка
16	Р.В. Романів [266]	думка бухгалтера стосовно вибору серед різних альтернатив представлення облікової інформації, яка ґрунтується на об'єктивних передумовах (нормативних, правових) і сформована з дотриманням формальних та неформальних правил	Думка

Закінчення дод. Ю

№ з/п	Автор(и)	Визначення поняття	Сутність поняття
17.	C. Triana [91]	доповнення між технічними знаннями та досвідом, який професіонал повинен отримати, щоб застосовувати його завжди	Думка
18.	A. Likierman [54]	поєднання особистих якостей із відповідними знаннями, досвідом і професійними стандартами для формування думок та прийняття рішень	Результат думки
19.	I. Ivan [44]	застосування накопичених знань та отриманого досвіду через відповідну підготовку з бухгалтерського обліку або аудиту, використання етичних стандартів, що приводить до створення обґрунтованих рішень щодо напрямів дій, які є доречними в конкретних обставинах, таких як аудиторська діяльність та/або облік економічних операцій, з дотриманням принципів бухгалтерського обліку	Результат думки
20.	В.Г. Васильєва [121]	погляд або висновок професійного бухгалтера в умовах невизначеності на розкриття правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан і результати діяльності підприємства	Результат думки

Джерело: виконано на основі [54; 91; 101; 121; 128; 141; 145; 184; 190; 201; 202; 262; 263; 266; 268; 282; 285; 290; 307].

**Напрями впливу професійного судження на оцінку вартості бізнесу у працях
вітчизняних та зарубіжних науковців**

№ з/п	Автор(и)	Сфера застосування професійного судження	Напрямок впливу професійного судження
1	Н.В. Гуріна, К.К. Приходько [129]	- допомагає виявляти, оцінювати та контролювати різноманітні економічні загрози, які можуть виникнути у внутрішньому і зовнішньому середовищі підприємства; - використовується для перевірки правдивості фінансових даних; - виявлення помилок і порушень; - створення рекомендацій з покращення облікової політики та фінансового управління; - оцінка фінансового стану та результатів підприємства; - виявлення можливих проблем та розробка рекомендацій для їх вирішення	Оцінка ризиків; оцінка факторів внутрішнього та зовнішнього середовища; формування облікової політики; облік і складання звітності
2	І.Б. Садовська, К.Є. Нагірська [268]	- розробка та застосування облікових політик і адекватність розкриття методики, процедур та інструментів щодо окремих облікових ділянок і щодо різних складових інтегрованої звітності; - обґрунтування рівня суттєвості та ймовірності ризиків недооцінення нефінансових складових; - встановлення рівня достатності розкриття інформації у фінансовій та інших формах звітності; - визнання всеохопного впливу викривлень на фінансову та інші форми інтегрованої звітності; - формування пояснень-описів і розшифровок до узагальнених цифрових показників інтегрованої звітності; - вибір табличних форм, графічних схем та інших способів подання інтегрованих звітів; - встановлення оптимального обсягу первинної та зведеної документації для формування пакетів підтверджувальних доказів здійснення фінансово-господарських операцій і забезпечення відповідного рівня об'єктивності	Формування облікової політики; оцінка ризиків; облік та складання звітності; оцінка об'єктів обліку
3	Т.В. Розіт, Т.Л. Слюніна [265]	- розуміння потреб кінцевих користувачів інформації; - представлення найбільш корисної та правдивої інформації для користувачів	Оцінка потреб користувачів звітності; інформаційне забезпечення користувачів звітності

Продовження табл. Я.1

№ з/п	Автор(и)	Сфера застосування професійного судження	Напрямок впливу професійного судження
4	О. Шерстюк [302]	- є підставою для здійснення облікових заходів, формалізації та оцінювання їх результатів; - джерело облікової інформації, яка використовується для прийняття різноманітних рішень щодо функціонування підприємства; - спосіб підготовки, обґрунтування та застосування рішень під час функціонування системи бухгалтерського обліку; - спосіб комунікації підприємства та користувачів інформації стосовно змісту та результатів його діяльності відповідно до застосовуваної концептуальної основи	Облік і складання звітності; оцінка об'єктів обліку; інформаційне забезпечення користувачів звітності
5	О. Кундря-Висоцька, І. Вагнер, І. Демко [185]	- доповнення (оптимізація) облікової політики; - розширення спектра облікових номенклатур, а відповідно, документопотоків; - вплив на фінансові результати діяльності, звітні показники; - вплив на зацікавленість зовнішніх користувачів (інвесторів)	Формування облікової політики; облік та складання звітності; оцінка потреб користувачів звітності; інформаційне забезпечення користувачів звітності
6	В. М. Жук, Є. Ю. Попко, Ю. Л. Шендерівська [144]	- вибір і провадження облікової політики в нестійкому інституційному середовищі; - забезпечення довіри до звітної інформації перед різноманітними стейкхолдерами; - участь у прийнятті управлінських рішень на підприємстві; - професійна та громадська відповідальність за звітність	Формування облікової політики; інформаційне забезпечення користувачів звітності; облік і складання звітності; оцінка факторів внутрішнього та зовнішнього середовища
7	Т.Г. Маренич, Т.В. Ковальова [201]	- забезпечення функціонування бухгалтерського обліку як цілісної системи; - сприяння формуванню повної, достовірної, доречної інформації про діяльність підприємства для різнопланових зацікавлених осіб відповідно до їх інформаційних запитів	Облік і складання звітності; оцінка потреб користувачів звітності; інформаційне забезпечення користувачів звітності

Закінчення табл. Я.1

№ з/п	Автор(и)	Сфера застосування професійного судження	Напрямок впливу професійного судження
8	О.В. Усатенко, М.С. Пашкевич [290]	- визначення форм звітності як найбільш відповідних для підприємства та специфіки його діяльності; - використання методу ФІФО або методу середньозваженої собівартості для визначення вартості запасів; - визначення чистої ціни продажу запасів або справедливої вартості запасів за вирахуванням витрат на їх «завершення виробництва» та витрат на збут; - вибір моделі обліку на основі фактичних витрат або справедливої вартості за класами основних засобів; - визначення справедливої вартості, коли вона обрана як основа для оцінки основних засобів; - можливості вибору для підприємства моделі обліку інвестиційної власності або за фактичними витратами, або за справедливою вартістю	Облік і складання звітності; оцінка об'єктів обліку;
9	Н.В. Гуріна, Л.В. Блищик [127]	- підготовка достовірної, правдивої та неупередженої інформації у звітності;	Облік і складання звітності;
10	В.І. Кузь [184]	- формування релевантного інформаційного забезпечення; - методологічна альтернативність; - розкриття даних про факти господарського життя в усіх суттєвих аспектах; - своєчасність облікового відображення операцій	формування облікової політики; оцінка об'єктів обліку; облік і складання звітності

Джерело: виконано на основі [127; 129; 144; 184; 185; 201; 265; 268; 290; 302].

Таблиця Я.2

Розкриття інформації про суттєвість в інтегрованих звітах зарубіжних підприємств

№ з/п	Підприємство (звітний період)	Параметри визначення суттєвості в інтегрованому звіті
1	Tata Steel (2022–2023) [89]	Вид суттєвості: подвійна суттєвість відповідно до рекомендацій GRI, SASB Standards та МОІЗ: (1) суттєвість впливу – вплив на людей та середовище; (2) фінансова суттєвість. Процес визначення суттєвих питань: - визначення цілі та обсягу; - визначення потенційних питань (тем) та категорій цих питань; - визначення впливів та важливості розробки опитувальника з оцінки суттєвості; - аналіз відповідей та визначення самих пріоритетних суттєвих питань. Суттєві питання (теми): середовище (викиди парникових газів та управління зміною клімату та ін.); операційна діяльність (дослідження та розробки/технології, інновації продуктів і процесів та ін.); соціальні (добробут і розвиток співробітників; підтримка громади та ін.); управлінські (ділова етика, чесність і прозорість та ін.). Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - пов'язані капітали; - показники KPI (показники оцінки капіталів); - пов'язані цілі сталого розвитку; - матриця суттєвості (значимості для зацікавлених сторін та для підприємства)
2	ABN AMRO (2022) [2]	Вид суттєвості: подвійна суттєвість відповідно до положень ESRS (European Sustainability Reporting Standards): (1) зсередини назовні: впливи, на які банк може впливати через свої дії чи діяльність; (2) ззовні всередину: впливи поза контролем банку, які можуть позначитися на вартості його підприємства. Процес визначення суттєвих питань: 1. Визначення початкового списку тем на основі комплексного огляду медіазвітів та звітів про тенденції, розкриття інформації від колег, поточних вимог до звітності та реєстру ризикових подій банку. 2. Скорочення списку тем (28 тем, що створюють цінність), використовуючи аналіз даних шляхом застосування ваг до різних використаних джерел та подальшого ранжування тем за важливістю. Щоб забезпечити перспективу «зсередини назовні», цей короткий список подано для визначення пріоритетів: - представникам наших чотирьох основних груп зацікавлених сторін (клієнти, співробітники, інвестори та суспільство), яких попросили оцінити важливість для зацікавлених сторін; - членам нашої розширеної команди керівництва, яких попросили оцінити вплив на довгострокове створення цінності ABN AMRO. 3. Проведено аналіз «ззовні всередину», щоб визначити найважливіші теми. Застосована вага була такою: 25% «ззовні всередину»; 75% «зсередини назовні» (оскільки перспектива «зсередини назовні» також містить погляди «ззовні всередину»). 4. Ці суттєві теми потім були пов'язані зі стратегічними напрямками та конкретними ключовими показниками ефективності (KPI). Суттєві питання (теми): профіль ризику/управління; відповідальне інвестування та фінансування; досвід клієнтів; фінансові показники; цифровізація; циркулярна економіка; різноманітність та рівні можливості Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - матриця суттєвості (значимості) для зацікавлених сторін

Продовження табл. Я.2

№ з/п	Підприємство (звітний період)	Параметри визначення суттєвості в інтегрованому звіті
3	Anglo Platinum (2022) [4]	Вид суттєвості: динамічна суттєвість відповідно до рекомендацій GRI, SASB Standards IFRS та МОІЗ: (1) питання сталого розвитку інтегровані в усі звіти і є суттєвими з фінансової та нефінансової точки зору; (2) фінансова суттєвість збалансована з коментарями щодо ризиків сталого розвитку (суттєвість впливу) та можливостей для комплексного підходу. Процес визначення суттєвих питань: - Оцінка внутрішньої суттєвості на робочому місці. - Інтерв'ю з вибраними зовнішніми зацікавленими сторонами та аналіз зовнішнього середовища. - Проведення семінару з питань суттєвості. - Розгляд та затвердження ключових суттєвих питань РМС та радою директорів. Суттєві питання (теми): кваліфікована робоча сила; енергетичний перехід та безпека постачання; ланцюг поставок; соціально-економічні та політичні аспекти діяльності; переселення та переміщення; розвиток ринку; операційна ефективність та ін. Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - матриця суттєвості (значимості для зацікавлених сторін та для підприємства); - опис взаємодії із зацікавленими сторонами щодо суттєвих питань; - ризики та можливості
4	Yorkshire Water (2022) [99]	Вид суттєвості: (1) суттєвість для фінансової звітності та (2) суттєвість для виконання відповідно до положень IFRS. Суттєвість визначається як величина помилок у фінансовій звітності, яка робить ймовірним, що економічні рішення достатньо обізнаної особи будуть змінені або на них вплинуть. Поняття суттєвості використовується як під час планування обсягу аудиторської роботи, так і під час оцінювання результатів роботи. Процес визначення суттєвих питань: Встановлена суттєвість для виконання на рівні, нижчому за суттєвість для фінансової звітності, щоб зменшити ймовірність того, що в сукупності не виправлені та не виявлені помилки перевищують суттєвість для фінансової звітності загалом. Суттєві питання (теми): не вказані. Фактори при визначенні суттєвості: - оцінка ризиків, включаючи оцінку загального середовища контролю компанії та те, що вважається доцільним покладатися на засоби контролю над базовим резервом на безнадійну заборгованість домогосподарств і загальними ІТ-контролями («GITC») у системах YorBill, YorCash та SAP; - розгляд впливу гібридної роботи на середовище контролю; - минулий досвід аудиту, який показав невелику кількість виправлених та не виправлених помилок, виявлених у попередні періоди. Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: Розмір суттєвості у грошовому вимірнику та у відсотках.
5	Mahindra & Mahindra (2022–2023) [56]	Вид суттєвості: не вказано. Процес визначення суттєвих питань: не вказано. Суттєві питання (теми): середовище (викиди вуглецю; водна безпека; відходи до багатства (переробка, відновлення енергії)); соціальні питання (управління КСВ). Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - пов'язані капітали (соціально-репутаційний капітал); - показники KPI (показники оцінки капіталів);

Продовження табл. Я.2

№ з/п	Підприємство (звітний період)	Параметри визначення суттєвості в інтегрованому звіті
6	Wipro (2022–2023) [98]	Вид суттєвості: не вказано. Процес визначення суттєвих питань: 1. Визначення сукупності відповідних тем ESG на основі внутрішніх зацікавлених сторін, експертної оцінки та бенчмаркінгу, аналізу секторів, повідомлень у ЗМІ та суттєвих тем, визначених SASB, MSCI, EcoVadis і CSA S&P Global; 2. розробка методології залучення зацікавлених сторін, яка включала визначення репрезентативного набору внутрішніх та зовнішніх зацікавлених сторін і створення індивідуальних анкет для збору відповідей зацікавлених сторін; 3. збір даних від внутрішніх та зовнішніх зацікавлених сторін за допомогою опитувань, а також обговорень у фокус-групах (FGD) для вибраних зацікавлених сторін; 4. аналіз відповідей зацікавлених сторін, визначення ваг для груп зацікавлених сторін, категоризація тем на підтеми та їх синтез у матрицю суттєвості. Суттєві питання (теми): етичне управління та прозорість (корпоративне управління і бізнес-етика та ін.); робоча сила, готова до майбутнього (залучення й утримання талантів та ін.); екологічна відповідальність (кліматичні дії (пом'якшення) і викиди парникових газів та ін.); відповідальний ланцюг поставок (різноманітність постачальників та стійкість); інновації та новітні технології (дослідження та розробки й інновації та ін.); конфіденційність даних та кібербезпека (кібербезпека і захист даних); клієнтоорієнтованість (задоволеність клієнтів та залученість); вплив на громаду (соціальний вплив і залученість громади). Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - матриця суттєвості (значимості для зацікавлених сторін та для підприємства); - перелік груп стейкхолдерів; - опис взаємодії із зацікавленими сторонами щодо суттєвих питань
7	Reliance Industries limited (2022–2023) [77]	Вид суттєвості: подвійна суттєвість відповідно до рекомендацій GRI та SASB Standards. Процес визначення суттєвих питань: 1. Бенчмаркінг: для бенчмаркінгу суттєвих тем визначено список галузевих аналогів та міжнародних стандартів, таких як GRI та SASB. 2. Опитування зацікавлених сторін: проведено анкетування та отримано відповіді від різних груп зацікавлених сторін, щоб зрозуміти вплив ймовірних суттєвих тем. 3. Оцінка відповідей зацікавлених сторін: відповіді зацікавлених сторін зібрано та впорядковано, а також проведено детальний аналіз відповідей, щоб зрозуміти їх сприйняття впливу ймовірних суттєвих тем на "Підприємстві". 4. Пріоритетність суттєвих тем: результатом аналізу став список суттєвих тем, які вважалися найбільш суттєвими для "Підприємства" на основі їх пріоритетності та загального впливу. Суттєві питання (теми): зміни клімату; управління викидами у зовнішнє середовище; безпека сировини; інновації та технології; задоволеність клієнтів; права людини; управління ризиками та ін. Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - пов'язані капітали; - опис суттєвих питань; - матриця суттєвості (значимості для зацікавлених сторін та для підприємства); - перелік груп стейкхолдерів; - опис взаємодії із зацікавленими сторонами щодо суттєвих питань

Продовження табл. Я.2

№ з/п	Підприємство (звітний період)	Параметри визначення суттєвості в інтегрованому звіті
8	Sibanye Stillwater (2022) [85]	Вид суттєвості: подвійна суттєвість відповідно до рекомендацій GRI, IFRS S1, S2: Процес визначення суттєвих питань: Стратегічний фокус. Розглянуто суттєвість у порівнянні з нашою тривимірною стратегією, з урахуванням зміни контексту бізнесу, відгуків зацікавлених сторін та нових тенденцій на світовому фронті. 1. Визначення суттєвості. Розглянуто теорію подвійної суттєвості. Розглянуто різні визначення суттєвості. Обговорювалися релевантність суттєвості з рівня фінансової суттєвості Групи відповідно до Практичного положення IFRS S1, 2. Обговорено глобальне макроекономічне середовище, сектор та різні екосистеми, що складають ланцюжок створення вартості економік. 2. Обговорення уточнено шляхом врахування основних зацікавлених сторін інтегрованого звіту. Перспективи зовнішніх зацікавлених сторін та аналіз груп колег використовувалися як процес перевірки суттєвих питань. Огляди аналітиків ESG висвітлили важливі теми безпеки на робочому місці, соціально-політичного контексту, пов'язаного із заворушеннями та енергетикою, а також управління водними ресурсами. Аналіз ЗМІ. Опитування учасників семінару про їхню точку зору та взаємодію із зацікавленими сторонами щодо того, що вони вважають суттєвим для зацікавлених сторін. 3. Ризики та можливості. Зареєстровані ризики Групи та рух ризиків за попередній рік обговорювалися в контексті суттєвих питань. Галузеві ризики та тенденції вказували на добру кореляцію між раніше виявленими суттєвими питаннями, ризиками і можливостями. 4. Узгодження та ранжування факторів цінності. Фактори цінності та бізнес-модель розглядалися під час уточнення оцінки суттєвих питань. Перелік суттєвих питань складено з урахуванням усіх різних входних даних та оглядів, які були частиною семінару. Учасники семінару оцінили суттєві питання з подальшим уточненням керівництвом, що привело до складання списку найбільш суттєвих питань за рік. Суттєві питання (теми): безпека на робочому місці; ліцензія на діяльність; прибутковість; соціально-політична нестабільність у Південній Африці; управління водними ресурсами та енергопостачання; управління талантами та основні навички; макроекономічна та геополітична нестабільність; зміна клімату; культура і цінності; інновації та цифрова еволюція; розподіл капіталу; гендерна різноманітність і трансформація Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - опис суттєвих питань; - матриця суттєвості (значимості для зацікавлених сторін та для підприємства)

Продовження табл. Я.2

№ з/п	Підприємство (звітний період)	Параметри визначення суттєвості в інтегрованому звіті
9	Sasol Limited (2022–2023) [83]	Вид суттєвості: подвійна суттєвість відповідно до SDG (Sustainable development goals), ESG, ESRS. Процес визначення суттєвих питань: 1. Визначення. Чи вимагають потенційні проблеми з боку внутрішніх та зовнішніх зацікавлених сторін перегляду суттєвих питань? 2. Оцінка. Восьмифакторна матриця суттєвості, що посиляється на Структуру управління корпоративними ризиками (ERM) Sasol та шість капіталів, що використовуються в оцінці. 3. Затвердження. Запропоновані суттєві питання впливають на відповідність пріоритетним ЦСР, затверджуються GEC та подаються до Комітету з питань безпеки, соціальної етики та сталості (SSEC), делегованого комітету Ради директорів. 4. Документування. Процес документується для цілей гарантування та розкривається в нашому Інтегрованому звіті. 5. Перегляд. Ми відстежуємо прогрес, досягнутий щодо суттєвих питань, та розкриваємо його як доречний у нашому Інтегрованому звіті. Суттєві питання (теми): безпека людей; перезавантаження для стійкості; стала декарбонізація для майбутнього Sasol; екологічна відповідальність; зміцнення відносин із зацікавленими сторонами та регуляторними органами. Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - опис суттєвих питань; - перелік груп стейкхолдерів; - пов'язані цілі сталого розвитку; - опис взаємодії із зацікавленими сторонами щодо суттєвих питань
10	Dabur (2022–2023) [19]	Вид суттєвості: суттєвість за темами ESG. Процес визначення суттєвих питань: 1. Визначення. Суттєві проблеми визначаються з урахуванням широкого спектра даних, зібраних шляхом внутрішніх та зовнішніх консультацій із зацікавленими сторонами, а також порівняльного аналізу, проведеного незалежною третьою стороною. 2. Пріоритетність. Суттєві проблеми визначаються за пріоритетом на основі їхнього впливу на наш бізнес та відповідних зацікавлених сторін. 3. Перевірка. Суттєві проблеми, виявлені в процесі, потім перевіряються вищим керівництвом. 4. Розкриття інформації. Після перевірки проблеми, визначені як суттєві для нашого бізнесу та зацікавлених сторін, розкриваються і контролюються. Суттєві питання (теми): - здоров'я та безпека працівників; кодекс поведінки; управління життєвим циклом продукту; викиди парникових газів; управління відходами; добробут споживачів; структура та управління радою директорів; - управління ризиками; корпоративна соціальна відповідальність; управління водними ресурсами; управління енергетикою; права людини та ін. Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - матриця суттєвості (значимості для зацікавлених сторін та для підприємства); - опис суттєвих питань

Продовження табл. Я.2

№ з/п	Підприємство (звітний період)	Параметри визначення суттєвості в інтегрованому звіті
11	Marico (2022–2023) [57]	Вид суттєвості: суттєвість за темами ESG. Процес визначення суттєвих питань: не вказано. Суттєві питання (теми): середовище (збереження водних ресурсів, лісорозведення, біорізноманіття та ін.); соціальні (охорона здоров'я та харчування; безпека інгредієнтів та хімічних речовин, відповідальний маркетинг та ін.); управлінські (ділова етика, керівні органи, прозорість і розкриття інформації та ін.) Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: не вказано.
12	Housing Development Finance Corporation (2022–2023) [37]	Вид суттєвості: суттєвість за темами ESG. Процес визначення суттєвих питань: Визначено на основі внутрішньої оцінки Корпорації та шляхом врахування відгуків ключових зацікавлених сторін. Суттєві питання: прозорість у комунікації; із зацікавленими сторонами щодо ESG; - розкриття інформації про ESG відповідно до різних рамкових норм, що розвиваються; етика та цінності; благополуччя працівників; управління природними ресурсами в діяльності корпорації; викиди корпорації; регулювання та дотримання вимог; розширення фізичного і цифрового охоплення та ін. Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - матриця суттєвості (значимості для зацікавлених сторін та для підприємства)
13	Apollo Tyres (2022–2023) [5]	Вид суттєвості: не вказано. Процес визначення суттєвих питань: не вказано. Суттєві питання (теми): не вказано. Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - перелік груп стейкхолдерів; - опис взаємодії із зацікавленими сторонами щодо суттєвих питань
14	Larsen and Toubro (2022–2023) [51]	Вид суттєвості: не вказано Суттєвість є одним із вхідних факторів стратегії сталого розвитку Компанії, що дозволяє визначити пріоритети ключових напрямів діяльності. Компанія враховує занепокоєння зацікавлених сторін та важливість для бізнесу під час остаточного визначення суттєвих тем. Процес визначення суттєвих питань: - визначення потенційних суттєвих тем; - категоризація потенційних тем; - визначення та уточнення пріоритетів зацікавлених сторін; - залучення зацікавлених сторін та зворотний зв'язок; - фіналізація суттєвих тем та матриці. Суттєві питання (теми): досвід і задоволеність клієнтів; корпоративне управління; ділова етика; залученість співробітників та робочої сили, добробут, охорона здоров'я та безпека; права людини й умови праці; кваліфікована робоча сила; сталий ланцюг поставок; управління талантами – залучення, утримання та розвиток; кліматичні дії; різноманітність, інклюзія та рівні можливості Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - пов'язані капітали; - матриця суттєвості (значимості для зацікавлених сторін та для підприємства); - перелік груп стейкхолдерів; - опис взаємодії із зацікавленими сторонами щодо суттєвих питань; - опис суттєвих питань

Закінчення табл. Я.2

№ з/п	Підприємство (звітний період)	Параметри визначення суттєвості в інтегрованому звіті
15	Hexaware (2022) [34]	Вид суттєвості: не вказано. Процес визначення суттєвих питань: не вказано. Суттєві питання (теми): не вказано. Додаткова інформація, яка розкриває суттєві питання: - перелік груп стейкхолдерів; - опис взаємодії із зацікавленими сторонами щодо суттєвих питань

Джерело: виконано на основі [2; 4; 5; 19; 34; 37; 51; 56; 57; 77; 83; 85; 89; 98; 99].

КОНЦЕРН «МІСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ»Україна, м. Запоріжжя, вул. Героїв полку «Азов», буд. 137, код ЄДРПОУ 32121458

« 07 » липня 2025

№ 715

ДОВІДКА

**про впровадження наукових результатів
та практичних рекомендацій дисертаційного дослідження
аспіранта кафедри обліку і оподаткування
Державного торговельно-економічного університету
Чуєнкова Андрія Андрійовича**

Даною довідкою підтверджуємо практичне значення наданих аспірантом Чуєнковим Андрієм Андрійовичем результатів дисертаційного дослідження на тему «Облікове забезпечення створення вартості бізнесу», а саме рекомендації щодо формулювання наказу про облікову політику підприємства в частині забезпечення інтегрованого звітування. Зокрема в практичній діяльності Концерну «МТМ» будуть впроваджені методичні підходи до відображення процесів створення, збереження чи втрати вартості бізнесу у розрізі фінансового, виробничого, інтелектуального, людського, соціально-репутаційного та природного капіталів, а також методика визначення їх вартості за даними бухгалтерського обліку та аналітичних розрахунків. Разом з цим будуть впроваджені методичні підходи до розрахунку фінансових та нефінансових показників, які застосовують при відображенні вартості капіталів підприємства, а також методику визначення факторів впливу на створення вартості підприємства.

Визначені аспірантом підходи до побудови облікової політики дозволяють створити передумови для: оцінки фінансових активів підприємства, у тому числі тих, що пов'язаних з екологічними, соціальними та управлінськими аспектами (ESG); надання необхідної інформації користувачам інтегрованої звітності підприємства, зокрема при запровадженні заходів щодо подання підприємством звітності зі сталого розвитку.

Апробація результатів дисертаційної роботи Чуєнкова А.А. свідчить про їх доречність та ефективність використання на практиці.

Головний бухгалтер
Концерну «МТМ»

БУЛГАКОВА Н.О.

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО КРИВБАСВОДОКАНАЛ

вих. № 57-сх від 04.04.2015 р.
на № _____ від _____ 20 ____ р.

ДОВІДКА

**про впровадження наукових результатів
та практичних рекомендацій дисертаційного дослідження
аспіранта кафедри обліку і оподаткування
Державного торговельно-економічного університету
Чуєнкова Андрія Андрійовича
на тему «Облікове забезпечення створення вартості бізнесу»**

Видана Чуєнкову Андрію Андрійовичу про те, що результати наукового дослідження були використані в діяльності КП «Кривбасводоканал».

Найбільш вагомими напрацюваннями автора, котрі знайшли практичне втілення, є пропозиція щодо формування наказу про облікову політику підприємства в частині відображення у фінансовій звітності інформації (показників) про створення вартості бізнесу. Зокрема: структура показників фінансової звітності (в розрізі груп: показники результатів діяльності підприємства; показники фінансового (майнового) стану підприємства; показники виробничо-інноваційної діяльності підприємства; показники кадрового потенціалу підприємства; показники управлінської спроможності підприємства) та методи їх розрахунку в контексті створення вартості бізнесу; наведений зразок вартісних/невартісних показників за визначеними групами показників; запропонована методика аналітичного та синтетичного обліку за групами об'єктів обліку (зокрема: додаткові відомості накопичення облікових даних та форма відображення інформації про створення вартості бізнесу у примітках до фінансової звітності); заходи контролю щодо формування та подання фінансової звітності.

Визначені аспірантом підходи до побудови облікової політики дозволяють акумулювати та надавати користувачам фінансової звітності актуальну та достовірну інформацію про створення вартості бізнесу.

Запропоновані для впровадження результати дисертаційного дослідження Чуєнкова А.А. мають практичну цінність і будуть для використання в діяльності комунальних підприємств.

Головний бухгалтер
КП «Кривбасводоканал»

Наталя ЛАНКІНА

вул. Дудаєва Джохара 6А,
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 50027
КОД ЄДРПОУ 03341316

www.kp-kvk.dp.ua, kanc@kp-kvk.dp.ua
+38(056)-499-15-75

**ДНІПРОВСЬКА МІСЬКА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ БЛАГОУСТРОЮ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ
КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ДНІПРОВОДОКАНАЛ»**

вул. Троїцька, 21 А, м. Дніпро, 49001, тел. 719 93 69 E-mail: vodokanal.dp@gmail.com

Код ЄДРПОУ 03341305

від 07 липня 2025 № 3113/14-14

ДОВІДКА

**про впровадження наукових результатів
та практичних рекомендацій дисертаційного дослідження
аспіранта кафедри обліку і оподаткування
Державного торговельно-економічного університету
Чуєнкова Андрія Андрійовича
на тему «Облікове забезпечення створення вартості бізнесу»**

Результати наукового дослідження Чуєнкова А.А. були використані КП «Дніпроводоканалом» при обґрунтуванні заходів, що спрямовані на удосконалення процесу визначення вартості підприємства та відображення отриманих результатів у його звітності.

Практичне втілення знайшли пропозиції щодо оцінки капіталів в інтегрованій звітності підприємства на основі використання багаторівневої і багатофакторної систем показників інтегрованого звіту у розрізі капіталів. Розроблена аспірантом система загальних і додаткових показників (реєстр додаткових фінансових і нефінансових показників побудована з урахуванням специфіки підприємства, виду діяльності підприємства; активів які приймають участь у господарській діяльності підприємства; складовою якого капіталу є певний актив; ступеню впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на ці активи.

Впровадження наданих рекомендацій дозволить підвищити якість інформаційного забезпечення внутрішніх і зовнішніх користувачів при переході до сталих принципів управління і прийняття рішення.

Апробація результатів наукового дослідження підтвердила їх практичну значимість та важливість застосування у діяльності КП «Дніпроводоканал».

Начальник відділу
бухгалтерського та податкового обліку

Ганна ЧЕРВІНЧУК

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Чуєнков А., Король С. Оцінка капіталів в інтегрованій звітності. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. № 4(51). С. 202–217. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4115> (особистий внесок здобувача – запропоновані підходи оцінки створення вартості бізнесу в частині інтегрованої звітності)
2. Король С. Я., Чуєнков А. А. Ідентифікація та класифікація факторів створення вартості бізнесу. *Бізнес Інформ*. 2023. № 12. С. 262–271. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-262-271> (особистий внесок здобувача – розроблено систему підходів до класифікації факторів створення вартості бізнесу).
3. Чуєнков А., Король С. Облікова політика українських корпорацій. *Scientia Fructuosa*. 2025. № 2(160). С. 78–89. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2025\(160\)04](https://doi.org/10.31617/1.2025(160)04) (особистий внесок здобувача – наведено підходи до визначення мети облікової політики підприємства).
4. Чуєнков А. А. Обліково-інформаційне забезпечення фінансової звітності в контексті створення вартості бізнесу. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. № 7(289). С. 106–118. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-289-106-118>
5. Чуєнков А. А. Вплив професійного судження бухгалтера на оцінку створення вартості бізнесу. *Облік і фінанси*. 2025. № 3(109). С. 70–81. DOI: [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-3\(109\)-70-81](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-3(109)-70-81)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Чуєнков А.А. Облікове забезпечення створення вартості бізнесу. *Фінансовий ринок: Сучасні тренди та нові виклики*: зб. Всеукр. наук.-практ. конф. Київ : ДТЕУ, 2022. С. 109 – 111.

<https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/daa741958105e699b2f6f8e99214d13f.pdf>

7. Чуєнков А.А. Король С.Я. Сутність поняття «вартість бізнесу»: інтегрований підхід. *Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Кам'янець-Подільський : НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2023. С. 543 – 545.

https://kpdi.edu.ua/wp-content/uploads/2025/01/Zbirnyk-tez_2023_NRZVO-KPDI.pdf

8. Чуєнков А. Підходи до визначення поняття «вартість бізнесу». *Глобальні зміни вітчизняного фінансового сектору в посткризовий (післявоєнний) період*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет конф. Київ : ДТЕУ, 2023. С. 172 – 175.

<https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/87fb45e6b95035ab9d330b5d7574e1fb.pdf>

9. Чуєнков А. Основи формування концепції облікового забезпечення створення вартості бізнесу. *Трансформація обліку та звітності в умовах соціально-економічних викликів*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : ДТЕУ, 2024. С. 325 – 327.

<https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/cd2a95d3dcc54b6aa53faffffa7b9394.pdf>

10. Чуєнков А. Аналіз інвестиційної привабливості як фактору створення вартості бізнесу. *Фінансові інституції – сучасні виклики та нові можливості*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. Київ : ДТЕУ, 2024. С. 225 – 227.

<https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/2cdaa96f124c546760b09cdc20a6b35f.pdf>

11. Чуєнков А. Визначення вартості бізнесу у фінансовій звітності підприємства. *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки. 2024. С. 218-219.

12. Чуєнков А. Облікова політика як основа визначення майбутніх грошових потоків. *Бухгалтерський облік: оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка». 2024. С. 42-44.

<https://ir.stu.cn.ua/server/api/core/bitstreams/6bd4646d-2315-437c-9c3c-134bb1c33f78/content>

13. Чуєнков А.А. Порядок визначення показників створення вартості бізнесу в інтегрованій звітності. *Забезпечення розвитку економіки та суспільства в умовах кризи*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Суми : Східноєвропейський центр наукових досліджень. 2025. С. 61-62.

<https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2025/09/re-31.08.2025-61-62.pdf>

14. Чуєнков А.А. Відображення в інтегрованій звітності інформації про створення вартості бізнесу. *Current problems in the development of science and education*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Іспанія, Сарагоса. 2025. С. 53–55.

<https://eu-conf.com/en/events/current-problems-in-the-development-of-science-and-education/>